

ମନର ସେବେ ଆଶା

ଓ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଭାବନାସଂସ୍କାର

ସାହିତ୍ୟ
କବିତା

ମନେ ଯେତେ ଆଶା
ଓ
ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି
ଉପମାସ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ 'ସାବୁ'

ମନର ଯେତେ ଆଶା ଓ
ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଉପନ୍ୟାସ

ଲେଖକ :

ଶୁକଦେବ ସାହୁ

ପ୍ରକାଶକ :

ନାଲନ୍ଦା

ବିନୋଦବିହାରୀ

କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ନୂତନ ନାଲନ୍ଦା ସଂସ୍କରଣ

୧୫ ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୭୯

ମୁଦ୍ରଣ :

ବୀଣାପାଣି ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

କଟକ

ମୂଲ୍ୟ : ବାରଟଙ୍କା ପଚାଶ ପଇସା

**Manara Jete Asha O
Anyu Dulti Upanyasa**

**Written by
Sukadev Sahu**

**Published by
Nalanda
Binodebehari
Cuttack-753002**

**Nalanda New Edition
15th August, 1979**

**Printed at :
Binapani Printers
Cuttack**

**Price :
Rupees Twelve & Fifty Paise**

୧୯୫୧ ମସିହାରେ
ମନର ଯେତେ ଆଶା,
ପରବାସୀ ଓ ଝଡ଼ ଓ
ଝରଫୁଲ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶ
ପାଇଥିଲା । ଏହା ପରେ
ବହୁ ଗୁଡ଼ିକର ଆଉ
କେତୋଟି ସଫରଷ ପ୍ରକାଶ
ପାଇ ଶେଷ ହୋଇ-
ଯାଇଛି । ଏହା ପ୍ରଥମେ
ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ବେଳେ
ବହୁ ବକ୍ତୃତା ପାଠକ,
ପାଠିକା ବହୁଗୁଡ଼ିକର
ଉଚ୍ଛ୍ଵସିତ ପ୍ରଶଂସା କରି

ମୋତେ ଯେପରି ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ—ତାହା ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ ।
ବିଶେଷ ଭାବେ, ‘ମନର ଯେତେ ଆଶା’ ପାଠକ ପାଠିକାମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ଝୁର୍ଣ୍ଣ
କରି ଅକୁଣ୍ଠିତ ସ୍ନେହ ଲଭ କରିଥିଲା ।

ସମୟର ସ୍ରୋତରେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଦୀର୍ଘ ଅଠେଇଶ ବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି । ଲେଖକ
ଜୀବନର ବହୁ ସ୍ମୃତିବିଜଡ଼ିତ ସେହି ଦିବାସରାତିର ସ୍ଵପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟାଧି, ବେଦନା
ଓ ମଧୁରତାରେ ଅତୀତରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଓ ପ୍ରୀତିଦାୟକ ଥିଲା—ତାହା ଆଜି
କଲ୍ୟାଣର ବାହାରେ । ଜୀବନର ପ୍ରଥମ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର କଲିକତା, ‘ନମ୍ରର
ମହଲେନ୍—ସେହିଠାରେ ଯେଉଁ କେତୋଟି ବର୍ଷ ବିତିଛି ତାହାର କର୍ମ ପ୍ରକାଶର
ଧାରା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ମୋତେ ବହୁତ ବାଟ ଆଗେଇ ନେଇଛି । ବିଗତ
ଦିନର ପ୍ରକାଶୀ ଜୀବନର ସ୍ମୃତି—ସାହିତ୍ୟ ସାଧନା ଭିତରେ ବଡ଼ ହେବା ପାଇଁ
ସ୍ଵପ୍ନ, ଦୁଃଖ ଭିତରେ ଆଶା ଆଉ ଆନନ୍ଦର ଆଲୋକ ଆଜି ବି ମାନସମୁଦ୍ରରେ
ବାରି ବାରି ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି । ଆଜି କଟକର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ଜୀବନ ଭିତରେ
ସେଦିନର ସରସତା ଆଉ ଫେରି ଆସିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ତନୋଟି ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିକା ବେଳର ମନର ଅବସ୍ଥା ଆଜି ଜୀବନର ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଅତୀତ ଜୀବନରେ ଯାହା ଥିଲା ସହଜ ସୁନ୍ଦର ସେହି ଅନୁଭୂତି କଲେନା । ଆଜି ନିଜକୁ କପରି ଖାପ ଖୁଆଇ ପାରୁନାହିଁ । ଏଣୁ ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ବହୁଗୁଡ଼ିକରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ବି ତାହା କରିପାରିଲି ନାହିଁ । କାରଣ ଯୌବନ ବସନ୍ତର ପ୍ରଥମ ସୁରଭିତ ସ୍ପର୍ଶ ମନପ୍ରାଣକୁ ଆମୋଦିତ କରି ଯେଉଁ ମଧୁରଚନ୍ଦ୍ର ତୋଳିଥିଲା, ସେହି ପୂଲକିତର ସୁରଭିତ ଛନ୍ଦକୁ ପୁଣି ନିଜ ହାତରେ ମାରି ଦିଅନ୍ତି କପରି !

ଏହି ତନୋଟି ଉପନ୍ୟାସ ଏକଦା ପ୍ରକାଶିତ ହେବାବେଳେ ପୁଣି ଅରେ ମୋର ପ୍ରିୟ ପାଠକ, ପାଠିକା ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁଛି । ଆଶା ରଖୁଛି, ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଅଯାଚିତ ସ୍ନେହ କରୁଣା ମୋ ପ୍ରତି ଉଣା କରିବେ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଭର ମୋର ପ୍ରିୟ ଜନ୍ମମାଟି ଧୂମାତ ଜହ୍ନପୁରରେ ସ୍ଥାପିତ ମଧୁସୂଦନ ପାଠାଗାର—ତାର କଲେଜର ଛୁଦ୍ଦ ହେଲେ ବି—ଯୌବନରେ ମୋର ପଢ଼ିବାର ଯେଉଁ ଅଦମ୍ୟ ତୃଷ୍ଣା, ତାହା ବହୁ ପରିମାଣରେ ମେଣ୍ଟାଇଛି । ‘ମଧୁସୂଦନ ପାଠାଗାର’ ମନରେ ଯେଉଁ ସ୍ପଷ୍ଟ, ଯେଉଁ ପ୍ରେରଣା ଭରିଦେଇଛି—ତାହା କଦାପି ଭୁଲି ହେବ ନାହିଁ । ସେହି ପାଠାଗାର ଓ ତାର ସ୍ଥାପୟିତାମାନଙ୍କୁ ମୋର ହୃଦୟର ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରୀତି ଓ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ଆଦେଶ ଜଣାଇ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଛି ।

କବିତା ଭଞ୍ଜନ

ଯୋଡ଼ା, କଟକ-୩

୧୫ ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୭୯

ଶୁକତଦର ସାହୁ

ମନୁ
କେତେ
ଥାଣୀ

ଜୀବନଟା କି ଖାଲି ଆକୁଳ ନୟନରେ ଚାହିଁବା
କୁଟୀରେ ଏକା ବସି ଉଦାସ ଗୀତ ନିତି ଗାଇବା
ପାଗଳ ବେଶ ସାଜି
କ୍ଷିପ୍ତ ଘନ ଆଜି
ଉଦାସେ କହିଯାଏ ଯାହାକୁ ଖୋଜୁ ସେ ତୋ କାହିଁବା ?

ଚୈକୁଣ୍ଡନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଶୁକଦେବ ସାହୁଙ୍କ ‘ମନର ଯେତେ ଆଶା’ ମୂଳରେ ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ବଶିଷ୍ଠ ଜୀବନ ଦର୍ଶନ ନଥିଲା ପରି ମନେହୁଏ । ଅଥଚ ଅତି ସାଧାରଣ ଘଟଣାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର, ଜରାଳ ଓ କମଳାୟୁ ଚିନ୍ତା ଦ୍ଵାରା ଲେଖକ ନିଜେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲେଖନୀର ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଗୁପ୍ତା ଅତି ସ୍ଵାଭାବିକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସହଜ । କର୍ତ୍ତୃନା ସାଙ୍ଗରେ ସାମୟିକ ଘଟଣାକୁ ଖାପ ଖାଇବା ଭଳି ଅତି ସାଧାରଣ ଭୂଲନା କଡ଼ ମନୋରମ ଓ ମନରଞ୍ଜକ ମଧ୍ୟ ।

“ତଗର”

‘ମନର ଯେତେ ଆଶା’ ଉପନ୍ୟାସଟି ପଢ଼ିଲି । ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ମାଳତୀର ବେଦନାରେ ନିଜକୁ ଉତ୍ତୁରୁ ନ କରି ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଅନେକଥର ଆଖିରୁ ମୋର ଝରି ପଡ଼ିଲା ସଂବେଦନର ଅଶ୍ରୁ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଉପନ୍ୟାସ ସହୃଦ ମାଳତୀ ଗୁଡ଼ିଏ ପରି କରୁଣ ଅଶ୍ରୁସିନ୍ଧୁ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ପାଠକ ସେଥିରେ ସମ୍ପର୍କୀ ନ ହୋଇ ରହିପାରେ ନାହିଁ । ଏପରି ଏକ ସାର୍ଥକ ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖି ଶୁକଦେବବାରୁ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟକୁ ରଞ୍ଜିତ କରିଥିବାରୁ ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଅଭିନନ୍ଦନ ନିଅନ୍ତୁ ।

କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ମେହେର

ସୋନପୁର

ଦେବୁଅର ଭରା ଶରତ ।

ନର ସେପାଶ୍ବରେ କାଶଫୁଲର ହସ ସହୃଦ ହସ ମିଳାଇ ଏପାଶ୍ବରେ ଜନ୍ମିଫୁଲ ବି ହସି ଉଠିଲଣି । କୁଆଡ଼ର ଏ ପଦନଟା ଚନ୍ଦ୍ର ଆସି ମନରେ ଗୋଟାଏ କି ନୂଆ ନିଶା ଲଗାଇ ଦେଉଥାଏ । କୋଉ ଅଜଣା ଭାବନାରେ ଗୋଡ଼ ଦଇଟା ମୋର ତଳେ ଲୁଚି ନ ଥାଏ । ମନଟା ଯାଇ କୋଉ ଦୂର ପଦନରେ ଉଡ଼ୁଥାଏ ।

ସେପାଶ୍ବ ଘରୁ ବୋଉ ଡାକିଲୁ, ମାଲ ‘ଭଜା’ ଭଜା ସରିଲା ? ବୋଉ ଡାକ ଶୁଣି କଡ଼ାକୁ ଅନାଇଲ ବେଳକୁ ଭଜାଲୁଡ଼ା ପେଡ଼ିଗଲଣି । ତରବରକି ରୁଲି ଉପରୁ କଡ଼ାଟା ଓହ୍ଲାଇ ଭଜାଲୁଡ଼ା କାଢ଼ି ପକାଇଲି । ଚୋଉ ସେତିକିବେଳେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲ । ବୋଉକୁ ଦେଖି ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା ମୋର । କଡ଼ାକୁ ଅନାଇ ବୋଉ କହିଲୁ, କଲେ କଣ କରୁଥିଲୁ କି, ଭଜାଲୁଡ଼ାକ ପୋଡ଼ି ଅଙ୍ଗାର ହେଇଗଲଣି ? ତୁମି ହେଇ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଛୁଡ଼ା ହେଲି । ବୋଉ କହିଲୁ, ଏଡ଼େ ଝିଅଟାତ ହେଲୁଣି—ଏଯାଏ ଟିକିଏ ରାନ୍ଧି ବାଢ଼ି ଶିଖିଲୁ ନାହିଁ, ଆଉ ବାହା ହେଲେ ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କୁ ରାନ୍ଧି ବାଢ଼ି କେମିତି ପରଷିବୁ ମ !

କା ଉପରେ ରାନ୍ଧି ମାଉସୀ ? ପରିଚିତ ଗଲା ସ୍ବର ଶୁଣି ଅନାଇଲି । ଦେବଭାଇ ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଛନ୍ତି । ଦେବଭାଇଙ୍କି ଦେଖି ବୋଉର ରାଗଟା ପାଣି ପରି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ହସି ହସି କହିଲୁ, ଏହି ମାଲ ଉପରେ । ଏଡ଼େ ଝିଅଟାତ ହେଲୁଣି— ଟିକିଏ ରାନ୍ଧି ବାଢ଼ି ବି ଆସୁନି । ଭଜା ଭଜିବାକୁ ପଠାଇଲି ଯେ ଭଜାଲୁଡ଼ା ସବୁ ପୋଡ଼ି ଦେଇଛି । ଭିତ ଗାଳିବାକୁ ଦିନେ କହିଲି ଯେ— ଭିତ ଗାଳୁ ଗାଳୁ ହାତ ଗୋଟାକ ଫୁଟୁନା କରିଦେଲା । ବାହା ହେଲେ ସେ କଣ କିମିତି କରିବ ଯେଇ କଥା ତାକୁ ପଚାରୁଥିଲି ।

ବାହା ହେଲେ ସବୁ ଠିକ ହେଇଯିବ ମାଉସୀ । ତା ପାଇଁ କାହିଁକି ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଦେବଭାଇ କଥା ଶୁଣି ବୋଉ କହୁଲୁ, ନା ଦେବ, ତାକୁ ଖାଲି ମୁହଁ ଦେଲରୁ ସେ ସେମିତି ହେଉଛି । ବାପ ତ କିଛି କହୁଲେ ନାହିଁ— ମୁଁ ଯଦି ଟିକିଏ ଆକଟି ବସିଲି ଓଲଟି ସେ ମୋ ଉପରେ ବସିଥିବି ସିଏ ପଟ ନେବେ । ଦେବଭାଇ ହସି ହସି କହୁଲେ, ମାଉସୀ, ଏଠି ସିନା ଫାଙ୍କି ମାରି ବୁଲୁଛି— ଶାଶୁ ଘରେ କଣ କମିତ କରିବ । କମିତ କଲେ ଯେତେବେଳେ ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ ମାଡ଼ି ଦିବିବ, ସବୁ ବଳେ ସିଧା ହୋଇ ଯିବନି କି ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଭାରି ହସ ଲାଗିଲା । ମୁହଁରେ ଲୁଗା ଦେଇ ବହେ ହସିଲି । ମନ ହେଲା କହି ଦେବାକୁ, ଦେବଭାଇ ତୁମକୁ ଭଲଲେଖା କରିବାକୁ ଆମେ କଣ ଡାକିଥିଲୁ ? କିନ୍ତୁ ବୋଉ ସାମନାରେ ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲିଲୁ ନାହିଁ ।

ବୋଉ କହୁଲୁ, ଯା, ଦେବଭାଇ ପରା ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ସେଘରକୁ ଡାକି ନେଇଯା । ବସାଇଥିବୁ— ମୁଁ ପଛରେ ଯାଉଛି । ଦେବଭାଇଙ୍କି ଡାକି ଏ ଘରକୁ ଆସିଲି । ଖଟ ଉପରେ ସତରଞ୍ଜି ଟା ବସିଛା ଦେଲି । ଟିକିଏ ଛୁଡ଼ି ଦେବଭାଇ ଆସିଲେ । ମୁହଁରେ ହସ— ଅଖିରେ ଆନେର । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇବାକୁ ମୋତେ ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼ୁଥାଏ । କହୁଲି, ଦେବଭାଇ, ବସ । ସେ ମୁରୁକିହସା ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । କହୁଲେ, ମାଲ ଏଡ଼ୁଟାଏ ତ ହେଲୁଣି, ବୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ଆଉ କେବେ ଫେରିବ, ପୁଅଟିଏର ମା ହେଲେ ନା କଣ ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୁହଁଟା ମୋର ଲଜରେ ପୋଡ଼ିଗଲା । ବାହାରକୁ ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ବସିଲି । ସେ ଡାକିଲେ, ମାଲ ଶୁଣ । ନ ଶୁଣିଲୁ ପରି ଗୁଲି ଆସିଲି ଦି' ପହଣ୍ଡି । ସେ କହୁଲେ, ତୋ ଶାଶୁ ଶଶୁର ରାଣ ମାଲ ଶୁଣ । ଚିଡ଼ି ମାଡ଼ିଲା । ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ବସିଲି । ଦୁଆରବନ୍ଦ ନ ଡେଇଁ ପୁଣି ପଛରୁ କହୁଲେ, ମାଲ ତୋ ଦେବ ଭାଇ ରାଣ, ଶୁଣ । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲା । ଆଗକୁ ପାଦ ଚଳିଲା ନାହିଁ । କହୁଲି, ଦେବଭାଇ ରାଣ ପକାଇବ ତ ଆଉ ଦିନେ ତମ ପାଖ ମାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେ ହସିଲେ । କହୁଲେ, ଏତେ ଲେଉଟ କେବେଠୁ ହେଲା । ତୋ ଶାଶୁ ଶଶୁର ହେଲେ ନାହିଁ— ମୁଁ ହେଲି ! ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ନ ହସି ରହୁ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋ ହାତକୁ ଧରି କଢ଼ିକି ଟାଣି ନେଲେ । କହୁଲେ, ମାଲ ନାଲ ଆକାଶର ଦରଆ ବୁକୁରେ ପହଁର ପହଁର ଧଳା ବଗପତ୍ରୀ ଲହଡ଼ି କାଟି ଗଲେ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ— ସେମିତି ତୋର ମୁହଁଟି ସୁନ୍ଦର— ଭାରି ସୁନ୍ଦର । କହୁଲି, ଦେବଭାଇ କୁଆଡ଼େ ଆଅ ମାସେ ପନ୍ଦର ଦିନରେ ଥରେ ଆସି କମିତକା ଖାଲି ମନରଖା କଥା କହ । ମୋତେ ସେବୁଡ଼ା ଭଲ ଲାଗୁନି । ଯାଉଛି— ତମେ ବସ । ଗୁଲି ଆସିଲି । ଯେତେ ଡାକିଲେ ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ ।

ଏ ଘରେ ଆସି ବୋଉ କଢ଼ରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ରନ୍ଧାକଢ଼ା ସରିଥିଲା । ବୋଉ କହିଲା, ଯା'ଲେ ମାଲ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଡାକିଆଣ । ଦହେଁ ସାଙ୍ଗହେଇ ଦି'ଟା ଖାଇଦେବ । ବୋଉ କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଆସନ ପକାଇ ପାଣି ଡି' ଗିଲସ ଥୋଇ ଗଲି ଦେବଭାଇଙ୍କି ଡାକିବାକୁ ।

ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଦେବଭାଇ ନାହାନ୍ତି । ଭାରି, ତାଙ୍କ ଡାକ ନ ଶୁଣି ଗଲି ଆସିଲି ବେ'ଲ ବୋଧହୁଏ ଘୋଷା ହେଇ ପଳାଇଛନ୍ତି । ମନର ସବୁ ସରାଗ ମୋର ମଉଳିଗଲା । ଜାଣି ନ ଥିଲି କମିତି ଟିକକ କଥାରେ ସେ ଘୋଷା ହେଇ ଚାଲିଯିବେ ନୋଲି । ମନଟା ମୋର ଦେବଭାଇଙ୍କ ବିଦ୍ବନରେ ନାରବରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ହୃଦୟରେ ତା'ର କରୁଣ ମୁହଁ ନା ଖେଳିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବୋଉ ପଚାରିଲା, ଦେବ ଆସିଲା ନାହିଁକି ? କହିଲି, ଚାଲିଗଲେଣି । ବୋଉ କହିଲା, କାହିଁକି ତୁ ଅଟକାଇଲୁ ନାହିଁ ନା କଣ ? କହିଲି, ଅଟକାଇଲେ କଣ ହେବ ବୋଉ ବଡ଼ଲୋକ ସେ, ସବୁବେଳେ ଗଣ୍ଡା ଘରଟା କଣ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ ? ଆସିଥିଲେ ଖୁସିରେ— ଚାଲିଗଲେ ସିମିତି ଖୁସିରେ । ବୋଉ କିଛି ନ ବୁଝି ଖାଲି ଉପରେ ଉପରେ ଭାସି କହିଲା, ନାଁ ଦେବ ଆମର ସିମିତିକା ପିଲା ନୁହେଁ ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା—ଗୃହେଟି ଦିନ । ସେଦିନ ଆକାଶରେ ତୋରା
ଜହ୍ନଟି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ । ମିଞ୍ଚି ମିଞ୍ଚି ହୋଇ ଆକାଶରେ ଶତ ତାରା
ଘାସାଳ ଜଳି ଉଠୁଥାଏ । ଧୀର ପବନରେ ଦୋହଲି ଦୋହଲି ବଉଦ-ନଉକାଗୁଡ଼ା
ଭାସି ଚାଲୁଥାଏ ସରଗ-ଦରଆରେ । ଆମ କାରିରେ ଜହ୍ନିଫୁଲଗୁଡ଼ା ଫୁଟି ଉଠିଥାଏ
କେତେ କେଜାଣି—ପାଖୁଡ଼ାରେ ତାର ସବୁଠୁ ବେଶି ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ । ସେଇଥିପାଇଁ
ରୂପ ଗଉରବ ନେଇ ସେ ହସି ହସି ଲେଟି ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ନିଅର ଆକାଶରେ ଦଳଛୁଡ଼ା ବଗୁଲଟା ଡାକିଗଲା କରୁର କରର । ମେଢାଆଡ଼କୁ
ଗୁହଁ ସରଗର ଶୋଭା ଦେଖୁଛି, ଏତିକିବେଳେ ପଛରୁ କିଏ ଆଖି ଦି'ଟା ଚୁଲି
ଧରିଲା । ଭାରିଲି, ଦେବଭାଇ ତ ନୁହେଁ—ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଝରଣା । କହଲି, ଝରଣା
ଆଖି ଖୋଲ । ସେ ହାତ ଗୁଡ଼ି କରି କରି ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । କହଲି, କଲେ
ଟୋକ, ଭାରି କାହିଁକି ପ୍ରେମରେ ଗଦ ଗଦ । ସେ କହଲା, ଆଉ କଣ ଖାଲି ତୋରି
ପରି ଘରକଣରେ ମୁହଁ ଶୁଖେଇ ବସିବ, ଟିକିଏ ହସିବ ନାହିଁ । କହଲି, ହଲେ
ଝରଣା ତୁ କଣ କରିବୁ—ଫୟସ ତ ତୋତେ କରାଇ ଦେଉଛି । ଏଇଟା ତୋର
ଗୁଣ ନୁହେଁ—ତୋର ବୟସର ଗୁଣ । କା ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲୁଣି କଲେ ଟୋକା !

ପ୍ରେମ କଥା ଶୁଣି ଝରଣା ମୋତେ କଟମଟ କରି ଅନାଇଲା । କହଲା, କଲେ
ଟୋକା ପ୍ରେମ, ବୟସର ଗୁଣ, ଭାରି ତ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହୁଛୁ । କା କହିବୁ
ଏ ସବୁ ଶିଖିବୁ କଲେ ! ଟୋକା ବୁଡ଼ି ବୁଡ଼ି ପାଣି ପିଉଛି । ଝରଣା କଥା ଶୁଣି
ମୋତେ ଭାରି ହସ ମାଡ଼ିଲା । ହସି ହସି ପଚାରିଲା, ଆଲେ ପୋଡ଼ାମୁହଁ, ଏତେ

ଦିନଯାକ ଥିଲୁ କୋଉଠି ? ଝରଣା କହିଲା, କୋଉ ଦେହ ପରା ଭଲ ନ ଥିଲା ।
 ଗୁଡ଼ି ଆସନ୍ତି କିପରି ପଚାରିଲି, ଦେବଭାଷା ଘରେ ଅଛନ୍ତି ନାଁ କଟକରେ ?
 ଝରଣା କହିଲା ନାଁ ଭାଷା ତ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ସବୁଦିନେ । କହିଲି କାହିଁ କଥାଡ଼େ ତ
 ଟିକେ-ପାଦ ପଡ଼ୁନାହିଁ ! ଭାଷା କହିଲା, ମାଲ କହୁଥିଲା ଆଜି କାଲି ତମେ ଭାରି
 ବଡ଼ଲୋକ ହେଇଗଲଣି । ଝରଣା ହସିଲା । କହିଲା, ଭାଷାଙ୍କି ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ
 ଭାରି ବଣା ହୋଇଯାଉଥିଲା । କହିଲା, କେଜାଣି ଝରଣା ଦେବଭାଷା ତୋର
 କି ମନ୍ତ୍ର କରି ଦେଇଛି—ତୋତେ ଜଣା । ଝରଣା ଓଠରେ ହସ ଝଟକିଲା ।
 କହିଲା, ମନ୍ତ୍ର ନୁହେଁ ଲେ—କାଉଁରୀ କାଠି ଛୁଇଁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଦିନେ ପୁଣି
 ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ା ନେଇ ତେର କିନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଲେ—ଏତେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କାହିଁକି ?
 ଖାଲି ସଜବାଜ ହେଇ ବସିଥା । ଝରଣାକୁ ପୁଲାଇ ଚମୁଟି ପକାଇ କହିଲା, ଆଉ
 ଦିନେ କମିତିକା କଥା କହିବୁ ନାହିଁ । ଝରଣା ମୁହଁ ହଲାଇ କହିଲା, କହିବି—
 ନିଶ୍ଚୟ କହିବି—ଆହୁରି କହିବି । ମାରିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଲି—ଝରଣା ଦଉଡ଼ି
 ପଳାଇଲା ବାହାରକୁ ।

ଟିକିଏ ପରେ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା । ମୁହଁରେ ତାର ଉଲ୍‌ସି ଉଠୁଛି ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସ ।
 କହିଲା, ଭାଷାଙ୍କର କାଲି ଜନ୍ମଦିନ ମାଲ । ଭାଷା କହିଲେ, ତୁ କାଲି ସଞ୍ଜବେଳେ ଆମ
 ଘରକୁ ଯିବୁ । ନିଶ୍ଚୟ, ଭୁଲିବୁ ନାହିଁ । କହିଲା, ଭାଷାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ, ଭାଷା ତ ଟିକେ
 ପଚାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତୁ କାହିଁକି ଉପରେ ପଡ଼ି ମନ ଟିକେ ରୁଟୁ ଟେଣା ! ଭାଷାଙ୍କୁ
 କହିବୁ ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । ଝରଣା କହିଲା, ଯିବୁ ନି । କହିଲା, ନାଁ ନାଁ—ଦିନିଆର
 କରି ସତ୍ୟ କରି କହିଲି ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । କାହିଁକି ଯିବି ? ସେଦିନ ସେତେ ଟିକେ
 କଥାରେ ରାଗି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଚାଲିଗଲେ—ମୁଁ କାହିଁକି ଭାଙ୍ଗି ଜନ୍ମଦିନକୁ ଯିବି ?
 ଝରଣା କହିଲା, ହଇଲେ ଟୋକା—କମିତି ନ ଯିବୁ ମୁଁ ଦେଖିବି । କାନିରେ ଗଣ୍ଡି
 ପଡ଼ିଲା ଏଇ କଥା । ଏତିକି କହି ସେ ଚାଲିଗଲା । ମୁହଁରେ ତାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହସ
 ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁ ଥିଲା ।

ରାତି ସେତେବେଳକୁ ଦି' ଘଡ଼ି ହେଲଣି । ଆକାଶରେ ମେଘ ଡାକିଛି । ଚାରିଆଡ଼େ
 ଗୁଲର ଗୋଟାଏ ବରଷ କଲା ପରଦା କିଏ ବରଷାଇ ଦେଇଛି । ଗାଁ ରାସ୍ତାରେ ଲୋକ-
 ଗହଳ କମି ଆସିଲଣି । ଚାରିଆଡ଼େ ନିଶ୍ୱାସ ଜଣାଯାଉଛି ।

ହଠାତ୍ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ମେଘଟା ଟୁପୁରୁ ଟୁପୁରୁ ଗୀତ ଗାଇ ଆସିଲା—ଆମ ବାଡ଼ିପଟ
 ତୋଟା ମାଲ ଭିତରୁ । ପୁ ପୁ ହେଇ ଶୀତଳ ପବନ ପରଣି ଗଲା ।

ତା ଆରଦନ । ଗୋଧୁଳର ଶେଷ ଆଲୁଅଟିକ ହଜିଗଲା । ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଦୂର ପାହାଡ଼
 ସେପଟରୁ ଖାଲି କୁହୁଡ଼ିଦେଇ ଅନ୍ଧାର । ରାତି ଆସିଲା । ଦୂର ଦେବାଳୟରୁ ଶଙ୍ଖ
 ଦଣ୍ଡା ଘାଜି ଉଠିଲା । ଟିକିଏ ପରେ ସଞ୍ଜ ପହରର ପଡ଼ିଲା ଅନ୍ଧାର କାଟି ଆକାଶରେ
 ଉଠିଲା ତୋରା ଜହ୍ନଟିଏ ।

ବୋଉ ଭାତ ରନ୍ଧୁଛି । ମୁଁ ଦୁଆରେ ଘସି ପରିବା କାଟୁଛି । ଦେବଭାଜ ସେତିକି-
 ଚେଲେ ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ସଫା ଧୋତି ଉପରେ ତାଙ୍କର
 ସିଲ୍‌କ ପଞ୍ଜାବଟା ଜକ ଜକ କରୁଥାଏ । ପଚାରିଲେ, ମାଉସୀ କଣ କରୁଛ ? ବୋଉ
 କହିଲା, କଣ କରବ ଦେବ—ଭାତ ଦି'ଟା ବସେଇ । ମାଲକୁ ତ କିଛି ଆସିଲା
 ନାହିଁ—ମୁଁ ନ କଲେ କରନ କିଏ ? ଦେବଭାଜ ବୋଉକୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ । ବୋଉ
 ପଚାରିଲା, କଣ କରେ ଦେବ ? ଦେବଭାଜ ହସି ହସି କହିଲେ, ଆଜି ପରା ମୋର
 ଜନ୍ମଦିନ ମାଉସୀ ! ବୋଉ ଡାକିଲା, ମାଲ ଦେବଭାଜଙ୍କି ଦଣ୍ଡବତ କର । ଭାରି
 ଅଡୁଆ ଲାଗିଲା । କିଛି ନ କହି ସେଇଠି ମୁଣ୍ଡ ନୋହିଲା । ଦେବଭାଜ ହସି ହସି
 କହିଲେ, ମାଉସୀ ମାଲ ମୋତେ ଦଣ୍ଡବତ ହେଉନାହିଁ । ବୋଉ କହିଲା, କଲେ
 ମାଲ, ଦେବଭାଜଙ୍କି ଦଣ୍ଡବତଟା ମାଡ଼ୁ ନାହିଁକି ? କହିଲା, ହେଲିଣି ପରା—କେତେ
 ଥର ହେବକି ? ଦେବଭାଜ ଚିଡ଼ାଇବାକୁ କହିଲେ, ନାଁ । ମାଉସୀ ମୋତେ ଦଣ୍ଡବତ
 ହେଇନାହିଁ—ମାଲ ଏଡ଼େ ମିଛେଇ ହେଲିଣି ଆଜିକାଲି ! ଦେବଭାଜଙ୍କ କଥାଶୁଣି
 ଏତେ ଅଭିମାନରେ ବି ମୋତେ ହସ ମାଡ଼ୁଥାଏ । ବୋଉ କହିଲା, ହେଲା ଏବେ,
 ଆଉ ଥରେ ଦଣ୍ଡବତଟା କର । ବଡ଼ଭାଜ—ମାଲ ତ ତୋର ତଳେ ପଡ଼ି
 ଯାଉନାହିଁ !

କଣ କରବ—ଉଠିଆସି ବୋଉ ସାମନାରେ ଆଉଥରେ ଦଣ୍ଡବତ କରିବାକୁ ଯାଉଛି
 ଦେବଭାଜ କହିଲେ, ଆଉ ସେଇ କଣ ହେଲାନାହିଁ ! ବୋଉକୁ କହିଲେ—ମାଉସୀ,
 ଆଜି ମୋର ଜନ୍ମଦିନ—ମାଲ ଟିକେ ଯିବ ଆମ ଘରକୁ । ମୁଁ କହିଲି, ନାଁ । ମୁଁ ଯିବି
 ନାହିଁ । ବୋଉ ହସିଲା । କହିଲା ମା'ଟା ପରା, ଯା ଦେବଭାଜ ନିଜେ ଆସିବନ୍ତୁ
 ଡାକିବାକୁ—ନ ଗଲେ ତାଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ହେବ । କହିଲା, କାହିଁକି ବୋଉ—
 ସେଦିନ ଆମ ଘରେ ନ ଖାଇ ଦେବଭାଜ ଗୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ତ କାହିଁ ତାଙ୍କ
 ଉପରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ରାଗିନାହିଁ—ସେ ରାଗିବେ କାହିଁକି ? ବୋଉ ହସୁଥାଏ ।
 ଦେବଭାଜ କହିଲେ, ଆଜି ନ ଗଲେ ମୁଁ ଆଉ ତମ ଘର ଦିନେ ହେଲେ ବି ମାଡ଼ିବି
 ନାହିଁ । କହିଲା, ନ ଆସିଲେ ଆମେ ତମ ପଛରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଗୋଡ଼ାଇବୁ କି
 ଦେବଭାଜ ! ଦେବଭାଜ ରାଗିଗଲେ । କହିଲେ ହଉ ଥା । ସେ ଗୁଲିଯିବାକୁ ପାଦ
 ଧାଡ଼ିଲେ । ବୋଉ କହିଲା, ଦେବ ମୋ ରାଣ—ଫେରିଆ । ଦେବଭାଜ ଅଟକି

ଗଲେ । ଦେଖିଲି ସେ ଭାରି ରାଗିଗଲେଣି । ମୁହଁଟା ଲାଲ ଦଶୁର । କୋଉ କହିଲୁ,
ଯା ମାଲ । ଲୁଗାଟା ପାଲଟିଆ । ତରବରରେ ସେପାଖ ଘରୁ ବାସୀ ଧୋବଶାଢ଼ୀଟା
ପିନ୍ଧି ବାହାର ଆସିଲି । ଦେବଭାଜ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସିଲେ ।
କ୍ଷଣିକର ରାଗ ତାଙ୍କର ଉଭୟ ଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳକୁ ।

ଝରଣା କହିଲୁ, କଲେ ଟୋଙ୍କା—ଆମ୍ଭ ନ ଥିଲୁ ପରା ! ତିନିଧର କରି ସତ୍ୟ କରିଥିଲୁ ।
ହସି ହସି କହିଲୁ, ବୋଉ ପଠେଇଲୁ—କଣ କରିବି, ନ ଆସି ଚାଲୁ କଣ ? ଝରଣା
କହିଲୁ, ହଁ ତୋର ମୋଟେ ମନ ନ ଥିଲା । ଦେଖୁନୁ, ତୋ ଆଖି, ତୋ ବେଶ କେମିତି
କହୁଛି । କହିଲୁ, ସିମିତି ଚିତ୍ରାକରୁ ତ ଝରଣା ଚାଲିଯିବ । ଝରଣା କହିଲୁ, ଚାଲିଗଲେ
ମୁଁ କଣ ଦେବଭାଜ ହେଇଗିବି—ତୋ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାକା ଯିବି । ଦେବଭାଜ ଆସି
ସେହୁକ୍ଷଣି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଝରଣା କହିଲୁ, ଭାଜ ମାଲ କାଲି ସତ୍ୟ କରିଥିଲୁ ଆସିବ
ନାହିଁ ବୋଲି—ପୁଣି କିମିତି ଆସିଲୁ କି ? ଦେବଭାଜ ଟିକିଏ ହସିଦେଲେ । କହିଲେ,
ଯା ଝରଣା—ମାଲ ତୁ ଦୁହେଁ ସେ ଘରେ ଖାଇଦିଅ । ଏତିକି କହି ସେ
ଚାଲିଗଲେ ।

ଝରଣାଙ୍କ ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ମଙ୍ଗିଫୁଲର ମୁକୁଳା ହାଟରେ ସେଦିନ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାରସର
କାଟିଦ ଖୁବ୍ ବେଶି । କହିଲୁ, ଝରଣା ଦେଖନ୍ତି ମଙ୍ଗିଫୁଲଗୁଡ଼ା କି ସୁନ୍ଦର
ହେଇଛି ! ଝରଣା କହିଲୁ, ତୋଠୁ କଣ ସେ ବେଶୀ ସୁନ୍ଦର ? ଖାଲି କଥା
କଥାକେ ଝରଣା ମୋତେ ଆଦାତ ଦେବାକୁ ଭାରି ଭଲପାଏ । ତା କଥାରେ କି
ଆନନ୍ଦ ଥାଏ କେଜାଣି ମୁଁ ତାକୁ ଛଲ କରି ପାରେନା ।

କେତେ ହସଖୁସିରେ ସେଦିନ ରାତିଟା ତାଙ୍କର ଘରେ କଟିଲା !

ପିଲଟି ଦିନରୁ ଝରଣାର ମୋର ଭାରି ଭାବ । ଏକା ବଥସର ବୋଲି ସବୁବେଳେ
ଆମର ମନ ମିଳେ—କେତେ ସରଗ ସେପଟ ଅଛୁଣ୍ଡା ଗପ ପଡ଼େ । ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲେ,
ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝରଣାର ମୋର ସ୍ନେହ ମମତା ଦିନୁ ଦିନୁ ବଢ଼ିଉଠେ । ସେ
ସବୁବେଳେ ଆମ ଘରକୁ ଆସେ । ବାପା ତାର ଗାର ଜମିଦାର । ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ
ଘରେ ଲେକବାକ ପୂର୍ ରହୁଥାନ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ବୋଉ ମୋତେ ଆକଟେ—ତାଙ୍କ
ଘରକୁ ବେଶି ଛାଡ଼ିଦିଏନା । ଝରଣା କିନ୍ତୁ ନିତି ଦଉଡ଼େ ଆମ ଘରକୁ । ଦହିଙ୍କ
ଜୀବନ ଗତି ସମାନ ତାଳରେ ଆଗେଇ ଚାଲେ ।

ଝରଣା ଉପରେ ଦି' ଭାଜ । ସୁରଭାଜ, ଦେବଭାଜ । ସୁରଭାଜ ସବା ବଡ଼—ତା ପରେ
ଦେବଭାଜ—ତା ତଳକୁ ଝରଣା । ଦି' ପୁଅଙ୍କୁ ବାପା ତାଙ୍କର ପଢ଼ାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ
ସୁରଭାଜ ବେଶି ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ନାହିଁ । ମାଜନର ଦିନ ଦିନଥର ଫେଲ୍ ହୋଇ ଘରେ
ରହୁଲେ । ମହାଜନା ଧନ୍ଦା, ଘରର ହାମାଲାଭ ସବୁ ସେ ଚୁହୁନ୍ତି । ବାପ ତଳକୁ ସେ
ଘରର ମାମଲତକାର । ଦେବଭାଜ ଆଉ ରେସି ବି. ଏ. ପାଶ୍ କଲେ । ଗୁକିଶ୍
କରିବାକୁ ବସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବାପା କିଲି ମଉସା ମନାକଲେ । କହୁଲେ, ଦେବ,
ଆମର କଣ ଅଭାବ ଅଛି ସେ ତୁ ଯିବୁ ବିଦେଶକୁ କେଜଣା ଟଙ୍କାକୁ ଗୁକିଶ୍ କରି ।
ଘରେ ଏକ ମହାଜନା କାରମାର ଦେଖିଲେ ସେଇଥିରେ ତୋର ପେଟ ଅପୋଷା
ରହୁକ ନାହିଁ । ଦେବଭାଜ ବାପାଙ୍କ କଥା ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଘରେ
ରହୁଲେ । ନାଁକୁ ଖାଲି ମହାଜନା ଧନ୍ଦାରେ ଟିକେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲାପରି ମାସରେ ଥରେ
ଦି'ଥର କଟକ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ସେଇଥିରେ ବାପା ତାଙ୍କର ଖୁସି—ଦେବ ମୋର
ମିଶିପ ହେଇଛି ।

ଦେବଭାଜି ଝରଣାଠୁ ପାଞ୍ଚବରଷ ବଡ଼ । ସେ ଯେତେବେଳେ ମାଙ୍କନର ପାଣ୍ଟ
କଲେ ମୁଁ ପଡ଼ୁଥାଏ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ । ଝରଣା ମୋ ସାଙ୍ଗ, ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲେ
ଦେବଭାଜି ଝରଣାକୁ ମୋତେ ଆଦର କରନ୍ତି । ଅଙ୍କ କହୁ ଦିଅନ୍ତି । ସବୁବେଳେ
ସେ ଆମ ଦୁହଁଙ୍କର ପାଠପଢ଼ା ଖବର ବୁଝନ୍ତି । ମୋତେ ଏକଲ ପାଇଲେ ବେଳେ
ବେଳେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ଗେଲ ଖେଳନ୍ତି ।

ସମୟର ଅସରନ୍ତି ଡେଉଁ ଭିତରେ ଦିନେ ଦେବଭାଜି ଆମକୁ ଗୁଡ଼ି ଗୁଲିଗଲେ
କଟକ । ମୁଁ ସଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରୁ ରହୁଲି । ଝରଣା ଆଉ ବର୍ଷେ ପଢ଼ିଲି । ମଝିରେ
ମଝିରେ ଦେବଭାଜି ଝରଣା କଦକ ମୋ କଦକ ଚିଠି ଦିଅନ୍ତି । ପ୍ରତି ଛୁଟିରେ ସେ
ଘରକୁ ଆସିଲେ ମୋ ପାଇଁ କେତେ ନୂଆ ଜିନିଷ କଣି ଆଣନ୍ତି । ବୋଉ ଗାଳି
ଦିଏ । କୁହେ, ଦେବ ଏ ସବୁ କାହିଁକି ଆଣିଲୁ ? ଦେବଭାଜି ହସନ୍ତି । କହନ୍ତି,
ଝରଣା ପାଇଁ ଆଣିଲି—ଆଉ ମାଲ ପାଇଁ ଆଣନ୍ତି ନାହିଁ ? ସେ କଣ ମୋର ନଜର—
ମାଲଟା କଣ ପର ? ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମନଟା ମୋର କୁଣ୍ଡେମୋଟ ହେଇଯାଏ ।

ବି. ଏ. ପାଣ୍ଟ କରି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିବା ପରେ ଭାବିଥିଲି ଦେବଭାଜି କିଛି ବଦଳି
ଯାଇଥିବେ । ବଡ଼ଲେକ—କେତେବେଳେ କୋଉ ମନ ! ପିଲାଦିନର ଟିକି ନିଖି
କଥା କଣ ସବୁବେଳେ ଘସିମାଜି ହୋଇ ତାଙ୍କ ମନରେ ରହିଥିବ । ନିଶ୍ଚୟ ସେ
ବଦଳି ଯାଇଥିବେ । କିନ୍ତୁ ଯୋଉ ଦେବଭାଜି—ଠିକ୍ ସେହିପରି । ବରଂ ପିଲା-
ବେଳେଠୁ ଆହୁରି ହେଇଗଲା ସରଳ—ସୁନ୍ଦର । ଦେବଭାଜିଙ୍କ ରୂପରେ କି ତେଜ
ଥିଲା କେଜାଣି ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଭଲ କରି ଥରେ ଅନାଇଁ ପାରେନା ।

ସେ କିନ୍ତୁ ପିଲାଦିନ ପରି ସବୁବେଳେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଗେଲ ଖେଳନ୍ତି । ନିଜାତି
ଆମ ଘରଆଡ଼େ ବାଆଁ ରେଇ ଥରେ ଦିଅର ଆସନ୍ତି । ଏକଲ ପାଇଲେ ମୋତେ
କୋଳକୁ ଆଉଜାଇ ନିଅନ୍ତି । ମୁଁ କୁହେ ଛୁଃ, ଦେବଭାଜି, ଏ କଣ କରୁଛ, ଗୁଡ଼ି ।
ସେ ଗୁଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି କେତେ କଷ୍ଟରେ । ବେଳେ ବେଳେ ମୋ ଗାଲରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟା
ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି, କିଛି କହୁ ପାରେନା । କଣ କହୁବି କିଛି ଭାବି ପାରେନା ।

ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ କୁହେ, ଦେବଭାଜି ମୋତେ କଣ ପିଲା ମନେ କରିବ
ସବୁଦିନ କଣ ସମାନ ଥାଏ ! ସେ ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । କହନ୍ତି, ମାଲ ତୋତେ
ଦେଖିଲେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାଏ । କାହିଁକି କିଛି ବୁଝିପାରେନା । କେତେଥର
ଭାବେ ଆଉ ଆସିବି ନାହିଁ ତମ ଘରକୁ । ତଥାପି ରହୁ ପାରେନା—ଆସେ ।

ତୋର ଯଶବର ସ୍ନେହ ମୋତେ ଅନ୍ନ କରି ଦେଇଟି ମାଲ, ସବୁ ଦୁଃଖିତା ଏଡ଼ାଇ
ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ବ'ପା ମୋର ଗାଁ ମାଲନର ସ୍କୁଲର ମାଷ୍ଟର । ଦେବଭାଇଙ୍କି ଚାପା ଭାରି ସ୍ନେହ
କରନ୍ତି । ଦେବଭାଇ ମଧ୍ୟ ସିମିତ । ଚାପାଙ୍କ କଥା କେବେ ତଳେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି
ନାହିଁ । ତାଙ୍କଣ ପାଖରେ ପଡ଼ି ସେ ମଣିଷ ହେଇଗନ୍ତି । ଚାପା କୁହନ୍ତି, ଆଜକୁ
ଦଶନ୍ଧି ହେଲା ଅନେକ ଗୁଣ୍ଠକୁ ମୁଁ ଦେଖି ଆସିଛି—କିନ୍ତୁ ଦେବ ପରି ପିଲା ମୁଁ
ଦେଖି ନାହିଁ । ଦେବଭାଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ ବୋଉ ବା ଭାଉଜ ଆଦର କରେ ।
ସ୍ନେହ-ଆଦର ପାଇଲେ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ବା ନିଜର ହେଇଯାନ୍ତି—ଆଉ ଦେବଭାଇ
ମଣିଷ—ସେ ନିଜର ହେବେ ନାହିଁ ! ଦେବଭାଇ ଆସନ୍ତି—ଝରଣା ଆସେ—କେତେ
ହସ ଖୁସିରେ ଧନଗୁଡ଼ା କଟିଯାଏ ।

ଆମ ବାଡ଼ି ଚରିତ୍ରରେ ଶେଫାଳୀ ଫୁଲର ତୋରୁହୁସ ଲିଭି ଲିଭି ଆସିଲା । କୁଆଁର
ପୁନେଇଁ ଜନ୍ମର ଶେଷ ସରଗଟିକ ଲୁଚିଗଲା ପାହାନ୍ତା ପହରର ଫିକା ଆଲୁଅ
ଭିତରେ । ଶରତର ପରବ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଫହୁ ଆସିଲା ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ଶିଶିଶିରି
ଶୀତ ପବନ । ସକାଳ ସୁରୁଘର ନାଲି କରଣ ଝଟକ ଉଠିଲା, କାକରବହୁର
ଦୁନଘାସ ଉପରେ । କେବେ କେଉଁଦିନ ହେମନ୍ତ ଆସି ଶରତ ପଛେ ପଛେ
ରୁଲିଗଲା କୁଣିଆ ପରି । ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଘନ କୁହେଲିକା ପରଦା ଟାଣି ଖାଲି
ଦେହଥର ଶୀତ ।

ସେଦିନ ଦିପହରେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲେ ଦେବଭାଇ ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଗଢ଼ି ପଡ଼ିଲେ ।
ଚାପା ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ନ ଆନ୍ତି । ଲୋଉ ନ ଥାଏ ଘରେ । ମୁଁ ଉଠି ଦେବଭାଇଙ୍କୁ
ବସିବା ପାଇଁ ସପଟା ପାରିଦେଲି । ସେ ବସିପଡ଼ିଲେ । ପଚାରିଲି, ଏତେବେଳେ
କେମିତି ଗଢ଼ି ପଡ଼ିଲେ ଦେବଭାଇ ? ସେ ହସିଲେ । କହଲେ, ମାଉସୀ କାହାନ୍ତି ?
କହିଲି, ନାହିଁ । ସେ କହଲେ, ପୁରଭାଇଙ୍କର ବାହାଘର ଏଇ ପହରରେ ।
ଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କ ଶଶୁର ଘରକୁ । ନୂଆବୋଉକୁ ଦେଖି ଆସିଲି । ପଚାରିଲି, ମନକୁ
ପାଇଲତ ? ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ପାଇବ ନାହିଁ ! ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ।
ତୁ ସିନା କହୁ ମୁଁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର—କିନ୍ତୁ ନୂଆବୋଉ ମୋର ଶହେଗୁଣ ତୋଠାରୁ
ରୂପରେ ଗୁଣରେ ସୁନ୍ଦର । ତାଙ୍କ କଥାରେ ନ ଚିଡ଼ି ହସି ହସି କହିଲି, ସୁନ୍ଦର
ହେଲେ ସେ ସିନା ପୁରଭାଇଙ୍କର ହେବେ, ଆଉ ତ ତମର ହେବେ ନାହିଁ । କଥାକୁ
ଗୁଲାଇ ପୁଣି କହିଲି, ହଁ କାହିଁକି ବା ନ ହେବ—ମନ ନେଲେ ସବୁ ହେବ ଭିତରେ
ଭିତରେ । ଖାଲି ଟିକେ ନେଇଁ ଆଣି ଥୋଇ ଜାଣିଲେ ହେଲା । ସେଥିକୁ ତମେ
କୋଉ ବା ଅପାରଗ ?

ମୁହଁଟା ତାଙ୍କର ରଙ୍ଗା ପଡ଼ିଗଲା । କହିଲେ, ମାଲ ତୁ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ ହେଲୁଣି । କହିଲି, ମୁଁ ନାଁ ତମେ ? ସେ ଉଠି ପଡ଼ି ମୋତେ ମାରିବାକୁ ହାତ ଉଠେଇଲେ । ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି । ସେ ମୋ ପଛେ ପଛେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି କବାଟଟା ଫୋପ କରିଦେଲେ । ମୋତେ ଜବରଦସ୍ତ ଟାଣି ନେଲେ ତାଙ୍କ କୋଳ ଭିତରକୁ । ଭଡ଼ି ଧରି ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ଗୁଚ୍ଛିପିଟି ହେଇ କହିଲି, ଦେବଭାଇ ତମ ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ୁଛି ଗୁଡ଼ିଦିଅ—ମୋ ଗୁଣ ତମକୁ ଗୁଡ଼ିଦିଅ । ସେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ କବାଟ ଫିଟାଇ ପଦାକୁ ପଳାଇଗଲେ । ଦେହଟା ମୋର ବରଫାପତର ଭଳି ଥରୁଥାଏ ।

ସେଇଦିନଠୁ ଦେବଭାଇ ପଦରଦିନ ଆମ ଘର ମାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ଝରଣା ନିଇତି ଆସେ—ଯାଏ । ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ପଚାରିବି ପଚାରିବି ବୋଲି ନିଇତି ଭାବେ କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷରେ ସେଦିନ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ସବୁ ଲଜ ଯାକ ଆସି ତଣ୍ଡିକୁ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରେ—କିଛି ପଚାରି ପାରେନା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ଅମୁହାଁ ଅନ୍ଧାରରେ ଆମ ଗାଁଟା ହଜି ଯାଇଥାଏ । ଗଛବୁଦା ସବୁ ପାହାଡ଼ ପାଲଟି ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ଠାଏ ଠାଏ ଜୁଳୁଜୁଲିଆ ପୋକ ରୋଷଣୀ ଜାଳୁଥାଆନ୍ତି—ସତେ ଯେପରି ଅନ୍ଧାରମୂଳକ ରଜାଘର ବାହାଘର ହେଲାପରି ।

ମୁଁ ଘରେ ବସି ରହୁଛି । ଝରଣା ଡାକିଲା, ମାଲ, ଲେ ମାଲ କହିଲି ଆଲେ ଝରଣା, ମୁଁ ଏଇଠି ଅଛି । ଝରଣା ଆସିଲା । ଓଠରୁ ତାର ହସର ଝରଣା ଝରି ପଡ଼ୁଥାଏ । ପଚାରିଲି, କଲେ ଟୋଙ୍ଗା ଭାରିତ ଖୁସି ! ସେ କହିଲା, କାଲି ସକାଳେ ସୁରଭାଇଙ୍କର ବାହାଘର । ନୂଆ ଭାଉଜ ଅସିଲା । ଖୁସି ହେବି ନାହିଁ ଆଉ କଣ କାନ୍ଦି ଗୁଲିବି !

ହଁ ଲେ ଝରଣା, ନୂଆବୋଉ ଆସିବ ବୋଲିତ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଦିହେଁ ତାର ଖୁସି । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇଙ୍କର ଖୁସି ହେବାର ହେଲେ କିଛି କାରଣ ଅଛି—ତୋର ତ କିଛି ନ ଥିଲା ପରି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଝରଣା କହିଲା, କଣ କହୁଛୁ ଲେ ଟୋଙ୍ଗା ଏତେ ବୁଲେଇ ବୁଲେଇ—ଟିକେ କଥାକୁ ସଲଖ କରି କହ ଭଲ । ହୁସି ହୁସି କହିଲି, ନୂଆବୋଉଙ୍କ ମିଠା କଥା, ଆଉଟୁହାଣୀ, ପୁରର ରୂପ ଏ ସବୁ ଦେଖିଲେ ଦେବଭାଇଙ୍କର ସିନା କିଛି ଫାଇଦା ହେବ—ଆଉ ତୋର କଣ ହେବ ? ତୁ କାହିଁକି ଏତେ ହସ ଖୁସିରେ କଖାରୁ ଗଛ ପରି ଲେଟେଇ ପଡ଼ୁଛୁ ଲେ ! ଝରଣା କରି କରି

ହେଇ ହସି ହସି ମୋ ଉପରକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲ । କହିଲ, ଦେବତାଙ୍କି କହୁଦେବ
ଯେ, ରହିଥା । କହିଲି, କହୁନୁଁ, ତୋ ଦେବତାଙ୍କି ମୁଁ କଣ ଡରିବି ?

କୋଉ ଆସି ପରୁରଲ, ତୋ ରକ୍ତା ବଡ଼ା ସରିଲ ମାଲ ? ସେତେବେଳକୁ ସବୁ
କାମ ମୋର ସରିଥିଲା । କହିଲି, ହଁ ବୋଉ ସବୁ ସରିଲଣି । ଝରଣା ଉଠିଲା ।
କହିଲା, ଯାଉଛି ମାଲ ଅନେକ ରାତି ହେଲଣି । ସେ ଚାଲିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ
ଭାରି ଅଣ୍ଟା ପଡ଼ିଲଣି । ଦେହ ହାତ କୋଲ ମାରି ନେଇ ଯାଉଥାଏ । ବାପା
ଟିଉସନରୁ ଫେରି ନଥାନ୍ତି । କୋଉ ମୁଁ ଦିହେଁ ତାଙ୍କର ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଅନାଇ ରହିଲୁ ।

ଖୁବ୍ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍‌ରେ ସୁରଭାଜଙ୍କର ବାହାଘର ହେଇଗଲା । ବାହାଘର ପୂର୍ବଦିନ ଦେବଭାଜ ମୋତେ ଆସିଥିଲେ ନେବାକୁ । ସେତେବେଳେ ମୋ ଦେହ ଭଲ ନ ଥିଲା—ଜର ହେଉଥିଲା । କୋଉ ପଠାଇଲା ନାହିଁ । ଦେବଭାଜ ମନ ଦୁଃଖରେ ଫେରିଗଲେ ।

ବାହାଘର ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ । ଦିନେ ଖରାବେଳେ ଝରଣା ଆସି ଜିଦ୍ ଧରି ମୋତେ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଗଲା । ତାଙ୍କ ଘରେ ପଶିଗଲା ବେଳକୁ ଦେବଭାଜଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭେଟ ହେଲା । ଦେବଭାଜ ମୋତେ ଦେଖି ହସି ହସି କଥା ରେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ନୂଆବୋଉଙ୍କ କନ୍ଦରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲି । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ଲଜ କରି ଟିକେ ଓଢ଼ଣା ଟାଣିଦେଲେ । ଝରଣା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ, ସେ ମୋ ସାଙ୍ଗ ମାଲତୀ ପରା—ଏତେ ଲଜ କରୁଚ କଣ ମ ! ତଥାପି ନୂଆବୋଉ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଝରଣା ଜୋର କରି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ଓଢ଼ଣା ଟାଣି ଦେଲା । ଓଢ଼ଣାତଳୁ ତାଙ୍କର ରୂପକଥାର ସରଗପରା ମୁହଁଟି ହସି ଉଠିଲା । ଲାଜ ସଙ୍କୋଚ ଗୁଡ଼ି ମୋତେ କଦକି ଡାକିଲେ । ଝରଣା, ମୁଁ ଦହେଁ ତାଙ୍କ କନ୍ଦରେ ବସି ପଡ଼ିଲୁ । ହସି ହସି ପଚାରିଲି—ନୂଆବୋଉ, ଆଖି ଦି'ଟା କାହିଁକି ଲାଲ ପଡ଼ିଚ, କାଲି ରାତିଟା କଣ ଉଜାଗରରେ ପାହୁଚି କି ? ତାଙ୍କ ନାଲିଓଠରେ ହସର ବଜୁଲି ଖେଳିଗଲା । କହିଲେ, ଆଉ କେତେଟା ଦିନ ଗଲେ ଦହେଁ ଜାଣିବି ନାହିଁକି ? ଏତେ ପଚାରି ରୁହୁଚ କାହୁକି ? ନୂଆବୋଉ କଥାର ଦାଡ଼ୁଆ ଛୁସାଟା କମିତ ଆମ ଉପରେ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଜାଣି ନ ଥିଲି । ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ଗୋଟିପଣେ ସୁରଭାଜଙ୍କର ହେବ ନାହିଁ ମ—

ଦେବସ୍ୱଇକ୍ଷର ବି ଟିକେ ଟିକେ ହେବ । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ମୁଁ ନହେଲେ ତମେ ଏବେ ଟିକେ ଦେବସ୍ୱଇକ୍ଷର ହେଲେ ହେବ ନାହିଁ ମାଳ ! ଝରଣା କଲି କଲି ହେଇ ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ, ଟିକେ କଣ—ସେମିତି ଗୋଟିକ-ଯାକ ଦେବ ସ୍ୱଇକ୍ଷର ! ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ସତେ ! ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ବସ୍ତ୍ର ଓ ଆନନ୍ଦର ଆସ । ମୁହଁଟା ମୋର ପେ ଡିଗଲା । ଉଠି ପଳାଇ ଆସୁଥିଲା । ନୂଆବୋଉ ଲୁଗାକାନିଟା ଟାଣି ଧରି କହିଲେ, ମୋ ରାଣ ମାଳ, ଯେ । ଏଇ ଟିକକ କଥାକୁ ଏତେ ଛଳ କରୁଛ ? କ୍ଷମିଲି । କେତେ ଆଡ଼ର ଗପ ପଡ଼ିଲା । ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲା ବେଳେ ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, କାଲି ଆସିବ ମାଳ ! ହଉ ବୋଲି କହି ଚାଲି ଆସିଲା ।

ରାତିରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ନୂଆବୋଉଙ୍କର କଥା କାନ ପାଖରେ ବଜି ଉଠୁଥିଲା । ତାଙ୍କର ସରଗରା ସରଗରା ରୂପ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠୁଥିଲା । ଶୋଉ ଶୋଉ କେତେବେଳେ ଦେବସ୍ୱଇକ୍ଷ ପବନ ପରି ଲାଘୁ ଗନ୍ଧରେ ଆସି ମନରେ ମୋର ଭାବନାଯାଏ କାଳିଦେଇ ଚାଲିଯା'ନ୍ତି—ଜାଣି ପାରେନା । ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠେ ଖାଲି ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ରୂପ—ମନଭୁଲିଣିଆ ପୁଆଁସମିଶ୍ରା ହସ ।

ତା ପରଦିନ ଦି' ପହରେ । ବୋଉକୁ କହି ପୁଣି ଝରଣା ଘରକୁ ଗଲି । ଆମ ଘରଠୁ ଦୂର ପହରଟା ଘର ପରେ ଝରଣାଙ୍କ ଘର । କୋଠାଘର । ନୂଆ କଣ ଆଉ ବରଷି ବଳି ମଉସା ଦିଆରି କରିଛନ୍ତି ।

ମୋତେ ଦେଖିଲକ୍ଷଣି ନୂଆବୋଉ, ଝରଣା ଦୁହଁଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସର ସବୁ ରେଖାଟିଏ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ—ମାଳ, ତମକୁ କାଲିଠୁ ଦେଖିଲାବେଳୁ ଖାଲି ମୋର ମୋ ସାନଭଉଣୀ ଲଳିତା କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ସେ ଠିକ୍ ତମର ପରି । ପରଜାପତି ପରି ସୁନ୍ଦର ଫୁରୁ ଫୁରୁ । ତମ ରୂପଟି ଦେଖିବାକୁ ଯେମିତି—ତା' ରୂପଟି ଅବକଳ ସିମିତି । ତମକୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ଯେମିତି ମନେ ହେଉଛି ଲଳିତା ମୋ ପଛେ ପଛେ ଚଢ଼ିଉଡ଼ଣୀର ସେନ୍ଦ୍ର-ଶରଧା ଭୁଲି ନ ପାରି ଗୋଡ଼ାଇ ଆସିଛି । ପଚାରିଲି—ନୂଆବୋଉ ତମେ କେଇ ଭଉଣୀ ? ନୂଆବୋଉ, କହିଲେ, ଆମେ ଦିନି ଭଉଣୀ । ମୋ ଉପରେ କୁପୁମ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ ମରିଯାଇଛି । ଆଉ ଅଛି ଆମେ ଦି' ଜଣ । ଭଗବାନ ଆମକୁ ଭାବ ସେନ୍ଦ୍ରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି ।

ଇମିତି ତାଙ୍କ ଘରର କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ବିଜଡ଼ିତ ଛେଟିଛେଟି କାହାଣୀ ନୂଆବୋଉ କହି ଚାଲିଲେ । ଆମେ ଦିହେଁ ସବୁ ଶୁଣୁଥାଉ । କେତେବେଳ ପରେ କଣ ଗୋଟାଏ କାମରେ ମାଉସୀ ଜାକିଲେ—ଝରଣା ଉଠିଗଲା । ନୂଆବୋଉ ଗପୁଆନ୍ତି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ସାଥଙ୍କ କଥା । ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣୁଥାଏ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ।

ହଠାତ୍ ସେଇ ଘରକୁ ଦେବଭାଇ ପଣି ଆସିଲେ । ମୁଣ୍ଡରୁ ଲୁଗାଟା ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖି ଲୁଗାକାନଟା ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଟିକେ ଟାଣିଦେଲା । ସରମରେ ମୁହଁ ତଳକୁ ହେଇଗଲା । ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ମୋ କଢ଼ରେ ଖାଲି ଲଜ କୁଟ, ନା ଆଉ କେତେବେଳେ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଲଜ କର ମାଳ ! ମୁଁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ—ମୁଦୁମୁଦୁ ହସିଲି । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ—ଦେବ, ମାଳଟି ସେମିତି—ମୋର ସାନଭଉଣୀ ଲଳିତାଟା ବ ଠିକ୍ ସେମିତି । ମାଳକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଲଳିତା କଥା ପାସୋରି ପକାଇଛି । କାଲିଠୁ ମାଳ ହେଇଛି ମୋର ଭଉଣୀ । ଦେବଭାଇ କହିଲେ, ଆଜି ମାଳ ଏଠି ଅଛି—କାଲି ସକାଳେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯିବ ନୂଆବୋଉ ଏହି ଅଡ଼େଇ ଦିନ ପାଇଁ ଏତେ ସ୍ନେହ ମମତା କାହିଁକି ଲଗାଉଛନ୍ତି ! ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ସେ ଯିବ କୁଆଡ଼େ ତାକୁ ପରା ପୋଷା ମନେଇ ମୁଁ ରଖିବି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ! ସେ ମୋତେ ସେତେବେଳେ ଜାଣନ୍ତି ଅପା—ମୁଁ ତାକୁ କମିତି ତ କୁଥିବି ମାଳ । କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଚଳୁଥିବୁ ଦି ଯା' ପର । ତମ ମନକୁ କଣ ଯିବ ନାହିଁ ଦେବ ?

ଦେବଭାଇ ମୁହଁଟା ଲଜରେ ଲଜ ପଡ଼ିଗଲା । କିଛି ନ କହି ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଚାଲିଗଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଓଠରେ କଣିକାଏ ହସ ଲାଗି ରହିଥିଲା । ସେ ଚାଲିଗଲାବେଳେ ମୁଁ ଟିକେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି । ନୂଆବୋଉଙ୍କର ଗେଲ ପରିହାସ କଥାଗୁଡ଼ା ମୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅଳିସ୍ୱଗାର ଟାଣି ଦେଉଥିଲା । ଦେବଭାଇ ଚାଲିଗଲାବେଳେ ମୁଁ ଉଠିପଡ଼ିଲି । କହିଲି, ଯାଉଛି ନୂଆବୋଉ ଅନେକ ବେଳ ବସିଲିଣି, ବୋଉ ତେଣେ ଖୋଜୁଥିବି । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ହଉ ଯା, କାଲି ଆସିବ—ନିଶ୍ଚୟ । କହିଲି, ହଉ ।

ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ କହି ଆସିଲି ଯିନା କିନ୍ତୁ ତା ଆରଦିନ ଆଉ ଯାକ ପାରିଲି ନାହିଁ । ବୋଉ ଗାଲି ଦେଲା । କହିଲା, ଏତେ ବଡ଼ ଝିଅଟାଏ ହେଲଣି—ଖାଲି ସବୁଦିନ ସାଜବୁଜ ମନର ସବୁ ସରାଗ ମୋର ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲା । ମନ କଥା ମନରେ ମାରି ଘରେ ରହିଲି ।

ସେଦିନ ସଞ୍ଜ ପହର ଗଢ଼ିଗଲାଣି । ଆକାଶରେ ଜହ୍ନମାମୁଁର ଚକ୍‌କଣ ମୁହଁଟି ଜଳି ଉଠୁଛି । ଛାଇ ଓ ଆଲୁଅ ଆମ ଦୁଆରେ ଆସି ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଛନ୍ତି ।

ଘରେ ବସି ବସି ଭାବୁଛି କେତେ ଆଡ଼ର କଥା । ଭାବନାର କାଲି ବୁଣୁ ବୁଣୁ କେତେବେଳେ ଝରଣା ଆସି ଭାବନାର ଝିଅଟା ମୋର ଛୁଡ଼ାଇ ଦେଲା । ପରୁଲିଲି, କଲେ ଝରଣା, ଏଠି ଆସି ରୁପି ରୁପି ଛୁଡ଼ା

ଛୁଡ଼ା ହେଉଛି କାହିଁକି ? ଝରଣା କହିଲା, ସପନପୁରୀ ରାଜକୁମାର କାଳେ ଯଦି ଭାବନା ଭିତରୁ ମୋତେ ତାଙ୍କର ରାଜକୁମାର ବୋଲି ଶୁଣି ନଥାନ୍ତୁ—ସେଇଥପାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ ଛୁଡ଼ା ହେଇ ଦେଖୁଥିଲି । କା' କଥା ଏତେ ଭାବୁଛୁ କଲେ ମାଲ ! କହିଲି, କା' କଥା ଭାବି ଆଉ—ତୋର କଥା ଭାବୁଛି ପର ! ଆଠଦିନ ହେଲା କାହିଁକି ଆମ ଘରେ ଟିକେ ତୋର ପାଦ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ଦେବଭାଗ ବି ଆମ ଘର ଆଉ ମାଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମୋତେ ପର କରି ଦେଲେଣି । ଝରଣା କହିଲା, ନାଁ ମ ମାଲ, ତୋ କଥା ପର ନୁଆବୋଉର ମୋର ହେଉଛି ଜପାମାଲ । ଆଠଦିନ ହେଲା ତୁ ଆଉ ଆମ ଘରକୁ ଯାଉନାହିଁ । ନୁଆବୋଉ ଓଲଟି ପରା ତୋ ଉପରେ କେତେ ଦୋଷା ହେଉଛି । କହିଲେ, ମାଲ ଆସିଲେ ମୁଁ ପଡ଼ୁଛି ଏ କଥା ବି କହିବି ନାହିଁ । ଉପର ମନରେ ସିନା ଏ କଥା କହିଲେ କିନ୍ତୁ ତୋତେ ସେ ଭାରି ଆଦର କରନ୍ତି ଲୋ । ଏଇଲଗେ ପରା ମୋତେ ପଠେଇଲେ । କହିଲେ, ଯା ଝରଣା, ମଉସୀକୁ କହୁ ମାଲକୁ ଡାକି ଆଣିବ । ଗୁଲିଲୁ—ମାଉସୀକୁ ସେ ଘରେ କହୁ ଦେଇ ଆସୁଛି । ମୋ ମନଟା ବି ନୁଆବୋଉଙ୍କ କବିକ ସିବାକୁ ଠିଆ ହେଇଥିଲା । ଝରଣା ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲା ।

ନୁଆବୋଉ ଘରେ ବସି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ବହୁ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ଝରଣା କହିଲା, ନୁଆବୋଉ, ମାଲ ଆସିଲଣି । ନୁଆବୋଉ ମୋ ଆଡ଼କୁ ନ ଅନାଇ ଅଭିମାନଭାବ ଗଳାରେ କହିଲେ, ଆସନ୍ତୁ, ମୁଁ କଣ ତାଙ୍କୁ କଥା କହିବି କି ! ସେ ତ ମୋତେ ଆଠଦିନ ହେଲା ପର କରିଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ନୁଆବୋଉଙ୍କ ହାତ ଧରି କହିଲି, କ'ଣ କରିବି, ମୋର କ'ଣ ଆସିବାକୁ ମନ ନାହିଁ । ବୋଉ ଛୁଡ଼ନ୍ତି—ମୋର ଗୁରୁ କଣ ? ଝରଣା କହିଲା, ହଁ ନୁଆବୋଉ, ସେଟାପରା ସେହରକୁଣୀ । ଯେଉଁ ଟିକେ ଆଦର ପାକବି, ସେଇଠି ପଡ଼ି ରହୁଥିବ । ମାଉସୀ ଛୁଡ଼ୁନାହାନ୍ତି—ସେ ଆସନ୍ତା କିପରି ? ନୁଆବୋଉଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଛଣକ ପାଇଁ ଅଭିମାନର ଛାଇ ମିଳାଇଗଲା—ସୁନାପରି ଝଟକ ଉଠିଲା ହସ । ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଲେ । କହିଲେ, ମାଲ ମ, କି ଯୋଗରେ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେଲା କେଜାଣି, ଦିନେ ନ ଦେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ପରି ଲାଗୁଛି ।

ତା ପରେ ଆମ ଦିନିକ ଭିତରେ କେତେ ହସ ଝୁସି ରାଜକର କଥା ପଡ଼ିଲା । ମେଞ୍ଚାଏ କହୁ ଆଲୁଅ ଘର ଭିତରେ ପଶିବାକୁ ଝରଣା ପାଖରେ ବାଟ ଉଣୁଥାଏ । ଝରଣା କହିଲା, ଦେଖିଲଣି ନୁଆବୋଉ, ଦୁଆରେ କିପରି ସୁନ୍ଦର ରାଣୀଫୁଲ ପରି ଜନ୍ମ ପଡ଼ିଛି ! ଭାରି ମନ ହେଉଛି ଦୁଆରେ ବସି ତାହା ଖେଳିବାକୁ । ନୁଆବୋଉ କହିଲେ, ସତେ ଝରଣା ! ଗୁଲୁ...ମୋର ବି କାହିଁକି ଭାରି ମନ ହେଉଛି—ତୁମେ ଯା ଦେଇଭାଙ୍ଗି ଡାକ । ଝରଣା ଦଉଡ଼ିଗଲା ଦେବଭାଗ ଡାକିବାକୁ ।

ଟିକିଏ ପରେ ଦେବଭାଇ ଆସିଲେ । ନୂଆବୋଉ ସତରଞ୍ଜିଟା ଆଣି ଦୁଆରେ ବସ୍ତାଇ ଦେଲେ । ଦେବଭାଇ କହିଲେ, କିଏ କିଏ ହେବ ? ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ତମେ ତମର, ଆମେ ଆମର, ଅର୍ଥାତ୍ ତମେ ତମର ମାଲ, ମୁଁ ଆଉ ଝରଣା । ଦେବଭାଇ ହସିଲେ । ମୁଁ କହିଲି, ନାଁ । ନୂଆବୋଉ, ତମେ ମୁଁ ଆଉ ଝରଣା ଦେବଭାଇ । ଦେବଭାଇ କହିଲେ, ହଉ ହେଲା । ବସ, କେତେ ବୋର୍ସ ଦେବି ଖାଲି ସୁମାର କରିବ । ସମସ୍ତେ ହସି ହସି ଖେଳରେ ବସିଲୁ ।

ଖେଳ ଚାଲିଲା ଟୁଣ୍ଡି-ନାଜନ୍ । ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଝରଣା ଦେବଭାଇ ହାରିଗଲେ । ସେହି ଉପରେ ସେହି ଖାଇଲେ । ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ଦେବ ଆମକୁ ଲୋର୍ସ ଦେବା ମୁହଁ ତମର, ଦେବଭାଇ ରାଗିଲେ ନାହିଁ । ଓଲଟି ହସି ହସି କହିଲେ, ମୁଁ ତ ଜାଣି ଜାଣି ହାରୁଛି ନୂଆବୋଉ—ତମକୁ ହରେଇଲେ ମାଲ ବିତର୍କ ମନରେ ଦୁଃଖ କରିବ । ପିଲାଟା, ତାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସବୁ ବୋର୍ସ ମୁଁ ନେଇଛି । ମୁଁ ଜାଣେ ଦେବଭାଇ ଖାଲି ଖେଳିବା ଆଗରୁ ତୋଡ଼ି ବାହାର କରିନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋଟେ ତାଙ୍କୁ ଭଲକରି ଖେଳି ଆସେନା । ସବୁଦିନେ ହାରିନ୍ତି—ତଥାପି ମୁହଁ ଟାଣ ଗୁଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଝରଣା ଖେଳରେ ଜିତିଲେତ ଭଲ—ହାରିଲେ ସତେକି ତାର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ସରି-ଗଲାପରି ମୁହଁ ଟାକୁ ହାଣ୍ଡି କରିବ । ଖାଲି ଦେବଭାଇ ଆସନ୍ତି ବୋଲି ସେ କିଛି କହୁ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣେ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ତାର ରାଗଟା କୁହୁଲି କୁହୁଲି ଧୁଆଁ ହେଲାଣି । ଝରଣା ରାଗରେ କୁହୁଲି ଧୁଆଁରେ ହଠାତ୍ ପାଣି ପକେଇଦେଇ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ମୁଁ ଆଉ ଖେଳିବି ନାହିଁ—ଏତିକି ଆଉ ।

ଖେଳ ଭାଙ୍ଗିଲା । ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇ ଓ ଝରଣା ଦିହକୁ ଭାରି ଚିଡ଼ାଇଲେ । ମୁଁ କିଛି କହୁ ନ ଥାଏ । କାଳେ ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ହେବ । ନୂଆବୋଉ ମୋ ମନକଥା ଜାଣିଲାପରି କହିଲେ, ଦେବ ହାରିବ ତା ମନରେ ଯେତେ କଷ୍ଟ ନାହିଁ—ମାଲ ଜିତି ତାଠୁ ବେଶି କଷ୍ଟ । ଦେଖୁନ ମୁହଁକୁ କମିଛି ଶୁଖେଇଛି । ଦେବଭାଇ ମୋ ଆଡ଼କୁ ମୁରୁଧ ଚାହିଁରେ ଅନାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଚାହିଁରେ କି ମାଦକତା ଥିଲା କେଜାଣି ମୁଁ ଟିକିଏ ନ ହସି ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ରାତି ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ଏଗାରଟା ହେଲାଣି । ଶୀତରେ ଜନ୍ମମାମୁଁ ଥର ଥର ଟିକିଏ କଲାବଉଦ ଘୋଡ଼ଣି ତଳେ ଉଷୁମ ଟାଣୁଛି । ଚାରିଆଡ଼େ କୁହୁଡ଼ି ଘେରିଛି । ଜନ୍ମ ଆଲୁଅକୁ ହରେଇ ଗଛଲତା ଆଖିରୁ ଟପର ଟପର କାକରଲୁହ ଝରି ପଡ଼ୁଛି । ଟିକିଏ ପରେ ସରଗ ରାଜଜର ରଜାପୁଅର ବାହାଘର ହେଲାପରି କେଉଁଠି ଥିଲା ମେଘଟା

ଆସି ଘଡ଼ଘଡ଼ି କାଜା ବଜେଇଲା । ପୁ ପୁ ହେଇ ପବନ ପିଟିଲା । ବାଉଁଶ ଗଛଗୁଡ଼ା
ରଡ଼ ରଡ଼ ହୋଇ ଡାକ ଉଠିଲା ମଣିଷ ମନରେ ଭୟର ପାହାଡ଼ ଡୋଳି ।

କହୁଲି, ନୂଆବୋଉ ମେଘ ଆସିଲଣି କିମିତି ଯିବ ? ନୂଆବୋଉ କହୁଲେ, ଆଜି
ଦିନକ ରହୁଗଲେ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ? କହୁଲି, ନା ନୂଆବୋଉ, ବୋଉ ତେଣେ ଚିଡ଼ିବ
—ରହୁବ ବୋଲି କହୁ ଆସି ନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ କହୁଲେ, ଦିନେତ ପୁଣି ମୋର
କନ୍ଦରେ ରହୁବ ମାଲ ! ସେତେବେଳେ ବୋଉ କଣ ଚିଡ଼ିବେ ନାହିଁ ? ତାଙ୍କ କଥାର
ମାନେ ସବୁ ବୁଝିଥିଲେ ବି ନ ବୁଝିଲା ପରି କହୁଲି, ତମ କନ୍ଦରେ ମୁଁ କାହିଁକି ରହୁବ
ମ ! ସେ ହସିଲେ । କହୁଲେ, ଲୁଚେଇଲେ, କ'ଣ ଲୁଚିବ ? ତମ ମନକଥା ସବୁ
ମୁଁ ଜାଣେ ମାଲ !

ସେଇଲଗେ ଦେବଭାଇ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ନୂଆବୋଉ କହୁଲେ, ଦେବ ମାଲକୁ
ଟିକେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲା । ଦେବଭାଇ ମୋତେ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଗଲେ ।
ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ବିଜୁଳୀ ଝଟକୁ ଥିଲା
ଗୁଡ଼ିଥର ଅନ୍ଧାରର ଗୁଲୁ ଚରି । ଭାବିଲା, ଘଡ଼ି ଘଡ଼ିକି ପ୍ରକୃତର ଓଲଟ ପାଲଟ
ହେଲାପରି ଜୀବନଟା ବି ସେମିତି ଗଢ଼ କରୁଛି । ଆଲୁଅ, ଅନ୍ଧାର, ବରଷା, ଘଡ଼ଘଡ଼ି,
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ ସବୁଗୁଡ଼ା ଯିମିତି ଦୁନିଆ ଦେଉଳକୁ ପାହାଚପରି ଲାଗି ରହୁଛି । ମଣିଷ
ଗୁଲୁଟି ତାର ଉପରେ ଖାଲି ବସୁ ରହୁବାର ପିପାସା ନେଇ ।

ନୂଆବୋଉ ! ସେ ମୋର କିଏ ? କାହିଁ କେଉଁଠି ଥିଲେ । ଇମିତି କାହିଁକି ସେ
ଆସି ମୋତେ ପାଖକୁ ସ୍ନେହ ଦେଇ ଡାକିନେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କର କିଏ ? ସେ ଥିଲେ
କୁଆଡ଼େ—ମୁଁ ଥିଲି କୁଆଡ଼େ । ଜଣା ନ ଥିଲା—ଶୁଣା ନ ଥିଲା । ବେଶ୍‌ତ ଭଲରେ
ଥିଲି; କିନ୍ତୁ ସେ ଆସିଲାଦିନୁ କାହିଁକି ନିଜକୁ ହରାଇ ବସିଲି ଗୋଟାଏ ଆଶାର ମାୟା-
ଜାଲ ଭିତରେ । କାହିଁକି ସେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଲୋଭନ ଭିତରେ ମୋତେ ବୁଡ଼େଇ
ଦେଉଛନ୍ତି !

ଦେବଭାଇ ! ସେ କାହିଁ କେଉଁଠି । ମୁଁ ତାଙ୍କର କେତେ ତଳେ । ଆମ ଦିହକୁ
ଜୀବନକୁ ନେଇ ନୂଆବୋଉ କଣ ଖାଲି ଖେଳ ଖେଳୁଛନ୍ତି ! ନାଁ । ନାଁ । ନୂଆବୋଉ,
ସରଗସର ଉଡ଼ି ତାଙ୍କର ମନ—କାତପରି ସ୍ବଚ୍ଛ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତର । ସେ କାହିଁକି
ଜୀବନ ନେଇ ଖେଳ ଖେଳିବେ । ସେ ମହତ୍—ମୋତେ ତାଙ୍କର ସ୍ନେହଦେଇ
ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାର ନାହିଁ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ହୃଦୟର ଗନ୍ଧର
ମୁକୁରରେ ଥରେ ଭଲକରି ଦେଖି ପାରନାହିଁ ।

କେତେ କେଜାଣି ଭାବେ । ଭାବନାର ଅନାବନା ଭିତରୁ ମୁଁ ଦେଖେ ନୂଆବୋଉକୁ ।
ସେ ପର ନୁହଁନ୍ତି...ଆପେ ଆପେ ମୋତେ ନିଜର କରି ସେ ମୋର ନିଜର ହୋଇ
ଯାଇଛନ୍ତି । ଦେବଭାଇଙ୍କି ସତେ କଣ ମୁଁ ପାଇବି...ଜୀବନର ଲୁଚିଛୁପା ଅଫୁରନ୍ତି
ପ୍ରୀତି ଭିତରେ ! ଶୋଇଲାବେଳେ ଭାବନାର ଜ୍ୱାଳାରେ ଛଟପଟ କରେ ମନଟା
ମୋର ।

ଦିନେ ଦିନେ ଦେଖେ ଦେବଭାଇ ସପନ ରୂପରେ ଆସି ସବୁ ଭାବନା ମୋର ଦୂର
କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଦେହରୁ ବ୍ୟାଧି-ଝାଳ ପୋଛୁଦେଇ କହୁଛନ୍ତି, ମାଲ ! ଗର୍ଭ

ଜାଣିଲେ ଜୀବନଟା ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ମୁଁ ତୋ ପଛେ ପଛେ ଅଛୁ । ତୋତେ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଦିନ ରାତି ସବୁବେଳେ ନୂଆକୋଉଜ୍ଜର କଥା—ଦେବଭାଇଙ୍କର ସ୍ନେହ—ଝରଣାର ଗୋଲ ପରିହାସ ମନ ଉପରେ ଅଲକ୍ଷିତରେ ଆସି ବସା ବାନ୍ଧେ । ଭାବେ କେତେ କେଜାଣି । ଜୀବନର ବିଗତଦିନର ସ୍ମୃତିମଧୁର ସୁଦ୍ର ସୁଦ୍ର ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ା ଆଖି-ଆଗରେ ନାଚିଉଠେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମନ ଧାଏଁ ପ୍ରଲେଭନରେ—ହୃଦୟଟା କ'ଣ ପାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଉଠେ ।

କମିତି ଦିନଗୁଡ଼ା କଟିଯାଏ । ନିଦଦିନିଆ ନୂଆ ଭବନା ଆସେ, ପୁରୁଣା ରହେ ପଛରେ । ଆଶାର ଆଲୁଅ ମନ ଗହନରେ ଖେଳେ ଲୁଚକାଳୀ ।

ସେଦିନ ଖରାବେଳ । ବୋଉ ସେ ଘରେ ଶୋଇଥାଏ । କାପା ଯାଇଥାନ୍ତି ସ୍କୁଲକୁ, ଖାଇସାରି ଟିକେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲି । ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ—ମନ ହେଲା ଝରଣାଙ୍କ ଘରଆଡ଼େ ଟିକେ ଚାଲି ଆସିବାକୁ । ବୋଉ ଜାଣିଲେ କାଳେ ଗାଲି ଦେବ, ସେଇଥପାଇଁ ଚୁପି ଚୁପି ତା ଅଜଣାରେ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲି ।

ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ଦେଖି କହିଲେ, ମାଲ ମୁଁ ପରା ଏଇଲଗେ ତମ କଥା ଭାବୁଥିଲି । ମନ କଥା ମୋର ମନରେ ତମରି ଭାବନାର ଛଦ୍ମ ତୋଳୁଛି, ଯୋଗକୁ ତମେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲ । ବହୁତ ଦିନ ବଞ୍ଚିବ । ପରୁରିଲି, ଝରଣା କାହିଁ ନୂଆବୋଉ ? ଝରଣା ଯାଇଛି ତା ସଙ୍ଗାତ ଘରକୁ, ସେ କହିଲେ ।

ଗାଁର ଆଉ ସାହୁ ଦାମୋଦର ମହାନ୍ତି ଝିଅ ସୁବାସୀ—ଝରଣାର ସଙ୍ଗାତ । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଦିହଙ୍କର ଭାରି ଭାବ । ଝରଣା ମୋଠୁ ସୁବାସୀଙ୍କ ଭାରି ଭଲ ପାଏ ।

ନୂଆବୋଉ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଗପ ପଡ଼ିଲା । କଣ ଗୋଟାଏ କଥାରେ ମୁଁ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଯଦି ସୁରଭାଙ୍କି ବାହା ନହେଇ ଦେବଭାଇଙ୍କି ବାହା ହେଇଥାନ୍ତା—ତେବେ ଭାରି ଭଲ ହେଇଥାନ୍ତା । ନୂଆକୋଉ ହସିଲେ—ସାର୍ଥକତାର ହସ । ସତେ ଯେପରି ତାଙ୍କ ମନ କଥା ମୁଁ କହିଦେଲି । ହସି ହସି କହିଲେ, ମୁଁ ବାହା ହେଇଥିଲେ ତମ ଖାଇବା ପତରରେ ତ ଧୂଳି ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ତମେ କଣ କମିତି ଆଉ ନୂଆକୋଉ କଦିକି ସ୍ନେହ-ମମତା ନେଇ ଦଉଡ଼ି ଆସୁଥାନ୍ତା ! କହିଲି, ନୂଆବୋଉ କାହିଁକି ମୋତେ ପ୍ରଲେଭନ ନିଆଁ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଉଛ ? ଦେବଭାଇ କେଉଁଠି—ମୁଁ କେଉଁଠି । ଦେବଭାଇ ବଡ଼ଲେକର ପୁଅ—ମୁଁ ଗରାବର ଝିଅ । ସ୍ନେହ, ଭଲପାଇବା ଭିତରେ ମୁଁ କେଉଁ ଦିନ ଦେବଭାଇଙ୍କି ପାଇବି ବୋଲିତ ଆଶା କରି-

ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ଯେଉଁ ସ୍ନେହର ସ୍ବାଦ ଟିକେ ଚଖେଇଚନ୍ତି—ମୁଁ ତାହାର ପ୍ରତିଦାନରେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି ସିନା ।

ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ମାଲ ଏଇଟା ତୁମର ମନଗଢ଼ା କଥା ନାଁ । ହୃଦୟର କଥା ? ଅନ୍ତର ଭିତରକୁ ଚାହିଁ ଥରେ କହିଲ ! ମୁଁ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ, ତମେ ଆସିଲ ପରେ ମୋ ମନରେ ଯେଉଁ ଭାବନାର ଝଡ଼ ତୋଫାନ ଉଠେଇଚି—ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଆଶାର ନିଆଁ ଜାଳି ଦେଇଚି—ତାର ଫଳ କଣ ହେବ, ଥରେ ନୁହେଁ, ବାର ବାର ହୃଦୟକୁ ପଚାରିଲେ ବି କିଛି ଉତ୍ତର ପାଉନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ମାଲ ଏଇ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବନାର ଝଡ଼ତୋଫାନ ଦିନେ ଉତ୍ତର ଦିବ ଦୂରକୁ……ମନ, ଗହନର ତଳେ ଉଠିବ ସୁନ୍ଦର କୁଲୁକୁଲିଆ ଟିକି ଜଳୁଟିଏ । ଆଶାର ଆଲୁଅ ଖେଳିବ ଜୀବନ ଫୁଲରେ ସବୁ ସଉରଭ ଠୁଲ କରି । ମୁଁ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ସେ ଭାଗ୍ୟ କଣ ମୋର ଅଛି ! ନୂଆବୋଉ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ, ଅଛି ମାଲ ତମର ଭାଗ୍ୟରେ ଅଛି ।

ସେପାଖ ଘରୁ ମାଉସୀ (ଦେବଭାଇଙ୍କ ବୋଉ) ଡାକିଲେ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଆସୁଛି ମାଲ—ତମେ ଏଇଠି ବସିଆଅ । ମା କାହିଁକି ଡାକୁଚନ୍ତି ମୁଁ ଶୁଣିଥାଏ । ସେ ଗୁଲିଗଲ ପରେ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ସେଇ ଘରେ ବସି ରହିଲି । ନିସଙ୍ଗ ବୋଧହେଲା । ଟେବୁଲ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା କାନ୍ଥୁବାବୁଙ୍କର “ଅଦେଖା ହାତ” ଆଖି ପଡ଼ି ବସିଲି । ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ସେ ଚଢ଼ି ଖଣ୍ଡିକ ପଡ଼ିଥିଲା—ପୁଣି ଥରେ ପଡ଼ିବାକୁ ମନ ହେଲା । ଚଢ଼ି ପଡ଼ିବାରେ ମୁଁ ଏତେ ମୁଗ୍ଧ ହେଇଯାଇଛି ଯେ କେତେବେଳେ ଦେବଭାଇ ସେ ଘରକୁ ଆସି ମୋ କନ୍ଦରେ ଛୁଡ଼ା ହେଇଗଲେଣି—ଜାଣେନା । ସେ ପଚାରିଲେ, ମାଲ ! ସେଇଟା କି ବହି କି ?

ଚମକିପଡ଼ି କହିଲି, କାନ୍ଥୁବାବୁଙ୍କର ଅଦେଖାହାତ ।

ସେ କହିଲେ, ସତେ ମାଲ କାନ୍ଥୁବାବୁଙ୍କର ଅଦେଖାହାତ ବହିଖଣ୍ଡି ପଡ଼ିଲେ ଗୀତାର କରୁଣ ଛବି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ । ଜୀବନରେ ସେ କେତେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା ! କିନ୍ତୁ କଣ ହେଲା, ଶେଷରେ ତାର ଜୀବନ ଗତିକୁ ଅଦେଖାହାତ ନେଇ ଥୋଇଲା ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ।

ମୁଁ କହିଲି, ଇମିତି ଦୁନିଆରେ ଶହ ଶହ ଘଟଣାତ ଘଟଣୁ ଦେବଭାଇ; କିନ୍ତୁ ଗୀତା ଜୀବନର କରୁଣ ଛବିଟାତ ନୂଆ ନୁହେଁ । ନିନ୍ଦାଦାନିଆ ଘଟଣା ଭିତରୁ ସେ

ଗୋଟାଏ ଖାଲି ଜୀବନର ଅସୀମ ବିଫଳତାର ଅଲଗା ସବୁ ଗାରଟିଏ । କିଏ ଜାଣେ ଆମ ଜୀବନରେ କମିତି ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ନ ଘଟିବ । ଟିକ ଟିକ ଭୁଲ ମାନ-ଅଭିମାନରେ ଅଦେଖାହାତର ଇର୍ଜିତ କୁଆଡ଼େ ନେଇ ଜୀବନ ପ୍ରବାହକୁ ତ ପୁଣି ବଦଳାଇ ଦେଉଛି !

ଦେବଭାଇ ହସିଲେ । କହିଲେ, ମାଲ ଭାବିଥିଲି ତୁ ପିଲା—କିଛି ଜାଣୁନା; କିନ୍ତୁ ତୋ ମୁହଁରୁ ଏଇ କଥା ପଦକ ଶୁଣି ମୋର ସେ ଭ୍ରମ ଚୁଟିଛି । ସତେ ମାଲ, ଜୀବନର ପଥ ବଡ଼ ଖସଡ଼ା—ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ କୁଆଡ଼େ ଗୋଡ଼ ଯେଯାଏ କିଛି କଲନା କରି ହୁଏନା । କିନ୍ତୁ ସବୁର ମୂଳରେ ରହିଛି ଏଇ ଅଦେଖାହାତର ଇର୍ଜିତ ଆଉ ଗୁଲନା । ମୁଁ ତ ଜଣିକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଏ—କିନ୍ତୁ କାହିଁ ସେ ତ ମୋତେ ଦିନେ ଧରା କୁଆଁ ଦିଏନା !

ଜାଣେ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଶେଷକଥା ପଦକ ଦେଖାଇ ଦେଖାଇ କହିଲେ । କହିଲି, ସେ ହୁଏତ ତମକୁ ଉପରେ ଆଡ଼ ଆଡ଼ ହୋଇ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଯଦି ତମର ଛବିକୁ ଅତି ଆପଣାର କରି ରଖିଥାଏ ତେବେ.....ତେବେ ଦେବଭାଇ ତାର ତ ଆଉ ଦୋଷ ନୁହେଁ । ତମର ଖାଲି ଗୁରୁବା ଭୁଲ ।

ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, ମାଲ, ତୋତେ ଆଉ କଥାରେ ଜିଣି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଦିନ ଆସୁଛି ଯେ ରହିଥା । ସେତେବେଳେ କଥାରେ ତୋର ମୋର ହେବ ପସନ୍ଦ । ତାଙ୍କ କଥାଟା ଶୁଣି ମୁହଁଟା ମୋର ତଳକୁ ହୋଇଗଲା ଲଜରେ । ସେ ହସି ହସି ମୋ କନ୍ଦରେ ଆସି ବସିପଡ଼ିଲେ । ଲଜରେ ମୁଁ ଉଠି ଆସୁଥିଲି ବାହାରକୁ, କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଗ୍ରହଣେ ନାହିଁ । ଲୁଗା କାନିଟା ଧରି ଅଟକାଇ ରଖିଲେ । ଜବରଦସ୍ତ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ମୋ ଗାଲରେ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଆଜି ଦେଲେବେଳେ ହଠାତ୍ ନୁଆବୋଉ ସେଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ନୁଆବୋଉଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେବଭାଇ ପଲାଇଗଲେ, ଲଜରେ ମୁହଁଟା ପୋଡ଼ିଗଲା ମୋର । ଛୁଃ ଛୁଃ ନୁଆବୋଉ କଣ ଭାବିଥିବେ ? ପଦାକୁ ପଲାଇ ଆସୁଥିଲି—ନୁଆବୋଉ ମୋ ହାତ ଦି'ଟାକୁ ପାଖକୁ ଟାଣିନେଲେ । କହିଲେ, ଜି ମାଲ ଲୁଚି ଲୁଚି ଖୁବ୍ ତ ! ଘଡ଼ିକ ଆଗରୁ ପରା କହୁଥିଲୁ ଭଲ ପାଇବା ଭିତରେ ଦେବଭାଇଙ୍କ ପାଇବି ବୋଲି କେବେ ଆଶା କରି ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ଆଶା ନ କରିଥିଲେ ନିଜକୁ କଣ କମିତି ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦିଅନ୍ତି ?

ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଅପମାନର ଧକ୍କାରେ ମୋ ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳ ଜଳ କଲା । କହିଲି, ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଜବରଦସ୍ତ.....ନୁଆବୋଉ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି

ନେଇ ମୋ ଆଖିରୁ ଗଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଲୁହ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ପୋଛ ଦେଉ ଦେଉ କହିଲେ,
ମାଲ, ମୁଁ ଜାଣେ ମାଲ । ତମ ଦିହୁଁଙ୍କ ମନ କଥା ଭଲ କରି ଜାଣେ । ତମ
ଦିହୁଁଙ୍କ ଏତେ ଆପଣାର କରିଚି—ସେହୁ ଦେଇ ପାଖକୁ ଟାଣି ଆଣିଚି, ତମ ଦିହୁଁଙ୍କ
ହୃଦୟ କଥା ମୁଁ ଜାଣିବି ନାହିଁତ ଆଉ ଜାଣିବି କିଏ ?

କହିଲି, ନୁଆବୋଉ, ତମେ କେଡ଼େ ମହତ । ତମକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାର ନାହିଁ—ହୃଦୟର
ସବୁ କଥା ଖୋଲି କହିପାର ନାହିଁ । ମୋତେ କ୍ଷମା କର । ନୁଆବୋଉ କହିଲେ,
ମାଲ, ଇମ୍ମିତି କେତୋଟି କରୁଣ ଓ ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତି ଭିତରେ ମୋ ଜୀବନ ପରା
ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି—ଅଛି ଖାଲି ସାରା ଜୀବନକୁ ଗୋଟାଏ ସ୍ମୃତିର ଗ୍ରାସ । ମୁଁ ତାଙ୍କ
କଥାର ଅର୍ଥ କିଛି ବୁଝିପାରୁନା ନାହିଁ ।

ଦଶଦିନ ବିତଗଲା । ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଢକି ଯିବ ଯିବ ବୋଲି ଆଉ ଯାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସେଦିନର ଲଜ ସଂକୋଚ ପାହାଡ଼ ପରି ଆସି ମୋ ଆଗରେ ଠିଆ ହୁଏ । ମୁହଁଟା ମୋର ପୋଡ଼ିଯାଏ ଲଜରେ—ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଢକି ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ବି ଯାଇ ପାରେନା ।

ସେଦିନ କେତେ ରଙ୍ଗର ଆଲୁଅ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ଗୋଧୂଳି ଆସି ଆମ ଘର ବାହାରେ ହୁସୁଥାଏ । ଡେଙ୍ଗା ନଡ଼ିଆ ଗଛ ଶିଖରେ ସୁନା କରଣ ଝଟକୁଥାଏ । ଗୋଧୂଳି ଆସିଛି ବୋଲି ପକ୍ଷୀ ମେଲରେ ଚହଲ ପଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଭାବି ଭାବି ଏଣେ ତେଣେ ଦଉଡ଼ି ଥାନ୍ତି । ଗାଈଆଳ ଟୋକାର ଗୋଧନ ବାହୁଡ଼ା ବଇଁଶୀର ସ୍ଵର ମନରେ କେଉଁ ସପନ ରାଜଜର ରାଗିଣୀ ଭୋକୁଥାଏ । ବାପା, ବୋଉ ଘରେ ନଥାନ୍ତି । ଘରେ ବସି ମୁଁ ଭାବୁଛି ଦେବ ଶ୍ରଦ୍ଧା କଥା । କାହିଁକି ସେ ମୋତେ ଏତେ ଆପଣାର କରିନେଲେ । ସେ କ'ଣ ସତେ ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ସାରା ଜୀବନର ସାଥୀ କରିବାକୁ ? ନା ଦେବଭାଜ ମୋତେ ପ୍ରଲେଭନ ନିଆଁରେ ଆହୁତି ଦେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନେ ହେଉଥିଲେ ପର—ଅନ୍ୟର । ଭାବି ଭାବି କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରେନା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରନ୍ତସରେ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଥାଗୁଡ଼ା ମନ ଉପରେ ଜଳିଉଠେ । ନିରାଶାର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଆଶାର ଆଲୁଅ ଦେଖେ । ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ତାଙ୍କର ଭଉଣୀ ପରି ସ୍ନେହ ଦେଇ ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଚନ୍ତି । ଦେବଭାଜ ମୋର ହେଉଚନ୍ତି ।

ହଠାତ୍ ଦେବଭାଜ ପଣି ଆସିଲେ । ପଚାରିଲେ, ମାଲ କଣ ଏତେ ଭାବୁଛୁ ? ମୁଁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ । ଉଠିଯାଇ ସପଟା ଆଖି ପାରିଦେଲି । କହିଲି, ଦେବଭାଜ ବସ । ସେ

ସେ ପଚାରିଲେ, ଆମ ଘରଆଡ଼େ କାହିଁକି ଯାଉନୁ ମାଳ ? ମିଛରେ କହିଲି, ବୋଉ
 ଗୁଡ଼ୁନ । ସେ କହିଲେ, ତୋତେ ଏ କେଜଣାଦିନ ନ ଦେଖି ଗୋଟାଏ ବରଷ ପରି
 ଲାଗୁଛି, ସତେ ମାଳ ତୁ କଣ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛୁ ? ମୋତେ କଣ ପରି ଭାବୁ ?
 ମୁଁ କହିଲି, ଗଣ୍ଡାବ ଆମେ ଦେବଭାଇ...ତମର ଏଇ ଭଲପାଇବାଟା ଯଦି ଅଭିନୟ
 ପରି ହୁଏ, ତେବେ ଗଣ୍ଡାବ ବିଚାରର ସବୁ ସରିଯିବ । ସେଥିପାଇଁ ବେଳେବେଳେ ତମ
 ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ବି କରି ହୁଏନା । ସେ କହିଲେ, ସମସ୍ତେ କଣ ସମାନ ! ମୁଁ କହିଲି,
 କାହାରିକୁ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ଦେବଭାଇ...ସମସ୍ତେ ସମାନ । ଭଲପାଇବାର ଛଳ କରି
 କେତେ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ଶେଷରେ ନିଜର ସବୁ କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରି ଦୂରକୁ
 ଠେଲି ଦେଇ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, ମୋତେ ତୁ ଏତେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁ
 ମାଳ ! ଏତିକି କହି ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ଯାଉଛି ମାଳ ! କହିଲି, ବସ ଦେବଭାଇ !
 ବୋଉ ଆସୁ ଯିବ । ସେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ, ନା ଯା' ଉପରେ ତୋର
 ଏତେ ଅବିଶ୍ୱାସ, ତାକୁ ପାଖରେ ବସାଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ମାଳ । ସେ ଚାଲିଗଲେ ।
 ତାଙ୍କର ଶେଷକଥା ଗୁଡ଼ା ବ୍ୟତୀରେ ଭାରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଅଟକାଇ ପାରିଲି
 ନାହିଁ—ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ମନଟା ମୋର ତାଙ୍କର ଭାବନାରେ
 ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଲା । ମନ ହେଲା, ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଫେରାଇ
 ଆଣିବାକୁ—କିନ୍ତୁ ପାଦ ଚଳିଲା ନାହିଁ ।

ଦି'ଦିନ ପରେ । ସେଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ଆକାଶରେ ଜହ୍ନମାମୁଁ ଖିଲି ଖିଲି ହେଇ
 ହସି ଉଠିଆସୁଥାଏ । ଗଛପତର ଫାଙ୍କରେ ଅନ୍ଧାର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଲାଗି ରହି-
 ଥାଏ । ଦୁଆରେ କୋଛୁନା ଆଲୁଅର ରୂପେଲି ଶେଯ ଉପରେ ସଞ୍ଜୁଆ ସମୀର ଭୁନି
 ଭୁନି ଆସି ଘାଲି ପାରୁଥାଏ ।

ଝରଣା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଅନେକଦିନ ପରେ ତା ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କେତେ ଆଡ଼ର
 ଗପ ପଡ଼ିଲା । କଥା ମଝିରେ ପଚାରିଲି, ଝରଣା ଦେବଭାଇ କାହିଁକି ଆମ ଘରଆଡ଼େ
 ଆସୁନାହାନ୍ତି ! ଝରଣା କହିଲା, ଭାଇ ନାହିଁନା—ଦି'ଦିନ ହେଲା କଟକ ଯାଇଛନ୍ତି,
 ଗଲବେଳେ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ମନଟା ଭଲ ନ ଥିଲା । କଣ ହେଇଛି କେଜାଣି,
 ନୂଆବୋଉ ଯେତେ ପଚାରିଲେ କିଛିତ କହିଲେ ନାହିଁ । ଚାହିଁପାରିଲି, ସେଦିନ ମୁଁ
 ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ କଡ଼ା କଥା ଦି'ପଦ କହିଥିଲି କୋଧହୁଏ ସେଇଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମନ
 ଭଲ ନ ଥିଲା । ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନଦୁଃଖ କଥା ଶୁଣି ମୋ ମନଟା କାହିଁକି ଖାଲି
 ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିରେ ଅଧୀର ହେଲା । ଝରଣାସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଗପ କରିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା
 ନାହିଁ । କଥା ବାଆଁରେଇ କହିଲି, ଝରଣା ତୁ ଯା, ମୋତେ କାହିଁକି ଭାରି ନିଦ

ମାଡ଼ିଲଣି । ସେ ଚାଲିଗଲା । ଗଲବେଳେ କହୁଗଲା—କାଲି ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଯିବୁ
ମାଲ, ନୂଆବୋଉ ବାର ବାର କରି ରାଣ ପକେଇ କହୁଚନ୍ତି ।

ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବିଲି ଖାଲି ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା । ମନ-
ଗୁହାର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ କେତେ ଦିନର ସ୍ମୃତି ହେଉ ପଡ଼ିଥିଲା; କିନ୍ତୁ
ଦେଖିଲି ତା’ର ଭିତରେ ଦେବଭାଇଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ସବୁଦିନେ ଯେପରି ନୂଆ ଜଳ
ଜଳ କରୁଛି । କେତେ ଭାବିଲି । କେତେ ହସିଲି ସଞ୍ଜ, କେତେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଦି’ପହର,
କେତେ କଅଁଳା ସୁନେଲି ସକାଳ ମୋର ଡାକ୍ତର ସାଧରେ କଟିଛି, କେତେ ସେ
ମୋତେ ଭଲ ପାଇଚନ୍ତି, ଆଦର କରି ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଚନ୍ତି...ଭାବୁ ଭାବୁ ଆଖି
ପତାରେ କେତେବେଳେ ଆସି ନିଦ ବସା ବାନ୍ଧିଲା ଜାଣେନା ।

ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଢ଼କ ଯିବ ଯିବ ବୋଲି ନିଜର ଭାବେ; କିନ୍ତୁ ବୋଉ ଡରରେ ଘର
କାମ କରୁ କରୁ ଦିନ ଯାଏ—ଯାଇ ପାରେନା । ସେଦିନ ବୋଉଠାରୁ ଶୁଣିଲି
ଦେବଭାଇ କାଲି କଟକରୁ ଫେରିଚନ୍ତି । ଭାବିଲି, ଆଜି ଦେବଭାଇ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ଆଡ଼େ
ଆସିବେ । ଏତେଦିନ ପରେ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଚନ୍ତି—ମୋ କଢ଼କ ଆସିବେ
ନାହିଁ ?

କିନ୍ତୁ ଅନେଇ ଅନେଇ ଚାରିଟାଦିନ କଟିଗଲା—ଦେବଭାଇ ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଆସିଲେ
ନାହିଁ । ଭାବିଲି, ତେବେ ଦେବଭାଇ ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ଉପରେ ସେଦିନ କଥାରେ
ରାଗିଚନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ମନଟା ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲି । ଅତି ଆଗ୍ରହରେ ସେଦିନ
ଖରାବେଳେ ଦଉଡ଼ିଗଲି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ।

ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ଦେଖି କେତେ ଆପସା ମାରିଲେ । କହିଲେ, ମାଲ କାହିଁକି
ଆସିବ—ଏଠି ତମର କିଏ ଅଛନ୍ତି ? କହିଲି, କଣ କରିବି ନୂଆବୋଉ ଆସିବାକୁ
କଣ ମୋର ମନ ନାହିଁ । ଆସିଲେ ବୋଉ ତେଣେ କଟ କଟ ହେଉଛି—ନ ଆସିଲେ
ଏଣେ ତମେ ରାଗୁଚ—ମନରେ ଦୁଃଖ କରୁଚ । ମୁଁ ଖାଲି ମଝିରେ ପଡ଼ି ହଲୁ ସଲୁ
ହେଉଛି । ନୂଆବୋଉ ହସିଲେ । କେତେ ଆଦର କରି ମୋତେ ପାଖକୁ ଡାକ
ନେଲେ । ଦିହଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ରାଜକର ଅସରନ୍ତି ଗପ ଚାଲିଲା ।

ଗପ ମଝିରେ ହଠାତ୍ ଦେବଭାଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ନ
ଦେଖିଲା ପରି ମୁହଁଟା ଚୁଲଇ ପରକ୍ଷରେ ପଲାଇଗଲେ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ,
ଦେବର କ’ଣ ହେଉଛି କେଜାଣି ଏ କେତେଦିନ ହେଲା କାହିଁକି ତା ମନ ଭଲ
ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ମୁଁ କହି ପକାଇଲି, ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇ ମୋ ଉପରେ ରାଗ

କରିଛନ୍ତି । ଆମ ଘରେ ବି ତାଙ୍କର ଆଜିକାଲି ଟିକିଏ ପାଦ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । କଣ ବା ଟିକିଏ କଥା ମୁଁ କହୁ କହୁ କହୁ ପକାଇଛି—ସେକଥାକୁ ସେ ଛଳ କରି ରହିଛନ୍ତି । ନୂଆବୋଉ ହୁଏିଲେ । ସତେ ସେଇଥିପାଇଁ ଦେବ ମନ ଭଲ ନାହିଁ । କାହିଁକି ତମ ଉପରେ ରାଗିଛନ୍ତି କି ମାଳ !

ସେଦିନ ଘଟଣା ସବୁ ନୂଆବୋଉଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲି । ନୂଆବୋଉ ସବୁ ଶୁଣି ଶେଷରେ କହିଲେ, ଦେବ ଆମର ସିମିତି ନୁହେଁ । ତମକୁ ସେ କେତେ ଭଲ ପାଏ । ସବୁବେଳେ ତମର କଥା, ତମର ପ୍ରଶଂସା ମୋ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଲେ ତା' ମନଟା ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲିଉଠେ—ପୁନେଇଁର ଭାବ ନର ପରି । ତମର ପାଇଁ ସେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ତମକୁ ନ ପାକଲେ ସେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ଆପେ ଆପେ ଜାଳି-ଦେବାକୁ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଭଲ କରି ଦେଖିଛି । ତୁମେ ଭଲ ବୁଝୁଛ ମାଳ ! ଦେବ ତମର । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତା ହେଲେ ଆମ ଦିହଙ୍କ ଝଗଡ଼ାଟା ତମେ ନ ମେଣ୍ଟାଇଲେ ଆଉ ମେଣ୍ଟାଇବ କିଏ ? ନୂଆବୋଉ ହୁଏି ହୁଏି କହିଲେ, ତୁମେ ବସ ମାଳ—ମୁଁ ଦେବଙ୍କୁ ଡାକି ଆସୁଛି ।

ଟିକିଏ ପରେ ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇଙ୍କ ଟାଣି ଟାଣି ଆଣି ମୋ କନ୍ଦରେ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ । କହିଲେ, ଦେବ ! ମାଳ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକେ ଗପ କର—ମୁଁ ଆସୁଛି । ଦେବଭାଇ ବିରକ୍ତଭାବ ଗଳାରେ କହିଲେ, କି ଗପ କରିବ ? ନୂଆବୋଉ ହୁଏି ହୁଏି କହିଲେ, ଏଇ ଜୀବନର ସୁଖ-ସୁଆଦ ଗପ—ମାଳ ସାଙ୍ଗରେ କିମିତି ଘର କରିବ—କିମିତି ମାଳକୁ ନେଇ ମଧୁଶଯ୍ୟା ରାତିଟା କାଟିବ—କିମିତି କେତେ ଗପ, ଗେଲ ଥଟା । ଦେବଭାଇଙ୍କ ମୁହଁରେ ଧୋବ କରୁଥିଲା ପରି ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଅଭିମାନର ଗୁରୁ ପରକ୍ଷଣରେ ମିଳାଇଗଲା । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ସିମିତି ଚିଡ଼ାଇବତ ମୁଁ ପଳାଇଯିବି । ଯିବାକୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇଲି ଆଗକୁ । ନୂଆବୋଉ ଜବରଦସ୍ତ ଦେବଭାଇଙ୍କ ପଛକୁ ଠେଲି ଦେଇ କବାଟଟା ବନ୍ଦ କରି ବାହାରୁ ଜଞ୍ଜିର ଦେଇଦେଲେ ।

ମୁଁ ଉଠିଆସି କବାଟ ବାଡ଼େଇଲି । ନୂଆବୋଉ, କବାଟଟା ଖୋଲିଦିଅ, ମୋ ରାଣ । ତଥାପି ସେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଏହି ସୁଯୋଗ ପାଇ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ତାଙ୍କ କୋଳକୁ ଟିକେ ଆଉଜାଇ ନେଲେ । ବାଧାଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ କୋଳରେ ଜାକି ଧରି ବାରବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ ।

ଟିକିଏ ପରେ ନୂଆବୋଉଙ୍କର ପୁଣି କବାଟ ଖୋଲିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଲି । ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ଦୂରକୁ ଘୁଣ୍ଟିଗଲେ । କବାଟ ମୁକୁଳା କରି ନୂଆବୋଉ ପଣି ଆସିଲେ ।

ଭିତରକୁ । ମୁହଁରେ ଡାଙ୍କର ଉଛୁଳା ହସ ଲହଡ଼ି ଗଞ୍ଜୁଣ । ଦେବଭାଜ ପଦାକୁ
 ପଳାଇଲେ । ଲଜରେ ମୋର ମନେ ହେଲା ସତେ ଯେପରି ମୁଁ ସେଇଠି ମରି
 ଯାଇଛି । କହୁଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ ! କମିତି ହଜିରାଣ କଲେ ଆଉ ଦିନେ
 ଆସିବି ନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ କହୁଲେ, ମାଲି ହଜିରାଣ କଣ ହେଲାଣି !
 ଦିନ ପରା ଆସୁଛି...କେତେ ହଜିରାଣ ହେବ । ରାତି ରାତି ଉଜାଗରରେ ପାହୁଣିବ ।
 ସେତେବେଳେ ଆଉ ଏ ନୂଆବୋଉ ବିଚାରର ଦୋଷ ଦେଇ ପାରିବନି । ସେ
 ଦୋଷଟା ପୁଣି ହେବ କାହାର ? ତମର ନାଁ ତମ ଦେବଭାଜଙ୍କର—ନାଁ ତମ
 ବୟସର । କାହାର ହେବ ଶୁଣେ ! ଲଜରେ ମୁଁ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି ।
 ନୂଆବୋଉ ଯେତେ ଡାକିଲେ ଶୁଣିଲି ନାହିଁ ।

ତା'ପର ଦିନଠୁ ଦେବଭାଇ ଭେଜ ଭେଜ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ । ଝରଣା ଆସେ
—ମୁଁ ନୂଆବୋଉ କଢ଼କି ଯାଏ । କେତେ ହସଖୁସିରେ ଦିନଗୁଡ଼ା ଭାସି ଚାଲେ
ସମୟର ସୁଅ ଉପରେ ।

ଛ'ମାସ ପରେ । ସେଦିନ ନୂଆବୋଉ ତାଙ୍କ ବାପଘରକୁ ଫେରି
ଯାଉଥାନ୍ତି । ଖବର ପାଇ ମୁଁ ଯାଇଥାଏ ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଦେଖା କରିବାକୁ । ଦିନ
ବାରଟା ବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଗାଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଗୁରୁଟାବେଳକୁ ସେ ଆମଠାରୁ
ବିଦାୟ ନେଇ ବାହାରିଲେ । ତାଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲାବେଳେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଝରଣା
ଓ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ସେ ମୋ ହାତ ଧରି କହିଲେ, ତୁ କାହିଁ
କାହିଁକି ? କେଜାଣିଦିନ ପାଇଁ ଯାଉଛ, ପୁଣି କ'ଣ ଆସିବି ନାହିଁ ? ସୁନା ଭଉଣୀ
ମୋର କାନ୍ଦନା । ଏତିକି କହି ତାଙ୍କ ଲୁଗାକାନିରେ ଆମ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ
ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ । ନୂଆବୋଉ ଚାଲିଯାଉଥାନ୍ତି ବୋଲି ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନଟା ବି
ଭଲ ନ ଥାଏ । ମୁହଁଟା ଶୁଖିଲା ଧରିଥାଏ । ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇଙ୍କ କେତେ
କଥା କହି ବିଦାୟ ନେଲେ । ତା'ପରେ ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା ଚନ୍ଦନପୁର—
ନୂଆବୋଉଙ୍କ ବାପଘରର ପରିଚିତ ରାସ୍ତା ଉପରେ ।

ନୂଆବୋଉ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଆଉ ଝରଣାଙ୍କ ଘରଆଡ଼େ ଯାଏନା । ଦେବଭାଇ
ନିଜଠି ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଆସନ୍ତି—ଝରଣା ଦିନେ ଦି'ଦିନ ଛଡ଼ାରେ ଆସେ ।
ହସ, ଖୁସି, ନୂଆ ଭାବନା କେତେ ଆଡ଼ର ଅସରନ୍ତି ଗପ ଭିତରେ ପ୍ରାଣ ପୁଲକିତ
କରି ଦିନଗୁଡ଼ା ଗଡ଼ିଯାଏ ।

ଆଠଦିନ ହେଲଣି ଦେବଭାଇ କଟକ ଯାଇଥାନ୍ତି । ଝରଣା ବି କାହିଁକି ଦେଖା ନ ଥାଏ । ଏକଲ ମନଟା ଭଲ ଲଗୁ ନ ଥାଏ । ସବୁବେଳେ ଏଣୁ ତେଣୁ ଭାବନା ମନ ଉପରେ ଧାସପଡ଼ି କରୁଥାଏ, ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ି ପରି ।

ସେଦିନ ସକାଳେ । ଦୂରରେ...ସେଇ ଝଙ୍କାଳିଆ ଗଛ ଗହଳି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଦିଗନ୍ଧଧୂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଘାସ ସଜାଡ଼ି ରଖୁଥାଏ । ସକାଳର ପୁଲୁପୁଲିଆ ବାଆଟା ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ । ସେ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛୁଇଁ ଦେଇ ଆମ ଚାଡ଼ି ଫୁଲବଗିଚାରୁ ଗନ୍ଧଯାକ ଚୋରି କରୁଥାଏ । ପୁକୁମାଗ୍ନ ଫୁଲଗଣି ବରଷା ନଇଁପଡ଼ି ଲଜ ଓଢ଼ଣୀ ଟାଣି-ଦେଉଥାଏ । ଗଛ ପତର ଦୁବଘାସ ଉପରେ ସକାଳର କଅଁଳ ଆଲୁଅ ମୁକୁତାପରି ଝଟକି ଉଠୁଥାଏ ଟିକିଏ ଦୂରରେ—ସେଇ ତାଳବଣ କରରେ ଯୋଉ ଶଗୁଆ ନଈ—ତାରି ଉପରେ ସରଗ ରାଜଜର ଆଲୁଅ ରଜାପୁଅ ଆସି ପହଁରି ପହଁରି ଖେଳୁଥାଏ ।

ଘର ଓଲୋଉଟି । ହଠାତ୍ ଝରଣା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୁହଁଟା ତାର ଶୁଖିଯାଇଛି—ବେଦନାର କଲାଗ୍ରାସ ଯେପରି ତାର ସରଗ ଆଲୁଅକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଇଛି । ଏତେ ସକାଳୁ ଝରଣାତ କେବେ ଆସେ ନାହିଁ । ତା ଶୁଖିଲା ମୁହଁକୁ ଦେଖି ମୋ ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ଅଜଣା ଭୟ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ପରୁରିଲି, କିଲେ ଝରଣା କଣ ହୋଇଛି, ମୁହଁଟା କାହିଁକି ତୋର ଶୁଖିଯାଇଛି ? ଝରଣା କହୁଲା, ମାଲ ସେ ଘରକୁ ଆ—କହୁବି ।

ଦିହେଁ ସେଘର ଖଟ ଉପରେ ଯାଇ ବସିପଡ଼ିଲୁ । ଝରଣା କହୁଲା, ମାଲ କାଲି କଟକରୁ ଦି'ଜଣ ଲୋକ ଆସି ଦି'ପହରେ ଆମ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବାପା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମୋତେ ତାଙ୍କର ଖାଇବା ପିଇବା ଖବର ହୁଏଁ କାକୁ ଆସି ଜାଗିଦ କଲେ । ପରୁରିଲି, ବାପା ସେ କିଏ ? ବାପା କହୁଲେ, ସେମାନେ ଦେବ ବାହାଘର ବିଷୟରେ ଆସିଛନ୍ତି । ତେଜା ହୋଇ ଯେଉଁ ଭଦ୍ର ଲୋକ, ସେ ଅମିୟବାକୁ ମୋର ଅତି ସାଙ୍ଗ । ତାଙ୍କର ହିଅ ସହୃଦ ମୁଁ ଦେବକୁ ବାହା ଦେବାକୁ ମାସକ ତଳେ ତାଙ୍କୁ ପୁରୀରେ ଜବାବ ଦେଇଥିଲି । ସେ ଆଜି ଆସିଛନ୍ତି, ଘର ଦ୍ଵାର ଟିକେ ଦେଖି ଚାହିଁ ଯିବେ । ଆଉ ମହାପ୍ରସାଦ ନିବନ୍ଧ କେବେ ହେବ ...ଦିନ ଠିକ୍ କରି ଦେଇଯିବେ । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋ ପାଟିରୁ ବାହାର ପଡ଼ିଲା, ବାପା ! ଭାଇତ ନାହାନ୍ତି—ତାଙ୍କ ମତ ନ ନେଇ ମହାପ୍ରସାଦ ନିବନ୍ଧ ଦିନ ଝିର କରିବେ କିପରି ? ସେ ଆସନ୍ତୁ । ବାପା ହସିଲେ । କହୁଲେ, ପାଗଳୀ—ଦେବ କ'ଣ ମୋ କଥାରୁ ବାହାରିଯିବ । ବାପା ମୁଁ ତାର—ମୁଁ ଯା କରିବି, କଣ ତା

ସୁଖ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ନୁହେଁ ? ଆଉ ବିଅଟିକ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପୁଣ୍ୟରେ ଦେଖିବି । ସୁନ୍ଦର ରୂପ—ଲକ୍ଷ୍ମୀଟି ପରି । ମୁଁ କହିଲି ଯେତେ ହେଲେବି ଦେବଭାଇଙ୍କ ଟିକେ ପରୁର ଜବାବ ଦେଲେ ଭଲ ହେବ ବାପା । ସେ ମୋ କଥାକୁ କାନ ଦେଲେ ନାହିଁ—ହସି ହସି ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ଜାଣିଦେଇ ଦେଲେ ଏହି ମାସ ପନ୍ଦରରେ ମହାପ୍ରସାଦ ନିବନ୍ଧ କରିବାକୁ ।

ଏହିକଥା ଭାବି ଭାବି କାଲି ରାତିଯାଏ ନିଦ ହେଇନି ଲେ ମାଲ—ଖାଲି ଭୋର କଥା ବାର ବାର ମନକୁ ଅସ୍ଥିର କରିବି । ସତେ କଣ ମାଲ ଭୋର ଦେବଭାଇଙ୍କ ପ୍ରତି ସବୁ ସ୍ନେହ ଶରଧା ଜମିନ ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହେ ଯିବି କାଲିଠୁ ମୋ ମନରେ ଯେତେ ଦୁଃଖ, ତା ତୁ ବୁଝି ପାରବୁ ନାହିଁ ।

ଝରଣା କଥା ଶୁଣି ମୋର ସାରା ଶରୀରରେ ଡାଗ ବେଦନା ଅନୁଭବ କଲି । ମୁଣ୍ଡଟା କ'ଣ ହେଇଗଲା । ଭାଲି, ସତେ କଣ କେବେ ଦେବଭାଇ ଆଉ କାହାକୁ ବାହା-ହେବେ—ମୋତେ ଦୂରକୁ ଠେଲିଦେଇ ! ମୁହଁର ଭାବ ବଦଳାଇ ଓଠରେ ଶୀତ ହସ ଫୁଟାଇ କହିଲି, ଝରଣା କାହିଁକି ଦୁଃଖ କରୁଛୁ । ମୋଠୁ ସୁନ୍ଦର, ଗୁଣର ନୁଆବୋଉ ତମେ ପାଇବ । କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଦିନ କାଟିବ । ମୁଁ କ'ଣ ତମ ଦେବଭାଇଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟ ? ଝରଣା କହିଲା, କାହିଁକି ତୁ କଣ ସୁନ୍ଦରୀ ନୋହୁ—ଗୁଣର ନୋହୁ

କହିଲି, ସୁନ୍ଦରୀ, ଗୁଣର ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା ଝରଣା, ମୁଁ ପରା ଗରବ । ଗରବ କ'ଣ କେବେ ବଢ଼ିଲେକର ସମାନ ହୋଇପାରେ ? ଏଇ ଦୁନିଆରେ ଗରବ ବୋଲି ଯୋଉ ଶ୍ରେଣୀଟା ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ବଢ଼ି ହତଭାଗ୍ୟ ଲେ ଝରଣା, ସେମାନଙ୍କ ଆଶା କେବେ ପୂରେନା । ଖାଲି ବୃଥାରେ ବଢ଼ିଲେକର ପ୍ରଲେଭନ ମରାବିକା ପଛେ ପଛେ ସେମାନେ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ଟେକରେ ପାଆନ୍ତି ଚର ଜୀବନ ପାଇଁ ଖାଲି ଦୃଢ଼ତ୍ବରେ ଗୋଟିଏ ପୋଡ଼ା ଦାଗ ।

ଝରଣା କହିଲା, ମାଲ ! ବାପା ପୁରଭାଇ ସିନା ତୋତେ ଗରବ ଘର ବିଅ ବୋଲି ଭାବି ଦୂରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବେ—କରୁଆଳକୁ ଖଜରାଦାରେ ପକାଇଲା ପରି । କିନ୍ତୁ ଦେବ-ଭାଇ ଆଉ ନୁଆବୋଉ କେତେ ତୋତେ ପର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଦେଖିବୁ—ସେମାନେ ଆସନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆଜି ନୁଆବୋଉ କତିକି ଚିଠି ଦେଇବି । ସେ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ବାପାଙ୍କୁ ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନକଥା କହିଆନ୍ତେ ।

କହିଲି, ଆଉ କାହିଁକି ପୋଡ଼ା କାଠରେ ଚନ୍ଦନ ଲେପୁଛୁ ? ବଳି ମଉସା ଯେଉଁଠି ଠିକ୍ କରିଚନ୍ତି, ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ କେହି ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ । ତୁ ସିନା ଦୁଃଖ

କରୁରୁ; କିନ୍ତୁ ମୋ ମନରେ ତିଳେ ହେଲେ କଷ୍ଟ ନାହିଁଲେ ଝରଣା ! ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି । ଦେବଭାଜ ବଡ଼ଲୋକ ଘରେ ବାହା ହେବେ—କେତେ ଧନ ଦଉଳତ, ଯୁନା ରୂପା ଆଣିବେ । ରୂପବତୀ ଓ ଗୁଣବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇବେ । ଏହାଠାରୁ ବଳି ସୌଭାଗ୍ୟ, ପୁଣର କଥା କଣ ଅଛି ।

ଝରଣା କହିଲା, ମାଲ ପିଲଟି ଦିନରୁ ତୋ ଯାଙ୍ଗରେ ବଢ଼ି ଆସିଲା । ତୋ ମନକଥା ମୁଁ ଜାଣି ଜାଣି ତୋ ଯାଙ୍ଗରେ କେତେ ଖେଳ ଖେଳିଛି । ନୂଆବୋଉ ନୂଆବୋଉ କେତେ ଡାକିଛି, କେତେ ଚିତ୍କାରିଛି । ଜାଣୁନୁଲେ ମୋର ଏଇ ଡାକ ପଛରେ କେତେ ସ୍ନେହ, ଅନୁରକତା ଆଏ ! ସତେ ମାଲ, ସେ ସବୁ ଗେଲପରିହାସ ମରୁ କ'ଣ ମିଳୁ ! ମୋର ଯେ ଦିନର କଲ୍ଲିତ ଆଶା ଇମିତି କ'ଣ ବୁଦ୍ ବୁଦ୍ ପରି ମିଳାଇଯିବ—ହା ହୃତାଶର ଦରଥାରେ । କହୁ କହୁ ଝରଣାର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା ।

କହିଲା, ଝରଣା ମୋର କାନ୍ଦବାର କଥା, ମୁଁ କାନ୍ଦୁନାହିଁ । ହୃଦୟକୁ ପାପାଣ ପରି ଟାଣ କରି ଦେଇଛି । ଆଉ ତୁ କାନ୍ଦୁରୁ । ତୋର କଣ ହେଉଛି ଲେ । ଯୁଆଡୁ ହେଲେ ତୁ ନୂଆବୋଉ ପାଇବୁ—କିନ୍ତୁ ମୁଁ ! ମୁଁ କଣ ଆଉ ଦେବଭାଜି ପାଇବି ? କହୁ କହୁ ମୋର ହୃଦୟ ପରାଣରେ ଭାରି ହୋଇ ଉଠିଲା । ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ କୁଟିଲା । ଝରଣା ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲା, ମାଲ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁରୁ । ଜୀବନରେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଝଡ଼ ବତାସ କେତେ ବହୁଯିବ । ଏ ତ ସାମାନ୍ୟ । ନିଜକୁ ତା ଭିତରୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲେ ସିନା ଜିତିବା ଭରଣୀ ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କହିଲା, ତୁ, ଝରଣା ଯୋଉ ଲୁହ ଗଡ଼ପଡ଼ୁଛି—ତାକୁ ଗଡ଼ିବାକୁ ଦେ । ପୋଛୁନା, ସେ ଲୁହ ମୋର ବଡ଼ ଆଶା, ଅସୀମ ଲେଉଟ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଲୁହ ଲେ ଝରଣା—ତାକୁ ପୋଛୁନା । ଆଉ କହୁ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଝରଣା କୋଳରେ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ମୋ ଦୁଃଖ ଦରଦା ଭାଷା ତା ବୁକୁରେ ଆଘାତ ଦେଲା—ଝରଣା ବି ପିଲଙ୍କ ପରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

ଦେବଭାଇ କଟକରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧ ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା । ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ ଭରସି ଦିନେ ସେ ଭଲ କଥା କହିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତି ନାହିଁ—ଆଜି ସେ ସିଧା ସିଧା ଯାଇ କେତେ ଆପଣି ଉଠାଇଲେ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କାହା ହେବିନି—ମୋର ମନର ଅବସ୍ଥା ଭଲ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବଳି ମଉସା ସେ ଆପଣି ଶୁଖିଲେ ନାହିଁ । ଝରଣା ଓ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସବୁ ଚେଷ୍ଟାକୁ ବିଫଳ କରି ମହାପ୍ରସାଦ ନିର୍ଦ୍ଦଳ ହୋଇଗଲା ।

ଦେବଭାଇ କଟକରୁ ଫେରିବା ପରେ ଦିନେ ହେଲେ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ବୁଝିଲି ତାଙ୍କର ଆଉ ମୋ କବିରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇବାର ସାହସ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଦେବଭାଇ ଦିନକୁ ଦିନ ତନୁଧର ଦେଖିବାକୁ ମୋ କବିକ ଦଉଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ—ଆଜି ସେ ଘର ପହଞ୍ଚି ଦିନ ହେବ ଥରୁଟିଏ ବି ଭୁଲରେ ଆମ ଘର ମାଡ଼ି ନାହାନ୍ତି । ଭାବିଲି କେହି କାହାର ନୁହେଁ । ଖାଲି ଏକ ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ମନର ଓରମାନା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ କେତେ ଆଶାର ବାଣୀ ଶୁଣାନ୍ତି—ଶେଷରେ ନିରାଶାର କରୁଣ ଯଦନିକା ଟାଣନ୍ତି । ଝରଣା ବି ଆଉ ଆସୁନାହିଁ । କାହିଁକି ବା ଆଉ ଆସିବ ! ସେ ତାର ନୂଆ ଭାଉଜ ପାଇବ । ପୁଣିରେ ହସ ଖୁସିରେ ଅସରନ୍ତି କଥା ରାଜକରେ ଦିନ କାଟିବ ।

ଏ କେତେଦିନ ହେଲା ଭାବି ଭାବି ଦିନଗୁଡ଼ିା ମୋର ସବୁ ନଥାଏ । ବୋଉ ପଚାରେ, କଲେ ମାଲ କଣ ହେଉଛି—ମୁହଁ ଟା କାହିଁକି ଶୁଖିଗଲା ? ବୋଉ କଥାରେ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଏ । ବୋଉ ଖାଲି ମୋର ଗତିପଥକୁ ସନ୍ଦେହ-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହେ—କଥା କଣ କିଛି ବୁଝି ପାରେନା ।

ସେଦିନ ଛୁଇଁଲେଉଟା ବେଳା । ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଛୁଟି ପଣତ ଶେଷ ପାରି ଗୋଧୂଳି ହୁମୁଥାଏ । ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ ସଞ୍ଜ ଆସିବ—ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦିଗହଜା ଅସରନ୍ତି ବହଳ ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ି ଆସିବ । ଘର ଦୁଆର ଦୁନିଆ ହଜିଯିବ—ଗୁରୁଆଡ଼େ ଅନ୍ଧାର ଟାଳି ଅନ୍ଧାର । ଏଇ ଅନ୍ଧାର ପାଚେଲାସେବା ଉଆସରେ ମଣିଷ କେଡ଼େ ସୁଖରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ । ତା’ପରେ ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଛୁଟି । ଘରେ ଏକଲ ବସି ବସି ଭାବୁଥିଲି, କମିତି ମୋ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଅସରନ୍ତି ଅନ୍ଧାର ଆସନ୍ତା—ମୁଁ ତାରି ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଦୁନିଆରେ ବସି ରହିବାର ମୋହ—ଭଲ ପାଇବାର ଆଶା—ଆଇ ଏଇ ନିଛୁଟିଆ ଦି’ପହରର ସବୁ ଭାବନାରୁ ଛୁଟି ମିଳିଯାନ୍ତା ।

ହଠାତ୍ ଅଦିନିଆ ଝଡ଼ ପରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ଦେବଭାଇ; ଭାବନାର ଜଳିଲା ଦାପଟା ମୋର ଧପ୍ କରି ଲିଭିଗଲା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ସାରା ଶରୀର ରାଗରେ ଜଳି ଉଠିଲା । ରୁଷ ସ୍ଵରରେ କହିଲି, ଆଉ କାହିଁକି ଦେବଭାଇ, ପୁଣି କୋଉ ଅଭିଳାଷରେ ପ୍ରଲେଭନ ଦେଖାଇ ପାଖକୁ ଡାକିଥିଲ । ମନର ଯିକି ବାସନା ମରୋଲ ପରେ ପୁଣି ଆଉ ଜଣଙ୍କୁ ପାଇବା ପାଇଁ ଆଜି ତମେ ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ଚାଲିଲ, ମୋ ଜୀବନରେ ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ଅଶାନ୍ତିର ଝଡ଼ ଉଠାଇ । ତେବେ ବି ମନ ଶାନ୍ତ ହେଲ ନାହିଁ ! ପୁଣି ତମେ ଦଉଡ଼ି ଆସିବ ଏଇ ନିରୋଳା ଦି’ ପହରରେ—କଥାର ପୀୟୂଷ ତଳେ ଜୀବନରେ ଗରଳ ଭରିବାକୁ ! ମୋ କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । କହିଲେ, ମାଲ ଏତେ ଦିନ ମୋର ସ୍ନେହ ଭିତରେ ରୁଡ଼ି ରହି ବି ମୋ ମନକଥା ଆଜିଯାଏ ତୁ ବୁଝିପାରିଲୁ ନାହିଁ ? ମନେ ରଖିଆ ମାଲ, ଯେଉଁଦିନ ତୁ ମୋ ମନକଥା ବୁଝି ପାରିବୁ—ସେଇଦିନ ପୁଣି ମୁଁ ତୋ କଠକ ଫେରି ଆସିବି, ଯାଉଛି ।

ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ସେ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କ କଥାର ମାନେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଅଧୀର ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି ନପାରି ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁମାଡ଼ି ବହେ କାନ୍ଦିଲି ।

ତା’ ଆରଦିନ ସକାଳ ସୂରୁଯର ତେରଛା କରଣାଟା ଆମ ଘର ମଥାନ ଆର ପଟରେ ପଡ଼ିଲଣି । କଦଳୀ କାନ୍ଥୁଙ୍ଗା ଉପରେ ବସି ଚଢ଼େଇଟା ଚେଁ ଚେଁ ହେଉଛି । ଦୂର ଧାନବିଲ ଆଡ଼ୁ ବହୁ ଆସୁଥାଏ ଶୀତଳ ପକ୍ଷନଟା ।

ବୋଉ ଆସି କହିଲ, ମାଲ, ଦେବ କାଲି ରାତିରେ ଘର ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଛି । ତା ବୋଉ, ଝରଣା ଭାରି କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ବୋଉ କଥା ଶୁଣି ମୋର ସାରା ଶରୀରରେ ବିଜୁଳି ଖେଳିଗଲା । ପଚାରିଲି, କାହିଁକି ବୋଉ ଦେବଭାଇ ପଳାଇଛନ୍ତି ? ବୋଉ

କହଲୁ, ବଳି ମଉସା ଯୋଉଠି ତାର ବାହାଘର କରୁଛନ୍ତି—ସେଠି କୁଆଡ଼େ ତାର ମନ ନାହିଁ । ଯେତେ କହୁଲେବି ବଳି ମଉସା ନ ଶୁଣିବାରୁ ସେଥପାଇଁ ଦେବ କାଲି ରାତିରେ ଘୋଷାହୋଇ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇବ । ଏତିକି କହ ବୋଉ ଘରକାମ କରିବାକୁ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ଯୋଉଠି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲି, ସେଇଠି ଖାଲି ବସି ଶୁଣିଲି । ସତେ କଣ ତେବେ ଦେଖାଇ ମୋ ପାଇଁ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି ! ଧନ ଦଉଳତ, ଘର ଦ୍ଵାର ସବୁ ଛାଡ଼ି ମୋ ପାଇଁ ସେ କଣ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଦୁଃଖ ଆଉ ହା-ହୁତାଣ ଭିତରେ । ଶ୍ରବନାର ଅଥଳ ଦରିଆରେ କିଛି କଲକନାସ ପାଇଲି ନାହିଁ ।

ଘଡ଼ିକ ପରେ ଝରଣା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୁହଁ ଟା ତାର ଫେଦନାରେ ଭରି ହୋଇ ପଡ଼ିବ, ଶ୍ରୀ ନାହିଁ । ସତେ ଯେପରି ଅଦନିଆ ମେଘ ପରି ଦୁଃଖର ବହଳ ଛାଇ ଡାଙ୍ଗିବି—ସୁନେଇଁ ଜହ୍ନପରି ପ୍ରାଣମତାଣିଆ ଚକ୍‌କଣ ମୁହଁଟିକୁ ତାର । ପରୁରିଲି, ଝରଣା, ଦେବଭାଇ ସତେ କଣ ପଳାଇଛନ୍ତି ? ସେ କହଲୁ, ଏ ଚିଠି ପଡ଼ି ମାଳ—ସବୁ ଜାଣିବୁ । ଥର ଥର ହାତରେ ଝରଣା ଚିଠିଟିକୁ ନେଇ ପଢ଼ି ବସିଲୁ—

ସୁନା ଭଉଣୀ ଝରଣା,

ଆଜି ତୋର ସ୍ନେହ ଫଳନଟା କାଟି ମୁଁ ଚାଲିଯାଉଛି ବହୁ ଦୂରକୁ । ତୋ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି ନୁହେଁ—ମୁଁ ମୋର ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ, ଧନ ଦଉଳତର ବୃଥା ଅହମିଆ ଉପରେ ପଦାଘାତ କରି । ମୋ ଜୀବନଟା ଯଦି ଆଜି ଦୁଃଖର ବାରୁଦ ନିଆଁରେ ପେଡ଼ିଯାଏ—ତେବେ ମୋ ମନରେ ତିଳେ ହେଲେ ଶୋଚନା ହେବ ନାହିଁ । ଜାଣେ, ମୁଁ ବଡ଼ଲୋକ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି—ସେଇ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଫଳ ଇଏ ।

କୁଆଡ଼େ ଯିବି କିଛି ଜାଣେନା, କିନ୍ତୁ ମୁଆଡ଼େ ଯାଏ—ଏଇ ଦୁନିଆ ଭିତରେ ମୁଁ ରହୁଛି । ସେଥପାଇଁ ମନରେ ଦୁଃଖ କରିବୁ ନାହିଁ । ମାଳକୁ କହୁବୁ ସେ ମୋତେ ଭୁଲିଯିବ ନାହିଁ । ମୋ ସ୍ଵପ୍ନରେ ସମାଧି ଦେବ ନାହିଁ । ଭାବିଥିଲି, ମନର ବେଦନା କିଛି କହୁଲେ ଜୀବନର ଦୁଃଖର ଭାର ଟିକେ ହାଲୁକା ହୋଇଯିବ । ସେଥପାଇଁ କାଲି ତା କତିକି ଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଭୁଲି ଚାଲିଗଲା... ଦୂରକୁ ଠେଲିଦେଲା । ସେ ମୋତେ ଯେତେ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଇଛି—ତାଠୁ ଆହୁରି ଦୂରକୁ ମୁଁ ଚାଲି ଯାଉଛି । ନ ଗଲେ ସେ ଭାବିବ ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ଏଡ଼େ ସ୍ଵାର୍ଥପର । ସେ ବୁଝୁ ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ନାସ ପାଇଁ କେତେବଡ଼ ଡାକ କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଯଦି ଭୁଲିଯାଏ ମୋ ମନରେ ତିଳେ ହେଲେ ଦୁଃଖ ହେବ

ମନର ଯେତେ ଆଶା

ନାହିଁ । କାରଣ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ସହଜରେ ସୁରୁଷକୁ ଭୁଲିପାରେ । ଆଜି ସେ
ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଉଥାଏ, କାଲି ସେଇ ନାହିଁ ଆଉ ଜଣକୁ ନେଇ ସୁନାସଂସାର
ଗଢ଼େ । ଜୀବନ ମଝିରେ ଯଦି ଅକସ୍ମାତ୍ ଅରେ ଅତୀତ ସାଙ୍ଗରେ ଭେଟିହୁଏ—
ତେବେ ସେ ଭୁଲରେ ଅରେ ପଶୁରେନା ।

ଛୁଡ଼ି ସେ ସବୁ କଥା । ତୋ ବାହାଘର ଆଉ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ । ବାପା, ବୋଉ,
ସୁରଭାଲ ଅଛନ୍ତି—ସେ ତୋର ନିଶ୍ଚୟ ସୁଖ ଦେଖିବେ; ଉପଯୁକ୍ତ ଲୋକ ହାତରେ
ତୋତେ ଟେକି ଦେବେ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଅଲୋଡ଼ା ଅଶୋକାଟା—ତୋ ପାଇଁ ବା
କଣ କରିଥାନ୍ତି ! ବିଦାୟ ବେଳରେ ଦେଇଥାନ୍ତି ଖାଲି ଟିକେ ଲୁହ—ଦୂରରେ ଥିଲେ
ବି ସେଇ ଲୁହ ଟିକକ ମୁଁ ଉଣା କରିବି ନାହିଁ ଝରଣା ! ଭୁଲି ଯିବୁ ନାହିଁ । ଗରାବ
ଭାଙ୍ଗି ତୋର ଆଉ ବା କଣ ଦିଅନ୍ତା !

ମୁଁ ଫେରିବି—କିନ୍ତୁ ଟିକେ ଡେରିରେ । ସେତେବେଳକୁ ତୋର ବାହାଘର
ସରିଥୁବ । ସେତେବେଳକୁ ବାପା ସୁରଭାଲଙ୍କର ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ, ଅହମିକା,
ଦମ୍ଭ ଲୋଭ ସବୁ ଆମ ସେଇ ଭଙ୍ଗା ପାଚେରୀ ପରି ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥୁବ । ସେତେ ପୁଣି
ଦିନେ ଗର୍ବରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଥିଲା ମାଟିର ବୁକୁ ଉପରେ; କିନ୍ତୁ ମାଟି ସେମିତି ପଡ଼ି
ଶାନ୍ତିର ଗୀତ ଗାଇ । ପାଚେରୀର ଉଚ୍ଚମଥା କାଳସ୍ରୋତରେ ଲେଟି ପଡ଼ି ମାଟି
ଉପରେ—ମାଟି କିନ୍ତୁ ନଇଁ ନାହିଁ । ସିମିନ୍ଦ ସମୟର ଉଜାଣି ଡେଉଁରେ ସବୁ ବଢ଼େଇ
ଲିଭିଯାଏଲେ ଝରଣା—ତେବେ ବି ଦୁଃଖ ହୁଏ, ମଣିଷ ତଥାପି ବି ସେଥିରୁ କିଛି
ଶିଖେ ନାହିଁ ।

ଯାଉଛି । ମୋର ଆଶୀର୍ବାଦ ନେବୁ । ମାଲକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେବୁ । ତାକୁ କହିବୁ ସେ
ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ଯେଉଁ ହରାଇବ ନାହିଁ । ମୁଁ ପୁଣି ଦିନେ ନା ଦିନେ
ଫେରି ଆସିବି । ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବ ମୋ କଥାକୁ । ବିଦାୟ ଭଉଣୀ—

ତୋର
ଦେବଭାଲ

ଦେବଭାଲଙ୍କ ଚିଠିଟା ପଢ଼ି ଆଖିରୁ ମୋର ଧାର ଧାର ହେଇ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । କହିଲି,
ଝରଣା କାଲି ଦେବଭାଲଙ୍କି ମୁଁ ଅପମାନ ଦେଇ ତଡ଼ି ଦେଇଛି । ମୁଁ ନିଷ୍ଠାପ—
ତାଙ୍କର ମହତ ଦୃଢ଼ସ୍ୱକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଗୁଲିଗଲେ । ମୁଁ ଏଣିକି ହତ-
ଭାଗିନୀଲେ ଝରଣା, ଭାଲି ଭାଲି ଦିନ ମୋର ସରିବ ନାହିଁ ।

ମୋତେ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ସେ ଭାଷା ଖୋଜି ପାଉ ନଥିଲା । ଆଖିରୁ ତାର
ଦୁଇଟି ଲୁହ ଧାର ଗଡ଼ି ପଡ଼ୁଥିଲା ଛୁଇଁ ଉପରକୁ—ସତେ ଯେପରି ଦୃଢ଼ସ୍ୱରେ ତାର
ଶୀତଳ ପରଶ ବୁଲାଇ ଦେବାକୁ ।

ଦେବଭାଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ବଳି ମଉସା ଯେତେ ଲୋକ ପଠାଇଲେ ଖୋଜି ଖୋଜି କେହି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଗାଁରେ ହାଟ ବସିଲା—ଦେବ ମାଳକୁ ବାହାହେବ ବୋଲି କୁଆଡ଼େ ପଲେଇଚି । ବଳେ ଆସିବ—କେତେଦିନ କୁଆଡ଼େ ରହିବ । ବୋଉ ସବୁ ଶୁଣି ବାପାଙ୍କୁ କହିଲା । ବାପା କହିଲେ, ଲୋକଙ୍କ କଥାରେ କାନ ଦେଉଚି କାହିଁକି ? ସେ କହିଲୁ—କେତେଦିନ କହିବେ ?

ମୋତେ କିନ୍ତୁ ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇବାକୁ କାହିଁକି ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼େ—କିଛି ଭାବ ପାରେନା । ମୁଁ ତ କିଛି ଅପରାଧ କରନାହିଁ । ବୃଥାରେ ଲୋକ-ଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଏତେ ଟାହ ଟାପରା କାହିଁକି ? ବସି ବସି କେତେ ଭାବେ—ଖାଲି ଭାବେ ।

ଝରଣା ଆଉ ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଆସେନା । କାହିଁକି ସେ ଆସିବ । ସୁଖ ସୁଆଦତ ପୋଡ଼ି ଯାଇଛି । ଆଉ କାହିଁକି ସେ ଚନ୍ଦନ ବୋଲିବାକୁ ଧାଇଁ ଆସିବ ! ନୂଆବୋଉ ନୂଆବୋଉ କେତେ ଚିଡ଼ାଇବ । ମୁଁ ଖାଲି ରାଗୁଥିବି—କେତେ ଗାଲି ଦେଲେ ବି ସେ ଜମା ଛଳ କରୁ ନ ଥିବ । ଖାଲି ହସୁଥିବ । ସବୁ ଯାଇଛି । ଅଖତର ସୁଖ ସୁଖ ଦିନଗୁଡ଼ା ଆଜିର ଦୁଃଖଭରା ବହଳ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ମୁହଁ ଲୁଚେଇଛି । ନିଅର ଆକାଶରେ ଚଢ଼େଇଟା ଉଡ଼ାସ ଗଢ଼ରେ କରୁଣ ରେଖାଟିଏ ଟାଣି ଦେଇଗଲା । କମିତି ଦେବଭାଇ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ସେଇ ଦିଗ ଆରପଟକୁ—ମୋ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଅସୀମ ବିଫଳତା ଭିତରେ କରୁଣ ରାଗିଣୀର ଲହରୀ ତୋଳି । କେତେ ଭାବେ । ଦିନଯାଏ—ତଥାପି ମୋର ଭାବନାରୁ ଛୁଟି ମିଳେନା ।

ରାତି ଆସେ—ଭାବେ ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବି ବହୁଳ ଶେଫ ଉପରେ । କିନ୍ତୁ ନିଦରାଜକର ଏଇ ସପନ ରଜାପୁଅ ଆସି ଆଖି ଆଗରେ ମୋର ସ୍ମୃତିର ଘାସାଳି ଜାଲିଯାଏ । ନିଦ ହୁଏନା—ଉଜାଗରରେ ରାତି ପାହେ ।

ଭାବୁ ଭାବୁ କେବେ କୋଉଦିନ ତିନିଟା ମାସ ଆସି ହଜିଗଲା ସମୟର ଗହର ଦରିଆ ବୁକୁରେ...

ଦେହଭାଙ୍ଗକର କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଦେହଭାଙ୍ଗ ଗଲା ଦିନଠାରୁ ବଳି ମଉସାଙ୍କର ଆମ ଘରଉପରେ ଭାରି ରାଗ । ବିନା ଦୋଷରେ ସେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବେ ବୋଲି ଓର ଉଣ୍ଟୁଚନ୍ତି । ଝରଣାସାଙ୍ଗରେ ଦିନେ ଦିନେ ଗାଧୁଆ ଚୁଠରେ ଦେଖାହୁଏ । ସେଇ ପଥର ପାହାଚ, ତାରି ଉପରେ ବସି ଘଡ଼ିଏ ସୁଖ ଦୁଃଖ ହେଉ । ତା'ପରେ ଗାଧୋଇ ସାରି ସେ ଚାଲିଯାଏ—ତା ବାଟରେ । ମୁଁ ଫେରିଆସେ ଆମ ଘରକୁ ଖାଲି ବେଦନାବହୁରା ପରାଣ ମନଟା ନେଇ ।

ସେଦିନ ଚାରିଟାବେଳେ ବାପା ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ଆଗ୍ରହରେ ଖୋଲି ପଢ଼ିଲି ।

ମାଲ,

ଅନେକଦିନ ହେବ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦେବି ଦେବି ବୋଲି ଭାବୁଛି । କିନ୍ତୁ କାଗଜ କଲମ ନେଇ ଲେଖିଲା ଫେଲକୁ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କଣ ଲେଖିବି ? ଯାହା ଲେଖିବାର ଥିଲା, ଯାହା କହିବାର ଥିଲା—ସବୁତ ଆପଣାମନକୁ ତମ ମନରେ ଲେଖି ହେଇ ଯାଇଥିବ । ମୁଁ ଆଉ ଲେଖିବି କଣ ? ବାର ବାର ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ମୋ ମନକୁ ବଚଳିତ କରି ଦେଉଛି । କିଛି ଲେଖି ପାରିନି । ଦୁଃଖରେ ବଢ଼ାଟାକୁ ଲିଭାଇ ଦେଇ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବିବି ତମରି ସ୍ନେହ ଶରଧାର ଚରମ ବିଫଳତା କଥା । କେତେବେଳେ ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସି ତମ ଜୀବନର ସ୍ମୃତିକୁ ମୋ ଜୀବନ ସହିତ ମିଶାଇ ଦେଲଣି, ଜାଣି ପାରେ ନାହିଁ ।

ସତେ ମାଲ, ତମ ଗାଁକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ମୋର ଆଉ ମୋଟେ ମନ ନାହିଁ । ଖାଲି ଭାବୁଛି ତମକୁ କିମିତି ମୁହଁ ଦେଖାଇବି । ତମେ କଣ ମୋର ଅପରାଧ ପାଇଁ କ୍ଷମା କରିବ ! ଦେବ କଣ କ୍ଷମା ଦେବାକୁ ସୁଣି ଫେରି ଆସିବ ! କିମିତି ଭାବି ଭାବି ଦିନ ଯାଉଛି । ଆଜି ତମର ଗୋଟିଏ ଦିନର ସ୍ମୃତି ମୋତେ ଏତେ ଅଧୀର କଲା ଯେ, ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ନ ଲେଖି ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । କାଶେନା ଏ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ି ନୁଆବୋଉକୁ ଆଜି ତମେ କୋଉ ଆଖିରେ ଦେଖିବ । ଭବ ।

ତମର

ନୁଆବୋଉ

ଚଠିଟା ପଡ଼ି ସେଦିନ ସାରା ରାତିଟା ଭାବୁ ଭାବୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ସକାଳର କଅଁଳ
ଆଲୁଅ କେତେବେଳେ ଆସି ଧରାରେ ଚେତନାପାପ ଜାଲ ଦେଲଣି ।

ଏକମାସ ବାଇଶିରେ ଝରଣାର ବାହାଘର । ଦି'ଦିନ ହେଲୁ ନୂଆବୋଉ ଆସିଚନ୍ତି ।
ଭାରି ମନ ହେଉଥାଏ ଅରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନର ସବୁ ପରାଣଭରା କଥାଗୁଡ଼ା କହି-
ଯିବାକୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ, ନୂଆବୋଉ ତ ଆଜି କାହିଁକି ଟିକିଏ ଡାକୁ ନାହାନ୍ତି ! ଝରଣା
ତ ଆଉ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସି ତାଙ୍କ କଡ଼କି ଟାଣି ନେଉ ନାହିଁ । କାହିଁକି ନା ଆସିବେ !
ଦେବଭାଜା ଯାକଚନ୍ତି । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝରଣା ନୂଆମୋଟ ମୋତେ ପର କରି
ଦେଇଚନ୍ତି—ମନରୁ ଭୁଲି ଯାକଚନ୍ତି ।

ରାତି ପାହୁଲେ ଝରଣାର ମଙ୍ଗନ—ପଥରଦିନ ବାହା । ସଞ୍ଜସହର ଗଡ଼ିଗଲଣି ।
ଦ୍ଵିତୀୟାର ବଜାଜନ୍ତର ସବୁ ହସ ଲଭ ଲଭ ଆସୁଥାଏ । ସତେ ଯେପରି ସରଗ
ରାଜକ ଝିଅ ଏକ ଗୁନ୍ଥା ସୁକୁମାରୀ, ଅନ୍ଧାର ରାଜାକୁ ଦେଖି ବଉଦ ସବାସରେ ବସି
ଲୁଟି ଯାଉଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ବେଦନାରେ ମଳିନ ଦଶିଥାଏ ତାର କୁଲୁକୁଲିଆ
ଟିକି ମୁହଁଟି । ଗୁନ୍ଥା ସୁକୁମାରୀର ଅସୁମାରୀ ତାରା ସର୍ବାଗଣ ସଜଳ ନୟନରେ ଚାହିଁ
ରହୁଥାନ୍ତି—ତାରି ଆଡ଼କୁ । ଅନ୍ଧାର ରାଜାକୁ ଦେଖି ସରଗ ମରତରେ କରୁଣ ମୁହଁ ନା
ଖେଳି ଚାଲୁଥାଏ ।

ଝରଣାକୁ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲି । କହୁଲି, ଏତେ ଦିନ ପରେ ମାଳ କଥା ମନେ
ପଡ଼ିଲ କଲେ ଝରଣା ! ଝରଣା ମୋ ହାତଧରି କହୁଲି, ମାଳ ତୋ କଡ଼କି ଆସିବାକୁ
କ'ଣ ମୋର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ଆସିଲବେଳେ ତୋର ଏଇ ମଳିନ ମୁହଁଟାକୁ
ଦେଖିଲେ ମୋତେ ଭାରି କାନ୍ଦ ମାଡ଼େ—ଦେବଭାଜଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼େ । ସେଥି-
ପାଇଁ ଜାଣି ଜାଣି ଆସେନା । କହୁଲି, ଆଜି କାହିଁକି ଆସିବୁ ? ବାହାହେଇ ଯାଉରୁ
ହୋଲି ଟିକିଏ ସ୍ନେହମିଶ୍ରା ମିଠାକଥା କହି ମମତା ଲଗେଇ ଦେଇ ଯିବାକୁ ନାଁ ?
ହଁ, ଦେବଭାଜ ଗଲେ—ତୁ ବି ଯିବୁ—ଯା । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏଇଠି ଅଲୋଡ଼ା ଦରବ ପରି
ପଡ଼ି ରହିବି ଲେ ଝରଣା—ମୋ ଜୀବନଟା ନିଦାଘର ତତଲ ବାଲି ପରି ସବୁବେଳେ
ହତାଶାର ବେଦନାରେ ପୋଡ଼ୁଥିବ—କେବେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ଆସିବ ନାହିଁ । ଆଖିରୁ
ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ଝରଣା କହୁଲି, ମାଳ କାନ୍ଦୁରୁ—କାନ୍ଦ । ଆଜି ଦିନକ ତୋର
ବେଦନାବଉରା ମୁହଁକୁ ଦେଖି ମୁଁ ବି ଟିକିଏ ଦେବଭାଜଙ୍କ ସ୍ମୃତିଟାକୁ ଜୀବନ ଭରି
ପାଥେୟ କରିବାକୁ ତୋରି ସାଥରେ ମନ ଇଚ୍ଛା କାନ୍ଦ ନିଏ । ମୋର ବାହାଘର,
କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଆଜି ଦେବଭାଜ କାନ୍ଦୁଥିବେ—ତୁ କାନ୍ଦୁରୁ । ଆଉ ମୋର
କାନ୍ଦିବାର କଥା, କାନ୍ଦିବି ନାହିଁ ! କହୁ କହୁ କାନ୍ଦ ପକାଇଲା । ବୋଉ ଆସିଲା । ଆମ

ଦହିଙ୍କ କାନ୍ଦଣା ଦେଖି ସେ ବି ବହେ କାନ୍ଦିଲା । ଝରଣା ବୋଉ କଦିରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, ପରଝିଅ ବୋଲି ଭୁଲି ଯିବନି ମାଉସୀ—ମନେ ରଖିଥିବ । କେତେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଝରଣା ସେଦିନ ବଦାୟୁ ନେଲା । କହିଗଲା, ଭୁଲି ଯିବୁନି ଲୋ ମାଲ ! ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଦେବୁ ।

ଦେବଭାଇ ଆଜି କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ...ଝରଣା ଯାଇଁ ଶାଶୁଘରେ । କାଲି ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଦିନଗୁଡ଼ା କଟି ଯାଉଥିଲା—ଆଜି ସେମାନଙ୍କୁ ସପନରେ ଖାଲି ଟିକେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ମାତ୍ର ।

ସେଦିନ ବାପା ଖାଇ ବସିଲାବେଳେ ବୋଉ ପଚାରିଲା, ମାଲ ବାହାଘର କ'ଣ କରିବ ନାହିଁ, କାହିଁ କେଉଁଠି ତ ତା ପାଇଁ ଟିକେ ନଜର ପକାଉ ନାହିଁ ? ଝିଅର ବୟସ କ'ଣ ହେଲା ନାହିଁ ନା କ'ଣ ? ବାପା କହିଲେ, କଣ କରିବ—ଆଜିକି ମାସେ ହେଲାତ ଅନେକ ଜାଗାରେ ସଂଧ୍ୟାନ ନେଇଣି କେଉଁଠି କୁଟୁ ନାହିଁ । ଗୋପାଳ ଭାଇ କାଲି ଗୋଟାଏ ଜାଗା କଥା କହୁଥିଲେ । ପାହଞ୍ଚି କୁଆଡ଼େ ବି. ଏ. ପାଶ୍ କର କଟକରେ ଶୁକ୍ଳ କରୁଛି । ଦେଖି ବଡ଼ଲୋକ ନୁହଁନ୍ତି—ଆମର ପରି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଘର । ଭାବି ଆଉ ରବିବାରରେ ଗୋପାଳ ଭାଇଙ୍କି ଯାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସେଠିକି ଯିବି, ଯଦି ସେମାନେ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି, ହୁଏତ ସେଇଠି ମାଲର ବାହାଘର ଏଇ ଆସାଡ଼ରେ କରିଦେବି । ବୋଉ କହିଲା, ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ପାର ମାଲର ବାହାଘର କରିଦିଅ—ଇମିତି ହେଲା ହେଲାରେ ସମୟ ବି ଗଢ଼ି ଯାଉଛି—ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝିଅର ବୟସ ବି ଗଢ଼ି ଯାଉଛି । ବାପା କହିଲେ, ହଁ ମାଲବୋଉ ! ମାଲକୁ ଗୋଟିଏ ଯୋଗ୍ୟପାତ୍ର ହାତରେ ଅର୍ପଣ କରିଦେଲେ ମୋର ଛୁଟି । ବାପା, ବୋଉଙ୍କର ଏଇ କଥାବାକ୍ସି ମୁଁ ଏପାଖ ଘରେ ଥାଇ ସବୁ ଶୁଣିଲି । ଭାବିଲି, ତେବେ କ'ଣ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ ପଚାରୁପେ ବରଣ କରିବାକୁ ହେବ ! ଦେବଭାଇଙ୍କି ଭୁଲି ଯିବାକୁ ହେବ ! କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇ କହି ଯାଇଛନ୍ତି, ମାଲ ଅପେକ୍ଷା କରିବୁ—ସେଈ ହୁଇବୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରିବି । ମୁଁ ବାହାହେଇ ଗଲା ପରେ ସେ ଯଦି ଫେରି ଆସନ୍ତି—ତେବେ ସେ କଣ ଭାବିବେ । ଭାବିବେ, ମାଲ ମୋତେ ଭୁଲି ଯାଇଛି, ମୋର ସ୍ବପ୍ନରେ ସମାଧିଦେଇ ସେ ସୁଖରେ ସଂସାର ଗଢ଼ିଛି । ସେ ମୋପାଇଁ ଘର ଦୁଆର ଧନଦଉଳତ ସବୁ ଗୁଡ଼ିଗଲେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ହତଛତା କରି—କିନ୍ତୁ ମୁଁ ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲି ଅନ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀ ହେବି କିପରି ? ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବି କେଉଁ ମନରେ ? ଭାବି ଭାବି କିଛି ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ସେ ଦିନ ଖରାବେଳ । ତାକ ପିଅନ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଦେଇଗଲା । ଭାବିଲି ଦେବଭାଇ ଦେଇଛନ୍ତି କି ଆଉ ! ଖୋଲି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଝରଣାର ଚିଠି ।

ଅତି ଆଦରର ଭଉଁଶୀ ମାଳ,

ବାହା ହେବ ପରେ ମୋର ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପାଇ ଚମକି ଉଠିବୁ ନାହିଁ । କାହିଁକି ନା ମୁଁ ସୁଖରେ ସଂସାର କରିବାର ଯୋଡ଼ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଥିଲି ସେ ସ୍ବପ୍ନ ମୋର ଖାଲି ଗୁଲ୍-ପରି ମିଳାଇ ଯାଇଛି । ଆଶା ନେଇ ଆସିଥିଲି—ଯୋଡ଼ ଆଶା ନେଇ ମଣିଷ ବଞ୍ଚିବାର, ଶାନ୍ତିରେ ଘର କରିବାର ଛବି ଦେଖେ । ସେଇ ଆଶାଟିକ ଆଜି ମୋ ଜୀବନର ବହୁ ଦୂରରେ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ଆହୁରି ସେପଟ ଧୂସର ମରୁଭୂମିରେ ହଜି ଯାଇଛି । ମଣିଷ କଣ ଆଶା କରେ—କିନ୍ତୁ ପାଏ କଣ ? ତୁ ଆଶା କରିଥିଲୁ ଦେବଭାଇଙ୍କି—ଦେବଭାଇ ଆଶା କରିଥିଲେ ତୋତେ । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇ କୁଆଡ଼େ—ତୋର ସୁଖ କହ, ଆନନ୍ଦ କହ, ସେ ଆଜି କୁଆଡ଼େ ! ସବୁ ଯାଇଛି, ଖାଲି ଅଛି ମନର ଅମାପ ଦରଦାମୋଳା ସ୍ମୃତିର ଜାଗରଣୀ ଛୁଇଁ ଭିତରେ ଦି'ଦିଟା ବିଫଳ ଜୀବନର କରୁଣ ଝଙ୍କାର ।

ତୋର ପରି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଅଭାଗୀ ଲୋ ମାଳ । ବାହାହେଲ ପରଦିନଠାରୁ ଶାନ୍ତିରେ ଦିନେ ହେଲେ କଟି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ବାହା ହେଇଚନ୍ତି, ଖାଲି ନାଁକୁ ବାହା ହେଇଛନ୍ତି ସିନା—କିନ୍ତୁ ସବୁକଥା ତାଙ୍କର ବିଧବା ଭାଉଜ କହିରେ । ମୋଠୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ଭଲପାଆନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ରାତିରେ ମୋ କନ୍ଦରୁ ଉଠି ତାଙ୍କର କତିକି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଯେତେ କହିଲେ ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ତମ ମନରେ ଯଦି ଏଇ ବାସନା ଥିଲ—ଜେବେ ମୋତେ ବାହାହେଲ କାହିଁକି ? ବିଧବା ଭାଉଜକୁ ନେଇ ତମେ ବି ଘରସଂସାର କରିପାରିଥାନ୍ତି । ସେ ଶୁଣି ହଠାତ୍ ଗୁଣିଗଲେ, ମୋ ଗାଲରେ ଠୋକରି ଚାପୁଡ଼ା ଦେଇ ଦେଲେ । କହିଲେ, ଏଭଳି କଥା କହିବାର ସାହସ କେଉଁଠୁ ପାଇଲୁ । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଶାଶୁଙ୍କୁ ଯାଇ କେତେ କହିଲି । ଶାଶୁ ସବୁ ଶୁଣିଲେ; କିନ୍ତୁ ଶାଶୁ, ଶୁଣିବ ପୁଅକୁ ଭାରି ଡରନ୍ତି—ସେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ସେହି ଦିନଠୁ ସେ ମୋ ଗୁଲ୍ ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଅଲଗା ମୁଁ ଅଲଗା । ବାପା ମୋତେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଘରେ ବିଖ୍ୟାତ ବିକ୍ରମ ରାୟ ବାହାଦୁର ଘରେ ବାହା ଦେଇଥିଲେ ସୁଖରେ ରହିବାକୁ । ବେଶ୍ ସୁଖ ଆଜି ମୁଁ ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଲେ ଝରଣା ! ଭାବୁଛି, ମରିଗଲେ ସବୁଥରୁ ଛୁଟି । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଦେଖିବି ବୋଲି ବଞ୍ଚି ରହିଛି । ସେ ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଥରେ ପ୍ରାଣଭଜଡ଼ା ସବୁକଥା କହିବି—ପ୍ରାଣ ଭରି ଦେଖିବି । ତା'ପରେ ମୋ ପଥ ମୁଁ ବାନ୍ଧିନେବି । ମଉସା ମାଉସୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଦେବୁ । କହିବୁ, ଝରଣା ଖୁବ୍ ସୁଖରେ ଅଛି । ଆଜି ଏତିକିରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । ଚିଠି ଦେବୁ ।

ତୋର ଝରଣା

ଝରଣାର ଚଠିଟା ପାଇ ମନଟା ଦୁଃଖରେ ଭରି ହୋଇଉଠିଲା । ଆହା, ଯିଏ ଦିନେ ଦୁଃଖ ବୋଲି କ'ଣ ଜାଣି ନ ଥିଲା, ଆଜି ସେ ନିଜ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଉଛନ୍ତି—ହାଡ଼େ-ହାଡ଼େ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ବିଚିତ୍ର ଏ ଦୁନିଆ—ବିଚିତ୍ର ଏ ଜୀବନର ଗତି

ଯେଉଁଦିନ ଶୁଣିଲି ମୋ ବାହାଘର ବାପା ଗୋପାଳ ଦାଦା ସେଇଠି ଠିକ କରି ଆସିଛନ୍ତି—ସେଦିନ ଦେହରୁ ମୋର ଜୀବନ ଗୁଡ଼ିଗଲାପରି ଲାଗିଲା । ଭାବିଲି, ସତେ କ'ଣ ମୁଁ ବାହାହେବି ? ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବି ନାହିଁ ? ସେ କ'ଣ ସତେ ଆସିବେ ! କାହିଁ ଏତେ ଦିନହେଲା ଭୁଲରେ ବି ମୋ କଡ଼କି ଖଣ୍ଡେ ଚଠି ଦେଲେ ନାହିଁ । ଅନ୍ଧାର ସ୍ଫୁଟରେ ମନଟା ଖାଲି ଘାରିହେଲା ।

ଜୀବନରେ ବସି କେତେ ଆଖି ଲୁହ ଡାଳିଲି । ବାପା, ବୋଉ ମୋର ଶୁଣିଲା ମୁହଁ ଲୁହଭରା ଆଖି ଦେଖି କେତେ ବୁଝାଇଲେ, ମାଲି, ବିଥ ଜନମ ପାଇ ସମସ୍ତେ ଘର ସଂସାର କରନ୍ତି—ମା'ଟାପରା କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛୁ ? ମୋର ଅନ୍ତରର ଗୋପନ ଭାଷା କେହି ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ଦେଖିଲେ ବିଥ କାନ୍ଦୁଛି । କିନ୍ତୁ ଜାଣିଲେ ନାହିଁ ଏହି କାନ୍ଦଣା ତଳେ ଜଡ଼ି ରହିଛି ଜୀବନର କେତେ କରୁଣବୋଲା ଇତିହାସ—କେତେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି ବିଥ ମନର କଲ୍ପିତ ଆଶା ।

ବାଧହୋଇ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସ୍ଫୁଟିକୁ ଅଲୋଡ଼ା ଦରକ ପରି ଯୋଉଦିନ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଲି—ସେଇଦିନ ବିବାହର ମଙ୍ଗଳ ଶଙ୍ଖ ବାଜି ଉଠିଲା । ଟେପା ଉପରେ ଅଗିକୁ ସାକ୍ଷୀ କରି କୋଉ ଅଦେଖାହାତ ସହୃଦ ହାତ ମିଳାଇ ହାତଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଲା । ହୁଲହୁଲୀ ମଙ୍ଗଳ ମହୁରୀ ପୁରୁହୁତ ମନ୍ତ୍ର ଗାନ ଭିତରେ ମିଳନର ଛନ୍ଦ ବାଜିଉଠିଲା ପ୍ରାଣରେ ମୋର । ମୁଁ ଶଶକ ପାଇଁ ଭୁଲିଗଲି ଜୀବନର ସବୁ ଅବସାଦ—ଭୁଲିଗଲି ଅନ୍ଧାର ପରାଶର ଦୁଃଖର ଆଘାତ ଉପରେ ଆଘାତ ।

ଆଜି ବରବାହୁଡ଼ା । ଦି'ପହରକୁ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ବାପା ବୋଉଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । ନୂଆବୋଉ ଏତେଦିନ ପରେ ମୋତେ ଆସିଥିଲେ ଦେଖିବାକୁ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ସେ ମୋତେ ଧରି କେତେ କାନ୍ଦିଲେ । କହିଲେ, ମାଲି ଯା—ଯାହାଙ୍କ ହାତ ଧରିବୁ—ତାଙ୍କ ସହୃଦ ତୋର ଏଇ ଅସରନ୍ତି ଦିନଗୁଡ଼ା ସୁଖରେ କଟୁ । ଗାଁରେ ବିଥ ବୋହୂ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଯେତେବେଳେ ମୋତେ ସବାଗରେ ବସାଇଲେ ମୁଁ ଭୋ ଭୋ କାନ୍ଦିଉଠିଲି । ବେହେରା ସବାଗ ଉଠାଇ ଧାଇଁଲେ ।

ଅତି ପରିଚିତ ଏଇ ଘର ଦୁଆର, ବାପା, ବୋଉ, ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ ସବୁ ଗୁଡ଼ି ଆଜି ମୁଁ ଏକଲି । ମନରେ କୋହ ଉଠାଇ ଉଠାଇ ଉଠୁଥାଏ । ସବାଗ ଫାଙ୍କରୁ ଗାଁର

ସେଇ ଅଶୋକ ଗଛଟା ଦିଶିଗଲା । ଏ ପାଖରେ ପୋଖରୀ । ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଗାଁର ସେହି ପ୍ରିୟ ଗୁଡ଼ିଆଳୀ । ଏଇ ଅଶୋକ ଗଛତଳେ ଜୀବନର କେତେ ନିଗୁଡ଼ିଆ ଦି'ପହର ପାହାଚ ଉପରେ ବଢ଼ି ଦେବଭାଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ଏଇ ପୋଖରୀ ତୁଠର ପଥର ପାହାଚ ଉପରେ ଝରଣାର ମୋର କେତେ ଅସରନ୍ତି କଥାର ସୁଅ ଛୁଟିଛି—ସେ ସବୁ ଶୁଣିବି ଖାଲି ସେଇ ପୋଖରୀତଟାର ବାଉଁଶ ବୁଦା ଗହଳୀ । ଏଇ ଗୁଡ଼ିଆଳୀ ଜୀବନରେ ପହୁଛି ଉତ୍ସାର ନୂଆ ଆଲୋକ ପରି ଆମ ମନରେ କେତେ ଚେତନାର ଦୀପ ଜାଳି ଦେଇଛି—ଆଗି ଭିତରେ ଜୀବନର କେତେ ସ୍ମୃତି ଜଡ଼ି ରହିଛି । ଟିକିଏ ଦୂରରେ...ଧାନବଳ, ନଈ । ସବୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସବାସୀ ଛୁଟିଲା । ସବାସୀ ଫାଙ୍କରୁ ଥରେ ଗାଁ ଭୁଞ୍ଜି ଭଲ କରି ନିଃରଖି ନେଲି । ମନ ହେଲା ଗାଁର ସେହି ଗୋଡ଼ି ମାଟିକୁ ବୁକୁରେ ଚାପି ଧରି କହିଦିବାକୁ: ମୁଁ ଯାଉଛି—ଆଜିଠୁ ତମର ମୁଁ ପର ।

ଗଛ ଗହଳୀ, ନଈ, ଧାନବଳ ଅତିକ୍ରମ କରି ସବାସୀ ଛୁଟିଲା ବାଟେ ବାଟେ—ପଛରେ ଲୁଚିଗଲା ଚର ପରିଚିତ ଗାଁ ଭୁଞ୍ଜି ମୋର । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଛୁଟିଲା । ମନେହେଲା ଦୁନିଆର ନୂଆବାଟରେ ଆଜିଠୁ ମୁଁ ଏକଲ । ଆଜି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ଘର ଦୁଆର, ଫୁଲ ବଗିଚା, ବାପା, ବୋଉ, ସାଙ୍ଗସାଥୀ କେହି ଆସି ନାହାନ୍ତି—ସମସ୍ତେ ମୋତେ ପର କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଝିଅ ଜନମ ତ ପର ଘରକୁ—କାର୍ତ୍ତିକ କାନ୍ଦୁରୁ ମାଳ ! ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ଯା । ଜୀବନର ନୂଆ ସଂସାରକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ି ପାରିଲେ ସିନା ସମସ୍ତେ କହିବେ ତୁ ବୁଦ୍ଧିମତୀ ।

ସେଦିନ ରାତି ଦି'ଘଡ଼ି ବେଳକୁ ଆସି ଶାଶୁଘର ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । କେତେ ମାଲପେ ଆସି ସବାଘରୁ ଓହ୍ଲେଇ ମୋତେ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ । ଘର ଭିତରେ କବାଟ କଣରେ ମୁଁ ଚୁପ୍ କରି ବସି ରହିଲି । ଗାଁର କେତେ ହିଅବୋହୁ ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖି ମୋତେ କେତେ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥାନ୍ତି । ରବିର ଲଖି ବୋହୂଟିଏ—ଲକ୍ଷ୍ମୀଟି ପରି କି ସୁନ୍ଦର ! ରୂପ—ଗାଁ ଖଣ୍ଡକରେ କମିତି ବୋହୂ କାହାର ନାହିଁ । ଘଡ଼ିକ ପରେ ନୂଆବୋଉ ନୂଆବୋଉ ଡାକ ଫୋଲ ବରଷର ଫୁଲଟି ପରି ସୁନ୍ଦର ତଳି ତଳି ହିଅଟି ଆସି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଗେଲ ଖେଳିଲ । କେତେ ସୁଆଗଭରା କଥାକହୁ ମୋତେ ଆପଣାର କରନେଲ । ଜାଣିଲି ସେ ମୋର ନିଜର ନଣନ୍ଦ ହେବେ ।

ପଚାରିଲି, ନାଁ ତମର କଣ ?

ଶୋଭା ।

ବାଃ...ରୂପକୁ ନେଇ ସୁନ୍ଦର ନାଁଟିକ ! ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଚଞ୍ଚଳ ତଳି ତଳି— ଗୋଲଗାଲ ମୁହଁଟି—ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ଦେହର ରଙ୍ଗ—ହସଟି ତାର ଜୋଛନା ପରି ଚକ୍ଚକି ସୁନ୍ଦର । ଶୋଭାକୁ ପାଇ ମନର ପରାଣ ଟିକେ କମି ଆସିଲା । କହିଲି, ଶୋଭା ତମକୁ ଦେଖି ମୋର ଆଉ କଣେ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ।

କିଏ ସେ ନୂଆବୋଉ ?

ନାଁ ତାର ଝରଣା । ଆମର ଗାଁରେ ଘର—ଦିହେଁ ଏକା ବସୁସର । ସେ ମୋତେ ଚୁମ ପରି କେତେ ସ୍ନେହ କରି ଦିନେ ପାଖକୁ ଡାକିନେଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟର ଉଜାଣି ଡେଉଁରେ ଝରଣା ଦିନେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଆଜି ସେ ଶାଶୁ-ଘରେ । ଆଉ ମୁଁ ଆସି ତମ ଘରେ । ତମେ ବି ସିମିତ ମୋ କଦରେ ଆଜି ଅଛ—କେତେ ଆପଣାର କରୁଚ । ଆଜି ତମେ ଛୁଆ ଚଢ଼େଇ—ଉଡ଼ି ଶିଖିନା; ପୁଣି ଦିନେ ଉଡ଼ି ଶିଖିଲେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ପଳାଇବ—ନୁହେଁ ?

ତମକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବିନି ନୁଆବୋଉ; ଓଠରେ ତା'ର ଦ୍ଵିତୀୟାର ବଙ୍କା ଜନ୍ମପରି ସରୁ ହସ । କହୁଲି, ଶୋଭା, ସମସ୍ତେ ସିମିତ କହନ୍ତି ସେ; କିନ୍ତୁ ଯଉଁବନର କାଉଁରୀ କାଠି ପରଶରେ ଦେହ ମନ ଯେତେବେଳେ ପୁଲକିତ ହୋଇ ଉଠେ—ସେତେବେଳେ ଆଉ କାହାର ସାଥ ନଥାଏ ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ଅଟକାଇବାକୁ ! ଶୋଭା ହସି ହସି ମୋ କୋଳରେ ମୁହଁ ଲୁଗାଇଲା । କହୁଲି, ନୁଆବୋଉ ତମେ ଭାରି ଜଣେ !

ତା' ଆରଦିନ ଶୋଭା ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ଥାଏ । ସବୁବେଳେ ଛପି ଛପି କେତେ ଗେଲ ଅଟ୍ଟା ଚାଲେ । ଶାଶୁ ଯିଏ ହେବେ—ସେ ଭାରି ଭଲଲେକ । ସବୁବେଳେ ମୋ ଖାଇବା ପିଇବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସବୁକଥା ଚାଲନ୍ତି । ଝିଅକୁ କେତେ ଆକଟି କହନ୍ତି, କଲେ ଶୋଭା କେତେ ଗପ କରୁଛୁ—ବୋହୂଟା ପରା ଖାଇନାହିଁ । ଯା' ଦିହେଁ ଦିଟା ଖାଇଦେଇ ଗପ କର । ଶୋଭା ମୋତେ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଯାଏ । ଶାଶୁ ବସି ଏଇଟା ଖା, ସେଇଟା ଖା, କେତେ ସୁଆଗ ଭରା କଥା କହୁ ଖୁଆନ୍ତି । ନ ଖାଇଲେ ଅଭିମାନର ଛଳ କରନ୍ତି—ରୁପନ୍ତି । ଭାବେ ରାଗ୍ୟରେ ଥିଲାବୋଲି ସିନା ଇମିତିକା ଶାଶୁ ମୁଁ ପାଇଚି ।

ଘର କଣରେ ସବୁବେଳେ ମୁଁ ବସି ରହୁଥାଏ । ଘଡ଼ିକ ପରେ ଘଡ଼ିଏ ଗାଁର ଝିଅ ବୋହୂମାନେ ଆସୁଥାନ୍ତି—ଟିକିଏ ରହୁ ପୁଣି ଚାଲି ଯାଉଥାନ୍ତି । କିଏ ହସି ହସି କୋଉ ସମ୍ପର୍କ ପାତ୍ର କେତେ ଗେଲ ଖେଳନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ସେଇ ଘରକୁ 'ସେ' କଣ ବାହାନାରେ ଚାଲି ଆସନ୍ତି, ଓଡ଼ିଶା ଭଳି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶନ୍ତି ମୋତେ । ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଟିକେ ଅନେଇ ମୁରୁକି ହସି ଚାଲିଯାନ୍ତି । ଚଳୁଲି ଖେଳିଯାଏ ଦେହରେ—ଅତୀତ ନାଚିଉଠେ । ଦେବଭାଜ...ଦେବଭାଜ । ମନଟା ତାଙ୍କୁ ଡାକି ଡାକି କଣ ଖୋଜେ । ଉତ୍ତର ପାଏନା—ତାର ପ୍ରତିଧ୍ଵନି ଖାଲି ହୃଦୟ କଣରେ ବାଜେ । ସ୍ମୃତିରେ ଘାରି ହେଇ ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳ ଜଳ କରେ । ଶୋଭା ଆସି କହେ, ତମେ କାନ୍ଦୁଚ ନୁଆବୋଉ !

ବାପା, ଦୋଉଜ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । କାନ୍ଦବି ନାହିଁ ଶୋଭା । ଶୋଭା ମୋ ଆଖିରୁ
ଲୁହ ପୋଛିଦିଏ । ରାଣ ପକାଏ—କାନ୍ଦବି ଯଦି ନୂଆବୋଉ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଖାଜେ ।
ଛୁଆ ନଈର ମମତା କାଟି ପାରେନା—ଆଖିରୁ ଲୁହ ଯାଏ ଶୁଖି ।

ଆଜି ମଧୁଶୟୀ । ଲାଙ୍ଗର ଦୂର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଉଜ ମୋତେ ଆଣି ଟାଣି ଟାଣି ଘର
ଭିତରେ ଛୁଡ଼ି ଦେଇଗଲେ । ଘର ଭିତରେ ପଶିଲା ବେଳକୁ ଗୋଟିଏ ଅଜଣା
ଶିହରଣ ମୋ ମନକୁ ଚମକାଇ ଦେଲା । ଝରଣାର କଥାଗୁଡ଼ା ଖାଲି କାନ ପାଖରେ
ବାଜି ଉଠିଲା । ଦେବସ୍ଥାପନା ଯୋଡ଼ି ଦେହ ମନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଥିଲା—ସେ
ପୁଣି ଆଜି ଅନ୍ୟାୟ ହେଇଯିବ ଘଡ଼କପରେ । ଭାବି ଭାବି ଦସି ପଡ଼ିଲା । ଆଖିରୁ ଅଶ୍ରୁ
ଉଜୁଳା ଦେଖା ଦେହ ମନକୁ ମୋର ଉପାଦାନ ନେଲା । କଇଁ କଇଁ ହେଇ ଖାଲି
କାନ୍ଦିଲା । ଘାପଟା ମିଞ୍ଚି ମିଞ୍ଚି ହୋଇ ଜଳୁଥିଲା । ସେ ଘାପ ଆଲୁଅଟାକୁ ତେଜି ଦେଇ
ମୋତେ ଆସି ପଚାରିଲେ, ମାଲି କଣ ହେଇଛି—କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ? କିଛି ଉତ୍ତର
ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋ ହାତଟାକୁ ଧରି ଖଟ ଉପରକୁ ଟାଣି ନେଲେ । ମୁଁ
କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତାଙ୍କର କୋଳରେ ଡଳି ପଡ଼ିଲି । କହିଲେ, ଦେହ କ'ଣ ହେଉଛି—
ତେବେ ତମେ କିଏ ଆରାମରେ ଶୋଇପଡ଼ । ମୋତେ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ
ଦେଲେ, ମୁଁ ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି କାନ୍ଦୁଥାଏ । ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି
ଦେଇ ବଚଣା ଧରି ବସ୍ତ୍ରାକୁ ଲଗିଲେ । ମୁଁ ସିମିତି ନରାଦେ ଶୋଇଥାଏ ।
ଦୂରରୁ ତନ୍ମୁ ବସ୍ତ୍ରାଳିତ ପର୍ବାର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ରବି ଭାସି ଆସି କାନ ପାଖରେ ବାଜି
ଯାଉଥାଏ । ଜନ୍ମ ଆଲୁଅ ଆସି ଆମ ସେହି ଝରକା ବାଡ଼ି ଉପରେ ବସି ଡୁଲୁଉଥାଏ ।
କେତେବେଳେ ଆଖି ଘଟା ବୁଜି ହେଇଗଲା ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଲାଗିଲେ କର ଲେଉଟାଇ ଦେଖେ ସେମିତି ସେ ମୋତେ ବସ୍ତ୍ର
ଦେଉଛନ୍ତି । ଜନ୍ମ ଆଲୁଅ ଡୁଲେଇ କେତେବେଳେ ଆସି ଆମ ବଛଣା ଉପରେ
ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଘର କଣରେ ଅନ୍ଧାରରାଣୀ ଚୁପ୍ କରି ବସି ରହିଛି ଆଲୁଅ ରଜା
ପୁଅଠୁ ଦୂରରେ... ଭାବିଲା ତାର କ'ଣ ଆଜି ମଧୁଶୟୀ ! ମୋ ଜୀବନର ବେଦନା
ଜଡ଼ିତ ସ୍ମୃତି ତା ଜୀବନର ସ୍ମୃତି ସହୃଦ କଣ ଜଡ଼ିତ ! ଭାବନାରେ ବାଡ଼ି ପକାଇ
ସେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ମାଲି ନିଦ କଣ ହେଉ ନାହିଁ ? ତାଙ୍କ ହାତରୁ ବଚଣାଟା
ଛୁଟାଇ ଆଣିଲା । କହିଲା, ଅନେକ ରାତି ହେଲାଣି—ତମେ ଶୋଇପଡ଼ । ମୁଁ ବସ୍ତ୍ର
ଦେଉଛି । ସେ କହିଲେ, ମୋତେ ଆଜି କାହିଁକି ନିଦ ହେଉନି ମାଲି । କହିଲା,
ବସ୍ତ୍ରଦେଲେ ନିଦ ହେଇଯିବ—ତମେ ଶୋଇପଡ଼ । ସେ ହସିଲେ । ଦେଖିଲା ତାଙ୍କ
ଆଖିତଳେ ଜାଗି ରହିଛି କେତେ ଅଜଣା ବାସନା । ମୋତେ କୋଳକୁ ନେଇ
ଭିଡ଼ି ଧରି ବାଉଁଶର ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ଦେହ ମନ ମୋର ଫୁଲକିତ ହେଇଗଲା ।

ଭାବଲି, ଆଜିଠୁ ତ ମୁଁ ତାଙ୍କର—ଆଉ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ବାଧା ଦେବି । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଗତି ସହଜ ଆଜିଠାରୁ ମୋ ଜୀବନ ଗତି କରିବ ଠିକ୍ ସମତାଳରେ । ଆଉ କାହିଁକି ଦେବତାଙ୍କ ଶ୍ରବ ଶ୍ରବ ବିବାହୁତ ଜୀବନଟାକୁ ଅଶାନ୍ତିରେ ଭରିବି । ଏତେ ବଡ଼ ମଧୁଶ୍ୟା ରାତି—ଜୀବନର ଏ ଗୋଟାଏ ରାତି । ଏ ରାତିର ସ୍ମୃତିର ମହକ ସାରା ଜୀବନକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରିବ ନବରାଗରେ । ଶ୍ରବ ଶ୍ରବ ତାଙ୍କର ପାଦତଳେ ମୋର ସବୁ କିଛି ଅଜାଡ଼ି ଦେଲି ।

ରାତିର ଶେଷ ପହରକୁ ନିଦ ହେଇ ଯାଇଥିଲା । ସେଇ ଭାଉଜଙ୍କ ଡାକରେ ଧଡ଼ ପଡ଼ ହେଇ ଉଠିଲା । ସେ ମୋତେ କୋଳରୁ ଗ୍ରହଣ ନ ଥାନ୍ତି । ଭାଉଜ ସାଙ୍ଗୁ ଡାକ ଗ୍ରହଣ ଥାନ୍ତି... କହୁଥାନ୍ତି ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଏତେ ଧକ ଟକ ହେଉଥିଲା—ଏକଲଗେ ଆସିବାକୁ ମନ ହେଉ ନାହିଁକି ? ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କହିଲି, ଗ୍ରହଣ—ମୋ ରାଗ । ସେ ଗ୍ରହଣଦେଲେ । କଦାଚ ଫଟାଇଲଲେଲିକୁ ଭାଉଜ ହସି ହସି କହୁଛନ୍ତି କ'ଣ ରାତିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ନିଦ ହେଇନି ପରା ! ଲଜରେ ଓଡ଼ିଷା ତଳେ ମୁହଁଟା ଲୁଚାଇଲି । ଓଠ କଣରେ ହସ ଛୁପି ଚାଲିଥାଏ । ତାଙ୍କର ସାଙ୍ଗରେ ପୋଷାକକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲି । ଅସରନ୍ତି ନିଦ ରାଜାଜରୁ ସେତେବେଳେକୁ ଅନ୍ଧାର ବୋହୂ ଉଠି ଆସି ମଜୁଥାଏ— ଶାନ୍ତ ଉପାର ସ୍ବିଚ୍ଛ କୋମଳ ପରଶରେ ।

ଶୋଭା ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଗୋଲ ଖେଳିଲା । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଭାଜ କାଲି ରାତିରେ ତମ କାନରେ କଣ ମନ୍ତ୍ରର ଫୁଟିଦେଲେ କେଜାଣି, ଆଜି ତ କାହିଁକି ଭାରି ହସ-ଖୁସି ଗପ ମେଲି ଦେଇଛ । ଘରକଥା କଣ ଆଉ ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ ? ଆଉ ତ କାହିଁକି ଲୁହର ଝରଣା ଝରୁନାହିଁ ? ହସି ହସି କହିଲି, ଶୋଭା ତମ ଭାଜ ମନ୍ତ୍ରର କରି ଦେଇ ନାହାନ୍ତି—ମନ୍ତ୍ରର କରିଛ ତମେ । ସବୁବେଳେ ମୋର ଏକ ଲଗାମ ମୁକୁଳା ମନଟାକୁ ତମେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛ ତମର ଏକ ଆଦରମିଶ୍ରା କଥା ଚଳନରେ । ସତେ ଶୋଭା, ତମର କଥା ଫୁଲଠୁଁ କଅଁଳ—ତମର ରୂପ ଚନ୍ଦ୍ରଠୁଁ ସୁନ୍ଦର । କୋଉ ଦେଶର ରଜାପୁଅ ଉପବନରେ ତମେ ଫୁଟିବ କେଜାଣି ! ସଜଫୁଟା ଫୁଲକୁ ଭାଙ୍ଗି ର ଛୁଇଁ ଦେଲେ ଯେମିତି ଲଜରେ ନଇଁ ପଡ଼େ— ସେମିତି ଲଜରେ ତଳି ପଡ଼ିଲା ଶୋଭାର ହସ ହସ ମୁହଁ । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ । କହିଲି, ଶୋଭା ଦୁଷ୍ଟ କଣ ମୁଁ—ଦୁଷ୍ଟ ସିଏ ନାଁ । ସିଏ ତମକୁ ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ନେଇଯିବେ କେଉଁ ରାଜଜକୁ । ଶୋଭା ଚିଡ଼ି ଉଠିଲା । ମୋତେ ଫୁଲିଏ ଚୁପୁଟି ପକାଇ ପଳାଇଲା ।

ଦିନଟା ଶୋଭା କଦରେ ରାତିଟା ତାଙ୍କ କଦରେ କେଉଁ ରୂପକଥାର ସପନ କାହାଣୀ ପରି ବଢ଼ିଲା ।

ଘରର ସ୍ୱେଚ୍ଛେକବାସ ଠାରୁ ଅନ୍ୟ କାମଦାମ ମୋତେ ଶୋଭା ଆଉ ଶାଶୁ କହୁ
 କରୁଛନ୍ତି ନାହିଁ । କାମ କରି ବସିଲେ ଶାଶୁ ଆସି ଛଡ଼ାକ ନିଅନ୍ତି । ଶୋଭା
 ଉପରେ ପଡ଼ି ସବୁ କରିଦିଏ । କେତେ କହେ, ପିଲାଟା ତମେ—ଏତେ ଖଟିବ
 କାହିଁକି ମୁଁ ଆଉ ଆସିବି ଏଠି ରାଣୀ ହେଇ ବସିବି କି ? ଶୋଭା ଶୁଣେନା ।
 ଶାଶୁ କହନ୍ତି, ବୋହୂ ତମେ ଏଇକ୍ଷଣି ପିଲା—ତମର ଏଇକ୍ଷଣି ହସଖୁସିର
 ବେଳ । ଯା ମା— ମୁଁ କଣ ବୁଝି ହେଇଛି ! ମୋଠୁ ଯୋଉଁ କାମ ଦଲେଇବ
 ପଛେ କରିବୁ । କଣ କରିବି— ଅଭିମାନରେ ଛଳ କରେ । ଖାଏ ନା— ଶାଶୁ
 ଆସି ରାଣ ପକାନ୍ତି । ଶେକର ଅଭିମାନ ମୋର ପାଣି ଫାଟିଯାଏ । କୁହେ, ମା
 ତମ ବୋହୂ ମଲପରେ ରାଣ ପକାଇବ । ଶାଶୁ ଆକଟି କହନ୍ତି, ଇମିତିକା କଥା
 ବୋହୂ ଆଉ ଦିନେ କହୁବୁ ନାହିଁ । କେତେ ତପସ୍ୟା ଫଳରେ ତତେ ପାଇଛି
 ମା । ତୁ ମୋର ବୋହୂ ନୁହଁ— ତୁ ମୋର ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ମା’ଙ୍କ କଥା ଶୁଣି
 ହସ ମାଡ଼େ । ଠିକ୍ ତା’ର ମୁଁ ଓଲଟା ଭାବେ, କେତେ ପୁଣ୍ୟ ବଳରେ ଏମିତିକା
 ଶାଶୁ, ନଣନ୍ଦା, ଶଶୁର, ସ୍ୱାମୀ ସବୁ ପାଇଛି । ଅଜଣା ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
 ମୁଣ୍ଡଟା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷେ, କୁହେ ଦେବତା କିଛି ନ ଦେଇ ସବୁ ଦେଇଛି—ଏଣିକି ଖାଲି
 ଇମିତି ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ମୋ ଜୀବନ ଘାସ ଶୀଘ୍ର ଲଭିଯାଉ...ଏହାହିଁ ମୋର
 କାମନା । ମୋର ରୂପି ରୂପି ମନର ବାସନା ଦେବତା ଶୁଣନ୍ତି କି ନାହିଁ
 ଜାଣେନା— କିନ୍ତୁ ନିତି ନିତି ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମୋର ଏହି ମନକାମନା ଜଣାଏ ।

ସତରେ । ଜନ୍ମ ଆଲୁଅ ଗଛ ତଳେ ତଳେ ଛପି ଛପି ଆସି ଆମ ଦୁଆରେ କଅଁଳ
ଶେଷ ବସ୍ତ୍ର ଦିଏ । ଦୂର ବଳିଆକୁ ଥର ଥର ପବନ ଆସି ବଚଣା ବୁଲିଏ ।
ଧରଣୀ ରାଣୀ ସପନ ଦେଶର ରୂପ କାଠି ପରଶରେ ଅଚେତ ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼େ ।
ଦୂର ଆକାଶରେ ତାରୁଗୁଡ଼ା ଜଗୁଆଳୀ ପରି ଜଗି ରହିଥାନ୍ତି ଅପଲକ ନୟନରେ
ଧରଣୀ ବୋହୂକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ।

ସେଷେଇବାସ ସାର ସପଟା ଦୁଆରେ ବସ୍ତ୍ର ଶୋଭା ଡାକେ, ଆସ ନୂଆବୋଉ !
ମୁଁ ବସିପଡ଼େ । ଜନ୍ମ ଆଲୁଅରେ ଶୋଭା ମୁହଁଟି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ ।
ସତେ ଯେପରି ମୁହଁରେ ତାର ଜୋଛନା ପାଉଡ଼ର କିଏ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଟାଣି
ଦେଇଛି ଜରିଲଗା ଶାଢ଼ୀ । ଶୋଭା କୁହେ, ନୂଆବୋଉ ଗୋଟିଏ ଗପ କୁହ !
ମୁଁ କୁହେ, ମୋତେ ଆସେନା । ତମେ ଗୋଟିଏ କୁହ ? ସେ ଜିଦ୍ ଧରେ—
କୁହେ, ତମେ ଗୋଟିଏ କୁହ ନୂଆବୋଉ ! ତା କଥା ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରେନା ।
କୁହେ, ସତସତକା ଗୋଟିଏ ଗପ ଶୁଣ ମାଲ !

ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । ଆମ ଗାଁଠୁ ଦଶ ମାଇଲ ଦୂରରେ... ରାଜନଗର
ଗାଁ । ସେଇଠି ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ ଥିଲା... ସେହି ଗଡ଼ର ରାଜା ଥିଲା— ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର
ଦେବ । ଭାରି ପ୍ରତାପୀ ରାଜା । ତା ଜରରେ ଆଖି ପାଖ ଲୋକେ ଥରହର
ହେଉଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ରାଜା ଭାରି ଦୟାବନ୍ତ—ଗଡ଼ର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ସୁଅ ପରି ଦେଖେ ।
ତାଙ୍କର ହାମୀ ଲାଭ ସବୁ ସେ ବୁଝେ । ପ୍ରଜା ରାଜାଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି—ଭକ୍ତି

କରନ୍ତି । ରାଜାଙ୍କର ଥିଲା ଗୋଟିଏ ରାଣୀ । ବାହା ହେବା ଦଶ ଦରସ ହେଇଗଲା, ରାଣୀଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବି ସନ୍ତାନ ହେଲ ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ରାଜାଙ୍କ ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ । କେତେ ପୁଣ୍ୟ, କେତେ ଦାନ କଲେ ବି ରାଣୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ସନ୍ତାନ-ସନ୍ତତି ହେଲ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ରାଜା ନିରାଶ ହୋଇ ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ବାହା ହେଲେ— ବଣ ରକ୍ଷା ଲେଉଟରେ । ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ଵିତୀୟ ରାଣୀ ଭାରି ରୂପବତୀ । ତାକୁ ପାଇ ରାଜା ବଡ଼ରାଣୀକୁ ଭୁଲିଗଲେ । ସାନରାଣୀ ବି ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ ଖାଲି ଉପର ମନରେ ଟିକିଏ ପଶୁରେ— କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଭଲ ପାଏନା । ବଡ଼ରାଣୀ ଏ କଥା ଜାଣେ । ଦିନୁଦିନୁ ବଡ଼ରାଣୀ ପ୍ରତି ଏହି ଅବିଚାର ବଢ଼ି ଚାଲିଲା । ଶେଷରେ ବଡ଼ରାଣୀ ଛୋଟରେ ରାଜାଙ୍କୁ ବିଷ ଦେଇ ମାରି ପକାଇଲା । ରାଜ୍ୟରେ ଚହଲ ପଡ଼ିଲା— କିଏ ମାରିଲା ! କିଏ ମାରିଲା !! ଦେଖିଲଦେଲକୁ ବଡ଼ରାଣୀ କୁଆଡ଼େ ପକାଇଛି । ରାଜାଙ୍କୁ ହରାଇ ମଣିଷ, ଗଛ ଲତା, ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ, ନଈ ନାଳ, ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ସମସ୍ତେ ଝୁରି ହେଲେ । ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ କେତେ ଖୋଜିଲେ କେଉଁଠି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସାନରାଣୀ ବି ରାଜାଙ୍କୁ ଝୁରି ଝୁରି ଦିନେ ମରିଗଲା । ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ବଣ ଲେପ ପାଇଗଲା ।

ଆଜି ସେ ଗଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଗଲାଣି । କେହି ନାହାନ୍ତି— ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରି ରହୁଲଣି ଅନାଦିନା ଜଙ୍ଗଲ । ସେଇ ପଥରେ ଗଲବେଳେ ଗଡ଼କୁ ଦେଖିଲେ ଲୋକେ ଦଣ୍ଡେ ଛୁଡ଼ା ହୁଅନ୍ତି । ତା'ପରେ ଗଡ଼ର ଜରାଜର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଫୁଟି ଚେତେଇ ଦିଏ ମଣିଷର ଛଣିକର ସ୍ଫୁଟି ଓ ବିଲସ୍ତ । ଆଉ ଲଗାମ ହୁଗୁଳା ମନଟାକୁ ଭିଡ଼ି ଧରି ଭାବିବାକୁ କହେ । ସତେ ଶୋଭା, ସେଇ ବାଟ ଦେଇ ମୁଁ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଗଲବେଳେ ସେଇ ଗଡ଼ ପଡ଼େ । ଗଡ଼କୁ ଦେଖିଲେ କେତେ କଥା ମନେ ପଡ଼େ । କାହିଁ ସେ ଦିନର ରାଜା, ରାଣୀ, ଦାସ, ଦାସୀ, ପ୍ରଜା । ସବୁ ଯାଇଛି— କାଳ ବୁକୁରେ ଅଜାର ହୋଇ । ଅଛୁ ଶୀଘ୍ର ସ୍ଫୁଟିର ରୂପ ଧରି ଏଇ ଭଙ୍ଗାଗଡ଼ର ଇଟା ପଥର କେଇଖଣ୍ଡ । ଜୀବନର ସବୁ କଥା ସିମିଟି ଗୋ ଶୋଭା— କିଏ କାହାର ! ଖାଲି ଜୀବନ ଉପରେ ମାୟା ମରିଚିକା ଝିଲିମିଲି ହେଇ ନାଚୁଛି ସିନା !

ଇମିତି କେତେ ରାଜଜର ଅସରନ୍ତି ଗପ ମୁଁ କହି ଚାଲି । ଶୋଭା ଏକ ଧାନରେ ବସି ସବୁ ଶୁଣେ । କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କେତେବେଳେ ସେ ହସେ— କେତେବେଳେ ମୋ କାହାଣୀର ନାୟକ ନାୟିକାର ଦୁଃଖ ଶୁଣିଲେ ସେ କାନ୍ଦେ । ମୁଁ ହସେ— କହେ, ରୂପକଥା ଗୁଡ଼ା ସତ ନୁହେଁ ଗୋ ଶୋଭା, ତମେ କାହାର । ସେ କହେ,

ନୂଆବୋଉ, ତମେ ରୂପକଥାକୁ ଇମିତି କରୁଣ କାହାଣୀରେ ରୂପ ଦେଉଛ—ମୁଁ ନ
କାନ୍ଦି ରହି ପାରୁନାହିଁ । ରାତି ବେଶି ହେଲେ ବୋଉ ଆସି ଚିତ୍କନ୍ତ । ଦିହେଁ
ଉଠି ଆସୁ—କୋଉ ରାଜାପୁଅ ସାତ ଭାଲ ପାଣି ଭିତରେ ସେଇ ରାକ୍ଷସୀପୁରୁଷ ଆଉ
ରାଜଜେମାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ପାରେନା ।

ରାତିରେ ଶୋଇବାବେଳେ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ କହନ୍ତି, ମାଳ ! ନିଦ ହେଉନି । ତମେ
ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କୁହ । ସେହି କାହାଣୀର ସ୍ୱରଭ ମୋ ଆଖିରେ ଯେମିତି
ନିଦର ମୃଦୁ ଅଞ୍ଜନ ବୋଲି ଦେନ । କୁହେ, ମୁଁ କଣ ଆସିବି ତମ ଭାଇ ଭଉଣୀକୁ
ଖାଲି ଦିନ ରାତି କାହାଣୀ ଶୁଣେଇବାକୁ ? ସେ ହସନ୍ତି—କୁହନ୍ତି, ମାଳ ତୁମେ ତ
ଗୋଟାଏ ରୂପ ରାଜଜର ରାଜଜେମା । ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇବା କଥାଗୁଡ଼ା କହିବାକୁ
ଏତେ କୁଣ୍ଡା କାହିଁକି ? କୁହେ, ମୁଁ କହିପାରବିନି—ମୁଁ ତମର ସେଇ ସପନପୁରୁଷର
ରାଜଜେମା ନୁହେଁ । ସେ ହସି ହସି ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ କେତେ
ମନଭୁଲିଣିଆ କଥା କହନ୍ତି । ରାତିଟା ଖାଲି ସପନ ପରି ବଢ଼ିଯାଏ । ଯେତେବେଳେ
ଉଷାର ପହଲି ଆଲୁଅକୁ ମୁଁ ଆମ ଶୋଇବା ଘର ଫାଙ୍କରୁ ଦେଖେ—କୁହେ, ରାତି
ପାହୁଲଣି—ସାଉଛି । ସେ କୁହନ୍ତି, ରାତିଟା କଣ ଦିନୁ ଦିନୁ ଛୋଟ ହେଇଯାଉଛି
ମାଳ ! ମୁଁ କିଛି ଉଦ୍ଧର ନ ଦେଇ ହସି ହସି ଉଠିଆସେ ।

ଇମିତି ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସ୍ନେହ, ଶୋଭାର ଗେଲ-ପରହାସ, ଶାଶୁ-ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କର ମନ-
ଭୁଲିଣିଆ କଥାରେ ମୋ ଦିନଗୁଡ଼ା କଟି ଚାଲିଲା—ଜୀବନରେ ଖାଲି ସରଗ ସୁଖମା
ଫୁଟାଇ...ଝରାଇ । ଗୋଡ଼ି ମାଟି ପରି ଅଖାତର ସ୍ନେହ ଗୁଡ଼ା କାହିଁ କେଉଁଠି
ରହିଲା, ଦିନେ କଲହନାରେ ବି ସୁଜା ଆସିଲା ନାହିଁ । ମନରାଜଜର ଯୁଦ୍ଧ
କୋଠରୀରେ ଖାଲି ଜୀବନର ସୁଆଦଭରା ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ନେହ ଆସି ଘର ଦୁଆର
କଲା । ଅଖାତର ସମାଧି ଉପରେ ନୂଆ ସ୍ନେହ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ନୂତନ ମଳୟର
ସ୍ୱରଭ ପ୍ରାଣକୁ ମହକାଇ ଡାକି ନେଇ ଦିଗ ଆରପାଶକୁ ।

ସେଦିନ ଖରାବେଳେ ଦିବସର ହସ ଲିଭି ଯାଇଥାଏ । ଆକାଶରେ ମେଘ ଡାଙ୍ଗି-
ଥାଏ । ପବନଟା ସୁ ସୁ ହୋଇ ପିଟିଥାଏ । ଘରେ ବସି ଆସନ ଚୁଣୁଛି । ଶୋଭା
ହସି ହସି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା । କହଲା, ନୂଆବୋଉ ମୋତେ କଣ ଦେବ କହଲା,
ତମକୁ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଜିନିଷ ଦେଖାଇବି । କହଲା, କଣ ଆଗ ଦେଖାଅ । ଶୋଭା
ଗୋଟାଏ ଫଟ ଆଣି ଦେଖାଇଲା । କହଲା, ଏ କା'ଫଟ କହଲା ? କହଲା ତମ
ଭାଇଙ୍କର ପତ୍ନୀ ! ଶୋଭା ହସି ହସି ଆଉ ଗୋଟାଏ ଫଟ ବାହାର କରି କହଲା,
ଆଜ୍ଞା ଏ କା' ଫଟ କହଲା ? ଆରେ ଏ ଫଟଟା ତ ଦେବଭାଇଙ୍କର—ଏଠିକି
ଆସିଲା କିପରି ? ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା ବାର ବାର ।

ଅନ୍ତର ସ୍ବପ୍ନ ଭାବେ ଉଠିଲା । ଦେବଭାବେ ରୂପ ଆଖି ଆଗରେ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଦୃଶ୍ୟ । ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳେଇ ଆସିଲା । ନିଜର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଲୁଚାଇ କହିଲା, ଏ କା' ଫଟ ମୁଁ ଜାଣେନା ଶୋଭା । ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା, ଏ ପରା ଦେବଦାସଙ୍କର ଫଟ । ଭାବଙ୍କର ପଢ଼ାବେଳର ସାଙ୍ଗ । ଭାବ କହିଲା ଭାବ ଭଲ ମଣିଷ—କଲେଜ ସାଙ୍ଗ ଭିତରେ ସବୁଠୁ ଦେବଦାସ ତାଙ୍କର ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ । ଥରେ ମୋ କବିକା ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଚିଠି ପାଇ ମୁଁ ତାଙ୍କ କବିକା ଚିଠି ଦେଇଥିଲି । ଆମ ଘରକୁ ଆସିବାକୁ ଲେଖିଥିଲି । ଭାବଙ୍କ ମଧ୍ୟ କେତେ-ଥର କହିଥିଲା । ଦେବଦାସ ଆସିବେ ଆସିବେ ବୋଲି ଭାବ କହିଲା—କିନ୍ତୁ ଥରେ ହେଲେ ସେ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ଭାବ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଗାଁ ଠିକଣାଟା ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବାହାଘରକୁ ମଧ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଭାବ ବଡ଼ଲେକର ପୁଅ ସେ ନୁଆବୋଉ ! ବାହାଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ତମକୁ ଉପହାର ଦେବାପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ କେତେ ଜିନିଷ ନେଇ ଆସିଥାନ୍ତେ ।

ଶୋଭାଙ୍କୁ ଦେବଦାସଙ୍କ କଥା କହିବାକୁ କେଡ଼େ ଖୁସି ଲାଗୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ କାହିଁ ଜାଣିବ ଏଇ ଦେବଦାସଙ୍କ ସହିତ ମୋର ନିଗୁଡ଼ ପରିଚୟ ! ମୋ ଜୀବନର ଅଧେ ତାଙ୍କର ସ୍ବପ୍ନ ଜଡ଼ିତ । ଶୋଭାର ଖୁସିକଥା ଶୁଣି ମୋ ଅନ୍ତରରେ କେତେ ଆଘାତ ଦେଉଥାଏ । ମୋର ଶୁଖିଲା ଯତ୍ନ ଉପରେ ଖାଲି ଶ୍ବେତ ଉପରେ ଶ୍ବେତ ମାରୁଥାଏ । ଦେବଭାବେ ଫଟକୁ ଅନାଇଲା ବେଳକୁ ଉଠିମାରୁଥାଏ ମନର ଦଉରା ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ବିଫଳ ଜୀବନର କେତୋଟି ଛବି । ଝରଣା...ନୁଆବୋଉ ...ଦେବଭାବ...ଗାଁର ନିଛୁଟିଆ ଜୀବନର ମଧୁର ଦିନଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାଣମତାଣିଆ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ନିଜକୁ ଅନ୍ତର ଶତ ଦୁର୍ବଳତାରୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ତରରୁ ଉଠିଲା କୋହ—ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ ।

ନୁଆବୋଉ ତମେ କାନ୍ଦୁଛ ? ଶୋଭା କଥା ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ଆରଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲା ।

ରାତିରେ ସେପାଇଁ କଲବେଳେ ଶୋଭା ପରୁରଲା, ନୁଆବୋଉ ତମେ ସେତେବେଳେ କାନ୍ଦୁ କାହିଁକି ? କହିଲା, ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ଶୋଭା । ଶୋଭା କହିଲା, ନୁଆବୋଉ ତମେ ଲୁହୁଡ଼ିଛ । ଦେବଦାସଙ୍କ ଫଟକୁ ଦେଖି କାନ୍ଦୁ । ତମେ କଣ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନୁଆବୋଉ ? ମୋ ରାତି—କାହିଁକି କାନ୍ଦୁ କୁହ । କହିଲା, ତାଙ୍କ ଘର କୁଆଡ଼େ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନା ଜାଣେ ! ମୁଁ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଦେଖି କାନ୍ଦୁ ? ତେବେ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁ କୁହ ?

କହୁଲି, ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଅତୀତ ଆସି ବେଳେବେଳେ ଇମିତି ଚାହୁଁକ ମାରେ
ଶୋଭା—ସେ କାହିଁକି କାନ୍ଦେ କହୁ ବୁଝି ପାରେନା । ଖାଲି କାନ୍ଦେ—ଆଉ କାନ୍ଦେ ।
ଶୋଭା ମୋ କଥାର ମାନେ କହୁ ବୁଝି ପାରିଲ ନାହିଁ—ଖାଲି ମୁହଁକୁ ବଳି ବଳି
କରି ଚାହିଁ ରହୁଲ ।

ସେହି ଫଟ ଦ'ଟାକୁ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କେତେବେଳେ ଶୋଭା ଆଣି ମୋ
ଶୋଭାବା ଘର କାନ୍ଥ ଉପରେ ଟାଙ୍ଗି ଦେଇଛି—ଜାଣେନା । ଘର ଭିତରକୁ
ପଶିଲେ ଆଣି ଆଗରେ ପଡ଼େ ମୋ ସ୍ବାମୀ ଓ ଦେବତାଙ୍କର ହସ ହସ ଫଟ
ଦୁଇଟି । ଦେବତାଙ୍କ ଫଟକୁ ଚାହିଁଲେ ଅତୀତର ଗୁଣ ମୋ ଜୀବନ ସରସୀରେ
ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୁଏ । ମନ ବାହୁନି ଉଠେ—ହୃଦୟରେ ତା'ର ମୂର୍ତ୍ତି ନା ଖେଳି
ରୁଲେ । ଆଖିରୁ ଝରେ ଲୁହ । ମୋ ସୁନାର ସଂସାର ମଝିରେ ଏଇ ଫଟଟା
ହୁଏ ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରତିବିମ୍ବ । ବାହାହେଲ ପରଦିନଠାରୁ କେତେ ହସ ଖୁସିରେ
ଦିନଗୁଡ଼ା କଟି ଯାଉଥିଲା । ତା'ର ଭିତରେ କୌଣସି ଦିନ ମନରାଜିରେ
ଦେବତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିର ଅଲିଷା ରୂପ ଦେଖିନାହିଁ । ଅବସରବେଳେ ବି ଭୁଲରେ
ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ମନ ଉପରେ ଘର ଦୁଆର କରିନାହିଁ । ବାହାହେଲ ପରଦିନଠାରୁ
ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଜୋର କରି ପର କରି ଦେଇଥିଲି । ଆଜି ଜୀବନ-
ପଥରେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିର କଣ୍ଟା ମୋତେ ଆଘାତ ଉପରେ ଆଘାତ ଦେବାକୁ
ଲାଗିଲ ।

ସତେ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଫଟଟା ମୋତେ ସବୁବେଳେ ବିଦ୍ରୁପଭାବ ଇଚ୍ଛିତ ଦେଲା—
ମାଲ ! ତୋର ପାଇଁ ମୁଁ ଜୀବନର ସବୁ ସରସତାକୁ ନିଜ ହାତରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ
ଦେଲି—ଘର ଗୁଡ଼ିଲି ଭଲପାଇବାକୁ ଆଦର୍ଶ କରି—ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ
ଉପରେ ଧୂଳି ଦେଇ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପ୍ରତିଦାନରେ ତୁ ମୋତେ ଭୁଲିଗଲୁ...ନିଜକୁ
ହରାଇ ବସିଲୁ ଗୋଟାଏ ମାୟାବନ୍ଧନ ଭିତରେ । ଜୀବନ ବଡ଼ ନୁହେଁଲେ ମାଲ—
ମଣିଷର ଆଦର୍ଶ ବଡ଼ । ମୋର ଆଦର୍ଶରେ କଦି ଶେଷରେ ଇମିତି ଖସିଯା ପଥରେ
ଗୋଡ଼ ଦେଲୁ ନିଜର ସୁଖ-ସଂସାର ପାଇଁ ! ହଉ ମାଲ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତୋତେ ଭୁଲି
ନାହିଁ । ଜୀବନର ଷଷ୍ଠିକ ବିକାଶ ଭିତରେ ତୁ ଯେଉଁ ସେନୁହଟିକ ମୋତେ
ଦେଇଛୁ—ସେଇଆକୁ ନେଇ ସମୟର ଲହଡ଼ି ଭଙ୍ଗା ଅଥଳ ଦିନ ଦରିଆରେ ମୋ
ଜୀବନର ଶେଷଭାଗ ବେଶ୍ ସୁଖରେ କଟିବ ।

ଭାବିଲି ଏ ଫଟଟା ଏଠି ରହିଲେ ମୁଁ ଆଉ ମୋର ଦୁଃଖତାକୁ ଲୁଚାଇ ପାରିବିନି ।
ଶେଷରେ ମୋର ଏଡ଼େବଡ଼ ସୁଖସଂସାରରେ ଦୁଃଖର ଅଦିନିଆ ଝଡ଼ କତାସ

ଉଠିବ । ତାଙ୍କର ଏଇ ରୂପଟାକୁ ଦେଖିଲେ ସିନା ଅଖଡ଼ର ପ୍ରେତ ଆସି ବିଦ୍ରୁପ-
ମିଶା ହସ ହସିବ— ନ ଦେଖିଲେ କିଏ କ'ଣ କହିବ ? ଏଇଆ ଭାବ ଦେବ-
ଭାଇଙ୍କ ଫଟଟାକୁ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଦେବାକୁ କାଢ଼ିବାକୁ ଗଲି ।
ଫଟଟା କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ହଠାତ୍ ହାତରୁ ଖସି ତଳେ ପଡ଼ି ଚୁନା ହେଇଗଲା । ଭୟରେ
ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା ମୋର । ସ୍ଵାମୀ ଜାଣିଲେ ମନରେ ଦୁଃଖ କରିବେ—
ତାଙ୍କର କେତେ ଆଦରର ଏଇ ଫଟଟାଣ୍ଡିକ । କଣ କରିବ—
କିଛି ଭାବ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତଳୁ ଫଟଟାକୁ ଉଠାଇ ଦେଖିଲି ଅନେକ ଦାଗ ହେଇ
ଯାଇଛି । ଭୟରେ ଛବିଟାକୁ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ଭଙ୍ଗା କାଚଗୁଡ଼ା ପଦାକୁ
ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲି ।

ରାତିରେ । ଶୋଇବାକୁ ଗଲବେଳେ ସ୍ଵାମୀ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ମାଲ, ଏଠୁ ଏ
ଫଟଟା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? ଦିନେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ମିଛ କଥା କହି ନାହିଁ । ଆଜି
ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ମିଥ୍ୟାର ଆବରଣ ତଳେ ଲୁଚାଇବାକୁ ଯାହସ ହେଲ ନାହିଁ ।
କହିଲି, ଛବିଟା କାନ୍ଦୁରେ ବଙ୍କା ହୋଇ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିଲା— ସିଧା କରୁ କରୁ
ହାତରୁ ଖସିପଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବାକ୍ସରେ ରଖି ଦେଇଛି । କହିଲେ, ଦେଖି ସେ
ଫଟଟା । କାଢ଼ି ଦେଖାଇଲି । ସେ କହିଲେ, ମାଲ କଣ ହେଲା, ଏଡ଼େ
ସୁନ୍ଦର ଫଟଟା ଇମିତି ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା । ଦୁଃଖରେ ତାଙ୍କ କଥାର ସ୍ଵର ଭାଷା
ହେଇ ଉଠିଲା । କହିଲି, ଅସାବଧାନରୁ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି— ମୋର ଦୋଷ
ହେଇଛି— ଯା ଦଣ୍ଡ ଦେବ ଦିଅ । ସେ ହସିଲେ— ବେଦନାବର୍ତ୍ତୁର ହସ ।
କହିଲେ, ମାଲ ତୁ ଜାଣୁନା ଏଇ ଫଟଟାଣ୍ଡିକ ସହିତ ମୋ ଜୀବନର କେତେ ସ୍ମୃତି
ଜଡ଼ିତ ! ଆଜିକି ଦି'ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଫୋର୍ଥ ଇୟରରେ ଯେତେବେଳେ
ମୋର ଏଇ ଦେବ ସହିତ କଲେଜରେ ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷା— ସେତେବେଳେ ମୁଁ
ନିଜକୁ ହାଲୁକା ବସିଲି ତା'ର ଅସାଧାରଣ ସ୍ନେହର ଆକର୍ଷଣରେ । ତା'ପରେ
ଦୁଇଙ୍କ ବନ୍ଧୁତା ଆପେ ଆପେ ନିବଡ଼ ହେଇ ଉଠିଲା... ପରସ୍ପରକୁ ଭଲ ପାଇବା
ଭିତରେ ।

ଜୀବନରେ ସେ ମୋର ଅନେକ ଉପକାର କରିଛି ମାଲ— ମୋତେ ଅକସ୍ମାତ୍ ଦିନେ
ମୃତ୍ୟୁମୁଖରୁ ବଞ୍ଚାଇଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତା'ପାଇଁ କିଛି କରି ପାରନାହିଁ । ତା'ର ଦାନ
ମୋ ଉପରେ ଏତେ ବେଶି ଯେ ଭାବିଥିଲି ଶୋଭାକୁ ତା'ର ହାତରେ ଦେଇ ସବୁ
ରଣତକ ଶୁଝାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଦିନେ ଏହିକଥା ତାକୁ ଖୋଲି କହିଥିଲି ଓ
ଶୋଭାର ଫଟଟାକୁ ପ୍ରକାଶନରେ ଦେଖାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ମତ ଦେବ ଦେବ
ବୋଲି କହି ସମସ୍ତ ଗଡ଼ାଇଲା । ଏ ଭିତରେ ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷା ସରିଲା । ତା'ପରେ

ତାର ଆଉ କୌଣସି ଖବର ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ । ତା ଠିକଣା ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବାରୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ବି ତା କଢ଼କ ଦେଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ତାର ଏଇ ଫଟ ଖଣ୍ଡିକ ଦେଖିଲେ ମୋ ମନରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଆସେ । ମନେହୁଏ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ଅଲଗା ଘାସାଳୀ ରୂପେ କଲେଜ ଜୀବନ ପରି ଦେବ ବି ମୋ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରହିଛି— ଦିନ ଆସିଲେ ତୋର ବି ତା ସଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ ହେବ । ଦେଖିବି ମାଳ, କି ସୁନ୍ଦର ଲୋକ ଏଇ ଦେବ ତମର ଲଜ ସଙ୍ଗୋତ ଶଶିକରେ ଅପସାରିତ କରି ନିଜର କରିନେବ ।

ସ୍ବାମୀଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ମନ ହେଉଥାଏ କହି ଦେବାକୁ, ଦେବ ବାବୁଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲକରି ଚିହ୍ନିଛି—ତାଙ୍କର ଫ୍ରେଣ୍ଡ-ମୁରୁଜରେ ହୃଦୟରେ କେତେ ଚିତା ଲେଖିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିନି ତ ଆଉ କିଏ ଚିହ୍ନିଛି— ତମୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବେଶି ଚିହ୍ନିଛି—ବେଶି ଜାଣିଛି । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଖୋଲି କହିବାକୁ ସେ ସାହସ ମୋର ନ ଥାଏ । ତାଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ମୋ ଜୀବନର ଅନ୍ତତର ସୁନ୍ଦର ସହିତ ମନର ମେଲଣ ହୁଏ । ଦେବ ବାବୁଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହଁ— ପିଲୁଲିଆ କଥା— ଗେଲ ପରିହାସ— ସବୁ ଭାବନାର ନଇ ସୁଅରେ ଭାସି ଭାସି ଗଲ ହୃଦୟ ସାଗର ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଇ ଟିକେ ଶାନ୍ତି ଲେଉଟିବାକୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ଶାନ୍ତି ? ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା ।

ସ୍ବାମୀ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ କହିଲେ, ମାଳ ତମେ କାନ୍ଦୁଛ— ଫଟଟା ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛ ବୋଲି ! ସିଏ ଭାଙ୍ଗି ଯାଏ, ସିଏ ଆଉ ଦୁଃଖ କଲେ, କାନ୍ଦିଲେ, କଣ ସଜାଡ଼ି ହେଇଯିବ ? ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ଦେଲେ । କହିଲେ, ଛୁଟ ଆଉ କାନ୍ଦନା । ତାଙ୍କର ମୁହଁଟା ମୋ ଉପରକୁ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଥିଲି ସେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ମୋର ମନ ଭୁଲାଇବାକୁ ବାର ବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

ନୂଆବୋଉ ! ନୂଆବୋଉ !!

କଣ କି ଶୋଭା !

ଦେଖିଲ, ଆମ ଘରକୁ କିଏ ଆସିଚନ୍ତି !

ଘର ଭିତରୁ ଲାହାରି ଆସି ଅନାଇଲ, ଛୁଡ଼ା ହେଇଛି ଗୋଟିଏ ସଜ ଗୋଲପ ପରି ତଳ ତଳ ସୁନ୍ଦରା ହିଅଟିଏ । ଉକୁଳା ଯଉବନ ଫୁଟି ଉଠୁଛି ତା ଦେହରୁ । ବୟସ ଅଠର କି ଉଣେଇଶ ହେବ । ହିଅଟି ଆସି ହସି ହସି ମୋ ଗୋଡ଼ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ନୋଇଁଲା । ପରୁରଲି, କିଏ ଏ ଶୋଭା ? ଶୋଭା କହିଲା, ଏ ପରା ଆମ ଗାଁ । ରାମ ଦାଦାଙ୍କ ହିଅ ଆଣା । ଶାଶୁ ଘରୁ କାଲି ବାହାଡ଼ି ଆସିଚନ୍ତି । ଆଣା ଅପା ବାହା ହେଲେ ଆଗରୁ ଆମ ଘର ଦିନେ ନ ମାଡ଼ିଲେ ଭାତ ରୁରୁ ନ ଥିଲା । ବର୍ଷେ ହେଲେ ବାହା ହେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପର କରି ଦେଲେଣି ।

ହସି ହସି ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇ ଆସିଲି । କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ କଥାର ଲହଡ଼ି ଛୁଟିଲା । ଆଣା— ଭାରି ଭଲ ହିଅଟିଏ । କି ସୁନ୍ଦର, ପ୍ରାଣ-ଶିତୁଳିଆ କଥାଟି ତାର । କହିଲା, ଆଣା ତମର ଏଇ ସୁନ୍ଦର ରୂପକୁ ନାଟି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ‘ଆଣା’ । ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା, ନୂଆବୋଉ, ଭାଇ ପରା ଏଇ ଆଣା ପାଇଁ ଦିନେ ପାଗଲ ହେଇ ଯାଇଥିଲେ ! ଆଉ ଆଣାଅପା ବି ଭାଇଙ୍କି ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ବଣା ହେଇ ଯାଉଥିଲା । ଭାଇ ପରା ଦିନେ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥିଲେ ଏଇ ଆଣାଅପାଙ୍କୁ ବାହା ହେବେ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ କରଣ ଘର ପୁଅ ସହିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘର ହିଅର ବାହାଘର ହେବ କିପରି ? ସମାଜପତିଙ୍କ କଠିନ ନିୟମର ଶାଣିତ ତରଫାଘରେ ଆଣା ଅପା ଓ ଭାଇଙ୍କର ସ୍ନେହ ବଳି ପଡ଼ିଲା ।

ତା'ପରେ ଆଶା ଅପା ବାହା ହୋଇଗଲେ । ଭାବ ବି ତମକୁ ବାହା ହେଲେ । କହିଲି, ସତେ—ତା'ହେଲେ ଆଶାଅପା ବି ତମ ଭାବଙ୍କ ଆଶା ଉପବନରେ ଦିନେ ଫୁଟିଥିଲେ ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା, ଖାଲି ଫୁଟିଥିଲେ କଣ, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହସିଥିଲେ, ରସିଥିଲେ, ପୁଣି ଶେଷରେ ଦିନେ ଲେଟିଥିଲେ । ଆଶା କହିଲା, ଶୋଭା ! ଫାକିଲମି ଆଜିଯାଏ ଗୁଡ଼ିଲୁ ନାହିଁ ? ମୁହଁଟା ତା'ର ଲଜରେ ରଜା ହୋଇଗଲା । କହିଲି, ଲଜ କରୁଛ କି ଆଶା ଦେବା—ଲଜ କଥା କଣ ବା କିଏ ! ଏ ତ ଜୀବନର ନିରୁତ ସତ କଥା । ଆଶା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ସେ ଯାକି...ସେ କଥା ଆଉ ମନେ ପକାଇ ଆଲୋଚନା କରି ଲାଭ କଣ ? ପୁରୁଣା ଦରଦା ମିଶା କଥାଗୁଡ଼ାକ ଘାଣ୍ଟିଲେ ଖାଲି ମନ ଦୁଃଖ ସାର ହେବ ସିନା ! ହଁ ଲେ ଆଶା, ଦୁନିଆରେ କିଏ କେତେ ଆଶା କରୁଛି—କିନ୍ତୁ ତା କଣ ସେ ପାଉଛି ! କମିତି ଅନ୍ତତ ଜୀବନର କେତେ କଥା ସ୍ନେହ ମଧୁର ଆଲୋଚନା ପରେ ଆଶା ବିଦାୟ ନେଲା । କହିଲି, ଆସୁଥିବ ଆଶା ଅପା ! ସେ ହସି ହସି ହଁ ଭରି ଚାଲିଗଲେ ।

ରାତିରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ଆଜ୍ଞା ରାମ ଦାଦାଙ୍କ ଝିଅ ଆଶାଙ୍କୁ କୁଆଡ଼େ ଭାରି ଭଲ ପାଇଥିଲା ? ସ୍ବାମୀ ହସିଲେ—ମେଘର ଛୁଟି ପଶତ ତଳେ ଜନ୍ମି ଯେମିତି ସରଗନ୍ଧାନ ହସ ହସେ । କହିଲି, ତାଙ୍କୁ ବାହା ହେଲ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ସେ ତ ମୋଠାରୁ ବେଶୀ ସୁନ୍ଦର—ରୂପରେ ଗୁଣରେ । ସ୍ବାମୀ କହିଲେ, ମାଲା ! ଜୀବନର ଏଇ ଅଜ୍ଞାବଜ୍ଞା ପଥରେ ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ ମଣିଷ ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରକୃତର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବି ଆତ୍ମହର ହୋଇପଡ଼େ । ଇଚ୍ଛାହୁଏ, ଯେପରି ସେଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରାଣଭରି ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ—କିନ୍ତୁ ସେ କଣ ତା ପାରେ ? ଅଦିନିଆ ଝଡ଼ି ଚିତାସ ଭିତରେ ସବୁ ଆଶା ତାର ଉଭାକିଆ—ଖାଲି ବଞ୍ଚିରହେ ଗୁଡ଼ିକ ପଥର କରି ତା ଉପରେ କେଇଟା ସୁନ୍ଦର ଆଶ୍ଚୁଡ଼ାଗାର । ପୁଣି ମଣିଷ ତାକୁ ଭୁଲିଯାଏ—ନୂଆ ପଥରେ ପୁଣି ଆଶା ଆସି ବାଟ କଟାଏ । କହିଲି, ଆଶାକୁ ବାହା ହୋଇଥିଲେ ମୋଠୁ ନିଶ୍ଚୟ ବେଶୀ ସୁଖୀ ହୋଇଥାନ୍ତା । ସେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସିଲେ । ତାଙ୍କର ସେଇ ହସ ତଳେ ତଳେ ଉଠି ମାରୁଥିଲା ଅନ୍ତର ପରାଣଭର ଗୋଟିଏ କରୁଣ ଛବି । ଫୁଲଟା ଫୁଟି ଯେତେବେଳେ ଗଛର ପାଦତଳେ ଲେଟି-ପଡ଼େ...ମାଟି ସେତେବେଳେ ପଚାରେ—ଗଛର ଫୁଲ, ତୁ କମିତି ମୋ ଉପରେ ପଡ଼ି ନିଜର ସୁନ୍ଦର ଦେହଟାକୁ ଧୁଲି ଧୂସର କରୁଛ କାହିଁକି ? ଝରଫୁଲ ସେତେବେଳେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେନା—ଖାଲି ପାଖୁଡ଼ାରେ ତାର ଲଗି ରହିଥିବା ଫିକା ହସ ଟିକେ ସେ ଶେଷଥର ପାଇଁ ହସିଦିଏ । ସେମିତି ଝରଫୁଲ ହସ ପରି ସ୍ବାମୀଙ୍କର ହସ ଦିଶୁଥିଲା ଫିକା, ମୁହଁଟା ସରଗନ୍ଧାନ ।

ମନ ଭୁଲକାକୁ କଥା ବୁଲଇ ସେ ଅନ୍ୟ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ । କହୁଲି, ଏତେ ଦୁଃଖ ତମେ—ଅତୀତର କଥାଗୁଡ଼ା କହିବାକୁ ମୋ ଆଗରେ ଏଡ଼େ କୃଣ୍ଣାବୋଧ କରୁଚ ! ମୁଁ କଣ ତମର କେହି ନୁହେଁ ? ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ଦୁଃଖ ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ ମାଲ—ଦୁନିଆର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନର ନାରୀ ଦୁଃଖ । ଅତୀତକୁ ସମସ୍ତେ ଦୋଡ଼ାଇ ଛାଡ଼ି ଚାଲନ୍ତି । ଆଜ୍ଞା, ତମେ ତମର ଅତୀତ କଥା ମୋ ଆଗରେ ମନ ଖୋଲି କହି ପାରବନ ? ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ମୋ ହୃଦୟଟା ବରଳିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ନିଦ ଆସିବା ଛେନା କରି ଆଖି ବୁଜିଲି ।

ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଦୁଇମାସ ଛୁଟି ପୁରଗଲା । ସେ ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ କଟକ ରାଜଜକୁ, ପୁଣି ସେଇ ଧରାବନ୍ଧା ଅଫିସ ଜାକନ ଭିତରକୁ । ଗଲାବେଳେ ଶୋଭାକୁ ମୋତେ କେତେ ସରଗଭରା କଥା କହି ଯାଇଥିଲେ—ସେଇଆକୁ ଭାବି ଭାବି ଦିନଗୁଡ଼ା ମୋର ସରି ଯାଉଥିଲା—ଖାଲି ଗୋଟାଏ ପ୍ରାଣପୁଲକ ଭରା ଆଶା ଓ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ।

ସ୍ବାମୀ କଟକ ଗଲା ଦିନଠାରୁ ଶୋଭା ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଦିନଗୁଡ଼ା କଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସବୁବେଳେ ତାର ସାଙ୍ଗରେ ଗପକରେ । ତାର ଅଲଗା ବାଳିକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ସଜାଡ଼ିଦିଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା, ଆଖିରେ ସରୁ କଜଳ ରେଖାଟି ଟାଣି ଦେଇ କୁହେ, ଦେଖନି ଶୋଭା କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଚ ତମେ—ରାଜକୁମାରୀଟି ପରି । କେଉଁ ରାଜାପୁଅ ତମକୁ ବରଣମାଳା ଦେବ କେଜାଣି ? ଶୋଭା ହସେ—ପୁରଲ ମୁହଁଟି ତାର ଅଭିମାନରେ ଫୁଲିଉଠେ । କୁହେ, ନୂଆବୋଉ ତୁମେ ଭାରି ଜଣେ । ମୁଁ କୁହେ, ମୁହଁକୁ ହାଣ୍ଡି ପରି କରୁଚ—ସତେ ଯେପରି ବାହା ହେବନି ଶୋଭା ! ଶୋଭା ଲଜରେ ମୋ କଣ୍ଠରୁ ପଳାଏ ।

ପୁଣି ପରକ୍ଷଣରେ ଆସି ଚଳେ କଲେ ମୋ କନ୍ଦରେ କସେ । ଘର କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଆଶା ବେଳେ ବେଳେ ଆସେ । ଦିନିକ ଭିତରେ କେତେ ଗପ ପଡ଼େ । ଶାଶୁ ଆସି ଚିଡ଼ିଲେ ଆମ ଦିନଜଣିଆ ମେଲି ଯାଏ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ।

ଶୋଭା ବେଳେ ବେଳେ ମତେ କୁହେ, ନୂଆବୋଉ, ଭାଇ ଗଲାଦିନୁ ତମ ମୁହଁ କାହିଁକି ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଚ—ଆଗର ସରଗ ନାହିଁ । ତମେ ଭାଇଙ୍କ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ଝୁରି ହେଉଚ । ଶୋଭା—ଛୋଟିଆ ନରକଟି ମୋର । ସେ ବି ମୋ ମନର କଥା ବୁଝି ଲେଖି । ତାଙ୍କୁ କୋଲକୁ ଟାଣିଆଣି କୁହେ, ନାଁ ମ, ମୋ ମୁହଁ କାହିଁକି ଶୁଖିଲା ଦିଶିବ ...ତମକୁ ସେମିତି ଦିଶୁଚ ନା । ସେ ହସନ୍ତି । କହନ୍ତି, ନୂଆବୋଉ ମୁଁ କଣ ପିଲଟିଏ ହେଇଚି—ମୋତେ ଭୁଲଇ ଦେବ ? ତାଙ୍କ ସରଗମିଶା କଥାର ଛୋଟିଆ ଲହଡ଼ିଟି

ମୋ ଆଶାନୁର ଅତଡ଼ା ଉପରୁ ମାଟି କାଦୁଅ ପରି ଲାଗିଥିବା ମନର ବେଦନାଟିକ
ଧୋଇଦିଏ । ଆଖି ଆଗରେ ଝୁଲୁଥିବା ଦୂର ଦିଗ୍‌ଲୟର ନେଲିଆ ପରଦା
ଉପରୁ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହଁ ମତେ ଯେପରି ଭାସି ଉଠୁଥାଏ ।

ମାସ ଗୋଟାଏ ପରେ । ସେ ଦିନ ମୁହଁସଞ୍ଜବେଳେ ଶୁଣିଲି ମୁହଁକରି ଶୋଭା
ଆସି କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଚିଠି ଆସିଛି—ଭାଇଙ୍କ ଦେହ ଭାରି ଖରାପ । ବାପା
କାଲି ସକାଳେ କଟକ ଯିବେ । ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଦେହ ଖବର ଶୁଣି ଅଜଣା ଭୟରେ ମୋ
ଛୁଇଁର ପତଳା ପରଦାଟା ଥରି ଉଠିଲା—ଝଡ଼ର ସୂଚନା ଆଗରୁ ଏକ ମାଟି ଗୋଡ଼ି
ଯେମିତି ଥରି ଉଠେ । ପଚାରିଲି, କଣ ହେଉଛି ଶୋଭା ?

ଭାଇଙ୍କ ଜର ।

ବାପାଙ୍କୁ କୁହୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି । ବିଦେଶରେ ତାଙ୍କ ସେବା କିଏ କରିବ
ଶୋଭା ! ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରିପଡ଼ିଲା । ବେଦନାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ସ୍ଵରରେ
ଶୋଭା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ କାନ୍ଦୁଛ । ଭାଇଙ୍କ ଦେହ କଣ ଭଲ ହେବନି କଣ
ବା ହେଉଛି—ଜର ତ ! ସେ ଛୁଡ଼ିଯିବ ନୂଆବୋଉ । ତା କଥାରେ ମୋ ମନ-
ବୋଧ ହେଲାନାହିଁ । ସଞ୍ଜ ଅନ୍ଧାର ଚାରିଆଡ଼େ ସେତେବେଳକୁ ଘୋଟିଗଲାଣି ।
ମନେ ହେଲା, ସତେ ଯେପରି ମୋ ଜୀବନର ସରଗସୂର୍ଯ୍ୟକୁ କଳାକରଦ ଘୋଟି ଯାଇ
ଇମିତି ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ଆସୁଛି । ଶୋଭାକୁ ଧରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲି ।

ବାପା କଟକ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କର ଚିଠିକୁ ବୋଉ, ଶୋଭା ଓ ମୁଁ ଅନେଇ
ରହିଲୁ । ମୁଁ ଖାଇବାକୁ ବସିଲେ ଭାତ ରୁଚେନା—ଉଠିଆସେ । ଶାଶୁ ଆସି
କେତେ ବୁଝାନ୍ତି, ବୋହୂ ପୁଅଦେହ କଣ ଭଲ ହେଇ ଯିବନି, ମା'ଟା ପରା—ଭୁ
ଖା । ପୁଣି ଖାଇବସେ; କିନ୍ତୁ ଖାଇବ କଣ—ଆଖିର ଲୁହରେ ଭାତଥାଲି ଓଦା
ହୁଏ । ଶୋଭା କେତେ ବୁଝାଏ—କୋଉଥିରେ ମନ ମାନେନା ।

ଦି'ଦିନ ପରେ ଚିଠି ଆସିଲା । ବାପା ଲେଖିଛନ୍ତି, ରବିର ଦେହ ଭଲଆଡ଼କୁ
ଆସିଲାଣି । ତମେମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବନି । ସେ ସାତ ଆଠ ଦିନ ଭିତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଭଲ ହେଇଗଲେ ମୁଁ ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯିବି । ମନରେ ଟିକେ ଶାନ୍ତି ଆସିଲା ।
ଆଶାର ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲା—ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ହେଇଯିବେ । ମନର ବେଦନା
ଜଣାଇ କେତେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକିଲି । ହୃଦୟର ସବୁ ବ୍ୟାକୁଳ ନିବେଦନ ତାଙ୍କର
ପାଖରେ ଅଜାଡ଼ିଦେଲି ।

ଚାରିଦିନ ପରେ ବାପା ଫେରି ଆସିଲେ । ଶୋଷା ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ପଚାରିଲା, ବାପା
 ତମେ ଏକଲ—ରବିରାଜ କାହିଁ ? ବାପା ବସିପଡ଼ି ସେ ସେ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ।
 କହିଲେ, ରବି ମୋର ନାହିଁ ମା, ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପର କରଦେଇ କାଲି ରାତିରେ
 କଟକର ସେଇ ଖାନନଗର ମଣାଣିରେ ଶୋଇପଡ଼ିଛି । କାଠଯୋଡ଼ୀର ଶୀତଳ
 ପବନରେ ସେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଶୋଇବ ମା—ତା' ନିଦ ଆଉ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁ ।
 ଶୋଷା କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ବୋଉ ସେ ପାଖ ଘରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି କାନ୍ଦିଉଠିଲେ । ମୁଁ
 କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କେତେବେଳେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି—କାଶେନା ।

ଭିକାରୀର ଶେଷ ସମ୍ବଳ ବାଡ଼ିଟା ହଜିଲ ପର ନାଶର ସଂସ୍ପ—ଯାହାକୁ ନେଇ ନାଶ୍ୱରୀ ବୋଧକରେ, ସେ ଆଜି ମୋର ନାହିଁ । ଆଜି ମୁଁ ବଧବା । ମୋ ମୁହଁ ଚାହିଁଲେ ଯଶ ନାହିଁ । ମା'ପରି ଯୋଉ ଶାଶୁ ମୋତେ ଆଦର କରୁଥିଲେ— ସିଏ ଆଜି ମୋ ମୁହଁକୁ ଅନାଉ ନାହାନ୍ତି । ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହୁ ବୁଲୁଚନ୍ତି, ସବା- ଖାଇଟା ଆସିଥିଲା ଯେ ଚାହିଁଟା ମାସ ନ ପୁରୁଣୁ ମୋ ପୁଅକୁ ଖାଇଲା ।

ଶୋଭାର ଆଗ ରୂପ ନାହିଁ । ସେ ମୋର ଦୁଃଖରେ ସବୁବେଳେ ଦୁଃଖୀ । ଦେଖିଲେ ହସିବେ କଣ ଖାଲି କାନ୍ଦନ୍ତି । ମୋର ଖାଇବା ନ ଖାଇବା ସମାନ । ସବୁବେଳେ ଖାଲି ବସି ବସି ଭାବେ, ଏ କଣ ହେଲା ! ଯୋଉ ନାଆରେ ଗୋଡ଼ ଦେଉଛି— ସେ ନାଆ କଣ ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି ଦୁଃଖର ଅଥଳ ଦରଆରେ ଭସାଇ ଦେଇ ! ମନର ସବୁ ଆଶା ତ ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇ ଯାଇଛି—ଆଉ ଏ ଭ୍ରମର ଜୀବନଟା ଧରି ଲଭ କଣ ? ଶୋଭା ଆସି ମୋ କନ୍ଦରେ ଚୁନି କରି ବସନ୍ତି । କୁହନ୍ତି ନୁଆବୋଉ ଖାଲି ଭାବି ଭାବି କଣ ଏମିତି ଜୀବନଟାକୁ ମାଟି କରିଦେବ ! କୁହେ, ଆଉ ଏ ଜୀବନ କଣ ଲେଡ଼ା ଶୋଭା—ମରଗଲେ ଯାଏ । ଶୋଭା କାନ୍ଦେ—ତା ଆଖିରୁ ଲହୁ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ମୁଁ କାନ୍ଦେ ।

ଶାଶୁ ବେଳେ ବେଳେ ବିନା ଦୋଷରେ ମୋ ଉପରେ ସବୁ ଦୋଷ ଲଦି ଦିଅନ୍ତି । କୁହନ୍ତି, ଲକ୍ଷ୍ମୀଭ୍ରଷ୍ଟ ହିଁଅ ଆସିଲା ଦିନଠାରୁ ମୋର ସବୁ ଅମଙ୍ଗଳ ଗୋଡ଼ାଉଛି । ମା'ଙ୍କ କଥାରେ କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେନା । ଭାବେ, ଏ ମୋର ଭାଗ୍ୟର ଫଳ । ଆଜି ମୁଁ ବଧବା—ବଧବାର ସବୁବେଳେ ସହବାର ଅଛି ।

ଦି'ଦିନ ହେଲ ବାପାଙ୍କୁ ଭାରି ଜର । ଅନ୍ନ ଜଳ ବି ସ୍ପର୍ଶ କରି ନାହାନ୍ତି ।
 ଶୋଷ ଓ ମୁଁ ଦିହେଁ ବସି ଜଗି ରହିବୁ । ମା, ସେ ଘରୁ ମୋତେ ଦେଖେଇ
 ଦେଖେଇ କହଲେ, କୋଉଠୁ ଗୋଟାଏ ସବାଖାଇ ଆସିବି ଯେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
 ଖାଇବ । କାହାରିକୁ ସେ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଶୋଷ ଉଠିଯାଇ କହିଲା, ବୋଉ
 ସବୁବେଳେ ତୁ ନୂଆବୋଉ ଉପରେ ଏମିତି ହେଉଛୁ କାହିଁକି ? ଝିଅ ଜନମ କରିବୁ ।
 ନାଁ ପରଝିଅ ବୋଲି ମନଇଚ୍ଛା ସବୁବେଳେ ଯା'ଇଚ୍ଛା କହିଯିବୁ ? ମା'ପର ତୁ—ମା'
 ନାଁ ତୁ ପାପାଣୀ ! ହଠାତ୍ ମା' ଗୁଣରେ ଜଳି ଉଠିଲେ । ଦଉଡ଼ି ଆସି ଶୋଷ
 ଗାଲରେ ଠୋ ଠୋ ଦି' ଗୁପ୍ତା ଚାଲି ଦେଲେ । କହିଲେ, ମୋ କଥାରେ ତୁ
 ଜବାବ ଦେବୁ କାହାରିଯା ମୋ ଘରୁ ତୁ ଭାଉଜକୁ ନେଇ । ସେଆଡ଼େ କିଛି
 ଭାଉଜ ସୁଆଗ ଦେଖାଇବୁ । ମୁଁ ଉଠି ଆସି ଦେଖିଲି ଶୋଷ କର୍କ କର୍କ ହୋଇ
 କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ଗାଲରେ ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳି ଦାଗ ବସିଯାଇ ଲାଲ ଦିଶୁଛି । ତାଙ୍କୁ କୋଳକୁ
 ନେଇ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ କହିଲି, ଶୋଷ ମା' ଯା କହୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେଇଆ;
 ମୁଁ ଗୋଟାଏ ସବାଖାଇ । ତା' ନ ହେଲେ ତମ ଭାଇ କଣ କମିତି ମରି
 ଯାଇଥାନ୍ତେ ! ତୁମେ କାହିଁକି ମୋ ପାଇଁ ଏତେ ଦୁଃଖ ସହନ—ମୁଁ ଏଘର ଛାଡ଼ି
 ଚାଲିଯାଉଛି । ମୁଁ ଆଉ ତମର କଷ୍ଟ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ... । “କୁଆଡ଼େ ଯିବ
 ନୂଆବୋଉ । ମୁଁ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି ?” ଶୋଷ କଥା ଶୁଣି ମୋ ଆଖିରୁ ଧାର
 ଧାର ଲୁହ ଛୁଟିଲା । ତାଙ୍କୁ କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ଡାକରେ ଚିଠି ଦେଲି ବାପାଙ୍କ କବିକ, ମୋତେ ଆସି ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ
 ନେଇଯାଅ—ନ ହେଲେ ବିଷ ଖାଇ ମରିବି । ଏଠି ଆଉ ମୁଁ ତଳେ ବସି ପାରିବି
 ନାହିଁ ।

ଦି'ଦିନ ପରେ ବାପା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଗାଡ଼ି ନେଇ । ତାଙ୍କ କବିରେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ
 ସବୁ ଦୁଃଖ, ଗୁହାଣ ଜଣାଇଲା । ଶୁଣୁରଙ୍କ ଦେହ ଝିକିଏ ଭଲ ଆଡ଼କୁ ଆସିଥାଏ ।
 ଦି' ମାସ ପରେ ବାପା ପୁଣି ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ କହି ଶୁଣୁରଙ୍କଠାରୁ ଅନୁମତି
 ଆଣିଲେ । ଶାଶୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ—ସେ କହିଲେ, ତମ ଝିଅକୁ ନେଇ ସବୁଦିନେ
 ଘରେ ରଖ—ଏଠିକି ଆସିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ହତଭାଗୀଣା ତା ମୁହଁ ଚାହିଁଲେ
 ଯଶ ନାହିଁ । ଆସିଲାବେଳେ ଶୋଷ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି କହିଲା,
 ନୂଆବୋଉ ତମେ ଆସିବ—ମୋତେ ଭୁଲିଯିବନି । ତାକୁ ବୁଝାଇ କହିଲି, ଶୋଷ
 ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଆସିବ—ନଇଲେ ସିଆଡ଼େ ମରିବି ଆଉ ଏ ପୋଡ଼ା ମୁହଁକୁ
 ଦେଖାଇବାକୁ ଆସିବି ନାହିଁ । କେତେ ବୁଝାଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲି । ଖଣ୍ଡେ
 ବାଟ ଆସିଲା ପରେ ତାଟି ଫାଙ୍କରୁ ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଶୋଷ ସିମିତି କରୁଣ

ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋର ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଗଲା । ଭାରି କାନ୍ଦି ମାଡ଼ିଲା । କଇଁ କଇଁ ହୋଇ ପିଲଙ୍କ ପରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା କେତେ ଖୋଲ, ଡିପ, ଧୁଲି ଧୁସରିଆ, କାଦୁଅ ବାଟ ଅତିକ୍ରମ କରି । ଦୂର ସେହି ଗଛ ଗହଳି ଫାଙ୍କରୁ ଚିର ପରିଚିତ ପଦ୍ମପୁର ଗାଁଟି ମୋର ସତେ ଯେପରି ଉଜ୍ଜିମାରି ମୋତେ ହାତ ପଡ଼ାଇ ଡାକୁଥିଲା । କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଲୁଚିଗଲା ମୋର ଅତେକ ଦିନର ଶୁଶୁର ଘର । ପଛକୁ ଅନାଇଲେ ଖାଲି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରେ । ଦୁଃଖଳ ହୃଦୟକୁ ବୋଧ ଦେଇ ମନ ପୁଣି ନୂଆଦିନ କଟାଏ— ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁନାକୁ ଇଚ୍ଛା ତ ଦିଏ ।

ଘରେ ଆସି ଦେଖିଲେଲେକୁ ବୋଉର ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସେ ମୋର ଭାବନାରେ ଝୁରି ଝୁରି ଆଗ ଚେହେରା ତାର ନାହିଁ— କଣ୍ଠା ହାଲଗଲାଣି । ମୋତେ ଦେଖି କେତେ କାନ୍ଦିଲା । ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲି, ବୋଉ କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି, ମୋ ଭାଗ୍ୟ ତ ପୋଡ଼ା— ତୁ ଆଉ କାନ୍ଦିଲେ କଣ ହେବ ? କିଏ ଆଉ ମୋ ଭାଗ୍ୟକୁ କଣ ଫେରାଇ ଦେବ । ସେ ତଥାପି ଚାହିଁଲା ନାହିଁ— ମୋତେ କୋଳରେ ପୁରାଇ ଘଡ଼ିଏ କାଳ କାନ୍ଦିଲା ।

ରାତିରେ ବୋଉ କିତରେ ଶୋଇଲେଲେ ଶାଶୁଙ୍କର ସ୍ଥାନମାନ କଥାଗୁଡ଼ା ତାକୁ କହିଲା । କଥା ପଞ୍ଜୁ ପଞ୍ଜୁ ବୋଉ କହିଲା— ମାଲ, ଦେବ ଭାଇ ଆସିବ ଆଜିକି ଆଜିକି ଦିନ ହେଲା । ମଝିରେ ଥରେ ମୋ କିତକି ଆସିଥିଲା— ତୋ କଥା ସବୁ ପଚାରି ଚାହିଁଲା । ତୋ ଦୁଃଖ ଶୁଣି ସେ କହିଲା, ମାଉସୀ ଆମ ଦୁଃଖ ଜୀବନରେ ଆଉ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେ ତୋ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲା । ଦେବଭାଇ ଆସିଗଲା— ହଠାତ୍ ମୋ ହୃଦୟଟା ଅଜଣା ପୂଲକରେ ଥରି ଉଠିଲା । ପଚାରିଲା, ଏତେ ଦିନଯାକେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲେ ? ବୋଉ କହିଲା, କଲିକତାରେ କୋଉ ଅଫିସରେ ଚାକିରି କରି ରହିଥିଲେ । ସୁରଭାଇ ଏ ଖବର ପାଇ ଯାଇ ନେଇ ଆସିଗଲା ।

ଅନ୍ତତର ଦେବ ଭାଇଙ୍କ ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ା ମୋ ମନରେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଭାସି ଉଠିଲା । ପିଲବେଳାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ଯେତେ ସ୍ମୃତି ସବୁ ମନ ଗଗନରେ ମେଘ ପରି ଆସି ଚାଲିଲା, ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଲି ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିର ଉଦ୍‌ହାତରେ । ଭାବୁ ଭାବୁ ରାତି ପାହୁଲ ବୋଲି ଦୂରରେ କୁକୁଡ଼ା ବାଦ ଗୁଡ଼ିଲା । ଅନାଇଲି ଚାହିଁଆଡ଼େ ଫରାବୁ ହେଇ ଆସିଲାଣି । ନିଦ ହେଇ ନ ଥାଏ ବୋଲି ଆଖିଟା ପୋଡ଼ୁଥାଏ ।

ଦିନ ପହରଟା ଗଢ଼ିଗଲା । ଖାଲି ଦେବଭାଇଙ୍କ ଭାବନାରେ ମନରେ ପରାଣ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ଭାରି ମନ ହେଉଥାଏ ଥରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ହୃଦୟ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ମଳିନ ଛବିଟାକୁ ସରାଗରେ ପୋଛି ଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷରେ ଅତୀତ ଆସି ଚାଲିଯାଇଛି । ପୁଣି ଭାବୁଥାଏ, କାହିଁକି ଆଉ ଏ ପୋଡ଼ାମୁହଁକୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇବ । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶକୁ ଭୁଲି ମୋ ପୁଅ ଶାନ୍ତି ଆପେ ଆପେ ଚାଲି ନେଇଥିଲା । ଏଣିକି ତାଙ୍କର ପଥ ସେ ବାଛିନୁ । ମୁଁ କାହିଁକି ପୁଣି ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ ଅମଙ୍ଗଳ ଧୁମକେରୁ ପରି ଦେଖା ଦେବ । ନା ନା ସେ ପୁଅରେ ରହନ୍ତୁ । ସୁଖରେ ଘର ସଂସାର କରନ୍ତୁ । ପୁଣି ଭାବେ, ଦେବଭାଇ ସତେ କଣ ମୋତେ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏତେ ଦିନ ହେଲା ମୁଁ ଘରକୁ ଆସିଲିଣି— ସେ କଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଭୁଲରେ ଥରେ ବି ମାଲ କପରି ଅଛି ପରାବର୍ତ୍ତକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି । ଦିନ ଯାଏ— ରାତି ଆସେ, ରାତି ପାହେ— ହୁଏ ସକାଳ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଭାବନାର ଦିନ ରାତି ସକାଳ ସଞ୍ଜ ସବୁ ସମାନ ।

ସେ ଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ବାପା ଟିଉସନରୁ ଫେରି ନ ଥାନ୍ତି । ବୋଉ କଣ ଗୋଟାଏ କାମରେ ଯାଇଥାଏ ଗୋପାଳ ଦାଦାଙ୍କ ଘରକୁ । ଏକଲ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ଦିନ ରତ ରତ ହେଉଥାଏ— ଚାଲି ଲାଗାଇଲା । ରୋଷେଇବାସ ବି ସଞ୍ଜ ପହରକୁ ସରିଗଲା ।

ଶୁକ୍ରପକ୍ଷ ରାତି । ରୂପେଲ ଆଲୁଅରେ ମେଘଗୁଡ଼ା ଭାସି ଚାଲୁଥାଏ । ଜହ୍ନଆଲୁଅ ଆସି ଆମ ଦୁଆରେ ମୁହଁତ ହେଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ତାରାଫୁଲ ଖଞ୍ଜା ସରାଗ ଚାଲୁଥା ତଳେ ଦୁଆର ମଣ୍ଡପରେ ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଥାଏ— ମୋର ନିତିଦିନିଆ ସରାଗଘନ ଭାବନା ।

କିଏ ଡାକଲି ମାଲ । ଅନାଇଲି, ଦେବଭାଇ । ଉଠି ଛୁଡ଼ା ହେଲି— ସେ ଆସି ଦୁଆରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ପଚାରିଲେ, ମଉସା ମାଉସୀ ନାହାନ୍ତି ? କହିଲା ନାଁ । ସେ କହିଲେ ତୋ ଆସିବା ମୁଁ କାଲି ଜାଣିଲି ମାଲ । ତୋତେ ଦେଖିବାକୁ ମନଟା ଭାରି ଛଟପଟ ହେଲା— ଚାଲି ଆସିଲା । କହିଲା— ଛୁଡ଼ା ହେଲା କାହିଁକି ଦେବ ଭାଇ, ବସ । ସେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଦେଖିଲା ତାଙ୍କର ଆଗ ରୂପ ନାହିଁ । ବେଦନାର ଗ୍ରସ୍ତରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟା ସତେ ଯେପରି ମୁନ— ନିସ୍ତେଜ । ପଚାରିଲା, ଦେବଭାଇ ତମ ରୂପ କମିଯି କାହିଁକି ହେଇଛି । ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, ତୋ ରୂପଟା କୋଉ ଏବେ ଭଲ ଅଛି । କହିଲା, ମୁଁ ତ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱାକ୍ଷରକପାଳୀ— ମୋର ସବୁ ସୁଖ ସରି ଯାଇଛି । ତମର କଣ ହେଇଛି— ତମର ତ ସୁଖର ଦିନଗୁଡ଼ା ଆସୁଛି ଦେବ ଭାଇ । ବାହା ହେବ— ଘର ସଂସାର କରିବ ।

ସେ ହସିଲେ, ବୁଢ଼ି ଯାଉଥିବା ଜନ୍ମର ଜୀବନ ନଥିବା ହସପରି । କହିଲେ, ମାଲି,
ଏ ଯାଏ ମୋତେ ଚଢ଼ି ପାରୁଛି ନାହିଁ । ଜୀବନରେ ଯାକୁ ମୁଁ ଥରେ ଭଲ ପାଇବି
—ତା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଇବି— ଏ ଧାରଣା ତୋର ଭୁଲ ।
ପଚାରିଲି— ଦେବ ଭାଇ, ତମେ କଣ ବାହା ହେବନି— ଜମିଦାର ଜୀବନଟାକୁ ଗୋଡ଼ି
ମାଟି ପରି ଅବହେଳା କରି ଫିଙ୍ଗିଦେବ ଦୂରକୁ ମୋ ରାଣ— ଦେବ ଭାଇ,
ତମେ ବାହା ହୁଅ । ତମର ସୁଖ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ହେଲେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ପାଇବି ।
ମୋ ଜୀବନର ଯୋଡ଼ି ଶାନ୍ତିଟିକି ହଜାଇ ଦେଇଛି... ସେ ଟିକିକି ତମ ସୁଖ ଭିତରୁ
ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ପାଇ ପାରନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, ମାଲି ମୁଁ ଯଦି ବାହା ହୁଏ...
ତେବେ ପୁଣି ତୋର ସାଙ୍ଗରେ ବାହା ହେବ ; ନ ହେଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ କଥା
ଶୁଣି ମୋ ଦେହରୁ ସରମର ଝାଲି ଗୋଡ଼ିଗଲା । ଘଡ଼ିଏ କାଳ ମୋ ମୁହଁରୁ କଥା
ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ପଚାରିଲେ, ମାଲି ତୋର ଇଚ୍ଛା କଣ ? ମନ ଖୋଲି ତୋ
ଅନ୍ତରର କଥା ମୋତେ ଆଜି କହିଲୁ ! ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ଦେବ ଭାଇ ମୁଁ
ପର ବିଧବା । ସେ କହିଲେ, କିଏ କହୁଛି ତୁ ବିଧବା ? ବୁଝିଟା ମ ଯ ଖେଳ
ଭିତରେ ତୋ ଜୀବନଟା ଜମିଦାର ନଷ୍ଟ ହେଇଯିବ ! ଜୀବନର କ'ଣ ମୂଲ୍ୟ କିଛି
ନାହିଁ ! ନାଁ ମାଲି, ପୁଣି ଥରେ ତୋର ବାହାଘର ହେବ । ତାଙ୍କ କଥାର କିଛି
ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଡ଼ିଆଡ଼ି ନିକବାକୁ
ଲାଗିଲେ । କେତେବେଳେକେ କହିଲି, ଦେବ ଭାଇ ରାତି ବହୁତ ହେଲାଣି—
ଯାଅ । ସେ ଉଠିଗଲେ । ମନରେ ପୁଣି ଏକ ନୂଆ ଆଶା ନାହିଁ ଉଠିଲା ।

ମୋ ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ଦେବ ଭାଇ ମୋତେ ବାହା ହେବା କଥା ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ
କହିଲେ । ବାପା ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ମାଲି ତୋର ଇଚ୍ଛା କଣ ? କିଛି କହିଲି
ନାହିଁ— ଖାଲି କାନ୍ଦିଲି । ସେ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ, ମାଲି
ତୋ ଜୀବନଟାକୁ ଜମିଦାର ନଷ୍ଟ କରି ଦେବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁନା । ଦେବ ସାଙ୍ଗରେ
ତୋର ସୁଖର ସଂସାର ପୁଣି ଦିନେ ହସି ଉଠୁ... ଏହି ମୋର କାମନା ।

ଦେବ ଭାଇଙ୍କ ସହୃଦ ମୋର ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ବୋଉ ବି ଭାରି ଖୁସି । ମା'
ସେ... ଜନମ କରି, ଝିଅ ମନ କଥା— ଝିଅର ସୁଖ ଶାନ୍ତି ଯଦି ନ ଦେଖିବ—
ତେବେ ସେ କି ମା !

ଦେବଭାଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ପୁଣି ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଗାଁରେ କେତେ
ଜନରବ ଉଠିଲା । ତୁଣ୍ଡ ବାଇଦ ସହସ୍ର କୋଶ । କିଏ କେତେ ରକମ ଖରାପ
ଅର୍ଥରେ କହୁବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁକୁ କାନ ନ ଦେଇ ଦେବଭାଇ

ମୋତେ ବାହା ହେବେ ବୋଲି ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ ହେଲେ । ଫୁର ଭାଇ, ନୂଆବୋଉ, ମାଉସୀ ସମସ୍ତେ ଦେବ ଭାଇଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ରହିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏକା ଟଳିଲେ ନାହିଁ ବଳି ମଉସା, ଦେବ ଭାଇଙ୍କ ବାପା । ସେ କହିଲେ, ମୋ ବୁନିଆଦର ଜଞ୍ଜଳରେ କାଲି ଦେଇ ମୁଁ ବଧବା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପୁଣି ବୋହୂ କରି ଆଣିବି ନାହିଁ । ମୋ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚାଲିଯିବ । ଦେବର ଜଜ୍ଜା ତ ସେ ଅନ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ବାହା ହେଉ । ସେଇଆଡ଼େ ରହୁ— କିନ୍ତୁ ଏ ଘରେ ତା'ର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ସେଇଆ ହେଲା । ଦେବଭାଇ ମୋତେ ନେଇ କଟକରେ ସବୁଦିନେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । କଟକ ଆସିବା ଦିନ ଠିକ୍ ହେଲା । ମାଉସୀ, ନୂଆବୋଉ, ଫୁର ଭାଇ, ବାପା, ବୋଉ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଗ୍ଲେଟି ଦେଇ ଗଲେ । ବଳଦ ଗାଡ଼ିଟା ଚାଲିଲା ରେଲ ଷ୍ଟେସନଆଡ଼େ । ଆସିଲାବେଳେ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଥା କେଇପଦ ଅବିରତ କାନରେ ବାଜି ଯାଉଥିଲା— ମାଲ, ତମ ଦିହଁଙ୍କ ମିଳନରେ ଆଜି ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି । ପାଖରେ ନ ପାଇଲେ ବି ଦୂରରେ ଆଜି ତମର ସୁଖର କଲହନା ଛବି ମୋତେ ସବୁଦିନେ ଶାନ୍ତି ଦେବ । ଯାଅ— ହସି ହସି ଜୀବନର ନୂଆ ସଂସାର ଗଢ଼ । ମୋତେ ଭୁଲି ଯିବନି । ଭଲ ମନ୍ଦ ଖବର ଲେଖି ବରାକର ଚଠି ଦେବ । ଦରକାର ହେଲେ ଟଙ୍କା ପଇସାର ସାହାଯ୍ୟ ଲେଉଟିବ । ଦେବର ଯନ୍ତ୍ର ନେବ । ଏତେ ଆଶାରେ ଯା'କୁ ହରାଇ ପୁଣି ପାଇବ— ତାକୁ ଭୁଲିରେ ବି ଅବହେଳା କରିବ ନାହିଁ ।

ଜଟକରେ ସେ ଦିନ ପହଞ୍ଚି ଦେବଭାଇଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ବସାରେ ଦିନ ଦିନ ରହିବା ପରେ ରାଣୀହାଟରେ ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ାଘର ମାସକୁ ଦିଶି ଟଙ୍କା ଭଡ଼ାରେ ଠିକ୍ ହେଲା । ନୂଆବସାରେ ଆସି ରହିଲୁ ।

ପ୍ରଥମ ଦିନ ରାତିରେ । ଖାଇପିଇ ଦେବଭାଇ ଆଗ ଗୋଇବାକୁ ଆସିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଆସିଲି । ଦେଖିଲି, ଦେବଭାଇ ନଦରେ ଗୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ବଛାଣାଟା ଏକାଠି ପରା ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ କଦିରେ ଗୋଇବାକୁ କାହିଁକି ଭର ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା । ଅଲଗା—ତାଙ୍କଠୁ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ତଳେ ମୁଁ ଗୋଇ ପଡ଼ିଲି । ବଛାଣା ସିମିତି ଜଳୁଥାଏ ।

ରାତି ସେତେବେଳକୁ କେତେ ହେଲଣି କେଜାଣି ; ଦେବଭାଇ ଡାକିଲେ, ମାଲ ! ତଳେ ଗୋଇରୁ କାହିଁକି ? —ବଛାଣାକୁ ଆ । ସେ ମୋ ହାତଧରି ଟାଣିନେଲେ । ଲଜରେ ମୁହଁଟାକୁ ମୁଁ ଓଢ଼ଣା ତଳେ ଲୁଚାଇଥାଏ । ମୋତେ ବଛାଣା ଉପରେ ଗୋଇ ଦେଇ କହିଲେ, ମାଲ ! ଆଜି ପରା ଆମର ପ୍ରଥମ ରାତି—ମଧୁଶୟନୀ ! ଆଜି ପରା ରାତିରେ କିଏ କଣ ଦୂରେଇ ଶୁଏ ? ମୁଁ ମୁରୁକି ହସିଲି—କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ପାଗଲ ପରି ଟାଣି ନେଲେ କୋଳକୁ । ବାର ବାର ଚୁମ୍ବନ କରି ଅଜାଣି ଦେଲେ ତାଙ୍କର ସବୁ ସରଗ... ସମ୍ପଦତକ ମୋର କଦିରେ ।

ଅଜଣା ଆନନ୍ଦରେ ଜୀବନ ବାଣୀ ମୋର ଗାଈ ଉଠିଲା ମିଳନର ଛନ୍ଦ । ସପନ କଥା ସତ ହେଲା ।—ଜୀବନ ହେଲା ସାର୍ଥକ । ଦେବଭାଇ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର

ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ ବାହାଘର ନ ହେଇ କମିତ ଗୋଟିଏ ନିଷ୍ପତିଆ ଗାଦିରେ ଜୀବନ
ଛାଡ଼ି ହେଇଗଲା ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷରେ ଦୁଇଟି ଲତା ପରି ।

ତା' ଆରତ୍ନ ଦେବଭାଜ ଗୋଟାଏ ଖଟ, ଆଲମିରା, ଟେବୁଲ, ଚେୟାର ଘରର
ସାଜସଜା ପାଇଁ ଯାବତ୍ତାପ୍ତ ଉପକରଣ କିଛି ଆଣିଲେ । ଆସିଲାବେଳେ ତାଙ୍କ
କନ୍ଦିରେ ଟଙ୍କା ଥିଲା ପାଞ୍ଚ ଶହ । ଘରେ ନୁଆଦୋଡ଼, ମାଉସୀ, ସୁର ଭାଜ ପ୍ରଭୃତି
ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ଟଙ୍କାକୁ ଦେବ ଭାଜ ପାଣି ପରି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।
ଆଜି ମୋ ପାଇଁ ଗାଦୀ, ଲାଉଜ ତ କାଲି ମୋ ପାଇଁ ସ୍ନୋ-ସାବୁନ, ଡେଲ-ଅଡର ।
କୋଉ ଦିନ କୋଉ ଗହଣା । କମିତ ମୋତେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ସେ ନିଜକୁ
ଭୁଲିଗଲେ ।

ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, କମିତ ଟଙ୍କାତକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛ— ସରିଗଲେ ପୁଣି ଚଳିବା
କମିତ ? ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, ସେ ବେଳ ତ ଅଛି । ଗୁଳିଶାବାଜିର
ଗୋଟାଏ ତ ଯେ କୌଣସିମତେ କରିବାକୁ ହେବ ମାଲ ନକଲେ ଅନ୍ୟ ପଦ୍ଧା
ନାହିଁ ।

ସତକୁ ସତ ଦି'ଟା ମାସ ପରେ ଟଙ୍କାତକ ସରି ଆସିଲା । ମୋ କହିବା ଆଗରୁ
ଗୁଳିଶା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରାଇଲା । ନିଜର ସକାଳୁ ଗଣ୍ଡେ ଖାଇ ଦେଇ ସେ
କୁଆଡ଼େ ଯାଆନ୍ତି— ବୁଲି ବୁଲି ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଫେରନ୍ତି । ମୁହଁଟା ତାଙ୍କର ଶୁଖି
ଯାଇଥାଏ । ମୋତେ ଦେଖିଲେ ଶୁଖିଲା ମୁହଁରେ ହସର ସରୁ ରେଖା ଟାଣି
ଆଡ଼ିଆଡ଼ୁ କେତେ କଥା କହନ୍ତି । ଅଭିମାନରେ ମୁଁ କଥା କୁହେନା । ସେ
ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନିଅନ୍ତି ଜବରଦସ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହର ସ୍ରୋତରେ ମୋର
ଅଭିମାନର କୂଟାଟିକ ଭାସି ଯାଏ ଖୋଲି ଖୋଲି । ପରୁରେ, କମିତ ଆଡ଼ିଆଡ଼େ ବୁଲି
ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ନିଜ ଦେହକୁ ହଳୁସନ୍ତ କରିମୋ ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେବ କେତେ
ଦିନ ? ମୁଁ କଣ ଆସିଥିଲି ତମର ଏଇ ଶୁଖିଲା ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ ? ସେ ହସନ୍ତି ।
କହନ୍ତି, ମାଲ, ଟଙ୍କାତକ ସରି ଆସିଲାଣି— ପୁଣି ତ ଗୋଟାଏ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିବାକୁ ହେବ । ବାପା ତ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ । ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ ଏଇ
କଟକ ମାଟିକୁ ଘର କରି ତ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ହେବ । ଗୁଳିଶା ଗୋଟିଏ ମିଲିଲେ
ତେଣିକି କଣ ଦେହ ପ୍ରତି ଆଉ ଅନ୍ୟ କରିବ ?

ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲେ ହୃଦୟଟା ମୋର ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ହୁଏ । କୁହେ, ମୋର ପାଇଁ
ସିନା ଏତେ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହ୍ୟବାକୁ ପଡ଼ୁଛି— ମୁଁ ମରିଗଲେ ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ଛୁଟି

ପାଇଯାନ୍ତି । ମୋ କଥା ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଲୁହ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଉଠେ । କୁହନ୍ତି, ମାଲ ! ତୁ କଣ ମୋ ଜୀବନକୁ ନିଜ ହାତରେ ଜାଲି ପୋଡ଼ି ଦେବାକୁ ଭଲ ପାଉ ? ଇମିତିକା କଥା କହିବାକୁ ତୋର ଗୁଣ୍ଠ ଲେଉଟିବ କିପରି ! ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି ମୋ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଯାଏ ଗୋଟାଏ ଅକଣା ଭୟରେ । ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଧରି କୁହେ, ମତେ କ୍ଷମା କର । ତାଙ୍କ ଲୁହଧୁଆ ଆଖିରେ ଆନନ୍ଦର ଆଭାସ ଫୁଟି ଉଠେ । ମୋତେ ଉଠାଇ ନେଇ ଭିଡ଼ି ଧରନ୍ତି କୋଳରେ । ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ତାତିଲ ପରଶ ଘନ ଘନ ବାଜେ ।

କେତେ ଚେଷ୍ଟା କରି ମାସକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଘରୋଇ ଅଫିସରେ କିରାଣୀ ଭୁକ୍ତାଟିଏ ମିଳିଲା । ମାସକୁ ଦେଉଣିଏ ଟଙ୍କା ଦରମା । ସବୁ ଦୁଷ୍ଟିନ୍ଦାରୁ ତାଙ୍କୁ ଛୁଟି ମିଳିଲା । ଅଭାବ ଅସୁବିଧାର ଧକ୍କା ଆମକୁ ଆଉ ଜଣା ଗଲା ନାହିଁ । ସେହି ଟଙ୍କାରେ ପୁରୁଖୁରୁରେ ଆମର ଦିନଗୁଡ଼ାକ ଗଢ଼ି ଭୁଲିଲ ଧୀରେ ଧୀରେ— ପବନ ପରି ହାଲୁକା ଗଡ଼ରେ ।

ସେ ଭୋଜ ଦଶଟାବେଳେ ଅଫିସକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଅଫିସକୁ ଗଲା ପରେ ମୋତେ ଭାରି ଏକୁଟିଆ ଲାଗେ । କିଛି ଭଲ ଲାଗେନା । ପଡ଼ୋଶୀ ରାମହରି ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଯାଇ ବେଳେ ବେଳେ ସମସ୍ତ କାଟେ । ବେଳେ ବେଳେ ଘରେ ଏକୁଟିଆ ବସିଲାବେଳେ ଅଖତର ହଜିଲା ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗି ନା ରାଜକରେ ମନ ଖୋଜି ଖୋଜି ଚାଲେ । କରୁଣମିଶ୍ରା ଅଖତ ଛଳ ଛଳ ହେଇ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଉଠେ । ସ୍ବାମୀଙ୍କ ସହ ଅଢେଇ ଦିନର ସଂସାର, ଶୋଭାର ସ୍ନେହ, ଗାଁ ମାଟିର ଟିକନିଖି କଥା, ଝରଣା, ନୂଆକୋଉ... ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଆଦ ମିଶ୍ରା ଶିଖିକ ସ୍ମୃତି । ମନ ପରାଣ ଲାଗେ । ହୃଦୟ ଗାଣା ଗାଇ ଉଠେ ଦଉଇ ସୁରରେ—ସତେ ଯେପରି ଜୀବନ ତାର ଛୁଡ଼ି ଯାଇଛି ଅଖତର ଝଡ଼ି ବଜାସ ଭିତରେ । ଅଫିସରୁ ସେ ଫେରି ଆସି କେତେବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହେଇ ପଚାରନ୍ତି, ମାଲ କଣ ଭାବୁଛୁ ଏତେ ? ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଭାବନାର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ ଭିତରେ ମନହରିଣୀ ପଥ ପାଏ । ହସି ହସି କୁହେ, ତମର କଥା ଭାବୁଥିଲି । କାହିଁକି ଆଜି ଫେରୁ ଫେରୁ ଏତେ ଜେରି ହେଲାଣି । ସେ ଓଠରେ ହସର ମୁକୁତା ଝରାଇ ମୋ କଣ୍ଠରେ ବସି ପଡ଼ନ୍ତି—ଟାଣି ନିଅନ୍ତି କୋଳ ଭିତରକୁ । ତାଙ୍କର କୋଳରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ, କେତେବେଳେ ବସନ୍ତ ରାଜକ ମଳୟ ରାଜାପୁଅ ଆସି ମୋ ମନର ନିହତ ପ୍ରୀତି-କଳିକୁ ଚେତନା ଦେଇ ସବୁ ପରାଣ ପୋଛୁ ଦେଲାଣି ।

ଦିନେ ଦିନେ ପଡ଼ିଣା ଘର ରାମହରିବାବୁଙ୍କ ଗ୍ରେଟ ପୁଅଟିକୁ କୋଳରେ ଧରି ସେ ମୋତେ ପଚାରନ୍ତି, ମାଲ ତୋର ଇମିତି ଟିକି ପୁଅଟିଏ କେବେ ହେବମ ?

ଲଜରେ ମୋ ମୁହଁ ଲଲ ପଡ଼ିଯାଏ । ପଳାଇ ଆସେ ଅନ୍ୟ କାମର ବାହାନା କରି । ତାଙ୍କ ଓଠରେ ଝଟକ ଉଠେ ହସ—ଉଠାର ସିନ୍ଧୁ କମନାୟ ଶାନ୍ତି ଛବି ପରି ।

ହ' ମାସ ପରେ ମୋ ଗର୍ଭରେ ସନ୍ତାନ ରହିଲା । ସେ ମୋତେ ହସି ହସି ପଚାରନ୍ତି, ମାଲ ଏଥର କଣ ହେବ କହିଲ—ପୁଅ ନାଁ ବିଅ ? ମୁଁ ଲଜରେ କିଛି ନ କହି ତାଙ୍କ କିତରୁ ପଳାଇ ପିବାକୁ ଯାଏ । ସେ ମୋ ଲଗା କାନିଟା ଧରି ଘଡ଼ିଏ ଅଟକାଇ ଦିଏ କରନ୍ତି । ତେବେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ମନଟା ଶାନ୍ତି ହୁଏ ।

ସରଗ ଦରିଆରେ ଦୁଇଟି ଚଢ଼େଇ ପରି ଆମେ ଦହେଁ ଦୁନିଆ ଦରିଆରେ ଶୁଷ୍କ ଗୁଲିଲୁ ଶାଲ ଶାନ୍ତିର ମହକ ଉଛୁଳା ସମୀର ଦୋଳାରେ ହସି ହସି ।

ଆଠ ମାସ ପରେ । ସେ ଦିନ ରାତି ଅଧ । ମୁଁ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି— ଚେତନା ହଜି ଯାଇଛି କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ... ହଠାତ୍ ସେ ମୋତେ ହଲାଇ ଦେଇ ଡାକିଲେ, ମାଲ ! ମାଲ !! ଉଠି ବସି ଅନାଇଲି । କହିଲେ, ମାଲ ମୋ ହେହଟା ଶୁର ଦୁଃଖ ଲଗୁଛି—ମୁଣ୍ଡଟା ବୁଲାଇ ଦେଉଛି । ହଠାତ୍ କାହିଁକି ଗୁଡ଼ାଏ ରକ୍ତ ବାନ୍ତି ହେଇଗଲା ।

ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ରକ୍ତବାନ୍ତି କଥା ଶୁଣି ଦେହ ମୋର ଭୟରେ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ସେ ପୁଣି ପଦାକୁ ଉଠି ଆସିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସିଲି । ପୁଣି ସେ ଭଲ ଭଲ କରି ରକ୍ତବାନ୍ତି କରି ପକାଇଲେ । ତାଙ୍କର ରକ୍ତବାନ୍ତି ଦେଖି ମୋତେ ଶୁଣିଆଡ଼ ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା । କ'ଣ କରିବି କିଛି ଶୁବ ପାରିଲି ନାହିଁ । ହତଜ୍ଞାନ ହେଲା ପରି ସେ କହିଲେ—ମାଲ ପାଣି ଆଣ ! ପାଣି ଆଣି ଥୋଇଲି । ସେ ମୁହଁ ଧୋଇ ଉଠି ଆସିଲେ । ଦେହଟା ତାଙ୍କର ଥରୁଥାଏ । କହିଲି, ଟିକିଏ ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତୁ । ସେ ଖଟ ଉପରକୁ ଆସି ମୋର କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡଦେଇ ଚିତ୍ ହେଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ । ମୁଁ ପଞ୍ଜା ଧରି ପବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେ କହିଲେ, ମାଲ ମୋ ଗୁଡ଼ାଟା କ'ଣ ହେଇଯାଉଛି—ମରିଯିବ କି ଆଉ ! ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । କହିଲି—ହଁ, ଇମିତିକା ଅମଙ୍ଗଳ କଥା କହନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, ମାଲ, ମୋତେ ଶୁଣ କଷ୍ଟ ହେଉଛି । ତୁମେ ରାମହରିଚାବୁଙ୍କୁ ଡାକ । ସେ ଟିକିଏ ଡାକ୍ରର କିଛିକିଛି ଦିଅ । କହିଲି, ଏତେ ରାତିରେ ସେ କେଉଁ ଡାକ୍ରର ପାଇବେ ? ତମେ ଟିକିଏ ଆରାମରେ ଶୁଅ । ରାତି ପାଞ୍ଚ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଠାଇବି । ସେ ମୋ ମୁହଁକୁ

ଗୁଡ଼ି କହଲେ, ତମେ କାନ୍ଦୁଚ ମାଳ...ହୁ, ମୁଁ ଭଲ ହୋଇଯିବି ସେ ସେ ମୋ
ଆଖିରୁ ତାଙ୍କ କଅଁଳ ହାତରେ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲେ ।

ସେ ସେମିତି ମୋର କୋଳରେ ଶୋଇ ରହୁଲେ । ମୁଁ ପଞ୍ଜା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି ।
ରାତିର ଶେଷ ପହରକୁ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗି ଆସିଲା । ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଭୟର
ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ମୁଁ ପଥଭ୍ରାନ୍ତ ହେଲା ପରି ବାର ବାର ଖାଲି ଆଖିରୁ ଲୁହ
ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତା ଆଉ ଦିନ ଆଠଟା ବେଳକୁ ରାମହରିବାରୁ ତାଙ୍କର ନେଇ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କର
ଦେଖି କହଲେ, ଯନ୍ତ୍ରାର ଆକ୍ରମଣ । ଶୀଘ୍ର ସାବଧାନ ହେବାକୁ ହେବ । ଯନ୍ତ୍ରା ନା
ଶୁଣି ମୁଁ ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ରାମହରି ବାବୁ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁମିତ୍ରା ଦେବୀ
ମୋତେ କେତେ ବୁଝାଇ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । କହଲେ, ତୁ ଭଉଣୀ
ଇମିତି ହେଲେ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିବ କିପରି ? ଭଗବାନ ବିପଦ ଦେଇଛନ୍ତି ।
ତାଙ୍କୁ ତାକ । ସେ ପୁଣି ତମ ସ୍ବାମୀଙ୍କି ଫେରି ଚାଲିବେ । ନିଜ ମନକୁ ସାନ୍ତ୍ବନା
ଦେଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲି । ତାଙ୍କର ବାବୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଔଷଧର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି
ବିଦାୟ ନେଲେ । ଔଷଧରେ କୌଣସି ଉପକାର ହେଲା ନାହିଁ । ବରାବର ଦିନକୁ
ଦୁଇ ଚିନିଅର ରକ୍ତବାନ୍ତ ହେଲା—ନାକରୁ ରକ୍ତ ପଡ଼ିଲା । ଖୁଁ ଖୁଁ ହୋଇ ସେ
କାଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେବେଳେ କାଣି କାଣି ବେଦମ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।
କାଶରେ କଫ ମୁହଁତ ରକ୍ତ ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ପଡ଼େ । ଦି' ଦିନ ପରେ ସେ ଅତି
ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସବୁବେଳେ କହୁଲେ, ମାଳ, ମୁଁ ଆଉ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ—
ମଲେ ତୋ ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ ! ମୁଁ କିଛି ନ କହି ଖାଲି କାନ୍ଦେ । ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା
ଦିନୁ ଦିନ ଅଚଳିତ ଦେଖି ସେଦିନ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଠିକ ମୋର ବିପଦ କଥା
ଲେଖି ଶୀଘ୍ର ଆସିବାକୁ ଚିଠି ଦେଇଦେଲି । ଆମ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଦେଲି ।

କ୍ଷମାଗତ ଭେଗରେ ସେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବାରୁ ଚାରିଦିନ ପରେ ରାମହରିବାରୁ ତାଙ୍କୁ
ହସପିଟାଲକୁ ପଠାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଘରେ ତାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା, ସେବା ଶୁଣୁପାରେ
ହେଲା ହେଉଛି ଭାବ ଆପଣି ଉଠାଇବାକୁ ମୋର ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ଚାରିଟାବେଳେ ଗାଡ଼ି କରି ହସପିଟାଲ ଯନ୍ତ୍ରା ବିଭାଗରେ ତାଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତି କରି
ଦେଇ ଆସିଲୁ । ଆସିଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ସରାଗସର କରୁଣ ମୁହଁ ଓ ଭଙ୍ଗା ଶରୀରକୁ
ଗୁଡ଼ି ମୁଁ ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ତାହାଣ ଆଖିଟା ସେତିକିବେଳେ

ମୋର କମ୍ପି ଉଠିଲା । ଅଜଣା ଭୟରେ ସାରା ଶରୀର ମୋର ଅବଶ ହୋଇଗଲା । ସେ ମୋ ହାତ ଧରି କହିଲେ, ମାଲ ମୁଁ କଣ ଆଉ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ ଏତେ ଆଶା କରି ତୋତେ ପାଇ ପାଖକୁ ଆଣିଥିଲି—ଜୀବନର ସୀମାହୀନ ସୁଖସରସ ଭିତରେ ଟିକିଏ ଅନୁତରାସ ସୁଆଦ ଚାଖିଲି । କିନ୍ତୁ ଏ କଣ ହେଲା ତୋ ଗର୍ଭରେ ଥିବା ପିଲାଟିକୁ ମୁଁ କଣ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ ? ଅଦିନ ରୋଗର ପହଲି ଧକ୍କା କ’ଣ ଆମ ଦୁଇଟି ସରସ ଦୃଢ଼ପୁର କୋମଳ ଚର୍ମାକୁ ଛୁନୁ ଭିନ୍ନ...। ସେତିକିବେଳେ କାଶ ଉଠିଲା—ସେ ଆଉ କହୁ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଘଡ଼ିଏ ପରେ କାଶ କମିବାରୁ, ସେ ନିଜର ଦୁର୍ବଳ ଅସ୍ଥିର ଦେହଟାକୁ ଝଟିଆ ଉପରେ ପକାଇ ଟିକିଏ ଘମ ନେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଆଉଁସି ଦେଇ ବଦାୟ ନେଇ ଆସିଲି । କହୁ ଆସିଲି, କାଲି ସକାଳେ ଆସିବି—ମୋ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେନି । ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକ, ସେଇ ଆମର ଦୁଃଖ ଗୁହାଣ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିବେ । ତମେ ଭଲ ହେଇଯିବ । ପୁଣି ଆମେ ହସି ହସି ଜୀବନ ବୋଇତ ମେଲି ଦେବା ଦୁନିଆ ଦରିଆ ବୁକୁରେ । ସେ ହସିଲେ—ମଲ୍ଲଜନ୍ମ ପରି ତାଙ୍କ ହସଟା ଦଶୁଥିଲା ପାଣ୍ଡୁର—ଦାସ୍ତ ହାନ ।

ବସାକୁ ଆସି ସେଦିନ ରାତିରେ ଏକୂଟିଆ ମୋଟେ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ମନଟା ଅଜଣା ଭୟର କୁହେଲି ପରଦା ଭିତରେ ଲୁଚିଗଲା । ଦେହଟା ଖାଲି କମ୍ପି ଥାଏ । ସତେ କି ହୁମାଲୟ ପରି ବପଦ ଆସି ମୋ ଉପରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । ମୋ ଜୀବନର ସୁନେଲି କଲ୍ଲନାକୁ ଛୁରଖାଇ କରି ଯାଇଁ ଡ଼ୁଫି ପାଇବ । ଆଖିରୁ ଖାଲି ଲୁହ ଝରିଲା । ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସାରା ରାତିଟା ବତାଇ ଦେଲି । ସକାଳୁ ଉଠିଲାବେଳକୁ ସରଗର ସରଗ ମଉଳାକ ମେଘ ଡାଙ୍ଗିବ । ଘଡ଼ିଘଡ଼ିର ପ୍ରତିଧ୍ବନି ଚାଲି ଉଠୁଛି ପୃଥିବୀର ଛୁତି ଦୋହଲାଇ । ଆକାଶକୁ ଅନାଇ ମୋର ଯେପରି ମନେ ହେଲା, ସରଗର ସରଗ ହଜିଗଲା ପରି ଆଜି ମୋ ଜୀବନର ସୁଖ ସୁଆଦ ସିମିତି ହଜି ଯାଇଛି— ମାଡ଼ି ଆସିବ ଖାଲି ପ୍ରାଣ ଅଧୟକାରୀ ପ୍ରଳୟ ଝଞ୍ଜା ।

ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଦେଖିବ ବୋଲି ମନଟା ଭାରି ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା । ଚଞ୍ଚଳ ସକାଳର ବାସୀ କାମ ସାରି ରାମହରି ବାବୁ ଓ ଲାଙ୍ଗ ସ୍ବାମିମିତ୍ରାଦେବୀଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଦୁଇଟା ରେକ୍ସାରେ ହସ୍ତପିଟାଲ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲି ଆସିଲା । ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସବୁ ଶେଷ । ଡାକ୍ତର ଆସି କହିଲେ, ରୋଗୀକୁ କାଲି ରାତିରେ ଛୁଡ଼ି ଯିବା ପରେ ପୁଣି ପ୍ରବଳ ରକ୍ତ ବାନ୍ତି ହେଲା । ବାର ବାର କାଶ ଉଠିଲା । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା, ଔଷଧର ଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କର ରୋଗ ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଠିକ୍ ଗୁରୁଦିନ ପରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣଦାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ମଲାବେଳେ ସେ ଖାଲି ‘ମ’ଲ ‘ମା’ଲ’ ଡାକ ଛୁଡୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମଲା ଖବର ଶୁଣି ମୋ ଦେହଟା କଣ

ହୋଇଗଲା । ଚାରିଆଡ଼ କିଛି କିଛି ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତଳେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ କରୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଚେତନା ଫେରି ପାଇଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ରାମହର ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ମୁଁ ଶୋଇଛି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ବସ୍ତ୍ର ଦେଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପୁଣି ମୁଁ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ତାଙ୍କର କୋଳରେ ଲେଟି ପଡ଼ିଲି । କହୁଲି, ଭଉଣୀ ମୋ ସଂସାର ସରିଗଲା ! ମୁଁ କଣ କରିବି ? ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ପୁରୁ ଆସିଲା । ସେ ମୋତେ କେତେ ବୁଝାଇଲେ । ଭଉଣୀ ଭଗବାନ ତ ଦୁଃଖ ଦେଲେ କଣ କରିବ ! ମୁଣ୍ଡପାଦ ନ ସହଲେ ଦୁନିଆରେ ଚାଲିବ କିପରି ? ଦୁଃଖ ଯେତେବେଳ ଆସେ—କମିତି ପାହାଡ଼ ପରି ଲଦି ହେଇ ଆସେ ଲେ ଭଉଣୀ ...ଜୀବନ ବଳେ ବଳେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ । କିଛି ବୁଦ୍ଧି ବାଟ ଦିଶେନା । ତଥାପି ତ ଭଉଣୀ ପୁଣି ମଣିଷକୁ ବସ୍ତ୍ର ରହବାକୁ ପଡ଼ିବ—ସବୁ ଦୁଃଖର ଦାଉ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇ । ସେ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ କୋଉଥିରେ ମନ ମାନିଲ ନାହିଁ । ଖାଲି ତାଙ୍କର କୋଳରେ ଆଖିରେ ସାଇତା ବେଦନାର ଲୁହତଳ ଅଜାଡ଼ି ଦେଲି ।

ବେଦନାର ଅଶ୍ରୁନିଗିଡ଼ା ସୁଅରେ ଚାଲିଯିବନି ଚାଲିଯିବନି ରାତି କୁଆଡ଼େ ଭାସି ଯାଇଛି, ମୁଁ ଜାଣେନା । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଶୁଖି ଯାଇଛି—ଅନ୍ତରର ହା-ହୁତାଣ ଭାବ ତାତଳ ପରିଣରେ । କିଛି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଦେହଟା ମୋର ଦୁଃଖର ଧକ୍କାରେ କଣ୍ଟା ପରି ଦୋହଲୁଥାଏ । ମୁହଁ ସଞ୍ଜ ଲାଗି ଆସୁଛି । ବସି ବସି ଭାବୁଥାଏ, ଆଉ କାହିଁକି ଏ ଜୀବନ ରଖିବି—ମରିଗଲେ ସବୁ ଚିନ୍ତା ସବୁ ଦୁଃଖ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁକ୍ତି । ହଠାତ୍ ବାହାରେ ପୋଡ଼ାଗାଡ଼ିର ଘଣ୍ଟି ଶୁଭିଲା । ପଦାକୁ ଆସି ଦେଖେ, ନୂଆବୋଉ ଆଉ ସୁରଭାତ ଓହ୍ଲାଇଛନ୍ତି ।

ନୂଆବୋଉ ଆଗେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ ପଚାରିଲେ, ମାଲ ଦେବ କିପରି ଅଛି ? ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ହୃଦୟରୁ ଭାଷା ଖୋଜି ପାଇଲି ନାହିଁ । ଭୋ ଭୋ ହୋଇ ତାଙ୍କର କୋଳରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ସୁରଭାତ ଆସି ପଚାରିଲେ, କଣ ହୋଇଛି ବାସ, ଦେବ ଦେହ କିପରି ଅଛି ? ନୂଆବୋଉ ପଚାରିଲେ—ମାଲ କ'ଣ ହେଇଛି କହ, ଦେବ କିପରି ଅଛି ? ମୁଁ କିଛି ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତଳେ କରୁଡ଼ି ହେଇ ପଡ଼ି ଖାଲି ବିକଳ ହେଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ଆଖି ଆଗରେ ମୋର ଭାସି ଉଠିଲା, ଖାଲି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ—ଦେବ କିପରି ଅଛି ??? ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ସତେ ଯେପରି ପିଣ୍ଡରେ ମୋର ପ୍ରାଣ ନ ଥିଲା । ପାଷାଣ ପରି ମୁଁ ହେଇ ଯାଇଥିଲି ଜୀବନ, ନିସ୍ତେଜ, ମୁକ ଓ ବଧୀର ।

ମାଳ !

କଣ ନୁଆବୋଉ !

ଭୁଲି.....

ଆଉ କାହିଁକି ମୋତେ ପ୍ରଲୋଭନ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଉଛ ? ଜୀବନରେ କ'ଣ
ସୁଖ ସୁଆଦ କିଛି ନାହିଁ— କମିତ ଲୋ ଜଳିଯିବ ! ଜଳୁ— ଜଳିଲେ ତ ଶାନ୍ତି
ନୁଆବୋଉ ! ତାର ଭିତରେ ପାଇବି ମୁଁ ତାଙ୍କର ଅମୃତଭରା ପରଶ ।

ହଁ ମାଳ, ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲେ ମଣିଷ ବଞ୍ଚେ ନାହିଁ । ଭଙ୍ଗାଘରକୁ ଗଢ଼ି
ଜାଣିଲେ ଜୀବନ ସୁନ୍ଦର ।

ଗଢ଼ିଥିଲି ନୁଆବୋଉ ! ଗଢ଼ି ବି ମୁଁ ଜୀବନକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ।
ହତଭାଗୀନା ମୁଁ— ମରଗଲେ ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଛୁଟି ।

ହଁ ମାଳ, ମରବାଟା ନାଶ୍ୱର ସବୁ ଦୁଃଖାଳତାର ପରିଚୟ । ଗର୍ଭରେ ତମର ସନ୍ତାନ ।
ତାର ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ଫେରିବୁଲ ।

କେଉଁ ମୁହଁରେ ଗାଁକୁ ମୁଁ ଫେରିଯିବି ନୁଆବୋଉ, ପୁଣି ସଂସାର ପାତବ । ଆଉ
କଣ ମନ ଖୋଲ ହସ ହସି ପାରିବି ।

ମୁଁ ତ ପୁଣି ଦିନେ ଅପାତକୁ ଜାଲ ପୋଡ଼ି ହସି ହସି ତମର ସୁରଭାଙ୍କର ହାତ
ଧରିଥିଲି । ତମେ ସେ କଥା ଜାଣିନ ମାଳ । କହୁବି କହୁବି ବୋଲି ତମକୁ ଆଜି

ଅବଧ କହୁ ପାରିନାହିଁ । ଛଣିକ ଦୁଃଖତା ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାପି ଧରି କହୁଛି ଶୁଣ । ଆଜକୁ ଠିକ୍ ସାତ ବର୍ଷ ତଳେ । ଯଦିବନର କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରଶ ଯେତେବେଳେ ଦେହ ମନରେ ବାଜି ଉଠିଲା— ସେତେବେଳେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଆୟତ୍ତ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମନ ପ୍ରାଣ ମୋର ପୁଲକି ଉଠିଲା— ଯୋଉଦିନ ବିଧିବାଚୁଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିଲି । ବିଧିବାଚୁ ମୋ ବାପାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଉମାକାନ୍ତ ବାବୁ ଜମିଦାରଙ୍କ ପୁଅ । ଆମ ଘରକୁ ସେ ଥରେ ଆସିଥିଲେ ବୁଲି— ଅତିଥି ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ ଦେଖାରେ ସେ ମୋତେ କରି ନେଲେ ନିଜର । ସେହି ଦିନଠୁ ସେ ନରାବର ଆମ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ସ୍ନେହରଞ୍ଜରେ ଆପେ ଆପେ ବାନ୍ଧ ହେଇ ପଡ଼ିଲି । ଗୋଡ଼ ଖସିଗଲା ଆହୁରି ତଳକୁ... ତାଙ୍କର ପ୍ରେମବଦ୍ଧିରେ ନିଜକୁ ଆହୁରି ଦେଲି । ଏ କଥା ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ— ସେତେବେଳେ ବାପା ବିଧିବାଚୁଙ୍କ ସହଜ ମୋର ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଉଠାଇଲେ । ଉମାକାନ୍ତ ବାବୁ ଖୁସି ହେଲେ— ବାହାଘର ଦିନ ସ୍ଥିରହେଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଘୋଗ ଭଉଣୀ, ମୋ ବାହାଘରର, ଠିକ୍ ଚାରି ଦିନ ଆଗରୁ ବିଧିବାଚୁ କଟକରେ ମଟର ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ । ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ମୁଣ୍ଡରେ— ଭାବିଲା ପ୍ରାଣ ହରାଇ ଦେବ । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଗୋଟାଏ ମାସ ଖାଲି ବେଦନାର ସୁଅରେ ଭସାଇ ଦେଲି । ଅନ୍ତତରୁ ଭାଲି ଭାଲି ମନ ପରାଣ ହେଲା— ଜୀବନଟା ଚଳି ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇ ନିଜ ଜୀବନକୁ ପୁଣି କରିବାକୁ ମନର ସବୁ କଷ୍ଟ, ଦୁଃଖତା ପୋଛି ପୁଣି ତମର ପୁରସ୍କାରଙ୍କର ହାତ ଧରିଲି । ଆଶା କରିଥିଲି ବିଧିବାଚୁଙ୍କୁ— କିନ୍ତୁ ତା’ କଣ ହେଲା ! ପୁଣି ତ ମୁଁ ତମର ପୁର ସ୍କାଫର ହାତଧରି ସଂସାର କଲି— ମନ ଖୋଲା ହସି ହସି ପାରିଲି । ତମେ ଚାଲି ମାଲ— ଅବାଧ ହୁଅନା ।

ତଥାପି ବି ମନ ବୁଝୁନାହିଁ ନୁଆବୋଉ ! ମୁଁ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ, ତମେ ଯାଅ । ତୁ ମାଲ... ଚାଲ । ବଳି ମଉସା ମନ ବଦଳିଛି ତମକୁ ଦେଖିବାକୁ, କେତେ କରି ସେ କହିଛନ୍ତି । ଅବହେଳା କରି ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧି ତ ହରାଇଲୁ— ଆଉ ଗୋଟିକୁ ପୁଣି ଜାଣି ଜାଣି ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଯିବୁ କିପରି ? ମୁଁ କାହାକୁ ଚାହିଁ ବଞ୍ଚିବି ମାଲ !

ଯା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ବଞ୍ଚିଥାନ୍ତି, ସେ ତ ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ମୋ ପୋଡ଼ା ମୁହଁଟାକୁ ଚାହିଁ ନିଜର ସବୁ ଅମଙ୍ଗଳ ବରଣ କରିବ କାହିଁକି ନୁଆବୋଉ ! ସେ ଯାଇଛନ୍ତି— ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାଲ ବି ମରି ଯାଇଛି । ତମେ ଯାଅ ।

ଗର୍ଭରେ ତମର ସନ୍ତାନ— କୁଲର ପ୍ରଦୀପ । ତମକୁ ମୁଁ ଇମିତି କିପରି ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଯିବି ମାଲ ! ମୋ ରାଣ— ଚାଲ ।

ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରିଲା ।

ହୁ ମାଲ କାନ୍ଦୁଛି । ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ନୂଆବୋଉ କାନ୍ଦ ଉଠିଲେ । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁକୁ ଧରି ମନର ଦେଦନାଟିକ ହାଲୁକା କରିବାକୁ ଖାଲି ଲୁହ ଡାଳି ଦେଉଛନ୍ତି, ସୁରକ୍ଷକ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ନେଇ ଆସି ଦାଣ୍ଡ ଦରଜାରେ ଛୁଡ଼ା ହେଇ ଡାକିଲେ, ମାଲକୁ ନେଇ ଚଞ୍ଚଳ ଆସ ବାସ ! ଗାଡ଼ି ସମୟ ହେଇଗଲାଣି ।

ନୂଆବୋଉ ମୋ ହାତ ଧରି ଟାଣିଲେ, ଚାଲି ମାଲ ! ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଛଲ ଛଲ ଲୁହ— କରୁଣ ଦେଦନାକରୁ ସ୍ଵର ।

କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଯାଅ । ଆଉ ଏ ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନକୁ କାହିଁକି ସାଙ୍ଗ କରୁଛ ।

ଜୀବନ ଅଲୋଡ଼ା ନୁହେଁ ମାଲ... ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଝଡ଼ ବଜାସ ଭିତରେ ଜୀବ ପୁଣି ନୂଆ କରି ହସି ଉଠେ ମାଲ... ସବୁ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖିତା ମନରୁ ପୋଛୁ ତୁମେ ସାହସ ବାନ୍ଧ । ସୁରକ୍ଷକ ପଦାରୁ ଡାକିଲେ,—ଡେର ହେଲି ଚଞ୍ଚଳ ଆସ ବାସ । ନୂଆବୋଉ ହାତ ଧରି ମିନତିଭର ଗଳାରେ କହିଲେ ଚାଲି... ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲି । ନୂଆବୋଉଙ୍କ ଦେଦନା ମଉଲା ମୁହଁରେ ଝଟକି ଉଠିଲା ଉପାର ଶାନ୍ତ ଛବି ପରି ଶୀତ ମଧୁର ହସ ।

ଚିତ୍ତ ପରିଚିତ ଗାଁ ମାଟିକୁ ଫେରି ଆସିଲି । ଆଜି ମୁଁ ଜମିଦାର ଗୌରୁଙ୍କ ବଣର ବୋହୂ । ନୂଆବୋଉ ମୋର ଯା । ଶାଶୁ ଶଶୁର, ଯା ସମସ୍ତେ ଆଜି ମୋତେ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ଏବେ ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ବି ମୁଁ ଜୀବନରେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ପାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ! ସବୁବେଳେ କା'ର ଅଭାବ ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଅନୁଭବ କଲି । ଆଖିରୁ ତଳା ଲୁହରେ ମନର ପରାଣ ଟିକିଏ ବି କମିଲା ନାହିଁ ।

ଝରଣାର ଭାଗ୍ୟ ଆଜି ଫେରିବ । ପୁଣି ତା ସ୍ଵାମୀ ତାକୁ ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଛି । କାଲି ସକାଳେ ସେ ହେବ ଗୋଟିକର ମା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ...ମୋ ଜୀବନର ଉଜାଣି ଦେଉ ମୋତେ ଭସାଇ ଦେଇଛି ଦୁଃଖର ଅଥଳ ଦଶାକୁ । କୁଳ ପାଳକୀ ଆଉ ଆଶା ନାହିଁ । ପ୍ରାଣଉଜୁଡ଼ା ଜୀବନଟା ହଜିଗଲେ ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଛୁଟି । ଅପା କେତେ ଚୁପାନ୍ତି—କୋଉସ୍ଥରେ ମନ ମାନେନା ।

ସମୟର ସୁଅ ଗଡ଼ିଯାଉଛି ।

ଆଜି ମୋ ପୁଅର ଏକୋଇଶା । ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର କୁଳର ପ୍ରଦୀପ ହୁଏ ଉଠିବ । ସେକଥପାଇଁ ଶୁଭାଶୀର୍ବାଦେ ଉତ୍ସବର ଧୂମ୍ ଲାଗିବ । ଯା, ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କର ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁନାହିଁ । ଆନନ୍ଦକୁ ଗାଁ ସାରା ମୁଖରତ କରି ବାଜା ବାଜୁଛି । ଖାଇବା ପିଇବାର ଧୂମ୍ ଉଡ଼ୁଛି ।

ସମସ୍ତେ ମନଖୋଲା ହସ ହସୁଛନ୍ତି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ହସି ପାରୁନାହିଁ । ଅନ୍ଧାର ଆସି ଆଖି ଆଗରେ ଆଲୁଅ ଜାଳୁଛି । ଜୀବନର ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷଯାଏ ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ସବୁ ଦେଖା ଯାଉଛି ଶ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ । ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ମୋ ମନକୁ ଖାଲି ବଚଳିତ କରି ପକାଇଲା । ଶୋଇ ଶୋଇ ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁମାଡ଼ି ବହେ କାନ୍ଦିଲି । ମନକୁ ମନ କହିଲି, ହେ ଦେବତା ମୋତେ ତାଙ୍କର ବାଟରେ ନେଇଯାଅ—! ଆଉ କାହିଁକି ମୋତେ ଦୁନିଆର ପ୍ରବନ୍ଧନା ଭିତରେ ବୁଡ଼ାଇ ରଖୁଛ । ତାଙ୍କର ପରି ମୋ ଜୀବନକୁ ଜାଲ ପୋଡ଼ି ପାର୍ଦ୍ଦଶ ଭଳି ସୁନ୍ଦର କରି ଦିଏ—ଏହାହିଁ ମୋର କାମନା—ଏହାହିଁ ମୋର ଶାନ୍ତି ।

ମାଲ !

ଆଖି ମେଲି ଅନାଇଲି ସେଦିନର ନୂଆବୋଉ, ଆଜିର ଅପା ।

କାନ୍ଦୁଛ ମାଲ

ହଁ ଅପା, ଆଜି ଆଉ ନିଜକୁ କୋଧ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଛି ମୋତେ କିମିତି ଏଥରୁ ତାଙ୍କର ବାଟରେ ଡାକ ନିଅନ୍ତୁ । ଯା' ପାଇଁ ମରୁ ମରୁ ବଞ୍ଚୁଥିଲି— ସେ ଆଜି ତମର କୋଳରେ ଅପା । ତମେ ତାକୁ ସ୍ନେହ ଦେଇ ମଣିଷ କରି । ମତେ ଏଥରୁ ଛୁଟି ଦିଅ । ମୁଁ ଟିକିଏ ମନଭରି କାନ୍ଦି ।

ଛ ମାଲ, ସୁନା ଭଉଣୀ ପରା...ଆଜି ପରା ଦିନରେ କାନ୍ଦନ୍ତି ?

ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଦେଲେ ।

ଅନାଇଲି ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଦୁଇଟି ଲୁହ ଧାର ଗଡ଼ିଆସିବ ମୋର ବେଦନାର ସମସ୍ତାରୀ ହେଉ...ସେ ଲୁହ ଧାର ନୁହେଁ—ସତେ ଯେପରି ସେ ଗଙ୍ଗାର ଜଳପରି ଶାନ୍ତ, ଶୀତଳ, ପବନ ସ୍ନେହର ଧାର...

କବିତା ଭବନ, କଟକ-୩

ରଚନା କାଳ—୧୯୫୧

ମନର ଯେତେ ଆଶା

ସଂକଳନ

“ମଳିନା ଏ ମାଟି ତୋହର ମା’ଟି ଜୀବନ ଧାନ୍ତୀ ତୋର

ଉତ୍ତନେ ପଡ଼ି ରହିଛି ଦବସ ରଜନୀ ସଞ୍ଜ ଭୋର ।

ବିପୁଳ ଏହାର ପ୍ରାଣ ଦାନରେ ବିପୁଳ ଏହାର ସ୍ନେହେ

ପୁଷ୍ପ ହୋଇଛି ଅଙ୍ଗ ତୋହର କର୍ଣ୍ଣ ଫୁଟିଛି ଦେହେ ।

ଏ ତୋହ ମାଆର ବନ୍ଧ ଉଠୁଳା ଗର୍ଭର ସେନେହ ଭୁଲି

କେଉଁପରି ଆଜି ଭରସା କରିବୁ ଯନ୍ତ୍ରଚିତାର ଚୁଲି !

ଅନା ଅନା ଫେରି ବାରେ

ଅନା ଅନା ତୋର ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ମଳିନ ଏ ମାଟିପରେ ।”

ଶ୍ରୀ ରାଧାନୋହନ ଗଡ଼ନାୟକ

●

ବିଶିଷ୍ଟ ଔପନ୍ୟାସିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କାଳିନ୍ଦୀଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହ୍ୟ ଏହାର ସମାଲୋଚନାରେ କହିଛନ୍ତି—“ଲେଖକଙ୍କ କଲମରୁ ବିପୁଳ ଅଶ୍ରୁର ଉଷ୍ଣ ଝରି ପଡ଼ିଛି । ଓଡ଼ିଆ ପରବାସୀ ଯବୁଠାରେ ହିଁ ଯେପରି ପରବାସୀ ରହି ଯାଉଛନ୍ତି; ଆପଣା ଘରେ, ପୁଣି ସୁଦୂର ବିଦେଶରେ କାହିଁହେଲେ ଯାକୁ ମଣିଷ ପରି ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଟିକିଏ ଠାବ ମିଳୁନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଜୀବନର ଏଇ ଜମାଟବନ୍ଦି । ଅଶ୍ରୁକୁ କିନ୍ତୁ ଲେଖକ ଠାବ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ଏହା ତାଙ୍କ ଲେଖନୀ-କୃତିତ୍ବର ବାସ୍ତବ ପରିଚୟ । ସରଳ ସୁନ୍ଦର ଭାଷା ଗଳ୍ପଶୈଳୀ ଫୁଲ ପରି ନିଃଶବ୍ଦରେ ଝରି ପଡ଼ିଛି । ତାଙ୍କର ଭାଷା, ବର୍ଣ୍ଣନା ଚିତ୍ରଣ, ପ୍ରକୃତ ଚିନ୍ତଣ ଓ ଚରଣ ଗଠନ ଦିଗରେ ଯେଉଁ ଅନୁଦୃଷ୍ଟିର ପରିଚୟ ମିଳେ, ତାହା ତାଙ୍କୁ ଔପନ୍ୟାସିକ ମହଲରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିଛି ।”

●

ରାୟପୁର । ଏ ପାଖରେ ବାଣମୂଳ, ସେ ପାଖରେ ଶନ୍ତପୁର । ଠିକ୍ ତା'ର ମଝିରେ
ଛୋଟିଆ ଗାଁଟି ରାୟପୁର । ପୂର୍ବରେ ବିଶାଳ ଆମ୍ବତୋଟା—ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣ ପଡ଼େନ
ସେଠି । ପଶ୍ଚିମରେ ମଣାଣି—ଖାଲି ହାଡ଼, ମୁଣ୍ଡ, ଅଙ୍ଗାର । ଦକ୍ଷିଣରେ ଗୋବିନ୍ଦ-
ନରି, ସବୁ ପାଣି ଧାର—ଶୀତଳ ମନୋହର । ଉତ୍ତରରେ କେନାଲବନ୍ଧ—ଚଳନ୍ତି
ଛବି । ଗାଁର ଗୁରୁ ପଟରେ ଛୋଟ ବଡ଼ କେତେ ଗାଁ । ମାଣପୁର, ଛୋଟି,
ମଙ୍ଗଳପୁର, ଠାକୁରପାଟଣା, ନିକରାଇ, ଭୋଲ, ଯମରା... ଅସୁମାଣ୍ଡ ଗାଁ—
ମଣିଷ ।

ରାୟପୁର ଗାଁଟି ଛୋଟିଆ । ଉଣିଶ ଗୁଲିଶଟି ଘର । ଅଧିକାଂଶ ଗୁମ୍ଫା । ସାରା ବରଷ
ବିଲରେ ଖଟନ୍ତି । ମାଟି ଉପରେ ଫସଲ ହୁଏଲେ ସେମାନେ ହସନ୍ତି—ଫସଲ
ମଉଳିଲେ ସେମାନେ କାନ୍ଦନ୍ତି । ମାଟି ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଭାଲ ଦେଇ
ଗୁଲିଚି ।

ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ସଜନା ଗଛମୂଳେ ନିଧୁ ପଧାନର ଘର । ନୂଆଣିଆ ଗୁଲିଘର ଖଣ୍ଡେ—
ଦି' ଗୁରୁ ବଖର । ଘର ଆଗରେ କେଉଁ ପୁରୁଣା ଅମଳର କଅଁ—ବୟସ ତା'ର
ପୂରୁ ଆସିଲଣି । ଘରର ଉତ୍ତର ଆଡ଼କୁ ଚଉର । ଦକ୍ଷିଣକୁ ବାରି—ବେଗୁନିଆ
ଶିଙ୍ଘୁବାଡ଼ ବୁଲିଚି ଗୁରୁପଟେ । ବାରିତଳକୁ ନିଧୁ ପଧାନର ଜମି ଦି'ମାଣ । ଗୋଟିଏ
ଚକ—ସୁନାଥାଳ ଜମି । ନିଧୁ ପଧାନର କେତେ ପୁରୁଷର ଜମି ଇଏ କହୁ ହେବନି ।
କେବଳ ନିଧୁ ପଧାନ ଏତିକି ଜାଣେ, ତା'ର ବାପ ଦାଦି ଅମଳର ଜମି ଇଏ ।
ଏହାରି ଯୋଗେ ଭାଙ୍ଗିର ସୁଖର ସଂସାର ସବୁବେଳେ ସୁନା ପରି ହୁଏଥାଏ ।

ନିଧି ପଧାନକୁ ବୟସ ଆସି ଦି'କୋଡ଼ି ପନ୍ଦର ଡେଇଁଲଣି । ଜୀବନ ଉପରେ ତାର ଆଶ୍ଚ ଆସିଲେ ବି ଯଉଁବନ ତାର ମଉଳି ନାହିଁ । ଲୁହାପରି ମଣିଷଟାଏ—ଦିନରାତି ଖଟି ଖାଏ । ସେ ଜାଣେ ଜୀବନଟା ଖାଲି ଖଟିବା ପାଇଁ ଗଢ଼ା । ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିକ ଆଣ୍ଟୁ ଲୁଚେନା । ବାର ଭଜା ତେର ତରକାସ୍ତ ତା' ଘରେ ହୁଏନା । ମୋଟା ରୋଟା ଯା ଯେତେବେଳେ ମିଳିଲା । କେତେବେଳେ ଖାଲି ପଖାଳକୁ ଶାଗଭଜା ଟିକେ ନଇଲେ ବା କଞ୍ଚାଲଙ୍କା ଖଣ୍ଡେ । କେତେବେଳେ ଖାଲି ଭାତ—ବିରି ଡାଲି ଟିକେ । ଉମି ଚୋଉ ବି ସେମିତି । ସ୍ବାମୀର ମନ ଜାଣି ସେ ଘର ସଂସାରର ସବୁ ହାନିଲଭ ଚଳାଇ ନିଏ ।

ସେଇ ଦି'ମାଣ ଜମି ଓ ବାରିରୁ ଯା ଆମଦାନି ହୁଏ—ସେଇଥିରେ ନିଧି ପଧାନର ସଂସାର ଚଳିଯାଏ । କା' ହାତକୁ ଅନାଇବା ଲୋକ ନିଧିଆ ନୁହେଁ । ସେ ମୁଣ୍ଡ ଝାଲ ଚୁଆରେ ମାରି ଖଟେ । କି ବରଷା କି ଶୀତ । ସବୁ ସେ ପଥର ପରି ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇ ଖାଲି ଖଟିଯାଏ । ଗାଁର ଭଲ ମନ୍ଦ, ନ୍ୟାୟ ନିଶାପରେ ବି ବେଳେବେଳେ ନିଧି ପଧାନକୁ ଡକେଇ ହୁଏ । ନିଧି ପଧାନ ତିନିପୁଅ, ଦି ଝିଅର ବାପା । କିନ୍ତୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ହେଇ ଦି ପୁଅ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ନିୟତି ଡାକରାରେ ସେପୁରକୁ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ଅଛୁ ଖାଲି ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଓ ସବା ସାନ ଝିଅଟି । ପୁଅଟି ନା ଚଇତା, ଝିଅଟି ନା ପାରୀ । ପାଶୁ ଦି ବରଷ ହେଲ ବାହା ହେଲ ସାରିଲଣି । ଏ ଭିତରେ ଜନ୍ମମାଟି କେତେଥର ମାଡ଼ି ଶାଶୁଘରକୁ ବାହୁଡ଼ିଗଲଣି ।

ଚଇତା ଅଠର ବରଷର ଜୁଆନ ଭେଣ୍ଡା । ବାପପରି ଲମ୍ବା ବଳିଷ୍ଠ ତେହେରା । ଦେହର ଚଙ୍ଗ ତାର କଳା ହେଲେ କଣ ହେବ ଭଅଁର ପରି ଚିକ୍କଣ ଗଢ଼ଣଟି ପୁରୁଲ ପୁରୁଲ ଦେହକୁ ବେଶ୍ ମାନେ ।

ପାଶୁ ବାହାଘର ସରିଲା । ନିଧି ପଧାନ ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଟିଏ ବୋଝ ସିନା ଖଲସ ହେଲା—ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟିଏ ବୋଝ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ପୁଅ ବାହାଘର ପାଇଁ ନିଧି ପଧାନ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରେଇଲା । ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷକୁ ପାଟପୁର ଗାଁର ବରଜୁ ରାଉତ ଘରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ପଡ଼ିଲା । ବରଜୁ ରାଉତର ବଡ଼ ଝିଅ କନକ—ଦେଖିବାକୁ କି ସୁନ୍ଦର ! ସୁନାପରି ଦେହ—ମୁହଁଟି ଗୋଲ ଠିକ୍ ପୁନେଇ ଚାନ୍ଦ ପରି । ଭସାଣିଆ ଆଖି, ଗୋଟିଏ ଗୁଞ୍ଜରେ ଗଢ଼ା । ଦେଖିଲେ ଘଡ଼ିଏ ମନ ପୁରେଇ ଚାହିଁବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।

ସେଇଆକୁ ନିଧି ପଧାନ ତା ଘରର କୁଳଲକ୍ଷ୍ମୀ କରି ଅଣିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲା । କିନ୍ତୁ ଚଇତା ସେଠି ବାହା ହେବାକୁ ମଜ୍ଜିଲ ନାହିଁ । କିଏ ତାକୁ କହିଲା ଦେଖିବାକୁ

କାଳୀଟିଏ । ଚଇତାର ଶୋଳପଣ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଗାଁରେ ମଦନ ଜେନା ଝିଅ
ନୟନାଙ୍କ ବାହା ହବାକୁ ।

ନୟନା—ପଦ୍ମଫୁଲପରି ଡଳ ଡଳ ସୁନ୍ଦରୀ ନୟନା । ଚଇତା ତାକୁ ପିଲାବେଳୁ
ଦେଖିଆସିବି ଅତି ଆପଣାର ପରି । ମନେ ମନେ ଛୁପି ରହୁଛି କେତେ ଆଶା—
କେତେ ଅଜଣା ବାସନା । ନୟନାଙ୍କ ଯେବେ ସେ ବାହା ହୁଅନ୍ତା, ତେବେ ତାର
ଏଇ ପୁରୁଲ ପୁରୁଲ ଗୋରୁ ତକ ତକ ଗାଲରେ ବହେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ଭିଡ଼ି ନିଅନ୍ତା
କୋଳକୁ । ପରକ୍ଷଣରେ ମନର ବାସନା ହଜିଯାଏ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ।
ଅନ୍ତତର ସୁଖମୁଖର ସୁଦୃଶ୍ୟ ଖାଲି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମାରେ ମନରେ । ଚଇତାର ସାରା
ଶରୀର ଗର୍ବ ବେଦନାରେ ଭରି ଉଠେ ।

ଦିନକର କଥା ।

ସବୁଦିନ ପରି ସୁରୁତ ଦେବତା ଲୁଚିଗଲେ ଦୂର ପାହାଡ଼ ସେପଟରେ । ଗାଁ ଗଣ୍ଡା,
ବିଲବାରି, ନଈନାଳ, ସବୁଆଡ଼େ ଛୁରିକି ପଡ଼ିଲା କେତେ ରଙ୍ଗ । ସେ ପାଖରେ
ଧରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ୟା ନେଲେ । ଦିବସର କେତେ ଇତିହାସ, କେତେ ସକରୁଣ
ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲିଭିଗଲା ଦୂର ବନାମାର ଅସ୍ତରାଗ ଭିତରେ—ଜୀବନର ସବୁକଥା
ଯେପରି ମରି ମରି ଆସେ ମରଣର ସୀମାହୀନ ଅନ୍ଧକାର ତଳେ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର
କଅଁଳ ଆଲୁଅରେ ଘର ଦୁଆର ଚକ୍ରକଣ ଜଣ୍ଠା ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ହସି ଉଠିଲା ।

ସଞ୍ଜପହର ଗଢ଼ି ଗଲଣି । ଚଇତା ମନଃସ୍ଥିରେ ଯାଇଁ ନୟନା କନ୍ଦରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।
ନୟନାର ବୋଉ ଘରେ ନାହିଁ— ବାପା ଯାଇଛି ଗାଁ ଶାମ ସେଣ ଘରକୁ ।
ଚଇତାକୁ ଦେଖି ନୟନା କଥା କହିଲା ନାହିଁ । ଚଇତାର ଦୋଷ
ହେଉଛି—ସେ ଚାରିଦିନ ହେଲା ନୟନା କନ୍ଦକି ଆସି ନାହିଁ । ନୟନାର
ବାପ ମା ଚଇତାକୁ ଆପଣାର ପରି ଦେଖନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ କୁହନ୍ତି,
ନୟନା ସାଙ୍ଗରେ ଯଦି ଚଇତାର ବାହାଘର ହୁଅନ୍ତା, ତେବେ ବାରିବାକୁ କେହି
ନଆନ୍ତେ । ଚଇତା ନିଜର ଆସେ ନୟନା କନ୍ଦକି । ନୟନାର ବାପ, ମା ବାଧା
ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଚନ୍ତି ନୟନାଙ୍କ ଦିନେ ଚଇତା
ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେବେ । ନୟନାର ରୋଷ ଦେଖି ଚଇତା କହିଲା, ନୟନା କଥା
କହିବୁ ନାହିଁ ? ତଥାପି ନୟନା ଅଟଳ । ଚଇତା ରାଗରେ ଫେରି ପଡ଼ି ଆସୁ
ଆସୁ ଦୁଆର ବନ୍ଦି ତା ମୁଣ୍ଡରେ ପିଟି ହୋଇଗଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ଫାଟି ଖାଲି ରକ୍ତ
ବୋହିଲା । ‘ଭୟ’ ବୋଲି କହି ଚଇତା ବସି ପଡ଼ିଲା । ନୟନା ଛୁଟି ଆସିଲା ।
କହିଲା, ଚଇତା ଭାଇ, କଣ ହେଲା ? ଚଇତା ନୟନାକୁ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଇ

କହୁଲ, କାହିଁକି ତୁ ପରା କଥା କହୁ ନଥିଲୁ—ପୁଣି କାହିଁକି ମୋ କଢକ ଆସୁରୁ ?
 ନୟନା ଦେଖିଲ ଚକତା ଶୁଭ ମୁଣ୍ଡରେ ରକ୍ତ । ଆଖି ତାର ଲୁହ ଛଳ ଛଳ ହେଇ-
 ଆସିଲା । ବାଧା ନ ମାନି ସେ ଚକତା ଶୁଭ ମୁଣ୍ଡରୁ ନିଜ ଲୁଗାକାନିରେ ରକ୍ତ
 ପୋଛିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଚକତା କହୁଲ, ନୟନା ତୁ ମୋତେ ଗାଳି ଦେଲୁ କି ?
 ନୟନା ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ । ତମକୁ କେବେ କେଉଁଦିନ ଗାଳି ଦେଇଛି
 ଚକତାଶୁଭ ? ଚକତାର ମନ ନାହିଁ ପଡ଼ିଲା ସ୍ନେହରେ । ସେ ନୟନା ଆଖିରୁ
 ଝରି ପଡ଼ିଥିବା ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ କହୁଲ, ନୟନା କାହାରୁ କାହିଁକି—ମୁଁ ସେମିତି
 ତୋ ମନ ବିଡ଼ିବାକୁ କହୁଥିଲି ନା ! ନୟନାଙ୍କ କୋଳରେ ଚୁପିଥିବା ଘଡ଼ିଏ
 କାଳ । ନୟନା ଲତାଟି ପରି ଚକତା କୋଳରେ ଛନ୍ଦି ହେଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନ ଗଢ଼ି ଯାଇଛି । କେତେ ଜହ୍ନରାତି ହଜି ଯାଇଛି ଚକତା ନୟନାର ବୁକୁ
 ଉପରେ । ଚକତାର କେତେ ତାତଲ ପରଶ ନୟନାର ଗୁଡ଼ି ଉପରେ ବାଜିଛି ।
 ଦିନ ଦିନକରି କଥା—କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ହଜିଯାଏ, ଆଉ ପୁଣି ଥରେ
 ମିଳେନା । ତା'ର ସ୍ମୃତିର ଶେଷ ସୌରଭଟିକ ଖାଲି ଜାଇରହେ କାଳକାଳକୁ ।
 ଚକତା—ନୟନା । ଗୋଟିଏ ବୃନ୍ତରେ ଦୁଇଟି ଫୁଲପରି ହସି ଉଠିଥିଲେ ।
 କିଏ ଜାଣେ—ଦୁଇଟି କାଳଜାଟ ଦୁହିଁଙ୍କ ସୁନା ସପନକୁ ଚୁନା କରି ଶୁଦ୍ଧିଦେବ
 ବୋଲି !

ଦିନେ ନିଧୁ ପଧାନର ବାରି ବରିଷ୍ଠ ଧଡ଼ା ମେଲୁ ଥିଲା । ଯୋଗକୁ ମଦନ ଜେନାର
 ଓଲେଇ ଗାଈ ଦି'ଟା ପାଇଁ ବରିଷ୍ଠ ଭିତରେ ପଶି କେତେ ଫସଲ ସବୁ ନଷ୍ଟ
 କରିଦେଲେ । ଆସାଡ଼ ମାସ । ନିଧୁ ପଧାନ ଦିନ ମିହନ୍ତ କରି ବରିଷ୍ଠରେ ଜହ୍ନି
 ଭେଣ୍ଟି, କାକୁଡ଼ି, ଶାଗ ଇମିତି ବାରି ରକମର ଫସଲ ଲଗାଇଥାଏ । ନିଧୁ ପଧାନ
 ହାତ ବାଜି ବାରି ବରିଷ୍ଠ ସବୁବେଳେ ହସୁଥାଏ । ନିଧୁଆ ସେଇଆକୁ ଦେଖିଲେ
 ତା ପେଟ ପୁରିଉଠେ । ଘରେ ଖାଇ ଯା ଉପୁରି ଆମଦାନୀ ହେବ ତାକୁ ଗାଁ
 ହାଟରେ ବିକି ଘର ଖରଚ ମେଣ୍ଟାଇବ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲା ଲୋକକୁ ସବୁ ଶେଷ । ମଦନ
 ଜେନାର ଓଲେଇ ଗାଈ ଦି'ଟା ପଶି ସବୁ ଫସଲ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ନିଧୁଆର
 ମୁଣ୍ଡ ଚିରି ଲେ । ଗ୍ରାମରେ ମଦନ ଜେନାର ସାତପୁରୁଷ ଉଦ୍ଧାର କଲା ।
 ତଥାପି ତାର ରାଗ ଶାନ୍ତ ହେଲା ନାହିଁ । ମଦନ ଜେନା ନିଜ ଗାଁ ଲୋକ—
 ପଡ଼ୋଶୀ । ରାତି ପାହଲେ ମୁହଁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ । ସବୁ ସେ ଭୁଲିଗଲା । ଗାଈ
 ଦି'ଟାକୁ ନେଇ ପାଖ ଗାଁ କାଞ୍ଚି ହାଉସରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲା ।

ମଦନ ଜେନା ଶୁଣିଲା । କଣ କରିବ—ନିଜର ଭୁଲ । ଗାଈ ଦି'ଟାକୁ ଘରେ
 ବାନ୍ଧି ରଖିଥିଲେ ଆଉ ଏତେ କଥା ହୋଇ ନ ଥା'ନ୍ତା । ଗରିବ ବିଚର—କେତେ

କଷ୍ଟରେ ଟଙ୍କା ଘନିଷ୍ଠ ଅକାରଣରେ ଗଣି ଗାଇ ଦି'ଟାକୁ ମୁକୁଳେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲା । ମନେ ମନେ କହିହେଲା, ନିଧୁ ପଧାନକୁ ସେ ଭାଇପରି ଦେଖେ । ଭଲ ମନ୍ଦରେ ସବୁବେଳେ ତା'ର କଦଳି ଛୁଟିଯାଏ । ପୁଣି ତା'ର ଝିଅ ନୟନାଙ୍କ ଚକତା ହାତରେ ଦେବ ବୋଲି କେବେଠୁ ମନେ ମନେ ଠିକ କରି ସାରିଛି—ଏତକ ମୁହଁମୋତ ଟିକେ ନିଧୁଭାଇ ରଖିଲା ନାହିଁ ! ଆଉ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧିଲା ବେଳ ତ ଅଳ୍ପ ମଦନ ଜେନା ମୁଣ୍ଡଟା ବଗିଡ଼ିଗଲା । ସେଇ ଦିନଠୁ ଚକତାକୁ ତା' ଘର ମାଡ଼ିବାକୁ ମନା କଲା । ଚକତା ଯେତେ ବୁଝାଇଲା—ମଦନ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ଏକ-ବାଗିଆ ଲୋକଟା—ଯା ବୁଝିଥିବ ସେଇଆ । ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାରୁ ନୟନା ଚକତାର ସବୁ ସୁଖ ସରାଗ ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲା ।

ଚକତା କିନ୍ତୁ ନୟନାକୁ ଭୁଲି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ତାଙ୍କ ଘର ବାଟେ ବାଆଁ ରେଇ ଯିବା ଆସିବା କରେ । ବେଳେ ବେଳେ ସେ ନୟନାଙ୍କ ଦେଖେ କବାଟ କଣରୁ—ବେଳେ ବେଳେ କାଅମୁଲେ—ଚଉଁରା କଦରେ । ନୟନା ବୁଝି ରହେ ଚକତାକୁ—ଆଖିରେ ତାର ଲୁହ ଭରିଥାଏ । ଚକତାର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନରେ କିଏ ହାଉଡ଼ି ଧରି ପିଟେ । କମିତି ସେ ନୟନାଙ୍କ ଦୂରରୁ ଦେଖି ଫେରେ ।

ଚକତା ଯିଏ ଧରି ବସିଲା ସେ ସେଠି ବାହା ହେବନି; କିଏ ତାକୁ ମିଛରେ କହିଲା, ବରଜୁ ରାଉତ ଝିଅଟା ଜନ୍ମି ମଞ୍ଜିପରି କାଳୀ—ଅସୁନ୍ଦରୀଟାଏ । ବାପା ତାର ଅନେକ ବୁଝାଇଲେ—ସେ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ନିଧୁ ପଧାନ ମନଟା ଦୁଃଖରେ କରନ୍ତି ହେଲା । ସେ ଖାଇଲା ପିଇଲା ନାହିଁ । ବୋହୂ କହିଲା, ଚକତା, ବାପ ସିଏ ତୋର, ସେ କଣ ତୋତେ ଭଲରେ ଘର କରିବାକୁ କି ସୁଖରେ ରହିବାକୁ ଚାହେଁନା ! ଛୁଃ, ଧନଟା ପରା—ବାପ କଥାରେ ଅମତ ହୋନା । ତାଙ୍କ ମନ ଦି ଦିନ ହେଲା ଭଲ ନାହିଁ । ଯା ତାଙ୍କ ମନରେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ଦେ । ଆମର ଦିନକାଳ ତ ପୁରୁଆସିଲାଣି । ଆଉ କେଜଣା ଦିନ ତୋର ହସ ଖେଳର ସଂସାର ଦେଖି ଟିକିଏ ସୁଖରେ କଟୁ । ଚକତାର ବଗିଡ଼ା ମନଟା କାଟକୁ ଫେରିଲା ।

ଗଲା ବରଷ ଫଗୁଣ ମାସରେ ଚକତାର ବରଜୁ ରାଉତ ଝିଅ କନକ ସାଥୀରେ ବାହାଘର ହେଇଗଲା । ବାହାଘର ସାରି ନିଧୁ ପଧାନ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲା । ଗାଁ ଗୋଟାକରେ ଚହଲ ପଡ଼ିଲା ନିଧୁ ପଧାନ ବୋହୂଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରି । ଖୁଣିବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ନିଧୁ ପଧାନ, ଉମିବୋଉ ଗୁଡ଼ି ଗବରେ ଫୁଲ ଉଠିଲା । ଆଉ

ଚଇତା—ତା'ର ଅବୁଝା ମନଟା ଘର ଧରିଲା । ଅନ୍ଧାରର ଧୂଳିକ ଉଠିବେଳାର ଭୁଲ ପାଇଁ ଅନୁରାପ କଲା । ମଧୁଶ୍ୟାମା ରାତି । ଗାଁ ଲୋକାରେ ଦିଏ ଭାଉଜ ହେବେ—ସେ ହସି ହସି ଆସି ଆଗେ ଚଇତାକୁ ଘରେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଗଲେ । ଆଉ କହିଲେ, ଦେଖ କାଳୀମୋହୁଁ, ମୋଲି ଦିମିତି କରଛନ୍ତି ନାହିଁ । ଚଇତା ମୁହଁରେ ଫୁଟି ଉଠିଲା ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହସ । ଟିକିଏ ପରେ ଚଇତା କପରେ କନକକୁ ଆଣି ଭାଉଜ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଗଲେ । କନକ ଆସୁ ନଥିଲା—ଘଡ଼ିଏ ଜିଦ୍ କଲା । ଭାଉଜ ବୋଉ ଆଣି ଶେଷକୁ ଟାଣି ଟାଣି ଚଇତା ହାତ ମୁଠାରେ ତା ହାତ ଧରାଇ କହିଲେ, ନିଅ ତମର କନକକୁ—ଏକାର ମୋର ଛୁଟି । ଭାଉଜ ହସି ହସି କବାଟ ଆଉଁଟାଇ ନେଲେ ।

ଶୁକୁ ପକ୍ଷ । ଦଶମୀ ଜହ୍ନର ମେଘ ମଉଳା ଫିକା ଆଲୁଅ ବାତାୟନ ଦେଇ ଘରେ ପଡ଼ିବ ଏଣେ ତେଣେ । ରୁଦ୍ଧ କନ୍ଧରେ ଦୀପତି ଜଳୁଛି—କ୍ଷୀଣ ଅତି କ୍ଷୀଣ । ଚଇତାର ହାତ ମୁଠାଟି ଖୋଲିଗଲା । କନକ ହାତଟା କାଢ଼ି ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା । ଘଡ଼ିଏ ମାରବ—ପ୍ରଦୀପ ନିସ୍ତେଜ—ନିସ୍ତପ୍ତ । ଚଇତା ଗୁଡ଼ି ଭିତରେ ଅଜଣା ସ୍ବପନ । ଯେଉଁଠି ବାଲିବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ପାଗଳ ପରି ଚଇତା ଟାଣି ଆଣିଲା କନକକୁ ନିଜ କୋଳକୁ । ଓଡ଼ଣା ମୁହଁରୁ ଟାଣି ଦେଲା । କନକ ଦେହରୁ ଲୁଗା ଫାଳେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । କନକର ସୁନ୍ଦର ରୂପଛବି ଦେଖି ଚଇତା ଭୁଲିଗଲା ନିଜକୁ । କନକ ଅଭିମାନୀ ପରି କହିଲା, କାହିଁକି—ମୁଁ ତ କାଳୀ—ଅସୁନ୍ଦରୀଟାଏ, ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କାହିଁକି ଲାଗିବ ! କନକର ଅଭିମାନଭାବ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ଅବସ୍ଥାରେ ଚଇତା ନଥିଲା । ଝରକା ଦେଇ ଝଲକାଏ ପବନ ବୋହୁ ଆସିଲା । ଦୀପଟା ଲିଭିଗଲା । ତା'ପରେ ସବୁ ଅନ୍ଧାର—ଅନ୍ଧକାରରେ ଦୁଇଟି ଅତ୍ୟୁତ ଆତ୍ମା ହଜିଗଲା କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ—କଳ୍ପନା ରାଜନର ସରଗ ସେ ପଟରେ ।

କନକକୁ ପାଇ ଚଇତା ଭାରି ଖୁସି । ସବୁବେଳେ ମନଟା ତା'ର ପ୍ରାଣ ଶୁଭା ଦେଖିବାକୁ ଛଟପଟ ହୁଏ । କାରିତଳ ଜମିରେ ହଳ କରୁ କରୁ କେତେବେଳେ ଚଇତା ଛୁଟି ଆସେ ପାଣି ପିଇବା କାହାନୀରେ କନକକୁ ଦେଖିବାକୁ । କନକ ହସି ହସି ପାଣି ନେଇ ଛୁଟି ଆସେ । ବିଚଣା ଧରି ଘଡ଼ିଏ ବଞ୍ଚିବ । ଟିକିଏ ନିଶ୍ବାସ ମାରି ବାହୁଡ଼ିଯାଏ ।

ସୂତ୍ରୀ ସେ କାମରେ ଲାଗେ—ତଳି ତଳି ମାତାଲ ପରି । ବେଳେ ବେଳେ ମନ ଖୁସିରେ ଗାଇବ ଉପକ୍ରମ ଉଠିଲା ପ୍ରହର ପଦେ—ବେଳେ ବେଳେ ଭାମ ଭୋଇ

ଭଜନରୁ ପଦେ । ମନଟା ଯେତେବେଳେ ପବନ ପରି ଚଞ୍ଚଳ ଫୁଟି ଥାଏ—
ସେତେବେଳେ କେତେ ଆଡ଼େ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଧାଏଁ କଲନା ହୁଏନା । ଚକତା
କନକକୁ ପାଇ ସବୁ ଭୁଲିଯାଏ ।

ପୁଅ, ବୋହୂ, ଭାରିଜାକୁ ନେଇ ନିଧୁ ପଧାନ ଚାରିଜଣ । କମିତି ତା'ର ଗ୍ରେଟିଆ
ସଂସାରଟି । ନାହିଁ ଦୁଃଖ, ନାହିଁ ବଡ଼ଲୋକର ଭୋଗ ବିଳାସର ଚନ୍ଦ୍ର । ଉପରେ
ନେଲିଆ ଆକାଶ, ଉଦାର ପ୍ରଶାନ୍ତ—ତଳେ ଶ୍ୟାମଳ ଧରଣୀର ମାଟି—ସବୁଜ,
ସୁନ୍ଦର । ତା'ର ଉପରେ କେତେ ମହାଦେଶ, ଦେଶ, ପ୍ରଦେଶ କେତେ ଗାଁ ।
ତା ଉତ୍ତରେ ପୁଣି ଗ୍ରେଟିଆ ଗାଁଟି ସ୍ୱୟମ୍ବର । କୋଉ ଗାଁରେ ଲେଖା, ନ ହେଉ
ପଛେ ବଡ଼—ହେଉ ପଛେ ଅଜଣା ଅଶୁଣା, ତଥାପି ସେ ଗାଁଟି ତାର ଅତି
ଆଦରର । ସେଇଠି ସେ ଜନ୍ମ ହେଇଛି । ଜନ୍ମମାଟିର ମମତା ସେନ ବଡ଼
ହେଇଛି । ତାର ପୁଅପୁରୁଷ କେତେ ସେଇ ଗାଁକୁ ଅଡ଼େଇ ଦିନ ପାଇଁ ଆସି
ମରି ହଜିଗଲେ । ସେ ବି ଦିନେ ସିଏ ।

ନିଧୁପଧାନ ଭାବେ, ଜୀବନଟା ଅଲୋଡ଼ା, ଅସାର । ବଞ୍ଚି ରହିବାରେ କାହିଁ
ଆନନ୍ଦ—କାହିଁ ଜଗରଣ ଖାଲି ସ୍ୱପ୍ନ—ଜୀବନଟା ଗୋଟାଏ ବରଷ ସ୍ୱପ୍ନ ।
ସ୍ୱପ୍ନ ଭୁଟିଗଲେ ସବୁଶେଷ, ତା'ପରେ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହଜି ଯାଇଥିବା ଗୋଟାଏ ବରଷ
ମରିଚିକା ପରି ।

ତାର ବଡ଼ଝିଅ ଉମି—ଦି' ପୁଅ ରଜନା, ସୁଦାମ । କାହାନ୍ତି ସେ ସବୁ ଆଜି ?
ସବୁ ଆସିଚନ୍ତି ପୁଣି ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି ଦୂରଦୂରାନ୍ତ ସେପଟକୁ । ନିଧୁ ପଧାନ
ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ବସି ବସି ଭାବେ—ଯେଉଁଠି ସରଗ ଛୁଇଁଛି ମାଟି, ଆକାଶ
ଅବନୀର କୋଲାକୋଲି, ତନୋଟି ପିଲଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହ—ଦରୋଟି ବଚନ
କାନରେ ବାଜି ଉଠେ । ଚହଲି ଉଠେ ଭାବନା—ଆଖିରୁ ତାର ଝରିପଡ଼େ
ଲୁହ ।

ପୁଣି ଭାବନା ବଦଳେ । ଆଖି ଆଗରେ ଭାସିଉଠେ ତାର ସୁନ୍ଦର କ୍ଷେତ—
ଗ୍ରେଟିଆ ସଂସାର । ଚକତା ପରି ତାର ପୁଅ ଅଛୁ—ପାଶୁ ପରି ଝିଅ—କନକ
ପରି ବୋହୂ—ଆଉ ଭଙ୍ଗା ହାଡ଼, ଭଙ୍ଗା ଜୀବନର ସାଥୀ ଉମିବୋଉ—ରଜାନ
ଅନ୍ତତ ନାହିଁ ଉଠେ । ମନ ଧାଏଁ । କାହିଁ ଅନ୍ତତ—କାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ।
ଉମିବୋଉର ଯଉବନ-ବସନ୍ତ ବିଦାୟ ନେଇଛି—ଅଛୁ କେବଳ ଅଧମଉଳା
ଜୀବନଟା । କେବେ କେତେବେଳେ ଟଳି ପଡ଼ିବ—ଗୋଧୂଳୀର ଅସ୍ତରାଗ ଉତ୍ତରେ

ଜୀବନର ଶେଷ ଆଲୋକ କଣା ଟିକକ ହଜିଯିବ—ଗୁଡ଼ଥର ଅନ୍ଧକାର ପରଶରେ ।
ତା'ପରେ ଜୀବନରେ କେବେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠିବ—କିଏ ଜାଣେ ?

ଭାବନାର ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜ୍ୟରୁ ଫେରିଆସେ ନିଧୁ ପଧାନର ମନ । ଆଖି ଆଗରେ
ବିରାଟ ଦୁନିଆ—କେତେ ଘର, କେତେ ମଣିଷ । ସବୁଜ ଧାନକ୍ଷେତ ତାର
ହସି ଉଠିଛି । ଭରା ଫସଲ, ଧାନକ୍ଷେତର ବାସନାରେ ତାର ଅନ୍ତର ଆଶା ଓ
ଉଲ୍ଲାସରେ ମହକି ଉଠେ । ସେ ଭାବେ ବଞ୍ଚିକାରେ ଆନନ୍ଦ ଅଛି—ସୁଖ ଅଛି ।
ଲୀଳାୟିତ ସ୍ୱପ୍ନ ଯାଏ ଭାଜି—ସେ କାମରେ ଲାଗେ—ଦିନୁ ଦିନ ।

ଚକ ଘୁରୁରୁଲେ । କେତେ ବରଷ, କେତେ ମାସ, କେତେ ଦିନ ତିଆରି ହୁଏ ।
ପୁଣି ହଜିଯାଏ ମଉଳା ଫୁଲର ଝର ପାଖୁଡ଼ା ପରି ଅମଡ଼ା ଦୁନିଆର ଅସରନ୍ତି
ପଥରେ । ସମୟର ବାଲି ଉପରେ ଖାଲି ତାର ଚିହ୍ନ ରହିଯାଏ ।

ବୈଶାଖର ଖଇଫୁଟା ଖରା । ଶୁଖିଲା ପୃଥିବୀ—ଗୁରୁଆଡ଼େ ହୃଦୟିଆ, ଖାଲି ଖାଁ ଖାଁ । ନିଗୁଟିଆ ଦି' ପହରେ ସାର୍ବ ସାର୍ବ ଝାଞ୍ଜି ପବନ ବହୁ ବାଟୋଇର ତଣ୍ଡି ଶୁଖାଇ ଦେଉଛି । ଚରଣ ଶେଷରୁ ଗାଡ଼ିଆ ଝୋଲରୁ ପାଣି ଶୁଖିଯିବାକୁ ବସିଲଣି । ଗଛ ଲତାର କଅଁଳ ଛନଛନ ଦେହ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲଣି । ପକ୍ଷୀ-ଗୁଡ଼ାକ ଆଁ କରି ପତର ଗହଳରେ ନିଜକୁ ଖରାପାରୁ ଲୁଚାଇ ବସିଛନ୍ତି ।

ମରାଚକା ଦୂରରେ ଝିଲିମିଲି ହୋଇ ନାଚୁଛି—କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ସତେ ! ପଥଚଲା କ୍ଳାନ୍ତ ପଥକ ଚାଲିଛି କିନ୍ତୁ ଆଶା ତା'ର ମରିଯାଉଛି । ଦେହର ଝାଲ ପୋଛି ଭାବୁଛି ପଥ ମୋର କେବେ ସରିବ ? ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ ବଳର ଶୁଖିଲା ନଡ଼ା, ରାସ୍ତାର ଧୂଳୀ ଓ ଶୁଖିଲା ପାଚିଲା ପତର ଗୋଟେଇ ଗୋଟାଏ ଖମ୍ବ ତୋଳୁଛି ଆକାଶକୁ । ଅନ୍ଧସୂତଫାୟା ଗଲଣି ଦି' ଦିନ ହେବ—ତଥାପି ଆକାଶରେ ଖଣ୍ଡେ ବଉଦର ଦେଖା ନାହିଁ । ଚାପିକୁଳ ଆଁ କରି ଅନାଇଛନ୍ତି, ଜମି ଆଉ କେବେ ହଲ ହେବ ! ଗୁରୁଆଡ଼େ ହାହାକାର—ବୁକୁଫଟା ତାତଲ ନିଶ୍ୱାସ ।

ନିଧୁ ପଧାନ ଦେଖୁଛି ଏ ବରଷ ଆଉ ଭଲ ଫସଲ ହେବାର ଆଶା ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡଟା ତାର ଘୁରାଇ ଦେଉଛି । ଗଲ ସନ ଚଳତାକୁ ବାହା କରିଛି—ଦି ଶହ ଟଙ୍କା କରଜ । ଭାବିଥିଲା, ଏ ବରଷ ଘର ଖର୍ଚ୍ଚ ମେଣ୍ଟାଇ ଯାଉଥିଲା ଆମଦାନୀ ହେବ ସେଇଆକୁ ବିକି ସେ ଦେଖା ଶୁଣି ଦେବ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ତାର ଆଶାର ଫଳ !

ଆଶା—ମଣିଷର ଆଶା ଏଇ ଆକାଶ ପରି ବିରାଟ, ମହାନ । କେଜଣା ଦିନକୁ କେତେ କଥା—କେତେ ଭାବନା । ଭବିଷ୍ୟତ ନାହିଁ ଉଠେ—ଆଶାର ମାୟା-ମୁଗ ଦଉଡ଼େ ତାର ପଛେ ପଛେ । କେତେବେଳେ କେଉଁ ଅଜଣା ଆଲୋକିତ ପଥରେ ଜୀବନଟା ଯାଇ ପଡ଼େ—କେତେବେଳେ ନିରାଶ ମରୁଭୂମିରେ ନିରାଶାର ଝଡ଼ ଉଠେ । ବ୍ୟର୍ଥ ଜୀବନ ନିର୍ଭୟରେ ହତାଶାର ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ସେ ପଟରେ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାଧ୍ୟାତ୍ମିକଙ୍କୁ ଆକାଶରେ ଖଣ୍ଡେ ବଉଦ ଦେଖା ଦେଲା । ଅସରାଏ, ଅସରାଏ ବର୍ଷା ହେଲା—ଜୀବନ ପଶିଲା ପୃଥିବୀ ଦେହରେ । ନିଧୁ ପଧାନର ଭଙ୍ଗା ହୃଦୟରେ ଶୀତଳ ସ୍ନିଗ୍ଧ ପରଶ କିଏ ଚୁଲଇ ଦେଲା । ତଥାପି ତା ମନରେ ଅଶାନ୍ତ । ଯୋଉ ବର୍ଷା ଅସରାଏ ହେଲା କୁଆଡ଼କୁ କାମରେ ଆସିଲା ନାହିଁ—ପୁଣି ଟାଣିଟାଣିଆ ଖରା ।

ଦିନେ ସଞ୍ଜବେଳେ । ଦିଗହଜା ନିରୁଜ ଅନ୍ଧାର ତଳେ ନିଧୁ ପଧାନର ଘର ଦୁଆର ହଜି ଯାଇଛି । ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାରେ ଦିନ ଧରି ଜଳୁଛି ଲଣ୍ଠନଟା—ପୁରୁଣା ସାତରସ ମସିଣା ଉପରେ ବସି ବସି ନିଧୁ ପଧାନ ଭାବୁଛି ଜୀବନର ଅନାଗତ ଦିନର କଥା । ଏତିକିବେଳେ ଗାଁର ଭୋଲି ସାମୁଲ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ନିଧୁଆ ପଚାରିଲା, କି ସାମୁଲ ପୁଅ, କୁଆଡ଼େ କି ? ସାମୁଲ ହସି ହସି କହିଲେ, କାଲି ଯାଉଛି କଲିକତା—ଯାଉଥିଲା ଏହି ବାଟେ—ଭାରିଲା ପଧାନପୁଅକୁ ଟିକେ ଦେଖା କରି ଯାଏ । ପୁଣି କେବେ ଭାବ୍ୟରେ ଥିଲେ ବରଷେ ଛ ମାସରେ ଗାଁକୁ ଲେଉଟିବା କଥା—ନଇଲେ ନାହିଁ । ପଧାନେ କଅଁଳେଇ ପଚାରିଲେ, ଆଜ୍ଞା ସାମୁଲେ, କଲିକତା ଚାଲିଗଲା ଆମଦାନୀ କମିତ ହେଉଛି—ବେଗ୍ ଭଲ ତ ? ସାମୁଲ କହିଲେ ହଁ ପଧାନେ, ବେଗ୍ ଦି ପଇସା ହୁଏ । ଯୋଉ ହାଡ଼ ଭଙ୍ଗା ଖଟଣି ! ବେଳେ-ବେଳେ ଦିକ୍‌ଦାର ଲାଗେ । ପଧାନେ କହିଲେ, ପରିଶ୍ରମ ନକଲେ ଲାଷ୍ଟି ଆସେନା ସାମୁଲେ । ସାମୁଲ କହିଲେ, ତା’ ସତ ପଧାନେ, ତେବେ ବିଦେଶୀ ଜୀବନଟା ବଡ଼ ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନ । ତା’ ନହେଲେ ଅତି ଆପଣାର ଏଇ ଘର ଦୁଆର, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଅ, କୁଟୁମ୍ବକୁ ଗୁଡ଼ି ସାତ ରାଜକ ତେର ନଦୀ ପାର ହେଇ କିଏ ବିଦେଶରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିରହନ୍ତା ? ପଧାନେ ହସିଲେ । କହିଲେ, ଏ ଜୀବନରେ ଆଉ ମୋର ବିଦେଶ ଯିବା ଘଟିଲା ନାହିଁ । ଏଇ ପିତୃପୁରୁଷ ଜମିରେ ଖଟି ଖଟି, କେବେ ଦିନେ ତାରି କୋଳରେ ଢଳି ପଡ଼ିବି, କିଏ ଜାଣେ ! ଦିନ କାଳତ ଆସୁନାହିଁ—ଯାଉଛି । ଚଇତା ମୋତେ ମୁଁଏ ମାଟି ଦେଲେ ସେଇ ମୋର ସାରା ଜୀବନର ଶାନ୍ତି ।

ତା'ପରେ ସୁଖ ଦୁଃଖ କେତେ କଥା ପଡ଼ିଲା । ପଧାନ କହୁଲେ, ଏ ବରଷ ଆଉ ଫସଲ ହେବାର ଆଶା ନାହିଁ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଆସି ସରକା ଉପରେ । ଭଲକରି ଦି' ଅସରା ବର୍ଷାତ ହେଲା ନାହିଁ । ଜମି ହଳ ହେବ କେବେ ? ଗୁଣି କୁଲରେ ଭଲେଣି ପଡ଼ିଗଲଣି ସାମୁଲେ—କେମିତି ସେମାନଙ୍କର ଘରସଂସାର ଚଳେଇବେ । ସାମୁଲ କହୁଲେ, ଯା କହୁଲ ସତ ପଧାନେ—ଗରୀବଙ୍କର ଭେଳା ବୁଡ଼ିଲା । ସାମୁଲେ ଉଠିଲେ—କହୁଲେ, ଯାଉଛି ପଧାନେ ଦଣ୍ଡବତ । ପଧାନେ ହସି ହସି କହୁଲେ, ସାମୁଲପୁଅ, ଚିଠିଦେନ ଭଲ ମନ୍ଦ ଖବର ଲେଖି । ସାମୁଲ ହୁଁ ଭରିଲେ । ତା'ପରେ ସେଇ ଅନ୍ଧାରରେ ଘରମୁହଁ ଧରିଲେ ।

ସାମୁଲ ଗୁଲିଫିକାରୁ ନିଧି ପଧାନ ମନରେ ଚେଇଁ ଉଠିଲା କେତେ କଥା । ଏଇ ଭେଳି ସାମୁଲ, ବାପ ମଲବେଲେ ଘରଛାଡ଼ି ଛୁଟା ଜମି ବୋଲି କେଟେ ନ ଥିଲା । ପୁରୁଣା ବାଉଁଶ ଘର ସାଆଁ ତରାପ ଅମଲର । ବାପ ମଲ ପରେ ସାମୁଲ ମୁଲ ଲାଗି ଯା ଦି' ପଇସା ଆଣେ—ପେଟକୁ ନିଅନ୍ତୁ । ମା, ଭାରିଯା ନେଇ ଦିନି ପରାଣୀ—କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ଦିନେ ଖାଇଲେ ଦି'ଦିନ ଓପାସ । କେତେ ଥର ତା'ର କତିକି ଦଉଡ଼ି ଆସେ । ପଧାନେ ତ ସେଇ ଗୁଡ଼ିଲ ଧାର ଦିଅ । କାଲିଠୁ ଓପାସ । ଘରେ ଖୁଦ ମଳୁଣ ବ ଯା ଥିଲା—ସବୁ ଝାଡ଼ି ଝୁଡ଼ି । ଆଖି ତାର ଲୁହ ଛଳ ଛଳ । ନିଧି ପଧାନର ପାଟାଣ ହୃଦୟ ବ ତରଳି ଯାଏ । କେତେ ବାର ଉମିବୋଉକୁ ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ ଭେଳି ସାମୁଲକୁ ଗୁଡ଼ିଲ, ଲୁଣ, ଦି'ଟା ପନିପରିବା ଯା ଯେତେବେଳେ ମିଳେ ଦିଏ । ସାମୁଲ କୁହେ, ତୁମ ରୁଣ ମୁଁ ଶୁଣି ପାରିବି ନାହିଁ । ଆଖିରେ ତାର ଲୁହ ଜଳ ଜଳ କରେ । ପଧାନେ କହନ୍ତି, ସାମୁଲେ ଦୁଃଖ କରନା । ଭଗବାନ ବଡ଼ଲୋକ । ସେ ଗୁହଁଲେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ତୋର ଭାଗ୍ୟ ଫେରିବ ରେ ।

ସତକୁ ସତ ସାମୁଲର ଭାଗ୍ୟ ଆଜି ଫେରିଛି । କଲିକତା ଗୁଲିଫିକାରୁ କେଶ୍ ଦି' ପଇସା ଆମଦାନୀ କରୁଛି । ତାର ସେଇ ପୁରୁଣା କୋଉ କାଲର ଭଙ୍ଗା ବାଉଁଶ ଘର ଆଜି ନାହିଁ । ତାର ଜାଗାରେ ସୁନ୍ଦର କାଠ ଘର ହସି ଉଠିଛି । ଭାରିଯା ବେକକୁ ସୁନାହାର—ନାକକୁ ଫୁଲଗୁଣା । ସସ୍ଥି ସସ୍ଥି କଲିକତା ପଇସାରେ ସୁନା ପରି ଜମି ଦି'ମାଣ କଣିଚି । ଜମିରୁ ଯା ଆମଦାନୀ ହୁଏ—ସାମୁଲର ବରପକ ଖୋରାକ ଚଳିଯାଏ । ଅଭାବ ଅସୁବିଧାର ଧକ୍କା ଅଜି ଆଉ ତାକୁ ବଚଳିତ କରି ପାରେନା । ସେ ଆଜି ସୁଖୀ—ଆନନ୍ଦରେ ଭରପୂର ।

ଭେଳି ସାମୁଲ ଅନ୍ଧାତକୁ ଭୁଲିଯାଇ ବେଳେ ବେଳେ ଗାଁରେ ନିଜର ବଡ଼େଇ ଦେଖାଏ । କେତେ ବାହାପିଆ ଗପ କରେ । ଲୋକେ ଥଟ୍ଟା କରି କହନ୍ତି,

ଏଇ ସେଇ ଭୋଲା ନାଁ—ଯାର ଦିନେ ଖାଇଲେ ତିନିଦିନ ଓପାସରେ କଟୁଥିଲା ! କିଏ କିଏ କହନ୍ତି—ଆରେ, ଏଇ ଜଲିଜତା ପଇସା ଅଡ଼େଇ ଦିନ ରେ—ଏତେ ବଡ଼େଇ କରନା । ନିଧି ପଧାନର କାନକୁ ଏ କଥା ବେଳେ ବେଳେ ଆସେ । ତାର ମନଟା ଭୋଲି ସାମୁଲ ଉପରେ ଚିଡ଼ିଉଠେ । ସେ ଭାବେ, କେଇଟା ଦିନ ପାଇଁ ଏଇ ମଣିଷ ଜନମ—ଅଜଣା ଅଶୁଣାରେ କେତେବେଳେ ନିୟତିର ଅଦେଖାହାତ ଆଖିରେ ଅଛପୁଟୁଳି ବାନ୍ଧ ଦେନ, କିଏ ଜାଣେ ! ତା’ପରେ ସବୁ ଅନ୍ଧାର—ମରଣ ସାଥୀରେ ଜୀବନ ଖେଳିବ ଲୁଚକାଳି । ଏଇଥିପାଇଁ ପୁଣି ମଣିଷର ଏତେ ଚେମା—ଏତେ ଗର୍ବ

କିନ୍ତୁ ଭୋଲି ସାମୁଲ ଦିନେ ହେଲେ ପଧାନ ଆଗରେ ନିଜର ବଡ଼େଇ ଦେଖେଇ ନାହିଁ । ପଧାନକୁ ଦଶହାତ ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ଜୁହାର ହୋଇ କୁକୁର ପରି କୋଡ଼ିଏ ହାତ ପରେ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଯାଏ । ନିଧି ପଧାନ ପୁଣି ଭାବେ, ଭୋଲି ସାମୁଲଟି ଭାରି ଭଲ ମଣିଷ—ଗାଁର ଲୋକଗୁଡ଼ା ଖରାପ । ତା ଶିରୀ ଦେଖି ନ ପାରି ବାର କଥା ପଛରେ କହନ୍ତି ଖାଲି ।

ବାପା ଖାଇବେ ଆସନ୍ତୁ । ଭାବନା ରାଇଜର ଦିଗନ୍ତ ସେପାରିରୁ ଫେରି ଆସିଲା ନିଧି ପଧାନର ମନ । ଦେଖିଲା, ଆଗରେ ତାର ବୋହୂ—କନକ । ନିଧି ପଧାନ ଘଡ଼ିଏ କାଳ ଅନାଇ ରହିଲା । ଭାବିଲା, କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଲକ୍ଷ୍ମୀଟି ପରି ତାର ବୋହୂ । ଗାଁ ଖଣ୍ଡକରେ ନାହିଁ । ଉମିବୋଉ ପରି ସେ ଆସିଲା ଦିନ ଠାରୁ ସବୁ ଖବର ବୁଝୁଛି । ପିଲାଟା, ଏତେ ବୁଦ୍ଧି କୋଉଠୁ ଶିଖିଲା ! ନିଧି ପଧାନର ମନ ଷଣକ ପାଇଁ ଅଜଣା ଆନନ୍ଦରେ ଭରିଗଲା । କନକ ପୁଣି କହିଲା, ବାପା ଆସନ୍ତୁ, ଭାତ ଦି’ଟା ଶୁଖି ଝୁଣା ହେଇଯିବଣି ଯାଡ଼େ । ଗୁଲ୍ ମା—କହୁ ନିଧି ପଧାନ ଉଠିଲା ।

ଦି’ଦିନ ପରେ ।

ଦି’ ପହରର ଟାଇଁଟାଇଁଆ ଖରାଟା ନରମ ପଡ଼ି ନାହିଁ । ପବନଟା ଜୋର୍ରେ ପିଟୁଥାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ଘର ଗୁଲୁରୁ ନଡ଼ା ଓଲଟି ବାଡ଼ିପଟ ଗଛ ଗହଳିରେ ଖେଳୁଥାଏ ଲୁଚକାଳୀ । ନଡ଼ିଆ ଗଛ ଉପରୁ କାଉଟା ଉଡ଼ି ଆସି ଦୁଆରେ ବସି କା କା ହେଲା । କନକ ଭାବିଲା, କିଏ ଆସୁଛନ୍ତି କି ଆଜି—କାଉଟା କାହିଁକି ଘଡ଼ିଏ ହେଲା କା’ କା’ ରଡ଼ି ରୁଡ଼ି । ମାସେ ହେଲା ତ ବାପା ଭାଇଙ୍କର ଦେଖା ନାହିଁ—କେହି କାଲେ ଆସୁଛନ୍ତି କି ? ଏଇଆ ଭାବି କନକ

ମୁହଁ ଗଳାରେ କାଉକୁ କହିଲା, ଯା ଉଡ଼ିଯା.....ଉଡ଼ିଯା । କାଉଟା ଫଡ଼୍ କରି ଉଡ଼ିଗଲା ।

କନକ ମନଟା ଗୁରେଇ ଉରେଇ ହେଲା । ବାପଘରର ଛପିଲ ସୁନ୍ଦର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଅନ୍ତତଃ ଫେରି ଆସିଲା ବର୍ତ୍ତମାନକୁ । କାହିଁ ଅତି ଆପଣାର ସେଇ ସୁଖ ସୁଆଦଭରା ଦିନଗୁଡ଼ିକ ! ଜୀବନର ଶେଷ ଭରା ବାପ, ମା, ଭାଇ, ସାଙ୍ଗ, ସାଥୀ କାହାନ୍ତି ସେ ସବୁ ଆଜି ! ସେ ଆଜି ପର ଘରେ—ନିଜ ଘର ତାର ବହୁ ଦୂରରେ...ଅନେଇଲେ ଆଖି ପାଉ ନାହିଁ । କନକର ଆଖିପତା ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ଲୁହ ଭରରେ ।

ସଞ୍ଜଖରା ଧରଣୀକୁ ଶେଷ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବିଦାୟ ନେଉଛି । ଏତିକିବେଳେ ଘରକୁ ଜାମାଜୋଡ଼ହେଇ ପଣି ଆସିଲା କିଏ ଗୋଟିଏ । କନକ ଘର ଭିତରେ ଥାଇ ଚିତ୍କି ପାରିଲା ନାହିଁ । ପଦାକୁ ଆସି ଦେଖେ ତା'ର ଅତି ଆପଣାର ସାନଭାଇ ଶାମ । ହସି ହସି ତାକୁ କୋଳକୁ ନେଇ କହିଲା, ଏତେ ଦିନେ ଅପା କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ? ମାସେ ହେଲା ଅନେଇ ଅନେଇ ଆଖିରୁ ପାଣି ମଲ୍ଲିଣୀ—ଏତିକି ଦାରୁଣ ତମେ ସବୁ ! ଶାମ ହସି ହସି କହିଲା, ନାଁ ଲେ ଅପା, ବାପାଙ୍କ ଦେହ ପରା ଭଲ ନ ଥିଲା । କନକ ଚମକି ଉଠି ପଚାରିଲା, କଣ ହୋଇଥିଲା ରେ ଶାମ ?

କଣ ହେବ, ଏଇ ଜର । ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ସେ ଆଜି ଟିକେ ଭଲ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଆସିଥାନ୍ତେ—ବଳ ପାଇଲା ନାହିଁ । ମୋତେ ପଠାଇଲେ; ଆଉ କହୁଛନ୍ତି, ତୋତେ ନେବାକୁ ଦିନ ଠିକ୍ କରି ଯିବ ।

କନକ ମନଟା ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଲା । ହୃଦୟଟା ତାର କହିଲା, ଏଇଲଗେ ଦଉଡ଼ି ଯା'ନ୍ତା କି ବାପା କହିଲେ । ଆଖିରେ ତାର ଲୁହ ଜଳେଇ ଆସିଲା । ପରକ୍ଷଣରେ ନିଜର ଦୁର୍ବଳତା ପୋଛୁ ଶାମକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ ବୋଉକୁ ଡାକିଲା । ଆଉ ଭାବିଲା, ନ ଜାଣି କାଉଟା ବୋବାଉ ଥିଲା !

ରାତିରେ ଚଇତାର ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ି ଦେଉ ଦେଉ କନକ କହିଲା, ଶୁଣିଲଣି—ବାପାଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ । ଶାମ ଆସିବ ମୋତେ ନବାକୁ । ତମର ଇଚ୍ଛା କ'ଣ—କେବେ ପଠାଇବ ? ଚଇତା କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । କନକର କଥା ଶୁଣି ତା ଗୁଡ଼ିଆ କରିଦି ହେଲା । କନକ—ଯା'କୁ ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ସେ ପାଗଲ ପରି ହୋଇ ଉଠୁଛି—ତାକୁ ଆଜି ସେ ବଳେ ବଳେ ଦୂରକୁ ପଠାଇ ଦେବ କିପରି ?

ଚକ୍ରାକୁ ନୀରବ ଦେଖି କନକ କହିଲା, କୁହ ମ କେବେ ପଠାଇବ ? ବାପାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମୋର ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ତମ ଅନୁମତି ପାଇଲେ ତେଣିକି ଘରେ ଆଉ କେହି ଅମତ ହେବେ ନାହିଁ । ଚକ୍ରା ଅଭିମାନ ଭାବ ଗଳାରେ କହିଲା, ତମର ଇଚ୍ଛା ଅଛି ତ ଯିବ—ମୋତେ କାହିଁକି ପଚାରୁଛ ?

ଆଉ ଆଉ କଥା ଶୁଣି କନକ ଚଢ଼ାଚାର କୋଳରେ ଢଳି ପଡ଼ି କହିଲା, ତମେ ନ କହିଲେ ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । ଚଢ଼ା କହିଲା, ତୋତେ ଗୁଡ଼ିଲେ ମୁଁ ମରଯିବି କନକ । କନକ କହିଲା, ସିମିତିକା ଅମଙ୍ଗଳ କଥା କହିଲେ ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଦେଇ ମରବ । ନ ପଠେଇବ ତ ନାହିଁ । କନକକୁ ଆହୁରି କୋଳ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇ ଚଢ଼ା କହିଲା, ତୁ ଗୁଲିଗଲେ ମୋତେ ଏ ଘର ଦୁଆର ସବୁ କିଛି ପରି ଲାଗିବ । ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ଯିବାକୁ ତୋର ସତ ବକ୍ତୃତ କନକ ଚଢ଼ାଚାର ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳ ଜଳ କଲା । କନକ ତା' ଲୁଗାକାନିରେ ଲୁହ ପୋଛିଦେଇ କହିଲା, ତୁ କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ? ତମର ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ—ମୁଁ କଣ ଆଉ ଯିବି ? ଚଢ଼ା ଲୁହବୋଲା ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ତାର ବଳିଲ ବଳିଲ ବାହୁ ଭିତରେ କନକକୁ ଗୁପି ଧରି ଚୁପ୍‌ଚାପ କରବାକୁ ଲାଗିଲା । କନକ ଗୁଲିଗଲା ତାର ବାପା, ମା, ଘରଦୁଆର ଆଉ ଅପ୍ପାତର ସେଇ ଦରଲିଭ ସ୍ବପ୍ନଦୃଶ୍ୟ ।

ଦି' ଦିନ ପରେ ଶାମ ବାହୁଡ଼ିଗଲା । ଶାମ ଗଲା ପରେ କେଜାଣି କାହିଁକି କନକର ଆଖି ଦିଇଟା ଲୁହରେ ଭସି ଉଠିଲା । ଫାପଦର ସ୍ମୃତିକୁ ସେ ଆଉ ଦୂରକୁ ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠିଲା ତାର ଘରଦୁଆର, ଚାପା ବୋଉ ଆଉ ଅତି ଆପଣାର ସାଙ୍ଗ ରକ୍ତ, ରେଣୁ, ସଖି, ଫୁଲ, କମଳି କଥା ।

ସତେ ଯେପରି ତାରି ଘରଦୁଆର ତାକୁ କହୁଛି—କନକ, ତୁ ଗଲ ଦିନରୁ ଆମେ ହଜିଣିଣ ହୋଇଗଲୁଣି । କେବେ ତୋର ହାତର କଅଁଳ ଛୁଆଁକନା ବୁଲାଇ ଆମ ଦେହରେ କେତେ ଜାତିକା ଚିତା ଲେଖି ନୁଆ ଜୀବନ ଆଣିଦେବୁ ? ବାପା ବୋଉ ଲୁହଭରା ଆଖିରେ ତାକୁଚନ୍ତି, ଆ କନ—ଆମ କୋଳକୁ । ତୋତେ ନ ଦେଖି ଆମେ ଅଛା ହେଇଗଲୁଣି । ତୋର ସେଇ କଅଁଳ କଥା ଦି'ପଦ ଶୁଣିବୁ ବୋଲି ଅନାଇଁ ବସିବୁ । ତୋର ଅତି ଆଦରର ସେଇ ଶାଶୁଟି ତୋତେ ଝୁରି ଝୁରି କଣ୍ଠା ହେଇଗଲୁଣି । ପକ୍ଷୀ ହେଲେ କଣ ହେଲା—ତାର ତ ପୁଣି ସ୍ନେହ, ମମତା ଅଛି । ଆଉ ରକ୍ତ, ରେଶୁହେଉକା କହୁଚନ୍ତି—କନ, ତୁ ଗଲଦିନୁ ଆମର ଖୋଲ ସରିଯାଇଛି ଲେ—ଭୁଲି ଭୁଲି ଦିନ

ସରୁନି । ଜହ୍ନ ରାଜାଜର ରାଣୀ ଏକ ଜହ୍ନିଫୁଲ ମେଳରେ ଗଲ ସନର କଥା
ମନେପଡ଼ିବ । କୁଆଁର ପୁନେଇ ଜହ୍ନ କୁଆଡ଼େ ହଜି ଯାଇବ । ଦୁଆରେ
ହରଗଉର ଫୁଲର ନାଲି ଓଠରେ ଯେଉଁ ହସ ଟିକକ ଲାଗି ରହିଥିଲା ସେ ବି
ମଉଳି ଯାଇବ । ତୋର କ'ଣ ଏ ସବୁ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁନି ! ପତ ପ୍ରେମରେ
ମଜ୍ଜି ତୁ ଯିନା ସବୁ ଭୁଲଗଲୁ—ଆମେ କିନ୍ତୁ ତୋତେ ଭୁଲି ପାରୁନୁ ।

କନକର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ନିଜର ଦୁଃଖତାକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଯାଇ ଲୁଗା
କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛିଲା; କିନ୍ତୁ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସକାଳର ଲାଲ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଲୁଗି ଉଠିବ । ଘର-ଦୁଆର, ଗଛ-ଲତା, ନଈ-ନାଳ ସବୁଆଡ଼େ କିଏ ନାଲି ଅବର ବୁଣି ଦେଲଣି ସେତେବେଳକୁ । ଦୂର ତାଳ ବଣ ଶିଖ ସରଗ ମଥାନରେ କେତେ ଜାତିକା ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ଗାଉଛନ୍ତି ସକାଳ ସୂରୁଯକୁ ଗୁଡ଼ି ନୂଆ ଦିନର ମନ ଫୁଲଣିଆ ଗୀତ । ସେ ଗୀତର ଭାଷା ବୁଝି ନ ହେଲେ ବି ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ—ଠିକ୍ ସୁଲୁସୁଲୁଆ ଟାଆ ପର ।

ଚଇତା ଉଠି ଦେଖିଲା କି ସୁନ୍ଦର ସକାଳ ! କ'ଣ ମନକୁ ମନ ଭାବିଲା । ତା'ପରେ ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ଦାନ୍ତରେ ଦି'ଡ଼ିଅ ମାରି ଦେଇ ବୋଉକୁ ଡାକିଲା ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ । ପାଖଘରୁ ଉତ୍ତର ଆସିଲା, ଚଇତା ସେ ଘରକୁ ଯା'—କୋହୁ ପରା ଭାତ ବାଡ଼ିଲଣି ! ଚଇତା ସେ ଘରେ ପଶିଲାବେଳକୁ କନକ ହସି ହସି ପଖାଳ ଭାତରୁ କଂସାଏ ଆଣି ଥୋଇଲା । ଚଇତା ବଡ଼ିଚରୁ, ଖଟା ଟିକେ ଲାଗେଇ ପଖାଳ ଭାତ କଂସାଏ ଘଡ଼ିକରେ ଠୁଙ୍ଗି ଦେଲା । ହାତ ଧୋଇ କନକକୁ କହିଲା କନ; ଆଜି ଏତେ ବେଳଯାଏ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ଟିକେ ଡାକ ଦେଲୁ ନାହିଁ ? କନକ ହସି ହସି ପଚାରିଲା, କୁଆଡ଼େ ଯିବ କି, ଆଜି ଏତେ ତରବର ! ଚଇତା କହିଲା, ଆଜି ପରା ବାରମାଣିଆ ଭାଗ ଜମିକି ହଳ ନେଇ ଯିବ ! କେତେ ଦୂରରେ ସେ ଜମିଟା । ଫେରୁ ଫେରୁ ଆଜି କେତେ ବେଳ ହେଉଛି କେଜାଣି । କନକ ହସି ହସି କହିଲା, ଏତେ ଡେରି ଯାଏ ଶୋଉଛ କାହିଁକି ? ଚଇତା କହିଲା, ଭୁଲ ତ ବାରଆଡ଼ୁ ବାରଗପ କରିବୁ—ଶୋଇ ଦେବୁନି । କନକ ମୁହଁରେ ଫୁଟି ଉଠିଲା ହସ । କହିଲା, ତମେ ତ ଭାରି ଭଲ ଲୋକ କନକର ହସର ଧାର ଚଇତାର ବୁକୁରେ

ବାଜିଲା । ହୃଦୟରେ ବିଜୁଳି ଖେଳିଗଲା । ସେ ଉଠିଯାଇ କନକକୁ ପାଖକୁ ଆଉଟାଇ ତା' ଗାଲରେ ଚୁପୁନଟାଏ ଆଞ୍ଜିଦେଲା । କନକ ଲାଜରେ ଦୂରକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗଲା । କହିଲା, ଚଞ୍ଚଳ ଯା'ଏ ଘରୁ—ବୋଉ ଆସିବେ ଏଇଲାଗେ । ଚଇତା ହସି ହସି ଘରୁ ବାହାର ଆସି କଳଦ ଫିଟାଇ ହଲ ଯୋଗଲା । ତା'ପରେ କଳଦ ଅଡ଼େଇ ଅଡ଼େଇ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଘର ଡେଇଁ ପଛକୁ ଚାହିଁଲା—କନକ ତାର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଛି । ଗଲା ଆଇଲାବେଳେ କନକର ଆଖି ଦିଗଟା ଚଇତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ଚଇତା ଭାବେ, କନକ ତାକୁ ିକତେ ଭଲ ପାଏ ।

ଗାଁର ସେଇ ବଙ୍କା ବଙ୍କା ରାସ୍ତା ଡେଇଁ ଚଇତା ବନ୍ଧୁକୁ ଉଠିଲା । ବନ୍ଧୁରୁ ଗଡ଼ି ବଳଦ ଦି'ଟାକୁ ନାଲରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଚଇତା ପୋଲ ପାର ହୋଇ ଏ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ବଳଦ ଦି'ଟା ଓଦା ଜଡ଼ବଡ଼ ହେଇ ଉଠି ଆସିଲେ । ପୁଣି ଚଇତା ତାଙ୍କୁ ଅଡ଼େଇ ଅଡ଼େଇ କଥା ବୁଝା ଗସାର ପାର ହୋଇ ବଳକୁ ଗଡ଼ିଲା । ଆଗରେ ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଦଶ ବାରଟା ତାଳଗଛ ବଳ ମଝିରେ ଛୁଡ଼ା ହେଇଛି—ମାଟି ଓ ମଣିଷର ନିନ୍ଦାକଥା ଜାକନ-ସଂଗ୍ରାମର ମୁକ୍ତ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ । ଚଇତା କେତେ ବଳ ପଟାଳି, କେତେ ହଡ଼, ଭଲ ହୁଙ୍କାର ପାହାଡ଼, ଅରମା ବୁଦୁବୁଦୁକଥା ଅନାବନା ଗଛର ଜଙ୍ଗଲ ପାର ହୋଇ ବାରମାଣିଆ ଜମିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଆଗରୁ ଯୋଗୀ ପରିଡ଼ା ପୁଅ ନିନ୍ଦାଆ ଆସି ତା ଜମିରୁ ଖଣ୍ଡେ ହଲ ବୁଲାଇ ସାରିଲାଣି । ଚଇତାକୁ ଦେଖି ନିନ୍ଦାଆ କହିଲା, କିରେ ଚଇତା ଭାଇ, ଆଜି କ'ଣ ଏତେ ଡେର, ନୁଆବୋଉ କ'ଣ ଗୁଡ଼ୁ ନ ଥିଲେ ନାଁ । କ'ଣ ରେ ନିନ୍ଦାଆ ଚଇତାର ପିଲା ବେଳରୁ ସାଙ୍ଗ । ନିନ୍ଦାଆଠୁ ଚଇତା ମୋଟେ ଛ' ମାସ ବଡ଼ । ସେହି ହସାବରେ ଚଇତାକୁ ଭାଇ ବୋଲି ଡାକେ । ଖାଲି ନାଁକୁ ଡାକେ, କିନ୍ତୁ ଭାଇ ବୋଲି ଖାତିର କରେନା—ବନ୍ଧୁ ପରି ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଦେଖେ । ପିଲା ଦିନର କଥା । ନିନ୍ଦାଆର ଚଇତା ଭାଇ ସାଙ୍ଗରେ ସେଇ ଆମ୍ବତୋଟା ଗହଳିରେ କେତେ ଡାଳିମାଙ୍କୁଡ଼ି ଖେଳ, କେତେ ବାଗୁଡ଼ି ଖେଳ, କେତେ ବୋହୁବୋହୁ ଖେଳ ବିତାଯାଇଛି ଭାବିଲେ କାଲିପରି ଲାଗେ; କିନ୍ତୁ ଖୋଜି ବସିଲେ ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ମିଳେନା ।

ନିନ୍ଦାଆର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଚଇତା ହସିଲା । କହିଲା, ନାଁରେ ଜାଣି ଜାଣି ଆଜି ମୁଁ ଟିକେ ଡେର କରି ଦେଲି । ଘରଆଡ଼େ କାମ ଥିଲା । ନିନ୍ଦାଆ କହିଲା, କେଜାଣି ଚଇତା-ଭାଇ ମୋର କିନ୍ତୁ ମନେ ହେଉଛି କାଲି ରାତିରେ ଟିକେ ଡେରରେ ନିଦ ହେଇଛି । ନିନ୍ଦାଆର ଅନୁମାନଟା ସତ ହେବାରୁ ଚଇତା ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । କହିଲା ନିନ୍ଦାଆ, ତୋର ଖାଲି ସବୁବେଳେ ସେଇ କଥା ।

ଏତକ କହି ଚଇତା ଜମିରେ ହଲ ବୁଲାଇଲା । ଉପରେ ସୂରୁସ ଦେକିତା ହସୁଛନ୍ତି । କଅଁଳ ଆଲୁଅ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଟାଣ ହେଇ ଆସୁଛି । ଦୂରରେ ଅରଖ ଗଛର ଫୁଲଗୁଡ଼ା ଫୁଟି ଉଠିଛି ଅସୁମାରୀ । ଟିକିଏ ଛୁଡ଼ି ପାଖରେ ମନ୍ତ୍ର ହୁଙ୍କାଟାଏ । ହୁଙ୍କା ଉପରେ ଦ'ଟା ଚଢ଼େଇ ମନ ଖୁସିରେ କ'ଣ ଦୁଃଖ-ସୁଖ ହେଉଛନ୍ତି ।

ହଲ କରୁ କରୁ ନିତିଆ କହିଲା, ଚଇତା ଭାଇ ଏ ଫରଷ୍ଟ ତ ଫରୋର ଏ ଯାଏ ଦେଖା ନାହିଁ । ଫସଲ ହେବା ସେମିତି ସେମିତିକା । ମୁଁ ଭାବୁଛି କଲିକତା ଯିବା ପାଇଁ —କାଲି ସାମ୍ବଲ ଘିର, ଦ'ଗୁର ଦିନ ପରେ । ବାପା କହୁଛନ୍ତି ତାରି ସାଥୀରେ କଲିକତା ଯିବାକୁ । ଆମ ଗାଁର କେତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି କଲିକତାରେ । ସମସ୍ତେ ବେଗ୍ ଦ'ପଇସା ରୋଜଗାର କରି ଆରାମରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଠି ଏତେ ଖଟି ଦେହ ରକତ ପାଣି କରି ତଥାପି ପେଟକୁ ବି ଦାନା ଅଣୁ ନାହିଁ । ଚଇତା କହିଲା, ହଁ ରେ ନିତିଆ ବାର ମାସ କି ଖରା, ବରଷା, ଶୀତରେ ଏଇ ମାଟି ସଙ୍ଗେ ଆମେ ନିତିଦିନ ଲଢ଼ୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ପେଟକୁ, ମୁଠେ ବି ସୁଟୁନାହିଁ । ଦୁଃଖେ-କଷ୍ଟେ କୌଣସିମତେ ଦିନ ଯିବ ସିନା; ସୁଖ ବୋଲି କହି ହେବନି । ବୁଝିଲୁ ନିତିଆ, ଏଇ ମାଟି ଆଜି ପଥର ହୋଇ ଗଲଣି । ଦିନ ଥିଲା, ଏଇ ମାଟିରେ ସୁନା ଫଳୁଥିଲା । ଆମର ପୁଅପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଏଇ ମାଟି ଡ୍ରାଦରୁ ସବୁବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଣ୍ଡାର ଭରପୂର ଥିଲା । ଅଭାବ-ଅସୁବିଧା, ଦୁଃଖ-ଶୋକ କିଛି ନ ଥିଲା — ଥିଲା ଖାଲି ସୁଖ, ଶାନ୍ତି, ଆନନ୍ଦ ଓ ଆଲୋକ । କାହିଁ ସେ ଦିନ — ଆଉ ଏ ଦିନ ! ସେ ଦିନର ପଇସାଗୁଡ଼ା ଏବର ଗୋଡ଼ିମାଟି । ଦିନକୁ ଦିନ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଗଡ଼ୁଛି ; ଜିନିଷ ଭାଉ ନଇବଢ଼ି ପରି ଆକାଶକୁ ଉଠୁଛି — ଯେତେ ରୋଜଗାର କଲେ ବି କୁଆଡ଼କୁ ଅଣୁ ନାହିଁ ।

ନିତିଆ କହିଲା, ଚଇତାଭାଇ ଯା' କହିଲୁ ନିରାଟ ସତ କଥା । ମୁଁ ତ ସେଇଥି-ପାଇଁ କଲିକତା ଯିବାକୁ ବାହାରିଛି । ଜମିବାଡ଼ି ଯା' ଅଛି ସବୁ ବାପା ଦେଖାଶୁଣା କରିବେ । ମୁଁ ବିଦେଶରେ ଯଦି ଦ'ପଇସା ରୋଜଗାର କରିପାରିଲି; ତେବେ ସେଇ ଯଥେଷ୍ଟ । ମିଛରେ ଏଠି ପଡ଼ି ରହି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ — ବେକାର ଖଟଣି । ଚଇତା କହିଲା ହଁରେ ନିତିଆ, ଏ ମାଟି କାଦୁଅରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ କିଛି ହେବ ନାହିଁ — ବିଦେଶକୁ ଯା', ଆଖି ଖୋଲିଯିବ — ଦ'ପଇସା ଆମଦାନୀ ହେବ । ଦେଖୁନୁ ଆମ ଗାଁର ବଳି ମଲିକକୁ କି । କଣ୍ଡା ଟୋକାଟା — ସେ ପୁଣି ଘର-ଦ୍ଵାର କରି ସାଇକଲ ଚଢ଼ି ବୁଲୁଛି, ଜୋତା ମଡ଼େଇ ମଟ ମଟ କରି ବୁଲୁଛି । ତୁ କ'ଣ ତାଠୁଁ ଏତେ ସାନ ! ନିତିଆ କହିଲା, ଚଇତା ଭାଇ ସବୁ ଭାଗ୍ୟ କଥା । ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଏଇ ଲୋକ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼େ । ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଏଇ ଲୋକ ବାର ଦୁଆର ଭାଗ୍ୟ

ମାଗି ଚାଲେ । ଗ୍ରେଟ ଜାତ ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା, ସେ ତ ପୁଣି ମଣିଷ ! ତାର କ'ଣ ବଞ୍ଚିବାର, ପୁଣି କରିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ ? ଚଇତା କହୁଲା, ତା କ'ଣ ମୁଁ ମନା କରୁଛି ନିଦିଆ; ତେବେ ପଇସା ହେଲେ ଏଇ ଲୋକଙ୍କର ବଢ଼େଇ ମୋ ଆଖିକି ଯାଏନା । କିରେ ! ଯେତକିର ମଣିଷ ସେତକିରେ ରହ । ବାମନ ହେଇ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ହାତ ବଢ଼ାଉଛ କାହିଁକି ? ଚଇତା ଭାଇର କଥା ଶୁଣି ନିଦିଆକୁ ହସ ମାଡ଼ିଲା ।

ସେତେବେଳକୁ ତାତଲ ପୁରୁଷ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଉଠିଲାଣି । ବିଲ ମଝିରେ ନିଆଁ ବୁଝି ହେଉଛି । କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଝିଲିମିଲି ହୋଇ ମଉରକା ନାଚୁଛି ।

ନିଦିଆ କହୁଲା, ଚଇତା ଭାଇ, ଚାଲି ଯାଆଁ ହୋଇ କଲିକତା ଯିବା । ତୋ ବାପା ତ ଜମିବାଡ଼ି ଦେଖିବାକୁ ଅଛୁ ! ଏ ବରଷ ତ ସେମିତି ଫସଲ ହେବାର ଆଶା ନାହିଁ । ବେଳ ଆଉଁ ଆଉଁ ସାବଧାନ ହେଲେ ଆଉଁ ସଂସାର ଚଳାଇବାରେ ଅସୁବିଧା ହେବନି । ଚଇତା ନିଦିଆର କଥା ଶୁଣି ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବ କହୁଲା, ଗଲେ ହୁଅନ୍ତା, ଯିବି ଯିବି ବୋଲି ମୁଁ କେନ୍ଦେଁ ଭାବୁଛି ।—ତେବେ ଆଉଁ କ'ଣ—ନିଦିଆ ପଚାରିଲା ।

ଚଇତା ଘଡ଼ିଏ କ'ଣ ଭାବିଲା । ନିଦିଆ କହୁଲା, କା' କଥା ଭାବୁଛୁ ଚଇତା ଭାଇ— ନୂଆବୋଉ କଥା ନା କ'ଣ ? ଚଇତାର ଝାଲ ସର ସର କାନ୍ଦୁ ଭାବୁ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । କହୁଲା, ହିଁରେ ନିଦିଆ, ତାର କଥା ଭାବୁଛି । ତାକୁ ଗୁଡ଼ି ମୁଁ ବିଦେଶରେ ଏତେ ଦିନ ରହୁଛି କିପରି ? ନିଦିଆ କହୁଲା, ଚଇତା ଭାଇ ! <ଇଞ୍ଜିଣି ସିନା ଇମିତି ଲାଗୁଛି; କିନ୍ତୁ ସେଠିକି ଗଲୁଁ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ପଇସା ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ଏଇ ଘର-ଦୁଆର ପିଲା-ମାଜପ ସବୁ ହୋଇଯିବ ପରରେ, ଖାଲି ପଇସା ହେବ ସାର । ଚଇତା କହୁଲା, ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଘରେ ପଶୁରେ—ଯଦି ହେବ ଦିହେଁ ସାଙ୍ଗ ହେଇ ଯିବା । ନିଦିଆ କହୁଲା, ଦେଖ ତେର କରିବୁନି—ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ପାରୁ ବାହାର ପଡ଼ିଲେ ଭଲ ।

ଜମି ହଲ ସରିଲାବେଳକୁ ଟାଣ ଗାଧୁଆ ବେଳ ଗଡ଼ିବା ଉପରେ । ଦିହେଁ କଲଦ ଅଢ଼େଇ ଘର ମୁହଁ ଧରିଲେ । ବାଟରେ ଆସୁ ଆସୁ ମଝିରେ କେତେଆଡ଼ର କଥା ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ଚଇତା ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ କନକ ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ତାର ପଥକୁ ଚାହିଁ ବସିଛି । କନକକୁ ଦେଖି ଚଇତା ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ କନକ

ହୁଏନ ନାହିଁ । ଅଭିମାନରେ ମୁହଁ ଭାରି କରି ରହୁଲ । ଚଇତା ଭାବନା ଘରେ
ଥାଇ ଟିକିଏ ଡେରି ହେଇ ଯାଉଛି ବୋଲି ତ ଜନକର ଏତେ ଅଭିମାନ ।
ପୁଣି ସୁଦୂର ବିଦେଶ ଗଲେ ଜନକ ତାକୁ ଭୁଲି ରହୁବ କିପରି ? ବିଲରୁ ଫେରିଲା-
ବେଳେ ଚଇତା ନାଲରେ ଗାଧୋଇ ଆସିଥିଲା । ଓଦା ଲୁଗା ପାଲଟି ଖାଇବାକୁ
ଗଲା । ଜନକ ପଖାଳ ହାତୀ ଆଣି ଥୋଇଲା—ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ଚଇତା
ହସି ହସି କହିଲା, କଥା ନ କହିଲେ ମୁଁ ଖାଇବି ନାହିଁ କି । ଏତେ ଅଭିମାନରେ
କି ଜନକ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ଦି ପହରେ । ଖର ତେଜ ମଉଳି ବି ମଉଳି ନାହିଁ । ନିଧୁ ପଧାନ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ
ବସି ହେଁସ ବୁଣୁଣ । ଚଇତା ଭାବିଲା ଏତିକିବେଳେ ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ କଲିକତା
ଯିବା କଥା କହିବ । କେତେ କଷ୍ଟରେ ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ ଚଇତା ଆସି ଛୁଡ଼ା
ହେଲା । ଭରସି କରି କହିଲା, ବାପା ଏ ବରଷ ତ ମେଘର ଯେମିତିକା ଗତି ଭଲ
ଫସଲ ହେବାର ଆଶା ନାହିଁ । ନିତିଆ କଲିକତା ଯାଉଛି ଯେ—ମୋତେ
ପଚାରୁଥିଲା ଯିବାକୁ । ମୋର ଇଚ୍ଛା ଅଛି । ତମେ ଯଦି ଘର ଦୁଆର, ଜମି-ବାଡ଼ି
ସବୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବ; ତେବେ କହିଲେ ମୁଁ ଯାଆନ୍ତି । ନିଧୁ ପଧାନ ହସିଲା ।
କହିଲା, ଚଇତା ମୋତେ ବୁଢ଼ା ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ନା କ’ଣ ! ବୟସ ସିନା ବୁଢ଼ା
କରି ଦେଉଛି, କିନ୍ତୁ ଦେହ ମନ ମୋର ବୁଢ଼ା ହୋଇନାହିଁ ! ମାଟି ସାଙ୍ଗରେ ମାଟି
ହେଇ ଖଟି ଖଟି ଏଇ ଘର-ଦୁଆର, ବିଲ-ବାଡ଼ି ସବୁ ମୁଁ ଚଳାଇ ଆସିଛି । ଆଜି ପାରିବ
ନାହିଁ ? ଯିବୁ ଯଦି ଯା’ । ତୋ ବାହାଘରକୁ ଯା’ ଦେଖା ହେଇଛି—ଏ ବରଷ
ଆଉ ଫସଲରୁ ଶୁଣିବାର ଆଶା ନାହିଁ । ଯଦି ଦି’ ପଇସା ରୋଜଗାର କରୁ—
ତେବେ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଏ ମହାଜନ ଦେଶାରୁ ଖଲସ ହେବା—ନଇଲେ
ନାହିଁ, ଦିନକୁ ଦିନ ଗୁଣ ଶୁଣରେ ନଇଁ ପଡ଼ିବ ।

ଚଇତାର ମନକୁ କଥା ପାଇଲା । ସତରେ ତା’ ବାହାଘର ବେଳକୁ ମହାଜନର
ଦେଶା ହେଇଛି । କଲିକତା ନ ଗଲେ ସେ ସୁଧିବ କିପରି ! କାଁ ଭା ବରଷା ତ
ଏ ଯାଏ ନାହିଁ—ଫସଲ ଉପରେ ଆଶା ରଖିଲେ କଣ ହେବ; ଭରସା କରି ହେବ
ନାହିଁ । ବାପର ବୟସ ହେଲାଣି—ସେ ଆଉ କେତେ ଦିନ ! ଘରର ସବୁ ଭାର
ନିଜ ଉପରେ । ନାଁ ସେ କଲିକତା ଯିବ, ଦି’ ପଇସା କମେଇବ । ମହାଜନ

ଦେଶରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ । ଏ ବାଉଁଶ ଘର ଭାଙ୍ଗି କାଠ ଘର କରିବ । ଆଉ କନକ ବେକକୁ ସୁନ୍ଦର ସୁନା ହାରଟିଏ ଆଣି ଦେବ । ରୂପା ହାରଗୁଡ଼ା ତା' ଦେହକୁ ମାନୁ ନାହିଁ । ତା' ଗୋରା ଦେହକୁ ସୁନାହାର କି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବ !—ଚଇତା ମନ କଲ୍ଲନା ରାଜକରୁ ଫେରି ଆସିଲ ନାନ୍ଦକେ । ବାପା ରାଜ ହେଲେ ସିନା; କିନ୍ତୁ କନକ ? ଚଇତା ଭାବିଲା, ରାତିରେ କନକକୁ ବୁଝାଇ ସୁଝାଇ କହିବ ।

ସୁନ୍ଦର ମାଧବୀ ରାତି । ଘର ସେପଟ ବାଉଁଶ ବୁଢ଼ା ବାଧା ନ ମାନି ଝରକା ଫାଙ୍କରେ ଜୋଛନା ଆଳୁଥୁ ଝରି ପଡ଼ୁଛି । ସବୁ ଦିନ ପରି ଚଇତା ଆଗ ଆସି ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବିଛଣା ଉପରେ ଆଳୁଥୁ ଗୁଲର ଚିତା ପଡ଼ିଛି । ଚଇତା ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବିଲା ଜୀବନର ଅନାଗତ ଦିନର କଥା । ଭାବୁ ଭାବୁ ଭାବନାର ଦିଗନ୍ତ ସେପାରିକି ଚାଲିଗଲା ଚଇତାର ମନ । କ'ଣ ସେ ଭାବୁଛି, ଅର୍ଥହୀନ ଭାବନା ଏ— ଅଳୀକ, ଅସାର । ଚଇତା ମନ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା ଜୀବ ଜଗତକୁ । ଦେଖିଲା, ସୁନ୍ଦର ପୃଥିବୀ—ଭୂଆଡ଼େ ଖାଲି ଆନନ୍ଦ—ବସ୍ତୁ ରହିବାର ବିରାଟ ଆନନ୍ଦ ।

ପୁଣି କାହିଁକି ଏଇ ବଞ୍ଚିଲା ମଣିଷ ଭାବେ, ସେ ଯେପରି ଜାଣି ଆଉ ଆଉ ମରି ଯାଇଛି ଏ ବିରାଟ ଦୁନିଆରେ । ଅଭାବ ଉତ୍ପାଦନ, ଘାତ ପ୍ରତିଘାତରେ ଜୀବନ-ନିଉକା ଦୋହଲି ଉଠେ । ବେଳେ ବେଳେ ଡୁବିଯାଏ ଝଡ଼ ଦୃଷ୍ଟିବାୟୁରେ-ହା'ହୁତାଶର ଗହୀର ଦରିଆରେ । ଭାବୁ ଭାବୁ ଆଖିପତା ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ନିଦରେ ।

କନକର କଅଁଳ ହାତର ଶୀତଳ ପରଶରେ ଚଇତାର ଗୁଲନିଦଟା ଛୁଟି କରି ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଅନାଇଲା କନକ ବସି ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ି ଦେଉଛି । ଝରକା ଦେଇ କଣିକାଏ ଜନ୍ମୁ ଆଳୁଥୁ ତା ମୁହଁରେ ପଡ଼ିଛି । କନକକୁ ଦେଖି ଚଇତା କହିଲା, ଶୁଣିଲଣି କନ, ମୁଁ କଲିକତା ଯାଉଛି ଦି'ଦିନ ପରେ । ଅଭିମାନରେ କନକ କହିଲା, ଯାଉନ—ମୋତେ କାହିଁକି କହୁଛ ? କନକର ଅଭିମାନଭରା କଥା ଶୁଣି ଚଇତା କହିଲା, ସତରେ କ'ଣ ତୋତେ ଗୁଡ଼ି ଯିବାକୁ ମୋର ମନ ହେଉଛି ! କିନ୍ତୁ କଅଣ କରିବ ? ମହାଜନର ଦେଶା ବଢ଼ୁଛି । ବାପାଙ୍କର ଦିନ କାଳ ପୂରୁ ଆସୁଛି । ଶେଷଆଡ଼କୁ ସେ ତ ଟିକେ ଶାନ୍ତରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରବା ଦରକାର । କନକ ଅଭିମାନ ଦରଦ ମିଶା ଗଲାରେ କହିଲା, ତମର ଯଦି ବିଦେଶ ଯିବାକୁ ମନ ଥିଲା, ମୋତେ କାହିଁକି ଆମ ଘରକୁ ଗୁଡ଼ୁ ନ ଥିଲା ? ମୁଁ କାହା ପାଇଁ ଏଠି ପଡ଼ି ରହିଲି ? କନକ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଦି' ଟୋପା ଚଇତା ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ଚଇତା କନକକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା—କହିଲା ଛୁଃ କନ; ତୁ କାହାରୁ—ମୁଁ କ'ଣ ପୁଣି ଲେଉଟି ଆସିବି ନାହିଁ ! ତଥାପି କନକ ଆଖିରୁ ଲୁହ

ବନ୍ଧ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ପିଲାଙ୍କ ପରି ଚଇତା କୋଳରେ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁ ଉଠିଲା । ଚଇତା ତା ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି କେତେ ବୁଝାଇଲା—କନ, ମୁଁ କଲିକତା ଯାଉଛି କାହା ପାଇଁ ? ତୋର ବେକରେ ଏ ରୂପା କଣିକୁଡ଼ା କି ଅସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି ! କାନଟା ଖାଲି, ଦି' ପଇସା ରୋଜଗାର କଲେ ଆଗେ ତୋର ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସୁନାହାର ଆଉ କାନକୁ ଦୁଲ୍ କରାବ । ସତେ କନ, ତୋର ଏଇ ଗୋରା ତକ ତକ ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ଦେହରେ ସୁନାହାର ଆଉ କାନରେ ଦୁଲ୍ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ନ ମାନବ ! ସେତିକିଦେଲେ ତୋର ନାଲି ଓଠରେ ସବୁ ହସ ଦେଖିଲେ ମୋର ସବୁ ବିଦେଶ ଦୁଃଖ ଆପେ ଆପେ ପାସୋରି ଯିବ । ଚଇତାର ମନଭୁଲ କଥାରେ କେତେ ଘଡ଼ି ପରେ କନକ ଗୋଇ ପଡ଼ିଲା ଚଇତା କୋଳରେ ।

ସେତେବେଳକୁ ରାତି ଅଧ—ନିଶା ଗର୍ଜୁଛି । ପକ୍ଷୀ ଓ ପକ୍ଷିଣୀ ଗଛ ଡାଳରେ ଆନେଗରେ ନିଦ୍ରା ଯାଇଛନ୍ତି । ଚଇତା ଆଖିରେ ନିଦ ନାହିଁ । ସେ କଲିକତା ଯିବ ବୋଲି ଖାଲି ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି ।

କେତେ ଗାଁ, କେତେ ନଈ ପାର ହେଇ ସେଇ ଯେଉଁ ସହର—ସେଇ କଲିକତା । ଚଢ଼ି ସହର । କେତେ ମଣିଷ, ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି, ରିକ୍ଷା, ମଟର, ଟ୍ରାମ୍, ବସ—କେତେ କାରଖାନା ମୁଆଡ଼େ ଚାଲୁ ଖାଲି କଲି, କାରଖାନା ମଣିଷ, କୋଠାମାଡ଼ି । ସେଠିକା କୋଠାଗୁଡ଼ା କୁଆଡ଼େ ଆକାଶକୁ ଲାଗିଛି ! ସେଠିକା ମଣିଷ ମଉଜ ମଜଲସରେ ଦିନ କାଟନ୍ତି—ଭଲ ପିନ୍ଧନ୍ତି—ଭଲ ଖାଆନ୍ତି । ଆମ ଏଠିକା ମଣିଷ-ଗୁଡ଼ା ସେଠିକା ମଣିଷ ଆଗରେ କୁଆଡ଼େ ପୋକପରି ଦିଶନ୍ତି; ଚଇତା ଖାଲି ଯା ଶୁଣିଛି—ସେଇଆ ଭାବି ଭାବି ଜୀବନର ବୋଲାଭୁମିରେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି ।

ସେଇଠି—ସେ ପୁଣି ତାର ଜୀବନ କାଟିବ । ସେଠି ଏ ଘର ଦୁଆର, ଦାପ, ମା ନ ଥିବେ ଆଉ ଅନ୍ଧାର ଆଲୁଅ ପରି ଜୀବନ ପଛେ ପଛେ ଅତି ଆପଣାର ଭାରିଆ ଏଇ କନକ ବି ନ ଥିବ । କପରି ଏଇ ଅସରନ୍ତି ଦିନଗୁଡ଼ା କଟିବ ! ଚଇତା ଭାବିଲା କେତେ କେଜାଣି । ସାରା ଶରୀରରେ ତାର ଉତ୍ତେଜନାର ତଡ଼ିତ ପ୍ରବାହ ଖେଳିଗଲା । କନକକୁ ଆନ୍ତରି ଜୋରରେ କୋଳରେ ଜାକିଧରି ତାର ଘୁମନ୍ତ ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ଚୁମ୍ବନଟାଏ ଆଜି ଦେଲା । ତା'ପରେ ସପନ ଦୋଳାରେ ଦୋଳି ଖେଳିଲା ଚଇତାର ଦେହ ଓ ମନ । ରାତିର ନୀରବତାର ବୁକୁ ଚିରି ସେତେବେଳକୁ ସାଇଁ ସାଇଁ ପବନ ବହୁଥିଲା ।

ସେଦିନ ମଙ୍ଗଳବାର । ଦିନସାରା କନକର ମନଟା ଭଲ ନାହିଁ । ବେଳେ ବେଳେ ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳେଇ ଆସୁଛି । ରାତି ପାହୁଲେ ତାର ଅତି ଆପଣାର

ସ୍ୱାମୀ ତାକୁ ଗୁଳିଯିବ ସ୍ୱତୁର ବିଦେଶକୁ । ସାତ ସମୁଦ୍ର ତେର ନଈ
ସେପାଶ୍ୱରେ ସେ ଦେଉଁ ବିଦେଶ, ସେଠି କିଏ ଥିବ ତା ସ୍ୱାମୀର ଭଲ ମନ୍ଦ,
ଖାଇବା ପିଇବା ସବୁ ଖବର ବୁଝିବ ! କନକ ଖାଲି ଭାବୁଛି—ଦିନସାରା କୋଉ
କାମରେ ମନ ନାହିଁ ।

ସଞ୍ଜ ହେଲା । ସରଗ ମଥାନରେ ଜହ୍ନମାମୁଁର ତୋରା ଦୃଢ଼ିକ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର
ଦଶିଲା । କନକ ଚଇତାକୁ ଚକ୍କୁଳି ପିଠା କରି ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ତାକୁ
କିଏ କହିଥିଲା ଚକ୍କୁଳି ପିଠା ଖାଇ ବିଦେଶ ଗଲେ ଚଞ୍ଚଳ ଘରକୁ ଫେରି ଆସନ୍ତି
ବୋଲି ।

ଚଇତା ତାର ସାଙ୍ଗସାଥୀମାନଙ୍କୁ ଶେଷ ଦେଖା କରି ରାତି ଦି'ଘଡ଼ି ବେଳକୁ ଘରକୁ
ଫେରି ଆସିଲା, ଘରର ଭଲ ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ କେତେ କଥା ବାପାଙ୍କ ସହିତ ପଡ଼ିଲା ।
ତା'ପରେ ଖାଇ ଶୋଇବାକୁ ଗଲା । ରାତିରେ କନକକୁ କେତେ ବୁଝାଇଲା ।
କନକ କହିଲା, ବିଦେଶ ଯାଉଛ—ମୋତେ ଭୁଲିଯିବ ନାହିଁ ତ ? ଚଇତା କହିଲା,
କନ, ଭୁଲିକି କିଏ ପାରେ !

ପାହାନ୍ତିଆ ତରା ଉଠିଲାବେଳକୁ ଚଇତା ନିଦରୁ ଉଠିଲା । ପାହାନ୍ତିଆ ପହରୁ
ବିଦେଶ ଯିବା ଶୁଭ । କନକ ଉଠି ଦୁଆରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲସ ବସାଇଲା । ଭୋରୁ
ଭୋରୁ ଚଇତା ଗାଧୋଇ ଖାଇ ବାପା ବୋଉଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ କଲସ ଓ
ଚଉଁର ମୂଳେ ଦଣ୍ଡେଇ ହୋଇ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । କନକ ଖାଲି କାନ୍ଦୁଥାଏ ।
ଶାଶୁ ଆସି ତାର କେତେ ବୁଝାଇଲା । ହୁ ବୋହୂ, ବିଦେଶ ଗଲାବେଳେ କାନ୍ଦନ୍ତି
ନାହିଁ—ସ୍ୱାମୀର ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ । କନକ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲା । ଆଗରୁ
ନିଦିଆ ଓ କାଲି ସାମୁଲ ଯାଇ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ଠାକୁରାଣୀ ବରଗଛ ନିକଟରେ ଚଇତା
ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲେ, ସେଇ ଯାଗାଟା ଗାଁର କଲିକତିଆଙ୍କର ପାହାନ୍ତିରା ପଡ଼ିଆ,
ସେଇଠି କଲିକତିଆ ସବୁ ସାଙ୍ଗ ହୁଅନ୍ତି । ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନିକଟରେ ନିଜର ମଙ୍ଗଳ
କାମନା କରି ତା'ପରେ ବାହାର ପଡ଼ନ୍ତି—ସ୍ୱତୁର ବିଦେଶ ପଥରେ । ଚଇତା
ପହରୁଲରୁ ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ । ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାର ବାହାର ପଡ଼ିଲେ ।
ଘର-ବାଡ଼ି, ଗାଁ-ଭୁଇଁ, ବାପ ମା, ସ୍ତ୍ରୀ ମାୟା ମମତା ସବୁ ପଡ଼ି ରହିଲା ପଛରେ ।
ସେମାନେ ଆଗେଇ ଚାଲିଲେ କେତେ ଗାଁ ଅଦିକ୍ଷମ କରି ।

ରେଳଗାଡ଼ି ଦଉଡ଼ୁଥିଲା ସତେ ଯେପରି ସୀମାସ୍ଥାନ ଅସୀମ ପଥରେ । ତା ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ଚଇତାର ମନ ବି ଦଉଡ଼ୁଥିଲା । କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଆଜି ସେ !

କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି । ନିନ୍ଦା କହୁଲୁ, କଣ ଭାବୁଛ ଏତେ ଚଢ଼ିତା ଭାବ, ନୂଆବୋଉ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଚିକି ରେ ! ଚଢ଼ିତାର ମନ ଭାବନା ମୂଳକରୁ ଫେରି ଆସିଲା । ହସି ହସି ନିଜର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଲୁଚାଇ କହୁଲୁ, ନିଆଁରେ ନିନ୍ଦା, ଭାବୁଛି ବିଦେଶରେ କେଉଁଠି କିପରି ଘନ କାଟିବା । ନିନ୍ଦା କହୁଲୁ, ଯା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିବ ହେବ, ଏତେ ଭାବୁଛୁ ଗୋଟାଏ କଣ ମ ! ତଥାପି ଚଢ଼ିତାର ମନଟା ଘର ଧରିଲା ନାହିଁ—ଖାଲି ଭାବନା ମୂଳକର ସରଗ ସେ ପଟରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଚାଲିଲା ।

ଗାଡ଼ି ଚାଲିଛି କେତେ ଷ୍ଟେସନ ଅତିକ୍ରମ କରି । ଚଢ଼ିତାକୁ ସବୁ ଯେପରି ନୂଆ ପରି ଲାଗୁଛି । କେତେ କେତେ ନୂଆ ଲୋକ ଆସୁଛନ୍ତି—ଯାଉଛନ୍ତି । ଗାଡ଼ି ଆସି ବାଲେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଷ୍ଟେସନ ଉପରୁ ଲୋକ ଗହଳି ଶୁଭିଲା । ଷ୍ଟେସନ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଟୋକା ଚା' ଗରମ, ଚା' ଗରମ ଡାକି ଡାକି ଗଲା । ତା'ପରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଟୋକା ପାନ ବଡ଼ି ସିଗାରେଟ୍, ପାନ ବଡ଼ି ସିଗାରେଟ୍ ଚିକାର କରି ଉଠିଲା । ଚଢ଼ିତା ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ବାଲେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନ ଉପରେ ଟିକିଏ ଆଖି ଚାଲିଲା ନେଲା । ସତରେ, ଆଜି ସେ କେତେ କେତେ ନୂଆ ଯାଗା ଦେଖୁଛି । ନୂଆ ଲୋକଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଉଛି । ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ି ସିଗାରା ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା । ଯେତେ ଯୋରରେ ଗାଡ଼ି ଚାଲୁଛି—ସେତିକି କଲିକତା ନିକଟ ହେଇ ଆସୁଛି । ଚଢ଼ିତା ମନରୁ କନକର ଭାବନା ମରି ମରି ଆସୁଛି । କଲିକତା ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚଢ଼ିତା କେତେବେଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା—ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ଭୋର ସାଢ଼େ ଛ'ଟା ବେଳକୁ ଗାଡ଼ି ଆସି ହାଉଡ଼ା ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ନିନ୍ଦା ଡାକିଲା, ଚଢ଼ିତା ଭାବ ଉଠ ଉଠ, ଆମେ ଆସି କଲିକତାରେ ପହଞ୍ଚିଲେଣି । ଚଢ଼ିତା ଆଖି ମଲି ମଲି ଗଣ୍ଠିଲିଟି ଧରି ହୁସ୍ କରି ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ଷ୍ଟେସନରେ ପେଲାପେଲି ମଣିଷ ସମୁଦ୍ରର ଅସୁମାରୀ ଭିଡ଼ ତରଙ୍ଗ ଠେଲି କାଳି ସାମୁଲ ଚଢ଼ିତା ଓ ନିନ୍ଦାକୁ ନେଇ ବାହାରି ଆସିଲା । ଆଗରେ ଗଙ୍ଗାନନ୍ଦା, ହାଉଡ଼ା ପୋଲ, ଅସଂଖ୍ୟ କୋଠାବାଡ଼ି, ପେଲାପେଲି ମଣିଷ, ଅସୁମାରୀ ଗାଡ଼ି । ବାହାରିକୁ ତର ନାହିଁ—ସମସ୍ତେ କର୍ମଚାରୀ । ଚଢ଼ିତା ନିନ୍ଦା ଦିହେଁ ଦେଖିଲେ ଏଇ ଭାବର ସେଇ ସ୍ୱପ୍ନର କଲିକତା—ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଆଶା ଭରସାର ଶେଷ ସଙ୍ଗାଳି ଏଇ ସେଇ କଲିକତା ।

କହୁବଜାର । ଅଳ ଗଳି କନ୍ଦ ବକନ୍ଦରେ ଓଡ଼ିଆ ପୂର ରହୁଛନ୍ତି । ଶଶୀଭୂଷଣ ଦେ
ଖୁଟକୁ ଲାଗି ଗ୍ରେଟ ଗଳଟି ଭିତରେ କାଳି ସାମୁଲର ବସା । ସେହି ବାଡ଼ି ଭିତରେ
କେତେ ମୁଲକର ଓଡ଼ିଆ ଭାଇ ବସା ବାନ୍ଧ ରହୁଛନ୍ତି । ସେପରି ଏକା ଘରର—
ବାଦ ନାହିଁ—ବଦାଦ ନାହିଁ । ବିଦେଶରେ ସମସ୍ତେ ଭାଇ ଭାଇ । କାଳି ସାମୁଲ
ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଦି'ଜଣ ଲୋକ ଏକା ବସାରେ ରହନ୍ତି । କାମ କରନ୍ତି ଏକାଠି ।
ଚଇତା ନିତିଆ ଦିହେଁ ସେଇଠି ଚାରି ଧନ ହେଲା ଆସି ରହୁଛନ୍ତି । କାଳି ସାମୁଲ
ତାଙ୍କ ଦିହୁଙ୍କ ପାଇଁ କେତେ ଯାଗା ଚୁଲି ଚୁକ୍‌ଶାର ସନ୍ତାନ ନେଉଛି । ଚୁଲି ଚୁଲି
୧୫ ଦିନ ପରେ ନିତିଆ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଚୁକ୍‌ଶା ମିଳିଗଲା ପାକ୍ ସର୍କସରେ ଗୋଟିଏ
ସାହେବ ବାଗାନରେ । ମାଲି କାମ—ମାସକୁ ଚୁଲିଶ ଟଙ୍କା, ନିତିଆ କାମରେ
ଯଏନ ଦେଲା । ଜଣକ ଚନ୍ଦ୍ରାରୁ କାଳି ସାମୁଲ ଖଲସ ହେଲା—ବାକ ରହୁଲା
ଚଇତା ।

କଲିକତା ସହରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚଇତା ଘର ସ୍ବପ୍ନାବସ୍ଥାକ ଦୂରକୁ ଟିକେ
ଆଡ଼େଇ ଦେଇଛି ସିନା—କିନ୍ତୁ ଏ ଯାଏ ଭୁଲିନାହିଁ । ଅବସରବେଳେ କନକର
ସେଇ ଦରଦର ହସିଲା ମୁହଁଟି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଉଠେ । ସାଥୀଭାନ୍ କୃଦସ୍ତ୍ରୀ
ତାର ହାହାକାର କରିଉଠେ । ମନଟା ବି ଭଲ ଲାଗୁନି ଏଯାଏ । ଚୁକ୍‌ଶାର
ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା ନାହିଁ । ଏତେ ଆଶା ପୋଟି କଲିକତା ଆସିଛି—ସବୁ କଣ
ନିର୍ଭର । ବସି ବସି ଶୁଖିଲା ମୁହଁ କରି ଚଇତା ଯେତେବେଳେ ଭାବେ, କାଳି ସାମୁଲ
ତାକୁ ଭରସା ଦେଇ କହେ, ଚଇତା ମନମାର ବସିବୁ କାହିଁକି ରେ—ଯା ଚୁଲି
ଆସିବୁ । କଲିକତା ସହର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ଦାନା ଯୋଗାଉଛି—ତୋ ପାଇଁ

ରୁକ୍ମିଣୀଟାଏ ମିଳିବ ନାହିଁ ! ଯା ଯା ହସ ଖୁସିରେ ବୁଲ ! ତୋ ରୁକ୍ମିଣୀ କଥା ମୁଁ
ବୁଝିବି ।

ଦିନେ କାଳି ସାମୁଲ ଶୁଣିଲ, ମାଟିଆବୁରୁଜ ସୁତା କଳରେ ନୂଆ ଲୋକ ନେଉଛି ।
ଖବର ପାଇ ଚକତାକୁ ନେଇ ମାଟିଆବୁରୁଜରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ମାଟିଆବୁରୁଜ ସୁତା
କଳର ରାଧା ସରଦାର ସହୃଦ କାଳି ସାମୁଲର ଆଗରୁ ଜଣାଶୁଣା ଥିଲା । ତାର
ଦ୍ଵାରା ଚକତାର ରୁକ୍ମିଣୀଟାଏ ଯୋଗାଡ଼ ହେଇଗଲା । ସୁତା ଯୋଡ଼ିବା କାମ—
ହସ୍ତା ପନ୍ଦର ଟଙ୍କା ।

ଚକତା ଭାବିଲା ମନ୍ଦ ନୁହେଁ ରୁକ୍ମିଣୀ । ମାସକୁ ହେଲାଣି ଶାଠିଏ ଟଙ୍କା । କୋଡ଼ିଏ
ଟଙ୍କା ସେ ନିଜର ଖଜୁରି ଭୁଲାଇ ବାକି ଟଙ୍କା ମାସକୁ ମାସ ଘରକୁ ପଠାଇ ଦେବ ।
ବାପା ଟଙ୍କା ପାଇଲେ କେତେ ଖୁସି ହେବେ । ମନଃସୁଖରେ ବାପାଙ୍କ ବଡ଼ିକ ଚିଠି
ଖଣ୍ଡେ ଲେଖି ସେହି ଦିନ ପଠେଇଦେଲା ।

ପହୁଲା ତାରିଖରୁ ଚକତା କାମରେ ହାଜିର ଦେଲା । ଏଣିକି ନିଜର ସକାଳ
ହେଲେ କଲଘରର କଲିନାଥର ବଞ୍ଚଣୀ ଚକତାକୁ ଡାକିଦେବ । ଚକତା କାମକୁ
ଦଉଡ଼େ । ଶହ ଶହ ମଜୁରୀ ଆସୁଥିଲା—ଚକତା ବି ତାର ଭିତରୁ ଜଣେ ।
ମନରେ ତାର କାନ୍ତି ନାହିଁ । ନାହିଁ ଅବସାଦ । ଶୁଣୁଲ ପରି ସେ କାମ କେଲେ
ଖଟିଥାଏ ।

କୁଲି ଲାଜନ କରକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠିଆ ଚନ୍ଦ୍ର ଭିତରେ ଚକତା ଜଣଙ୍କ ବସାରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି
ରହିଛି । ଖପରଲି ଘର ଖଣ୍ଡେ—ପାଖକୁ ପାଖ ଆଉ କେତେ ଘର । କେତେ
କେଜାଣି ମଜୁରୀ ଆସୁଥିଲା ରହନ୍ତି କେତେ ଦେଶର—କେତେ ଆଡ଼ର । ଚନ୍ଦ୍ର ସେ
ପାଖରେ ନିର୍ଦ୍ଦମାର କୁଡ଼ି—ନାହିଁ ଭଣ ଭଣ । ଦେଲେଦେଲେ ନାକଟା ଗନ୍ଧ
ଆସେ ପବନରେ । ସେ ବସାରେ ଆଉ ତିନିଜଣ ଲୋକ ରହନ୍ତି—ସେମାନେ ବି
ଚକତା ପରି କଲଘରର ମଜୁରୀ । ରାଧା ସରଦାର ଚକତାକୁ ଆଣି ସେ ବସାରେ
ରଖିବାକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି । ସେ ବସାରେ ଯୋଉ ତିନିଜଣ ରହନ୍ତି—ସେମାନେ
ରାଧା ସରଦାରର ଗାଁ ଆଖପାଖ ଲୋକ ।

ଚକତା ବସାରେ ରହିଲା ଦିନୁ ସେ ଅନ୍ୟ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ନିଜର କର ପାରିବ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ଆପଣାର ପରି ଦେଖେ—କାହାର କଥା ତଳେ ପକାଇ ଦେବା । ସମସ୍ତେ
ଚକତାକୁ ଆଦର କରନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ସବୁଠୁ ଚକତାକୁ ବେଶୀ ଭଲ ପାଏ ବାଉଁଶିଆ ।
ବାଉଁଶିଆ ଚକତା ଦିହେଁ ଏକା ବସୁଧର—ସେଥିପାଇଁ ଦିହଙ୍କର ବେଶୀ ମନ

ମିଳେ । ଅନ୍ୟଦିନେ କେତେ ମନଖୋଲା ଅଛୁଣ୍ଡା ଗପ ପଡ଼େ । ଚକତା ବାଉଁଶକୁ ନାଁକୁ ଖାଲି ଭଲ ବୋଲି ଡାକେ ସିନା—କିନ୍ତୁ ଭଲ ପରି ଖାଦିର କରେନା । ଚକ୍ର ପରି ଦେଖେ ।

ଦିନଟାହାକି କାମ କରି କରି ଚକତାର ଦିନଟା କଟିଯାଏ—ଭାବିବାକୁ ବେଳ ମିଳେନା । ରାତି ଆସେ—ଚକତା ଭାବେ, କୁଳ, ଅବଶ ଦେହଟାକୁ ବଛଣାରେ ଜଡ଼ାଇ ଦେଇ ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେବ । କିନ୍ତୁ ଆଖି ଆଗରେ ତାର ଭାସି ଉଠେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହେଲ ନାଁ, ଘର ଦୁଆର, ଧାନ ବାଲି, ବୋଉର ରୁଣ୍ଡ ଶରୀର, ବାପାଙ୍କର ବଳିଲା ବଳିଲା ଚେହେରା, କନକର ଶୁଖିଲା ମୁହଁ । ଆସିଲାବେଳେ କେତେ ସେ କାନ୍ଦୁଥିଲା । ଚକତା ଦେଖେ—ଆସିଲା ଦିନୁ ସବୁ ଦିନେ ଯେପରି ସେ ସିମିତି କାନ୍ଦୁଛି । ଭାବୁ ଭାବୁ ଚକତା ଆଖିଟା କେତେବେଳେ ଓଢ଼ା ହେଇଥାଏ । କରେ ଏତେ କଣ ଭାବୁଛି କରେ ଚକତା—ମୁହଁଟା କାହିଁକି ଶୁଖିଲା ଦଶର ? ବାଉଁଶିଆ ପତ୍ରରେ ଚକତାକୁ । ଚକତା ମୁହଁର ଭାବ ବଦଳାଇ କହେ, ନାଁ ମ ବାଉଁଶିଆ ଭଲ, ଭାବିବ ଗୋଟାଏ କଣ ? ଏଠି ମୋର କଣ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ଯେ ମୁହଁ ଶୁଖିଲ କରିବ ? ତୋ ପରି ଭଲ ପାଇଚ —ଏହାଠାରୁ ବଳି ଭାବ ମୋର କଣ ଅଛି ? ବାଉଁଶିଆ ହସି ହସି କହିଲା, ହରେ ଚକତା, ମୁଁ ଜାଣେ—ତୁ ଯେତେ ଲୁଚାଇଲେ ବି ତୋ ମନ କଥା ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣେ । ନୂଆ ବାହା ହେଇ ନୂଆ ସୁଆଦ ଚାଖୁ ଚାଖୁ ଘରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବିବାକୁ ଗୁଡ଼ି ଆସିବୁ ବୋଲି ବିଦେଶରେ ମନଟା ତୋର ଲାଗୁନି, ନୁହେଁ ?

ଚକତା କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସିଲା । ସେ ହସରେ ଯେପରି ଜର୍ଜିତ ଦେଲା, ବାଉଁଶିଆ ଭଲ ତୁ ମୋ ମନ କଥା ଜାଣିଲୁ କିପରି ? ବାଉଁଶିଆ କହିଲା, ଚକତା ନୂଆ ନୂଆ ସବୁ ସିମିତି ହୁଏ । ମୁଁ ବି ଦିନେ ତୋର ପରି ହେଉଥିଲି । ଦିନ ରଡ଼ି ଯାଇଚ—ଅରୁଣା ମନ ଘର ଧରି । ବାହା ହେଲିଣି ଆଜିକି ପାଞ୍ଚ ବରଷ ହେବ । ଏହି ପାଞ୍ଚ ବରଷ ଭିତରେ କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ଜୀବନ ସିମିତି ଚାଲିଛି ଆଗକୁ । ଅତୀତର ସୁଖ ସୁଦୃଢ଼ ଗୋଡ଼ା ମାଟି ପରି କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ପଡ଼ିଲେଣି ରେ ଚକତା । ଆଜି ଭାବିବାକୁ ବେଳ ମିଳୁନାହିଁ । ଖାଲି ରାତି ପାହଲେ କାମ କର—ଖାଅ ପିଅ । ନିଜର ଘର ଯାହାର ଦେଖ । ଏହାହିଁ ହେଉଛି ଯାବ । ଜୀବନର ସୁଖ ସୁଆଦ ସବୁ ବସ୍ତୁ ଗଡ଼ିଲେ ମରି ସିବରେ ଚକତା, ତୁ ପୁଣି ଦିନେ ବୁଝିବୁ । ଆମେ ତ ମଜୁରୀ—ଦିନ ରାତି ଖଟିଲେ ବି ପେଟ ଚାଟୁଣିକ ପୁରୁନାହିଁ । ଘରେ ପିଲାପିଲି ଉପାସ । ଆମର ଗୋଟାଏ ସୁଖ ଆନନ୍ଦ କ’ଣ ଅଛି ରେ । ମନ ସିନା ଲୋଡ଼େ—କିନ୍ତୁ ଜୀବନରେ ତା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରେନା ।

ଚକତା ବାଉଁଶିଆର କଥା ଶୁଣି କହେ—ସତେ ବାଉଁଶିଆ ଭାଜ, ସବୁ ବୁଝି ବି ମନଟା ବୁଝୁନାହିଁ । ଖାଲି ଘର ଦୁଆର, ଚାପା ବୋଉ, କନକ କଥା ବାର ବାର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଆସିଲବେଳେ କନକ ଭାରି କାନ୍ଦୁଥିଲା । ଘରେ ଥିଲାବେଳେ ଦିନେ ଦିନେ ହଲରୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ଡେଇଁହେଲେ ଯିଏ ମନମାରି ବସେ—କଥା କହେନା—ସେ ପୁଣି କେମିତି ଚଳୁଥିବ, ଖାଲି ତାର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ବାଉଁଶିଆ ହସି ହସି କହିଲା, ମୁଁ ବି ଦିନେ ଟଉ ପାଇଁ ସେମିତି ହେଉଥିଲି । ମାସେ ଦି' ମାସରେ ଘରକୁ ପଳାଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଦିନେ ସୁଦାମ ଭାଜଙ୍କର ଖାଲି ଶୁଣିଲି । କହିଲେ—ଗୁକଣ ଆଗ ନା ରେ ବାଉଁଶିଆ ମାଜପ ଆଗ ? ତୋର ହାତକୁ ଘରେ ମଲା ଦଦରା ବୁଢ଼ୀମା, ବୋଉ, ଚାପା ଭାରିଯା ଗୁରୁ ଗୁରୁଟା ପରାଣୀ ଅନାଇ ରହିବନ୍ତି । ପିତୃପୁରୁଷ ଅର୍ଜିତ ଜମି ବୋଲି ଅସ୍ବୀକାର ନାହିଁ । ସବୁଦିନେ କିଣିବେ—ଖାଇବେ । ତୁ କମିତି କାମରେ ମାଗ କର ଘରକୁ ଦଉଡ଼ିଲେ ଗୁକଣ ରହିବେଟି ରେ ବାଉଁଶିଆ; ସେଇ ଦିନଠୁ ଚେତନା ପଣିଲା ମୋ ଦେହରେ । ତା ପରେ ଆପେ ଆପେ ସବୁ ଦେହସୁଦ୍ଧା ହୋଇଗଲା ।

ସେତିକିବେଳେ ବସାରେ ଆଉ ଦି'ଜଣ ପଦନି ସୁତାର, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ପଦନି ସୁତାର, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଦି'ଜଣଙ୍କ ଫସ୍ତସ ରୁଲିଶ ପାଖା-ପାଖି । ଦି'ଜଣଯାକ ଜୋରଦାର ମଣିଷ—ଖଟିଲେ ହଟି ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ପଦନି ସୁତାର ଘର ଯାଜପୁର—କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଘର ଯାଜପୁର ପାଖ ଗାଁ ପ୍ରୀତିପୁର । ଦିହେଁ ଘର ପାଖାପାଖି ଲୋକ ବୋଲି ଦିହେଁଙ୍କର ଏକ ମେଳ—ଏକ କଥା ।

ପଦନି ସୁତାର ଦାନ୍ତ ଦି'ଟା ପଦାକୁ ଚାହାରିବ । ଦେହର ରଙ୍ଗ କଲା, ଦେଖିବାକୁ ବକୃତ ଚେହେରାର ମଣିଷଟାଏ । ସେଥିପାଇଁ ପଦନି ସୁତାରକୁ କାଲିଆ ଦନ୍ତ କହିଲେ ଭାରି ଚିଡ଼େ । ପାନ ଖାଏ ବେଦମ—ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ା କଲା ପଡ଼ିଗଲାଣି । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଏକବାଗିଆ ଲୋକଟା । ଯା ବୁଝିଥିବ—ସେଇଆ । ସାମାନ୍ୟ କିଛି ପାଠ ଶାଠ ପଢ଼ିବ । ସେଥିପାଇଁ ମଜୁରୀଆଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ଟିକେ ନେତାଗିରି ଦେଖାଏ । ଗୌରବଶୁ—ମୁହଁଟି ଗୋଲ—ନାକଟା ଟିକିଏ ଚେପ୍ଟା—ଆଖି ଦିକଟା ବଡ଼ ବଡ଼ ।

ପଦନି ସୁତାର କହିଲା, କିରେ ବାଉଁଶିଆ, ଆଜି ଆସି ଏତେ ରାତି ହେଲାଣି । ବଜାର ସଉଦା ହେବ କେତେବେଳେ—ରୋଷେଇ ହେବ କେତେବେଳେ ? ବାଉଁଶିଆ କହିଲା, ଯାଉଛି ପଦନି ଭାଜ, ତମେ ଦିହେଁ ବସାରେ ରୁହ । ଏତିକି କହି ବାଉଁଶିଆ ତାର ମଇଲା କୋଟଟି ଅଖା ବେଗୁଟା ନେଇ ଚକତା ସାଥୀରେ ବଜାରକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।

ବଜାରରୁ ଫେରୁ ଫେରୁ ରାତି ନଅଟା ବାଜିଗଲା । ତରବର ହୋଇ ଚକଡ଼ା ଚୁଲି ଧରି ଭାତ ହାଣ୍ଡି ଆଣି ଦିଆଇଲା, ବାଉଁଶିଆ ପରମା କାଟିଲା । ଦିନବେଳେ ପଦନ ସୁତାର, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ରାତିକି ଚକଡ଼ା ଓ ବାଉଁଶିଆ ପାଲି କରି ରୋଷେଇ କରନ୍ତି । ଖାଉ ଖାଉ ସେଦିନ ମାରଟା ବାଜିଲା । ମଜୁରୀଆ ଜୀବନରେ ଖାଇବା ପିଇବା ବି ଠିକ୍ ନଥାଏ । କୋଉଦିନ ରାତିରେ କଳଘର ଚାଲିଲେ ମଜୁରୀଆମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ମାରବାକୁ ବୋଲି ନଥାଏ । ଗଣ୍ଡିଏ ଖାଇ ପୁଣି ସେମାନେ ଦଉଡ଼ନ୍ତି ଅଧିକ ଲୋଭରେ ।

କମିତି କଳଘରର ମଜୁରୀଆ ଜୀବନ ବିତିଗଲେ । ନିତି ସଞ୍ଜହେଲେ କୁଲି ବସ୍ତି ଭିତରୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଖଞ୍ଜଣା ମାଡ଼ି ଶୁଭେ । କିଏ ଭଜନ ଚଉତିଶା, କିଏ ବାଉଁଶିଆ ଉଷ୍ଣ, ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ପଦେ ଅଧେ ବୋଲି ନିଜର କର୍ମକ୍ଳାନ୍ତ ମାରସ ଜୀବନକୁ ଟିକେ ସରସ କରି ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି । ଆଉ କିଏ ମାଟିରେ ଆଲୁଅ, ରଜ ରାଜନା, ପୁରାଣିକା ଗୀତମାନ ବୋଲି ଦିନସାରା ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି ।

କେଉଁଠି କେଉଁଠି ଦି' ଚାରିଜଣ ମେଲି ହୋଇ ସରଗ ସେପଟର ଅଛୁଣ୍ଡା ଗପ କରନ୍ତି । କେଉଁଠି ଟୋକା ଟୋକା ମେଲି ହୋଇ ବସ୍ତି ଭିତରେ କାର ପୁରସ୍ତ ବୋହୂ, ଝିଅ ବସ୍ତ୍ରରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି । କିଏ କିଏ ଘର, ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ କଥା ଗୁଣି ହୁଅନ୍ତି ।

ପଦନ ସୁତାର ଟିକେ ହସଖୁସିର ଲୋକ । ବେଳେବେଳେ ଏପରି କଥା କହେ ହସେଇ ହସେଇ ପେଟ ଦରଜି କରେ । ଦିନେ ଦିନେ ରାତିରେ ପଦନ ସୁତାର ହସି କଣ ଭାବିଲା ବେଳେ ବାଉଁଶିଆ ଭାଜ ପରାରେ—କି ପଦନ ଭାଜ କା କଥା ଏତେ ଭାବୁଛୁ ମ ! ପଦନ ସୁତାର ହସି ହସି କହେ ଶାଶୁଆ ଗୋଡ଼ କଥା ଭାବୁଛି ରେ । କେତେ ରାତି ନିୟମ ପକେଇ କହୁଥିଲା ଦଶରାକୁ ଘରକୁ ଯିବାକୁ । ଦଶରା ତ ଗଲା—ଗଲି ନାହିଁ । ସେଇଲଗି ଘୋଷା ହୋଇ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ବି ଦେଉ ନାହିଁ । ବାଉଁଶିଆ ହସି ହସି କହୁଲା, ଶାଶୁଆ ଗୋଡ଼ ତମର ଏଇ ପୁଅର ଚେହେରା ଦେଖି ଏତେ କେମିତି ରସିଚି ମ ! ପଦନ ହସି ହସି କହେ; ଆରେ ଦିନେ ପରା ରାତିରେ ଡେରିକରି ଗଲି ବୋଲି ଶାଶୁଆ ଗୋଡ଼ କକାଟି କଲି ଦେଲା । ସେତେ ଡାକିଲି ଫିଟାଇଲା ନାହିଁ । ପାଞ୍ଚଦିନ କାଲି କଥା ବି ପଦେ କହୁଲା ନାହିଁ—ଚକଡ଼ା, ବାଉଁଶିଆ, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ସମସ୍ତେ ହିଁ ହିଁ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ ।

କେନ୍ଦ୍ର ମାହାନ୍ତି ନିଜର ବଡ଼ମା ଦେଖାଇ କହିଲୁ; ବିମଳୀକ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ବାହାହେଲି, ତା ରୂପ ଦେଖି ମୁଁ ଦୁନିଆ ଭୁଲିଗଲି । ଗାଁରେ ଯିଏ ଦେଖିଲ ସମସ୍ତେ କହିଲେ; ମାହାନ୍ତି ଘରର ଲୁଗି ବୋହୂଟିଏ । ଦିନେ ତା ମନ ବିଡ଼ିବାକୁ କହିଲି, ବିମଳୀ ତୁ ଯେତେହେଲେ ଆମ ଗାଁ ରାମ ଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦରୀ । ଏତିକିରେ ମୁଁ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ । ଫି କିନା ତ ଫଣା ଟେକି ଉଠିଲ । କହିଲୁ; ଯାଉନା ସେଇ ରାମଭାଇଙ୍କ ମାଇପ କଡ଼ିକ । ମାସେ କାଲ ପରା ମୋତେ କଡ଼ିରେ ପୁରାଇ ଦେଲା ନାହିଁ । ଯୋଉ ଡହଲ ବିକଳରେ ଦିନ କାଟିଲି ।

ଇମିତି କେତେଥାଡ଼ର ଗପ ପଡ଼େ । ହସ ଖୁସିରେ ରାତିଟା ବିତିଯାଏ । ଦିନେ ଦିନେ ଏଇ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ଚଇତା କନକକୁ ରାତିରେ ସପନ ଦେଖେ । ଚଟକର ନିଦଟା ଭାଙ୍ଗିଯାଏ—କାହିଁ ତାର କନକ ? ବାହାରକୁ ଉଠି ଆସି ଅନାଏ ଆକାଶରେ ତାରୁଗୁଡ଼ା ଆଖିମିଟିକା ମାରୁଚନ୍ତି । ମଇଳା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ କୁଲି ବସ୍ତି ଉପରେ ଘାଲି ପାରିବ । ସେ ପାଖରେ କଲଘରଟା ଅସୁର ପରି ଛୁଡ଼ା ହେଇବ । ବିଜୁଲିବଟା ଗୁଡ଼ା ଏଣେ ତେଣେ ଜଳୁଛି ।

ହଠାତ୍ କୁଆଡ଼ୁ ପବନଟା ବହି ଆସେ । ପାଖ ନିର୍ଦ୍ଦମା କୁଡ଼ିରୁ ଭାସି ଆସେ ପରୁ ଗଛ । ଚଇତାକୁ ବିରକ୍ତ ଲାଗେ । ଘର ଭିତରକୁ ଆସି କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଭାବେ କି ବିରକ୍ତିକର ଏଇ ଜୀବନ । ଗୁରୋଟି ମାସ କଟିଗଲା । ଚଇତା ବରାବର ଘରକୁ ଟଙ୍କା ପଠାଉଛି । ଗଲା ମାସରେ ଘନ ସାବୁ ହାତରେ ବୋଉ ଓ କନକ ପାଇଁ ଲୁଗା, ବାପା ପାଇଁ କେତେ ଜାତିର ଖାଇବା ଦରବ ପଠାଇ ଦେଇଥିଲା । ବାପା ତାର ଟଙ୍କା, ଜିନିଷ ପାଇ ଭାରି ଖୁସି । ଚଇତା କହିକି ଚିଠି ଦେଇଛି, ଚଇତା ବୋଉ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ—ମସିରେ ମସିରେ ଜର ହେଉଛି । ବୋହୂ ଦେହପା ଭଲ ଅଛି । ଗାଁକୁ ବର୍ଷା ପାଣି ହେଉଛି । ଧାନ ଗଛ ସବୁ ଅଣ୍ଟାଏ ଉଠି ହେଲଣି । ଇମିତି କେତେ କ'ଣ ।

ରବିବାର ଛୁଟି ହେଲେ ଚଇତା ମାଟିଆ ବୁରୁଜ ଗୁଡ଼ି କଲିକତାର ଚୌରଙ୍ଗୀ, ବହୁବଜାର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଆସେ । ନିତିଆ ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ହସି ହସି ଚଇତାକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଏ । ତା'ପରେ ଦିହେଁ କେତେଥାଡ଼େ ଚାଲନ୍ତି ।

ଚୌରଙ୍ଗୀର ବଡ଼ ରାସ୍ତା—ଦି'କଡ଼ରେ ଠାଏ ଠାଏ କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଫୁଲର ଉଛୁଳା ହସ । ମଟର, ପୋଡ଼ାଗାଡ଼ି, ଟ୍ରାମ୍, ବସ, ରେକ୍ସା ଛୁଟି ଚାଲିବ । ଇଂରାଜୀ, ଆମେରିକାନ, ଚାଲିକି, ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ, ପଞ୍ଜାବୀ କେତେ ଜାତିର ମଣିଷ । କେତେ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣା ।

ଗୁଣିଆଡ଼େ ଭେଗ ବିଳାସର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ । ଚଇତା ଏ ସବୁ ଦେଖିଲେ ମାଟିଆବୁରୁଜ
 ଓ ତାର ସେଇ କୁଲି ବଫ୍ରିଟା କେଡ଼େ ଅସନା ଦଶେ । ମାଟିଆବୁରୁଜ ସେଇ ରାସ୍ତା
 କଡ଼ରେ କଂସେଇଙ୍କର ମାଂସ ଦୋକାନ । କି ଅସନା—ଆଇଁସିଣିଆ ଫୁକୁଟିଆ
 ଗନ୍ଧ । ଚଇତା ଭାବିଲବେଳାକୁ ତା ଦେହରେ ରୋମାଞ୍ଚ ଆସେ । ତାଠୁ ବଳି ପୁଣି
 ତାଙ୍କ କୁଲି ବଫ୍ରିର ସେଇ ନର୍ଦ୍ଦମାର ଗନ୍ଧ—କି ଉଜ୍ଜଟ । ଭାବୁ ଭାବୁ ଚଇତା
 ଆଗେଇ ଚାଲେ । ନିଦିଆ କହେ, ଚଇତା ଭାବ ଏଣେ ଦେଖନ୍ତି ।

ଚଇତା ଦେଖେ ଗୋଟିଏ ସଜ ଫୁଲ ପରି ତଳ ତଳ ସୁନ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ରେକ୍ସାରେ
 ଯାଉଛି । କନ୍ଦରେ ତାର ସ୍ତ୍ରୀମା । ସ୍ତ୍ରୀମାର ବାହୁବେଷ୍ଟନା ଭିତରେ ସୁନ୍ଦରୀଟି ହସି
 ହସି କ'ଣ କହୁଛି । ଚଇତା ଏହି ସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲେ ତା ଦେହରେ ଲାଗେ
 ଚମକ—ରକ୍ତରେ ଆସେ ଉଷ୍ମତା । କନକ କଥା ମନେପଡ଼େ । ଭାବେ କନକ
 ଏହାଠୁ ବଳି ସୁନ୍ଦର ନୁହେଁ । ହଠାତ୍ ରାସ୍ତାକଡ଼ ଦୋକାନରୁ ସଙ୍ଗୀତର ମୁର୍ଚ୍ଛନା
 ଭାବନାକୁ ତାର ଗୋଲମାଲ କରିଦିଏ ।

ଗୁମ୍ଫାରେ ହାସିର ବାନ୍ଧ ଭେଙ୍ଗେତେ

ଉଛୁଲେ ପଡ଼େ ଆଲୋ

ଓ ରଜନୀଗନ୍ଧା ତୋମାର

ଗନ୍ଧ ସୁଧା ତାଲେ.....

ଆଗରେ ପାରାଜାଭସ୍ ସିନେମା—ବିଳାସର ସ୍ୱପ୍ନପୁର । ନୂଆ ଖେଳ ଆସିଛି—
 ସେଥିପାଇଁ ଭାରି ଭିଡ଼—କଣ୍ଢେଇ ଦୋକାନଠୁ ବଳି । ଚଇତା ଭାବିଲା ଖାଇବାକୁ
 ମିଳୁ ନାହିଁ—ଦେଶରେ ଅଭାବ ଅନାଟନ ଲାଗି ରହିଛି—ଭୋକଲା ମଣିଷ ଚିତ୍କାର
 କରୁଛି ଦାନା ଦିଅ; ଅଥଚ ଦେଶର ଏତେ ପଇସା ଏଇଆଡ଼େ ପଡ଼ିଯାଉଛି ।

ଦିହେଁ ବୁଲି ବୁଲି କାଲି ସାମୁଲ ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କାଲି ସାମୁଲ ଦିହେଁଙ୍କୁ
 ଦେଖିଲେ ଭାରି ଖୁସି ହୁଏ । ଦିହେଁଙ୍କ ସେ ମଣିଷ କରିଛି—ଏହାଠୁ ବଳି ଆଉ କ'ଣ
 କରିନ୍ତା ! କେତେ ସୁଖ-ଦୁଃଖ ପରେ ଚଇତା ନିଦିଆ ଦିହେଁ ଫେରି ଆସନ୍ତି ନିଜ
 ନିଜର ବସାକୁ । ପାଣି ସୁଅ ପରି ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲେ ।

ଚଇତା କଳିକତା ଗୁଲିଗଲ । ଆଠ ଦିନ ପରେ ଭଲକରି ନିଜର ଅସରାଏ
ଅସରାଏ ବର୍ଷା ହେଲା । ନିଧୁ ପଧାନ ଜମିତକ ହଲ କରି ଧାନ ଚୁଣିଦେଲା ।

ପୁଅଙ୍କୁ ଶ୍ୟାମଳତା ଫେରି ଆସିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଧାନ ଗଛ ଦୋହଲିଲା ।
ନିଧୁ ପଧାନ ଆଶାଲତାରେ କେତେ ଜାତିର ଫୁଲ ଫୁଟିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଦୟା ହେଲେ
ଧାନ ଗଣ୍ଡାକ ଭାର ଭଲ ହେବ । ଘର କୁଟୁମ୍ବ ଚଳାଇ ମହାଜନ ଦେଖା ପୁରୁବ ।
ଦୁନିଆରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଚାଲିବ ।

ଚଇତାଠୁ ଯେଉଁ ଦିନ ଚଠି ପାଇଲା—ସେ ଗୁଳିର କରତ—ଭଲରେ ଅଛି, ନିଧୁ
ପଧାନ ଦୃଢ଼ସ୍ଥ ଆନନ୍ଦରେ ପୁର ଉଠିଲା । ଗାଁ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ପାଖରେ ଗଞ୍ଜେଇ
ଭୋଗ କଲା ।

ଗାଁର ସେହି ବଙ୍କା ବନ୍ଧକଡ଼କୁ ବାଲିମାଲ ମଠ—ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ ବିପଦ ଆପଦରେ
ଡାକିଲେ ଜବାବ ଦିଅନ୍ତି । ସେଇଥି ପାଇଁ ଗାଁ ଗୋଟାକନ୍ଦାକ ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ
ମାନନ୍ତି । ନିଧୁ ପଧାନ ମାନସିକ କରିଥିଲା, ପୁଅ ଭାର ଭଲରେ ଗୁଳିର କରୁ ।
ମନକାମନା ଭାର ମହାପୁରୁଷ ପୁରଣ କରିଚନ୍ତି ।

ମାସକୁ ମାସ ଚଇତା ଟଙ୍କା ପଠାଇଲା । ନିଧୁ ପଧାନ ଟଙ୍କା ପାଇ ଆନ୍ଦୁର ଖୁସି
ହେଲା । ଭାବିଲା ଏ ବରଷ ପୁରୁଣା ଘରଟାକୁ ଭାଙ୍ଗି ତାର ଜାଗାରେ ନୂଆ ଘର
ଠିଆ କରିବ ।

ନିଧୁ ପଧାନ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାଏ । ଦିନସାରା ଗୁପ୍ତରେ ଲାଗେ । ଧାନ କିଆରୀରେ
ଗୁଲି ଆସିଲେ ପେଟ ତାର ପୂରିଯାଏ ।

ଚଇତା ଗଲ ଦିନଠାରୁ ଉମିବୋଉର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ । ବାୟୁ ସେଗରେ ମରଣ
ସହିତ ଅନବରତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଆଜି ତା'ର ଅଳ୍ପ ଖାଲି ଭଙ୍ଗା ଜୀବନର ହାଡ଼
କେଇଖଣ୍ଡ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଜର ହେଉଛି । ଯେତେ ଯୁଆଡ଼ର ଓଷଦ
ଦେଲେ କାଟୁ ନାହିଁ ।

କନକ—ଚଇତା ଗଲଦିନୁ କନକର ଅବସ୍ଥା କହଲେ ନୟରେ । ସବୁବେଳେ
ଚଇତାକୁ ଝୁରି ଝୁରି ଆସି କଣ୍ଟା ହେଲଣି । କୋଉ କାମରେ ତା'ର ମନ
ଲାଗେନା । ଖାଲି ମନ ମାରି ବସେ । ଭଲ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ କି ଗହଣା ଦି'ପଟେ
ପିନ୍ଧେନା । ଶାଶୁ କେତେ ଆକଟି କହେ । କନକ ସବୁ ଶୁଣେ । ବେଳେ
ବେଳେ କୁହେ—କୋଉ ପିନ୍ଧିଲ, ନାଜଲ ଦିନ କ'ଣ ମୋର ସରି ଯାଉଛି ?
ପୁନିଅଁ ପରବ କୁଆଡ଼େ ଯାଏ କନକକୁ କିଛି ଜଣା ଯାଏନା । ଖାଲି ଭାବେ—
ସେ କେବେ ଆସିବେ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ିଗଲା ପରି ଭାବନା ତାର ବୁଡ଼ିଯାଏ ଦୂର ଗଛ
ଗହଳି ସେ ପଟରେ ।

×

×

×

×

ନିତିଆ ଫୁଲଗଛ ମୂଳରେ ପାଣି ଦିଏ । ବାଗାନରୁ ଅନାବନା ଗଛ ଉପାଡ଼ି
ସଫାସୁତୁରା କରେ । ନୂଆ ନୂଆ ଚୁରୁ ପାଇଁ ନୂଆ ଫୁଲଗଛ ଲାଗାଏ । କାମ
କରୁ କରୁ ବେଳେ ବେଳେ ଟିକେ ଅଳସ ମାରିଲେ—ସାହେବ ଆସି ନାଲି ଆଖି
ଦେଖାଇ ଗାଲି ଦିଏ । ନିତିଆ ମନଟା ବସିଛି ଉଠେ ।

ଗାଁରେ ଥିଲାବେଳେ କାହିଁ କୋଉ ଦିନ ତ ତାକୁ ପଦେ କେହି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଖି
ଆଗରେ ତାର ସେଇ ଗାଁ ଛବି ନାହିଁ ଉଠେ । ନିତିଆ ଦେଖେ ତାର ଧାନ କ୍ଷେତ
ଦୋହଲି ଦୋହଲି ଦକ୍ଷିଣା ପବନରେ ଲହୁଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଛି । ସତେ ସେପରି ତାକୁ ସେଇ
ଚ୍ଛେଟ ଚ୍ଛେଟ ଧାନ କିଆରୀ ଡାକୁଚିନ୍ତି । ନିତିଆ ଭାବେ ଏ ଗୁଳିର ଗୁଡ଼ି ସେ ଗୁଲିସିବ ।
କିନ୍ତୁ ପର ଶିଖରେ ଭାବେ ତାର ଭବିଷ୍ୟତ । ବାହାସାହା ହେଇ ନାହିଁ । ପୁଣି ଦିନେ
ତାକୁ ପାଞ୍ଚଜଣେ ପରି ଘରସଂସାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା ପାଇଁ ପୁଣି କିଛି ପାଣି
ତ ଦରକାର । ବାପ ତ ଆସି ବୁଢ଼ା ହେଲଣି । ଜମିରୁ କେତେ ଆମଦାନୀ
ହେବ !

ଘରୁ ବାପା ଚିଠି ଦେଇଛନ୍ତି—ବାପ ନିଜ, ମୋର ସୁକଳକ୍ଷଣ ନେବୁ । ଯଦି ଟଙ୍କା ପହଞ୍ଚିବା ଦେଇଥିଲୁ—ସେ ସବୁ ବଳ ବସ୍ତ୍ରରେ ଶେଷ । ସିତାଘ୍ରମ ସାହୁର ଦୋକାନ ବାଜା ସାତ ଟଙ୍କା ହେଲଣି । ଆଉ ବାଜା ଆଣିବାକୁ ଗଲବେଳକୁ ଦଉ ନାହିଁ । ବୋଉକୁ ଜର ହେଉଛି । ଆମ ଗାଁ ରଘୁପାଣି ବଇଦ ଆସି ଓଷଦ ଦେଉଛି । ତାର ପାଉଣା ହେଲଣି । ହାତ ଉଧାର ଦି'ରୁଟିଟି ଅଛି । ଆସନ୍ତା ମାଘରେ ତୋର ବାହାଘର କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି । ସବୁ ଭାବ ଚିନ୍ତା ଟଙ୍କା ପଇସା ହାତରେ ରଖି ମୋ କନ୍ଦକ ପଠେଇବୁ । ବେଶୀ ଖରଚ କରିବୁ ନାହିଁ । ଦେହ ପା ପ୍ରତି ନିଦା ରଖିବୁ । ବିଦେଶ ଜାଗା—ଆମର ବା ସେଠି କିଏ ଅଛି ? ଜମିଦି କେତେ କଥା—କେତେ ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ ।

ନିତିଆ ଚିଠି ପଡ଼େ ଅରେ ନୁହେଁ—ବାର ବାର । ମନ-ରାଜକରେ ତାର ଭାବନାର ଝିପିର ଝିପିର ମେଘ—କେତେବେଳେ ମେଘ କାଟି ଆଲୁଅ । ସେ ବାହାହେବ ଚଇତାଭାବ ପରି । କନକ ପରି ତାର ବୋହୂଟିଏ ଆସିବ । ଭବିଷ୍ୟତ ଅନାବନା ସ୍ୱପ୍ନର କୁହେଲିକା ନିତିଆ ଭାବନା ରାଜକରେ ଦୟା କଲେ । ସେ ଖାଲି ଭାବେ—ଆଉ ଭାବେ...

ସଞ୍ଜ ଆସେ । ଆକାଶର ଜଳୁ ଆଲୁଅ ତୁନି ତୁନି ଆସି ନିତିଆର ବାଗାନରେ ଫୁଲ ଶେଯ ପାରି ଶୋଇ ପଡ଼େ । କେତେ ଜାତିଆ ଫୁଲର ଗନ୍ଧ—ଖୁସିବାସିଆ ଧୀର ପବନ ନିତିଆକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ । ଭାବେ ଜମିଦିକା ସୁନ୍ଦର ରାତିକି ଚଇତା ଭାବ ନୁଆବୋଉ ପରି ସ୍ୱୀଟିଏ ପାଖରେ ଆନ୍ତା କି । ପାଖ କୋଠିରୁ ୦° ୦° ହେଇ ବାରଟା ବାଜେ—ନିତିଆର ଭାବନାର ଖିଅ ଛୁଡ଼ିଯାଏ ।

ଦେଖେ ବିଜୁଳିବଞ୍ଚା ଗୁଡ଼ା କାଁ ଗାଁ ଜଳୁଛି । ନିତିଆ ଭାବେ କି ବିରକ୍ତକର ଏ ଆଲୁଅ । ବସାକୁ ଫେରି ତାର ସପ ଖଣ୍ଡକ ପାରି ଶୋଇପଡ଼େ । ସପଟା ତିନି ଜାଗା ଛୁଣ୍ଡା—ତକିଆ ମଲି କୋଟଟି । ନିଆଁ ଲାଗାଇଲେ ଛୁଇଁବ ନାହିଁ ।

X

X

X

କାଳି ସାମୁଲ କରପୋରସନରେ କୁଲି କାମ କରେ । ରାତ୍ରା ହାଣି ମରାମତ କରେ । ଜୀବନ ମୁଣ୍ଡା କାମ—କି ଖରା—କି ବରଷା । କେତେ ଖରା, ବରଷା କାଳି ସାମୁଲ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇଛି । ତାର ହୃଦୟ ନାହିଁ । ସେ ଖାଲି ଖଟିତ ଜୀବନ ବିକଳରେ । ତାର ପିଲା ଦୋଟି ମଣିଷ ହେବେ—ହାତକୁ ଦି'ହାତ ହେବେ । ତା ପରେ କାଳି ସାମୁଲର ଛୁଟି ।

କାଳି ସାମୁଲର କଲିକତାରେ ଆସି ଡରଣ ବରଷ ହେଲଣି । ସେ ଖଟି ଖଟି ନିଜର ରକତ ପାଣି କରି ଦେଇଛି । ମୁଣ୍ଡ ବାଲି ଆସି ଧଳା ହୋଇଗଲଣି । ଅଶ୍ଳା ନହୁକ ପଡ଼ିଲଣି ।

କାଳି ସାମୁଲ ଭାବେ, କଲିକତାରେ ଏ ଯେଉଁ କେଠାବାଡ଼ି, ବଡ଼ ବଡ଼ ପିତୃଳା ଗୁମ୍ରା, ବିଜୁଳିବଡ଼ା, ହାଉଡ଼ାପୋଲ ଏ ସବୁ ତାର ଓ ତାରପରି ଆଉ କେତେ ଜଣଙ୍କର ହାତ ଡାଆନ୍ତି । ସବୁଥିରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ହାତ ଯଶ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ କାହିଁ; ତଥାପି ପେଟ ଗୁଣ୍ଡକ ପୁରୁ ନାହିଁ—ପିନ୍ଧିବାକୁ କନା ଖଣ୍ଡେ ମିଳୁ ନାହିଁ । ସେହି ଓଦା ସନ୍ତସନ୍ତା ଘରେ ପୋକ ପରି ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଗୋଟିଏ ବସାକୁ ଦଶଜଣ—ଗୋଟିଏ ପାଇଖାନାକୁ ଶହେ ଜଣ, ଆଲୁଅ ନାହିଁ । ଗୁରୁଆଡ଼େ ମଗାର ମେଘ—ଗୋଲିଆ ନର୍ଦ୍ଦମାର ପାଣି—ନାକଫଟା ଗନ୍ଧ ।

ବିଜାତମାନେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପ୍ରତି ଘୃଣାରେ ନାକ ଟେକନ୍ତି । କାହିଁକି ? କାଳି ସାମୁଲ ଭାବେ, ଏକତାର ଅଭାବ—ସାହାସର ଅଭାବ । ଭାବି ଭାବି ମୁଣ୍ଡଟା ତାର ଘୂରେଇ ଦିଏ ।

ତା' ଜୀବନରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ କେତେ ଘଟଣା ଘଟିଛି । କିନ୍ତୁ କାଳି ସାମୁଲ ହଟିଲି-ବାଲି ନୁହେଁ । ମୁହେଁ ମୁହେଁ ଜବାବ ଦେଇଛି । ଇଚ୍ଛୁକ ତଳେ ପକାଇ ଦେଇ ନାହିଁ କି ଗୁଳିରକି ଡରି ନାହିଁ । ମୂଲିଆ ଲୋକ—ଯୋଉଠି ଖଟିବ ସେଇଠି ଖାଇବ । ଏତେ ଡର କ'ଣ—ଭୟ କାହାକୁ ? କେତେ ବାବୁଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଏଇ କାଳି ସାମୁଲ ପାଦତଳେ ନୋହୁଛି—ପୁଣି ଯମା ଗୁହୁଛି ।

ଦିନ ଯାଇଛି । କାଳି ସାମୁଲ ଉତ୍ତମ ରକତ ଆଜି ଶୀତଳ ହେଇଛି । ନିଜେ ଶେଜଗାର କରି ଘର କରିଛି—କମି ପାଞ୍ଚମାଣ । ଦି' ପୁଅ ପାରିଗଲେଣି । ହାତକୁ ଦି'ହାତ ହେଇ ସାରିଲେଣି । ଏବାର କାଳି ସାମୁଲର ହୁଟି ।

କାଳି ସାମୁଲ ଚାକରି ଛୁଡ଼ି ଗାଁମାଟିକୁ ଫେରି ଆସୁଛି । ଆସିଲାବେଳେ ତାର ସାଙ୍ଗ ସାଥୀଙ୍କି ଛୁଡ଼ି ଆସୁଥାଏ ବୋଲି ତା'ପରି ଟାଣୁଆ ଦୃଢ଼ପଟା ବି ତରଳିଗଲା । ଏଇ ବସା, ସାଙ୍ଗ-ସାଥୀ ମେଳରେ କେତେ ଦିନର ସୁଖ ଜଡ଼ିତ—ଅନେଇଲେ ଆସି ପାଏନା । କାଳି ସାମୁଲକୁ ସମସ୍ତେ ମୁରବି ପରି ମାନିଛନ୍ତି । କାଳି ସାମୁଲ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭାଇ ପରି ସ୍ନେହଦେଇଛି ।

ଆସିଲାବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ । ସମସ୍ତଙ୍କ କଣ୍ଠରେ, କାଳି ଭାଇ ଚାଲି-ଯାଉଛି—ଭୁଲି ଯିବନି—ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଦେଉଥିବ । କାଳି ସାମୁଲ ସମସ୍ତଙ୍କୁ

ବୁଝେଇ କହିଲ—ଯାଉଛି ଭାଇ ପୁଣି ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଜମମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ।
 ରାଗବଗତଃ କେତେବେଳେ କା ମନରେ ଯଦି କଷ୍ଟ ଦେଇଥାଏ, ସେ ସବୁ ଭୁଲିଯିବ
 ଭାଇ—କାଳି ସାମୁଲକୁ ପଛରେ ଗାଳି ଦେବ ନାହିଁ । ଏ ଜନମରେ ଆଉ ଦେଖା
 ହଲ ପରି ଲାଗୁନି । ବୁଢ଼ା ହେଲଣି । କେତେବେଳେ ଆମ ସେଇ ମଣାଣିର
 ଅପମ୍ରବ ଭୂଇଁର ଡାକରା ଆସିବ ତ ଭୁଲିଯିବି । ଆଅ ଭାଇ, ପୁଣି ପରଜନମରେ
 ଦେଖା ।

ସମସ୍ତେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଲେ । କାଳି ସାମୁଲ ବିଦାୟ ନେଲା । ନିତିଆ, ଚଇତା
 କାଳି ସାମୁଲକୁ ହାତୁଡ଼ା ଷ୍ଟେସନରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେ । ଆସିଲାବେଳେ କାଳି
 ସାମୁଲ କେତେ ବୁଝାଇ ଦିଅଁକ କହିଲା, ସମସ୍ତଙ୍କି ଭାଇ ପରି ଭାବିବ—ବାଦ କରିବ
 ନାହିଁ । ବିଦେଶ ଜାଗା—ସ୍ନେହ କଲେ ପର ବି ଆପଣାର । ନିତିଆ, ଚଇତା
 ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଲେ ।

ସିନ୍ଦୂରାଲ ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ଦିହେଁ ମୁଣ୍ଡ ନୋଇଁ ଦଣ୍ଡବତ ହେଲେ ।
 ଲୁଚିଗଲା କାଳି ସାମୁଲ ଆଖିର ଆଉଁଆଳରେ । ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିଲା କଲିକତା
 —ଦୀର୍ଘ ଚରିଣ ବର୍ଷର ଅଛେଦ୍ୟ ବନ୍ଧନ ଛାଡ଼ିଗଲା । କାଳି ସାମୁଲ ଆଖିରେ ଲୁହ
 ଜକ ଜକ କରି ପରକ୍ଷରେ ଶୁଖିଗଲା ।

ଆଜି ସକାଳଟାରୁ କାହିଁକି ଚଇତାର ମନ ଗୋଲେଇ ଦାଣ୍ଡି ହେଉଛି । ସାରା ଦୃଢ଼ପୁରେ ବେଦନାର ମୁନ ଗୁମ୍ଫା । ଅନ୍ତରର ସୁନ୍ଦରତା ଖାଲି ଆଲୁଅ ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଛି ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ—ବରମ ନାହିଁ କି ଅନ୍ନ ନାହିଁ ।

କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ତାର ସେଇ ଟ୍ରେଟିଆ ଗାଁ ଟି । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ—ତାର ଉପରେ ସେଇ ପୁରୁଣା ସଜନା ଗଢ଼ିଛି । ମୂଳରେ ତାର ନୁଆଣିଆ ଗୁଲପର ଖଣ୍ଡିକ । ସେଇ ଗୁଲିଆ ଭିତରେ ବୋଉ ତାର କ'ଣ କରୁଥିବ ? ହୁଏତ ଘର ଦୁଆର ଓଲଟେ “ବଉଳା” ଖାଇବା ଖବର ବୁଝୁଥିବ । ବଉଳା ଗାରି ନୁହେଁ—ମଣିଷ । ତା’ର ସେବା କରିଛି ସେ । ବଉଳା କ’ଣ ସତେ ତାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବ । ନାଁ ନାଁ କଦାପି ଭୁଲି ନ ଥିବ । ବିଦେଶରୁ ଫେରି ବଉଳା ଚୋଲି ଡାକିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚେ ଚାଲିବ । ହମ୍ମା ହମ୍ମା ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସିବ । ଦେହରେ ଘଣ୍ଟି ହୋଇ କେତେ ଫୁଟ-ଦୁଃଖ କାହାଣୀ ସେ କହିବ ।

ତାର ସେଇ ଧାନ କିଆରୀ ସବୁଜ ଶିରୀ ନେଇ ହସି ଉଠୁଥିବ । ପଚାନ୍ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସି ଶୋଇ ପଡ଼ୁଥିବ—ହାଲିଆ ହୋଇ ପୁଣି ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ି ପଳାଉଥିବ ଦିଗନ୍ତ ସେପାରିକ । ବାପ ତାର ବଲ୍ କାମ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବ, ଲୁଗା ଖଣ୍ଡିକ ଭଡ଼ି ଦେଇଥିବ—ଅଣ୍ଟାରେ ଗାମୁଛା । ମନରେ ଦୁଃଖ ନଥିବ—ହସ ହସ ମୁହଁ । ବେଳେ ବେଳେ ଗାଇ ଦେଉଥିବ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଗୁମ୍ଫା ପଦେ ଅଧେ ।

ନଇରୁ ଗାଧୋଇ ଆସି ସାରିବଣି କନକ । ଚଉଁରା ମୂଳେ ପାଣି ଦେଇ କେତେ ମନର ବେଦନା ଜଣାଉଥିବ । ଆହା କେଡ଼େ ନିରାହ ସରଳାଟି ସତେ ! ମୁଁ ନ

ଖାଇଲେ ସେ ଖାଇବ ନାହିଁ । ଟିକିଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ତାକୁ ଖାଲ ଚନ୍ଦ୍ରା—ଦୁନିଆ
ଯାକର ଚନ୍ଦ୍ରା । ରାତିରେ ଶୋଇବାବେଳେ କେତେ ମୋଡ଼ି ଦେବ । କେତେ ଏଣୁ
ତେଣୁ କଥା କହିବ । ଶୁଣିଲଣି, ସେଇ ଯୋଉ ଗାଁ—ବରୁପା, ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦିଧାର ହୋଇ
ମିଶିଯାଇଛି, ତାରି କଲରେ ନାଟା ତାର କଣ ଇନ୍ଦ୍ରପୁର । ସେଇଠି ବାଉଁଶ ଝିଅଟିଏ
ମ । ଦେଖିବାକୁ କି ଡରୁଲ—ଗୋରୁ ତକ ତକ ମୁହଁ । ଆଖିରେ କଜଳ । ମୁଣ୍ଡରେ
ସିନ୍ଦୂର । ଘଡ଼ିଏ ଦେଖିଲେ ପେଟ ପରେନା । ସମସ୍ତେ କୁହନ୍ତି ବାଉଁଶୀ କଲରେ
ଜନମ ସିନା—କିନ୍ତୁ ବାଉଁଶ ଝିଅ ସେ ନୁହେଁ, ନାଟି ତାର ହାର । ରୂପାର ହାର
ନୁହେଁ—ସୁନାର ହାର । ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି, ଯା ଘରକୁ ଯିବ, ତା କଲ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
କରିବ ।

ଭାଗ୍ୟ ତାର ଖରାପ । ଶେଷରେ ବାପଛେଉଣୁ ପିଲାଟାକୁ ଦାଦି ତାର ଗୁଲିଣ
ବରପର ବୁଢ଼ାବର ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଲେ । ହାର କେତେ କାନ୍ଦଲ । ଚପିଲ
କୋହ, ମନର ଅଜଣା ବାସନା ସେ ଖାଲି ଜଣକୁ କହିଥିଲ, ସିଏ ତାକୁ ପ୍ରାଣ
ଦେଇ ଭଲ ପାଇଥିଲା—ସେଇ ଅତି ଆପଣାର ନୁଆବୋଉକୁ । କାନ୍ଦିଲେ କଣ ହେବ
ଭଉଣୀ ! ଯା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିବ ହେବ । ନୁଆବୋଉ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ହାର
ବୁଝିଲ ନାହିଁ । ମନ ତାର ଅମାନିଆ ହେଇ ଉଠିଲା । ସେ ସେଠି ବାହା
ହେବନି—ଜିଦ୍ ଧରଲା । ଗାଁର ଟୋକାଦଳ ଉଠିଲେ ତା ଦାଦିର ଏଇ ଅନ୍ୟାୟ
ବରୁଇରେ । ଦାଦି ତାର ଗଳି ଉଠିଲା; “ଝିଅ ହେଇ ମୋ ମୁହଁରେ କାଳି ବୋଲିଲା ।
ତୋ ମୁହଁ ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ ନା—ତୋ ଖୁସିରେ ଯେଉଁଠି ଇଚ୍ଛା ସେଠି
ବାହାହୁଁ”; ହାରର ଶଶିକ ଉଠେଜନା ପାଣି ଫାଟି ଗଲା ।

ଜା’ ପରେ ବାହାଘର ବାଜା ବାଜିଲା, ବାଣ ଫୁଟିଲା । ଗାଁ ପିଲା, ଟୋକା, ବୁଢ଼ା
ମାଇପେ ଦଉଡ଼ିଲେ ବୁଢ଼ାବର ଦେଖିବାକୁ । ସମସ୍ତେ ନାକ ଟେକିଲେ । ଝିଅ ନାଖି
ବର ଇଏ ! ଇମିତି ଝିଅକୁ ବୁଢ଼ାବର ହାତରେ ବାହାଦେବା ଅପେକ୍ଷା ମଝିନଇରେ
ପେଲି ଦେଲାନି ଦାଦି ତାର ! ଲୋକଙ୍କ କଥାକୁ କାନ ନ ଦେଇ ବାହାଘର
ହେଇଗଲା । ଆହା ବିଚାର ମନକଥା କେହି ବୁଝିଲେ ନାହିଁ—ଇମିତି ମନେ ମନେ
ଫୁଟି ମଉଲିଗଲା ।

କହୁ କହୁ କନକର କଥାର ସୁର ବ୍ୟାଥାରେ ନଇଁ ପଡ଼େ । ଇମିତି କେତେ ରାଜକର
କେତେ କଥା ସେ କହେ । ଦିନେ ଦିନେ ରାତି ପାହୁଯାଏ—କଥା ତାର ସରେନା,
ଅଧା, ଦରପନ୍ତରିଆ ହେଇ ରହେ । ଏହା ଭିତରେ କେତେ ପୁନେଇଁ କେତେ
ପରବ ଆସି ବାହୁଡ଼ି ଗଲଣି, କନକକୁ ସବୁ ପିତା ଲାଗୁଥିବ—ସେ ଖାଲି ଅନେଇ
ବସିଥିବ ।

ଇମିତି ଭାବନାରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା ଚଇତାର ମନ । ବାପା, ବୋଉ, କନକ, ଘର, ଦୁଆର ସବୁ ଖାଲି ଆଖି ଆଗରେ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଦେଖାଗଲା । ଚଇତା ନିଜକୁ ଭୁଲିଗଲା । ଭୁଲିଗଲା ଖାଇବା ପିଇବା—ଆଉ ଭୁଲିଗଲା ସାତ ଦିନର ଖଟଣୀ ପରେ ଆଜି ରବିବାରର ମଉଜ ମଜଲିସର ଓରମାନ ।

ତା' ପରଦିନ ଚିଠି ପାଇଲା ବୋଉ ତାର ଶକ୍ତ ବେମାର । ଚିଠି ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଚଇତାର ଆଖି ସଜଳ ହୋଇଥାଯିଲା । ବୋଉର ମଜନ ମୁହଁ—ଦର ଦର ଲିଭିଲା ଆଖି, ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ଆଉ କାନ ପାଖରେ ଉଠିଲା ତାର ସେଇ ମଧୁର ଡାକ—ଚଇତା, ଚଇତା ! ପିଲାଟିଦିନୁ ବୋଉର କେତେ ଆଦର—କେତେ ଯତ୍ନ ସବୁ ଖାଲି ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଚଇତା ଭାବଲା—ଆଉ ଭାବଲା । କଲଘରର ଗୁଡିଅର ବଞ୍ଚଣୀ ଚକ୍ରାର କରି ଉଠିଲା । ତଥାପି ଭାବନା ତାର ଭାଜିଲା ନାହିଁ ।

ବାବୁ ଛୁଟି, ବୋଉ ମୋର ଶକ୍ତ ବେମାର । କେତେ କେତେ ବ୍ୟାକୁଳ ନିବେଦନ କରି ଚଇତା ଛୁଟି ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲା । ଛୁଟି ମଞ୍ଜୁର ହେଲାନାହିଁ । ଚଇତାର ସବୁ ଆଶା ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲା । ଚଇତା ଖାଲି ଭାବିଲା ଆଖିରୁ ଲୁହ ନିଗାଡ଼ି, ବାଉଁଶିଆ ଭାବ କେତେ ବୁଝାଇଲା—ଚଇତା କିଛି ବୁଝିଲା ନାହିଁ ।

ଦିନେ ଟେଲିଗ୍ରାମ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା, ବୋଉ ତାର ମରିଯାଇଛି । ଟେଲିଗ୍ରାମଟା ପାଇ ଚଇତା ଭୋ ଭୋ ହେଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ବାଉଁଶିଆ ଭାବ, ପଦନି ସୁତାର, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଚଇତାକୁ କେତେ ବୁଝାଇ ସାନ୍ଥୁ ନା ଦେଲେ—ଚଇତା, କିଏ କାହାରରେ ! ବୋଉ, ବାପା, ଭାଇ, ଭଉଣୀ, ପଡ଼ିଣା ସବୁ ମିଛ—ଦୁନିଆ ବି ମିଛ, ଖାଲି ଗୋଟାଏ ମାୟା । ଏହି ମାୟା ଚୁଟିଲେ ସମସ୍ତେ ପର—କିଏ କାହାର ନୁହେଁ ।

ଚଇତା ଭାବିଲା ଗୁକିଲା ଗୁଡ଼ିଦେବ । ଲେଡ଼ାନାହିଁ ତାର ଧନ—ଲେଡ଼ାନାହିଁ ତାର ବଡ଼ ହେବାର ମୋହ । ସେ ତାର ସେଇ ମାଟିକାଦୁଆ ଗାଁକୁ ଲେଉଟିଯିବ । ବାପା ସାଙ୍ଗରେ ମାଟିସହଜ ହସି ଖେଳି ଦିନ କାଟିବ—କନକ ସାଥୀରେ ଘର କରିବ ।

କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷଣରେ ମନଟା ତାର ଦୁଃଖତାରେ ଭରିଯାଏ । ଭାବେ ମହାଜନର ଦେଖା ବଢ଼ିବ । ଘର ଖଣି କ ଭାଙ୍ଗି ରୁଜି ଗଲାଣି । ଗୁକିଲା ଗୁଡ଼ିଲେ ଏ ସବୁ ହେବ କିପରି ? ଗାଁରେ ବା କେତେ ସେଜଗାର ହେବ ! ଇମିତି ଭାବ ଭାବ ଚଇତାର ଦୁଃଖ ମନ ସେଇ କଲଘରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ଜାଣି ତ ଡ଼ାଏ ।

ଚଇତା ଘରକୁ ବୋଉର ଶୁଦ୍ଧି ଫିସ୍ତା ପାଇଁ ପରାଶଟା ଟଙ୍କା ପଠାଇ ଦେଲା ଆଉ ବାପା କତିକି ଚିଠିଦେଲା—ବାପା, ମୋଠୁ ବଳି ହତଭାଗା ଏ ଦୁନିଆରେ କେହି-

ନାହିଁ । ମଲ୍ଲବେଳେ ବୋଉକୁ ଦେଖି ପାରିଲି ନାହିଁ କି ବୋଉର ସେବା କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ! ମଲ୍ଲବେଳେ ପାଣି ମୁହଁଏ ବି ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋ ପରି ପୁଅ ତମର ବନ୍ଧୁ ରହି କି ଲାଭ; ବରଂ ଏଇ ବିଦେଶରେ ମରିଯିବା ଭଲ । କେତେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଛୁଟି ସାତଟାଦିନ ବି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ାଦିନେ ତମର ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇବା ପାଇଁ ଏଠି ଖାଲି ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦର ପଡ଼ି ରହିଲା । ଗୁଳିଘର ମାୟା ଚୁଟାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ସିଏ ମୋତେ କାଶେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ମଣିଷ କରୁଥିଲା—ସିଏ ମୁଁ ନ ଖାଇଲେ ଖାଉ ନଥିଲା—ସେ ଆଜି ଆଖି ବୁଜିଛି । ତା ପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି କଣ କରିଛି ? ନିଜ ଜୀବନ ସକଳତାକୁ ଜାଲି ସେ ଯେଉଁ ଆଲୁଅ ଟିକକ ମୋତେ ଦେଇ ଯାଇଥିଲା—ସେ ଟିକକ ଆଜି ଲିଭିଗଲା ପରି ଲାଗୁଛି ।

ଦିନ ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା—କିନ୍ତୁ ଚଇତାର ମାତୃହୃଦ୍ ଯତ ଲାଭିଲା ନାହିଁ ।

ନିତ୍ୟା ଚିଠି ପାଇଲ । ବାପା ତାର ଲେଖିବ, ଏକ ମାସମାସ ପତ୍ରରେ ତୋର ବାହାଘର । ଶୀଘ୍ର ଟଙ୍କା ପଇସା ସଜିଲ କରି ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ିଆ । ଡେର କରିବୁ ନାହିଁ । ମଦନ ଜେନାକୁ ମୁଁ ଜବାବ ଦେଇ ସାରିବି । ନୟନାକ ଦୋହୁ କରି ଅଣିବି ବୋଲି । ଗୋଡ଼ ତୋର ଭାରି ଖୁସି ।

ନିତ୍ୟା ଚିଠି ପାଇଲ ବେଳୁ ଗୋଡ଼ ଦି'ଟା ତଳେ ଲଗୁନାହିଁ । ମନଟା ଯାଇଁ କୋଉ ଦୂରରାଜରେ ଉଡ଼ୁଛି । ନୟନା ହେବ ତାର ଦୋହୁ । ନୟନାକ ନେଇ ସେ ସୁନାର ସଂସାର ଗଢ଼ିବ ଚଇତା ଭାଲ ପରି । ଆଉ ନୟନାଟି ଦେଖିବାକୁ ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ଗୋରୁ ତକତକ ଦେହ । ମୁହଁଟି ଗୋଲ—ଠିକ୍ ପୁନେଇଁ ଜହ୍ନପରି । ସବୁ ସବୁ ଭୁଲିଯା, ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ହରିଣୀ ଆଖିପରି ସବୁବେଳେ ଚଞ୍ଚଳ । ଛବିଟି ପରି ରୂପ । ଗାଁରେ ସବୁ ବିଅଙ୍କୁ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ସେଇହେବ ନିତ୍ୟାର ନିତିନିତ୍ୟା ଭଙ୍ଗାଗଢା ଜୀବନର ସୁଖ ଦୁଃଖର ସାଥୀ । ନିତ୍ୟା ଖାଲି ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲ । କାମରେ ଦାମରେ କୋଉଥିରେ ମନ ଲାଗିଲ ନାହିଁ ।

ଏ ଖୁସି ଖବର ନେଇ ନିତ୍ୟା ଦଉଡ଼ି ଗଲ ଚଇତା ଭାଲ କତକ । ଚଇତା ଭାଲ ସବୁ ଶୁଣି କହୁଲ, ତୁ ଭାରି ଭାଗ୍ୟବାନ ନିତ୍ୟା—ନୟନା ପରି ବୋହୁ ପାଉଛୁ । ଆଉ ଦୁଃଖ କଣରେ ? ସବୁ ଦୁଃଖ ତାର ମୁହଁକୁ ଚୁଢ଼ିଲେ କ୍ଷଣକରେ ଉଠାଇ ଯିବ । ଚଇତା ଭାଲ କଥା ଶୁଣି ନିତ୍ୟା ମନଟା କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ ହୋଇଗଲା ।

ସାହେବକୁ କହୁ ବୋଲି ନିତ୍ୟାର ମୋଟେ ମାସ ଗୋଟିଏ ଛୁଟି ମିଳିଲା । ନିତ୍ୟା ନୟନା ପାଇଁ ହାତକୁ କାଟ, ବାଜୁ, ଅଣ୍ଟାକୁ ଅଣ୍ଟାସୁତା କମିତି କେତେ ରକମର

ଗହଣା; ଲଗେଇବା ପାଇଁ ସ୍ନୋ, ସାରୁନ, ତେଲ, ଅତର, କେତେ ଜିନିଷ ସବୁ
କିଣିଲା । ଏତେବଡ଼ ବାହାଘରଟା ହେଉଛି—ତେଲ, ଅତର ଟିକେ ନେବ ନାହିଁ !
ଜିନିଷ ସଜିଲି କରି ନିତିଆ ଘରକୁ ଫେରିଲା ।

ବୋଉ ମଲ୍ଲିଧନୁ ଚଇତାର ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟାଏ ବ୍ୟଥାର ଦାଗ କିଏ କାଟି
ଦେଇଛି । ସମୟର ସୁଅରେ ସେ ଦାଗ ଲିଭୁ ନାହିଁ—ଆହୁରି ଜକ ଜକ କରୁଛି ।

ନିତିଆ ଗଲୁଦିନୁ ଚଇତାର ଖାଲି ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଭାବନା ବାଦଲ
ଭିତରୁ ଉର୍ଜା ମାରୁଛି ଅଗତର କେତେ କଥା, କେତେ ଘଟଣା । ନୟନା—ନୟନାକି
ନେଇ ସେ ଦିନେ ଗଢ଼ୁଥିଲା କଲ୍ଲନାର ସୌଖୀନ ମିନାର—ସେ ଆଜି ଭାଙ୍ଗି
ଯାଇଛି । ସମୟର ଦୁଇ କୁଳରେ ଜୀବନର ଲୁଗୁଛପା, ମାନ ଅଭିମାନ, ଗେଲି,
ପରିହାସ ସବୁ ହଜିଯାଇଛି । ଆଜି ନୟନା ନିତିଆର ସ୍ତ୍ରୀ । ମନ ଯେତେବେଳେ
ଯା ଖୋଜେ ତା ମିଳେନା ।

ବାହାହେଇ ନିତିଆ ସୁଖରେ ଦିନ କାଟୁଥିବ—ଆଉ ସେ ? ସେ ଏଇ ବିଦେଶରେ
କନକ ପରି ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଗୁଡ଼ି ପଡ଼ି ରହୁଛି । ଭାବି ଭାବି ଚଇତାର ମୁଣ୍ଡଟା ଗୋଲମାଲ
ହୋଇଯାଏ । କେତେ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚଇତା ଭାବେ ତାକୁ କିଛି ଜଣାଯାଏନା ।

ଶୀତ ଦିନ ରାତି । କୁହୁଡ଼ିଘେରୁ ଆକାଶରୁ ମଇଳା ଜହ୍ନୁଆଲୁଅ ଝରି ପଡ଼ୁଛି । ତାରା
ଗୁଡ଼ା ଫୁଟି ଉଠିଛି ଅସୁମାରୀ । ଚଇତା ଭାବେ—ମୋର ପରି ଯେତେ ବିରସ ସବୁ
ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ବେଦନାର ଅଗ୍ର ରୂପେ ଏଇ ତାରାଗୁଡ଼ା ଫୁଟି ଉଠିଛନ୍ତି—ସତେ
ଯେପରି ବ୍ୟଥିତ ହୃଦୟର କରୁଣ ନିବେଦନ ନେଇ ।

ବସନ୍ତ ଆସିଲା ନୁଖୁରୁ ଶୀତ ପଛେ ପଛେ । ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ଥିବି ଥିବି ଆସି କାନ
ପାଖରେ କହିଗଲା, ବହୁବାରେ ସୁଆଦ ଅଛି । ଜୀବନଟା ଖାଲି ଦୁଃଖ କଷ୍ଟର
ଜୀବନ ନୁହେଁ—ଜୀବନରେ ସଉରଭ ବି ଅଛି । ଚଇତା ଭାବିଲା, ଇମିତି ଗୋଟିଏ
ବସନ୍ତର କଥା । ତା ଜୀବନରେ ଇମିତି ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଦୋ'ଟି ବସନ୍ତ
ବିତିଗଲଣି—କିନ୍ତୁ ସେ ବସନ୍ତ ଥିଲା ସବୁଠୁ ଅଲଗା । କନକ ଯାଥିରେ ତା'ର
ବାହାଘର—ଇମିତି ଗୋଟିଏ ବସନ୍ତର ଶୁଭ ଲଗନରେ, ତା' ପରେ ଦିନଗୁଡ଼ା
ଖାଲି ସପନ ପରି ମିଳାଲଗଲା ।

ଚଇତା ପଢ଼ିଲା ବାପା ଚିଠି ଲେଖିଛନ୍ତି—ଚଇତା ତୁ ସେ ଦିନୁ ଗଲୁଣି—ତୋତେ
ନ ଦେଖି ମୋତେ ଅନ୍ଧପରି ଲଗୁଛି । ତୁ ଶୀଘ୍ର ଛୁଟି ନେଇ ଗାଁକୁ ଆ ।
ବୋହୂଟା ଦେହ ବି ମଝିରେ ମଝିରେ ଭଲ ରହୁନାହିଁ । ତା ଆଗ ରୂପ ନାହିଁ ।

ପରବାରୀ

ଶୁଣି କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲାଣି । କେତେ କାକୁଡ଼ ମିନତିରେ ଚଇତାର ମାସଟିଏ ହୁଟି ମିଳିଲା । ଚଇତା ବାପା ପାଇଁ ଜାମା, ଲୁଗା ଆଉ ଖାଇବା ପାଇଁ କେତେ ଜାତିକା ଫଳ, ଆଉ କନକ ପାଇଁ ପ୍ରତି ମାସରେ ଅଳପ ଅଳପ କରି ସାଇତି ରଖି-ଥିବା ଟଙ୍କାରେ ଭରିଏ ଓଜନର ଗୋଟିଏ ସୁନାହାର କରି ନେଲା । ଆଉ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଶାଢ଼ୀ, ଲଗେଇବା ପାଇଁ କାସନା ତେଲ, ସ୍ନୋ, ସାବୁନ ଅଳତା କେତେ ଜିନିଷ ଜଣି ଗଣିବି ନାହିଁ । ଆସିଲାଲେ ପଦନ ସୂତାର ହସି ହସି କହିଲା ଚଇତା ମାଇପଲୁ ପାବ ଭୁକି ଦିବୁନରେ—ଚି ଖଣ୍ଡେ ଦେବୁ । ଚଇତା ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲା, ତୋର ପରି କଣ ହୋଇଛି ପଦନ ଭାଇ, ଶାରିଆ ଫୋଉକୁ ଦେଖି ସବୁ ଭୁଲିଯିବ ?

କାଉରୀଆ ଆସି ଚଇତାକୁ ଗାଡ଼ି ଚଢ଼େଇ ଦେଇଗଲା । ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲାଲେ ବାଉରୀଆ କହିଲା, ଚଇତା ଭୁଲିଯିବୁନି—ମୋ କଥା ପଦେ ଅଧେ କନକକୁ କହିବୁ । ଚଇତା ହସିଲା—ପରତୁପ୍ତିର ହସ ।

ଗାଡ଼ି ଧୀରେ ଧୀରେ ଷ୍ଟେସନ ଗୁଡ଼ିଲା ।

ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ସେଇ ଆମ୍ବୁତୋଟା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲାଣି ଚଇତାର ହୃଦୟ ଅଜଣା ଆବେଗରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ଏହି ଗଛଗୁଡ଼ାକ ତାର ଅନେକ ଦିନରୁ ପରିଚିତ । ଏହାର ଡାଳରେ ପିଲବେଳେ କେତେ ସେ ଡାଳିମାକୁଡ଼ି ଖେଳିଛି, ଆଜି ତାର ଇସ୍ତଫା ନାହିଁ । ଗଛଗୁଡ଼ାକ ସେମିତି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛି—କେତେ ଗଛ ବୁଡ଼ା ହୋଇଗଲେଣି । ଚଇତା ଟିକିନିଷି ନିରେଖି ଆଗେଇ ଚାଲିଲା ଗାଁ ଭିତରକୁ ।

ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ସଜନାଗଛ ମୂଳରୁ ତାର ସେଇ ନୁଆଣିଆ ଘରଟି ଦିଶିଲା । ଚଇତା ହସି ହସି ଚଞ୍ଚଳ ଗତିରେ ଘର ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ବାପା କସି ଘର ଦାଣ୍ଡରେ ବଉଳାକୁ ଆର୍ଦ୍ଧସି ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଚଇତାକୁ ଦେଖି ନିଧି ପଧାନ ଉଠି ଆସିଲା । ମୁହଁରେ ହସ—ଆଖିରେ ଆବେଗ । ଚଇତା ବାପାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ ହେଲା । ତା ପରେ ଘର ଭିତରେ ଯାଇଁ କସି ପଡ଼ିଲା । ବାପା ସାଙ୍ଗରେ ଘଡ଼ିଏ କାଳ କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ହେଲା । ଗାଁର କେତେ ଟିକିନିଷି ପିଲା ସବୁ ଆସି ଚୁଣ୍ଡ ହେଇଗଲେ—ସତେ ଯେପରି ଅସୁବୁବ ଦରକ ପାଇଲା ପରି । ଚଇତା ଗଣିଲି ଭିତରୁ ଖଜୁଣି କୋଳି ବାହାର କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ପିଲାମାନେ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ଆଉ ଘରେ କନକ ଥାଏ । ଲଜ ଲଜ ହେଉଥାଏ ଚଇତା ଆଗକୁ ଆସିବାକୁ । ମନ ତାର ଆନନ୍ଦରେ ପୂରି ଉଠିଥାଏ—ଆଗାଧର ଭାବ ନଇ ପରି । ଏତେଦିନ

ପରେ ଦେବତା ତାର ଡାକ ଶୁଣିଗଲା । ସପନ କଥା ସତ ହେଇଛି । ସ୍ୱାମୀ ତାର ଫେରି ଆସିଗଲା ।

ଟିକିଏ ପରେ ଚଇତା ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା । କନକ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇଲା ଚଇତା ଗୋଡ଼ ତଳେ । ଓଠରେ ଥରି ଉଠୁଛି ସହୃଦ୍ୟ କଥା—ଆଖିରେ ଜଳ୍ ଜଳ୍ କରୁଛି ଲୁହ । ଚଇତା କନକକୁ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଦେଲା । କନକ ଆଡ଼ ଆଡ଼ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଚଇତାର ଫେନେଟ୍ ବନ୍ଦନ ସେ କାଟି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତା କୋଳରେ କି ଆବେଗ ଥିଲା କେଜାଣି ଜନକୁ ସେ ଭୁଲିଗଲା । ତା ପରେ ଚଇତାର ଟାଣୁଆ ହାତର ତାହାଲ ପରଶ କନକର ଗ୍ରୁହରେ ବାଜିଲା—ମୁହଁଟା ନଇଁ ପଡ଼ିଲା କନକର ମୁହଁକୁ ଲାଗି । ଦୁଇଟି ପିପାସିତ ପ୍ରାଣ ଏକ ହୋଇଗଲା ।

ତା ପରେ କନକର ଅଶ୍ରୁମୟାଳୀ ମୁହଁରେ ବ୍ୟଥାର ମେଘ କାଟି ହସର ଆଲୁଅ ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଲା । ଓଠରେ ଫାଟି—ହୃଦୟରେ ସ୍ପନ୍ଦନ । କନକ ଭାବିଲା, ଜୀବନ-ଫୁଲକୁ ତାର ଶତ ସଉରଭ ଫେରି ଆସିଛି ।

ତା ଆରଦନ ବାଟମଝିରେ ନିଦିଆ ସାଙ୍ଗରେ ଚଇତାର ଦେଖା ହେଲା । ନିଦିଆ ପଚାରିଲା, ଆରେ ଚଇତା ଭାଇ, କେବେ ଆସିଲ ମ ? ଆଉ ସବୁ କଲିକତା ଖବର କଣ । ଆମ ଗାଁ ସପନ ସାହୁ ପୁଅ ରାଘବାଟା କଲିକତା ଯାଇଛି—ଦେଖା ହେଇଥିଲା କି ? ଚଇତା ଏତେଗୁଡ଼ା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, ସବୁ ଭଲ ନିଦିଆ—ରାଘବା ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ...ଆଉ କେବେ କଲିକତା ଯିବୁରେ ? ମାସକୁ ପରା ଛୁଟି ଆଣିଥିଲୁ...ମାସ କଣ ପୁରିନାହିଁ ? ନିଦିଆ ହସିଲା । କହିଲା, ଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲି ଯେ ନୟନା କାନ୍ଦିଲା । ସତେ ଚଇତା ଭାଇ, ତାକୁ ଗୁଡ଼ି କାହିଁକି ବିଦେଶ ଯିବାକୁ ମୋର ଟିକେ ପାଦ ଚଳିଲା ନାହିଁ । ଆଉ ଯୋଉ ଚାଲିଗଲା ତ, ଦିନଯାକ ଖଟିବା ଖାଲି ସାର...ଟିକିଏ ଆରାମ ନେଲେ ସାହେବର ଯୋଉ ନାଲିଆଖି—କେତେ କୁସୁମ ଫଙ୍କା ଫଙ୍କା ଗାଲି । ଆଉ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଲା ଏଇ ଗାଁ ମାଟି ମୋର ବଡ଼ । ଏଇଠି ପଡ଼ି ଯେତେ ଖଟିବ ସେଇଥିରେ ମୋର ଶାନ୍ତି । କେହି ପଦେ କହିବାକୁ ନାହିଁ । ଖୁସି ହେଲା ଖଟିଲି—ନ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଚଇତା କହିଲା, ସତରେ ନିଦିଆ ତୁ ଠିକ୍ କରୁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ କଲିକତା ଗୁଡ଼ି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମହାଜନର ଦେଖା—ଘର ଖଣିକ ଭାଙ୍ଗି ରୁକି ଗଲାଣି । ଏଇ ସବୁକୁ ଅନାଇଲେ ସେହି କୁଲିକତାର ମଣା ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା

ହୁଏ । ଇମିତି କେତେ କଥା ଦିହୁଙ୍କର ପଡ଼ିଲା । କଥା ଶେଷରେ ଚଇତା ପଚାରିଲା—ନିତିଆ, ନୟନା କେମିତି ଅଛୁରେ ? ମୋ କଥା ପଦେ ଅଧେ ପଚାରେ ତ ? ନିତିଆ ହସି ହସି କହିଲା, ନୟନା ପରା କୁହେ ଚଇତା ଭାଇର ଭାରି ପାପାଣ ଦୁଦୟ—ସେ ଦିନୁ ଗଲେଣି—ଗାଁକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି । ନୂଆବୋଉ ବିଚରା ଝୁରି ଝୁରି କଣ୍ଟା ହେଉଗଲଣି । ସବୁଦିନେ ପଚାରେ, ଚଇତା ଭାଇ କେବେ ଆସିବେ ? ଏତିକି କହି ନିତିଆ କହିଲା, ଯାଉଛି ଭାଇ ଟିକେ ବାଲିଆଡ଼େ । ନିତିଆ ଚାଲିଗଲା । ଚଇତା ଫେରି ଆସିଲା ଘରକୁ ।

ଗାଁରେ ଚଇତାର ଦିନଗୁଡ଼ା ସ୍ବପ୍ନ ପରି କଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ବେଳେ ବେଳେ ତାର ବୋଉ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ସେ କାନ୍ଦିଉଠେ ପିଲାଙ୍କ ପରି ।

କନକ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ପାଇଲା ଦିନୁ ନିଜକୁ ତାଙ୍କର ସେବାରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଛି । ତାର ରାତି ନାହିଁ—ଦିନ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସ୍ବାମୀ କିପରି ଭଲ ଖାଇଲେ, ପିଇବେ ଏଇ ଚିନ୍ତା । ଏଣିକି କନକ ଭଲ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧେ । ଭଲ କରି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଏ । ଚଇତା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ଆଡ଼ି ଆଡ଼ି ହେଇ କନକ ହସେ—ଚଇତା ବି ନ ହସି ରହୁ ପାରେନା । ହସର ଭେଦ ତଳେ ତଳେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବମାରେ ଜୀବନର ଭଲ ପାଇବାର କେତେ କଥା—କେତେ ବାସନା ।

ଚଇତା ଆସିଲା ପରେ ନିଧି ପଧାନ ସେଇ ପୁରୁଣା ଘରଟା ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛି । କାଠ ବାଉଁଶ ଆଖି ଜମା କଲଣି ନୂଆ ଘର କରିବେ । ତା’ ଜୀବନର ଶେଷ ପହରରେ ସେ ଟିକେ ସୁଖର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖି ମରବ । ସେ ଘର କରିଛି—ପିଲାକବଳକୁ ମଣିଷ କରିଛି । ଧାନ ଯା ଅମଳ ହେଉଛି ବରଷକ ଖୋରାକି ଯାଇ ଆହୁରି ବଳିବ । ଧାନଭକ୍ତ ବଳି, ସେଇ ଟଙ୍କାରେ ସେ ଆଉ ଏ ବରଷ ମହାଜନ ଦେଶା ଦେବ ନାହିଁ । ଆଗେ ଘର କରିବ—ତା’ପରେ ମହାଜନ କଥା । ଚଇତା ବି ମାସକୁ ମାସ ଟଙ୍କା ପଠାଇବ । ନିଧି ପଧାନ ଭାବେ ଆଉ ତାର ଅସୁବିଧା କିଛି ହେବ ନାହିଁ ।

ଦିନଗୁଡ଼ା ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା । ଚଇତାର ଛୁଟି ପୁରୁଆସେ—କନକର ଆଖିରେ ଲୁହ । ସତେ ତମେ ପୁଣି କେବେ ଆସିବ ? ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ହଜିଯାଏ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ । ଚଇତା କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେନା । ସେ ଆଗେଇ ଚାଲିଲା ।

ଦୂର ଦିଗ୍ବଳୟଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ କନକ ଭାବେ, ସେ ଆସିବେ—ପୁଣି ଆସିବେ । ଇମିତି ଆଖିରୁ ଗଢ଼ି ଆସୁଥିବା ଲୁହର ସ୍ରୋତକୁ ସେ ଅଟକାଇ ପାରେନା—ଖାଲି କାନ୍ଦେ । ପୁଣି କେବେ ସେ ଆସିବେ ? ଆଖି ଆଗରେ ବିରାଟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ।

ଚଇତା ପୁଣି ତାର ସେଇ ସୂତାକଳ କୁଳିବସ୍ତ୍ରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । କସାରେ ପଦନ ସୂତାର ନାହିଁ—ଯାଇଛି ଘରକୁ । କାଉରୀଆ ଭାଇ ଦେହଟା ଖରାପ—ମଝିରେ ମଝିରେ ଜର ହେଉଛି ।

ଚଇତା ଆସିବା ଖବର ଶୁଣି ଗାଁ ପାଖ ଯୋଗୀ ବିଶ୍ଵାଳ ଆସି ଦିନେ ସଞ୍ଜବେଳେ ପହଞ୍ଚିଲେ—ଚଇତା କସାରେ । ଚଇତା ବସିବାକୁ ସପଟା ପାରିଦେଲା । ଯୋଗୀ ବିଶ୍ଵାଳେ ବସିପଡ଼ି କହୁଥାନ୍ତା କାହାର କର ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗୁ ଭାଙ୍ଗୁ ପଚାରିଲେ—ଚଇତା ଗାଁ ଖବର ସବୁ ଭଲତ ? ଧାନ କାଟାକାଟି ହେଲାଣି ? ଆମର ସେ କାଳିଗାଉଁଟା ଦୁଧ ଦଉଚିନା ଆଜିଯାଏ ? ଆମ କୋଠିଆ ଭଗିଆର ଦହଟା ଭଲ ନ ଥିଲା, କମିତି ଅଛୁରେ ? ଚଇତା ଠିକେ ଠିକେ ସବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଗାଁଠୁ ଚାରି ମାଇଲ ଛଡ଼ା ସାଧୁ ବେହେରାର ଘର । ସେ ବି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ପଚାରିଲା—ବାପା, ମୋ ପିଲାପିଲି ଦହପା ଖବର କଣ କହିଲା । ଝରିର ପୁନେଇ ଭାରି ପଠେଇଚନ୍ତି ନା ? କାଜପଡ଼ା ରଘୁ ସାହୁ ହାତରେ ଚିଠି ଆଉ ଦଶଟା ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲା—ଝରିବୋଉ ପାଇଚିନା ? ଚଇତା କହିଲା, ନାଁ ମଉସା, ତମ ଗାଁଆଡ଼େ ଯାଇ ନାହିଁ । ସାଧୁ ବେହେରା ମୁହଁଟା ପିତା ପିତା କରି ଚାଲିଗଲା ।

ସାଧୁ ବେହେରା ମାଲୀ କାମ କରେ—ଫୁଲ ମୁଣ୍ଡେଇ କଲିକତା ରସା କନ୍ଦି-ବିକନ୍ଦିରେ ଫେରି କରେ । ଦି'ପଇସା ବେଶ୍ ରେଜଗାର କରେ । ସାଧୁ ବେହେରା ନିଜ ଜାତିର ଭାରି ଟାଣ ଦେଖାଏ । ଗାଁରେ କେତେ ଫୁଟାଣି କହେ । ଚଇତା ସବୁ ଜାଣେ । କମିତି କେତେ ଲୋକ ଗାଁକୁ ଗଲେ କେତେ କଡ଼ଲୋକର

ଭୁଲ ଦେଖାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିଦେଶରେ କୋଉଠି କାର ଝୁଡ଼ି ମୁଣ୍ଡାନ୍ତି—କାର ଅଇଁଠା ବାସନ ମାଜନ୍ତି । ଗାଁକୁ ଗଲେ ଏଇ ବାବୁମାନଙ୍କର ରୂପ ବଦଳିଯାଏ । ପରିଧାନ ବାସୀକରା ଧୋବ ଧୋଇ—ଗୋଡ଼ରେ ଯୋଡ଼ା, ଦେହରେ କୁରୁତା । କଥା କଥାରେ ମୁହଁରୁ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ଆ ବଙ୍ଗଳା କଥା । ଏଇମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଚଇତା ଭରି ବରିଡ଼େ । ଭାବେ ଏଇମାନେ ଜାତିର ଗଲଗ୍ରହ । ନିଜ ଦେଶରେ ଅଇଁଠା ପତର ନ ଚାଟି ପରଦେଶର ଅଇଁଠା ଚାଟି ଜାତିର ସମ୍ମାନରେ ଆସାତ ଆଶନ୍ତି ।

ପୁଣି ଚଇତାର ଧରାଫଳା ଜୀବନ ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା । କାମ କରୁ କରୁ ବେଳେବେଳେ ମନ ଗଗନରେ ତାର ଭାବନା ବାଦଲ ଛୁଟି ଚାଲେ । ଝିପିରି ଝିପିରି ବେଦନାର ମେଘ ଝରେ । ଚଇତାର ସାରା ଶରୀର ଭିଜିଯାଏ କରୁଣତାରେ । ପୁଣି ପରକ୍ଷଣରେ ଭାବନାର ମେଘକାଟି ଆଶା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସର ଆଲୁଅ ଆସେ । ଚଇତା ଭାବେ—ଅଳୀକ ଏ ଭାବନା, ଅସାର ।

ବାଉରିଆ ଭାଇର ଦେହ ଦିନକୁ ଦିନ ଖରାପ ହେଲା । ଚଇତା ତାର କେତେ ସେବା କରେ । ଭାବେ, ବାଉରିଆ ଭାଇ ତାର କେତେ ଉପକାର କରିଛି । ସେ ପର ନୁହେଁ—ଆପଣାର । ଉପଦେଶେ ଆଜି ସେ ଯଦି ତାର ଉପକାର ନ କରେ—ତେବେ ବାଉରିଆ ଭାଇ ହୁଏତ ଭାବିବ—ଏଡ଼େ କୃତଜ୍ଞ ଏ ଚଇତା । ଏଇଆ ଭାବ ଚଇତା କାମରୁ ଫେରି ସବୁବେଳେ ବାଉରିଆ ଭାଇର ସେବା କରେ । ଡାକ୍ତର କଲକ ଦଉଡ଼ିଯାଏ । ଔଷଧ ଆଣି ଜଗି ରଖି ବାଉରିଆକୁ ଖୁଆଏ ।

କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେବ ବାଉରିଆର ଦେହ ଭଲ ହେଲା ନାହିଁ । ହିମାଗତ ଜରରେ ସେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ବାଉରିଆ ଖାଲି କାନ୍ଦେ । ଆଉ ପାଗଲ ପରି ଚଇତା ଆଗରେ ବଙ୍କେ—ଚଇତା ଆଉ ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ । ଘରେ ପିଲପିଲି କମିତି ଚଲିବେ । ଜମି ବୋଲି ବକଟେଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ମଲେ ସେ ଅନାଥା ହେବେରେ ଚଉତା, ଭିକ ମାଗି ଖାଇବେ । ବାଉରିଆ କଥା ଶୁଣି ଚଇତା ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସେ । ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହେ—ହୁ ଭାଇ ଜମିଦାର ଅମଙ୍ଗଳ କଥା କହନ୍ତି । କଣ ହୋଇଗଲା ତୋର—ଜମିଦ ହେଉଛି । ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ହୋଇଯିବୁ । ବାଉରିଆ ହସେ—ସେ ହସରେ ତାର ବେଦନାର ମୁନ ଗୁଲି । ଚଇତା ଦେଖେ, ଯେପରି ବାଉରିଆ ଭାଇର ଏ ହସଟା ସବୁଦିନିଆ ହସ ପରି ନୁହେଁ—ମଣିଷ ନରାଣୀରେ ଯେମିତି ଶେଷ ହସ ହସେ—ସେହୁପରି ଏ ହସଟା ।

ବାଉରିଆର ବେଦନାମଳିନ ମୁହଁଟାକୁ ଚାହିଁ ଚଇତା ସେଦିନ ରାତିରେ ଚମକି ଉଠିଲା । ସତେ କି ବିକୃତ ମୁହଁଟାଏ ! ବାଉରିଆ ଖନ ଖନ ହେଇ କହୁଲା—ଚଇତା

ଭାଇ, ଆଉ ପିଲପିଲିକି ଟିକେ ଦେଖି ପାରିବ ନାହିଁ ? ମଲ୍ଲବେଳେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଗୁହଁ ମରିଥିଲେ, ହୁଏତ ଟିକେ ଶାନ୍ତରେ ମରିଥାନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ଏ ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ତାର ଧାର ଧାର ହେଇ ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଚଇତା, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି କେତେ ବୁଝାଇଲେ, ବାଉଁଶିଆ କିଛିହେଲେ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି କାନ୍ଦିଲା—ଆଉ କହିଲ, ମୋ ପିଲପିଲି କିମିତି ଚଲିବେ ? ହଠାତ୍ ଗୁଡ଼ି ଦିଇଟା ବେଳକୁ ବାଉଁଶିଆ ଅଚେତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ପାଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଚଇତା ଦଉଡ଼ିଲା ଡାକ୍ତର କାନ୍ଦିଲା । ଡାକ୍ତର ଆସି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ବାଉଁଶିଆ ଗୁଲିଯାଇଛି ସେ ପୁରକୁ । ଚଇତା କାନ୍ଦିଲା । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି କାନ୍ଦିଲା । କୁଲିଫ୍ରିଡ଼ ଲୋକ ସବୁ ଆସି ଜମା ହୋଇଗଲେ ।

ସକାଳର କଅଁଳ ଆଲୁଅ ଧରକୁ ଛୁଇଁବା ଆଗରୁ ବାଉଁଶିଆର ମର ଦେହଟାକୁ ଚଇତା, କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଓ ବଫିରୁ ଆଉ ଦି'ଜଣ ମାଟିଆବୁରୁଜର ସେଇ ମଣାଣିରେ ଜାଲି ଯାଉଁଛନ୍ତି କରଦେଲେ । ଆଉ ସେ ଦିନ ଡାକରେ ଚିତ୍ ଦେଲେ ତା ବାପା କହିଲେ—ବାଉଁଶିଆ ଗଲ ଗୁଡ଼ିରେ ମରି ଯାଇଛି ।

ବାଉଁଶିଆ ମଲ୍ଲଦିନରୁ ଚଇତା ବସାକୁ ଆସିଲେ ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼େ । ତାକୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗେ ନା । ଖାଲି ଭାବେ, ଆହା ବିଚର ଗାଁରେ ଭଲ ମରିଥାନ୍ତା ! ଏଠି କିଏ ତାର ଭଲକରି ଯତ୍ନ ନେଇଛି । କିମିତି ଅକାଳରେ ଜୀବନଟା ତାର ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ସିନା ! ଫାପା, ଭାଇ ସୁଦ୍ଧା ତାର ଏ ଖବର ପାଇ କଣ ନ ହେଉଥିବେ ଗରିବ ବିଚର—କିମିତି ଚଲିବେ ? ଚଇତା ଭାବୁ ଭାବୁ କାନ୍ଦି ପକାଏ ।

ବେଳେବେଳେ ଭାବେ ପରବାସୀ ଜୀବନଟା କଣ ଏଇଆ କିମିତି ବିଦେଶରେ ତ କେତେ ପରବାସୀ ମରି ଯାଉଥିବେ—ଆଉ କିଏ କୋଉ ମଣାଣିରେ ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ଶେଷ ଜୀବନରେ ଆପଣାର ସୁଦ୍ଧା ପିଲକୁ ଟିକେ ଦେଖି ପାରୁ ନ ଥିବ । କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଟ୍ରେଡ଼ିଆ ମଫସଲରେ ଯେତେବେଳେ ଯାଇ ଖବର ପହଞ୍ଚୁଥିବ ସେ ମରିଯାଇଛି—ଆହା, ସେତେବେଳେ ତାର ସୁଦ୍ଧା, ପିଲପିଲି ବାପ, ମା ବନ୍ଧୁ ଡାକିବ କଣ ନ ହେଉଥିବେ ! ଚଇତା ଭାବୁ ଭାବୁ ଦେବନାରେ ମନଟା ତାର ଭାରି ହୋଇଉଠେ । ବାଉଁଶିଆ ମଲ୍ଲ ଦିନ ଚଇତା ବସାକୁ ଆସିଲେ କି କୁଆଡ଼କୁ ବୁଲି ଗଲେ ଭଲ ଲାଗେନା । ସବୁବେଳେ ସେ ଯେପରି କାର ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରେ । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଚଇତାର ଶୁଖିଲା ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଚିଡ଼େ । କୁହେ, କରେ ଚଇତା ସେ ମଲ୍ଲ ଗଲା । କୋଉ ଆପଣାର ହେଇଛି, ତା ପାଇଁ ତୋର ପୁଣି ଏତେ ଭାବନା—ଏତେ ଦୁଃଖ ? ଚଇତା କିଛି ଉତ୍ତର ଦିଏ ନା ।

ସୁଖ ଦୁଃଖର ଧକ୍କା ଖାଇ ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲେ ।

ଦିନେ ସଞ୍ଜ ହେଇଗଲାଣି । ଗ୍ରାମରେ କାଁ ଭାଁ ବିଜୁଳିବତୀ ଜଳି ଉଠିଲାଣି । ବସି ଭିତର ରାନ୍ଧଣା ଘରୁ ଧୂଆଁ ସବୁ ଉଠୁଛି ଆକାଶକୁ । ମାଟିଆ ବୁରୁଜର ଗ୍ରାମରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଲୋକ ଗହଳି ଲାଗିଥାଏ । ବସୁଗୁଡ଼ା ହଣ୍ଟି ଦେଇ ସେପଟରୁ ଆସୁଥାଏ—ଏ ପଟରୁ ଯାଉଥାଏ । ଆକାଶରେ ଜହ୍ନ ହସୁଥାଏ । ତାଗୁଡ଼ା ସରଗ ରାଜଜଯାକ ବିଛୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।

ଚଇତା ବସାରେ ବସି କଣ ଗୋଟାଏ ଗପ ବହୁ ପଡ଼ୁଛି । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । କହିଲା—ଚଇତା, ଗୁଲ ଟିକେ ବଜାରଆଡ଼େ ଗୁଲି ଆସିବା । ଚଇତାକୁ ବି ସଞ୍ଜଫେଳଟାରେ ବସାରେ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା—ସେ ଉଠିଲା । ଦିହେଁ ବଜାରଆଡ଼େ ଗୁଲି କାହାରିଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ଗ୍ରାମକଡ଼ ଦୋକାନରେ ଭିଡ଼ ଜମି ଆସିଲାଣି । ମାଂସ ଦୋକାନରେ ଗରାଣ ଗହଳି—ଅତ୍ୟଧିକ ଭିଡ଼ । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଗୁଲିଥାଏ ଆଗରେ—ଚଇତା ପଛେ ପଛେ । ବଜାର ଅତିକ୍ରମ କରି କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ଗଳି ଭିତରେ ପଶିଲା । ଚଇତା ପଚାରିଲା, କୁଆଡ଼େ ଯିବ କେଳୁଭାଇ ? କେଳୁ ମାହାନ୍ତି କହିଲା, ଆଜି ଗୋଟାଏ ନୂଆଜାଗାକୁ ତୋତେ ନେଇଯିବ ଚଇତା, ଦେଖିବୁ ସେ ଜାଗା ତୋତେ ଭଲ ଲାଗୁଛି କି ନାହିଁ । କେଳୁ ମାହାନ୍ତିର କଥା ଶୁଣି ଚଇତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଭାବିଲା କୁଆଡ଼େ ସେ ଯାଉଛି ?

ସେହି ଗଳିରେ ଅଧ ମାଇଲ କାଟି ଆସିବା ପରେ କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଗୋଟାଏ ଏକ-ତାଲ ପୁରୁଣା କୋଠା ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ଚଇତା ତା ପଛେ ପଛେ ସେ ଘରକୁ

ଗଲ । କେଳୁ ମାହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖିଲକ୍ଷଣି ସେ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବାହାର
 ଆସିଲା । ହସି ହସି କହିଲା, କୁଆଡ଼େ ଥିଲ ଏତେ ଦିନଯାକେ—ଆସୁ ନଥିଲ ।
 କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ହସି ହସି କହିଲା, ଦେହ ଭଲ ନ ଥିଲା—ଆସିପାରି ନାହିଁ । ଆଜି
 ଗୋଟାଏ ନୂଆ ସାଙ୍ଗକୁ ନେଇ ଆସିଛି । ସୁବର୍ଣ୍ଣଟି ଚଇତା ଆଡ଼େ ମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ
 ଅନାଇଲା । ଚଇତା ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବା ମାତ୍ରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଟି ମୁରୁକି ହସା ହସି ତା
 ଆଡ଼େ ମୁହଁ ବୁଲାଇ କହିଲା, ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲନ୍ତୁ । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି, ଚଇତା
 ଦିହେଁ ଘର ଭିତରେ ପଡ଼ିଥିବା ଖଟ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଚଇତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
 ହୋଇ ପଚାରିଲା, ଏ କିଏ କେଳୁ ଭାଇ ?

ବଲେ ବୁଝିବୁ ଯେ ।

ଚଇତା ତା କଥାର ଅର୍ଥ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ବଲବଲ କରି ଚାହିଁଲା ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣଟି ହସି ହସି ଆଲରେ ପାନ ନେଇ ଆସିଲା । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ମୁରୁକିହସା
 ଦେଇ କହିଲା, ଅନେକ ଦିନ ପରେ ମାଧବୀ ଆଜି ତମ ହାତର ପାନ ଖଣ୍ଡେ ପାଉଛି ।
 ମାଧବୀ କହିଲା, ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ । ମୁହଁରେ ତାର ହସ ଝଟକିଲା ।

ମାଧବୀ ଅନୁରୋଧ କଲା ଚଇତାକୁ ପାନ ଖାଇବାକୁ । ଚଇତା ପାନ ଖାଏନା—
 କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେ ମାଧବୀର ଅନୁରୋଧ ଗ୍ରହଣ ପାରିଲା ନାହିଁ । ତାର ଆଡ଼କୁ ଅନେଇଲା
 ବେଳକୁ ଛପି ଛପି ହସିଲା ମନ ରାଜକର ପରଦା ଅନ୍ତରାଳରେ କନକର ହସ ହସ
 ମୁହଁ । ମାଧବୀ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦରୀ—ରୂପବତୀ । ଫୁଲଟି ପରି ଅବକଳ ଭଲ
 ଭଲ । ମନରେ ତାର ଅଜଣା ବାସନା ଚେଇଁ ଉଠିଲା ।

କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା, ଚଇତା ତୁ ଏଇଠି ବସିଥା—ମୁଁ ଆସୁଛି । ଏତିକି
 କହି କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ମାଧବୀଙ୍କ ନେଇ ଅନ୍ୟ ଘର ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା । ଚଇତା
 ସେଇଠି ବସି ବସି ତାଙ୍କର ଗତିପଥକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ମନରେ ତାର ଏଣୁ ଭେଣୁ
 ଭାବନା । ହୃଦୟରେ ସନ୍ଦେହ—ଏ ପୁଣି କିଏ ? କେଳୁ ଭାଇ ସହୃଦ ମାଧବୀର
 ସମ୍ପର୍କ କଣ ? ଅନେକ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଛି କେଳୁ ଭାଇ ବଙ୍ଗାଳୀଣୀ ବେଶ୍ୟା
 ଘରକୁ ଯାଏ, ତେବେ ମାଧବୀ କଣ ସେଇ ? ନାଁ ନାଁ ମାଧବୀ ବେଶ୍ୟା ନୁହେଁ—
 ବେଶ୍ୟା କଣ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର !

ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ମାଧବୀ ହସି ହସି ଚଇତା କଡ଼କି ଏକେଲ ଫେରି ଆସିଲା ।
 କିନ୍ତୁ ବସିପଡ଼ି ଚଇତାକୁ କହିଲା, ତମ ପରି ସୁନ୍ଦର ଲୋକ ମୁଁ କମ୍ ଦେଖିଛି ।

ଚଇତା ମୁରୁକି ହସିଲା—କିଛି କହିବାକୁ ତାର ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ.....ନିଜକୁ ସଜ୍ଜିତ କରି ନେଲା ଲଜରେ । ମାଧବୀ କହିଲା—ଏଠି ଭୟ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଏତେ ଭରସା କଣ ? କେଳୁ ଭାଇ ତମର ଚାଲିଗଲେଣି । ଏତିକି କହି ମାଧବୀ ଚଇତା କୋଳ ଉପରକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲା । ମାଧବୀର ସୁନ୍ଦର ଡାକ୍ତରୀ ଲତାର ସିନ୍ଧୁ ପରଶରେ ଚଇତାର ସାରା ଶରୀର ଜଳି ଉଠିଲା ଏକ ଅପୂର୍ବ ମାଦକତାରେ । ଚଇତା ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ତ୍ୱକୁ ଭୁଲିଗଲା । ସେ ମାଧବୀକୁ ନିଜ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣି ବାହୁ ସନ୍ଧରେ ଭିଡ଼ି ଧରି ବାରମ୍ବାର ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେତିକିରେ ମାଧବୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲା ନାହିଁ । ଚଇତାକୁ ଆହୁରି ନିକଟକୁ ଟାଣିନେଲା । ଚଇତାର ପାଗଳମନ ବାଟକୁ ଫେରି ବି ଫେରିଲା ନାହିଁ...ଦଉଡ଼ିଲା ମରାଚକା ପଛେ ପଛେ । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁକୁ ଆହୁରି ନିବିଡ଼ କରି ପାଇବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଚଇତା ମାଧବୀଙ୍କ କୋଳରେ ଧରି ତାର ଅଲଗା କେଶନାସ ସଜାଡ଼ୁ ସଜାଡ଼ୁ କହିଲା, ମାଧବୀ, ତମେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର । ମାଧବୀ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସିଲା ।

ଚଇତା ଦେଖିଲା କାହ୍ନୁ ଘଣ୍ଟାରେ ଦଶଟା ବାଜିବାକୁ ପାଞ୍ଚମିନିଟ ବାକି ଅଛି । ଧଡ଼ ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିପଡ଼ିଲା । କହିଲା, ମାଧବୀ ବହୁତ ରାତି ହେଲଣି—ଯାଉଛି । ମାଧବୀ ହସି ହସି ବିଦାୟ ଦେଲା । ଆଉ ବାର ବାର କରି ଚଇତାର ହାତ ଧରି କହିଲା, କାଲି ଆସିବେ—ମୋ ରାଣ । ଚଇତା କହିଲା, ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବି—ତମେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ ।

ବସାକୁ ଫେରିଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ କେଳୁଭାଇ ବସି ବେଦମ ଗଞ୍ଜେଇ ଟାଣୁଛି । ଧୂଆଁରେ ଘର ଭିତରଟା ଭରିଯାଇଛି । ଚଇତାକୁ ଦେଖି କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ହସି ହସି ପଚାରିଲା, ଚଇତା ଏତେବେଳେଯାଏ କୁଆଡ଼େ ଥିଲୁମ ? ଚଇତା ହସିଲା, କହିଲା, କେଳୁଭାଇ ତମେ ଇମିତିକା ଲୋକ । ମୋତେ ଏକଲ ଗୁଡ଼ି ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲି ଆସିଲା । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ହସି ହସି କହିଲା, ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ତ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଆସି ନଥିଲି । ଗୁଡ଼ି ସେ କଥା । ତା ପରେ ମାଧବୀ ସାଙ୍ଗରେ ତୋର ଆଳାପ ହେଲାତ ? ଚଇତା ହସିଲା—ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଗଞ୍ଜେଇ ଦି' ଡୋକ ଟାଣୁ ଟାଣୁ କହିଲା—ମାଧବୀ କେମିତି ଲାଗିଲାରେ ଚଇତା—ଖଟା ନା ମିଠା ? ଚଇତାକୁ ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । ସେ କଥା କାଆଁରେଇ କହିଲା, ଭାରି ନିଦ ମାଡ଼ିଲାଣି କେଳୁଭାଇ, ବଡ଼ ଲିଭାଇ ଦେଉଛି । ଏତିକି କହି ଚଇତା ବଞ୍ଚଟା ଲିଭାଇ ଦେଲା । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ଗଞ୍ଜେଇ ନିଶାରେ ଟଳି ପଡ଼ିଲା ।

ଚକତା ଶୋକ ଶୋକ ଭାରିଲା ମାଧବୀ କଥା । ମାଧବୀ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦରୀ ! କି
ମଧୁର କଥା ତାର—କାଲି ଆସିବେ, ମୋ ରାଣ...ଭବୁ ଭବୁ ନିଦରେ ଶୋଇ
ପଡ଼ିଲା ।

ସପନରେ ଦେଖିଲା ମାଧବୀ ତା କୋଳରେ ଶୋଇଛି । ଚହ୍ କର ଚକତାର
ନିଦଟା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଦେଖିଲା ଖାଲି ଅନ୍ଧାର । ସାଇଁ ସାଇଁ ନିଶା ଚର୍ଚ୍ଚିତ ।
ନୀରବତାର ବୁଲୁ ଚିର କେତେବେଳେ କମିବ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ କାନ ପାଖରେ କାଜି
ଉଠୁଛି । ପୁଣି ଚକତା ଆଖି ବୁଜିଲା ।

ବାପା ଚିଠିଦେଇଛନ୍ତି—ଚଇତା, ଘରକାମ ଅଧାଅଧ ହୋଇଯାଇଛି । ମୋ କଢିରେ ଯା ପଇସା ଥିଲା ସବୁ ଶେଷ । ଚିଠି ପାଇ ଶୀଘ୍ର ଟଙ୍କା ପଠାଇବୁ । ମୁଲିଆଙ୍କର କେତେ ପଇସା ଦିଆହୋଇ ନାହିଁ । କନ୍ଦିଆ ବଢ଼େଇର ଛୁ' ଦିନର ମଜୁରୀ ବାଜା । ଆଗରେ ପୁନେଇଁ—ପାରି ଘରକୁ ଭରା ଯିବ । ଚନ୍ଦେଇ ସାହୁ ମହାଜନ ବାହାଘର ଦେଖାଟଙ୍କା ମାଗୁଥିଲା । ତାକୁ କହିଚି, ଏ ଘରକାମ ସରିଲେ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ । ଇମିଦ କେତେ ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ । ଚଇତା ଚିଠି ପଢ଼ି ବିରକ୍ତରେ ଚିରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ଖାଲି ସବୁବେଳେ ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା । ଟଙ୍କା ଯେମିତି ଖଣି ପଡ଼ିଚି ଏଠି ।

କଲଘର କାମ କଲୁବେଳେ ଚଇତା ମନରେ ମାଧବୀର ରୂପ ନାଚି ଉଠୁଥାଏ । ତାରି ହସ ହସ କଥା ଲ ବଚନ କାନ କଢିରେ ବାଜିଉଠେ । ତାର ସୁନ୍ଦର ତନୁଲତାକୁ କୋଳରେ ପୁରାଇ ଚିତୁକ ସ୍ପର୍ଶ କଲୁବେଳେ କି ଆନନ୍ଦ—ଅଭିନବ ସେ—ଚିରଦିନ ପୁଲକିତରା । ଚଇତା ଭାବେ, କେତେବେଳେ ସଞ୍ଜ ହେବ ।

ସୁରୁଘର ଶେଷ ହସଟିକ ଫିକା ପଡ଼ି ଆସିଲା.....ଦିବସ ହଜିଗଲା—ନଗରୀର ଦୂର କୋଠା ଗହଳ ସେପଟରେ । ସଞ୍ଜ ଆସିଲା—ଶ୍ରମିକ ଜୀବନରେ ଖୁସିକାସିଆ ଶାନ୍ତିର ମହକ ନେଇ ।

ଚଇତା ମନଟା ବସାରେ ଆଉ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଦଉଡ଼ିଲା ମାଟିଆବୁରୁଜର ସେଇ ଛୋଟିଆ ଗଳି ଭିତରକୁ । ମାଧବୀ ଚଇତାକୁ ଦେଖି ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ

ନେଇଗଲା । କାଲିର ପରିଚୟରେ ଭୟ ସଙ୍କୋଚ କଟି ଯାଇଥିଲା । ଆଜି ଦିଅଁଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ଆଡ଼ର ଗପ ପଡ଼ିଲା । ତା ପରେ ମାଧବ ଚଇତା କୋଳକୁ ଡଳିପଡ଼ିଲା । ଚଇତା ମାଧବକୁ ପାଇ ସ୍ବର୍ଗ ସୁଖ ଅନୁଭବ କଲପରି ଭାବିଲା ।

ଚଇତା ମାଧବର ପରିଚୟ ପାଇଛି । ମାଧବ ବେଶ୍ୟା । ତା ମା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ୟା ଥିଲା । ତା ମା' ସହୃଦ କେନ୍ଦ୍ର ମାହାନ୍ତିର ଅନେକ ଦିନରୁ ପ୍ରେମର ସ୍ବପନ । କିନ୍ତୁ ଦିନ ଗଢ଼ିଯାଇଛି । ମା'ର ବୟସ ନଇଁ ପଡ଼ିଛି—ଭଙ୍ଗା ଜୀବନର ପାଚେଣ୍ଡା ସେପଟରେ । ଯୌବନର ରୂପ ତାର ମଉଳି ଯାଇଛି, ଝୁଲୁଥିବା କରୁଣ ହସ ପରି । ମା'ର ରୂପ ମରିଯାଇଛି ମତ, କିନ୍ତୁ ଅସ୍ତିତ୍ବ ହଜି ନାହିଁ । ଜୀବନ ଘାପ ଦୁକୁ ଦୁକୁ ହୋଇ ଜଳୁଛି । ମା'ପରି ମାଧବ ଜୀବନରେ ଯେତେବେଳେ ଯଉଁଦିନ ମଳୟର ପହଲି ପରଶ ଚହଟିଗଲା—ସେତେବେଳେ ସେ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ନିଜକୁ ଆହୁତି ଦେଲା, ମା' ପରି ହେଲା ବେଶ୍ୟା । ସେଇଥିରୁ ମୋଟା ଉପାର୍ଜନ କରି ପେଟ ପୋଷେ । ସେ ପଡ଼ାରେ ଏଣେ ତେଣେ କେତେ ବେଶ୍ୟା ଅଛନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ମାଧବ ସବୁଠୁ ସୁନ୍ଦରୀ ।

ମାଧବର ପରିଚୟ ପାଇ ଚଇତାର ମନରେ ତିଳେ ହେଲେ ଘୃଣା ଆସିଲା ନାହିଁ । ମାଧବର ରୂପର ମହକ ତିଳେ ଚଇତାର ମନ ଓ ଅନ୍ତର ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । କନକର ସୃତି ଅଲୋଡ଼ା ଦରବ ପରି କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ...ବସୁନ୍ତର ଅଳିଆ ଭିତରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ଚଇତା ମାଧବଙ୍କ ନେଇ ପାଗଳ ହେଲା । ଭାବିଲା—ମାଧବ ତା ଜୀବନର ସୁଖ ଶାନ୍ତିର ଉତ୍ସ-ବିଳାସର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାମଗ୍ରୀ । ସେ ମାଧବକୁ ଉଣେ ମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ ପାରିବ ନାହିଁ । ଅରୁଣା ମନଟା ତାର ଦଉଡ଼ିଲା ମାୟା ମସ୍ତକିକା ପଛେ ପଛେ.....

ନିତି ସଞ୍ଜ ଆସେ । ଅନ୍ଧାର ଚିରି ଆକାଶରେ ଶତଭାସ ଦିପାଳୀ ଜଳିଉଠେ । ବଉଦ ପଣତ ତିଳେ ତିଳେ ଅନ୍ଧାର ଶୀତ ଗୁଲ ଖାଲି ଲାଗିରହେ । ଥର ଥର ପବନ ଆସେ । ଚଇତା ଭାବେ, ଆହା କି ଶାନ୍ତି !

ପାଗଳ ପରି ଦଉଡ଼ି ଯାଏ ମାଧବ କତିକି । ମାଧବ ଚଇତାର ଆସିବା ପଥକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ । ଚଇତାକୁ ଦେଖିଲେ ମାଧବର ରଙ୍ଗଣୀ ଓଠରେ ସରୁ ହସ ଫୁଟେ । କେତେ ଆଦରବୋଲା କଥା କହି ତାକୁ ନିଜର କରିନିଏ । ଚଇତା ଭାବେ, ମାଧବ ପରି ନୁହେଁ—ନିଜର । ବିବାହ ପରେ କନକ ସହୃଦ କେତେ ଦିନ, କେତେ ରାତି ବିତିଯାଇଛି—କିନ୍ତୁ କାହିଁ ମାଧବ ପରି କନକ ତ ମୋର ଅନ୍ତର

ମନକୁ ଜିଣି ପାର ନାହିଁ । ମାଧବ ମୋର ସବୁ, ମାଧବକି ନେଇ ବିଦେଶୀ
ଜୀବନ ବେଶ୍ ସୁଖରେ କାଟିବ ।

ନିତି ନିତି ମାଧବ ପାଇଁ ଚକତା କେତେ ପକସା ଖରଚ କରେ । କେତେ
ଉପହାର—କେତେ ସୌଖିନ ଜିନିଷ କିଣିନିଏ । ଆଜି ତେଲ, ସାବୁନ—କାଲି
ସୋ, ପାଉଁର । ମାଧବ ଖୁସି ହୁଏ ସତ, କିନ୍ତୁ ସେତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଏନା ।
ନିଜେ ସେ ଚକତା କୋଳରେ ଶୋଇ ଶୋଇ କେତେ ଜିନିଷ ଅଳି କରେ ।
ଚକତା ତାର ଚକ୍‌କଣ ଗୋଲପି ଗାଲରେ ଥରି ଥରି ହାତ ବୁଲାଇ କୁହେ, ଏହି
ତମର ସାମାନ୍ୟ ଅଳି ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ପୁରଣ କରିବି । ତମ ପାଇଁ ମୁଁ ସବୁ ଦେଇପାରେ ।
ଦରକାର ହେଲେ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ତମ ପାଇଁ ବଳି ଦେଇପାରେ । ମାଧବ ହସି
ହସି ଚକତା କୋଳକୁ ଆହୁରି ଜାକି ହେଇଥାଏ । ଚକତାର ଆକେଶ
ଉଠେଇନା ମିଶି ଏକ ହୋଇଯାଏ ।

ତା'ପରେ ପ୍ରଣୟ କାହାଣୀରେ କମା ଦେଇ ଚକତା କୁହେ, ଦେଶୀ ରାତି ହେଲଣି
—ଯାଉଛି ମାଧବ । ମାଧବ ମୁହଁରେ ଅଭିମାନର ଛାଇ । ବିଦାୟ ଦେବାକୁ
ସତେ ଯେପରି ସେ ଅନିଚ୍ଛୁକ । ଚକତା ହସି ହସି ମାଧବର ମସୃଣ ଗଣ୍ଡରେ ସ୍ନେହର
ରୁମ୍ବନ ଦେଇଦିଏ—ତା ପରେ ବିଦାୟ ।

ଚକତା ମାଧବକି ପାଇ ଭୁଲିଗଲା ତାର ଗାଁ—ତାର ସେଇ ଜନ୍ମ ମାଟି—ଯେଉଁ
ପାଣି ପବନରେ ସେ ମଣିଷ ହେଇଛି । ଭୁଲିଗଲା ତାର ବାପ, ଭଉଣୀ, ସାଙ୍ଗ-
ସାଥୀ ଆଉ ଅତି ଆପଣାର ଲୋକ କନକକୁ । ମାସ ମାସ ଧରି ଖଟଣି ପରେ
ପୋଉ ପଇସାତକ ପାଇଲ ସବୁ ମାଧବ ଲାଗି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଦେଲା । ଦରମା ପାଇ
ତଥାପି ଚକତାକୁ ମାସ ଶେଷକୁ ନଅଶୁ ପଡ଼େ । ଆଠ ତାଠୁ ଧାର କରି ମାଧବର
ମନ ନିଏ । କେଲୁ ମାହାନ୍ତି ଦିନେ ଦିନେ କୁହେ, କିରେ ଚକତା, କୋଉ
ଘାଟରେ ବୁଡ଼ି ପାଣି ପିଉଛୁ କିରେ ? ଚକତା କଥା ନ ଶୁଣିଲା ପରି ଚାଲିଯାଏ ।
କେଲୁ ମାହାନ୍ତିର ରାଗଟା ଭିତରେ ଭିତରେ ଜଳି ଉଠେ । ଭାବେ, କେଇଦିନ
ଏ ମୋ ଦରବକୁ ମାଡ଼ିବସି ରଖିବ—ଦେଖିବ ।

ଘରୁ ମାସକୁ ମାସ ସାତ ଆଠ ଖଣ୍ଡ ଚିଠି ଆସେ—କେତେ ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗର
ରୂପଧରି । ଚକତା ଚିଠି ପଢ଼େନା—ବିରକ୍ତରେ ଚିରି ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏ । ମନକୁ
ମନ କହେ, ଜୀବନରେ ସୁଖ ସୁଆଦ କଣ ନାହିଁ ! ଖାଲି ଟଙ୍କା କମେଇବ—
ଘର-ସଂସାର ପାଇଁ—ବାପା, ମା, ଭାଇ ଭଉଣୀର ସୁଖ ପାଇଁ । ନିଜେ ଖଟିବ
ହାଡ଼ ମାଉଁସକୁ ଚୁନା କରି—ଅଥଚ ନିଜେ ଟିକେ ଶାନ୍ତରେ ନିଶ୍ବାସ ମାରବ

ନାହିଁ ! ଚଇତା ଏଣିକି ଘରକୁ ଚିଠିପତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ବି ଦିଏ ନାହିଁ । ଭାବେ,
ନିଜେ ସୁଖରେ ଅଛୁ ତ ଭଲ । ଆଉ ଯେତେ ମଲେ ଗଲେ କିଏ କାହାର—ଖାଲି
ମାୟା, ବାହାନା ।

ଚଇତା ମାଧବୀ କତିକି ବରାବର ଯାଏ ବୋଲି କେଲୁ ମାହାନ୍ତି ଗୁରୁଆଡ଼େ ହସ୍ତା
କରିଦେଇଛ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କଥାଟା କୁଲିବନ୍ତୁ ଭିତରେ ଖେଳି ସବୁ କାନକୁ
ଆସିଲୁଣି । ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି, ଚଇତାଟା ଭାଡ଼ୁଆ—ରାଣ୍ଡ ରଖିବ । କିଏ କିଏ
ଚଇତାକୁ ଦେଖିଲେ ନାକ ଟେକନ୍ତି । କିଏ କିଏ ଆଦର କରି କେତେ ମିଠା
କଥା ପଚାରନ୍ତି—ଚଇତା ଭାଇ, ମାଧବୀ କିମିତି ଅଛୁ ମ ? ଶୁଣୁରୁ ସେ କୁଆଡ଼େ
ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର—ସରଗର ଅପସଙ୍ଗ ପର । ମାଧବୀର ରୂପର ଗାନ ଶୁଣି
ଚଇତାର ହୃଦୟ ଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠେ । କୋଉ କୋଉ ବସ୍ତ୍ରସରେ ମୁରବି ପରି
ଲୋକ ଚଇତାକୁ ଦେଖିଲେ ଥଟ୍ଟା କରି କହନ୍ତି, ଆରେ ତୁ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଲୋକ—
ରାଣ୍ଡ ରଖିରୁ ? ଚଇତା ମନଟା ରାଗରେ କୁହୁଳି ଉଠେ । ନ ଜଳୁଣୁ ପୁଣି
ଲଭିଯାଏ । କାହାରିକୁ କିଛି କହି ପାରେନା ।

ମାଧବୀକି ନେଇ ଚଇତାର ମଧୁର ସ୍ବପ୍ନବିଭୋର ଦିନଗୁଡ଼ା ଗଡ଼ିଗଲେ ।

ଛ'ମାସ କଟିଗଲା । ଅନେଇ ଅନେଇ ନିଧି ପଧାନ ଆଖିରୁ ପାଣି ମଲା । ଚଇତା ପାଖରୁ ଖଣ୍ଡେ ଚଠି କି ଟଙ୍କା କିଛି ପାଇଲା ନାହିଁ । ଘର କାମ ଅଧା ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଛି, ଆଉ ଟଙ୍କା ନାହିଁ—ନିଧି ପଧାନ ଆଁ କରି ଅନେଇଟି ପୁଅ ହାତକୁ । ପୁଅ ତାର ଟଙ୍କା ପଠେଇବ—ସେ ଘର କରିବ—ଜୀବନର ଶେଷ ସୀମାରେ ସେ ଟିକେ ସାର୍ଥକତାର ହସ ହସି ମରିବ ।

କିନ୍ତୁ ସବୁ ସ୍ବପ୍ନ ତାର ହଜିଗଲା—ଯେଉଁଦିନ ଭୋଲି ସାମୁଲର ଚଠି ଖଣ୍ଡିକ ପାଇଲା । ଭୋଲି ସାମୁଲ ଲେଖିଛି, ନିଧିଭାଇ ତମ ଚଠି ପାଇ ଚଇତା କତିକି ଯାଇଥିଲା । ଘର କଥା ସବୁ କହିଲା । ତମେ କମିତି ଦୁଃଖରେ ଅଛ—ଘର କାମ ଅଧା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି—ଚନ୍ଦ୍ରୋଇ ସାହୁ ମହାଜନର ଦେଶା ବଡ଼ୁଛି । ସବୁ କହିଲା, ସେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ମୁହଁ ବୁଲେଇ ବୁଲିଗଲା । କହିଲା, ମୋ କତିରେ ଟଙ୍କା ପଇସା ନାହିଁ । ଘର କରିବାକୁ କଣ ମୁଁ କହିଥିଲି ? ମହାଜନ ଦେଶା ଆଣିବାକୁ କଣ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ? ବାପା ସବୁ କରଚନ୍ତି—ସେ ବୁଝିବେ । ମୁଁ ଅଧଲଟାଏ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ସେ ବସ୍ତିରେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ କତିରୁ ଶୁଣିଲି ଚଇତା ମାଇକିନା ରଖିଛି—ସବୁ ପଇସା ତାରି ପିଛେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛି । ସେ ଆଗ ଚଇତା ହୋଇ ନାହିଁ । ତାର ଆଗ କଥା—ଆଗ ରୂପ ସବୁ ବଦଳି ଯାଇଛି, ମୋତେ ପ୍ରଥମେ ଦେଖି ନ ଚିହ୍ନିଲା ପରି ହେଲା । ଏଇଥିରୁ ସବୁ ବୁଝିବ ।

ଭୋଲି ସାମୁଲର ଚଠି ଖଣ୍ଡିକ ପାଇ ନିଧି ପଧାନକୁ ବୁରିଆଡ଼ି ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା । ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ଖାଲି ଘାବିଲା, ଏ ଦୃଶ୍ୟ ମୋର କଣ ହେଲା ! ମହାଜନ

ଦେଖା କମିତ ଶୁଣିବ । ଘର ଖଣିକ କମିତ ହେବ । ବୋହୂଟି ଅନ୍ତସତ୍ତା,
ଆଉ କେଇଟା ଦିନ ଗଲେ ପୁଣି ପିଲ ପିଲ ହେବ । ତା ପାଇଁ ପୁଣି ଖରଚ ।
ବାର ଲୋକଙ୍କର ହାତ ଉଧାର, ସେ ସବୁ ପୁଣି କମିତ ଶୁଣା ହେବ ସବୁ ଭାଗ୍ୟ ।
କପାଳ ଯେତେବେଳେ ପଡ଼େ ସେତେବେଳେ ରାଜା ବି ଯୋଡ଼ା ପାଇଁ ଘାସ କାଟେ ।
ନକଲେ ଚକତା ପରି ପୁଅ ମୋର କମିତ ହୁଅନ୍ତା । ଭାବି ଭାବି ନିଧି ପଧାନ
କାଦ ପକାଇଲ ।

ମନକୁ ମନ କହୁହେଲା, ଚକତା ତୋ ମନରେ ଏଇଆ ଥିଲା ! ବୋହୂ ଆଣି ନ
ଥିଲା ଯେ—ସମସ୍ତେ କହୁଥିଲେ ନିଧି ପଧାନ ଆଣିବ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରି
ବୋହୂକୁ ତୁ ଆଜି ପର କରି ଦେଇ ପାରିଲୁ ତୋର ପାଇଁ ଯାହାର ଭାଲି ଭାଲି
ଦିନ ସବୁନି—ତୋର ମୁହଁକୁ ଗୁଣ୍ଠି ଯିଏ ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭାଲି ଯିବାକୁ ବସିବ—
ତାକୁ ତୁ ପ୍ରତି ବେଶ୍ୟା ରଖିଲୁ ମୋ ଗୁନିଆଦିର ଇଚ୍ଛାରେ କାଲି
ବୋଲିଲୁ !! ନିଧି ପଧାନର ସପ୍ତପୁରୁଷ ଉଦ୍ଧାର କଲୁ !!!

ସେଇଦିନଠୁ ନିଧି ପଧାନ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ବସି ବସି ଥାନ୍ତେ । କନକ ବେଳେ-
ବେଳେ ଆସି କୁହେ “ବାପା, ତମର କଣ ହେଇଛି ଏତେ ଭାବୁଛ କଣ ?”
ନିଧି ପଧାନ ଶୁଣିଲ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇ କହେ, “ନା ମା ହେବ କଣ ?”
କନକ କୁହେ, “ବାପା ତମେ ମୋତେ ଲାଗୁଛ—ସତ କୁହ, ତମର କଣ
ହେଇଛି ।” ନିଧି ପଧାନ ବ୍ୟଥାରେ ନାହିଁ ପଡ଼ିଲା ସ୍ଵରରେ କହେ, “ମା ଚକତା
ଆମକୁ ଭୁଲିଗଲା...ବୁଢ଼ା ଦିନେ ତାର କଥା ଭାବି ଭାବି ଦିନ ମୋର ତଥାପି
ସବୁନି । ମରଗଲେ କୁଟି ମା ! ତୋ ଶୁଣିଲ ମୁହଁକୁ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖି ପାରିବି
ନାହିଁ ।” କନକ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼େ ଲୁହ । କୁହେ, “ବାପା ସିମିତିକା କଥା
କହିବ ନାହିଁ ।”

ସେ ଦିନ ସଞ୍ଜ ହେଇନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ରେଇ ସାନ୍ଥ ମହାଜନ ଆସି ଜାକିଲା, “ପଧାନ
ପୁଅ ଘରେ ଅଛି ?” ନିଧି ପଧାନ ଘରୁ କାହାର ଆସି ଦେଖେ, ମହାଜନ ବୁଢ଼ା !
ପଧାନ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ଘର ଭିତରୁ ମସିଣାଟା ଆଣି ପିଣ୍ଡାରେ ପକେଇ କହିଲା,
“ମହାଜନେ, ବସ !” ଚନ୍ଦ୍ରେଇ ସାନ୍ଥ କହିଲା, “ନା ପଧାନ ମୁଁ ବସିବାକୁ ଆସି
ନାହିଁ କି ମିଠା କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଆସି ନାହିଁ, ମୋ ଟଙ୍କା କେବେ ଦେବ କହିଲୁ ?
ଏ ମାସରେ ଦେବ—ଆରମାସରେ ଦେବ କହିବ ଖୁବ୍ ଧପେଇଲଣି । ମୋର
ଟଙ୍କାର ଜରୁରୀ ଦରକାର । ଦରକାର କେଲେ ତମେ କମିତ ଧପେଇବ—ମୁଁ
ଏହା ଭାବି ନ ଥିଲି । ଏଇମାସ ପନ୍ଦର ତାରିଖ ଭିତରେ ଯଦି ଟଙ୍କା ମୋ ଗୋଡ଼

ପାଖରେ ଦେଇ ନ ଆସ, ତେବେ ମୋର ଯା କରିବାର କଥା କରିବ । ଏହି ମୋର ଶେଷ କଥା ପଢାନ୍ତେ, ଶୁଣିଥା ।”

କଜା କଜା ଦି’ ପଦ କହି ଚିନ୍ତେଇ ସାହୁ ବସ୍ତ୍ରା ଧରିଲା । ନିଧି ପଧାନ ତାରି ଗତିପଥକୁ ଚାହିଁ ଶୁଣିଲା—ପନ୍ଦର ଲାଗଣ ଭିତରେ ଏତେ ଟଙ୍କା କୋଉଠୁ ଆସିବ ? ମୁଣ୍ଡଟା ତାର ବୁଲାଇ ଦେଲା—ଘୁରିଆଡ଼ ଦିଶିଲା ଅନ୍ଧାର । ସେଇ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ତାର ସଙ୍ଗସ୍ଥ ଯାଇଛି—ସେ ପଥର କାଙ୍ଗାଳ । ଚକତା ତାର ଜୀବନ୍ତ ସମାଧି ଦେଖିବାକୁ ସୁଦୂର ବିଦେଶରୁ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଆସୁଛି । ଆଉ ଅନେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଗାଁରେ ରାସ୍ତା ହେଇଗଲାଣି ଚକତା ରାସ୍ତା ରଖିଛି—ଖସିରେ ଅଛି । ଏଠି ସମସ୍ତେ ମଲେ ଗଲେ ତାର କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ସିଏ ଶୁଣୁଛି—ସିଏ ଛୁ ଛୁକିବା କରୁଛି । ଇମିତି ପୁଅ କହିଲେ କେତେ ମଲେ କେତେ ?

ଯୋଉଦିନ ଗାଧୁଆ ଉଠିଲେ କନକକୁ ନୟନା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଶୁଣିଲଣି, ଚକତା ଭାଇ ତମକୁ ଗୁଡ଼ିଆ ଆଉ ଗୋଟାଏ ମାଜପ କଲଣି, କନକ ନୟନାର କଥାର ମରମ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଭଲ ବଲ କରି ଅନାଇ ରହିଲା । ନୟନା ଗୋଟି ଗୋଟି ହେଇ ସବୁ କଥା କନକ ଆଗରେ ବଖାଣିଲା । ସେଇ ଗାଧୁଆ ଉଠିଲେ କନକ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । କହିଲା—ନୟନା ଆଉ ଏ ଅଭାଗୀ ଜୀବନ ଧରି କି ଲାଭ ଲେ—ମରିଗଲେ ଯାଏ । ନୟନା ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୋଲି ପଡ଼ିଲା । କହିଲା—ଛୁ ନୂଆବୋଉ, ଇମିତିକା ଅମଙ୍ଗଳ କଥା କହିବ ନାହିଁ । ଗର୍ଭରେ ତମର ସନ୍ତାନ—ତାରି ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦିନ କାଟ । ଦିନ ଆସିବ, ପୁଣି ଚକତାଭାଇ ତମର କତିକି ଫେରି ଆସିବେ । କନକ କହିଲା ସେ ଭାଗ୍ୟ ମୋର ନାହିଁଲେ ନୟନା । ଦେଖିବୁ ସେ ଆସିଲାବେଳକୁ ମୁଁ ଏ ପୁରରେ ନ ଥିବି । ପୋଡ଼ିଗଲା ତଥାଗରେ ଆଉ ସୁଆଦ ନଥାଏ ଲେ—ଥାଏ ଗରଳ । ନୟନା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ସବୁ ଭାଗ୍ୟ । ଭାଗ୍ୟ ତେଜ ଥିଲେ ପାଗାଣ ଦେହରେ ବି ଫୁଲ ଫୁଟେ । ଏଇ ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲେ ସୁନା ପାଲଟେ । ଠାକୁରେ ଚଢ଼ିଲେକ—ତାଙ୍କୁଇ ଡାକ । ସେ ତୋ ଡାକ ଶୁଣିବେ, ସେଇ ତାହାଣୀ କବଳରୁ ଚକତା ଭାଇ ମୋର ଫେରି ଆସିବେ । କନକ ହସିଲା—ମଳିନ ବେଦନାଭର ହସ । ସେ ହସରେ ଯେପରି ଜୀବନ ନଥିଲା । ଦିହେଁ ଗାଧୋଇସାରି ପରମୁହାଁ ଧରିଲେ ।

ଦିନ ଦିନ ପରେ ଦିନେ ରାତି ପାହାନ୍ତା ପହରକୁ କନକ କୋଳରେ କୁଆଁ କୁଆଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ଟିକି ପୁଅଟିଏ । ଗୋରା ତକତକ ଦେହ, ପୁରଲା ପୁରଲା ଗୋଲ ମୁହଁଟି ତାର କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ କଣ୍ଠେଇଟି ପରି ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଝଡ଼ ବଜାସରେ ଭ୍ରାନ୍ତ ପଥକ ବଜୁଲର ଛାଣ ଆଲୋକ ଦେଖିଲେ ଯେମିତି ପଥ ପାଏ—ସେମିତି ନିଧି ପଧାନ ଏତେ ଦୁଃଖରେ ବ ନାହିଁ ମୁହଁ ଦେଖି ଅକ୍ଳରେ କୁଲ ପାଇଲା । ଆନନ୍ଦର ଆଦିଶଯ୍ୟରେ ସେ ସାର୍ଥକତାର ହସ ଟିକେ ହସିଦେଲା । ସକାଳ ହେଲେ କଅଁଳ ଆଲୁଅ ଶିଶିରଧୁଆ ଦୁନ ଘାସ ଉପରେ ପଡ଼ି ଚିକ୍ ଚିକ୍ କଲବେଳେ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ—ସେମିତି ଦିଶିଲା ଟିକି ପୁଅଟିର ମୁହଁ । କନକ ପୁଅଟିକୁ ଦେଖି ହସିବ କଣ—ଆଖିରୁ ତାର ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ । ଦୁଃଖ ଦେହଟା ତାର ଥରି ଉଠିଲା । ଭାବିଲା, ଆଜି ପରା ଦିନରେ ତାର ବାପ ଆକ ସେ ଅନାଥ ।

ନିଧି ପଧାନ ନାହିଁକି ପାଇ ଭାରି ଖୁସି । ଭାବିଲା, ଚକତା କହିକି ସେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦେବ । ଏତେ ବଡ଼ ଖୁସି ଖବର, ପୁଅ ତାର ହେଉଛି ସେ ନ ଲେଖି କେମିତି ରହିବ । କିନ୍ତୁ ଦୁଆର କଲମ ଆଣି ଲେଖିଲେକେକୁ ହାତ ତାର ଚଳିଲା ନାହିଁ । ନିଧି ପଧାନ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ । କେତେ କଷ୍ଟରେ ସେ ଲେଖିଲା—ବାପା ଚକତା, ମୋର ସୁକଳାଶ ନେବୁ । କାଲି ରାତିରେ ତୋର ପୁଅଟିଏ ହେଉଛି—ତାର ଏକୋଇଶା ଆଗରେ । ତୁ ଅଟଟିଏ ହେଲେ ଆସିବୁ—ଟିକି ପୁଅଟିକି ତୋର ଟିକେ ଦେଖିଯିବୁ । ବୁଢ଼ାଦିନେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରାଇ ତୋତେ କଣ ସୁଖ ଲାଗୁଛି ।

ହାପାଟା ପରା—ବୁଢ଼ା ବାପର ଏକ ଶେଷ ଅନୁରୋଧ ରଖିବୁ । ତୋତେ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୁଲିଯିବି । ଲେଖା ନାହିଁ ମୋର ଧନ ଦଉଳତ—ଗୁହେଁନାହିଁ ମୁଁ ସ୍ବର୍ଗ ସୁଖ । ଏଇ ଗାଁ ମାଟି ମୋର ସବୁଠୁ ବଡ଼ । ଆମର କେତେ ପୁରୁଷର ମାଟି ଇଏ । ସମସ୍ତେ ଆସିଗନ୍ତି—ପୁଣି ଯାଇଗନ୍ତି ମଣିଷ ହେଇ—ପଧାନ ବଣର ନାଁ ରଖି । ବିଦେଶ କେହି ଜାଣି ନ ଥିଲେ । ଏଇଗାଁରେ ସେମାନେ ଘରଫିଆର କରି—ଟଙ୍କା କମେଇ—ପିଲିପିଲିଙ୍କି ମଣିଷ କରିସାରି ବାହୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ସେପୁରକୁ । ଧନଟା ପରା ଫେରିଆ । ତୋର ଆସିବା ପଥକୁ ଚାହିଁ ରହିଲି । ଚିଠିଟି ଡାକରେ ପକାଇ ନିଧି ପଧାନ ଟିକେ ଶାନ୍ତର ନିଶ୍ବାସ ମାରିଲା ।

ଅନେଇ ଅନେଇ ନିଧି ପଧାନର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଶୁଖିଗଲା—ହୃଦୟଟା ତାର ପାଷାଣ ପରି ଶକ୍ତ ହୋଇଗଲା । ନଆସୁ ଚକତା, କୁଳାଙ୍ଗାର ଜମିତି ପୁଅ ମରିଯିବା ଭଲ ।

ଆଗରେ ନାହିଁକି ଏକୋଇଶା, ପାଖରେ ଏକ ପଇସା ନାହିଁ । ପଧାନ ବଣ କୁଲର ପ୍ରଦାପ—ତା ପାଇଁ କିଛି ହେବନାହିଁ । ନା ନା, ନିଧି ପଧାନ ବଞ୍ଚି ଆଉ

ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ହେବ ନାହିଁ । କୁଆଡ଼ର ଭବନା ପଣିଲ ମୁଣ୍ଡରେ । ଭାବିଲ, ଜମି ମାଣେ ବିକଦେବ । ସେଇ ଟଙ୍କାରେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରୋଇ ସାହୁ ମହାଜନର ଦେଶା ଶୁଣିବ—ଘରକାମ ମୁଣ୍ଡି ମାରିବ ଆଉ ନାନ୍ଦର ଏକୋଇଶା ଉତ୍ସବ କରିବ । ତାକୁ ମଣିଷ କରିବ । ତା ପରେ ନିଧି ପଧାନର ଛୁଟି ।

କେତେ କଷ୍ଟରେ ପଡ଼ି ନିଧି ପଧାନ ପିତୃ ଅର୍ଜିତ ସୁନାଥାଳ ଜମି ମାଣକ ଯୋଡ଼ ଦିନ ସାତ ଶହ ଟଙ୍କାରେ ବିକି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲ—ଆଖିରୁ ତାର ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । ଭାବିଲା, ଏ ପୁଣି ତାର କଣ ହେଲା ! ଜୀବନଭରି ଖଟି ଖଟି ଜମି ବକଟେ ଲୋଲି କରି ପାରିଲିତ ନାହିଁ—ଓଲଟି ପିତୃପୁରୁଷ ଜମିତକ ପରକୁ ବିକଲି । ସବୁ ଭାଗ୍ୟ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛୁଡ଼ିଲେ ସବୁ ଅମଙ୍ଗଳ କଥା ଆପେ ଆପେ ଆସେ । ମନକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ପଧାନ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲା ।

ନିଧି ପଧାନ ଚନ୍ଦ୍ରୋଇ ସାହୁର ସବୁ ଦେଶାନ୍ତକ ପରିଶୋଧ କରିଦେଲା । ନାନ୍ଦର ଏକୋଇଶାରେ ଗାର ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲ କରି ଗଣ୍ଡେ ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ସମସ୍ତେ କହଲେ, ପଧାନ ଘର—ନଇଲେ ଇମିତି ଖାଇବା କିଏ ଦେବରେ । ନିଧି ପଧାନ ଅତି ଆଦରରେ ନାନ୍ଦର ନାଁ ଦେଲା—ମଧୁଆ ।

ଘର କାମ ଯା ବାକି ପଡ଼ିଥିଲା—ନିଧି ପଧାନ ମାସକ ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ କରିଦେଲା । ଦିନେ ବସି ବସି ଭାବିଲା, କାହିଁକି ଏ ଘର କଲି—ସେଇ ପୁରୁଣା ଘରେ କଣ ଦିନ ସରି ନ ଥାନ୍ତା ! ଘରତ ହେଲା—କିନ୍ତୁ ଘରକୁ ମଣିଷ ନାହିଁ ! ବୁଢ଼ା ତ ହେଲି ; ଆଉ କେଇଟା ଦିନ ବଞ୍ଚିବି । ଏତିକିବେଳେ କନକ ପୁଅକୁ ଅଣି ବୁଢ଼ା କୋଳରେ ଛୁଡ଼ିଦିଏ । ନିଧି ପଧାନ ନାନ୍ଦର ହସ ହସ ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ସବୁ ଭୁଲିଯାଏ । ଭାରି ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଖେଳ ଖେଳେ ।

କନକ ଟିକିଏ ଅଳସର ପାଇଲେ ଭାବେ ତା ସ୍ବାମୀଙ୍କ କଥା । ଏଡ଼େ ନିଷ୍ଠୁର ସେ, ନିଜର ପୁଅଟିକୁ ଟିକେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଘଡ଼ିଏ ନ ଦେଖିଲେ ଯିଏ ପାଗଳ ହେଇ ଯାଉଥିଲେ—ସେ ପୁଣି ଆଜିକୁ ବରଷେ ହେଲ ଭୁଲରେ ଥରେ ବି ମନେ ପକାଉ ନାହାନ୍ତି ! ଭାବି ଭାବି କନକ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରେ । କଲେ ବଲେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ପୁଣି ଘର କାମରେ ଲାଗେ । ରାତିରେ ଦିନେ ଦିନେ ସପନ ଦେଖେ ସ୍ବାମୀ ତାର ଫେରି ଆସିବନ୍ତି ଆଉ ହସି ହସି କହୁଛନ୍ତି, କନକ, ଏ ନୂଆ

ଦରବଟି କେଉଁଠୁ ପାଇଲ ? ସେ ଲଜ ଲଜ ହେଇ ପୁଅଟିକି ତାଙ୍କ କୋଳକୁ
ବଢ଼ାଇ ଦେଉଛି ।

ଛଟ କରି କନକର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ଦେଖେ କେହି ନାହିଁ । ସବୁ ମିଛ—
ସପନ କଥା କି କେବେ ସତ ହୁଏ ! ଆଉ ନିଦ ହୁଏନା । ଅନ୍ଧାର ସ୍ଥଳରେ
ମନଟା ଘାରିହୁଏ । ବବାହ ପର ଦିନଠାରୁ ଯେତେ କଥା, ଯେତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
କରୁଣ ମଧୁର ଘଟଣା ସବୁ ମନେପଡ଼େ । ଛଟପଟ ହେଇ କନକର ସେ ଦିନ ରାତି
ପାହେ—ଆଖିରେ ପିଛୁଡ଼ା ପଡ଼େନା ।

କଳସରୁ ଫେରିଲେଲେକୁ ଚଇତାକୁ ଦିନେ କୁଆଡ଼ର ଜର ଆସିଲା । ଭାବିଯାଏ
ଶାଲି ଦାନ୍ତ କଳ । ଜର ବଢ଼ିଗଲିଲା । ସେଇ ବସାରେ ପଡ଼ି ସେ ପାଗଳ ପରି
ହେଲା । ଭାବି ପାହୁଲେଲେକୁ ଜର ମନକୁମନ କମି ଆସିଲା । ସେ ବଛଣାରୁ
ଉଠିଲା । ଭାରି ଦୁଃଖ ହୋଇଲା । ଭାବିଲା, ଆଜି ଆଉ କାମକୁ ଯିବନାହିଁ ।

ସେଇ ଦିନଠୁ ଚଇତାକୁ ଦିନେ ଛଡ଼ା ଦିନେ ରୋଜ ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଜର ଆସିଲା ।
କେତେ ଓଷଦ ଖାଇଲା, କିଛି ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ । ବାଇଶି ଦିନ ବଢ଼ିଗଲା । ଦେହ
ତାର ରୋଗରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ପାଖରେ ପଇସାଟିଏ ନାହିଁ—କି ସେବା
କରିବାକୁ ବସାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । କେଳୁ ମାହାନ୍ତି ବେଳେ ବେଳେ ଉପର
ମନରେ ଟିକିଏ ପରୁରେ ନଇଲେ ନାହିଁ ।

ଚଇତା ଭାବିଲା, ମାଧବ କତିକି ସେ ଚାଲିଯିବ—ସେଇଠି ରହିବ । ମାଧବ ଲାଗି
ସବୁ ପଇସା ସେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଇଛି—ଏ ବିପଦ ବେଳେ ସେ କଣ ତାକୁ ପର
କୋଲି ଭାବିବ । ନାଁ କଦାପି ନୁହେଁ ।

ଭାବି ଭାବି ଚଇତା ନିଜର ଦୁଃଖ ଶରୀର ନେଇ ମାଧବ ଘରେ ଦିନେ ଦି' ପହରେ
ଆସି ହାଜର ହେଲା । ଦେଖିଲା, ମାଧବ ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ସାଙ୍ଗରେ ବସି
ପ୍ରେମାଳାପ କରୁଛି । ଚଇତାକୁ ଦେଖି ମାଧବ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ଉଠିଆସି
ପଚାରିଲା, କୁଆଡ଼େ ଥିଲ ଏତେ ଦିନଯାଏଁ—ଏମିତି କାହିଁକି ହେଇ ଯାଇଛ ?
ଚଇତା କହିଲା, ମାଧବ ଆଜିକି ବାଇଶି ଦିନ ହେଲା ମୋତେ ଜର । ଯେତେ

ଓସଦ ଖାଇଲଣି ଭଲ ହେଉନାହିଁ । ଆଉ ମୋ କତିରେ ପଇସାଟିଏ ନାହିଁ । ମୋର ସେବା କରିବାକୁ ବସାରେ ବି କେହି ନାହାନ୍ତି । ତୋରି କତିକି ଆଜି ଚାଲି ଆସିଲି, ତୁ ମୋତେ ଏ ବିପଦରେ ସାହା ନ ହେଲେ ଆଉ ବା ମୋର ଆପଣାର ହେଇ କିଏ ଅଛି ? ମାଧବୀ ହସିଲା । ସେ ହସରେ ନଥିଲା ତାର ଆନ୍ତରିକତା—ଥିଲା ବିଦ୍ରୁପ ଭାବ । କହିଲା, ଏଠି ତମ ସେବା କିଏ କରିବ—ଲୋ କାହିଁ ? ଚଇତା କହିଲା, ମାଧବୀ ତମପାଇଁ ମୁଁ ମୋର ଯା କିଛି ସବୁ ହସି ହସି ଅମ୍ଳାନ ବଦନରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଛି—ତମେ ମୋର ପର ନୁହଁ—ସବୁଦିନେ ଭାବି ଆସିବ ନିଜର । ଏ ବିପଦନେଲେ ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି ? ମାଧବୀ ରୁଷ୍ଟ ସ୍ଵରରେ କହିଲା ତମେ ମୋ ପାଇଁ ଯା କରିବ—ବଦଳରେ କଣ କିଛି ପାଇନାହିଁ । ପୁଣି କାହିଁକି ଅନ୍ୟାୟ ମୂଲ୍ୟାନ୍ତନ ଦାବୀ ନେଇ ଦଉଡ଼ି ଆସିଛ । ଆମେ କାହାର ନୋହୁଁ—କିନ୍ତୁ ପଇସା ଲାଭସାରେ ପର ଆଖିକି ଦେଖାଉଁ ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କର । ତମେ ବଡ଼ ନିଷେଧ—ଫେରିଯାଅ ।

ଚଇତା କରୁଣ ସ୍ଵରରେ କହିଲା, ମାଧବୀ, ତମେ ବଡ଼ ଦାରୁଣ—ଦୃଢ଼ଯୁଗ୍ମନା । ମୁଣ୍ଡଟା ତାର ଚୁଲାଇ ଦେଲା—ଦୁଃଖ ଶରୀର ଥରି ଉଠିଲା । ସେ ସେଇଠି ବସିପଡ଼ି ବାନ୍ତି କରି ପକାଇଲା । ମାଧବୀ ବିରକ୍ତରେ କହିଲା, ତମେ ଏଠୁ ଶୀଘ୍ର ଯାଅ । ମରିବାକୁ କଣ କେଉଁଠି ଯାଗା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଆସିଲି ମୋର ଦୁଆରକୁ । ଚଇତା ସେଇଠି ବସି ରହିଲା । ମାଧବୀ ତା ହାତ ଧରି ଟାଣି ଟାଣି ପଦାରେ ଛୁଡ଼ିଦେଇ କହିଲା, ନିଜ ଘର ପରି ଏଇଠିକି ଦଉଡ଼ି ଆସିବ । କାହିଁକି ତମର କଣ ଘର ଦୁଆର ପିଲା ମାଇପ ନାହିଁ । ଯାଉନା ସେଇଠିକି—ମାଇପ ତମର ଦିନ ରାତି ବସି ସେବା କରିବ । ଏଠିକି କାହିଁକି ଦଉଡ଼ି ଆସୁଛ ? ଭଣ୍ଡା ନା କରି ମାଧବୀ ବିରକ୍ତରେ ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ।

ଚଇତା ସେଇ ରାତ୍ରୀ ମଝିରେ ଅକା ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଭାବିଲା, ମାଧବୀ ଏତେ ତାକୁ ସ୍ନେହ କରିଥିଲା ସେ କଣ ସବୁ ବୁଝା, ଛଳନା । ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା, କନକର ଦରମଉଳା ମୁହଁ—ବାପର ଭଙ୍ଗା ଶରୀର । କନକର ସ୍ନେହ, ସେବା, ଆଦର ସୁହାଗ ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଘର ଦୁଆର ସତେ ଯେପରି ତାକୁ ଡାକିଲା, ଚଇତା ଫେରିଆ । ମଞ୍ଜରିକା ପତ୍ତରେ ଦଉଡ଼ି ପାଇଲୁ କଣ ? ପାଇଲୁ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅବଶୋଷର ଧକ୍କା । ପ୍ରକୃତ ଜଳର ସନ୍ଧାନ କର । ଏବେବି ସମୟ ଅଛି ଚଇତା...ଫେରିଆ । କନକ

ମୁହଁରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ଦେ—ବୁଢ଼ା ବାପାକୁ ଶେଷ ଜୀବନରେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରିବାକୁ ଅବସର ଦେ । ଫେରିଆ ଚଇତା.....ଫେରିଆ । ଚଇତାର ଦୁର୍ବଳ ମନ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ତାର ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ ଛୁଟିଲା ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ବ୍ୟଥାର ଗୁରୁତ୍ୱର ନେଇ ବଡ଼ ରାନ୍ଧା ଉପରକୁ ଆସିଲା । ବସାକୁ ଫେରିବାକୁ ଗୋଡ଼ ଚଳିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଲା, କଣ କରିବ—କୁଆଡ଼େ ଯିବ । ଇମିତି ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇ ମୁଁ କଣ ମରାଯିବ ବାଉଁଶିଆ ଭାଲ ପରି ?

ବାଉଁଶିଆର ମଲବେଲର କରୁଣ ଛବି ଆଖି ଆଗରେ ତାର ନାଚି ଉଠିଲା । ଦେହ ତାର ଥର ଉଠିଲା ଅଜଣା ଭୟରେ । ସେ ଭାବିଲା, ଏଠି ଆଉ ଆପଣାର ବୋଲି କିଏ ଅଛି—କା ସେବାକୁ ଯିବ । ହଠାତ୍ ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଭୋଲି ସାମୁଲ କଥା । ଭାବିଲା, ଭୋଲି ସାମୁଲ କଣ ଏ ବିପଦବେଳେ ମୋର ଭରସା ହେବ ନାହିଁ ? ନିଶ୍ଚୟ ହେବ; କିନ୍ତୁ ସେ ଦିନ ତାକୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ଅପମାନ ଦେଇଥିଲି—ସେ କଣ ଆଜି ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ ମୋ ଉପରେ ନେବ ? ବସାରେ ଟିକେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଜାଗା ଦେବ ନାହିଁ ? ମୋ ଦେହ ପାଇଁ କିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ ନାହିଁ ? ନକଲେ ତାଲି ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି କ୍ଷମା ମାଗିବ । କହୁବ, ଭୋଲି ଦାଦା ଅତୀତର ମାନ ଅପମାନ ସବୁ ଭୁଲିଯାଇ ମୋତେ ବନ୍ଧାଅ । ସେ କଣ ତଥାପି ମୋତେ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେବେ । ନାଁ ନାଁ ଭୋଲି ଦାଦା ସେମିତି କରିବେ ନାହିଁ । ବାପା ତାକୁ ମୋର ମଣିଷ କରିବ । ସେ କଣ ଅତୀତକୁ ପାସୋରି ପକାଇବେ । ନାଁ ନାଁ କଦାପି ନୁହେଁ—ଭୋଲି ଦାଦା ସେପରି ଲୋକ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଯିବି—ତାର କଡ଼ିକ ଯିବି ।

×

×

×

ରାସ୍ତାପୁର ଗାଁରେ ଆଜିକୁ ଶୁଣିଦିନ ହେବ ଲାଗିଛି ହଇଜା । କଣ୍ଠର ସାହୁରୁ ଦ' ଜଣ—ତେଲି ସାହୁରୁ ଦଶଜଣ ଗଲେଣି । ଏକାଦିନେ କାହ୍ନୁ ସାହୁର ସଂସାର ଶେଷ—ଘର ଖାଲି । ଆଗେ ତାର ଭାରିଆ—ତା ଦ'ଘଣ୍ଟାପରେ ଶୋକ ବରଷର ବାହାହେଲା ଝୁଅ—ତା ଘଣ୍ଟାକ ପରେ କାହ୍ନୁ ସାହୁ ନିଜେ । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ ହାକ ଆଖି ରୁଜିଲେ । ରାସ୍ତାପୁର ଗାଁରେ ଚହଲ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ଗାଁ ଲୋକେ ମେଲିହୋଇ ଠାକୁରାଣୀ ଚଣ୍ଡୀ ଦେବୀଙ୍କ ନିକଟରେ କେତେ ଅର୍ଚ୍ଚନା କଲେଣି—ତଥାପି ହଇଜା ବନ୍ଦ ହେଉ ନାହିଁ—ଗୁଲିବ ।

ସଞ୍ଜ ଆସିବା ମାତ୍ର ଅନ୍ଧାର ଆଗରୁ ଶୁଣୁଥିବା ଗାଁରେ ତାଟି କବାଟ ପଡ଼ିଯାଏ ।
କେନ୍ଦୁ ଡରି ପଦାକୁ ବାହାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ହଜଜା ଖଣ୍ଡେକତ ସାହୁକି
ବ୍ୟାପିଗଲା । ନନ୍ଦ ଜେନାର ଭେଣ୍ଟିଆ ପୁଅଟା କାଲି ରାତିରେ ମରିଯାଇଛି ।

ନିଧୁ ପଧାନ ଏସବୁ ଦେଖି ତାରି ଦୁଃଖ ଦେହଟା ଅଜଣା ଭୟରେ ଥରି ଉଠେ ।
ଜମି ବିକଲ ଦିନଠାରୁ ତାକୁ ସବୁବେଳେ ଭାବନା ଜର । ଚଇତା କଥା ଭାବି
ଭାବି ଦେହଟା ବ ଚାର ଝୁଲିଗଲାଣି । ଦିନ-ରାତି ସବୁବେଳେ ଚିନ୍ତା । ଆଗ
ଚେହେରା ନାହିଁ । ତାର ଆଖିଗୁଡ଼ାକ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲାଣି—ଖୁଣିଲି ମୁହଁ, ଯେପରି
ଜୀବନ ନାହିଁ । ଯିଏ ଦେଖେ ସେ କୁହେ, ପୁଅକୁ ଝୁର ଝୁର ନିଧୁଆ ମରିଯିବ ।

ଖଣ୍ଡେକତ ସାହୁରୁ ନିଜର ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା ମଣିଷ ହଜଜାରେ ମଲେ । ଗୁରୁଆଡ଼େ
ଖାଲି କାନ୍ଦବୋବାଳି—ହାହାକାର । ନିଧୁ ପଧାନ ଦିନେ ବୋହୂକୁ ତାର ଡାକି
କହିଲା, ଗୁଲ ମା, ତୋତେ ଆଉ ମଧୁଆକୁ ତୋ ବାପଘରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବି ।
ଆଉ ଏ ଯମପୁରରେ ତତେ ରଖାଇ ଦେବି ନାହିଁ । କନକ ମନାକଲା । କହିଲା,
ନାଁ ବାପା, ତମକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବିନାହିଁ । ନିଧୁ ପଧାନ ହସିଲା—କରୁଣ
ବ୍ୟର୍ଥତାର ହସ । କହିଲା, ପାଗଳୀ, ବୁଢ଼ା ହେଲଣି, ମୋ ପରି ଗୋଟାଏ
ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନକୁ ଛାଡ଼ିଯିବାକୁ ତତେ ଏତେ ଡର ! ବାପା ତୋର ତ ଦିନେ
ମରିବ । କନକ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ । ନିଧୁ ପଧାନ ଚମକି ପଡ଼ି କହିଲା,
ପାଗଳୀ କାନ୍ଦୁରୁ । ଯାକୁ ମଣିଷ କରିଥିଲି ଖୋଜ ପେଇ ନିଜର ସ୍ନେହ ଦେଇ
—ସେ ତ ମୋ ପାଇଁ ଟିକିଏ କାନ୍ଦୁଲା ନାହିଁ । ଆଉ ତୁ ପର ଝୁଅଟା—ତୁ
ମୋ ପାଇଁ କାନ୍ଦୁରୁ—କାନ୍ଦ । କିନ୍ତୁ ମା, ମୁଁ ଆଉ କେଶଦିନ ନୁହେଁ । ଯିବି
—ଖୁଲ୍ ଚଞ୍ଚଳ ମୁଁ ଏ ପୁରରୁ ବଦା ହେବି ।

ଠିକ୍ ତା ଦିନକ ପରେ ଦିଇଟା ବେଳକୁ ନିଧୁ ପଧାନକୁ ହଜଜା ଧରିଲା । କନକ
ଖାଲି ଭେ ଭେ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଲା । ନିଧୁ ପଧାନ ବ୍ୟଥାମିଶ୍ରା ନରମ ଗଳାରେ କହିଲା,
ବେଳକାଳ ମୋର ସରିଆସିଲା ମା—ଆଉ କାନ୍ଦ ଲଭ କ'ଣ ? ପୁଅର ମୁହଁ ଆଉ
ଦେଖି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଉମିବୋଉ ଗଲା—ଚଇତା ମୋତେ ଭୁଲିଗଲା । ସାତ
ପୁରୁଷର ଜମି ବିକଲି ପେଟ ପାଇଁ, ଇଚ୍ଛୁତ ପାଇଁ ମା—କିନ୍ତୁ ତୋତେ ବୋହୂକରି
ଆଖି ନଥିଲିଯେ ଆଖିଥିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରତିମା । ସେଇ ମୋର ଶାନ୍ତ ମା—
ସେଇ ମୋର ଶାନ୍ତ । ତୋତେ ଦେଖି ମୁଁ ମରିଗି—ମୋ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀକି ମୁଁ ଦେଖି

ମରତ, ଏହାଠାରୁ ବଳି ଭାଗ୍ୟ ମୋର କଣ ଅଛି ? କନକ ଖାଲି କାନ୍ଦୁଥାଏ । ଦି' ଘଣ୍ଟା ପରେ ନିଧୁ ପଧାନର ପାଟି ପଡ଼ିଗଲା—ଗୋଡ଼ ହାତ ଅତଳ ହୋଇଗଲା । ତା'ପରେ ସବୁ ଶେଷ—ଖାଲି ଅନ୍ଧକାର ।

ରାସ୍ତାପୁରର ସେଇ ମଣାଣି ଭୂଇଁରେ ଚିତା ନାଆଁ ହୁ ହୁ ହୋଇ ଜଳି ଉଠିଲା । ମଣାଣିର କଥାବୁଦା କଡ଼ରୁ ଶୁଭିଳ ବିଲୁଆଙ୍କର କଲିଜା ଥର ଚଢ଼ାର ହୁକେ..... ହୁଆ...ହୁଆ...

ଚଇତାକୁ ଦେଖି ଭୋଲି ସାମୁଲ ଚଢ଼ି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଏ କ'ଣ ସେଇ ଚଇତା—
ନାଁ । ତାର ଅଣଶର ! ଚଇତା ଭୋଲି ସାମୁଲ କଦିରେ ଭୋ ଭୋ ହେଇ କାନ୍ଦି
ଉଠିଲା । ତାର ହାତ ଧରି କହିଲା, ଭୋଲି ଦାଦା ମୋତେ ବଞ୍ଚାଅ । ତମେ ନ
ଦେଖିଲେ ମୋର ବା କିଏ ଆପଣାର ଅଛି ! ଚଇତା ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି ଭୋଲି
ସାମୁଲ ହୃଦୟଟା ତରଳିଗଲା । ଭାରିଲା, ଚଇତା ବାଟକୁ ଫେରିବ—ସେ ଆଜି
ତାର ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ପାଇଁ ଦଉଡ଼ି ଆସିବ । ଭୋଲି ସାମୁଲର ଅଟ୍ଟତର ସ୍ଫୁଟି
ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଦିନେ ତା ପାଇଁ ଚଇତାର ବାପ ନିଧି ପଧାନ କ'ଣ ନ କରିବ ।
ଆଜି ତା ପୁଅର ବିପଦବେଳେ ତାକୁ ଟିକେ ସାହା ଭରସା ହେବ ନାହିଁ ? ନାଁ । ନାଁ ।
ଭୋଲି ସାମୁଲ ସ୍ଵା କରିବ ନାହିଁ—ଲୋକେ କଣ କହିବେ ? କହିବେ ଏହି ଭୋଲି
ସାମୁଲଟା ଏଡ଼େ ସ୍ଵାର୍ଥପର, କୃତନ୍ତ । ନିଧି ଭାଇ କଣ କହିବ । ଆରେ ସାମୁଲ ପୁଅ,
ଘରେ ତୋର ଖାଇବାକୁ ନଥିଲାବେଳେ ତୋ ମୁହଁରେ ଆହାର ଦେଇ ମୁଁ ମଣିଷ
କରିବି—ତୋତେ ବଞ୍ଚାଇବି । ଆଜି ତୁ ମୋ ପୁଅ ମୁହଁକୁ ଟିକେ ଅନେଇଲୁ
ନାହିଁ ?

ଭୋଲି ସାମୁଲ ଭାବିଚିନ୍ତି ଚଇତାକୁ ତାର ବସାରେ ସ୍ଥାନ ଦେଲା । ତା ପାଇଁ ପଇସା
ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଡାକ୍ତର ଆଣି ଦେଖାଇଲା । ଆପଣାର ପରି ତାର କେତେ ସେବା
କଲା ।

ଦିନଗୁଡ଼ା ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା—କେତେ ହସିଲା ସ୍ଫୁଟିମିଶା ବିରହ ବିଷାଦର ପୁଅରେ
ଭାସି ଭାସି ।

ଚଇତା ଭଲ ହେଇ ଆସିଲା । ଦିନେ ଚଇତା କହିଲା—ଭୋଲି ଦାଦା, ଏଥର ମୁଁ
 ଘରକୁ ଯିବି । ବାପାଙ୍କୁ ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ନ ଦେଖି ମନଟା ମୋର ଅସ୍ଥିର
 ହେଉଛି । ଅନ୍ଧାକରେ ବାପାଙ୍କ ମନରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଦୁଃଖ ଦେଇଛି—ତାରି ପ୍ରତିଫଳ
 ଯଥେଷ୍ଟ ଭୋଗିଲି । ଏଥର ମୋତେ ବିଦାୟ ଦିଅ । ଭୋଲି ସାମୁଲ ହସିଲା ।
 କହିଲା, ଚଇତା କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ତୋର ସେଦିନ ପିତୃସ୍ନେହ ! ଯୋଉଦିନ ତୋର
 ବୁଢ଼ା ଟାପାର ଚଠି ପାଇ ମୁଁ ତୋର କଡ଼କି ଦଉଡ଼ି ଯାଇଥିଲି । ଆଜି ମନେ ପଡ଼ୁଛି
 —ବର୍ଷକ ପରେ । ସେମାନେ ମଲେଣି କି ଗଲେଣି କିଏ ଜାଣେ ? ମୁଁତ ପଢ଼ାର
 ଦିନ ହେଲା ଶୁଣିଲି ଗାଁରେ ଭାରି ହଇଜା ଲାଗିଛି । ନିଜ ଗାଁରୁ ଲୋକ ଘୋଷାରୁଛି
 —ଗୁରୁଆଡ଼େ କାନ୍ଦଫୋକାଳି ।

ଚଇତା ଭୟରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । କହିଲା, ସତେ କଣ ଦାଦା ଗାଁରେ ହଇଜା ଲାଗିଛି ?
 ଭୋଲି ସାମୁଲ କହିଲା, ହରେ ଚଇତା, ପରୁଣ ପାଠିଏ ଲୋକ ମଲେଣି । ଚଇତା
 ଆଖି ଆଗରେ ଯେପରି ତାର ବାପା, ସ୍ତ୍ରୀର ମୁହଁ ଛଳ ଛଳ ହେଇ ଦିଶିଲା ।
 ସେମାନେ କାନ୍ଦୁ ଚନ୍ଦ୍ର—ଆଉ କହୁଚନ୍ଦ୍ର ଏଥର ଆମର ଛୁଟି । ରଣ୍ଡ ରଣ୍ଡ—ମଉଜ
 କର । ଗାଁ ମାଟି ନ ମାଡ଼ିଲେ ଆମର ଯାଏ କେତେ, ଆସେ କେତେ । ଚଇତା
 ଆଖିରେ ଲହୁ ଜଳେଇ ଆସିଲା । କହିଲା, ଭୋଲି ଦାଦା ମୁଁ ଆଜି ଘରକୁ ଯିବି ।
 ଭୋଲି ସାମୁଲ କହିଲା, ତୁ ପାଗଲ ହେଇଗଲୁଣି କରେ ଚଇତା । ଗାଁରେ ହଇଜା—
 ଯିବୁ କିପରି ? ଚଇତା କହିଲା, ହଁ ଦାଦା ମୁଁ ପାଗଲ ହେଇଗଲୁଣି—ଆମ ଗାଁ
 ମଗାଣି ଭୁଇଁ ମୋତେ ଡାକିଲୁଣି । ମୁଁ ଯିବି—ଆଉ ମତେ ତମେ ବାଧା ଦେଇ
 ପାରିବ ନାହିଁ । ଚଇତା ଭୋ ଭୋ ହେଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

ଭୋଲି ସାମୁଲ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ଚଇତା ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ସେଇଦିନ ଚଇତା
 ହାତରେ ଗୁଲିଣ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଘରକୁ ବିଦା କରିଦେଲା ।

ବନ୍ଧ ଉପରୁ ଗଡ଼ିଲେ ଗାଁ ଗୋହସ୍ତ । ଦି'କରରେ କିଆରୁଦାର ପାଚେଣ୍ଡା—ତା'
 ପରେ ଆମ୍ବତୋଟା । ଚଇତା ଆମ୍ବତୋଟା ଗଛ ଗହଳି ପାରି ହେଇ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ
 ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ବାଉଁଶ ବୁଦା ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ଶିଆଳଟାଏ ବାହାର
 ଆସି ଚଇତା ଆଗେ ଆଗେ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା । ଚଇତା ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।
 ଗାଁ ଭିତରେ ପଶିଲା ବେଳକୁ ତାକୁ ଯେପରି ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । କେହି ଗୋଟାଏ
 ଲୋକ ଦଶୁନାହିଁ—ଖାଲି ଖାଁ ଖାଁ ଗୋଡ଼ଉଛି ।

କିଛି ଘାଟ ଆସିଲା ପରେ କୁସୁନି ମଲିକ ସଙ୍ଗରେ ଚଇତାର ଭେଟ ହେଲା । କୁସୁନି
 ମଲିକ—ଜାତିରେ କଣ୍ଡସ ହେଲେ କଣ ହେଲା—ଭାରି ଭଲ ଲୋକ । ଗାଁରେ

ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଆଦର କରନ୍ତି । କହନ୍ତି କୁସୁନିଆ ପରି ଲୋକଟାଏ ମିଳିବ ନାହିଁ ।
 ଚକ୍ରତାର ଭଙ୍ଗା ଦୁର୍ବଳ ଶରୀରକୁ ଦେଖି କୁସୁନିଆ ଦୋ ଦୋ ଚିନ୍ତା ହେଲା । ଟିକିଏ
 ପରେ କହିଲା, ଆରେ ଚକ୍ରତା ଭଲକି ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରୁନାହିଁ । ଓଲଟି ସାଥୀ ତେ !
 ଚକ୍ରତା କୁସୁନିଆକୁ ଦେଖି ପଚାରିଲା, କୁସୁନିଆ, ଗାଁ ଖବର ସବୁ ଭଲ ତ ? ମୋ
 ବାପା କେମିତି ଅଛନ୍ତି ? କୁସୁନିଆ ଚକ୍ରତା କଥା ଶୁଣି କହିଲା, ଗାଁ ଖବର ଆଉ କଣ
 ପଚାରୁଛ ଚକ୍ରତା ଭାଇ—ହଈଜାରେ ଅଧେ ଲୋକ ମରି ଯାଇଛନ୍ତି—ଗାଁ ଖାଲି ।
 ତମେତ ଆସିଲ ନାହିଁ । କୁଆଡ଼େ ରହିଲ--ଘର ଦୁଆର ଏ ଗାଁ ମାଟିକୁ ଭୁଲି ନିଧି
 ସାଆନ୍ତେ ବି ତମକୁ ଝୁର ଝୁର ମରଣକୁ ସଦାଦିନେ ଡାକୁଥିଲେ । ସେ ବି ହଈଜାରେ
 ଆମ ସେଇ ମଣାଣି ଭୂଇଁରେ ଶୋଇଲେଣି ଆଜିକୁ ପଚାଶଦିନ ହେବ--ନିଘୋଡ଼
 ନିଦରେ ।

କୁସୁନିଆ କଥା ଶୁଣି ଚକ୍ରତା ହାତରୁ ଗଣ୍ଡିର ଖସି ପଡ଼ିଲା । ତଳେ ବସି ପଡ଼ି ଶ୍ଵେ
 ଶ୍ଵେ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । କହିଲା, କୁସୁନିଆ ସତେ କଣ ମୁଁ ଆଉ ବାପାଙ୍କୁ ପାଇବି
 ନାହିଁ । ଚକ୍ରତା ଅଥୟ ହୋଇ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତଳେ ଲେଟିଲା । ଚକ୍ରତାର ଦୁଃଖ ଦେଖି
 କୁସୁନିଆ ଆଖିରୁ ଝରିଲା ଲୁହ ।

ଚକ୍ରତାର କାନ୍ଦଣା ଶୁଣି ଗାଁ ଲୋକ ଦଉଡ଼ି ଆସି ସବୁ ଜମା ହେଇଗଲେ ।
 ସମସ୍ତେ କହିଲେ, ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଆସିଲୁ ନାହିଁରେ ଚକ୍ରତା—ଟିକିଏ ବାପାକୁ
 ହେଲେ ପାଣି ଦେଇଥାନ୍ତୁ । ଚକ୍ରତାର ବେଦନାରେ ଗଛଲତା, ପଶୁପକ୍ଷୀ, ପାଣି,
 ପବନ, ମାଟି, ମଣିଷ ସ୍ଵରାଜ୍ୟ ହେଇପଡ଼ିଲେ । ଗୁରୁଆଡ଼େ ଅଶ୍ରୁ ମଉଳା ଜୀବନରେ
 ଖାଲି ଗୋଟାଏ କରୁଣ ହାହାକାର ଖେଳି ଚାଲିଲା ।

ଖବର ପାଇ ନିତିଆ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା । ନିତିଆକୁ ଦେଖି ଚକ୍ରତା କୁଣ୍ଠେଇ ପକେଇ
 ଆହୁରି କାନ୍ଦିଲା । ନିତିଆ କେତେ ବୁଝାଇ ଚକ୍ରତାକୁ ଶାନ୍ତି କଲା । ଚକ୍ରତା ପଚାରିଲା,
 ନିତିଆ କନକ କୋଉଠି ଅଛନ୍ତି ? ନିତିଆ କହିଲା, ତୋ ବାପା ମଲପରେ—ତାଙ୍କ
 ବାପଘର ଲୋକ ଆସି ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି--ତୋ ପୁଅ ସେଇଠି ଅଛନ୍ତି । କନକର ପୁଅ
 ହେଇଛି—ହଠାତ୍ ଚକ୍ରତା ଚମକି ପଡ଼ିଲା--ଜଳି ଉଠିଲା ଅନ୍ତର ପାସୋରା ସୁଦ୍ଧା ।
 ଦିନେ ବାପା ଚିଠିରେ ଲେଖିଥିଲେ, ଚକ୍ରତା ତୋର ପୁଅ ହୋଇଛି । ଆଗରେ
 ଏକୋଇଶା--ନିଶ୍ଚେ ଥରୁଟିଏ ହେଲେ ଆସିବୁ । ମାଧ୍ୟମ ସ୍ଵପ୍ନରେ ବିଶ୍ଵେର ଆଇ ସେ
 ଦିନ ବାପାଙ୍କ ଚିଠିକୁ ଭାବିଥିଲା ଭୁଲ--ମିଥ୍ୟା । ମୋତେ ଘରକୁ ନେବାକୁ ବୁଆ
 ଛଳନା । ଚିଠିକୁ ହସି ହସି ଚିର ଟିକି ଟିକି କରି ଉଡ଼େଇ ଦେଇଥିଲା ।

ଆଜି ନିତିଆ କଥା ଶୁଣି ଭାବିଲା, ବାପା ତାର ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ—ଧ୍ରୁବ ପରି ସତ୍ୟ । ଭ୍ରାନ୍ତ ସେ ନିଜେ—ମରଣ ପରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ । ଜୀବନ ଉପରେ ତାର ଚେତନାର ସ୍ପନ୍ଦନ ଖେଳିଗଲା ।

କଣ ଭାବୁଚ ଚଇତା ଭାଲ, ଘରକୁ ଚାଲି । ଚଇତା ହସିଲା, ମଳିନ ଅଶ୍ରୁ ଧୁଆ ହସ । କହିଲା, କୁଆଡ଼େ ଯିବରେ ନିତିଆ—ସେଇ ଖାଲିଘର ଦେଖିବାକୁ ! ନାଁ ନାଁ ମୁଁ ସେଠିକି ଯିବନାହିଁ । ଯାଉଛି କନକ କତିକି । ତାକୁ ନ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଆଉ ବସି ପାରିବି ନାହିଁ । ନିତିଆ ଯେତେ ବୁଝାଇଲା—ଚଇତାଭାଲ, ଆଜିକ ଆମ ଘରେ ରୁହ, ଟିକିଏ ଦମ୍ ନେଇ କାଲି ପଛେ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କତିକି ଯିବ—ମଧୁଆକୁ ଦେଖିବ । ଚଇତା ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ସେ ଏଇକ୍ଷଣି ଯିବ—ଏକ ଜିଦ୍ ।

ଚଇତା ଉଠିଲା । ଆଗରେ ତାର ପଥ—କନକ ଡାକୁଛି । ସେ ଚାଲିଲା ତାରି ଶୁଣୁର ଘର ପାଟପୁର ଗାଁ ଆଡ଼େ । ନିତିଆ ପଛରୁ କହିଲା, ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ ନେଇ ଏଇ ଗାଁ ଭୁଞ୍ଜିକ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରି ଆସିବ ଚଇତା ଭାଲ—ଡେରି କରିବ ନାହିଁ ।

×

×

×

ଦୟା ପଥାନ ମଲପରେ କନକକୁ ତାର ବାପା ନେଇ ଆସିଥିଲା—ଝିଅ ତାର ସୁଖରେ ରହିବ । ଝୁରୁ ଝୁରୁ ଶୀତ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଶୁଖିଲା ଦେହରେ ତାର ଜୀବନ ପଶିବ । ଦର ମଉଳା ମୁହଁରେ ତାର ହସ ଝଟିକିବ । କିନ୍ତୁ ବରକୁ ରାଉତର ସେ ସ୍ବପ୍ନ ଗୁରୁ ପରି ମିଳେଇଗଲା—ଗୋଟାଏ ଦୁଃଖମିଶା ଖଇଫୁଟା ଖରାବ ଶୁଖିଲା ପରଶରେ ।

କନକ ଖାଲି ତାର ସ୍ବାମୀ, ଶାଶୁ ଶୁଣୁରଙ୍କୁ ଝୁରୁ ଝୁରୁ ଦିନକୁ ଦିନ ପୋଡ଼ାକାଠ ପରି ଦିଶିଲା । ବାପ, ମା ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ—କନ, ସବୁଦିନ କଣ ସମାନ ଥାଏ ? ଅନ୍ଧାର ପରେ ଆଲ୍‌ଥ ଆସେ—ସିମିତି ଦୁଃଖ ପରେ ସୁଖ ଆସିବ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ଦେ । ଦେଖ, ଜୀବନର ଅଶ୍ରୁ ତଳେ ବିଗତ ଦିନର ସବୁ ଦୁଃଖ ଯାଇଛି ଲିଭି । କନକ କିଛି ବୁଝେନା—ଖାଲି କାନ୍ଦେ ।

ଭାବି ଭାବି ଜରରେ ପଡ଼ିଲା । ବରକୁ ରାଉତ ଜୀବନର ସବୁ ସୁଖ ସୁଆଦ ପଛରେ ପକେଇ ଝିଅ ପାଇଁ କେତେ ଯତ୍ନ କଲା । ସେ ଭଲ ହେବ—ଘର କରିବ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ଚେଷ୍ଟା, ସବୁ ଯତ୍ନକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରି କନକ ଆଉ ରୋଗ କବଳରୁ ଉଠିଲା ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ରାତି ଘଡ଼ିଏ ବେଳକୁ ଚଇତା ପହଞ୍ଚିଲା । ଚଇତାକୁ ଦେଖି ଶାଶୁ ଶୁଣୁର ତାର ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । କନକ ସେତେବେଳକୁ ମରଣର ଦ୍ବାର

ନିକଟରେ । ଚଇତା ଦଉଡ଼ିଗଲା । କନକକୁ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରି କହିଲା—କନ, ମୁଁ ଫେରି
ଆସିଛି ! କନକ ଖାଲି ବ୍ୟର୍ଥତାର କରୁଣ ଆଖିରେ ଅନାଇ ଶେଷହସ୍ୟ ଟିକିଏ ହସି
ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ଵରରେ କହିଲା, ବ—ଡ—ଡେ—ର—ରେ । ଆଉ କିଛି କହିପାରିଲା ନାହିଁ ।
ବେକଟା ତାର ମୋଡ଼ି ହେଇ ତକିଆ ତଳକୁ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ସବୁ ଶେଷ । ଚଇତା
ଭେ ଭେ ହେଇ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା ।

ପାଟପୁର ଗାଁ ମଣାଣିରେ କନକକୁ ଚରଦିନ ପାଇଁ ଶୋଇ ଦେଇ ଆସିଲେ । ଚଇତା
ପାଗଳ ପରି ସେଇ ମଣାଣି ଆଡ଼କୁ ଛୁଟିଲା—ଡାକି ଡାକି—କନକ ! କନକ ! ଗାଁ
ଲୋକ ପଛରେ ତାର ଦଉଡ଼ିଲେ ତାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ।

ସେ ଯାଏ ଦିଗହଜା ସେଇ ନିରୁଜ ରାଜଜକୁ, ସେ ଆଉ ପୁଣିଥରେ ଫେରେ ନାଁରେ
ଚଇତା—ସେ ଆଉ ପୁଣି ଥରେ ଫେରେନା !

ଦିନ ଆସି ଘଡ଼ିଏ ହେଲଣି । ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛନ୍ତି ହେଇ ପଡ଼ିଲଣି କଅଁଳ ଆଲୁଅ ।
ନଡ଼ିଆ ଗଛ ପତର ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣ ପଡ଼ି ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଛି । କାଉଟା କା କା
କରି ଘର ମଥାନ ଉପରେ ରାବ ଗୁଡ଼ୁଛି ।

ନିତିଆ ବେଲଏ ପଖାଳ ନେଇ ଖାଇ ବସିଛି । ନୟନ କଣ୍ଠରେ ବସିଛି । ମଝିରେ
ମଝିରେ କେତେ ଫୁଟ ଦୁଃଖର କଥା ଗୁଲିଛି । ହଠାତ୍ ଚକତା ଯାଇଁ ଘର ଭିତରେ
ପହଞ୍ଚିଲା । କୋଳରେ ତାର ଶିଶୁ । ଚକତାକୁ ଦେଖି ନିତିଆ ନୟନ ଦୁହେଁ ଛୁଡ଼ି
ହେଲେ । ନୟନ ଟିକେ ଲଜକରି ଆଡ଼ି ଆଡ଼ି ହେଲା । ନିତିଆ ମୁହଁଟା ଧୋଇ
ପଚାରିଲା—ଚକତା ଭାଇ, ତମେ ଏକଲ—ନୂଆଫୋଡ଼ କାହିଁ ?

ଚକତା ଆଖିରେ ଲୁହର ଝର ଝର ମେଘ । ନୟନ କହିଲା, ଚକତା ଭାଇ ତମେ
କାନ୍ଦୁଛ ?

ଚକତା କହିଲା—ହଁ ନୟନ ମୁଁ କାନ୍ଦୁଛି । ବାପା ଯାଇଛି—କନକ ବି ମରି ଯାଇଛି
—ଆଉ ରହିଲା ଏଇ ହତଭାଗା ମା ଛେଉଣି ସନ୍ତାନ । ନିତିଆ ନୟନ ଦୁହେଁ
ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ନୂଆଫୋଡ଼ ମରି ଯାଇଛି—ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ ।
ଚକତା କହିଲା—ନୟନ, ଏ ହତଭାଗା ମା ଛେଉଣିକୁ ତୁ ରଖ । ଆକୁ ମଣିଷ କର ।
ତୁ ଆକୁ ପାରିବୁ ନୟନ—ଏ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଅଛି । ବୋଉ ଯାଇଛି—ବାପା
ଯାଇଛି, କନକ ବି ଗଲା—ଏଥର ଏ ହତଭାଗାକୁ ତୋ ହାତରେ ଦେଲେ ମୋର
ଛୁଟି—ମୁଁ ବି ଯିବି । ନିତିଆ ପଚାରିଲା—କୁଆଡ଼େ ଯିବ ଚକତା ଭାଇ ? ଯୁଆଡ଼େ
ଜିଜ୍ଞାସେଆଡ଼େ ଗୁଲିଯିବ । ଆଉ ଏ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଜୀବନକୁ ନେଇ ଏଠିକି ଫେରି

ଆସିବ ନାହିଁ । ଆକୁ କୋଳରେ ରଖି ନୟନ । ନୟନ ମଧୁଆକୁ କୋଳକୁ ନେଲା ।

ନିଦିଆ କହିଲା—ଚଇତା ଭାଇ, ଏଇ ଗାଁ ମାଟିରେ ତମେ ମଣିଷ ହେଇଚ । ଏଇ ଗାଁ ମାଟିରେ ତମର ପୁଅପୁରୁଷ ଆସିବନ୍ତି—ପୁଣି ଯାଇବନ୍ତି । ସେଇ ମାଟି ପଡ଼ିବ । ସେଇ ମାଟିରେ ତମର ବାପା ତମକୁ ମଣିଷ କରି ଆଣି ବୁଜିଛନ୍ତି, ତମେ ମଣିଷ ହେଇଚ । ବାପାଙ୍କର ନାଁ ରଖିବ—ଘର କରିବ । କିନ୍ତୁ ତମେ ଆଜି ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? ତମ ବାପାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ପୂର ନାହିଁ । ମଲ୍ଲବେଳେ ସେ ମନ ଖୋଲି ହସି ହସି ମର ପାରି ନାହାନ୍ତି । ତମେ ଆଜି ପୁଣି ନୂଆ କରି ଘର କଲେ—ସେ ସ୍ଵର୍ଗରେ ଥାଇ ବି କେତେ ଖୁସି ହେବେ ।

ଚଇତା କହିଲା, ମୁଁ ଦୁଃଖ ନିଦିଆ । ଆଉ ମୋର ଦୁନିଆରେ ଅଛି କଣ ? ମିଛରେ କାହିଁକି ଭୁଟା ଅହମିକାରେ ପଡ଼ି ରହିବ ? ନିଦିଆ କହିଲା, କଣ ନାହିଁ ? ଅଛି ତୋର ପୁଅ ମଧୁଆ—ଯାକୁ ଲୋକେ କେତେ ପୁଣ୍ୟ କରି ଲେଉଟିଲେ ବି ପାଉ ନାହାନ୍ତି । ଅଛି ତୋର ଘର ଦୁଆର—ପିତୃ ପୁରୁଷର ମାଟି—ଆଉ ସୁନା ପରି ଜମି ମାଣେ । ଏହି ଦେଶ ଚଇତା, ତୋର ସେଇ ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ଧାନ କିଆର କିମିତି ଏତେ ଦିନ ପରେ ତୋତେ ଦେଖି ହସି ଉଠନ୍ତି—ଆଉ ତୋତେ ହାତ ଠାର ଡାକୁଚନ୍ତି । ତୁ ମାଟିର ଡାକ ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରବୁ ? ଚଇତା ଆଖି ଆଗରେ ଶୁଦ୍ଧି ଉଠିଲା—ସକାଳର ସୁରୁଯ ଉଠି—ଗହଳିଆ ଝଙ୍କା ବରଗଛ ମଥାନରୁ । କେତେ ଜାତିକା ଚଢ଼େଇ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଚନ୍ତି । ସେ ମାଟି ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି ଖଟୁଚ । ଧାନ ଗଛ ଉପରେ ପବନ ପହଁର ପହଁର ଖେଳୁଚ । ମାଟିରେ ଭାର ସୁନା ଫଳିଚ । ବିଦେଶର ସେଇ କଲଘରଠାରୁ କି ଆରାମ ଲାଗୁଚ ଏଇ ଗାଁ ମାଟି ! ନାହିଁ ଏଠି ମାଲିକର ନାଲି ଆଖି—କଟୁ ବଚନ । ଆସୁ ନାହିଁ ଶୁଦ୍ଧି ପବନ ସାଥରେ ମାଟିଆ ବୁରୁଜର ସେଇ କୁଲିବନ୍ତିରୁ ପରୁ ଗଛ । ନାହିଁ ଏଠି ମଶାର ଜଙ୍ଗଲ । ସେ ଖଟୁଚ—ଖାଉଚ—ବେଶ୍ ସୁଖରେ ଅଛି । ମଧୁଆ ତାର ମଣିଷ ହେଉଚ । ବାପା ତାର ହସି ହସି କହୁଚ—ଚଇତା ମୋର ଫେର ଆସିଚ ଏଇ ଗାଁ ଭୁଲିକୁ—ପଥାନ ବଂଶର ଦାପ ଲାଭ ନାହିଁ—ଜଳୁଚ । ମଧୁଆର ଦିନୁ ଦିନୁ ଖେଳ ଦେଖି କନକ ଦୂରରେ ହସୁଚ । କହୁଚ—ତମେ ମୋତେ ଭୁଲି ଯାଇ ନାହିଁ ସ୍ଵାମୀ……ମରଗଲା ପରେ ବି ତମେ ମୋତେ ସ୍ମୃତିର ଦେଉଳ ତୋଳି ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛ । ସେଇ ମୋର ସ୍ଵର୍ଗ, ସେଇ ମୋର ଶାନ୍ତି ।

ଚଇତା ନିଦିଆକୁ ଆବେଗରେ କୁଣ୍ଠାକ ପକାଇ କହିଲା, ମୁଁ ରହିବିରେ ନିଦିଆ—ରହିବି । ଆରେ ଏଇ ଗାଁ ମାଟିର ଡାକ ନ ଶୁଣି ମୁଁ ଯିବି କୁଆଡ଼େ । ବାପା, ବୋଉ

କନକର ସ୍ମୃତି ଏଇ ଗାଁ ମାଟି ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି ରହିଛି । ଏଇ ଗାଁରେ ବାପା ମୋତେ
ବଢ଼ କରିଛ । ଦରକାର ନାହିଁ ମୋର ଦୂର ପରବୀର୍ଯ୍ୟ — ଦରକାର ନାହିଁ ମୋର ଧନ
ଦଉଳତ । ମୁଁ ଏଇଠି ରହିବି — ପଧାନ ବଂଶର ନାଁ ରଖିବି । ମୁଁ ରହିବି ନିତ୍ୟ,
ରହିବି — କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ନିତ୍ୟ, ନୟନ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଆନନ୍ଦର
ଅଶ୍ରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ।

ଚଇତା ଦେଖିଲା, ଅତୀତର ସବୁ ଦୁଃଖ ଅନ୍ଧକାର କାଟି ସୁଖର ନୂଆ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦୀପ
ଜଳି ଉଠୁଛି । ଆଲୁଅର ଶୀତଳ ଅମୃତ ପରଶି ଜୀବନକୁ କରୁଛି ସ୍ବିଚ୍ଛ — ସରସ
— ସୁନ୍ଦର ।

କବିତାଭବନ, କଟକ-୩

ରଚନାକାଳ—୧୯୫୧ ମସିହା

ଏଇ ଝଡ଼ ଆସେ
 ସାଙ୍କେତିକ ଚନ୍ଦ୍ର ସମ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଆକାଶେ
 ବହୁତର କୁଟୀଳ ସ୍ଵାକ୍ଷର
 ସେ କି ବନ୍ଧୁ ବସନ୍ତର ଆଦ୍ୟ ସ୍ଵପ୍ନମୂର୍—
 ଅଗ୍ନି ବରମାଳ, ଆଜି ପ୍ରାନ୍ତରେ ପ୍ରାନ୍ତରେ
 ଧୂଳିର ଅଞ୍ଜଳି ଭରି ପୃଥିବୀକି
 ଦିଏ ଲଜାଞ୍ଜଳୀ, ଏ ଝଡ଼ରେ
 ବ୍ରଜର ବାଣୀ ବାଜଇ ଆକାଶ କୁଟ୍ତିମେ
 ଧୂସ ଚନ୍ଦ୍ର ଚୁମେ ।

ଏଇ ଝଡ଼ ରେଲେ
 ଶାଖାଛୁନି ଫୁଲ ଭସି ଚଳେ
 ପୁଷ୍ପାପରସ୍ନାନ ଏକ ଇତିହାସ ଭାର
 ହଜି ଅଛି, ଶୁଭେ ଖାଲି ଝଡ଼ର ଚିହ୍ନାର ।
 ଏ ଲଗ୍ନରେ ନାହିଁ ଆଜି
 ନାଡ଼ାଗ୍ରସ୍ତୀ ପକ୍ଷୀର କାକଳୀ
 ଭ୍ରମର ଫେରିବ ଦୂରେ, କାନ୍ଦେ ବନସ୍ଥଳୀ
 ଝରଫୁଲ (ଛନ୍ଦ ଆମ୍ଭ ଭାର)
 କେଉଁ ବନ୍ଧୁ ତର ଗର୍ଭେ
 ରଚେ ଏଇ ଝଡ଼େ ଅଭିସାର !

ବିନୋଦଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ, ଏମ୍. ଏ.

ଆକାଶରେ ଫୁଟି ଉଠିବ ଅସୁମାରୀ ତାର । ଶୁଦ୍ଧ
ହୃଦୟ । ଘଡ଼କ ପରେ ପୁଣି ହଜି ଯାଉଛି—ହଜି
ଦଗନ୍ତରେ ଝଡ଼ର ସୁରନା । ପଦନ ବେଗି ବେଗି
ପିଟୁଛି । ଘର ଦୁଆର ମଣିଷ ସତେ କି ଧରଣୀକୁ
ରସାତଳକୁ ଠେଲି ଦେବ । ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାର,
ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରତିଦାନରେ ବିଷ । ଜୀବନଟା
ହୁ ହୁ ହୋଇ ଜଳି ଉଠୁଛି । ଜଳି ବି ପୋଡ଼ି ନାହିଁ—
ଲଭି ଯାଉଛି । ପୁଣି ଶୀତଳ । ଗୁରୁଆଡ଼େ କୋଣ୍ଡାର
ବିକାଶ—ଧରଣୀ ସୁନ୍ଦର ।

ମଣିଷ ଭୁଲୁଛି । ଖସଡ଼ା ପଥ—ଭେଳିକି
ଦୁନିଆ । ସେମିତି ଅତି ଆଦରରେ ଗଢ଼ା ମୋର
“ପୁନି”ର ଜୀବନରେ ଆସିବ ଭେଳିକି, ତା’ପରେ
ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ । ଝରଫୁଲ ପରି ସେ ଝୁରି ଝୁରି
ଗୁଲିଛି ତା’ ଯାହାର ଅମଡ଼ା ଛନ୍ଦସାନ ପଥରେ ।
ମରଣର ଦ୍ଵାର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ବି ଜୀବନର
ମାୟା ରୁଟେ ନାହିଁ । କିଏ ଜାଣେ ତା’ ଯାହାର
ଶେଷ କେଉଁଠି ?

ରାତି କଣରେ କଣେ ଅଛି ।

ସେ ଦିନ ପାହାନ୍ତା ପହରୁ ଝୋଉ ମୋତେ ଉଠାଇ ଦେଲା । କହିଲା, ପୁନିଲେ
ଉଠୁ, ଉଠୁ, ଆଜି ପରା ମହାଜନ ଘର ପାଇଟିକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ଆଉ କେଇଟା
ଦିନ ଗଲେ ଦଶରା । ମହାଜନଘର ପରବ । କେତେ ଲୋକ ଆସିବେ ଯିବେ ।
ଘର ଖାଲି ଆନନ୍ଦରେ ଉଛୁଳି ଉଠିବ । ଦି ଦି'ଟା ଖଞ୍ଜା—ଲିପାପୋଛା କେତେ
ପାଇଟି । ମୁଁ ଏକଲ ଆଉ ପାରୁନି—ବଳ ବୟସ ଗଲଣି । ବୁଢ଼ୀ ହେଲାଠୁ
କଥା ସରିଲା, ଭରବରକ ବାସି ପାଇଟି ସାରି ଚାଲି ।

ନିଦ ମଳ ମଳ ଆଖିରେ ଉଠିଲି । ଆଉ ଟିକିଏ ଘାଲି ପାରି ଶୋଇବାକୁ ମନ
ହେଉଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବୋଉର ଡାକ ଶୁଣି ଅଳସମାରି ଉଠି ବାହାରକୁ ଆସିଲି ।
ସେତେବେଳକୁ ରଜନୀରାଣୀର ନିଦ ଭଲ କରି ଭାଙ୍ଗି ନଥାଏ । କାଲୁଆ ଶୀତ
ପବନଟା ବହୁ ଆସୁଥାଏ । ଦେହ ମୁଣ୍ଡରେ ଲୁଗା ସଜାଡ଼ି ଦାଣ୍ଡଟା ଓଳାଇ ବସିଲି ।
ଛୋଟ ପାଣି ପକାଇ ଗଲି ବାସନ ମାଜିବାକୁ । ବାସନ ଦି'ଖଣ୍ଡ ମାଜି ଦେଇ
ଘରଭିତରୁ ବାହାର ଯାଏ ସବୁ କାମ ଘଡ଼କରେ ସାରିଦେଲି ।

ସେତେବେଳକୁ ବାସୀ ଭରଫୁଲ ମଉଳି ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲଣି । ସକାଳ ସୁରୁଘର କଅଁଳ
ଆଲୁଅ ଆମ ଘର ମଥାନ ଦୁଇ ଓଲଟଲେ ବଛଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲଣି । ନଡ଼ିଆ ଗଛ
ଉପରେ କାଉଗୁଡ଼ା ବସି କା, କା, ରାବ ଗୁଡ଼ୁଆନ୍ତି । ବୋଉ କହିଲା, ପୁନିଲେ
ଆସୁ ଆସୁ ଯାଇଁ କେତେବେଳ ହେବ, ଦିଟା ପଖାଳ ଖାଇ ଯିବା । ଲଗେଇ

ଖାଇବାକୁ କିଛି ନଥାଏ ବୋଲି ମନଟା କାହିଁକି ଆଗୋଉ ନଥାଏ । ବୋଉ ପୁଣି କହୁଲୁ, ଯା କାଲି ଯୋଉ ବାଇଗଣ ଆଣିଥିଲୁ ସେଥିରୁ ଦି'ଟା କେଉଁଟି ସାହୁରୁ ପୋଡ଼ିଆଣ । ସତକୁ ସତ ଡେରିହେବ ଜାଣି ବୋଉ କଥାରେ ରାଜିହୋଇ ବାଇଗଣ ଦି'ଟା ପୋଡ଼ି ଆଣିଲୁ । ପଖାଳ କଂସାଏ ବାଢ଼ି ବୋଉକୁ ଖାଇବାକୁ ଡାକିଲି । ଦିହେଁ ସାଙ୍ଗହୋଇ ଦି'ଟା ଖାଇଲୁ । ଟୁନ ଆସି ଖାଇବା ବୋଲି ବୋଉ ପାଖରେ ଅଟ୍ଟେ ଲଗାଇଲା । ଟୁନ ମୋର ସାନଭାଇ—ବୋଉର କୋଡ଼ମୋରୁ ପୁଅ । ବୋଉ ମୁହଁ ଦିଟା ଆଣି ଟୁନକୁ ଦେଲା । ଟୁନ ଖାଇ ଗୁହାଳୀକି ଚାଲିଗଲା । ଆମେ ଦିହେଁ ମହାଜନ ଘର ମୁହଁ ଧରିଲୁ ।

ଗାଁର ମଝି ରାସ୍ତା ଲମ୍ବି ଯାଇଛି । ଦି'କରକୁ ଦି'ସାହାରା ଘର । ଚଢ଼ଗାଁ—ସବୁ ଜାତିର ଲୋକେ ବାସ କରନ୍ତି । ଆମଘର ପରେ ଦି'ଘର ଗୁଡ଼ିଲେ ଗ୍ରାମ୍ୟଣ ସାହୁ । ତା' କରକୁ ଖଣ୍ଡେଇତ ବସ୍ତି—ମହାଜନ ଘର । ଜଗବନ୍ଧୁ ରାଉତରାୟ—ବୁଦ୍ଧିଆଢ଼ି ଘର । ଧନରେ ଯେମିତି—ମାନରେ ସେମିତି । ଗାଁରେ ସମସ୍ତେ ରାଉତରାୟ ଘରକୁ ଖାତର କରନ୍ତି । ଜଗବନ୍ଧୁ ରାଉତରାୟ ବାପ ନୀଳମଣି ରାଉତରାୟ । ନୀଳମଣି ଗୁରୁ ଭାଇ । ନୀଳମଣି ସବା ସାନ । କିନ୍ତୁ ସେ ବର୍ଷ ଝାଡ଼ାବାନ୍ତି ହେଲା ଯେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଗଲେ ମର । ଆଗେ ଦାମୋଦର, ଦି'ଦିନ ପରେ ସୁଧାକର, ତା' ଗୁରୁଦିନ ପରେ କୁଳମଣି । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଡାକି ହାକି ଆଣି ବୁଜିଲେ; ଏକା ରହିଲା ନୀଳମଣି ରାଉତରାୟ । ରାଉତରାୟ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଜଗବନ୍ଧୁ—ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଶାଠିଏ ବରପର ବୁଢ଼ା ନୀଳମଣି ରାଉତରାୟ । ଆରବରଷ ଅଣିଶ ମାସରେ ଆଣି ବୁଜିଲା । ବୁଢ଼ା ଭାରି କୃପଣ । ପଇସାଟିଏ କାହାରକୁ ଗ୍ରହଣ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜଗବନ୍ଧୁ ରାଉତରାୟ ସେପରି ନୁହେଁ । ଦୟାବନ୍ତ ଲୋକ । ପରକୁ ଆପଣାର କରିବାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ । ରାଉତରାୟ ସ୍ତ୍ରୀଟି ମଧ୍ୟ ସେହିପରି । ପର ଦୁଃଖ ଦେଖିଲେ ତା' ଆଖିରୁ ଆପେ ଆପେ ଲୁହ ଝରିପଡ଼େ ।

ଗ୍ରାମ୍ୟଣ ସାହୁ ପାର ହୋଇ ଆସିଲା ପରେ ରାଉତରାୟ ଘର ଡେଙ୍ଗା ନଡ଼ିଆ ଗଛ ଦିଶିଲା । ବୋଉ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଥାଏ—ମୁଁ ପଛରେ । ମହାଜନ ଘର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ରାଉତରାୟ ବୁଢ଼ା ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଥାଏ—ପାଖରେ ତାଙ୍କ କୋଠିଆ ମହଙ୍ଗା । ମହଙ୍ଗାକୁ କଣ ବୁଢ଼ା ପଚାରୁଥାଏ । ବୋଉ ଓ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ିଶା ଦେଇ କାଟି ରାଜି ତାଙ୍କ ସେପାଖ ଖଞ୍ଜାକୁ ଗଲୁ । ମାଉସୀ (ରାଉତରାୟ ସ୍ତ୍ରୀ) କହୁଲେ, ଟୁନବୋଉ ସାହୁରେ ସେ'ଟି କିଏ ? ବୋଉ କହୁଲା, ସେ ପର ପୁଅ । ମାଉସୀ ହସିଲେ । କହୁଲେ, ଆଲୋ ପୁନିକି ଚନ୍ଦ୍ରିପାରୁ ନାହିଁ—ଏତେ ବଡ଼ ହୋଇ-ଗଲଣି ! ଆଇଲୁ ଝିଅ ଭଲ କରି ତୋତେ ଦେଖେ । ମୁଁ ଯାଇ ମାଉସୀଙ୍କ ଗୋଡ଼-

ତଳେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲି । ମାଉସୀ କହିଲେ, ସତେ ଟୁନବୋଉ ପୁନି ଦେଖିଲେ
ତୋ ଝିଅ ବୋଲି କେହି କହିବେ ନାହିଁ । ରୂପ ଯେମିତି—ସାକ୍ଷାତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଟି ପରି ।
ମାଉସୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋର ଅନ୍ତର ଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠୁଥାଏ । ବୋଉ କହିଲେ,
ଏକଲ ଏତେବଡ଼ ଖଜ୍ଜା ଲିପାପୋଛାକୁ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ପୁନିକୁ ନେଇ ଆସିଲି ।
ମାଉସୀ କହିଲେ, ହଉ ଚଷମ ଚଷମ ହାତ ଦେଲେ ଆଜି ଏ ପୁରୁଣା ଖଜ୍ଜା
ସରିଯିବ । ଏତକ କହି ମାଉସୀ ଘରଆଡ଼େ ଗଲେ । ଆମେ ଦୁହେଁ
କାମରେ ଲାଗିଲୁ ।

ସୋଲ ବରଫର ଝିଅ ହେଲଣି, ଏଠି କେବେ ଆଗରୁ ଲିପ ପୋଛା କରି ଆସିନାହିଁ ।
ହତଭାଗୀ ତ ମୁଁ—ପିଲାବେଳେ ବାପାକୁ ଖାଇଲି ମୋ ଜନ୍ମ ହେବା ସାତ ବରଷ
ପରେ । ଟୁନ ସେତେବେଳେ ବୋଉ ପେଟରେ ଥାଏ । ହଠାତ୍ ଦିନେ ସଞ୍ଜ-
ବେଳେ ବାପାଙ୍କୁ ଜର ଆସିଲା । ସେହି ଦିନଠୁ ସେହି ଜର ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା ।
ବୋଉ ଯେତେ ଯୁଆଡ଼ୁ ଓଷଦ ଆଣିଦେଲା, କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ଦିନେ ନିଶା
ଗର୍ଜିତ, ଅନ୍ଧାର ରାତି । ବାପା ଚରଦିନ ପାଇଁ ଆଖି ବୁଜିଲେ । ବୋଉ କୁହେ
ସେଦିନ ରାତି ଅନ୍ଧାର ପରି ସେ ଆଉ କେବେ ଏପରି ଅନ୍ଧାର ଦେଖିନାହିଁ ।

ବାପା ଗଲେ ଆମେ ହେଲୁ ଅନାଥ । ନିଜ ଦାଦା ସିଏ, ସେ ପୁଣି ସାତପର ।
ବାପାଙ୍କ ଶିଶୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଖି ବୁଜିଲା ବେଳେ ବାପା କହିଲେ ଦାମ !
ମୋର ତ ଜୀବନ ଦାପରୁ ତେଲ ସରିଲା—ଆଉ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ । ପୁନିବୋଉ, ପୁନି
ତୋତେ ଲାଗିଲା । ବାପା ଗଲା ପରେ ସେ ଆମକୁ ନିଜର କରିବେ କଣ ଓଲଟି
ଦାଉ ସାଧନାକୁ ଲାଗିଲେ । ଖୁଡ଼ୀ ସିଏ—ଖୁଡ଼ୀତ ନୁହେଁ—ମୁଁ କହେ ରକ୍ଷଣୀ ।
ସିଏ ଯେଉଁ ଦିନଠୁ ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା—ସେହି ଦିନଠୁ ଘର ଭାଙ୍ଗିବାର ଝିଅ
ଯୋଡ଼ିଲା । ବାପା ଦାଦାଙ୍କୁ ଭରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଦାମଦାଦା ମଧ୍ୟ ସେମିତି
ବାପାଙ୍କୁ ଭରି ଭକ୍ତ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଖୁଡ଼ୀ ଆସିବା ପରେ ଦାମଦାଦା ବଦଳି ଗଲେ ।
ଭାରିଆ—ସିଏ ସାତ ପର, ସିଏ ନିଜର ହେଲା । ଅନ୍ତଃପାତ୍ର ମା' ଯାକୁ ଜନ୍ମ
ଦେଇଛି—ନିଜ ରକ୍ତର—ସେଇ ଭାଇ ନିଜର ହେଲା ନାହିଁ । ଫୋଉର ଖୁଡ଼ୀର
ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ତା ପରେ ଦିନେ ଘର ଭାଙ୍ଗିଲା । ଦୁହେଁ ହେଲେ ଅଲଗା—
ଭିନେ । ବାପା ମରିବା ବ୍ଯସ ମାସ ପରେ ଟୁନ ଜନ୍ମ ହେଲା । ଟୁନକୁ ଦେଖି
ବୋଉ ବାପାଙ୍କୁ ହରାଇବା ଦୁଃଖ ଭୁଲିଲା । ଆମର ତେଲ ଘର । ଗଣ୍ଡକ
ଆମେ—କାହାର ଭଲ ମନ୍ଦରେ ନ ଥାଉ । ରାଉତରା ଘର ମାଉସୀ ବୋଉକୁ ଭାରି
ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଭଲ ମନ୍ଦରେ ମାଉସୀ ଆମକୁ ସାହା ହୁଅନ୍ତି । ବାପା ମଲା
ପରେ ସେହି ଆମର ନିଆଣ୍ଡି ଜୀବନର ଭରସା ।

ବୋଉ ଖଞ୍ଜା ବାହାରେ ଲିପୁଆଏ । ମୁଁ ଆଏ ଭିତରେ । ଆଉ ଘଡ଼ିକ ପରେ ଲିପା ସରିଯିବ । ବେଳକୁ ଅନାଇଲି କଅଁଳ ଗାଧୁଆ ବେଳ ହେବ । ତର ତର ହୋଇ କାମରେ ହାତ ଦେଲି । ବୋଉକୁ ଡାକ କହିଲି, ଚଞ୍ଚଳ ହାତ କର—ଘରକୁ ଯିବା । ଟୁନ ଆସିବା ବେଳ ହେଲାଣି । ଲିପି ଚାଲିଥାଏ, କେତେବେଳେ ଦେହ ମୁଣ୍ଡରୁ ଲୁଗା ଖସି ପଡ଼ିଛି ସେ ଆଡ଼କୁ ନଜର ନାହିଁ; ଲିପି-ସାର ପିଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲ ବେଳକୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଗୌର ସୁନ୍ଦର ଯୁବକଟିଏ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବା ମାତ୍ରେ ମୋର ଚକ୍ଷୁ ସହଜ ତାଙ୍କ ଚକ୍ଷୁର ମିଳନ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଁ ଲଜରେ ସଜିଗଲି । ଦେହ ମୁଣ୍ଡରେ ଲୁଗା ସଜାଡ଼ି ମୁଣ୍ଡର ଓଢ଼ଣା ଟିକିଏ ଟାଣି ଛୁଡ଼ା ହେଲି । ସେ ଘଡ଼ିଏ କାଳ ଅନାଇ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିସ୍ମୟ ଓ ଆନନ୍ଦର ଆଶ୍ରା ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା । ସରମ ଝାଲ ମୋ ଦେହରୁ ବହୁଗଲା । ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତର ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲି । ମନକୁ ମନ ଭାବିଲି କିଏ ଚିହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ ତ ? ଭଲକରି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିନାହିଁ । ତେବେ ଯେତକ ଦେଖିବି, ସେତକରୁ ମନେ ହେଉଥିଲା ସେ ଖୁବ ସୁନ୍ଦର । ଯୌବନର ଗୋରା ଜଳଜଳ ପୁରୁଣା ମୁହଁଟି ତାଙ୍କର ଛବିଟି ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ପଦାକୁ ଆସିଲି । ବୋଉକୁ ଖୋଜିଲି—ପାଇଲି ନାହିଁ । କାନ୍ଥକୁ ଅନାଇଲି ଲିପା ସବୁ ସରିଯାଇଛି ।

ଏ ଖଞ୍ଜାକୁ ଆସି ଦେଖେ ଗୋଉ, ମାଉସୀ ଓ ସେହି ଯୁବକଟି । ତନୁହେଁ କଣ କଥାବତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ଯୁବକଟିକୁ ଦେଖି ଘରଭିତରକୁ ନ ଯାଇ ପଦାରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲି । ମାଉସୀ ଦେଖି ଡାକିଲେ, ଆସୁନୁ ପୁନି, ଗୋପକୁ ଦେଖି ଲଜ କରୁଛୁ ନାଁ । କଣ ? ଭାଇଟା ହେବ ପରା—ଏତେ ଲଜ କଣ । ମନକୁ ମନ ଭାବିଲି, ଆଉ ଗୋପ ଭାଇଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରୁନାହିଁ; ଏ ଭିତରେ ଏତେ ବଦଳି ଗଲେଣି ଚାରିବରଷ ଜଳେ ଦେଖିଥିଲି । କଟକରେ ଥିବା ଆଉ ଏ ଭିତରେ ମୋଟେ ଗାଁକୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ଏତେ ବଦଳି ଯାଇଛନ୍ତି—ସତେ ଚିହ୍ନି ହେଉନାହିଁ । ଏଠି ଥିଲେଲେ କି ଭୋଗା ଥିଲେ—ସବୁ ବଦଳି ଯାଇଛି । ଯୌବନର ପ୍ରଥମ ମଲୟ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ତର ସ୍ପର୍ଶ କରେ—ସେତେବେଳେ ଆପେ ଆପେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଫୁଟିଉଠେ—କଳାଭୟର ଚକ୍ଚକ ଚାପ ଗଉରବ ପରି । ଅନ୍ତର କହୁଲା ଗୋପଭାଇଙ୍କୁ ଏତେ ଲଜ କଣ ମ ? ଗାଁ ପୁଅ—ପିଲାବେଳ ସାଥୀ—ପୁଣି ଅତି ଆପଣାର ମାଉସୀଙ୍କର ସ୍ନେହର ଦୁଲଲ । ଭିତରକୁ ଗଲି । ପୁଣି ପରସ୍ପରରେ ଲଜ ଆସି ଗୋଡ଼ ଦି'ଟାକୁ ପଛକୁ ଠେଲୁଥାଏ । କଣ କରବ—ଗଲି । ବୋଉ କହିଲା, ଗୋପ ଭାଇଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତଟା ହେଉନାହିଁ । ସତେ ତ

ଛୁଃ ଛୁଃ ସେ କଣ ଭାବିଥିବେ; ଦଣ୍ଡବତ ହେବାକୁ ନାହିଁ ପଡ଼ିଲି । ସେ ହାତ ଧରି ଉଠାଇ କହିଲେ, ଆଉ ସେଇ ହେଲ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର କର ପରଶରେ ମୋ ଦେହରେ ବିଲୁଲି ଖେଳିଗଲା । ଲଜରେ ମୁହଁ ସେପଟକୁ ଜଳି । ଗୋପଭାଜ କହିଲେ, ପୁନି ଏତେବଡ଼ ହୋଇଗଲାଣି ମାଉସୀ ! କାଲି ପରି ଲଗୁଛି, ଏତେ ଟିକିଏ ଥିଲା—ଆମର ଘରେ ଆସି ଡେଇଁଥିଲା । ଆଜି ପୁଣି ଏତେ ଦିନ ପରେ ପୁନିକୁ ଗୋଟିଏ ନୂଆକୋଉ ବେଶରେ ଦେଖିବି ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ନ ଥିଲା ।

ବୋଉ ହସି କହିଲେ, ଗୋପର ପିଲାଲିଆ କଥା ଡଙ୍ଗା ଆଜିଯାଏ ଗଲାନାହିଁ । ମୁଁ କଣେଇ କରି ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି । ଦେଖିଲି ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ବାର ବାର ମୁରୁଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଉଛନ୍ତି । ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । ଦେହକୁ ଅନାଇଲି ଲୁଗା ପଟା କେଉଁଠୁ ଖସି ଯାଇ ନାହିଁ ତ । ନାହିଁ, ସବୁତ ଠିକ୍ ଅଛି । ଆଉ ଏତେ କାହିଁକି ଅନାଉଛନ୍ତି । କିଛି ରୁଟି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ବୋଉ ଉପରେ ଭାରି ଚିଡ଼ୁଆଏ । ଗୁଲୁନାହିଁ କାହିଁକି ଘରକୁ । ଖାଲି ଗପ—ସୁଆଡ଼େ ଗଲା ସିଆଡ଼େ । ଦିନ ସରିବ କିନ୍ତୁ ତାର ଗପ ସରିବ ନି । ମୁହଁ ଖୋଲି କହିଲି ବୋଉ ସିଦ୍ଧା ଗୁଲ । ଟୁନ ଆସି ଖୋଜୁଥିବ । ଗୋପଭାଜ କହିଲେ, ପୁନି କଅଣ ପିଞ୍ଜରରେ ଅଛୁକି ? ଏତେ ଉଛୁଳୁ କାହିଁକି ହେଉଛି । ମାଉସୀ କହିଲେ, ଭାରି ଲଜକୁଳା ହିଅଟା ସେ । ତୁ ଅଛୁ ବୋଲି ତାକୁ ଅଡ଼ୁଆ ଲଗୁଛି । ସତେ ମାଉସୀ ମୋ ମନକଥା ଜାଣିଲେ କିପରି; କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷରେ ମୋର ଭାରି ଦୁଃଖ ହେଲା, ଗୋପ ଭାଜ ଗୁଲିଗଲେ । ମୁହଁ ଖୋଲି କହି ପାରିଲିନି—ଦୁଃଖିନୀ ଆସିଲା ।

ବୋଉ କହିଲା, ଯାଉଛି, ବେଳ ଆସି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ହେଲଣି । ମାଉସୀଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲୁ । ମାଉସୀ କହିଲେ, କାଲି ଚଞ୍ଚଳ ଆସି ଏ ଖଞ୍ଜାଟା ସାରିଦେବ । ଆସିଲବେଳେ ଅସରନ୍ତି ଭାବନା ମନ ଉପରେ ଧାଁ ଧପଡ଼ କରୁଥାଏ । ଗୋପଭାଜଙ୍କ ସହୃଦ ଆଖିର ବିନମୟ । ତା' ପରେ ସେ କାହିଁକି ମୋ ଆଡ଼କୁ ବାର ବାର ଚାହିଁଥିଲେ । ମୋଠୁ କା କଣ ସେ ଏତେ ଦେଖୁଥିଲେ । କିଛି ଭାବିବାର ଥଳକୂଳ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଗୋପଭାଜଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁରୁ ହସ ହସ ପିଲାଲିଆ କଥା କେଜପଦ କାନରେ ବାଜି ଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କର କର ପରଶରେ ସେଇ ଅଜଣା ଶିହରଣ ଦେହରେ ଖେଳିଗଲା ତା'ର ସ୍ପନ୍ଦନ ଏବେ ବି ହୃଦୟରେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଘରେ ଆସି କେତେବେଳେ ପହଞ୍ଚି ଗଲାଣି—ଜଣା ନ ଥିଲା । ହଠାତ୍ ଭାବନାର ତନ୍ମୁ ମୋର ଭାଜିଗଲା ।

ଦିନ ଆଳୁଅ ଲିଭି ଲିଭି ଗଲ ଠିକ୍ ବାସୀ ଗୋଲପର ଲିଭିଲା ହସ ପରି । ଦୂର
ନନ୍ଦିଆ ଗଛ ସେପଟ ସରଗ ମଥାନରୁ ରୂପା ଆଳିଆ ଜହ୍ନ ହସି ଉଠିଲ ।
ଗାଁଟାଯାକ ଷଣକରେ ହାଲେଲ ଦିଶିଲା । ଜୋଛୁନା ଆଳୁଅରେ ଆମ କାରିରେ
ଜହ୍ନିଫୁଲ ଜରଣାଦୀ ପିନ୍ଧ ସମୀର ପରଶରେ ଦୋଳି ଖେଳୁଥାଏ । ବୋଉ କୁଆଡ଼େ
ଗାଁ ଆଡ଼େ ଯାଇଥାଏ । ମୁଁ ତଅଣ ରାଜି ସାର ଭାତ ବସାଇଥାଏ । ଟୁନ ଗାଁ
ପିଲଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିବାକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଏ । ଘରେ ଏକଲଟା—ଭଲ ଲଗୁ
ନଥାଏ । ମାଣିକ କାହିଁକି ଆଜି ଆସି ନଥାଏ । ନର ଅଳଙ୍କାର୍ଥେ ମାଣିକ ।
ମାଣିକ ମୋର ସାଙ୍ଗ । ଏକା ମାସରେ ଜନ୍ମ—ଏକା ବରପର । ଦୁହିଁଙ୍କର ଭାବ
ଭାବ—ପାଣି ଗଲେନି । ଅଧେ ଦିନ ରାତିରେ ସେ ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଆସେ ।
କେତେ ଗପ ପଡ଼େ । ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ଗପ—ସାଙ୍ଗ ସରିସାଙ୍ଗ ଗପ—ଦୁନିଆ ଯାକର ।
ବୋଉ ବେଳେ ବେଳେ ଚିଡ଼େ । କୁହେ, କଣ ଏତେ ଭୁଟୁରୁ ଭାଟର ହେଉଚି—
ସା, ରାତି ଆସି ଦି'ପହର ହେଲଣି । ବୋଉ ଗାଲ ଶୁଣି ମାଣିକ ଉଠେ । କୁହେ,
ଯାଉଚି ନେ ପୁନି—କାଲି ଆସିବ ।

କାହିଁକି କେଜାଣି ମାଣିକର ଦି'ଦିନ ହେବ ଦେଖା ନାହିଁ । ମାଣିକ କଥା ଭାବୁ
ଭାବୁ କା'ର ପାଟି ଶୁଭିଲ । ଦାଣ୍ଡ ଦରଜାରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ କିଏ ତାକଲ, ମାଉସୀ
ମାଉସୀ । ପାଟି ଶୁଣି ମୁଁ ଆସି ଅନାଇଲ । ଦେଖିଲି, ଗୋପଭାବ । ଆଗକୁ ପାଦ
ତଳିଲା ନାହିଁ କି ଲଜରେ ପାଟିରୁ ମୋର ଘଡ଼ିଏ କାଲ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।
କଣ କରବ । ଅତି କଷ୍ଟରେ ପାଟିରୁ ବାହାରି ଆସିଲା, ବୋଉ ନାହାଁନ୍ତି—ଗାଁ ଆଡ଼େ
ଯାଇଚନ୍ତି । ମୋ କଥା ଶୁଣି ସେ ଫେର ପଡ଼ି ଚାଲି ଯିବାକୁ ବସିଲେ । କହୁଲି,

ଗୋପ ଭାଇ ଘରକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି—ଠିଆ ଠିଆ ଆସି ଚାଲିଯିବେ । ବୋଉ ଆଉ
 ଘଡ଼ିକ ପରେ ଆସିବେ ନାହିଁକି । କଣ ଭାବି ଗୋପଭାଇ ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ।
 ମୁଁ ଘରୁ ମସିଣାଟା ଆଣି ଦୁଆରେ ବସ୍ତାଇ ଦେଲି । ଦଣ୍ଡେ ବଢ଼ିଗଲା । ଆରେ
 ଗୋପଭାଇଙ୍କି ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଦେଇନାହିଁ ! ପୋଡ଼ା ମନଟା—ଏତେବେଳେ ମନେ
 ପଡ଼ୁଛି । କଣ ସେ ଭାବିବେଶି । କହୁଲି, ଗୋପଭାଇ ବସ । ମୁଁ ପାନ ଆଣୁଛି ।
 ପାନ ଦି'ଖଣ୍ଡ ଭଲ କରି ଭାଙ୍ଗି ଗୋପ ଭାଇଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲି । ସେ ଅତି
 ଆଗ୍ରହରେ ପାନ ଦି'ଖଣ୍ଡ ନେଲେ । କହୁଲେ, ଯାଉଥିଲି, ଭାବିଲି ପୁନିକ ଥରେ
 ଦେଖିଯାଏ । ଚାଲି ଆସିଲି ।

ତାଙ୍କର ଏଇ କଥା ପଢ଼କରେ ସତରେ ମୋ ହୃଦୟ ଗର୍ବରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ସତେ
 କଣ ଗୋପଭାଇ ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଚନ୍ତି ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି କହୁଲି,
 କଡ଼ିଲେକ ତୁମେ ଗୋପଭାଇ—ଗରାବ ଘରେ ପାଦ ଦେଲେ ଆମର ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି
 ଭାବିବାକୁ ହେବ । ମୋ କଥାରେ ସେ ହସି କହୁଲେ, କେବେଠୁ ଏତେ କଡ଼ି କଡ଼ି
 କଥା କହୁ ଶିଖିଲୁଣି ? କାହିଁକି ମୁଁ କଣ ତମ ଘରକୁ ଆସେ ନାଁ । ଆଜିକୁ ଦୀର୍ଘ ଚାରି
 ବରଷ ତଳର ଘଟଣା । ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ହୋଇ ଜଳୁଛି—ଏତେ
 ଜୀବନର ଝଡ଼ ବତାସରେ ବି ଲିଭି ନାହିଁ । ସତେ ପୁନି, ଏଇ କେଜଟା ଦିନରେ
 ତୁ କେଡ଼େ ବଡ଼ ହୋଇଗଲୁଣି । ଭୋତେ ଦେଖିଲେ ଘଡ଼ିଏ କାଳ ମନ ପୁରାଇ
 ଅନାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ସତେ ପଦ୍ମଫୁଲ ପରି ତୋର ଏଇ ଅଯତନ ଶୋଭାର
 ମୂଲ୍ୟ କେହି ଦେଇ ପାରବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଲଜରେ ମୁଁ ସଜିଗଲି ।
 ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ନ ହୋଇ ଭାତ ହେଲଣି କି ନାହିଁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲି । ଦେଖିଲି
 ଭାତ କଅଁଳ ହୋଇଗଲଣି । ତର ତର ହୋଇ ଭାତ ଗାଲି ପକାଇଲି । ଅନାଇଲି
 ଗୋପଭାଇ ଆଡ଼କୁ । ସେ ମୋର ଆଡ଼କୁ ଏକ ନୟନରେ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ଲଜ ଆସି
 ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଲା । ଆଉ ଗୋପଭାଇଙ୍କି ଯାଇ କିଛି କହିବାକୁ ସାହସ
 ହେଲା ନାହିଁ ।

ସେ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ । କହୁଲେ, ଯାଉଛି ପୁନି । ତୁଟି ଟିକେ ପଛରୁ ନାହିଁ—ଆଉ
 ମିଛଟାରେ ବସିବି କାହିଁକି ? ସେ ଚାଲିଗଲେ । ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି ପଦେ କହୁ ପାରିଲି
 ନାହିଁ । ମନରେ ଭାବନା ପଶିଲା, ସତେ କଣ ଗୋପଭାଇ ରାଗିକରି ଚାଲିଗଲେ ?
 କେତେ ଆଗ୍ରହରେ ସେ ଦଉଡ଼ି ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ହତଭାଗୀ ତାଙ୍କୁ ପଦେ
 ସ୍ନେହଭରା କଥା ବି କହୁ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମନଟା ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଲା ।
 ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଭାରି ରାଗ ହେଲା ବୋଉ ଉପରେ । କହୁଲି—କୁଆଡ଼େ
 ଚାଲିଗଲା ବୋଉ, ଗୋପଭାଇ ଆସି କସି କସି ଏଇ ଲଗେ ଚାଲିଗଲେ । କୋଉ

କହିଲ, ସତେ ଗୋପ ଆସିଥିଲ ? ମୁଁ ଜାଣେ ଲେ ପୁନି, ବଡ଼ଲେକ ପୁଅ ହେଲେ କଣ ହେବ ଗୋପ ଅମର ଗଣବଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଶ୍ ମିଶିପାରେ । ଈଶ୍ବର ତାକୁ କୋଟି ପରମାୟୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ସେ ମଣିଷ ହେଉ—ବାପ ଅନ୍ତେ ରାଉତର ବଂଶର ନାଁ ରଖୁ । ହସି ହସି ଫୋଉକୁ କହିଲି, ମୁଁ କିଛି ତାଙ୍କୁ କହିଲି ନାହିଁ ବୋଲି ଗୋପସ୍ବାଇ ରାଗି ଚାଲିଗଲେ । କହିଲେ, ତୁତ ଟିକକ ପରୁ ନାହୁଁ—ମିଛଟାରେ କସିବି କାହିଁକି ? ସତେ ବୋଉ, ମୋତେ ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । ଏକୂଟିଆଟା—କିଛି କହିବାକୁ ତୁଣ୍ଡ ପକଟିଲା ନାହିଁ । ବୋଉ କହିଲା—ଅକାଳେ ସକାଳେ ଦିନେ ଅପୂରୁବ ପରି ପାଦ ଦେଇଥିଲା ଯେ, ତୁ ତା ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେଇ ଛୁଡ଼ିଲୁ । ତୋତେ ସେ ଭଲପାଏ ବୋଲି ଚାଲି ଆସିଥିଲା—କିନ୍ତୁ ତୋର ଖାଲି ଲଜ । କାହିଁକି, ତୋରି ସାଙ୍ଗର ପିଲଟା ଗୋପ—ତାକୁ ପୁଣି ଏତେ ଲଜ ! ଟୁନ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଦଉଡ଼ି ଆସି ମୋ ବେକରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି କହିଲା—ନାନା, ଭୋକ କଲଣି, ଖାଇବ; ମୁଁ ଉଠି ଭାତ ବାଢ଼ିଲି । ବୋଉ, ଟୁନ; ମୁଁ ଖାଇ ଶୋଇବାକୁ ଗଲୁ ।

କ୍ଷଣେ ପରେ ବୋଉ, ଟୁନ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମୋତେ କିନ୍ତୁ ନିଦ ହେଉ ନଥାଏ । ଗୋପସ୍ବାଇଙ୍କର କଥା ସବୁ କାନରେ ବାଜି ଯାଉଥାଏ । ସତେ ସତେ କଣ ଗୋପସ୍ବାଇ ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ? ମନକୁ ମନ ପୁଣି ଭାବେ, ଛଃ ତାଙ୍କ ଉଲନାରେ ମୁଁ କେଡ଼େ ଅସୁନ୍ଦର । ତାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ପଣର ମୁଁ କୋଉ କଣକୁ ! ଭାବୁ ଭାବୁ କେତେବେଳେ ନିଦ ହୋଇଗଲା ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲି ବେଳକୁ ଦେଖେ ଶାନ୍ତି ସକାଳର ନରମ ଆଲୁଅ ଘର ଭିତରେ ସ୍ବପ୍ନପୁରା ରଚନା କରୁଛି । ଗର୍ବିର ଶେଷ ଅନ୍ଧକାର ବିଦାୟ ନେଉଛି ତର ତର ହୋଇ । ଉଠି ପଦାକୁ ଆସିଲି ।

ଦଣ୍ଡକ ପରେ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା ପରି ସୁରୁବ ଆକାଶରେ ସୁରୁଯ ଦେବତା ହସି ଉଠିଲେ । ମଦନା ଭୋଇ ବଳଦ ଅଡ଼େଇ ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ହଲକୁ ବାହାରିଲା ।

ଘର ମଥାନରୁ ଖରା ଆସି କାନ୍ଥରେ ପଡ଼ିଲାଣି । ବାସୀ କାମ ସରି ଯାଇଥାଏ । ବୋଉ କହିଲା; ଚାଲିଲେ ପୁନି, ଆଜି ଏତେବେଳେ ହେଲାଣି । ନୂଆ ଖଞ୍ଜାଟା କେତେ ବଡ଼—ଲିପା ସରୁର କି ନାହିଁ କେଜାଣି—କହିଲି, ତୁତ ମଠ ମଠ କରୁରୁ ବୋଉ, ମୋର ଦୋଷ କଣ ? ବୋଉ କିଛି ନ କହି ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଲା—ମୁଁ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲି ।

ରାଜତରଫର ଘର ବୃନ୍ଦାବନ ଗଡ଼ତରଫ କନ୍ଦରେ ଗୋପସ୍ଥଳ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସିଲେ । ମୁଁ ନ ହସି ଗନ୍ଧାର ହୋଇ ବୋଉ ସାଙ୍ଗରେ ସିଧା ଭାଙ୍ଗ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲି । ମାଉସୀ କହିଲେ, ଆଜି ଏତେ ଡେରି ହେଲଣି ପୁନଃବୋଉ, ନୂଆ ଖଜା ସରବ କି ନାହିଁ । ବୋଉ କହିଲା, ପୁନଃ ଅଛି । ହାତ ଟିକେ ସହଳ କଲେ ଟାଣ ଗାଧୁଆ ବେଳକୁ ଲିପା ସରିଯିବ । ଡେରି ନ କରି ବୋଉ ମୁଁ କାମରେ ଲାଗିଲୁ । ମୁଁ ଘର ଭିତରେ ଲିପୁଆଏ । ବୋଉ ଆଏ ପଦାରେ । ଦେହ ମୁଣ୍ଡକୁ ନିଆ ରଖି ଲିପୁଆଏ । କାଳେ ସେଦିନ ପରି ଯଦି ଗୋପସ୍ଥଳ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି—ମନରେ ଏହି ଭୟ ସବୁବେଳେ ଚାଲିଯିବ ବୋଲି କହିଥାଏ ।

ଯେଉଁଥପାଇଁ ମୁଁ ଡେରି ମରୁଥିଲି—ସେଇଆ ହେଲା । ଦି'ଘଡ଼ି ପରେ ଗୋପସ୍ଥଳ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ଲିପୁ ଲିପୁ ହାତ ମୋର ଗଲ ଅଟକି—ମୁଣ୍ଡରେ ଲୁଗାଦେଇ ଛୁଡ଼ାହେଲା । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ପୁନଃ ତୋର ହସ ହସ ପୁରୁଣା ମୁହଁକୁ ଟିକେ ଦେଖିବା ଲାଗି ଦଉଡ଼ି ଆସେ ବୋଲି, ତୁ ଜାଣି ଜାଣି ହାତେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି କାହିଁକି ? ସତେ ମୋ ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ ହୁଏ ।

ଭାଙ୍ଗର ଏଇ କଥା ପଦକ ମୋ ହୃଦୟକୁ ତରଳାଇ ଦେଲା ସିନା, କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷରେ ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । ସେ କହିଲେ, ମୁହଁରୁ ଓଡ଼ଣା ଟାଣିବୁତ ଟାଣ—ନଇଲେ ମୁଁ ଯାଇ ଓଡ଼ଣାକୁ ଟାଣିଦେବି । ମୁଁ ଯେମିତି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲି—ସେହପରି ରହିଲି । ସେ ମୋର ଆଖିକୁ ଚାଲି ଆସି ଜବରଦସ୍ତି ମୋ ମୁହଁରୁ ଓଡ଼ଣା ଟାଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ଜୋରକରି ଧରିଲି । ସେ ମୋ ଦୁଇ ହାତକୁ ଧରି କୋଳକୁ ଆଉଁଟାଇ ନେଇ ଓଡ଼ଣା ଟାଣିଦେଲେ । ଓଡ଼ଣା ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ଖସି ଆସିଲା । ଦେହରୁ ଫାଲେ ଲୁଗା ବାହାରିଗଲା । ଭାଙ୍ଗର ଏଇ ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଁ ବାଧା ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । କେଜାଣି କାହିଁକି କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଭାଙ୍ଗ କୋଳରେ ମୁଁ ଶାନ୍ତି ଅନୁଭବ କଲି । ପଦାରୁ ଆଇ ବୋଉ ଡାକିଲା—ପୁନଃ, ଲିପା ସରିଲା ? ଭୟରେ ଗୁଡ଼ି ଧରି ଉଠିଲି । କହିଲି, ଗୋପସ୍ଥଳ ବୋଉ ଡାକିଲାଣି ଗୁଡ଼ି ଦିଅ । ସେ ଭଲ ପିଲାଟି ପରି ଗୁଡ଼ିଦେଲେ । ମୁହଁରୁ ଭାଙ୍ଗର ଲାଲିଆ ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା । ପରକ୍ଷରେ ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ଭାଙ୍ଗ ଓଠରେ ହସ ଲାଗି ରହିଥିଲା ।

ଲୁଗା ସଜାଡ଼ି ପୁଅ ପରି ମୁଁ କାମରେ ଲାଗିଲି । ଘଡ଼ିକ ପରେ ଏ ଘର ସାରି ଆଉ ଘରକୁ ଗଲି । ଆଉ ଘରଟା ଗୋପସ୍ଥଳଙ୍କ ଶୋଇବା ଘର । ମନକୁ ମନ ଶୁଭ ଯତନ କରି ଗୋପସ୍ଥଳଙ୍କ ଘର ଲିପିବାରେ ଲାଗିଲି । ଘଡ଼ିକ ପରେ ଗୋପସ୍ଥଳ

ହସି ହସି ଆସି କହିଲେ, ମୋ ଘର ବୋଲି ଏତେ ଯତନ କରି ଲିପୁକୁ ନା କଣ ? ମନକୁ ମନ କହିଲି ଏ ପୁଣି ମୋ ଅନ୍ତର କଥା ଜାଣିଲେ କିପରି ? କହିଲି, ତମ ଘର ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଲି କେମିତି ? ସେ କଥା ବଦଳେଇ କହିଲେ— ଦେଖନି ପୁନି, ଲିପି ଲିପି ତୋ ସୁନା ଦେହ କିପରି କଳା ପଡ଼ିଗଲାଣି ମୁଁ ଛଳନା କରି କହିଲି, ତମେ ଏଠୁ ଦିବନ୍ତ ଗୋପଭାଇ—ମୋତେ ବରକ୍ର କରନା । ସିମିତି ଚିତାଇବତ ମାଉସୀଙ୍କି ଡାକିବ । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ତାକୁନୁ, ମୁଁ କଣ ବୋଉକୁ ଡରାବି । ସେତିକିବେଳେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ମୁଁ କହିଲି, ଦେଖିଲ ମାଉସୀ ଗୋପଭାଇ ମୋତେ କିପରି ଚିତାଇ ମାରୁଛନ୍ତି ।

ମାଉସୀ ହସିଲେ—ଫୁଟି ଆସୁଥିବା ଅମଳନ ଧଳା କର୍କ ଫୁଲ ପରି ତାଙ୍କ ହସ ଦିଶୁଥିଲା ସୁନ୍ଦର । ସେ ହସରେ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଅସୀମ ସ୍ନେହ ଓ କରୁଣା । କହିଲେ, ଛୁଃ ଗୋପ ତା ସଙ୍ଗରେ ଲଗନା । ତୁ ଯେମିତି—ପୁନିଟି ମୋର ସିମିତି । ସତେ ପୁନିକ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଦୟା ହୁଏ । କେତେ ସୁନ୍ଦର ଝିଅଟି ଗରିବ ଘରେ ସ୍ନାନକପାଳର ଜନ୍ମ ସିନା—କିନ୍ତୁ ରୂପ, ଗୁଣରେ ବାରିବାକୁ ଏ ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳରେ କେହି ନାହିଁ । ଗୋପଭାଇ ଥଟ୍ଟାକରି କହିଲେ, ଯୋଉ ରୂପତ, ପାତ ମାଙ୍କଡ଼ ଆହୁରି କେତେ ସୁନ୍ଦର । ଗୋପଭାଇଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଭାରି ହସ ମାଡ଼ିଲା । ମୁହଁ ରୁଲେଇ ପାଟିରେ ଲୁଗା ଦେଇ ବହେ ହସିଲି ।

ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଟାଣ ଗାଧୁଆ ବେଳ ଗଡ଼ିବା ଉପରେ । ତଥାପି ଲିପା ସରି ନ ଥାଏ । ବୋଉକୁ ଦେଖି ମାଉସୀ କହିଲେ, ଆଜି ଏତିକି ଆଉ ପୁନି ବୋଉ, ଗୁଲ ଲେଉଟିଲଣି । କାଲି ଆଉ ଦି' ଘଡ଼ି ପାଇଁ ଆସି ବାକିଆ ତକ ଲିପି ଦେଇଯିବ । ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ହଁ ବୋଉ, ପୁନିକ ଭାରି ବାଧୁଲଣି—ଆଜି ଏତିକି ଆଉ । ବୋଉ କିନ୍ତୁ ଆପଣି କଲ ନାହିଁ । କାରଣ ବୋଉ ତେହେରୁ ମନେ ହେଉଥିଲା ସେ ହାଲିଆ ହୋଇଗଲାଣି । ବୋଉ କହିଲା, ହଉ ତେବେ ଆସୁଛୁ ଗୋପବୋଉ ! ଦିହେଁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲୁ । ଆସିଲାବେଳେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଚଞ୍ଚଳ ଆଖି ଦିକଟା ମୋତେ ଖାଲି ବାରବାର ଲଜ ଦେଉଥାଏ ।

ଡେଉ ଡେଉକା ଦୂର ପାହାଡ଼ ସେ ପଟରେ ସୁରୁଷ ଦେବତା ମୁହଁ ଲୁଗୁଇଲେ । ଧରଣୀ ଉପରେ କିଏ ଭୁଲି ଧରି ରଙ୍ଗ ବୋଲି ଦେଇଗଲା । ଠାଏ ଠାଏ ନେଲିଆ—ଠାଏ ଠାଏ ନାଲି—ପୁଣି ଠାଏ ଠାଏ ନେଲି ନାଲି ମିଶାମିଶି ରଙ୍ଗର ଅପରୂପ ଚନ୍ଦ୍ରସମ୍ଭାର । ଗେଣ୍ଡାଲିଆଟା ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଆକାଶ ପଥରେ ଚାଲିଗଲା । ସଞ୍ଜ ଅନ୍ଧାରରେ କାଳେ ପଥ ଭୁଲିଯିବ—ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଚଞ୍ଚଳ

ଘରମୁହାଁ ହୋଇ ଚୁଟୁଥିଲା । ଦଣ୍ଡକ ପରେ ଅନ୍ଧାର କୁହୁଡ଼ି ତଳୁ ପୁରୁବ ଆକାଶ ପଟରେ ଜହ୍ନମାମୁର ତୋରା ହସଟିଏ ଦିଶିଲା । ଅନ୍ଧାରରେ ଦହୁଡ଼ି ଜଳିଲା ପରି ତା'ର ଚକକଣ ରୂପଟି ଦିଶୁଥିଲା ସୁନ୍ଦର । ଆମ ଦୁଆରେ ହର ଗଉରା ଗଛର ଶାଗୁଆ ମୁହଁରେ କିଏ ଜୋଛନା ପାଉଡ଼ର ବୋଲି ଦେଇଗଲା ।

ଜହ୍ନ ତରସିଲା ବେଳକୁ ମୋର ରଜାବଢ଼ା ସରିଥିଲା । କୋଉ ଟୁନକୁ ନେଇ ସୁମୀନୋଉ ଖୁଡ଼ୀ ଘରକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଏ । ନୋଉ ନି'ତ ଯାଏ ତାଙ୍କ ଘରକୁ । ସେଇଠି ତାଙ୍କର ପିଣ୍ଡାରେ ଚେମି ମାଉସୀ, ନୁଖୁଗୁନାମା, କମଳୀ ଅପା, ଅଇଁଠା ନୋଉ—ଇମିତି ଗାଁ ଯାକର ପୁରୁଣା ମାଲପିଙ୍କର ମେଳ ବସେ । କିଏ କେଉଁଠି ପାଡ଼ିଲା, ଛୁଙ୍କିଲାଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗାଁ ଗୋଟାକର ବସୁର ସେଇଠି ବସେ । ଚେମି ମାଉସୀ ହେଉଛୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ହେଉ—ମୁରବ । ସତେ ସତେ ଚେମି ମାଉସୀକ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଡର ମାଡ଼େ । ସେ ଯେଉଁ ଲୋକ, ଟିକିଏ ଯଦି କାହାର ଦୋଷ ଦେଖିବ ଟିକକ କଥାକୁ ତାଳ କରି ଦଣ୍ଡକରେ ଗାଁ ଯାକ ହାଟ କରି ଦେବ । ଚେମି ମାଉସୀକ ଗାଁ ଗୋଟାକରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଡର ।

ରାତି ବାଦି ସାରିଲା ବେଳକୁ ଦେଖେ ଦୁଆରେ ଅଧେ ଆଲୁଅ—ଅଧେ ଗୁଇ । ମନ ହେଲା ଜେ ଛୁନା ଆଲୁଅରେ ମସିଣାଟା ପକାଇ ଶୋଇବାକୁ । ବଡ଼ ଘରୁ ମସିଣାଟା ଆଣି ବିଗୁଇ ଦେଲି । ତାରି ଉପରେ ନିଜର ଅଳସ ଦେହଟାକୁ ବିଗୁଇ ଦେଲି । ଆକାଶକୁ ଅନାଇଲି, ତାରାଗୁଡ଼ା ମିଟି ମିଟି କରି ସତେ ଯେପରି ପଲକବିସ୍ମୟ ଆଖିରେ ମୋର ଆଖିକୁ ଅନାଇଛନ୍ତି । ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଚଲକଉଦ କୁଆଡୁ ଶୁଣି ଆସୁଛି—ହାଡ଼ା, ଘୋଡ଼ା, ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ, କେତେ ଭଲ ରୂପ ଧରି । ସରଗ ଶଶି ଶଶକ ପାଇଁ ଲୁଚି ଯାଉଛି । ପୁଣି ପରସ୍ପରରେ ମୁହଁଟି ତା'ର ହସି ଉଠୁଛି—ମେଘ ଓଡ଼ଣା ତଳୁ ନୁଆକୋହୁଟି ପରି ।

ସରଗର ଗୁନ୍ଧ ପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ମୁଖ ହଠାତ୍ ମୋର ଆଖି ଆଗରେ ଶୁଣି ଆସିଲା । ଗୋପସ୍ତର—ସତେ ଗୋପସ୍ତରଙ୍କର ରୂପଟି କେତେ ସୁନ୍ଦର—ଠିକ୍ ଏଇ ଆକାଶର ଗୁନ୍ଧ ପରି । ନା ନା ଏହାଠୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର—ଆହୁରି ଶାନ୍ତ, ସୁବିମଳ । ତାଙ୍କର ଗୁହାଣି ତଳେ ଥିଲା ଜୋଛନା ପରି ମୁଦୁ ଶୀତଳ ପରଶ—ମୁହଁରେ ସବୁ ହସ । ଯଉଦନର ଉଦାମ ତରଳ ଆଖି ଦୁଇଟି ଠିକ୍ ଏଇ ଆକାଶର ତାରା ପରି ଜଳି ଉଠୁଥିଲା । ଗୋପସ୍ତର, ଆଉ ଏଇ ସରଗର ଗୁନ୍ଧ—କିଏ ସୁନ୍ଦର ? ଗୋପସ୍ତର, ହଁ ମୋର ଗୋପସ୍ତର ସୁନ୍ଦର । ହଠାତ୍ ଆଖିପତା ମୋର ନଇଁ ଆସିଲା ।

ହଠାତ୍ କା'ର ହାତଟା ବାଜି ମୋର ଗୁଲ ନିଦଟା ଚଟକରି ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଅନାଇଲି, ଗୋପଭାଇ ମୋର ହାତ ଧରି କହୁଛନ୍ତି, ପୁନି ସଞ୍ଜବେଳିଟାରେ ଶୋଇବୁ କାହିଁକି, ଉଠ । ଗୋପଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଁ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ବସିଲି । ମିଛରେ ଛଳନା କରି କହୁଲି, ଦେହଟା ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ—ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଗୋପଭାଇ ମୋ ଦେହ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତମାରି କହଲେ, କାହିଁ ଦେହତ ଖରାପ ଜଣା ପଡ଼ୁନାହିଁ । ଆଜି ସକାଳେ ଆମ ଘରେ ଯେଉଁ ଖାଟିଣି । ସତେ ପୁନି, କମିତି ଖାଟିଲେ ଦି' ଦିନରେ ପୁନା ଦେହ ମଉଳି କଳାକାଠ ପଡ଼ିଯିବ । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଉପଦେଶଗୁଡ଼ା ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁ ନଥିଲା । ଗରାବ ବୋଲି ତାଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ା ଯେପରି ମୋତେ ଉପହାସ କରି ଉଠୁଥିଲା । କହୁଲି, ଗୋପଭାଇ ଗରାବ ଆମେ, ରୂପକୁ ଘୋର ପିଇଲେ ପେଟ ପୋଷିବୁ କିପରି ? ତୁମେ ସିନା ବଡ଼ଲୋକ, ରୂପ ତୁମକୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ । ସେ କହୁଲେ, ଭାରି ଅଭିମାନିନୀ ତୁ ପୁନି—ପିଇବେଲେ ଯେମିତି ଥିଲୁ, ଆଜି ଠିକ୍ ସେମିତି, ଟିକିଏ ବି ବଦଳି ନାହିଁ ।

କଥା ବାଆଁରେଇ କହୁଲି—ଗୋପଭାଇ, ତମେ ବସ ମୁଁ ବୋଉକୁ ଡାକିଆଣେ । ସେ କହୁଲେ, ନାହିଁ ବୋଉକୁ ଡାକିବା ଦରକାର ନାହିଁ—ମୁଁ ଗୁଲିଯାଉଛି, ମୋର ତେଣେ କାମ ଅଛି । ବୁଝିଲି, ଗୋପଭାଇ ମୋର କଥାରେ ଘୋଷା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । କହୁଲି, କାମ ଯଦି ଥିଲା ଆସିଲି କାହିଁକି ? ସେ କହୁଲେ, ଆସିଲା ପରେ ମନେ ପଡ଼ିଲା—ଭାରିଆ ଆସିଲିଣିତି, ଟିକିଏ ଗୁଲିଯାଏ । ଏତିକି କହୁ ଗୋପଭାଇ ଗୁଲି ଯିବାକୁ ବସିଲେ । ପିଲାଦିନରୁ ଗୋପଭାଇ ଭାରି ଶରୀରୋପୀ । ଟିକି ଟିକି କଥାରେ ଘୋଷା ହୁଅନ୍ତି । ସତେ ସତେ ଗୋପଭାଇ ଫେରିପଡ଼ି ଦି'ହାତ ଆଗକୁ ଗୁଲିଗଲା ପରେ ମୋର ଖିଆଲା ଆସିଲା । ଅନ୍ତରଟା ମୋର ତାଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ବାରବାର ଡାକିଦିଏ କରି ଉଠିଲା । ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଦାଟ ଓଗାଳିଲି । ହସି ହସି କହୁଲି, କମିତି ଯିବି ଯାଅଡ଼ି ଗୋପଭାଇ ! ସେ ମୋତେ ଆଡ଼େଇ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି କହୁଲି, ଗୋପଭାଇ ମୋ ବାଣ—ଫେରିଆସ । ତାଙ୍କ ଓଠରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ଜୋଛନା ପାଉଡ଼ର ମିଶା ତାଙ୍କ ଚକ୍କଣ ମୁହଁଟି ହସିଲାବେଳେ ବେଶ ମାନୁଥିଲା । ସେ ମୋ ହାତ ପାଉଲିକୁ ତାଙ୍କ ହାତ ମୁଠାରେ ରଖି ଜୋରରେ ଚପିଦେଲେ । କହୁଲେ, ପୁନି ତୋର ଏଇ ଫୁଲ କଅଁଳ ହାତଟି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ! କହୁଲି, ଗୋପଭାଇ ତମର ଏଇ ସୁନ୍ଦର ଅସୁନ୍ଦର ମାନେ ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରେ ନା । କାହିଁକି ମୋତେ ପରିହାସ କରୁଛ ? ସେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଲେ । କିଛି ନ କହୁ

ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ଦୁଆରେ ପଡ଼ିଥିବା ମସିଣା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । କହିଲେ, ପୁନି ଜୋଡ଼େ ଦେଖିବାକୁ ସବୁବେଳେ ମନରେ ମୋର ଆଶାର ଆଲୋକ ଜାଗିଉଠେ — ସେଇଥିପାଇଁ ଦଉଡ଼ି ଆସେ । ତୋର ମୁଣ୍ଡଛବି ଭଲ କରି ଥରେ ଦେଖିଲେ ମନଟା ଅଜଣା ଆନନ୍ଦର ପରିତୃପ୍ତିରେ ଭରିଉଠେ । ସତ କହୁ ପୁନି, ମୋର ଏଇ ବ୍ୟବହାର, ଝିନା-ଆସିବା ଦ୍ଵାରା ତୁ ମୋତେ କଣ ଭଲ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛୁ ?

ତାଙ୍କର ଏଇ-ପ୍ରଶ୍ନରେ ଭରି ରହିଥିଲା ମୋତେ ପାଇବାର ବ୍ୟାକୁଳତା । ଗୋପସ୍ଵାକ, ଶୁଭକ୍ଷର ବଣ ବୁନିଆଦି ଘରର କୁଳର ପ୍ରଦାପ—ଏଇ ଗୋପସ୍ଵାକ ଆଜି ମୋ ପରି ଗୋଟାଏ ହୃତସ୍ପର୍ଶୀଟାକୁ ସତେ କଣ ଭଲ ପଆନ୍ତି ? ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ମନରେ ଗୁରେଇ ଉରେଇ ହେଲା । ମନଟା ମୋର ଗୋପସ୍ଵାକଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସ୍ନେହରେ ନଇଁ ଆସିଲା । କହିଲି, ଗୋପସ୍ଵାକ ମୋ ପରି ଗୋଟାଏ ନିରମାଣୀଟାକୁ କାହିଁକି ଏତେ ଆପଣାର କରୁଛନ୍ତି ? ମୁଁ ତୁମର କେଉଁ ଗୁଣକୁ ଯୋଗ୍ୟ ? ସେ କହିଲେ, ପୁନି ମୁଁ ଯଦି ବଡ଼ଲୋକ ଘରେ ଜନ୍ମ ନ ହୋଇ ତୋ ପରି ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଠକ ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ତୁ କଣ ମୋ ସ୍ନେହରେ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି ? ତୁ ଆଜିଠାରୁ ମନେ କରିବୁ ମୁଁ ତୋର ପରି ଗଣ୍ଠକ । ତୋର ଏଇ ରୂପଗୁଣର ଆଲୋକ ତଳେ ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ ମୋର ମରିଯାଇଛି—ଦୀର୍ଘ ଗୁରବର୍ଷ ପରେ ଫେରି ଯେଉଁ ଦିନ ତୋତେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଦେଖିଲି । ଏତିକି କହି ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ମୁରୁଧ ଗୁହାଣିରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

ଘରେ କେହି ନାହିଁ । ଉପରେ ନେଲିଆ ରଙ୍ଗର ଆକାଶ ଗୁନ୍ଧୁଆ ତଳେ ପାଖାପାଖି ଆମେ ଦିହେଁ । ମଝିରେ ବିସ୍ଫଟ ନୀରବତା, ଦୁଆରେ ହରଗଉର ଫୁଲଗୁଡ଼ା ଆମକୁ ଗୁଞ୍ଜି ହସୁଥିଲେ । ଗୋପସ୍ଵାକ ମୋ ହାତଟାକୁ ଧରି ପାଖକୁ ଟାଣିନେଲେ । ତାଙ୍କ ହାତର ତାତିର ପରଶ ମୋ ଗୁଡ଼ରେ ଗାଜିଲା । ମୁଁ ଭୟରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ମୁକ୍ତି ହେବାକୁ କହିଲି, ତୁ ଗୋପସ୍ଵାକ ଗୁଡ଼ିଦିଅ । ସେ ଗୁଡ଼ିଲେ ନାହିଁ—ପାଗଳ ପରି ମୋର ଚିତ୍ତକରେ ତୁମ୍ଭେ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମନାକରି ପାରିଲି ନାହିଁ— ଗୋପସ୍ଵାକ କାହିଁକି ମୋତେ ଅବାଟକୁ ଟାଣିନେଉଛ ।

ହଠାତ୍ ଆକାଶରେ ନାଡ଼ହଜା ପକ୍ଷୀଟା ଡାକଗଲା କର୍କ୍ କର୍କ୍ । ଗୋପସ୍ଵାକ ଚମକପଡ଼ି ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ଦେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ କିତରୁ ଉଠି ପଦାକୁ ପଲାଇ ଆସିଲି, ଦେହଟା ମୋର ବରଡ଼ା ପତର ପରି ଥରୁଥିଲା । ଆକାଶକୁ ଅନାଇଲି, ଦେଖିଲି ଦି'ଆଡ଼ୁ ଦି'ଶନ୍ତ ମେଘ ଭାସି ଆସି ଏକାଠି ହୋଇଗଲେ । ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଗୁଲିଗଲେ ସୀମାହୀନ ଅନନ୍ତ ପଥରେ.....

ପଦାରେ ଛୁଡ଼ା ହେଇବ । ବୋଉ ପାଟି ଶୁଭିଲ । ଡାକିବା ଛଳକର କିଛି ଦୂର
ଯାଇ କହିଲି, ବୋଉ ତତେ ମୁଁ ଡାକିବାକୁ ଯାଉଥିଲି, ଗୋପଭାଇ ଆସିଛନ୍ତି ।
ବୋଉ ହସି ହସି କହିଲା, ସତେ, ଗୁଲ ଗୁଲ ।

ବୋଉକୁ ଦେଖି ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲ ମାଉସୀ ? ବୋଉ କହିଲା—
କୁଆଡ଼େ ଯିବ ବାପ, ଟିକିଏ ଏଇ ସୁମ୍ଭାବୋଉ ଘରେ ବସିଥିଲି । ବୋଉର
ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଘଡ଼ିଏ କାଳ ଆଡ଼ୁ ସାଡ଼ୁ କେତେ କଥା ପଡ଼ିଲା । କଥା ମଝିରେ
ମଝିରେ ଗୋପଭାଇ ମୋର ପ୍ରଶଂସା କରିବାକୁ ଛାଡ଼ୁ ନଥାନ୍ତି । କେତେବେଳେ ପରେ
ଗୋପଭାଇ ଉଠିଲେ । ଯିବା ବେଳେ ହସି ହସି କହିଲେ, ମାଉସୀ ପୁନି ରନ୍ଧାତ
ଦିନେ ଖୁଆଇଲ ନାହିଁ ? ବୋଉ କହିଲା, ଦୁଧଭାତଖିଆ ପାଟିକି ଗରାବ ଘର ଗାଗ
ମୁଗ ଭାତ ଦିଅଣ କଣ ଭଲ ଲାଗିବ ବାପ ? ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା ମାଉସୀ
କଡ଼ ଲୋକ କଣ ମଣିଷ—ଗରାବ କଣ ମଣିଷ ନୁହେଁ । ତମେ ମୋତେ ଆଉ ଦିନେ
ଇମିତିକା କଥା କହିବ ନାହିଁ । ସତେ ମାଉସୀ ଇମିତିକା କଥା କହିଲେ, ମୋ
ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ ହୁଏ । ପୁନି ତମର ଯିମିତି—ମୁଁ ସିମିତି । ଏତିକି କହି
ଗୋପଭାଇ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ତଟାୟାର ବଙ୍କା ଜହ୍ନ ଡବି ଯାଉଥାଏ ଆମ ସେହି ବଙ୍କା ବରଗଛ
ସେ ପଟରେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଗାଁଟା ଅନ୍ଧାରୁଆ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ବାଡ଼କୁ ଅନାଇ
ଦେଖେ ଜହ୍ନିଫୁଲ ମୁହଁ ଫିକା ପଡ଼ିଗଲଣି ।

ତା'ପର ଦିନ ସକାଳୁ ଉଠିଲା କେଳକୁ କାନ୍ଥରେ ଆସି ଖରା ପଡ଼ିଲାଣି । ରାତିରେ ଭଲ ନିଦ ହେଇ ନଥିଲା । ଗୋପଭାଇଙ୍କ କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ରାତିର ଶେଷ ପହରକୁ କେତେବେଳେ ଆଖିରେ ତହୁଁର କଳଳ ରେଖା ଲାଗି ଆସିଲା, ଜାଣେ ନାହିଁ । ବୋଉ ବାସୀ କାମ ସବୁ ସାରି ଟୁନକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥାଏ । ମୋତେ ଦେଖି କହିଲା, ପୁନି ଦେହ କଣ ଖରାପ ହେଲାକି ? ଏତେ ଡେର ଯାଏ ଶୋଇଲୁ କାହିଁକି । କହିଲା, ନା ବୋଉ କାଲି ରାତିରେ ଟିକେ ଡେରରେ ନିଦ ହେଲା । ଏତିକି କହି ଦାନ୍ତକାଠି ଖଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଆମ କାଉଁଶ ବୁଦା ଆଡ଼କୁ ଗଲା । ବଣି ଚଢ଼େଇ ଦି'ଟା କାଉଁଶ ଗଛ ପତର ଗହଳରେ ବସି କଣ ମନ ଖୁସିରେ ଗୋପନ କଥାଭାଷା ହେଉଥିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ଫଡ଼ କରି ଉଠିଗଲେ । ତାଙ୍କ ଦେହ ବାଳି ପତର ଉପରୁ ଥୋପି ଥୋପି କାକର ବିନ୍ଦୁ ମୋ ଉପରେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଦେହ ମୁଣ୍ଡରୁ କାକର ପୋଛୁ ଦାନ୍ତ କାଠି ଖଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗି ଦାନ୍ତ ଘଷିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ମନେ ପଡ଼ିଲା, ରାଉତରାଂ ଘର ଲିପା ବାକି ଅଛି । ଆଉ ଦି' ଘଡ଼ିର କାମ । ଆଜି କାହିଁକି ଆଉ ବୋଉ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ମନ ବଳିଲା ନାହିଁ । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସହଜ କାଲିକାର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଛଃ, ଗୋପଭାଇ ପୁଣି ଏତିକି ଦୁଷ୍ଟ ! ମନଟା ଅଟ୍ଟାତ ଭିତରକୁ ଦଉଡ଼ିଗଲା ।

ଛ' ସାତ ବରଷ ତଳର କଥା । ଗୋପଭାଇ, ମଧୁଭାଇ ମୋର ସାଙ୍ଗର । ପିଲାବେଳେ ମୁଁ ମଧୁଭାଇଙ୍କି ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲି । ଗୋପଭାଇଙ୍କି ଭଲ ପାଉଥିଲି ସତ—କିନ୍ତୁ ମଧୁଭାଇ ପରି ଭଲ ପାଉ ନ ଥିଲି । ମଧୁଭାଇଟା ପୁଣି ଏତିକି ଦୁଷ୍ଟ ! ମୋତେ କହେ, ପୁନି କଡ଼ ହେଲେ ତୁ ହେବୁ କନିଆ—

ମୁଁ ହେବି ବର । ବେଦ ବନ୍ଧା ହେବ । ପ୍ରାନ୍ତର ଆସି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ିବ । ତା' ପରେ ଆମେ ଦିହେଁ ଘର କରିବା । ଆମ ସାଜର ସାର ଭାଇ ନୂଆବୋଉ ସିମିତ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତେ ଡେଣା ଦେଇ ଥର ଥର ଚାଲୁଛି—ସିମିତ ତୁ ଚାଲୁଛୁ ଥର ଥର । ମୁଁ କହିବି, ପୁନି ପିଲାଟେଲେ ମିଛୁ ମିଛୁକା ବରକନିଆଁ ଖେଳ ଆମ ଜୀବନରେ ସତ ସତକା ଖେଳ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଭାରିଚଢ଼େ । କୁହେ, ମଧୁଭାଇ ସିମିତକା କଥା କହିବ ତ ତୁମ ଘରକୁ କେବେ ଆସିବି ନାହିଁ । ତଥାପି ବି ମଧୁଭାଇ ମୋତେ ଗୁଡ଼ନ୍ତିନି—ଚିଡ଼ାଇ ମାରନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଘୋଷା ହୋଇ ଦିନେ ଦି'ଦିନ ଯାଏନା । ପୁଣି ମାଣିକ ଆସି କୁହେ, ପୁନି ! ଭାଇ କହୁଥିଲେ ତୁ କାହିଁକି ଆମ ଘରକୁ ଯାଉନାହିଁ । ମାଣିକ ଟାଣି ଟାଣି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ନେଇଯାଏ । ମନର ରାଗ ମୋର ମନରେ ମରେ । ମଧୁ ଭାଇ ଆମର ଜାତି । ସେଇଥିପାଇଁ ବୋଉ କୁହେ, ମଧୁଟି ଭାରି ଭଲ ପିଲା । ଇଶ୍ବର ଯଦି କରନ୍ତି ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ମଧୁ ହାତରେ ମୁଁ ପୁନିକ ସମସ୍ତି ଦେବ ।

ଦିନ ଗଢ଼ି ଯାଉଛି । ପିଲାଦିନ ଖେଳ ଭିତରେ କେଉଁଦିନ ଆମେ ଏତେ ବଡ଼ ହେଲୁ ଭାବିଲେ ଥଳ କୁଳ ମିଳେନା । ମଧୁଭାଇ ଆଜି କଲିକତାରେ କୋଉ ଅଫିସରେ କାମ କରନ୍ତି କେଜାଣି, ବରଷରେ ମୋଟେ ମାସେ ଛୁଟି ମିଳେ । ଗାଁକୁ ଆସିଲେ ମୋର ପାଇଁ ବାସନା ତେଲ, ସ୍ନା, ସାବୁନ ଇମିତ କେତେ ଜିନିଷ ଆଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମଧୁଭାଇଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଦୂରେଇ ଦୂରେଇ ରହେ । ସେ ହସି ହସି କହନ୍ତି, ଏଇ ଲଜି ତୋର ଦିନେ ଛଡ଼ାଇ ଦେବି ସେ ରହ ।

ଗୋପଭାଇଙ୍କର ପିଲାବେଳେ କି ପତଳା ନକ ନକ ଚେହେରା ଥିଲା ଟିପ ମାରିଲେ ପଡ଼ିଯିବେ । ଖେଳିଲାବେଳେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଆମେ ସବୁଥିରେ ହରାଉ । ମଧୁଭାଇ, ମୁଁ, ବିଜୁଲୀ, ଦାମିନୀ ତାଳିମାର ଚିଡ଼ାଉ । ସେ ଚିଡ଼ି ଉଠିଲେ ବେଳେ ବେଳେ ଆମ ଗାଲରେ ଠୋକର ଚାପୁଡ଼ା ମାରି ଦଉଡ଼ି ପଳାନ୍ତି । ବଡ଼ଘରର ପୁଅ ଫୋଲି ଡରି ହରି ଗାଁରେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ କେହି କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ବର୍ଷ ଗୋପଭାଇ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାଶ୍ କରି ପଢ଼ିବାକୁ କଟକ ଗଲେ । ସେହି ଦିନଠୁ ଦୀର୍ଘ ବୁର ବର୍ଷ ପରେ ଗୋପଭାଇ ବି. ଏ. ପାଶ୍ କରି ଗାଁକୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ।

ଆଗରେ ଦଶରା । ଘରେ ତାଙ୍କର ଦୁର୍ଗା ମେଡ଼ ହୁଏ । ଗାଁ ଗୋଟାକରେ ଦିନ ଯାଗା ମେଡ଼ ହୁଏ । ବଙ୍ଗାଳୀ ସାହୁ, ପାଟଣା ସାହୁ ଓ ରାଉତରାଓ ଘର । ସବୁଠୁ ରାଉତରାଓ ଘର ଦୁର୍ଗା ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଭଲ ହୁଏ । ଲଢ଼େଇ ଯାଗା ହୁଏ ।

ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଲୋକଗହଳରେ ଫାଟି ପଡ଼େ । ଏତିକିବେଳେ ବୋଉ ଡାକିଲା—
 ପୁନି, ଦାନ୍ତଦସ୍ତା ସରିଲା ? ଆରେ କଣ ଭରୁଛି—ମୁଁ ଚଞ୍ଚଳ ଦାନ୍ତ, ସଞ୍ଜି ଉଠି
 ଆସିଲି । କହିଲି, ବୋଉ ଆଉଁସ ଦିଅ' ଯଦ୍ୱାରା କାମ ଅଛି, ତୁ ଆଜି ଏକଲ
 ରାତିରେ ଯା । ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । ବୋଉ ଆଉ କିଛି ନ କହି
 ଚାଲିଗଲା ।

ଟିକିଏ ପରେ ମାଣିକ ଡାକ ଡାକ ଆସିଲା—ପୁନି, ଗାଧୋଇଯିବା ଆ । ବାରିରେ
 ମୁଁ ଜନ୍ମି ତୋଳୁଥାଏ । ବୋଉ କହିଯାଇଥାଏ, ଆଜି ଜନ୍ମି
 ରାଜତା କରିବାକୁ । ମାଣିକକୁ ଦେଖି କହିଲି, ମାଣିକ ଟିକେ ରହ, ମୁଁ
 ଆଉ ଦି'ଟା ଜନ୍ମି ତୋଳିଦିଏ । ସେ ଟିକିଏ ରହି ଆସି ମୋ ସାଥରେ ଜନ୍ମି
 ତୋଳିଲା । ଦିହେଁ ଜନ୍ମି ତୋଳୁଥାଉଁ । ପରୁଗଲି, ମାଣିକ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ—
 ରାତିରେ କାହିଁକି ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଆସୁନା ? ମାଣିକ କହିଲା, ଯିବି କୁଆଡ଼େ
 ଆସିଲି ବେଳକୁ ଲୋଉ ଖାଲି କଟକଟ ହେଉଛି । କହୁଛୁ, ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଝିଅଟା
 ହେଲୁଣି, କାଲି ସକାଳେ ବା' ସା' ହେବୁ, ସାଇ ବୁଲି ଆଜିଯାଏ ଗୁଡୁନୁ ?
 ପରୁଗଲି, ମାଣିକ ତୋର କେଉଁଠି ସମ୍ପର୍କ ପଡ଼ିଲାଣିକି ? ନଇଲେ ବୋଉ
 କାହିଁକି ଚିଡ଼ନ୍ତା । ମାଣିକ କହିଲା, କେଜାଣି ମୁଁ ଜାଣେନା ।

ଏତିକିବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଗୋଟାଏ କଲା ଭର୍ତ୍ତର ଦଉଡ଼ି ଆସି ମାଣିକ ମୁହଁ
 ଗୁରପଟେ ଗୁଣ୍ଟି ଗୁଣ୍ଟି ହେଲା । ମାଣିକ କହିଲା, ପୁନି ଏ ଭର୍ତ୍ତରଟା କଣ
 ହଉଛି । ମୁଁ ହସି ହସି କହିଲି, ତୋ ସୁନ୍ଦର ରୂପକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ତୋର
 କର ପର ଏ ଭର୍ତ୍ତରଟାକୁ ଦୂତ କରି ପଠେଇଛି ଲେ । ଦେଖୁନୁ ତୋ ମୁହଁକୁ
 କିମିତି ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଦେଖୁଛି । ଆଉ ଗୁଣ୍ଟି ଗୁଣ୍ଟି କରି କହୁଛି, ମାଣିକ ତୋ ବରଟି
 ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର । ପାଠିଏ ବରପର ବୁଢ଼ା ହେଲେ କଣ ହେବ—ପାକୁଆ ପାଟିରେ
 ପାନ ଖାଇଲେ କେଶ୍ ମାନେ—ଠିକ୍ ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ପରି । ମଧୁଗନ୍ଧା ରାତିରେ
 ଯେତେବେଳେ ଠାକର ଗାଲିଦିଟା, ଲମ୍ବା ନାକ ଓ ଜନ୍ମି ମଞ୍ଜିଠୁ ତୋର ମୁହଁ
 ଦେଖା ହେବ—ସେତେବେଳେ କଣ ମାଣିକର ଆଉ ମୋ କଥା ମନେ ଥିବ ।
 ପତି ଲୋଲି ତୋତେ ସେ କୋଲକୁ ଟାଣି ନେଇ ତୋର ଏଇ ତୋର ମୁହଁରେ
 ବୋକ ଦେଲା ବେଳେ, ତୁ ଯେମିତି ଭୁତ ବୋଲି କହି ନ ଡରୁଲେ !
 ଦିହେଁ କରି କରି ହୋଇ ହସି ଉଠିଲୁ । ମାଣିକ କହିଲା, କାହିଁକିଲେ ମୋର
 କାହିଁକି ବୁଢ଼ା କର ହେବ—ତୋର ହେଉନି । ଏତିକିବେଳେ ଭର୍ତ୍ତରଟା ଥିଲା
 ଥିଲା ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଉଡ଼ିଗଲା । କହିଲି, ଦେଖ ମାଣିକ ତୋର ଏଇ ଦିଗରେ
 ଦାହାଘର ହେବଲେ । ଭର୍ତ୍ତରଟା ପରା ଖବର ଦେଇ ଉଡ଼ିଗଲାଣି । କଥା ସରିଲା

ବେଳକୁ ଜନ୍ମି ତୋଳା ସରଥଲ । ବାରିରୁ ଜନ୍ମିତକ ଆଣି ଘରେ ରଖି ପୋଷଣ
ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲୁ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ସାହୁ ପାର ହୋଇ ଆସିଲେ ରାସ୍ତା କରକୁ ଗାଁ ପୋଷଣ । ପୋଷଣ ହୁଡ଼ା
ଉପରେ ମସ୍ତକେ ଏକ ଝଙ୍କା ରେଗଛ ପୋଷଣକ ଅଧେ ଛୁଇଁ କରି ରଖିବ ।
ପୋଷଣରୁଁରେ ରାଜତର ବୁଡ଼ାବାପ ପଥର ପାହାଚ ବାଜି ଦେଇଛନ୍ତି । ପୋଷଣ
ସେପଟରେ ତାଳ ଗଛ ଦଶ ବାରିଟା ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ହେଲ ପରି ଲାଗି ଲାଗି ହୋଇ
ପାଣି ଦରପଟରେ ନିଇତି ମୁହଁ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ତାଳଗଛ ଉପରେ ବାସ୍ତା
ଚଢ଼େଇଙ୍କର ଫସାଗୁଡ଼ା ତଳକୁ ଓହଲିବ ।

ଆମେ ଦିହେଁ ପୋଷଣ ପାଣି ଭିତରକୁ ପଶିଲୁ । ଆଗରୁ କାଞ୍ଚନ ଅପା, କନକ-
ନାନା, ସୁମୀବୋଉ ଖୁଡ଼ୀ ପ୍ରଭୃତି କେତେ ମାଇପେ ଗାଧୋଉଛନ୍ତି । ପୋଷଣ
ଭିତରେ ଗାଧୋଉ ଗାଧୋଉ ମାଣିକ କହିଲୁ, ଦେଖିଲେ ପୁନି କି ସୁନ୍ଦର ପଦ୍ମ
ଫୁଲଟିଏ ଫୁଟିବ । ସତେ, ଫୁଲଟିକ ଦେଖି ଭାରି ଲୋଭ ହେଲା । ମନ ହେଉଥାଏ
ପାଣି ଭିତରକୁ ପଶି ତୋଳି ଆଣିବାକୁ କିନ୍ତୁ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ସୁମୀ ବୋଉ
ଖୁଡ଼ୀ ଦେଖିଲେ ଗାଲି ଦେବ ।

ଟିକିଏ ପରେ ସୁମୀବୋଉ ଖୁଡ଼ୀ ଗାଧୋଇ ସାରି ଚାଲିଗଲା । କହିଲୁ, ମାଣିକ
ଦଉଡ଼ି ଯା—ସେ ଫୁଲଟା ଛୁଣାଇ ଆଣିବୁ । ମାଣିକ ସେ ଫୁଲଟାକୁ ଆଣି ମୋ
ହାତକୁ ଦେଲା । ଫୁଲଟିକୁ ଅତି ଯତନରେ ପଥର ପାହାଚ ଉପରେ ରଖି ଲୁଗା
ଚପୁଡ଼ିଲା । ମାଣିକକୁ ଡାକ କହିଲୁ, ଚାଲି ମାଣିକ ଡେଇଁ କରନା । ମାଣିକ
ଉଠି ଲୁଗା ଚପୁଡ଼ିଲା । ହାତରେ ମୁଁ ସେ ପଦ୍ମଫୁଲଟାକୁ ଧରିଥାଏ । ଦିହେଁ
ଗାଧୋଇ ସାରି ପାହାଚ ଉପରୁ ରାସ୍ତାକୁ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ହଠାତ୍ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା
ମୋର ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଉପରେ । ଗୋପଭାଇ ହସି ହସି ପୋଷଣରୁଁ ଆଡ଼କୁ
ଆସୁଛନ୍ତି । ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼ିଲା । ଫୁଲକୁ ଦେଖି ସେ ଏକଲଗେ କେତେ
ରକମ ଅର୍ଥ କରିବେ ।

ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଡରରେ ଫୁଲଟାକୁ ରାସ୍ତାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ଆମକୁ ଦେଖି
ଗୋପଭାଇ ସେତେବେଳକୁ ମୁରୁକି ହସା ଦେଲେଣି । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାଲି ଚାଲି
ବାଆଁରେଇ ଅନାଇଲା ବେଳକୁ ଦେଖେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଦିଇଟା ଆମ ଉପରେ ଲାଗି
ରହିବ । ଓଡ଼ାଲୁଗା ଦେହ ମୁଣ୍ଡରେ ଜଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ଭାରି ଅଡୁଆ ଅଡୁଆ
ଲାଗିଲା । ଦିହେଁ ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ପାଦ ପକାଇ ଆଗକୁ ଚାଲିଲୁ ।

ରାତିରେ—

ସବୁଦିନ ପରି ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦିଆ ମାରି ଜହ୍ନମାମୁଁ ଆକାଶରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇଲେ । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଆମ ଘର ଦୁଆର ହସି ଉଠିଲା । ଭାତ ରନ୍ଧି ସାରି ତଥଣ ବସାଇଛି, ମାଣିକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ବୋଉ ନ ଥାଏ । ମାଣିକ କହିଲା—ପୁଅ, ଆ ଦୁଆରେ ବସି ଖୁସିଗପ କରନା । ଅଟ୍ଟା କରି କହିଲି, ତୋର ସିନା ବାହାଘର ଦିନ ପାଖେଇ ଆସୁଛି ବୋଲିଲେ ମାଣିକ, ମନଟା ଯାଇ ଦୂର ପବନରେ ଉଡ଼ୁଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ଖୁସିଗପ, ମିଠା କଥା ସବୁ ତତେ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ଆମର କଣ, ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ା ପିତା । ମାଣିକ କହିଲା, ହଉଲେ ରହ ରହ ଟୋକି ତୋର ତ ପୁଣି ଦିନକାଳ ଆସିବ । ନୃଶୁର ଶୀତ ପଛେ ପଛେ ବସନ୍ତ ଆସିଲେ କୋଇଲିଟା ସିମିଡ଼ ପ୍ରେମରେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ ଆମ୍ଭ ବେଲର ମଝିଆ ବାସନା ଭିତରୁ ଗାଏ “କୁହୁ” “କୁହୁ” ସିମିଡ଼ିଲେ ଦିନେ ତୋର ଯଉବନରେ ଅଦିନ ମଳୟର ପରଶ ଚହଟି ଦିବ । ଆଉ ତୁ ବି ପ୍ରେମରେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ କହୁ, ମାଣିକ ! ଏଇ ଜୋଛନା ରାତିଟା କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଲେ—ଜମିତ ତ ମୁଁ ଆଗରୁ ଜାଣି ନଥିଲି । ମୁଁ କହିଲି, ଯାଲେ ଥୋବସା—ତୋ ପରି କଣ ମୁଁ ହେଉଛି । ମାଣିକ ହସି ହସି କହିଲା, ଭୁଲିଯା ଗଛ, ଆହା ଆହା କିଛି ଜାଣେ ନା । ଏତିକି କହ ମୋ ଗୁଡ଼ିରେ ହାତଟା ମାରିଦେଲା । ଚଢ଼ି ଉଠି କହିଲା, ମାଣିକ ତୋର ବଜାରୁଣୀ ଡଙ୍ଗା ଏ ଯାଏ ଗଲା ନାହିଁ । କାଲି ସକାଳେ ପରା ବା’ସା ହେଇ ଘର ସଂସାର କରିବୁ । ମାଣିକ ମୋର ମୁହଁଖିଙ୍କରା କଥା ଶୁଣି ରାଗିଗଲା । ମୁହଁ ଶୁଖେଇ କହିଲା, ହଉଲେ ଆମ ବଜାରୁଣୀ ଆମଠି ଥାଉ । ତୋ କତିକି ବଲେ ବଲେ ଆସୁଛି ବୋଲି ଅସୁଖ ଲାଗୁଛିତ ମନା କରି ଦେଉନୁ । ଏତିକି କହ ଘୋଷା ହୋଇ ଚାଲି ଯିବାକୁ ବସିଲା । ମନଟା ମୋର ଦୁଃଖରେ ନଇଁଆସିଲା । ସତେ, ମାଣିକକୁ କାହିଁକି ଏଡ଼େ କଥାଟା କହିଦେଲି । ମାଣିକ—ଠିକ ଆକାଶର କୁଲିକୁଲିଆ ଟିକି ଜହ୍ନଟି ପରି ସୁନ୍ଦର ଏଇ ମାଣିକ । ଷଷ୍ଠକରେ ସେ ପରକୁ ଆପଣାର କରିନେବ—ପର ପାଇଁ ଜୀବନ ଦେଇଦେବ । ଡବଡବଟା, କେତେବେଳେ କଣ କହେ—ତା’ କଥାକୁ କେହି ଧରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୋତେ ପୁଣି ସେ ଜୀବନୁ ଅଧିକ କରେ । କାହିଁକି ମୁଁ ତା ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେଲି ।

କଥା ବାଆଁ ରେଇ ତା ହାତ ଧରି କଥାଁଲେଇ କହିଲା, ମାଣିକ ସତେ କଣ ରାଗିଲା—ମୋ ରାଣ ଏଇ ଟିକିକ କଥାକୁ ଭୁଲିଯାଆ । ସେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ, ହାତ ଛୁଆଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ହସି ହସି କହିଲା, ମାଣିକ ଫେରି ଆ—ତମ ଭାଇଙ୍କ ରାଣ । ହଠାତ୍ ମାଣିକ ଶୁଣିଲା ମୁହଁରେ ହସ ଉକୁଟି ଉଠିଲା । ଫେରି ଆସି ମୋ ପିଠିରେ ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ କରି ଦା’ବଧା ଥୋଇଦେଲା । କହିଲା, କାହିଁକି ମୋ ଭାଇ ରାଣ ପକାଇଲା ।

ମୋ'ଭାଜ ଦୁଃଖରେ ନା ସୁଖରେ । ମୋ ଭାଇକ ଖାଇବାକୁ ଦେଉ ନା ପିଇବାକୁ ଦେଉ । ହସି ହସି କହିଲି, ସତେ ମାଣିକ ତମ ଭାଇ କେବେ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେଦିନୁ ତ ଗଲେଣି ।

କାହିଁକି ଲେ, ମୋ ଭାଇକ ଏତେ ପାଣି ପକେଇ ଖୋଜୁଛୁ । ମୋ ଭାଇକି କାହା ହେବୁ କି ?

ଯୋଉ ସୁନ୍ଦର ଭାଇ ତ ?

ସତେ, ବଲେଇ ଆଖିବୁଜି ଦୁଧ ପିଉଛି । ମୋଟେ ମୋ ଭାଇ ସୁନ୍ଦରକି—ମୋଟେ ମୋ ଭାଇକ ଭଲ ପାଉକି । ସେଇଥିପାଇଁ ପିଲବେଳେ ମୋ ଭାଇକ ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ବଣା ହେଉଥିଲୁ—ତୁ ସେଇ ପୁନି ନାଁ ! ଯା' ଲେ ସେ ଫୁଟାଣୀ କଥା ଆଉ କା.....

କଥା ପାଟିରେ ଅଛି ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ପଚାରିଲା—ପୁନି, ରୋଷେଇ ସରିଲା ? ଦେଖିଲି ତଥଣ ହୋଇଗଲାଣି । କହିଲି, ହଁ ବୋଉ, ଟୁନ ଦାଣ୍ଡରେ ଖେଳୁଛି—ଡାକି ଆଣ—ଖାଇବା । ବୋଉ ଟୁନ, ଟୁନରେ ଡାକି ଦାଣ୍ଡକୁ ଗଲା । ମାଣିକ କହିଲା, ଯାଉଛି ପୁନି । କହିଲା, କାଲି ଆସିବ—ତାଙ୍କର ରାଣ ।

ପୁଣି କା' ରାଣ ପକାଇଲା । ଫେରି ପଡ଼ି ମାଣିକ କଟମଟ ଆଖିରେ ଅନାଇଲା । ତମ ଭାଇଙ୍କ ରାଣ ନୁହେଁ ମ, ତମ ବରଙ୍କ ରାଣ ।

ପୋଡ଼ାମୁହଁ ଖାଲି ଚର ଚର ଦୋଲ ପାଣି ପିଉନୁ, ଏତେ ଯଦି ମନ ହେଉଛି ମୋ ଭାଇଙ୍କି ଚର କରି ମୋ ନୁଆଦୋଉ ହେବୁ ଆସୁନୁ । ଚୁଲିମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଜିଶାଟା ଆଣି ମାଣିକକୁ ମାରିବାକୁ ଦଉଡ଼ିଲି ; କିନ୍ତୁ ମାଣିକ ହସି ହସି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା—ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଗୁଡ଼ରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ମାଣିକର କଥା କେଜ ପଦ ମନରେ ଗୁରେଇ ଉରେଇ ହେଲା । ମଧୁଭାଜ, ସତେ ମଧୁଭାଜଙ୍କି ମୁଁ କେତେ ଭଲ ପାଉଥିଲି । ମଧୁଭାଜଙ୍କି ପାଇବା ପାଇଁ ମନରେ କେତେ ସୁନେଲି ଛବି ଆଙ୍କୁଥିଲି, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବାଟରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଆଉ ଜଣକର ସ୍ନେହ ମୋତେ ଆଜି ଅନ୍ଧ କରି ଦେଇଛି । ବାଟ ଭୁଲି ଅମଡ଼ା ପଥରେ ଚାଲୁଛି । ସତେ କଣ ଏଇ ପଥରେ ମୋର କଣ୍ଠା ଝଟା କିଛି ନାହିଁ ! ସତେ କଣ ଏଇ ଅମଡ଼ା ପଥ ଫୁଲ ପରି ସୁକୋମଳ ହେବ ! ଗୋପଭାଜ—ସତରେ ଗୋପଭାଜ କଣ ମୋର ହେବେ—ମୋତେ ନିଜର କରିବେ । ମସୃତକା ପଛରେ ଦଉଡ଼ୁ ନାହିଁ ତ ? ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ହୃଦୟ ଭିତରୁ କେହି ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଭାବନା ଦଉଡ଼ିଲା ଆଗକୁ.....

ଦିନ ହେଲ କାହିଁକି ଗୋପସୁଦେବ ଦେଖା ନାହିଁ । ଆକାଶରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ବଉଦ ଥିବ ପବନରେ ଭାସି ଚାଲୁଥିଲା । ତାରାଗୁଡ଼ା ମିଞ୍ଚି ମିଞ୍ଚି ହୋଇ ଜଳୁଥିଲେ, ଜଳୁ ଖେଳୁଥିଲା ଲୁଚକାଳି । ପୃଥିବୀ ଉପରେ କେତେବେଳେ ଅଧେ ଆଲୁଅ—ଅଧେ ଛାଇ । ଭାବନା ବାଦଲ କୁଟି ଚାଲି ଆଗକୁ—ମନ ଖେଳେ ଲୁଚକାଳି ଠିକ୍ ଏଇ ସରଗର ଶଶୀ ପରି—ହୃଦୟରେ ତା’ର ଛାଇ ପଡ଼େ—ବେଳେ ବେଳେ ଆଲୁଅ । ଛାଇ—ହୃଦୟରେ ଗହର ଦାଗ ଟାଣିଦିଏ । ସେ ଦାଗ ଲିଭେ ନା । ମଣିଷ ଝୁର ଝୁର ଝୁର ପଡ଼େ । ଆଲୁଅ ପଡ଼େ—ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚି ଉଠେ—ସମୁଦ୍ରରେ ଡେଇ ପରି । ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ଆନନ୍ଦ, ବିରହ ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଠିକ୍ ଏଇ ଛାଇ, ଆଲୁଅ ପରି । ସେଇଆକୁ ସାଥୀ କରି ଦିନର ମଣିଷ ମାଟି, ଗୋଡ଼ମିଶା ଧୁଳିର ଧରଣୀରେ ଆଗେଇ ଚାଲେ ।

ମାଉସୀ ମାଉସୀ କିଏ ପଦାରୁ ଡାକିଲା । ଭାବନାର ତନ୍ମୟ ମୋର ଭାଜିଗଲା । କାନ ପାରିଲି, ଗୋପସୁଦେବ ସ୍ଵର । ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ଖୋଲି ଦେଲି । ସେ ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ମସିଣାଟା ଆଣି ଦୁଆରେ ବସୁଇ ଦେବାକୁ ଗଲି । ସେ ମସିଣାଟାକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ, ଆଉ ଆଉ, ନିତି ଦିନିଆ କୁଣିଆଙ୍କର ମସିଣା ଲେଡ଼ା ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହା କହି ତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଆମ ଚାଲ ଡେଇଁ ମେଞ୍ଚାଏ ଜନ୍ମ ଆଲୁଅ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ମୁଁ କହୁ କହିଲି ନାହିଁ । ଘଡ଼ିଏ କାଳ ମାରବରେ ବଢ଼ିଗଲା ପରେ ପାଟିଟା ଖଜବଜ ହେଲା । କହିଲି, ଦିନ ହେଲା କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଗୋପସୁଦେବ—କାହିଁକି ଦେଖା ନ ଥିଲା । ସେ କହିଲେ, ଆଉ ଦିନ ଦିନ ଗଲେ ଦୁର୍ଗାପୂଜା । ସେଇଥିପାଇଁ ଟିକିଏ

କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲି—ଏଥାଡ଼େ ଆସି ପାରିନା । ମନଟା କିନ୍ତୁ ତୋରି କନ୍ଦରେ ପଡ଼ିଥାଏ । କହିଲି, ବଡ଼ଲେକର ଲଗାମ ମୁକୁଳା ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା ମନଟା କା'କନ୍ଦରେ ଥିବି ହୋଇ ରହି ପାରେନା ଗୋପଭାଇ—ସେ ସବୁବେଳେ ବୁଲୁଥାଏ ।

କିନ୍ତୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଯଜ୍ଞର ସ୍ନେହ କୋରଡ଼ା ମାଡ଼ରେ ପୁଣି ତ ଆସୁଥିଲା ହୁଏ । ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ, ମୈତ୍ରୀ ହୃଦୟକୁ ହୃଦୟ ସହିତ ଗଢ଼ିରଖେ । ଗୋଟିକର ଅଭାବ ଦୃଷ୍ଟିରେ—ଜୀବନର ସବୁ ରହସ୍ୟ ଏ ଖଣ୍ଡିଆ ଦରପନ୍ଥାଟିଆ । କହିଲି, କେଜାଣି ଗୋପଭାଇ, ସେ ସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରେ ନା । ଖାଲି ଏତିକି ଜାଣେ—ବଡ଼ଲେକର ମନ ଚିରଦିନ ବଡ଼—ଆଖିଟା ବ ବଡ଼—ବଡ଼ଲେକର ସବୁ ବଡ଼ । ଗୋପଭାଇ ହସିଲେ । କହିଲେ, ପୁନି ଦୁନିଆଁ ବହୁ ଦୂରରେ ତୁ—କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ । ଦି'ଦିନ ପାଇଁ ମଣିଷ ଆସେ ଏଇ ମାଟି ଗୋଡ଼ ଶୁଭାଙ୍ଗକୁ, କେହି ବଡ଼ ନୁହେଁ କି କେହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନୁହେଁ । ଅହମିଆର ମାୟା ଜାଲ ଭୁଟିଲେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ହସି ହସି ପୁଣି ଦିନେ ସମସ୍ତେ ଫେରିଯିବା ଏଇ ମାଟି ମାଆ କୋଳକୁ । ବଡ଼ଲେକ କି ଗଣ୍ଡାବର କିଛି ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବ ରହିବ ନାହିଁ । ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଏଇଟା ଅନ୍ତରର କଥା କି ମୋର ମନ ରଖିବାକୁ କହିଲେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । କହିଲି, ସତେ କଣ ତା ହେଲେ ଆମ ପରି ଗଣ୍ଡାବରୁଡ଼ାକୁ ଗୋପଭାଇ ଏତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସେ ମୋ ଗାଲରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚୁପୁଡ଼ାଟି ବସାଇ କହିଲେ, ହଁଲେ ହଁ । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି । ଦେଖିଲି, ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ନୟନରେ ମୋର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଛନ୍ତି । କଣ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ବାସନା ସତେ ଯେପରି ଆଖି ଭିତରେ ଜଳି ଉଠୁଛି । ଲଜ ମାଡ଼ିଲା—ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲି ।

ଟିକକ ପରେ ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ବୋଉକୁ ଦେଖି ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ମାଉସୀ ଦଣ୍ଡାବ ବେଳକୁ ଚାରିଦିନ ପାଇଁ ପୁନିକି ଆମ ଘରକୁ ପଠାଇବ । ଆଗରୁ କହି ରଖିଲି । ନ ପଠେଲେ ବୋଉ ଭାରି ରାଗ ହେବେ । ଭାରିଲି, କହିଦେବି କି ବୋଉ ରାଗ ହେବେନା—ନଜେ । କିନ୍ତୁ ବୋଉ ସାମନାରେ ଉଣ୍ଡ କଥା ଉଣ୍ଡରେ ରହିଲା । ବୋଉ ନାଁରେ ଛଳନା କରି ମୋତେ ପାଖକୁ ନେବା ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶାନ୍ତିମତ ଫିକର । ବୋଉ କହିଲା, ହଉ ଗଲେ ଯିବ । ତୁ ଯେତେବେଳେ କହୁଛୁ—ତୋ କଥାରୁ କଣ ମାଉସୀ ବାହାର ଯାଉଛି ସେ—ଏତେ ତାରିଦା କରୁଛୁ । ବୋଉ କଥା ଶୁଣି ଗୋପଭାଇଙ୍କର ମୁଖ ଅଜଣା ଆନନ୍ଦରେ ଉଜଳି ଉଠିଲା । କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ପରେ ରାତି ତିନି ଘଡ଼ିକି ଗୋପଭାଇ ବିଦା ହେଲେ ।

ଭବନା ଚେଇଁ ଉଠିଲା ମନରେ । ଗୋପଭାଇ କାହିଁକି ମୋତେ ଏତେ ପାଖକୁ ଟାଣି ନେବାକୁ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ? ଛଳନା କରି ମୋତେ ଠକୁ ନାହାନ୍ତି ତ ? ନା ନା

ଗୋପଭାବ ସେପରି ନୁହଁନ୍ତି । ମନଟା ଗୋପଭାବଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହରେ ଭାଗ୍ୟ ହୋଇ
ଉଠିଲା । ଇଚ୍ଛା ହେଲା ଯାଇ ତାଙ୍କ କୋଳରେ ଲେଟିପଡ଼ି କହିବାକୁ, ଗୋପଭାବ
ପୁନି ଯେ ତୁମର—ତୁମର ସ୍ନେହରେ ସେ ଆଜି ଅଛୁଣୀ ହୋଇଯାଇଛି । ସୁଆଡ଼େ
ତମେ ହାତ ଧରି ନେବ—ସେ ଚାଲିବ । ଭଲ ବାଟ ହେଉ ବା ଖସଡ଼ା ବାଟ ହେଉ
ସେ ତୁମର ପଥରେ ପଥୁଣୀ ।

ଶରତର ବରଷା ଧୁଆ ମାଲ ଆକାଶରେ ଦେଖା ପୂଜାର ଆନମନା ଶଙ୍ଖ ବାଜି
ଉଠିଲା । ଦିଗ-ଦିଗନ୍ତ ତାରି ପ୍ରତିଧ୍ବନି ଗାଇ ଉଠୁଥାଏ । ନଈ ପଠାରେ ଛଣ
ଫୁଲ ହସି ହସି ଲେଟି ପଡ଼ୁଥାଏ । ପୃଥିବୀର ମାଟି ଶରତ ଶୋଭାରେ
ଭରିସି ଯାଇଥାଏ ।

ଆଜି ସପ୍ତମୀ । ରାଉତରା ଘରେ ଦେଖା ପୂଜାର ଧୁମ୍‌ଧାମ୍ । ଗାଁରେ ଆଉ ଦି'ଜାଗାରେ
ଦେଖା ପୂଜା । ପାଟକାଳା, ତେଲଙ୍ଗି ବାଜାରେ ଗୀତା ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠୁଥାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ
ମୁହଁରେ ହସ—ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ ଆନନ୍ଦ ଓ ଆଲୋକ ।

ସଞ୍ଜବେଳେ ମାଣିକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । କହିଲା, ପୁନି !...ଏ ବର୍ଷ ଗୋପଭାବଙ୍କର ଭଲ
ଯାହା ଦଳ ଆସିଛନ୍ତି । କାଲି ଯାହା ହେବ । ମୁଁ ଆସି ଏଇଠି ଶୋଇବି, ରାତିରେ
ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଯାହା ଦେଖି ଯିବା । କହିଲା, ହଁ ମାଣିକ ତୁ କାଲି ସଞ୍ଜବେଳୁ
ଚାଲି ଆସିବୁ । ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଦେଖା ଦେଖି ଯିବା—ପୁଣି ରାତିକ ଯାହା ଦେଖି ଯିବା ।
ମାଣିକ ହଁ ଭରିଲା । ତା'ପରେ ନିତି ଦିନଆ ପୁଣ-ଦୁଃଖ ପରେ ସେ ଘରକୁ
ନେଉଟିଲା । ମନେ ପଡ଼ୁଥାଏ, ଗୋପଭାବ କହିଥିଲେ ଦେଖା ପୂଜାକୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ
ନେବା ପାଇଁ । କାହିଁ ଆଜିତ ଆସିଲେ ନାହିଁ ! ବୋଧହୁଏ କାଲି ଆସିବେ—
ମନକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଲା ହୃଦୟ ।

ତହିଁଆର ଦିନ ଅନେଇ ଅନେଇ ସଞ୍ଜ ବୁଝିଲା । କାହିଁ ଗୋପଭାବଙ୍କର ଆଜି ବି
ଦେଖା ନାହିଁ । ମନ ବିଡ଼ୁଥିଲେ ନା କଣ ! କିଏ ଜାଣେ ବଡ଼ଲୋକ—ହୁଏତ
ଭୁଲି ଯାଇଥିବେ । ବୋଉ ଯାଇଥାଏ ରାଉତରା ଘରକୁ ଦିନରୁ । ଗୋପଭାବ
ବୋଉକୁ ଖବର ଦେଇଥାଏ । ଭାବିଲା, ବୋଉ ଆସିଲେ ସବୁ ଖବର ଜଣାଯିବ ।

ସଞ୍ଜ ବୁଝିଲା । ଜନ୍ମ ଆଲୁଅରେ ଆମ ଘର ଦୁଆର ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିଲା । କଇଁଫୁଲ
ମୁହଁରେ କିଏ ହସ ମେଞ୍ଚାଏ ବୋଲିଦେଲା । ଶେଫାଳୀ ଗଛ ଶ୍ରେରେଇ ସମୀର
କୁଟୁଥାଏ ଦେଖାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ତା'ର ବନ୍ଦନା ଜଣାଇବାକୁ ।

ଭାତ ଗାଳୁଥାଏ । ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଶୁଖିଲା ମୁହଁଟା ତା'ର ଜନ୍ମ ଆଲୁଅରେ
 ଟେକି ଟାରି ହେଉଥାଏ । ପରୁରୁଲି, ବୋଉ ଗୋପଭାଜ ଏଡ଼େ ଠକ—କହୁଥିଲେ
 ପରା ମୋତେ ନେମାକୁ—ଖୁବ୍ ତ ନେଲେ ! ବୋଉ କହୁଲା, ଗୋପକୁ ଦି'ଦିନ
 ହେଲ ଜର । କାଲି ଟିକିଏ କମ ଥିଲା—ଆଜି ଜରର ପ୍ରକୋପ ବେଶି । ରାଉତରା
 ଘରେ କାହାର ମନରେ ସୁଖ ନାହିଁ । ମନ ସୁଖ ଥିଲେ ସିନା ସବୁ ସୁଖ । ମନ
 ଅଶାନ୍ତ ଥିଲେ ସବୁ ସୁଖ ସୁଆଦ ପିତା । ବୋଉ କଥା ଶୁଣି ମୋ ଦେହରେ ଯେପରି
 କିଏ ପିନ୍ଧୁଣ୍ଡା ଫୋଡ଼ି ଦେଇଗଲା । ଯେଉଁ ମନ ଦଣ୍ଡକ ଆଗରୁ ଗୋପଭାଜଙ୍କି
 ଭୁଲ ବୁଝୁଥିଲା, ସେଇ ମନ ପୁଣି ମୋର ବଦଳିଗଲା । ଆହା ଗୋପଭାଜ ! ସତେ
 କ'ଣ ଜାହାଣୀ ଜର ମୋର ଗୋପଭାଜଙ୍କ ସବୁ ସୁଖ ସରାଗ ଜାଲି ପୋଡ଼ି ଦେଇଛ !
 ଗୋପଭାଜଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା କଲା ପଡ଼ି ଯାଇଥିବ । ହସ .ନଥିବ—ଶୁଖିଲା
 ମୁହଁ । ମନ ହେଉଥାଏ ଗୋପଭାଜ କତିକି ଦଉଡ଼ି ଯିବାକୁ—ତାଙ୍କର ସେବା
 କରିବାକୁ ।

ଏତିକିବେଳେ ମାଣିକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । କହୁଲା, ଚାଲି ପୁନି ଦେଖା ଦେଖି ଯିବା ।
 ମନର ସବୁ ସରାଗ ମୋର ମଉଳି ଯାଇଥିଲା । କହୁଲା, ତୁ ଯା ମାଣିକ, ମୁଁ କାଲି ଯିବି ।
 ସେ ଗୁଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ହାତଧରି ଟାଣିଲା କହୁଲା, ତୁ ନ ଗଲେ ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । ମନ
 ଦୁଃଖ ମନରେ ମାରି ମାଣିକ ସାଥରେ ଗଲା । ରାଉତରା ଘର ଦେଖା ଦେଖିଲା
 ବେଳେ ମନଟା ମୋର ଗୋପଭାଜଙ୍କି ଖୋଜୁଥିଲା । ମନ ହେଉଥାଏ ତାଙ୍କ ଘରକୁ
 ଯାଇ ଗୋପଭାଜଙ୍କି ଦେଖିବାକୁ—କିନ୍ତୁ ମାଣିକ ଥାଏ ବୋଲି ଗଲା ନାହିଁ । ଦେଖା
 ଦେଖି ଫେରିଲା । ମାଣିକ କହୁଲା, ରାତିରେ ଯାତ ଦେଖିଯିବୁ ନାହିଁ ପୁନି ?
 ମନା କଲି । କହୁଲା, ତୁ ଯା' ମାଣିକ, ଆଉ କା ସାଥରେ ଯିବୁ ? ସେ ମୋ
 ହାତଟା ଧରି କହୁଲା, ସତ କହୁ ପୁନି ତୋର କଣ ହେଉଛି ? ତୋ ମୁହଁଟା କାହିଁକି
 ଶୁଖି ଯାଇଛି ? କିଛି କହୁ ପାରିଲି ନାହିଁ । କିଏ ଯେପରି କଣ୍ଠରୋଧ କଲା । ସେ
 କେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲା—କିନ୍ତୁ ତଥାପି ମୋଠୁ କଥା ନେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଖିରୁ
 ମୋର ଲୁହଧାର ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା । ମାଣିକ କାନ୍ଦଲା । କହୁଲା, ପୁନି କହୁବୁନି
 କ'ଣ ହେଉଛି ? ମିଛରେ କହୁଲା, ବାପାଙ୍କ କଥା ବାର ବାର ମନେ
 ପଡ଼ୁଛି—ଅତୀତ ଯେପରି ଛଲ ଛଲ ହେଇ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖାଯାଉଛି ।
 ମାଣିକ ଭୁଲିଗଲା—ମୋ କଥାକୁ ସତ ମଣିଲା । ସେ ଜାଣିଲା ନାହିଁ ମୋ ଅନ୍ତରର
 ଅରୁଣା ଭାଷା । ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଦୁନିଆରେ ସମସ୍ତେ କମିତ—କିଏ
 କାହାର ଅନ୍ତର ବୁଝେ ?

ରାତିରେ ଭଲ କରି ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ତା' ପରଦନ । ଗୋପଭାଜଙ୍କି ଦେଖି-
 ବାକୁ ମନଟା ସବୁବେଳେ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା । ବୋଉକୁ କହୁଲା, ବୋଉ ଗୋପ

ଭାଇଙ୍କ ଟିକେ ଦେଖିଯିବ । ବୋଉ ଭାଜି ହେଲା । କହୁଲା, ଗୁଲ, ସେ ତୋତେ କେତେ ଭଲ ପାଏ, ଅଧୁନା ବେଳେ ତୁ ଟିକେ ତାକୁ ନ ଦେଖି ଗଲେ ସେ ଭାରି ଦୁଃଖ କରିବ । ମନେ ହେଲା ବୋଉ ଯେପରି ଆମ ଦୁହଁଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାର ସନ୍ଧାନ କେଉଁଦିନୁ ପାଇ ସାରିବ ।

ମୁଁ ଗଲବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ନିଦ ହେଇଛି । ମାଉସୀ କହିଲେ, ପୁନି ତୁ ଯା —ତା ପାଖରେ ବସିଆ, ନିଦରୁ ଉଠାଇବୁନି । ମୁଁ ଖଟ ଉପରେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ଅନାଇଲି, ଦିନଟା ଦିନ ଜରରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟା ଶୁଖି ପାଉଁଶିଆ ଦେଖାଯାଉଛି । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ମାରି ଆଉଁଶି ଦେବାକୁ ଲାଗିଲି । ଟିକିଏ ପରେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ମୋ ଆଡ଼କୁ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଲେ । କହିଲେ, ଏତେ ଦିନେ ପୁନି ମନେ ପଡ଼ିଲା ! କହିଲି, ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣିଥିଲି ଗୋପଭାଇ ତମ ଦେହ ଇମିତି ଖରାପ ବୋଲି ! କାଲି ରାତିରେ ବୋଉ କହିଲାରୁ ଯିନା ଜାଣିଲି । ମୁଁ ତ ଆଉଁଶ ତମ ଉପରେ ଘୋଷା ହୋଇଥିଲି । ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, କାହିଁକି ତୋତେ ଆଣିବାକୁ ଯାଇ ନ ଥିଲି ଫୋଲି ? ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ହଁ କଲି । ସେ ମୋ ଗାଲରେ ଗ୍ରେଟ ଗୁପୁଡ଼ାଟିଏ ବସାଇ ଦେଲେ । ପଚାରିଲି, ଦେହ କିପରି ଅଛି ? କହିଲେ, ଦେହ ଆଜି ଭଲ ଲାଗୁଛି —କାଲି ପଥର ଆଡ଼କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ମନେ କରୁଛି । କହିଲି, ସତେ ଗୋପଭାଇ ବୋଉଠାରୁ ତମର ଦେହ ଖବର ଶୁଣି କାଲିଠୁ ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ । ରାତିରେ ତମର କଥା ଭାବି ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । କେତେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକିଛ — ଠାକୁରେ ଗୋପଭାଇଙ୍କି ଭଲ କରିଦିଅ । ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, କାହିଁକି ମୁଁ ତୋର କିଏ କି ଏତେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଚୁ ? ମୁଁ ମରିଗଲେ ତୋର କ'ଣ ହୋଇଯିବ ? କହିଲି, ଗୋପଭାଇ ଯିମିତିକା କଥା କହିବ ନାହିଁ । ମୋର ମୁହଁ ଶୁଖା କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଓଠରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ବିଛାଣାରୁ ଉଠି ବସିଲେ । ଆଡ଼କୁ ସାଡ଼କୁ କ'ଣ ଦେଖି ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ମୋ ଗାଲରେ ସରୁ ଚୁମ୍ବନ ଆଜି ଦେଲେ । ଲଜରେ ମୁଁ ଉଠି ପଳାଇଯାଇ ବସିଲି । ସେ ମୋ ହାତ ଭିଡ଼ି ଧରିଲେ ଜୋରରେ । କହିଲି, ଛୁଃ ଗୋପଭାଇ ତମ ଦେହ ଖରାପ —ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ଦିଅ । ସେ ହାତଟା ଅନିଚ୍ଛାରେ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ । କିଛି ନ କହି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମନେ ହେଲା, ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୁ ମୁଁ ଭଲକରି ପୂରଣ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ରାଗିଗଲେ । କହିଲି, ଗୋପଭାଇ ଯାଉଛି । ସେ ହଁ କି ହଁା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ପିଲଲିଆ ଘୋଷା ଦେଖି ମୁଁ ହସି ହସି ପଦାକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି ।

ମାଉସୀ ମୋତେ ଓ ବୋଉକୁ ଖାଇବାକୁ କହୁ ଚାଲିଯିବା ଜଳଖିଆ ନେଇ ଆସିଲେ । ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ବୋଉ ସାଥୀରେ ଲଜ ଲଜ ହୋଇ ଖୋଇଲି । ମାଉସୀ କହିଲେ କଲେ ପୁନଃ; ତୋ ଘର ପରା କିଏ—ଏତେ ଲଜ କରୁଛୁ କଣ—ମାଆଟା ପରା, ପେଟ ପୁରେଇ ଖା । ମାଉସୀଙ୍କ ଆଦର ବୋଲା କଥା ଶୁଣି ଖାଇବି କ’ଣ ପେଟଟା ଆଗେ ପୁରୁଗଲା । ଖାଇସାରି ବୋଉ ସାଥରେ ତାଙ୍କ ଦେଶ ମେଡ଼ ଦେଖିବାକୁ ଗଲି । ଆଜି ନବମୀ, ଗାଁର ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବହୁତ ସାଥୀ ଆସିଥାନ୍ତି । ଗାଁଦାଣ୍ଡଟା ଲୋକ ଗହଳରେ ପୂରି ଉଠିଥାଏ । ଦେଶ ଦେଖି ସାରି ମାଉସୀଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲୁ ।

ତା’ ପର ଦିନ ଦେଶଙ୍କର ବିସର୍ଜନ ପର୍ବ ସରିଲା ।

ଦେବୀ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଲା ପରେ ପରେ ଦଶରା ଆନନ୍ଦ ଫିକା ପଡ଼ିଗଲା । ଜନ୍ମି ଫୁଲର ପାହାନ୍ତି ହସ ସଙ୍ଗରେ ଶାରଦାଦ୍ବାର ବଉଳ ମିଳେଇ ଗଲା ସକାଳ ସୁରୁସର କଥା ଲ ପରଶରେ । ଖାଲି ପଛରେ ପଡ଼ିରହିଲା ସେହି ଦରଭୁଲ ସ୍ବପ୍ନ ଗୁଡ଼ାକ । ଦିନ ଆଗେଇ ଚାଲିବ; ପୁଣି ବରଷକ ପରେ ଶରତ ଆସିବ— ଶେଫାଳିର ଗନ୍ଧ ନେଇ ଭ୍ରମର ବାଣୀ ବଜାଇ ପୁଣି ଦିଗ-ବଧୁ କାନେ କାନେ କହିବ ଶାରଦାୟା ପୂଜା ପାଶେଇ ଆସିଲା ବୋଲି ।

ଦଶରା ଆଜିକୁ ଦି' ଦିନ ହେବ ଗଲାଣି । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଦେହ ପୁରୁପୁର ଭଲ ହୋଇଯିବା ଖବର ବୋଉଠୁ ପାଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ତପାପି ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଆଜିଯାଏ ଦେଖା ନାହିଁ । ମନକୁ ମନ ଭାବେ, ସେଇଦିନର ରାଗ କ'ଣ ତାଙ୍କର ଆଜିଯାଏ ଯାଇନି ? ରାଗି ଥାଆନ୍ତୁ—ମୁଁ ତ କିଛି ଦୋଷ କରିନାହିଁ !

ରାତିରେ ମାଣିକ ମୁଁ ଦୁଆରେ ବସି ସୁଖ-ଦୁଃଖ ହେଉଚୁ । ଗୋରୁ, ଟୁନ ଘରେ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ଦି' ଜଣ ଦାଣ୍ଡ ଦରଜାରେ କଲିଣି ଦେଇ ଭିତରେ ମନ ଖୁସି ଗପ କରୁଚୁ । ପଦାରୁ କିଏ ମାଉସୀ ମାଉସୀ ଡାକିଲା । ମାଣିକ କହିଲା, ପୁନି କିଏ ଡାକୁଚି । କାନପାର ଶୁଣିଲି ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସ୍ବର । ଦୃଢ଼ଦୃଢ଼ରେ ଜାଗିଲା ଆନନ୍ଦ । କହିଲା, ମାଣିକ ଗୋପଭାଇ ଡାକୁଚନ୍ତି । ଯା ଦରଜା ଖୋଲି ଦେ । ଗୋପଭାଇ ନାଁ ଶୁଣି ମାଣିକ କହିଲା, ନା ପୁନି ରୁ ଯା । ଆଗରୁ ଜାଣେ ମାଣିକ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଭାବ ଡରେ । ପିଲାବେଳେ ମାଣିକକୁ ଗୋପଭାଇ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ମାଣିକ ଆଜି ଜୁଆନ ଟୋଙ୍କ—କାଲି ସକାଳେ ତା'ର ବା' ସା

ହେବ । ଯଦ୍ବଦନର ଅଜଣା ଭୟ ତାକୁ ପଛକୁ ଠେଲିଲା—ଦରଜା ଖୋଲି ଦେବାକୁ ଗଲା ନାହିଁ । ବାଧା ହୋଇ ମୁଁ ଦରଜା ଖୋଲି ଦେଲି । ଗୋପସ୍ତର ଭିତରକୁ ଆସି ପଚାରିଲେ, ମାଉସୀ ନାହିଁନି କି ? ମନେ ମନେ କହୁଥାଏ ସତେ ଯେପରି ମାଉସୀଙ୍କ ପାଖରେ ଆଙ୍କର ଦୁନିଆଯାକର କାମ ଅଛି । କହିଲି, ବୋଉ ଯାକଛନ୍ତି ସୁମୀ ବୋଉ ଖୁଡ଼ୀ ଘରକୁ । ମାଣିକ ଗୋପସ୍ତରଙ୍କ ଦେଖି ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି ଲଜ ଲଜ ହୋଇ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରୁ ଅନ୍ଧାରକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗଲା । ମାଣିକକୁ ଦେଖି ଗୋପସ୍ତର ପଚାରିଲେ, ସେ କିଏ କି ? ମାଣିକ ବୋଲି ନକହୁ ମିଛରେ କହିଲି, ସେ ପରା ରାମସ୍ତରଙ୍କ ନୂଆବୋହୁ—ଆଜି ଆମ ଘରକୁ ଟିକେ ବୁଲି ଆସିଛନ୍ତି ।

ରାମସ୍ତରଙ୍କ ନୂଆବୋଉ ଥିବା ଶୁଣି ଗୋପସ୍ତର କିଛି କହୁନାକୁ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ ଯାଉଛି ପୁନି, ମାଉସୀ ନାହିଁନି...। ସେ ଚାଲିଗଲେ । ମାଣିକ ସାମନାରେ ତାଙ୍କୁ ବସିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଭାରି ଦୁଃଖ ହେଲା ମନରେ । ଏବେ ଦିନ ପରେ ଆସିଥିଲେ କ'ଣ ଇମିଦ ଫେରି ଯିବାକୁ ? ଗୋପସ୍ତର ଚାଲିଯିବାରୁ ମାଣିକ ଖିଁ ଖିଁ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା ଆଲୋ ପୋଡ଼ାମୁହଁ ମୁଁ କାହିଁକି ରାମସ୍ତର ନୂଆବୋଉ ହେବି ମ—ତୁ ହେଉନୁ । କହିଲି, କହିଲି ମାଣିକ ଗୋପସ୍ତରଙ୍କ ଦେଖିଲେ ଏତେ ଲଜ କରୁ କାହିଁକି, ବାଦ ନା ଶାଲ୍ ହେଉଛନ୍ତି ଯେ ତତେ ଖାଇଯିବେ ! ମାଣିକ କହିଲା, ଜାଣି ଚଉଷ—କିଛି ଜାଣିଥିବୁ କି । ସେଇ ଲଗେ ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମାଣିକ ବିଦାୟ ନେଲା ।

×

×

×

ଆଜି କୁଆଁର ପୁନେଇଁ । ଆକାଶରେ କଇଁ ଫୁଲୁଆ ଜହ୍ନ ହସି ଉଠିଲା । ବରଷକ ପରେ ଏ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଗାଁ ଝିଅଙ୍କର ଅତି ଆଦରର । ଜହ୍ନୀଓଷା ଗାଁତରେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଆଗାଡ଼ର ଭାସି ନଈ ପରି ଉଛୁଳି ଉଠୁଥାଏ ।

ଚଉରା କଡ଼ରେ ଭୋଗ କରିସାରି ଜହ୍ନକୁ ଅନେଇ ଖଇ ଦି'ଟା ପାଟିରେ ପକାଉଛି—ମାଣିକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ହାସ, ଟବା, ଅତସୀ, ଦୁଲୀ—ଗାଁର ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଝିଅ ଆସି ଆମ ଘରେ ଠୁଲ ହେଲେ । କୁଆଁର ପୁନେଇ ଗାଁତରେ ଆମ ଘର ଦୁଆର ଉଛୁଳି ଉଠିଲା । ଅତସୀ କହିଲା ପୁନି ଅପା; ମାଣିକ ଅପା ଆଜି ଏଠି ଅଛନ୍ତି—ଆଉ କରଷ ଏତେବେଳକୁ ଆମମାନଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧି ଯାକ କୁଆଡ଼େ ଉଠିକେଣି ।

ଅଭୟୀ—ଆଠରଷର ପରଜାପତ ପରି ସୁନ୍ଦର ଫର ଫର ଟିକି ଝିଅଟି ଏଇ ଅଭୟୀ—ଦୁନିଆଁ ବହୁ ଦୂରରେ ଥାଇ ବି ସେ ବୁଝିଲଣି ଜୀବନ ସଉଦା କଥା । ପାଗଳ ଭାବନା ଦଉଡ଼ିଲା, ହୃଦୟରେ କିଏ ଯେପରି କହିଲା, ସତେ—ମାଣିକ ଆଉ ମୁଁ ଆଜି ଏଇ ଝିଅଙ୍କ ସାଥରେ ଖେଳୁଛୁ । କିନ୍ତୁ ଆଉ ବରଷକୁ ଆମେ ଏଠି ନଥରୁ । ମାଣିକ ଥିବା କୁଆଡ଼େ—ଆଉ ମୁଁ ବି ଥିବା କୁଆଡ଼େ ! ଅତି ଆଦରର ଏଇ ଘରଦୁଆର, ଚାପ, ମା, ଭାଇ, ଭଉଣୀ ସେତେବେଳକୁ ହୋଇ ଯାଇଥିବେ ପର । ଆକାଶରେ ଥିବା ଜହ୍ନଟା ବି ସେତେବେଳେ ଇମିତ ଆମକୁ ଦେଖି ହସୁ ନ ଥିବ—ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳେଇ ଆସିଲା । କହିଲି, ମାଣିକ ' ଝିଅ ଜନମ ପାଇ ପର ଘରକୁ ଯିବା ଦୁଃଖଠୁଁ ବଳି ଦୁଃଖ ଆଉ ନାହିଁ । ମାଣିକ କହିଲା, ହଁ ଲେ ଭଉଣୀ ଏଇ ଚାପା, ମା' ପିଲବେଳେ କେତେ ଆଦର କରନ୍ତି—ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ବଣା ହୁଅନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ହେଲେ ପୁଣି ଏଇ ଚାପା ମା ବୋଝ କୋଝ ବୋଲି କହି ଅଛିର ହୁଅନ୍ତି; ଭଲ ହେଉ ମନ୍ଦ ହେଉ ପର ଘରକୁ ଠେଲି ଦେଇ ଯାଇ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରନ୍ତି ।

ବିଦା ଚାରିପଡ଼ି ଫେଲକୁ କିଏ କୁଆଡ଼େ ଯେଣା ଘରକୁ ଯାହୁଡ଼ି ଗଲେ । ଆକାଶରେ ପୁନେଇ ଜହ୍ନ ଫିକା ପଡ଼ି ଆସୁଥାଏ ।

କୁଆଁର ପୁନେଇ ଜହ୍ନର ଶେଷ ହସଟିକକ ଲିଭିଗଲା ସକାଳ ଆଲୁଅର କଅଁଳ ପରଶରେ । ପୁନେଇ ପରେ ଆସିଲା ଆମାବାସ୍ୟା । ସୁଖ ପରେ ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖ ପରେ ସୁଖ ଯେମିତି ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଆସେ ମଣିଷ ଅନୁଭବ କରେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଅନୁଭୂତି-ଭରା ସୁଆଦ । ସୁଖର ରଙ୍ଗିନି ଶୀତଳ ପରଶରେ ମଣିଷ ଭୁଲିଯାଏ ଅଜାତର ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, ଦୈନ୍ୟ । ପାଗଳ ପରି ଏଇ ମଣିଷ ପୁଣି ବୁଝେ, ବଞ୍ଚିବାରେ ଆନନ୍ଦ ଅଛି—ସୁଖ ଅଛି—ପୁଣି ସବୁର ଉପରେ ଅଛି ଆଲୋକ ।

ମୋଡ଼କୁ ଭାରି ଜର । କାଲି ସଞ୍ଜବେଳେଠୁ ଆଜି ସଞ୍ଜ ବୁଡ଼ିଲା; ତଥାପି ଜରର ତାପ ଟିକେ କମି ନାହିଁ । ମୋଡ଼ ଜରରେ ପାଗଳ ପରି ହେଉଥାଏ । ମୁଁ ପାଣି-ପଟି କରି ବୋଉ ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଉଥାଏ । ମନଟା ଅଜଣା ଭୟରେ ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ମନରେ ପାପ ବୁଝିଥାଏ । ଦୁନିଆରେ ବୋଉ ଛଡ଼ା ମୋର ବା କିଏ ଅଛି ? ଚାପ ଫେହୁ କ'ଣ ଜାଣି ନାହିଁ । ଏ ବିପଦ ବେଳେ କିଏ ସାହା ହେବ । ଭାରିଲି ଗୋପଭାଇ କଡ଼କ ଖମ୍ବର ଦେଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ । ମୋତେ ଯଦି ସେ ସତେ ଭଲ ପାଉଥିବେ, ତେବେ ଏ ବିପଦ ବେଳେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ଟୁନକୁ କହିଲି, ଯା ଗୋପଭାଇଙ୍କି ଭାଳ ଆଖିରୁ, କହିବୁ ନାନା ଡାକୁଛନ୍ତି । ଟୁନ ଚାଲିଗଲା ।

ଘଡ଼କ ପରେ ଗୋପଭାଇ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । କହିଲି, ଗୋପଭାଇ ବୋଉକୁ କାଲିଠୁ ଭାରି ଜର—କ’ଣ ଓଷଦ ଆଣିଦିଅ । ଆଖିରେ ମୋର ଲୁହ ଜମି ଆସିଲା । ସେ କହିଲେ, ତୁ କାନ୍ଦୁ କାହିଁକି ପୁନି, ବୋଉ ନିଶ୍ଚେ ଭଲ ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ଯାଉଛି ଡାକ୍ତର ଡାକି ଆଣିବି । ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଟିକକ ପରେ ଡାକ୍ତର ଆସି ବୋଉକୁ ଗୋଟାଏ ଓଷଦ ଦେଇଗଲେ । କହିଯାଇଥାନ୍ତି ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ମରେ ଓଷଧ ପାଞ୍ଚପାନ ଦେବାକୁ । ବୋଉ ପାଖରେ ଗୋପଭାଇ ଓ ମୁଁ ବସିଥାଉଁ । ଘଣ୍ଟାକପରେ ଓଷଦ ଦେଉଥାଉଁ ଶୁଦ୍ଧ ଦଶଟା ଲେଳି ମୋତେ ନିଦ ଆସିଲା—ତୁଲେଇଲି । ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ଯା ପୁନି ଶୋଇବୁ—ମୁଁ ଜଗିବି, ଓଷଧ ଦେବି । କହିଲି, ନା ଗୋପଭାଇ; ତମେ କାହିଁକି କଷ୍ଟ କରିବ—ତମେ ଯା’ ଶୋଇବ ମୁଁ ଜଗିବି । ଗୋପଭାଇ ଗଲେ ନାହିଁ । ଶୁଦ୍ଧଯାକ ଚେଇଁ ଓଷଦ ଦେଲେ । ମୁଁ ତୁଲେଇ ତୁଲେଇ ବୋଉ ମୁଣି ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଉଠିଲା ବେଳକୁ ଦେଖେ ଭୋର ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ଗୋପଭାଇ ସେମିତି ବୋଉକୁ ଜଗି ବସିଛନ୍ତି । ବୋଉ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ । ମନଟା ମୋର ଗୋପଭାଇଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲା । କହିଲି ଗୋପଭାଇ ! ତମ ସ୍ନେହ ମୁଁ ଜୀବନରେ ଭୁଲି ପାରବି ନାହିଁ ? ସେ ହସିଲେ । ମୋ ହାତ ଧରି ଆଉଁସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ଆପେ ଆପେ ତାଙ୍କ କୋଳକୁ ଡଳି ପଡ଼ିଲି । ତାଙ୍କ ମୁହଁଟା ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ମୋର ଆଡ଼କୁ—ଛୁତିରେ ତାଙ୍କ ହାତର ଉଷ୍ମପରଶ ବାଜିଲା । ବୋଉ କର ନେଉଟାଇଲା । ଭୟରେ ଗୋପ-ଭାଇ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲେ ।

ତା’ ପରଦିନକୁ ବୋଉର ଜର କମି ଆସିଲା । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଇଚ୍ଛାତରେ ଡାକ୍ତର ଆସି ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ ଓ ପୁଣି ଓଷଦ ଦେଇଗଲେ । ଗୁରୁଦିନ ଲେଳିକୁ ବୋଉର ଜର ଏକବାରେ ଭଲ ହୋଇଗଲା । ବୋଉକୁ କହିଲି ବୋଉ; ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଏ ଉପକାର ଆମେ ସାରା ଜୀବନରେ ଶୁଣି ପାରବା ନାହିଁ । ବୋଉ କହିଲା, ଗୋପ ମୋର ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ ପୁଅ ଥିଲା ।

ନିତି ସଞ୍ଜଲେଳକୁ ଗୋପଭାଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଏଣିକି ମୁଁ ଆଉ ଅବହେଳା ନ କରି କୋଟିନିଧି ପାଇଲା ପରି ହୁଏ । ସେ ହସି ହସି କେତେ ଖୁସି ଗପ କରନ୍ତି । ତା’ ପରେ ବିଦାୟ ନିଅନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ମୋତେ ଏକଲା ଦେଖି ତାଙ୍କ ମନର ଓରମାନା ମେଣ୍ଟାନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ ବାଧା ଦେଇ ପାରେନା । ଶୁଣେ ତାଙ୍କର ଚରଣ ତଳେ ତ ନିଜକୁ ଅଜାଣି ଦେଇଛି, ଆଉ ପୁଣି କାହିଁକି...

ମାସକ ପରେ । ବୋଉ, ଟୁନ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଘରେ ଥାଏ ଏକଲ । ମାମୁ ଘରେ ମାମୁଁ, ମାଉଁ, ଓ ମାଉଁର ଟିକିପୁଅଟି ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଅଜା-ଆଉ କେଉଁ ଦିନୁ ଆସି ଚାଲିଛନ୍ତି । ମାଉଁ ଦେହ ଭଲ ନ ଥାଏ ବୋଲି ବୋଉକୁ ଆସି ମାମୁଁ ନେଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ବୋଉ ମୋତେ କହି ଯାଇଥାଏ, ଗୁରୁଦିନକୁ ଯାଉଛି, ହୃଦିଆରରେ ଚଳିବୁ । ଦି' ଦିନ ହେଲ ଗଲଣି । ଦିନଟି କୌଣସି ମତେ କଟିଯାଏ, ରାତିରେ ଏକଲ ଏକଲ ଲାଗେ ।

ଗୋପସ୍ତର ଗୁରୁଦିନ ହେବ ଇଆଡ଼େ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି । ଭାତ ତିଆରି ରନ୍ଧା ସରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ସଞ୍ଜ ହେଲଣି । ଭାବିଲି, ଅନ୍ଧାର ରାତି, ଯାଉଛି ଚଞ୍ଚଳ ଖାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ । ଖାଇସାରି ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ଦେଇ ଆସି ଘରେ ବଛଣା ପାରୁଛି, ଗୋପସ୍ତରଙ୍କ ଡାକ ଶୁଣିଲ । କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଲି । ସେ ଘର ଭିତରକୁ ଆସି କହିଲେ—ପୁନି, ମାଉସୀ କାହାନ୍ତି ? କହିଲି, ବୋଉ ନାହିଁ—ଟୁନ, ସିଏ ଯାଇଛନ୍ତି ମାମୁଁ ଘରକୁ, ଦି' ଦିନ ହେଲଣି । କଣ ଭାବ ସେ କହିଲେ—ପୁନି ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ଦେଇଆ—କଥା ଅଛି । ମୁଁ ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ଦେଇ ଆସିଲି ସତ କିନ୍ତୁ ଭୟରେ ଗୁଡ଼ିଆ ଅରୁଥାଏ, କିଏ ଯଦି ଜାଣେ ଗୋପସ୍ତର ଏତେ ରାତିରେ ଏଠି ମୋ କିତରେ ଅଛନ୍ତି—ତେବେ ଗାଁରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ହେବନି । ପଚାରିଲି, ଗୋପସ୍ତର କଣ କୁହନ୍ତି । ସେ କହିଲେ—ସତ କହ ପୁନି, ତୁ ମୋତେ ବାହା ହେବୁ ?

ମୁଁ ଲଜରେ କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଲେ । କହିଲି ଗୋପସ୍ତର ଛଳନା କରୁନା ତ ? ସେ ମୋତେ ବାର ବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ପାଗଳପରି ଘର ଭିତରକୁ ଟାଣିଆଣି ବଛଣାରେ ଶୋଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଡିବିରି ଆଲୁଅଟା ମୁଁ ଲିପ୍ତା ଦେଲି । ସେହି ଅନ୍ଧକାରରେ ମୋର ଯା' କିଛି ସବୁ ସେ ଚୋରଙ୍କପରି ହରଣ କରି ନେଇଗଲେ । ତାଙ୍କର କୋଳରେ ମୁଁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ବେଳକୁ ଦେଖେ କୁଆଁତାର ଉଠିଲଣି । ଗୁଡ଼ିଆ ଅରୁଥାଏ । ଗୋପସ୍ତରଙ୍କ ଆସି ଉଠାଇଦେଲି । କହିଲି—ଗୋପସ୍ତର, ରାତି ପାହୁବା ପୁଣି ଚାଲିଯାଅ । ସେ ଡରି ଡରି ବିଦାୟ ନେଲେ । ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଶାନ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲି ।

ତା' ପରଦିନ ରାତି ଦି' ସଞ୍ଜ ଗୋପସ୍ତର ପୁଣି ଆସିଲେ । ମନା କଲି—ସେ ସେ ମାନିଲେ ନାହିଁ, ଦରଜା କଲି ଦେଇ ପାଗଳପରି ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି

ନେଲେ । ତାଙ୍କର କୋଳରେ କି ମାଦକତା ଥିଲା କେଜାଣି ମୁଁ ନିଜକୁ ନିଜେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରୁଥିଲି । ସେ ମୋତେ ତାଙ୍କର ବାହୁ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଭିଡ଼ି ଧରିଲେ—ଗାଲରେ ତାଙ୍କର ମୁହଁର ତାତିଲା ପରଶ ବସବର ବାଜିଲା । ମୁଁ ଅମ୍ଳାନ ବଦନରେ ତାଙ୍କର ପଦତଳେ ମୋର ନାଶ୍ବତ୍ବର ଗର୍ବ ଗଉରବ ସବୁ କାଲିରାତି ପରି ଅଜାଣି ଦେଲି । ପାଗଳ ଦେହ ମନ ତାଙ୍କର ବାସ୍ତବକୁ ଫେରିଆସିଲା ପରେ ସେ ଉଠିଲେ— ଉଠୁ ଉଠୁ ମୋତେ ବାରବାର ଭିଡ଼ି ଧରି ଚୁମ୍ବନ କରୁଥାନ୍ତି । କହିଲି, ଗୋପସ୍ତ୍ରର ସେତିକି ଆଉ, କିଏ କାଲେ ଆସିବ, ତମେ ଚାଲିଯାଅ ।

ଝସଡ଼ାପଥରୁ ମନ ତାଙ୍କର ବାଟକୁ ଫେରିଲା । ମୁଁ ବାଡ଼ି କବାଟ ଖୋଲିଲି, ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନ୍ଧକାରରେ ହଜିଗଲେ । ଫେରିଆସି ବିଚ୍ଛଣାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଭାବିଲି, ଏପୁଣି କଣ ହେଲା ! ଗୋପସ୍ତ୍ରର ଚରଣତଳେ ନାଶ୍ବତ୍ବର ଗର୍ବ ଗଉରବ ସବୁ ଅଜାଣି ଦେଲି, କିନ୍ତୁ ଭବିଷ୍ୟତ ! ଭବିଷ୍ୟତରେ ଗୋପସ୍ତ୍ରର ମୋତେ ଠକିବେ ନାହିଁ ତ ? ହୃଦୟ ଭିତରୁ କିଏ ଜବାବ ଦେଲା, ନା ଗୋପସ୍ତ୍ରର ସେପରି ନୁହନ୍ତି—ଗୋପସ୍ତ୍ରର ଯେ ତୋର ଅତି ଆପଣାର—ହୃଦୟର ଆହୁରି ନିକଟତର । ତା ପରଦିନକୁ ବୋଉ ଫେରି ଆସିଲା । ବୋଉ ଆସିବାରୁ ମୋ ମନରୁ ସବୁ ଭୟ ଦୂରକୁ ଘୁସିଗଲା । ଗୋପସ୍ତ୍ରର ସବୁ ଦିନ ପରି ରାତିକି ଆସିଲେ ବୋଉ ସାଥୀରେ ଆଡ଼ୁ ସାଡ଼ୁ କେତେ ଗପ କରି ଫେରିଲେ । ଫେରିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଦିଲଟା ମୋ ଠାରେ ଯେ କଅଣ ଖୋଜୁଥିଲା ଏହା ମୁଁ ବେଶ୍ ଠଉରାଇ ପାରୁଥିଲି ।

ଦିନ ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା । ଗୋପଭାଇ ନିଜର ଆସନ୍ତି । ଆମର ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ
ସବୁ ସେ ବୁଝନ୍ତି । ଆପଣାର ଲୋକ ଏମିତି କରିବ ନାହିଁ । ମନ କୁହେ, ସେ
ପର ନୁହନ୍ତି—ଆପଣାର ।

ଆଠମାସ ପରେ । ହଠାତ୍ ମୋ ଜୀବନ ଆକାଶରେ ସେ ଦିନ ପଡ଼ିଲା ଅମଙ୍ଗଳ
ଧୂମକେତୁ ଦେଖାଗଲା । ପ୍ରାଣଶୀତଳକାଶ କଳାବର୍ତ୍ତକ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆସିଲା
ନିଦାଘର ପ୍ରାଣ ଅଥୟକାଶ ପ୍ରବଳ ଝଞ୍ଜା । ଶ୍ରାବଣ ଅମାବାସ୍ୟାର ଅନ୍ଧକାର ଘେନି
ଘୋଟି ଆସିଲା ଅଜଣା ଭୟ । ଯେଉଁଥପାଇଁ ମନ କୁଞ୍ଚିଥିଲା ପାପ—ସେଇ ଭାବନା
କଳ୍ପନାରୁ ବାସ୍ତବରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା । ମୁଁ ଅନ୍ତଃସତ୍ତା—ଗର୍ଭବତୀ ।

ଗାଁରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଉତ୍ତର ନାଗରା ବାଡ଼େଇଲା ପରି ମାଇପି ମହଲରୁ ପୁରୁଷ
ମହଲକୁ ଶବ୍ଦକରେ ବ୍ୟାପିଗଲା । କଥା ଅଛପା ରହିଲା ନାହିଁ । ଗୋପଭାଇ
ଜଣା ପଡ଼ିଲେ । ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ି ସବୁଦିନେ ପାଣିପିଇ ହୁଏନା—ଏକଥା ସତ ।

ପୋଖରୀ ତୁଙ୍ଗରେ, ଡେକିଶାଳରେ, ସପ୍ତାଘରେ, ଆଖଡ଼ା ଘରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଏଇ
ଗପ । ଏଇ ଟୁପୁର ଟାପର କିଏ କେତେ ମୋତେ ଦେଖେଇ ଦେଖେଇ
କହିଗଲେ—କାହାର ମୁହଁରେ ବାଡ଼ି ବତା ଦେଇ ହେବନି କି କାହାରକୁ ଭରସି
ପଦେ କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଗାଁରେ ରାସ୍ତା ହେଲା ପେଟରେ ମୋର ପାପଗର୍ଭ—
ମୁଁ ଅସତୀ—କୁଳଟା ।

ବୋଉ ଲଜରେ ଦାଣ୍ଡଘାଟରେ ଚାଲି ପାରୁନି । ଅସହ୍ୟ ହୋଇ ମୋତେ କହିଲା—
ପୁନି ତୋ ମନରେ ଏଇଆ ଥିଲା—ମୋତେ ଦାଣ୍ଡଘାଟରେ ମୁହଁ ଦେଖେଇ ଦେଲୁନି ।
ବୋଉର ଏଇ କଥା ପଢ଼ିବି ମୋତେ ଭାରି ବାଧୁଲା । ମୁଁ କର୍କଶ କର୍କଶ ହୋଇ କାନ୍ଦି
ଉଠିଲି । ବୋଉ ମନ ଶରଣରେ ଡରିଗଲା—ଯେତେ ହେଲେ ମାଆ—ଅନ୍ତଃକାନ୍ତ
ଜନ୍ମ ଦେଇଛି—ହିଅର ଦୁଃଖ ସେ ବୁଝିବି ନାହିଁ ତ ବୁଝିବି କିଏ ? ମୋତେ
କୋଳକୁ ଟାଣି ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ପ୍ରବୋଧ ଦେଲା । ବୋଉ କୋଳରେ
ମୁହଁ ଲୁଚେଇ କହିଲି, ବୋଉ ଗୋପଭାବେ ଉ ଏତେ ପ୍ରଶସ୍ତ ଦେଉଛୁ—ଘରେ
ତୋର ବଢ଼ିଲା ହିଅ—ଆମଘର ସହୃଦ ତାଙ୍କର ମିଳାମିଶା, ଅବାଧ ଗତି—କାହିଁ
କେଉଁଠି ତ ଯାଏ ଦେଇ ନାହିଁ । ବୋଉ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ଆସୁ ଆସୁ କହିଲା,
ପୁନି, ଗୋପ କଣ ଇମିତି ମୋର ସଂନାଶ କରିବ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲି !

ଶୁଣି ମୋତେ ଦେଖେଇ ଦେଖେଇ ଦାଦାଙ୍କୁ କହିଥାଏ । ଶୁଣିଲଣି ଅନୁବାପା
ଆଜିକାଲି ଟୋକା ଅଭିଆଡ଼ି ବେଳୁ ଘଇତା କରିଲେଣି । କମଳିନାମା, ସୁମୀ ବୋଉ-
ଶୁଣି ଇମିତି ଗାଁର କେତେ ମୋତେ ଦେଖି ଟାହୁଟାପରା କରି କହିଯାନ୍ତି । ଦେହରେ
ଛୁଆ ଚାଲିଯାଏ—କିନ୍ତୁ କିଛି କହି ହୁଏନା । ଭାବେ ବେଳ ପଡ଼ିଛି । ସେ କହିବେ
—ଆମେ ସହବା ପଥର ପରି । ମାଣିକ ପୁଣି ଦିନେ କହିଲା, ଟୋକା କେଉଁ
ଘାଟରେ ବୁଡ଼ି ପାଣି ପିଉଥିଲା ? ମାଣିକ—ଜୀବନର ଅତି ଆପଣାର ସାଥୀ
ଏଇ ମାଣିକ—କ୍ଷତ ବନ୍ଧିତ ଜଳିଲି ହୃଦୟରେ ସେ ବି ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ମାରିଦେଲା । ଆଉ
ପର ଯେ—ସାତପରରେ ପର—ସେମାନେ ବା ନ କହିବେ କାହୁଁ ?

ଧୀରେ ଧୀରେ ଏ କଥା ଗୋପଭାବ, ତାଙ୍କ ବାପା, ବୋଉ କାନକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ
ଗୋପଭାବ ଖାନଦାନ ବୁନିଆଦି ଘରର ପୁଅ । ଯାର ଗୁରୁ ପଡ଼ିଲେ ଲୋକେ
ଦଶହାତ ଦୂରକୁ ଦୂରଯାନ୍ତି—ତାଙ୍କର ବଂଶର ପ୍ରମାପ ଗୋପଭାବେ ଗାଁରେ ଡରି
ଲୋକେ କେହି କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଆମର ଉପରେ ସବୁର ରାଗ ସାରିଲେ ।
ଦୁଃଖ, ହୃଦଭାଗ୍ୟ ଗଭୀର ଆମେ । ଆମେ ଆଖିରୁ ସବୁର ଅତ୍ୟାଚାର ସହରୁ ନାହିଁ
ଆଉ କଣ ମଣମଲ ଗପର ସ୍ବପ୍ନବିଳାସୀ ଧନା ବଢ଼ିଲେକ ସହବେ !

ଦିନ ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା । ଗୋପଭାବ ଆଉ ଆମଘର ଆଡ଼େ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ
ଦାଣ୍ଡ ଆଡ଼େ ବେଶି ଯାଏନାହିଁ । ଏପରିକି ଗାଁ ମାଜପିଙ୍କ ଦେହଜଳା କଥା
ଡରରେ ପୋଷାକ ବି ଦିନେ ଦିନେ ଗାଧୋଇ ଯାଏନା । ଜାତିଭାବ ଆମକୁ
ବାସନ୍ଦ କରିବେ ବୋଲି ରୁପ୍ ରୁପ୍ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ରାଜତରା ଘର
ଡରରେ କିଛି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ମାଣିକ ଆଉ ଆମ ଘରକୁ ଆସେନା—ସେ
ବି ମୋତେ ଭୁଲି ବୁଝି କରଛନ୍ତି ଦେଇଛି ।

ଦିନେ ସଞ୍ଜ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାଛଅନ୍ଧାର ଲାଗି ଆସୁଛି । ବୋଉ ଘରେ ନାହିଁ
—କାହାର ଧାନକୁଟି ଯାଇଥାଏ ସେ, ଏ ଯାଏ ଫେରି ନ ଥାଏ । ଚାଡ଼ିପଟ
କବାଟ କିଏ ଖଡ଼ ଖଡ଼ କଲ । କାନ ପାରିଲି—ଧୀର ଗଲାରେ କିଏ ଡାକୁଛି
ପୁନି ପୁନି ଗଲା ବାରିଲି, ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସ୍ୱର । କବାଟ ଖୋଲିଲି—ସେ
ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ।

ଶୁଣିଲି ମୁହଁଟା ତାଙ୍କର ମାଛ ଅନ୍ଧାରରେ ବେଶ୍ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ ଦେଖା
ଯାଉଥିଲେ ଅପରାଧୀ ପରି । ଡର ଡର ପଚାରିଲେ, ବୋଉ ଅଛି । ମନା କଲି,
ଜୀବନ ପଶିଲା ତାଙ୍କ ସ୍ୱରରେ । ମୋ ହାତକୁ ଗୋଟାଏ କାଗଜ ପୁଡ଼ିଆଟିଏ ଦେଇ
କହିଲେ, ପୁନି ଆ'କୁ ଖୋଲି ଖାଇଦେବୁ । କେହି ଜାଣିବେ ନାହିଁ । ବୁଝି
ପାରିଲି, ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଆସିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ନିଜର ସନ୍ତାନକୁ ସେ ଆଜି
ଔଷଧ ଦ୍ୱାରା ମାରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ମନ କହିଲୁ, ଏଇ ସେଇ ଗୋପଭାଇ—ସିଏ
ମୋତେ ଦିନେ ଚୁପିଚୁପି କହୁଥିଲେ, ପୁନି ମୁଁ ତୋତେ ଜୀବନ ଭରି ଭଲପାଏ—
ଦୁହେଁ ଚାଲିଯିବା ଏଇ ଦୁନିଆଁ ବହୁ ଦୂରକୁ । ସେଠି ନଥିବ ସମାଜର ଏଇ
ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ ବାଧା ବନ୍ଦନ । ଦୁହେଁ ଜୀବନକୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର କରି
ଗଢ଼ିବା ।

ଏଇ ସେଇ ଗୋପଭାଇ ନା ତା'ର ପ୍ରେତାତ୍ମା ! ମୋର ସାରା ଶରୀର ରାଗରେ
ଜଳି ଉଠିଲା । ପୁଡ଼ିଆଟାକୁ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ କହିଲି: ଗୋପଭାଇ
ଲଜ ମାଡ଼ୁନାହିଁ—ହୃଦୟ ତମର ଥର ଉଠୁନାହିଁ—ନିଜର ସନ୍ତାନକୁ ଆଜି
ମାରିବାକୁ ପାଗଳ ପରି ଏଇ ଅନ୍ଧାରରେ ଶ୍ୱେତପରି ଲୁଚି ଲୁଚି ଛୁଟି ଆସିବ ! ଏଇ
କଣ ମୋର ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରତିଦାନ !! ଯାଅ—ଏଇଲଗେ ମୋ ପାଖରୁ
ଚାଲିଯାଅ ଗୋପଭାଇ । ମୋ ଜୀବନକୁ ନେଇ ତମେ ଯେମିତି ଖେଳ ଖେଳିବ—
ଶେଷରେ ବିଶ୍ୱାସରେ ବିଷ ଦେଇ ଜାଲି ପୋଡ଼ି ମାରିବ—ସିମିତି ତମକୁ ମୁଁ ଆଜି
ଅଭିଶାପ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ତମେ ଦୂରେଇ ଯାଅ । ଗୋପଭାଇ ଭୟରେ ପଳାଇ-
ଗଲେ । ମୁଣ୍ଡଟା ମୋର ବୁଲାଇ ଦେଲା । ତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲି—ଗୁରୁଆଡ଼
ଅନ୍ଧାର ଦଶିଲା ।

ଆସାଡ଼ ଆସିଲ ତା'ର ସେଇ ମୁରୁନିପଥର କଳା ମେଘ ନେଇ । ପାଣି ଡାଳି
ନଇ, ନାଲି, ପୋଖରୀ ଭରି ଦେଇଗଲା । ନଇ ଆଉ ପାଖ ଧାନ କିଆରୀରୁ ଶୁଭିଳ
ଚକଟାର ବେଉଁସଣ ଗୀତ ।

ଦିନେ ଝଡ଼ ବରଷା ରାତିଅଧ ବେଳକୁ ମୁଁ ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଘଡ଼ିକ ପରେ
ଚେତା ଫେରି ଆସିଲ ବେଳକୁ ଦେଖେ ମୋର ପୁଅଟିଏ ହୋଇଛି । ଆମ ଗାଁ
ଧାଇ ଜନ୍ମମା ଓ ବୋଉ ମୋ ସେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । କୁଆଁ କୁଆଁ ହୋଇ ପୁଅଟି
କାନ୍ଦୁଛି ।

ତା' ପରଦିନକୁ ଦୁନିଆସାରା ଏ ଖବର ଘଡ଼ିକରେ ବ୍ୟାପିଗଲା । ସମସ୍ତେ ଘୋଡ଼ି
ହେଲେ ଗୋପର ପୁଅ ହୋଇଛି । ଗୋପସ୍ତଳ ଲଜରେ ଦି'ଦିନ ଆଗରୁ କୁଆଡ଼େ
ଗାଁ ଗୁଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥାନ୍ତି । ପୁଅଟି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାଏ—ଆକାଶର କୁଲୁକୁଲୁ
ଟିକି ଜହ୍ନଟି ପରି । ମନେ ପଡ଼ୁଥାଏ, ଦିନେ ଗୋପସ୍ତଳ ଏହାକୁ ମାରି ଦେବାକୁ
ବସିଥିଲେ । ସେଦିନ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ କାମ କରୁଥିଲେ ଆଜି ମୁଁ ଏଇ ଅମୂଲ୍ୟ
ନିଧିଟିକୁ ପାଇପାରି ନ ଥାନ୍ତି । ଅତି ଆଦରରେ ପୁଅର ନାମ ରଖିଲି ଅମର ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା । ଅମର ଜନ୍ମ ହେବା ଆଜିକୁ ଡିନିମାସ ହୋଇଗଲାଣି ।
ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ଦେଖେଇ ଦେଖେଇ ହାଡ଼ଜଳା କଥା ତଥାପି ବି ଗୁଡ଼ି ଯାଇ ନ
ଥାଏ । ଗୋପସ୍ତଳ ସେଇଦିନୁ ଗାଁକୁ ଫେରି ନଥାନ୍ତି । ଅମର ହେବା ଦିନଠୁ
ବୋଉର ମୋ ପ୍ରତି କାହିଁକି ଆଗ ପରି ଆଦର ସୁହାଗ ନଥାଏ । ଦିନୁ ଦିନୁ ବୋଉର
ମୋ ପ୍ରତି ଭରସା ବଢ଼ି ଚାଲିଲା । ସବୁବେଳେ କଟି କଟି ହେଲା । ଖାଇବା ପିଇବା—

ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସବୁ ଖବର ଭଲକରି ବୁଝିଲ ନାହିଁ । ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ ଚାଲିଲା ।
ଏପରିକି ବୋଉ ଆଖିରେ ମୁଁ ଯେପରି ଗୋଟାଏ କଳଙ୍କ ପରି ଦେଖାଗଲା ।

ହୁନେ କୁଆଡ଼ର ଶବନା ପଶିଲା ମନରେ । ଭାବିଲା, ଆଉ କାହିଁକି ଏ ଘର ଦୁଆର
ପ୍ରତି ମୋର ମମତା । ଯା ପାଇଁ ଦୁନିଆର ସବୁ ଅପବାଦ ନିନ୍ଦା ସହ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା
ସେହି ଜନ୍ମଦାସୀ ବୋଉତ ଆଜି ମୋର ହେଉ ନାହିଁ—ଦୂରକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଉଛି;
ଆଉ କାହିଁକି ବୃଥା ସ୍ନେହ, ମମତା । ମୁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା ସେଆଡ଼େ ଚାଲିଯିବ । ଭଲମାଗି
ଅମରକୁ ପୋଷିବ । ମରିବ ପଛେ ଏ ଘରେ ଆଉ ଦିଲେ ରହିବ ନାହିଁ ।

ମନକଥା ମନରେ ଅଛି, ସଞ୍ଜ ବୁଝିଲା । ରୋଷେଇ କରି ବୋଉ, ଟୁନକୁ ଖାଇବାକୁ
ଦେଲା । ବୋଉ ଖାଇସାରି ଟୁନକୁ ନେଇ ଖୋଇବାକୁ ଗଲା । ମୋ ଖାଇବା ନ
ଖାଇବା କିଛି ବୁଝିଲା ନାହିଁ କି ପଦେ ଆଡ଼ୁ ସାଡ଼ୁ ପଚାରିଲା ନାହିଁ । ଏଣିକି ପ୍ରାୟ
ସେ ପଚାରେ ନାହିଁ । ମନ ଦୁଃଖରେ କିଛି ଖାଇଲା ନାହିଁ । ଅମର ଖୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ।
ତାରି ପାଖରେ ଯାଇ ଖୋଇପଡ଼ିଲା ।

ନିଦ ହେଉ ନଥାଏ । ଭାତଖିଆ ପହର ଗଢ଼ିଗଲା । କିଏ କୁଆଡ଼େ ଖୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।
କାନ ପାରିଲା ବୋଉ, ଟୁନ ନିଦୋତ ନିଦରେ ଖୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ଅମରକୁ ଉଠାଇ
କୋଳରେ ଧରିଲା । କାଳେ ଯଦି ସେ କାନ୍ଦେ—ଏହି ଭୟ ଆଗରୁ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ
କାନ୍ଦିଲା ନାହିଁ । ମୋ କୋଳକୁ ଆଉଜି ଖୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ବାଡ଼ି କବାଟ ଧୀରେ ଖୋଲି ପଦାକୁ ଆସିଲା । ମଇଳା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ଚାରିଆଡ଼େ
ବିଛୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ତରାଟ ଫୁଲ୍ ପରି ଆକାଶରେ ତାରା ଚୁଡ଼ା ଫୁଟି ଉଠିଥାନ୍ତି
ଅସୁମାସ ।

ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଉଛି—ସେ ପାଖ ସାଇରୁ ଶଙ୍ଖ ଫୁଲଫୁଲି ଶୁଭିଲା । ମନେ ପଡ଼ିଲା
ମାଣିକର ଆଜି ମଙ୍ଗଳ । ମାଣିକ—ଅତି ଆପଣାର ସାଙ୍ଗ ଏଇ ମାଣିକ—ରାତି
ପାହୁଲେ ତା'ର ବାହାଘର । ମନ କହିଲା, କାହିଁ ଆଜି ମାଣିକତ ଟିକେ ପଚାରିଲା
ନାହିଁ । କିଏ କାହାର, ରାତି ପାହୁଲେ ମାଣିକ ବାହା ହୋଇ ପର ଘରକୁ ଚାଲିଯିବ
—ସାମୀ ସୁଖରେ କାଳ କାଟିବ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ.....

ମୋର ଜୀବନଟା ଠିକ୍ ତାର ଓଲଟା ଦିଗରେ ଗତି କରିବ । ରାତି ପାହୁଲେ ମୁଁ
ହେବି ଦାରଦୁଆର ଭିକାରୁଣୀ । ସେ ହେବ ରାଜରାଣୀ—ସବୁ ଶାନ୍ତ !

ମାଣିକ ବାହାଦରକୁ ମଧୁସୂକ୍ଷ୍ମ ଗାଁକୁ ଆସିଗଲା । ଭାବନା ଦଉଡ଼ିଲା ଅନ୍ତତକୁ । ଏଇ ମଧୁସୂକ୍ଷ୍ମ କେତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ—କାହିଁ ଆଜିତ ଟିକେ ପରୁରଲେ ନାହିଁ । କାହିଁକି ପରୁରବେ । କୋଉ ଅଧିକାର ଅଛି ବା ତାଙ୍କର । ସବୁ ସୁଖ ଶରଧା ତ ମୁଁ ଜାଲି ପାଉଁଶ କରି ଦେଇଛି । ଗୋପସୂକ୍ଷ୍ମ ପଛରେ ନ ଦଉଡ଼ି ଥିଲେ ଏଇ ମଧୁସୂକ୍ଷ୍ମର ମୁଁ ହୋଇଥାନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀ—ମାଣିକର ନୂଆବୋଉ । ମାଣିକ ହସି ହସି କେତେ ଥଟ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତା—ବୋଉ ମୋର ପ୍ରାଣେଇ ଶାନ୍ତି ପାଇଥାନ୍ତା—ଆଉ ମଧୁସୂକ୍ଷ୍ମ…………

ଛୁଡ଼—ସେ ସବୁ ହାଇଚ । ପୋଡ଼ିଗଲା ଦିଅଣରେ ସୁଆଦ ନଥିଲା ପରି ସେ କଥାରେ ବି ସୁଆଦ ନାହିଁ । ଘର ଦୁଆରକୁ ଥରେ ଫେରି ପଡ଼ି ଅନାଇଲି । ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଆହା, ରାତି ପାହୁଲେ ଅତି ଆପଣାର ଭାଇ ଟୁନକୁ ଆଉ ଦେଖିବି ନାହିଁ । ନାନା, ନାନା ବୋଲି କେତେ ସେ ଖୋଜିବ । କାହାକୁ କହିବ, ନାନା ମୋତେ ଭୋକ କଲଣି—ନାନା ମତେ ମିଠେଇ ଆଣିଦେ । ସବୁ ଅଳି ତା’ର ଆଜି ସରିଲା । ମନେ ମନେ କହିଲି—ଟୁନ, ଯାଉଛି—ପୁନି ନାନାକୁ ଆଉ ଖୋଜିଲେ ପାଇବୁ ନାହିଁ—ସେ କାଲିଠୁ ମରିଯାଇଥିବ । ବୋଉକୁ ଅଜଣା ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ କହିଲି, ବୋଉ ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ ଯାଉଛି—ଏଣିକି ସୁଖରେ ରହ । ଯେତେ ଦୋଷ କରିଛି—ସେ ସବୁ ତୁ ଷମା ଦେବୁ—ଆଉ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବୁ ନାହିଁ ତୋର ଦୁନିଆରେ ବଞ୍ଚି ରହୁ ।

ମନେ ମନେ ଏତିକି କହି ଅଜଣା ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନ୍ତରର ଅବ୍ୟକ୍ତ ନିବେଦନ ଜଣାଇ ଆଗକୁ ପାଦ କାଢ଼ିଲି । ଘରବାଡ଼ି, ମାଆ, ଭାଇ, ସ୍ନେହ ମମତା ସବୁ ପଡ଼ି ରହିଲା ପଛରେ ।

ମୁଁ ଚାଲିଲି । ଛୁପି ଛୁପିକା ଗଛ ଛୁଇଁ, ଆଲୁଅ ଅନ୍ଧାର ପାର ହୋଇ ଅରମା ଅବାଟରେ—ଖାଲ ଡିପ ନ ମାନି ଚାଲିଲି । କେତେ ବାଟ, କେତେ ଗାଁ ପାର ହୋଇ ଆସିଲି ଜାଣେ ନାହିଁ । ବେଳେ ବେଳେ ବଲୁଆ କୁକୁର ଗୁଡ଼ାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଣି ମୁଁ ଚମକି ପଡ଼େ—ପୁଣି ଚାଲେ । ଏଡ଼ୁଟିଏ ହେଲିଣି—ଭୁତକୁ ଡରି ଦିନେ ବି ରାତିରେ ପଦାକୁ ଏକଲ ଉଠେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଆଜି ମୋତେ ଭୁତ ଡର ନ ଥିଲା—ମୁଁ ପାଗଳୀ ପରି ଚାଲିଥିଲି ।

ରାତି ପାହାନ୍ତା ହେଲା । ପୂରୁବ ଆକାଶରେ ସିନ୍ଦୂର ଫାଟିଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ଦେଖେ ଗୋଟାଏ ରେଲ ଷ୍ଟେସନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲି । ପରୁର ଚାହିଁଲା—ଜଗତପୁର ଷ୍ଟେସନ । ଗୋଡ଼ ମୋର ଅଳି ଯାଇଥାଏ—ଅବଶ ଲାଗିଲା । ଷ୍ଟେସନ ଭିତରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ

ବିଶ୍ରାମଘରେ ମୁଁ ଯାଇ ବସି ପଡ଼ିଲି । ଆଉ ସେ ଘରେ କେହି ନଥାନ୍ତି—ଅମର ଘଡ଼କ ଆଗରୁ ନିଦରୁ ଉଠି ଯାଇଥିଲା, ତାକୁ କୋଳରେ ପୁରେଇ ଶୀର ଦେଲି ।

ହଁ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଜଣେ ବାବୁ ଓ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ସେଇ ଘରକୁ ଆସିଲେ । କୁଲିଟି ଆସି ତାଙ୍କର ବନ୍ଦଣା ଓ ଟ୍ରଙ୍କଟି ରଖିଦେଇ ବାବୁଟିଠାରୁ ପଇସା ମାଗି ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ସେମାନେ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ବସିଲେ । ତାଙ୍କର ଚେହେରା ଓ ବେଶଭୂଷାରୁ ମନେ ହେଉଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ବଡ଼ଘରର ପିଲା । ବାବୁଟି ବାରମ୍ବାର ମୋତେ ଅନାଉଥାନ୍ତି ।

ପାନ-ବଡ଼ି-ସିଗାରେଟ୍ , ପାନ-ବଡ଼ି-ସିଗାରେଟ୍ ।

ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଉପରେ ସେତିକିବେଳେ ଗୋଟିଏ ଟୋକା ଡାକ ଡାକ ଗଲା । ବାବୁଟି ସେହି ଟୋକାକୁ ଡାକ ସିଗାରେଟ୍ କଣି ନିଆଁ ଧରେଇଲେ । ଟୋକାଟି ପଇସା ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ସିଗାରେଟ ଟାଣୁ ଟାଣୁ ବାବୁଟି ପଚାରିଲେ, ମାଆ ତମେ କୁଆଡ଼େ ଯିବ ? ସତେ ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି ତାଙ୍କର ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ବଡ଼ ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଲି । କିଛି ଠିକ୍ ନ କରି ପାରି କହିଲି କୁଆଡ଼େ ଯିବି ଜାଣେନା । ମୋ ଉତ୍ତରରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସେ କହିଲେ, କୁଆଡ଼େ ଯିବ, ଅଥଚ ନିଜେ ଜାଣନା ? ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ମୋ ଆଡ଼କୁ ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଲେ । ବାବୁଟି ପୁଣି ସ୍ନେହଭରା ଗଳାରେ କହିଲେ, କୁଆଡ଼େ ଯିବ ମା ସତ କୁହ । ତୁମକୁ ଦେଖିଲେ ମନେ ହେଉଛି ବୁନିଆଦି ଘରର ଝିଅ ପରି । ଅଥଚ ଏକଲ ଉମେ—ସାଥରେ କେହି ନାହିଁ । କୋଳରେ ଗ୍ରେଟ ପିଲଟି, ପୋଷା ହୋଇ ଘରୁ ବାହାର ଆସି ନାହିଁ ? ବାବୁଙ୍କ ଅନୁମାନଭରା ପ୍ରଶ୍ନଟି ମୋତେ ବିଚଳିତ କରି ପକାଇଲା । ମିଛରେ କହିଲି, ସ୍ବାମୀ ମୋତେ ଘରୁ ବାହାର କରି ଦେଇଚନ୍ତି—ଘରୁ ଆସିଲଣି ଆଠଦିନ ହେବ । କୁଆଡ଼େ ଯିବି କିଛି ସ୍ଥିର କରିନି । ଦେଖିବି କେଉଁଠି ଚାକରାଣୀ ରହି ଏହି ପୁଅଟିକୁ ପୋଷିବି । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ପଚାରିଲେ, କାହିଁକି ଝିଅ ତୋତେ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲେ—ସ୍ବାମୀ କଣ ତୁମକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ? କି ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା—ରାଜା ଝିଅ ପରି । କେଉଁ ଦୋଷ ଦେଖି ସ୍ବାମୀ ତୁମର ରୋଷ ହେଲେ ?

କଣ କରବ—କି ଉତ୍ତର ଦେବି, ବଡ଼ ଅଡୁଆ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ । ଟିକିଏ ଭାବ ଚନ୍ତି କହିଲି, ସ୍ବାମୀ ମୋର ଭାରି ଗଞ୍ଜିତ—ସାହା ରୋଜଗାର କରନ୍ତି ସବୁ ଗଞ୍ଜେଇରେ ଉଡ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି । ଏଣେ ଘର ଚଳିବ କିପରି ? ଏହି କଥା କହିଲେ ସେ ମୋ

ଉପରେ ଭାରି ଘୋଷା ହୁଅନ୍ତି, ବେଳେ ବେଳେ ଭଲ କଥାକୁ ଖରାପ ବୁଝି ମାରନ୍ତି । ବାର ଲୋକ ବାର ଦେଖଣା—ଖଜଣା ବାଙ୍କା ଚାରିବରଷ ହେଲଣି । ସେଦିନ ଜମିଦାର ଆସି କହିଲେ ଖଜଣା ଦେବତା ଦିଅ ନଚେତ ନାଲିସ କରି ଡିହ ବାରି କୋରକ କରିନେବ । ସେ ଦିନ ମୁଁ ଏଇ କଥା ଡାକୁ କହିଲି, ଏ ସବୁ ଖବର ବୁଝିବତ ବୁଝ, ନଇଲେ ମୁଁ ଘରେ ଦିଲେ ରହୁବ ନାହିଁ । ସେ କଣ ବୁଝିଲେ, ଗୋଟାଏ ମସ୍ତବଡ଼ ବାଡ଼ି ଆଣି ମୋତେ କାଡ଼େଇ ବାଡ଼େଇ କହିଲେ, ଏଇ ଲଗେ ମୋ ଘରୁ ବାହାର ଯା—ମୋର ତୋ ପରି ମାଇକନା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ବାହା ହେବ । ଭାରି ରାଗ ହେଲା ମୋର—କେତେ ସହୁବ—ପୁଅକୁ କୋଳରେ ନେଇ ଘର ଛାଡ଼ିଲି । ଭାରିଲି, ଯିବ କୁଆଡ଼େ, ବାପ ଘରେ ତ କେହି ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଆରବରଷ ହଇଜାରେ ଆଖି ବୁଜିଚନ୍ତି । ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କରିଛି, କେଉଁ ମୂଲ ଲାଗି ପେଟ ପୋଷି ଏ ପିଲାଟିକୁ ମଣିଷ କରିବ । ଏହାର ପାଇଁ ଖାଲି ବସ୍ତ୍ର ରହୁବା କଥା । ପିଲାଟିକି ନେଇ ଏଆଡ଼େ ମରିଯିବ ପଛେ ଘରକୁ ଆଉ ଲେଉଟିବ ନାହିଁ । କହୁ କହୁ ଆଖିରେ ମୋର ଲୁହ ଜମି ଆସିଲା ।

ଏତିକିବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଗୋଟାଏ ମାଲଗାଡ଼ି ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ ହୋଇ ଷ୍ଟେସନ ଜମ୍ପାଇ ଚାଲିଗଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି କଣ ଭାବ କହିଲେ, କଟକ ଯିବ—ଆମ ଘରେ ରହୁବ ? ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥାର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି । ବାବୁଟି ହସି ହସି ମୋ ମନ କଥା ଜାଣିଲା ପରି କହିଲେ, ମୋ ମତ ଲୋଡ଼ୁଛ ବୋଧହୁଏ—ମୋର କିଛି ଆପଣା ନାହିଁ । ଯିବ ଆମ ଘରକୁ ? ଝିଅ ପରି ରହୁବ—କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି । ବାବୁଙ୍କର ସ୍ନେହଭରା କଥା ଶୁଣି କୃତଜ୍ଞତାରେ ହୃଦୟ ପୂରିଗଲା । ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ସମ୍ମତ ଜଣାଇ କହିଲି, ଯିବ । ବାବୁଆଣୀଟି ହସି ହସି ମୋ କୋଳରୁ ପୁଅଟିକି ନେଇ ଗେଲ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କଟକ ଗାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ସେତେବେଳକୁ ଅନେକ ଡେରିଆଏ ।

ସେଦିନ ବାରଟା ଗାଡ଼ିରେ କଟକ ଆସିଲୁ । ବାବୁଙ୍କର ନାମ ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀ, କଟକର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ଓକିଲ । ତେଲେଙ୍ଗା ବଜାରରେ ନିଜର ଦୋମହଲ କୋଠା । ନିଜର ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ବିକାଶ ବି. ଏ. ପାଶ୍ କରି ‘ଲ’ ପଢ଼ୁଛି । ବିକାଶ ଆଗରୁ ମୋ ପରି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ମରଯାଇଛି । ଝିଅଟିକୁ ପ୍ରତାପ ବାବୁ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଅତି ଆଦରରେ ତା’ର ନାଁ ଦେଇଥିଲେ “କଲ୍ପନା” । ଝିଅ ମରିବା ଦୁଃଖ ପ୍ରତାପ ବାବୁ ଏ ଯାଏ ଭୁଲି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ମୋତେ ପାଇଲୁ ଦିନୁ ବେଳେ ବେଳେ କଲ୍ପନା କଲ୍ପନା ବୋଲି ଡାକନ୍ତି । ଆଉ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହନ୍ତି—ଜାଣିଲ ପ୍ରଭୁ, କଲ୍ପନା ମାଆକୁ ମୋର ଏତେ ଦିନେ ଫେରି ପାଇଛି । ପ୍ରଭୁଦେବୀ ହସନ୍ତି—ପରିତ୍ରଷ୍ଟିର ହସ ।

ଆସିଲ ଦିନ ପ୍ରତାପବାବୁ ଓ ପ୍ରଭୁଦେବୀଙ୍କ କହୁଲି, ମୋର ତ କେହି ନାହାନ୍ତି । ତମେ ମୋର ବାପ, ମା ସବୁ । ସେହିଦିନଠୁ ପ୍ରତାପବାବୁଙ୍କୁ ବାପା, ପ୍ରଭୁଦେବୀଙ୍କୁ ବୋଉ ଓ ବିକାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ଭାଇ ବୋଲି ଡାକେ । ନିଜ ଘରପରି ମୋତେ ଏଠି କେହି ପରି ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ । ଅମରର ସବୁ ଯନ୍ତ୍ର ନଥାନ୍ତି । ଅମର ସାଥୀରେ ବାପା ବୋଉ କେତେ ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । ଅମର ହେଉଛି ତାଙ୍କ ନିର୍ଭୋଳା ଜୀବନର ବଡ଼ ସାଥୀ । ବିକାଶଭାଇ ମୋତେ ନିଜର ଭଉଣୀଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି । ବଜାରରୁ ନିଜର କଣି ଆଣନ୍ତି ମୋ ଲାଗି ଓ ଅମର ଲାଗି କେତେ ସଉଟିମା ଜିନିଷ । ମନା କରେ—ସେ ମନା ମାନନ୍ତି ନାହିଁ । ହସି ହସି ମୋ ସାଥରେ କେତେ ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । ପୁଣି ସୁଅ ପରି ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲେ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ । ଭାବନା ବାଦଲ ଭିତରୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଉଠି ମାରନ୍ତି—ମଧୁସୂକ୍ତ, ଗୋପଭାଜ, ମାଣିକ, ବୋଉ,

ଟୁନ । କାହାନ୍ତି ସେ ସବୁ ଆଜି ! ମଧୁସୂଦନ—ପିଲାବେଳର ସାଥୀ, ସେ
 ହୁଏତ ବାହା ହୋଇ ସାରିବେଣି । ମାଣିକ ବାହା ହୋଇ ଘରସଂସାର
 କରିବେଣି । ଗୋପସୁଦନ ବଡ଼ଲୋକ—ତାଙ୍କର କଣ ପୁନି କଥା ମନେ ଥିବ ?
 ସେ ହୁଏତ ବାହା ହୋଇ ପୁନା ସଂସାର କରିବେଣି । ବୋଉ, ଯୋଉ
 ବୋଉ ମୋତେ ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ କଣ ହେଉଥିଲା, ସେ ଆଜି କିପରି
 ଥିବ ? ହୁଏତ କୁଳକଳଙ୍କିନୀ ଝିଅଟାକୁ ହସାଇ ସୁଖରେ ଥିବ ।
 କିନ୍ତୁ ଟୁନ—ଟୁନ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଭୁଲି ନଥିବ । ଏଇ କୋଳରେ ତାକୁ
 କାଖେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ମଣିଷ କରିବ; ସେ କଦାପି ଭୁଲି ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଖିରୁ
 ଥପ୍ ଥପ୍ ହେଇ ଲୁହ ଝରିପଡ଼େ । ଏହି ଭାବନାରେ ମୁଁ ବେଳେ ବେଳେ ଅନ୍ୟ-
 ମନସ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ବୋଉ କୁହନ୍ତି, ପୁନି ଘରକଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କି ? ସତ
 କହ ମା ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ବିକାଶ ଯାଇ ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ଆସିବ । ମୁଁ
 ମୁହଁର ଭାବ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ହସି ହସି କୁହେ, ନା ବୋଉ, ମୋର ଘରକଥା
 ମନେ ପଡ଼ୁନା । ଏଠି ମୁଁ ବେଶ ସୁଖରେ ଅଛି । ତମ ପରି ବୋଉ ପାଇବି
 —ଏହାଠୁ ବଳି ଭାଗ୍ୟ ମୋର କଣ ଅଛି ! ବୋଉ ମୋ କଥାରେ ଭୁଲି
 ଯାଆନ୍ତି ।

ସତକୁ ସତ ବାପା ଅମରକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ଯେ ତାକୁ ଘଡ଼ିଏ କୋଳରେ ନ
 ପୁରାଇଲେ ମନଟା ତାକର ଶାନ୍ତି ହୁଏନା । ଅମର ଆଣ୍ଟେଇଲଣି । ବାପାଙ୍କୁ
 ଦେଖି କୁଲୁ କୁଲୁ ହେଇ ହସେ । ସାଇ ପଡ଼ିଣା ଘରର ଝିଅମାନେ ସମସ୍ତେ
 ତାକୁ ଆଦର କରନ୍ତି । କହନ୍ତି, କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ପୁଅଟିଏ ଲେ—ଠିକ ପୁନେଇ
 ଜହ୍ନଟି ପରି । ହୃଦୟ ମୋର ଗର୍ବରେ ଫୁଲିଉଠେ ।

କିନ୍ତୁ ଏତେ ସୁଖ ଏତେ ଆଦରରେ ଆଇବି ଯେପରି କାହାର ଅଭାବ ଅନୁଭବ
 କରେ । ମନଟା କଣ ପାଇବାକୁ ବେଳେ ବେଳେ ପାଗଲ ହୋଇଉଠେ ।
 ବିକାଶଭାଇଙ୍କି ଦେଖିଲେ ଗୋପସୁଦନଙ୍କର ଛବି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ ।
 ଛଣକ ପାଇଁ ହୃଦୟରେ ମୋର ଦୁଃଖତା ଆସେ । କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷରେ ନିଜକୁ
 ସମ୍ଭାଳି ନିଏ । ଯଉଁବନର ଉତ୍ତଳା ମନ କେତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଯାଏଁ—ଠିକ୍
 କରି ପାରେନା ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦୁଇଟା ବରଷ ହସାଇ କନ୍ଦାଲ, ଝରାଇ, ଫୁଟାଇ କୁଆଡ଼େ
 ହଜିଗଲା—ଅମଡ଼ା ଦୁନିଆରେ ଅସରନ୍ତି ପଥରେ । କେତେ ପୁନେଇଁ କେତେ
 ଅମାବାସ୍ୟା—କେତେ ମାସ, କେତେ ରାତ୍ରି ବିତିଗଲା—କୁଆର ଭଉଁ, ଦି'ଦିନର
 ଦୁନିଆରେ ।

ସେଦିନ ଦ'ପହରେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ଖଣିଆଭୂତ ପରି ମେଘଟା ଉଠାଇଲା ।
ପବନ ଜୋରରେ ପିଟୁଥାଏ । ଦ'ପହରର ଖରା ତେଜ ହଜିଯାଇଥାଏ । ଘରେ
ବସି ଭାବୁଛି କୋଉ କଥା, ଟୁନ କଥା । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ଥାଣି ଅନ୍ତରେ
ନାହିଁ ଉଠୁଥାଏ । ମନଟା ଭାରି ଅସ୍ଥିର ହେଲା—ଥାଣିରେ ଖାଲି ଲୁହ ଆସିଲା ।
ହଠାତ୍ କାହାର ଡାକ ଶୁଭିଳ—ପୁନି, ପୁନି । କାନ ପାରିଲା, ବିକାଶଭାଇଙ୍କ ସ୍ୱର ।
ବିକାଶଭାଇଙ୍କ ଡାକ ଶୁଣି ଥାଣିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ପକାଇଲା ।

ସେ ଡାକ ଡାକ ତଳୁ ଉପର ମହଲକୁ ଆସିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି କହିଲେ,
ପୁନି, ଆଜି ସଞ୍ଜଫେଲେ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଆସିବେ—ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆସିବ ।
ତୁ ଯା କିଛି ଜଳଖିଆ ତିଆରି କର । କହିଲା, ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଇଁ ଯଦି ଏତେ ଖଟିବ—
ତେବେ ପୁରସ୍କାର କିଛି ମିଳିବ ନା ଖାଲି ଖାଲି । ହସି ହସି କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା ଯା,
କାଲି ସିନେମା ଦେଖାଇ ନେବି । ହସି ହସି କହିଲା, କାମ ସରିଗଲେ ଠକିବ ।
କାହିଁ—ସେଦିନ ପରା ତମର ଆଉ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ପାଇଁ ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରିଥିଲା—
ଖୁବ୍ତ ସିନେମା ଦେଖାଇଲା । ଗୋଟିଏ ମସିହା ଠକି ତୁମେ ବିକାଶଭାଇ !
ବିକାଶଭାଇ ହସି ହସି ମୋ ହାତଧରି କହିଲେ, କାଲି ନିଶ୍ଚୟ ସିନେମା ଦେଖାଇ
ଦେବି—ଯା ପୁନା ଭଉଣୀଟା ପରା । ହସି ହସି ପଚାରିଲା, ଆଉ ଅରତ ପୁରାମ
କାହିଁ ଆସିଥିଲେ, ଏଥର ପୁଣି କୋଉ ବନ୍ଧୁ ଆସୁଛନ୍ତି ? ସେ କହିଲେ ଏ ବନ୍ଧୁଟିର
ନାମ ଗୋପବାବୁ । ଗୋପବାବୁଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣି ହଠାତ୍ ମୋର ସାରା ଶରୀରରେ
ସ୍ପନ୍ଦନ ଖେଳିଗଲା । ପଚାରିଲା, ଏ ବନ୍ଧୁଟିଙ୍କ ଘର କେଉଁଠି କି ? ସେ ଟିକିଏ
ରହି କହିଲେ, ଘରଟା କେଉଁଠି ଠିକ୍ କରି କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ଯେତେଦୂର

ଜାଣେ କୌଣସି ମଫସଲରେ—ବର୍ତ୍ତମାନ କଟକରେ ଅଛନ୍ତି । ନିଜର କୋଠା ବାଡ଼ି । ବ୍ୟବସାୟ ସବୁ କଟକରେ । ଏତିକି କହୁ ସେ ତଳକୁ ଗଲେ । ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ମନରେ । ଭାବିଲା, ଯଦି ପ୍ରକୃତ ମୋର ଅତି ଆପଣାର ଗୋପଭାଜ ହେଇଥାନ୍ତି ତେବେ—ତେବେ କଣ କରିବ ? ତାଙ୍କୁ କଣ ଆଉ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ପାରିବ ? ନା ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖା ଦେବିନି । ସେ ସାତପରରେ ପର, ବିଶ୍ୱାସରେ ରୁଣ ଦେଇଛନ୍ତି, ସାରା ଜୀବନକୁ ମୋତେ ଠକିଛନ୍ତି । ମନରେ ବହୁଳ ଭାବନାର ଝଡ଼ ତୋଫାନ ।

ଜଳଖିଆ ପ୍ରଭୃତି ଚିନ୍ତା କରି ସାରିଲା ବେଳକୁ ସଞ୍ଜ ହେଇଗଲା । ଅଦ୍ଦନମେଘଟା ଉଡ଼ି ଯାଇଥିଲା କେଉଁ ବରଷା ଯକ୍ଷର ସନ୍ଦେଶ ନେଇ—ଆକାଶ ହେଇଥିଲା ସୁନ୍ଦର—ମନୋରମ । କଇଁଫୁଲିଆ ଜହ୍ନ ହସିଉଠିଲା । ବଗିଚାରେ ଫୁଟିଥିବା ହେନା ଫୁଲର ଚନ୍ଦ୍ର ଭାସି ଆସି ମନରେ ଅଜଣା ଛନ୍ଦ ତୋଳୁଥାଏ ।

କାନ୍ଥରେ ଥିବା ଘଡ଼ିରେ ୪୦ ୪୦ ହୋଇ ସାତଟା ବାଜିଲା । ବିକାଶଭାଜି ପରୁରିଲା, କାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ର ଚିହ୍ନର ଏଯାଏ ଦେଖା ନାହିଁ । ଜଳଖିଆ ପ୍ରଭୃତି ସବୁଜ ଥଣ୍ଡା ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ଆଜି ଆସିବେ ନାହିଁ ନା କଣ ? ବିକାଶଭାଜି କହିଲେ, ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ—ମୁଁ ତାକୁ ବାର ବାର କରି କହିଛି । ପାଟି କଥା ପାଟିରେ ଅଛୁ ରେକ୍ସା ଘଣ୍ଟି ଶୁଭିଲା । କହିଲା, ଏଇ ଆସିଲେ ବୋଧହୁଏ । ଦୁହେଁ ଦୋତାଲା ଉପରୁ ତଳକୁ ଅନାଇଲା । ଦୋତାଲା ଉପରୁ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ ଆମ ଫାଟକ ସାମନା ରାସ୍ତା ଦେଖା-ଯାଏ । ସତକୁ ସତ ରେକ୍ସାଟି ଆମ ଫାଟକ ଭିତରକୁ ପଶି ସାରିଥିଲା । ବିକାଶ ଭାଜି ତରଳ ହୋଇ ତଳକୁ ପଳାଇଲେ । ମୁଁ ସେଇ ରିକ୍ସା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଁ ଥାଏ । ରେକ୍ସା ଉପରୁ ଯିଏ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଆଉ ଅବକାଶ ରହିଲା ନାହିଁ । ଗୋପଭାଜ—ମୋର ଅତି ଆପଣାର ସେଇ ଗୋପଭାଜ । ଭାବିଲା, ଗୋପଭାଜ ବୋଧହୁଏ ଗାଁ ଗୁଡ଼ି ଏଇଲଗେ କଟକରେ ଅଛନ୍ତି । ଗୋପଭାଜଙ୍କି ଦେଖିଲକ୍ଷଣି ମୋ ଗୁଡ଼ି ଭିତରଟା କଣ ହୋଇଗଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ଗୋଲମାଲ ଧରିଲା । ମୋ ଘରକୁ ଫେରି ଆସି ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତି ଦସ୍ ଦସ୍ କରି ମନ ଉପରେ ଜଳି ଉଠିଲା । ଗୋପଭାଜ ଯଦି ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ ଏଠି ଅଛି—ତେବେ ସେ କଣ ପୁଣି ମୋତେ ଆପଣାର କରି ନେଇ ପାରିବେ ? ନା ନା—ମୁଁ ସିନା ଗୋପଭାଜଙ୍କି ଭୁଲି ପାରିନି—କିନ୍ତୁ ଗୋପଭାଜ କଣ ମୋ କଥା ମନେ ରଖିଥିବେ ? ମୁଁ ଘରଗୁଡ଼ି ଆସିବା ପରେ ସେ ଭାବିଥିବେ, ପୁଣି ବୋଧହୁଏ ମରିଯିବଣି । ଭାବିଲା, କାହିଁକି ଗୋପଭାଜଙ୍କି ପରିଚୟ ଦେବ ? ମରାବଳା

ପଛରେ ଆଉ ଦଉଡ଼ି ତୃଷା ତ ମେଣ୍ଟିବ ନାହିଁ—ଖାଲ ଦଉଡ଼ିବା ସାର ହେବ
ସିନା ! ନା ଗୋପସ୍ତ୍ରାଞ୍ଚଠାରୁ ଦୂରରେ ରହୁବ ।

କ୍ଷଣକ ପରେ ବିକାଶସ୍ତ୍ରା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । କହିଲେ—ପୁନି, ଜଳଖିଆ ନେଇ
ଗଲ । ମୁଁ ମିଛରେ ଛଳନାକରି କହିଲି, ଭାଇ ମୋ ମୁଣ୍ଡଟା ବିଛୁଟ—
ଭଲ ଲାଗୁନି, ବୋଉକୁ କୁହ ଖାଇବାକୁ ଦେବ । ବିକାଶସ୍ତ୍ରା ସତ ବୁଝି ଚାଲିଗଲେ ।
ଗଲବେଳେ କହିଗଲେ—ପୁନି, ମୁଣ୍ଡ ବିଛୁଟ ଶୋଇପଡ଼ି—ଆଜି ଅନେକ ପରିଶ୍ରମ
କରିବୁ ।

ବିକାଶସ୍ତ୍ରା ଚାଲିଗଲା ପରେ ମନଟା ମୋର ସ୍ଥିର ହେଲା ନାହିଁ । ଅଧଘଣ୍ଟା ପ୍ରାୟ ତଳକୁ
ଆସି ପରଦା ଏ ପାଖରୁ ଫାଙ୍କରେ ଅନାଇଲି । ଦେଖିଲି, ଗୋପସ୍ତ୍ରା କୋଳରେ
ଅମର ବସିଛି । ଗୋପସ୍ତ୍ରା ତାକୁ ଗେଲ କରୁଛନ୍ତି । ଟିକିଏ ପରେ ସେ ବିକାଶସ୍ତ୍ରାଙ୍କି
ପଚାରିଲେ, ଏ କିଏ ତମ ଭାଇ ନା ? ବିକାଶସ୍ତ୍ରା କଣ ଭାବି କହିଲେ, ଏ ମୋର
ଭଉଣୀର ପୁଅ । ବଞ୍ଚିଗଲା । ଯଦି ସେ ଅମରର ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ
ଗୋପସ୍ତ୍ରାଙ୍କର ଚିହ୍ନିବାର ଆଉ ଅବକାଶ ରହୁ ନଥାନ୍ତା । ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ—
ନିଜ ପୁଅକୁ ଚିହ୍ନିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ? କହିଦେବକି, ଗୋପସ୍ତ୍ରା ତମେ ଦିନେ ଯାକୁ
ମାରିବାକୁ ଆସିଥିଲ—ସେଇ ଅମର । ସେ ମରିନାହିଁ, ବଞ୍ଚିଛି । ସାହସ ହେଲା
ନାହିଁ—ମନକଥା ମୋର ମନରେ ରହିଲା । କେତେ ଦୃଢ଼ିଆଏ ବିକାଶସ୍ତ୍ରାଙ୍କ
ସହୃଦ କେତେ ଆଡ଼ର ଗପ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବିକାଶସ୍ତ୍ରା ତ ଏକ ମଧୁ ଗପୁଡ଼ି—
ତାଙ୍କୁ ବି ଗୋଟାଏ ସାଙ୍ଗ ମିଳିଗଲା ।

ଦୃଢ଼ରେ ଟଂ ଟଂ ହୋଇ ଦଶଟା ବାଜିଲା । ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜନରୁ ଫେରି ଆସିଲା ପରି
ଗୋପସ୍ତ୍ରା ଉଠି ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । କହିଲେ, ବିକାଶ ନଡ଼ି ଡେଇଁ — ହେମ
କହିଥିଲା ଚଞ୍ଚଳ ଫେରିବାକୁ । ମୋର ଏତେ ଡେଇଁ ଦେଖି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ
ପଡ଼ିବଣି । ଆଜିପାଇଁ ବିଦାୟ ନେଉଛି । ବିକାଶ କହିଲେ, ସତରେ ଡେଇଁ ହୋଇ-
ଗଲଣି—ହଉ ତେବେ ଚାଲନ୍ତୁ । ଦୁହେଁ ଉଠିଲେ ।

ଦୋତାଲା ଉପରକୁ ଚାଲି ଆସି ତଳକୁ ଅନାଇଲି । ଗୋପସ୍ତ୍ରା ହସି ହସି ରିକ୍ଷାରେ
ବସିଲେ । ଭାଇ ତାଙ୍କୁ ରାସ୍ତା ଉପରେ ପ୍ରାୟ ଦରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ
ଉଠିଲା, ହେମ କିଏ ? ଗୋପସ୍ତ୍ରା କଣ ବାହା ହେଲେଣି ? ହୁଏତ ବାହା ହୋଇ
ସେ ତାଙ୍କର ସୁନାର ସଂସାର କରିବେଣି । ମୁଁ ସିନା ତାଙ୍କର ଚରଣ ତଳେ ନିଜକୁ
ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଥିଲି—କିନ୍ତୁ ସେ ତ ମୋତେ ଆପଣାର କରି ଗ୍ରହଣ କରି ନ
ଥିଲେ । କହିଥିଲେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ—ନିଜର କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ । କିନ୍ତୁ
ହୃଦୟ ଦେଇ ସେ ମୋତେ ଦେନି ନ ଥିଲେ ।

ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଅନ୍ଧାର ଝାସ୍‌ଘାସ୍ ସୁଦୃଢ଼ ଭାବି ଆସିଲ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଅପ୍ ଅପ୍ ହୋଇ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା । ଦୁଃଖରେ ମୋର ସାରା ହୃଦୟ ପୁରଗଲା । ମନ କହିଲା, କିଏ କାହାର—ଦୁନିଆ ମିଛ—ସ୍ନେହ, ମାୟା, ମମତା ସବୁ ମିଛ । ଯଦିବନର ପ୍ରଥମ ପରଶରେ ଆଖି ଆଗରେ କେତେ ରଙ୍ଗୀନ ଆଶା ନାଚି ଉଠେ । ମଣିଷ ଅନ୍ଧ-ପରି କଳ୍ପନାର ବିଳାସଭୂମିରେ ଗଡ଼େ ତା’ର ନିଭୁତ ନିଲୟ । ଦିନ ଆସେ ଝଡ଼ି-ଝୋଡ଼ିବନର ସୁନେଲି ଆଶା ତାର ଶୂନ୍ୟରେ ମିଳାଇଯାଏ—କଲ ଘରର ଧୂଆଁ ପରି । ତା’ ପରେ ଲାଲାୟିତ ସ୍ବପ୍ନ ଯାଏ ଭାଙ୍ଗି—ସେ ଦେଖେ ଗୁରୁଆଡ଼ି ଅନ୍ଧାର । ଦୁନିଆ ଖସିଯାଏ—ପଛକୁ ଫେରି ଆସିବାର ବାଟ ନାହିଁ ।

ତା’ ପରଦିନ ସକାଳେ ଗାଧୋଇ ଆସି ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଉଛି, ଅମର ତାର କାଠ-ଘୋଡ଼ାଟିକି ନେଇ ଖେଳୁଛି । ରାତିରେ ଘର କଥା, ଗୋପଭାଇଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ି ଭଲ କରି ନିଦ ହୋଇ ନ ଥାଏ—ଆଖିଟା ପୋଡ଼ୁଥାଏ । ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ, ବିକାଶଭାଇଙ୍କ ପରୁରବି କି ତମ ବନ୍ଧୁଟି ବାହା ହୋଇଛନ୍ତି ନା ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଭୟ ହେଲା । କାଳେ ଯଦି ଭଲ କଥାକୁ ଓଲଟା ଅର୍ଥ କରି କିଛି ସନ୍ଦେହର ସୂଚନା କରନ୍ତି—ତେବେ ସଂବଦାନ । ନାଁ ନାଁ ପରୁରବି ନାହିଁ । ସେ ବାହା ହୋଇ ଥାଆନ୍ତୁ ବା ନ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତୁ ସେଥିରେ ମୋର ଯାଏ କେତେ ଆସେ କେତେ ? ମୁଁ ମୋ ପଥ ବାଛି ନେଇଛି । ତଥାପି ଅବୁଝା ମନ ବୁଝୁ ନ ଥାଏ । ଅମର କାଠଘୋଡ଼ା ଗୁଡ଼ି କୋଉ ବୋଉ କହି ମୋ କୋଳକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଅସ୍ଥିର ହେଲା । ହଠାତ୍ ଭାବନାଟା ମୋର ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ କୋଳକୁ ନେଇ ତା ଗାଲରେ ଚମ୍ପା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେ କୁଲ୍ କୁଲ୍ ହୋଇ ମୋ ଲୁଗା ତଳେ ମୁହଁ ନୁଚେଇଲା । ତାକୁ ଦେଖି ହୃଦୟ ମୋର ପୁଲକରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ମନ କହିଲା—ଗୋପଭାଇ ତମେ ସିନା ମୋତେ ପର କରି ଦେଲୁ—କିନ୍ତୁ ମୋ କୋଳରେ ତମେ ଯେଉଁ ଦାନଟିକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଛ—ତାକୁ ମୁଁ ତ ପର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ?

ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା । ମନରେ ଭୟ ଛୁଇଁଲା—ବିକାଶଭାଇଙ୍କ ଆଉ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ପରୁରବି ନାହିଁ । ପରେ ବୋଉଙ୍କଠାରୁ କଥା ଛଳରେ ଖବର ନେଇ ଜାଣିଲି ଗୋପଭାଇ କଟକରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛନ୍ତି । ବାହାହୋଇ ସାରିଲେଣି । ସପରିବାରରେ ଏଇଲଗେ କଟକରେ ଅଛନ୍ତି ।

ସଞ୍ଜ ଖରା ନାହିଁ ପଡ଼ିଲଣି । ଚଢ଼େଇ ଗୁଡ଼ାକର କୈକା ରାବ କାନ ଅତଡ଼ା ପକାଉଥାଏ । ଘରେ ବସି ଅମରକୁ ଶୀର ପିଆଉଛି, ବୋଉ ଆସି କହିଲେ, ପୁନି ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ କପେ ଚା' କରି ନେଇଯା—ତଳ ଘରେ ଅଛନ୍ତି । ଅମରକୁ ବୋଉ କନ୍ଦରେ ଗୁଡ଼ି ଗଲି ଚା' କରିବାକୁ । ଘଡ଼ିକ ପରେ ଚା' କରି ବାପାଙ୍କ କନ୍ଦକି ନେବା ତଳ ଘରକୁ ଗଲି । ବାପା ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ମୁଁ ଚା' ନେଇ ତାଙ୍କ କନ୍ଦରେ ଥୋଇଲି । ସେ ଖବରକାଗଜ ଗୁଡ଼ି ଚା' ପିଇଲେ । ପିଇସାର କଣ ଦେଖିଲେ କେଜାଣି ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ପୁନି ତୋ ଦେହ କାହିଁକି ଦିନକୁ ଦିନ ଝଡ଼ି ଯାଉଛି, ଦେହ କଣ ହେଉଛି କି ? କହିଲି, ନାଁ ବାପା ମୁଁ ତ ବେଶ୍ ଭଲରେ ଅଛି । ବାପା ହସିଲେ, କହିଲେ ପାଗଳୀ ମୋତେ ଲୁଚୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଜାଣେରେ ଜାଣେ ତୋର ନିଶ୍ଚେ ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ସତ କହ, ତୋର ଯଦି ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଅଛି, ମୁଁ ନିଜେ ନେଇ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଆସିବି । ବାପାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କହିଲି, ନା ବାପା ମୋର ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ । ବଲେ ବଲେ ଆପଣ ମୋତେ ତଡ଼ି ଦେବେତ ଚାଲିଯିବି । ମୁଁ ବା ଆପଣଙ୍କର କିଏ ? ଏତେଦିନ ଆପଣ ମୋତେ ହିଅ ପରି ପରି ପାଲଲେ—ଆଉ କଣ ସବୁଦିନେ ରଖି ଆଆନ୍ତେ—ସତ କୁହନ୍ତୁ ବାପା, ଆପଣ ଯଦି କହିବେ ମୁଁ ଏଇଲାଗେ ଚାଲିଯିବି । ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ବାପା ମୋ ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ, ପାଗଳୀ ହିଅଟା ତୁ—ତୋତେ ମୁଁ କଣ କହିଲି ତୁ କାନ୍ଦୁ । ତାଙ୍କ ଲୁଗା କାନରେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲେ । କହିଲେ, ପୁନି ତୋତେ ଦେଖିଲ ଦିନୁ ମୁଁ କଲ୍ଲନା କଥା ପାସୋରି ପକାଇଛି—କିନ୍ତୁ ବେଳେବେଳେ ତୋର

ଏକ ଶୁଣିଲ ମୁହିଁ ଦେଖିଲେ ମୋ ଦୃଢ଼ସ୍ୱରେ କିଏ ଆଘାତ କରେ । ଉପରୁ ବୋଉ
ତାକଲେ, ପୁନି ପୁଅ କାନ୍ଦୁଛି—ଚଞ୍ଚଳ ଆ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଉପରକୁ
ଆସି ଅମରକୁ କୋଳକୁ ନେଲି ।

କଉଁ ରଜା ଝିଅର ସରଗ ବଗିଚାରେ ଅସୁମାଣ୍ଡ ତରା ଫୁଲ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଅନ୍ଧାର
ରାତିରେ ତରା ଫୁଲର ଜକ ଜକ ଦେହ କେତେ ସୁନ୍ଦର ମାନ୍ୟତାଏ । ରାତ୍ରୀରେ
ବିଜୁଳିବତୀ ଜଳି ଉଠିଲା । ପାଖ ଘର ରେଡ଼ିଓରୁ ସଙ୍ଗୀତ ମୁର୍ଚ୍ଛନା ଶୁଣି
ଆସୁଥାଏ ।

ବାପାଙ୍କ କିନ୍ତୁ ଆସି ମନଟା ମୋର କେଉଁଥିରେ ଲାଗୁ ନଥାଏ । ଅମରକୁ କୋଳରେ
ଧରି ଘରେ ବସିଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲେ ବିକାଶଭାଇ ଆସି
ପହଞ୍ଚିଲେ—ସାଥୀରେ ଡାକ୍ତର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ ସୁଦୃଢ଼ । ସୁଦୃଢ଼ାଟି ମୋତେ
ନମସ୍କାର କଲେ । ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନ ପାରି ମୁଁ ବିକାଶଭାଇଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି ।
ସେ କହିଲେ, ଚିହ୍ନି ପାରୁନୁ—ମୋର ବନ୍ଧୁ ଗୋପବୀରୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—ହେମାଙ୍ଗିନୀ ପରା ?
ମୁଁ ପ୍ରତିନମସ୍କାର ଜଣାଇ ହସି ହସି କହିଲି, ଚିହ୍ନିପାରି ନଥିଲି ଭଉଣୀ, କ୍ଷମା
ଦେବ । ସେ ହସିଲେ । ତାଙ୍କୁ ବସିବାକୁ କହିଲି । ସେ ମୋ କୋଳରୁ ଅମରକୁ
ଟାଣିଲେ—ଅମର ଅତିଶୟ ବାରିଲ ନାହିଁ । ହସି ହସି ତାଙ୍କ କୋଳକୁ ଡେଇଁ
ପଡ଼ିଲା । ହେମାଙ୍ଗିନୀ ତାକୁ ଆଦର କରି କୋଳକୁ ନେଇ କହିଲେ, ଭାରି
ସୁନ୍ଦର ପୁଅଟିଏ ଭଉଣୀ—ଏତିକି ମତେ ଦେଇ ଦିଅମ । ମୁଁ ହସି ହସି କହିଲି,
ତାର ପାଇଁ ତ ଭଉଣୀ ଜୀବନଟା ଅଛି—ତାକୁ ଦେଲେ ବଞ୍ଚେବ କିପରି ?
ହେମାଙ୍ଗିନୀ ହସିଲେ । କହିଲେ, ହଁ ଭଉଣୀ ଏ ଜିନିଷଟି ନାଶ୍ୱର ଅତି ଆପଣାର
—ଆକୁ କିଏ ଗୁଡ଼ିପାରେ ବିକାଶଭାଇ କହିଲେ, ଦୁହେଁ ବସି ଗପକର, ମୁଁ
ଯାଉଛି—ତଳେ ଗୋପବୀରୁ ଏକଲ ବସିଥିବେ ।

ଦୁହେଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେ ଗପ ପଡ଼ିଲା । ପରୁରିଲି, ବାବୁଟି ତମର କେମିତିକା
ଲେକ ? ତମକୁ ଆଦର ସୁଆର କରନ୍ତି ନାଁ । ହେମାଙ୍ଗିନୀ ହସିଲେ, କହିଲେ
ବାବୁଟି ଆମର ଭାରି ଖେଆଲ ମେଜାଜର ଲେକ; କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି ।
ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ବଣା ହୁଅନ୍ତି । କୁହନ୍ତି ହେମ ! ତୋତେ ନ ଦେଖିଲେ
ମୋ ମନଟା କିଛି ଭଲ ଲାଗେନା । ମନର ଭାବନା ମୋର ଛୁପି ଛୁପି ଦଉଡ଼ିଲା
ପଛକୁ । ଗୋପଭାଇ ଏମିତି ମୋତେ ଦିନେ କହୁଥିଲେ । ମୁଁ ଭୁଲିଥିଲି
ତାଙ୍କର କଅଁଳ ମଧୁର କଥାରେ ନିଜକୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଆଜି
ଗୋପଭାଇ—ଅତି ଅତୀତର ଅଲୋଡ଼ା ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ପଡ଼ିଛି ମୁଁ ।

ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ସେ ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ବିକାଶବାବୁ ଅନେକ କରି କହିଲେ ବୋଲି ଆସିଲି ଭଉଣୀ—ନଇଲେ ଗୋପବାବୁ ଯେଉଁ ଲୋକ କୁଆଡ଼କୁ ଯିବାକୁ କହିଲେ ନେବେ ନାହିଁ । ଖାଲି ସେଇ ଘରେ ବସିଥାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ଲାଗେ । ଚିଡ଼ିଲେ ମୋ ମନ ଭୁଲାଇବାକୁ ସିନେମା ଦେଖାଇବାକୁ ନେଇଯାନ୍ତି—ନଚେତ୍ ନାହିଁ । ବିକାଶଭାଇ ଆସି ଡାକିଲେ, ଆସ ହେମାନ୍ତିନା ଗୋପବାବୁ ଯିବାକୁ ତରବର ହେଲେଣି । ହେମାନ୍ତିନା ତଳକୁ ଗଢ଼ିଲେ । କହିଲେ, ଆମ ଘରକୁ କେବେ ଗଲେ ମନ ଖୋଲ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା; ଆଜି ଯାଉଛି ଭଉଣୀ ।

ଅମରକୁ କୋଳରେ ଧରି ହେମାନ୍ତିନା ତଳେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ମୁଁ ଉପରୁ ଅନାଇଥାଏ । ଗୋପଭାଇ ହସି ହସି ଆସି ଅମରକୁ ନେବାକୁ ହାତ ଫଡ଼ାଇଲେ । ଅମର ଫକ କରି ହସି ହସି ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ସତେ ଯେପରି ଗୋପବାବୁଙ୍କ କୋଳରେ ସେ ଆଜି ଦୁନିଆ ଯାକର ଖୁସି । ହେମାନ୍ତିନା ପଚାରିଲେ, ସେ କିଏ ? ଅମର କୁଲୁ କୁଲୁ ହୋଇ କହିଲା, ବା ବା । ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ, କିନ୍ତୁ ହସି ପାରିଲି ନାହିଁ ମୁଁ, ଆଖିରେ ମୋର ଲୁହ ପୁରୁ ଉଠିଲା । ମନେ ମନେ କହୁଥାଏ, ଅମର ତମକୁ ବାପା ବୋଲି ଚିହ୍ନି ସାରିଲଣି—ତମେ ତାକୁ ପୁଅ ବୋଲି ଚିହ୍ନି ପାରୁନା ଗୋପଭାଇ ! ଗୋପଭାଇ ହସି ହସି ଅମର ଗାଲରେ ଚୁମା ଦେଲେ । ତାପରେ ବିକାଶଭାଇଙ୍କ କୋଳରେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ ଦୁହେଁ ରେକ୍ୟାସରେ ଉଠିଲେ ।

ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଥାଏ । ଭାବନାର ଗଛ ଗହଳ ସେପଟରେ ଲୁଚିଗଲେ ଗୋପଭାଇ, ହେମାନ୍ତିନା, କିନ୍ତୁ ଭାବନାର ଗଛ ଗହଳ ଏପଟରେ ଲୁଚି ପାରିଲି ନାହିଁ ମୁଁ । ମନଟା ମୋର ସାଥୀହୁଏ କପୋତ ପରି କାନ୍ଦୁ ଉଠିଲା । ଗୋପଭାଇ ହେମକୁ ପାଇ ସବୁ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ମୁଁ……ପାଗଳ ଭାବନା ଦଉଡ଼ିଲା ଆଗକୁ ।

ହୃଦୟରେ ପ୍ରତାରଣାର ନିଆଁ—ମନରେ ଚିଆଁ । ସାରା ଶରୀର ଜଳି ପୋଡ଼ି ଉଠିଲା । ବିଛଣାକୁ ଫେରି ଆସି ମୁଁ ପିଲଙ୍କ ପରି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁ ଉଠିଲା । କେତେବେଳା ଯାଏ ତକିଆରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି କାନ୍ଦୁଛି ଜାଣି ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ବିକାଶଭାଇ ଆସି ଡାକିଲେ ପୁନି ! ପୁନି ! ବିଛଣାରୁ ଉଠି ବସିଲି । ସେ ମୋ ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ି କହିଲେ, କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି ? ମୋ ପାଖରେ ଆସି ବସିଲେ । କହିଲା, ନା ବିକାଶଭାଇ କିଛି ହୋଇନି—ଦେହ ଭଲ ଲାଗୁନି,

ମୁଣ୍ଡଟା ବନ୍ଧୁକ । ସେ କହିଲେ, ପୁନ ମୁଁ ପରା ତୋର ଭାଇ—ମୋତେ ମିଛ କହି
ଠକୁରୁ । ସତ କହି ତୋର କଣ ହୋଇବ । ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁବାକୁ
ଲାଗିଲେ ।

୮

ମିଛ କହିବାକୁ ଆଉ ଉଣ୍ଡ ଲେଉଟିଲ ନାହିଁ । କହିଲି, ବିକାଶଭାଇ, ବାପା, ବୋଉ,
ଉମ ନିକଟରେ ମୁଁ ବଡ଼ ଅପରାଧୀନ । ସତ କୁହ ମୋତେ କ୍ଷମା କରବ ? ହଁ ବୋଲି
କହି ସେ ମୋତେ ଆଉଁସି ପ୍ରବୋଧନା କାଣୀ ଶୁଣାଇଲେ । ମନର ସବୁ ଦୁଃଖଳତା
ଉଠାଇଗଲା ଦୂରକୁ । ଅନ୍ଧାର ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଯେତେ ଘଟଣା—
ଗୋପଭାଇଙ୍କ କଥା—କାହିଁକି ଘର ଗୁଡ଼ିଲ—ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ତାଙ୍କର
ଆଗରେ କହିଗଲି । ମୋର ଦୁଃଖ—ଦରଦରାସ କାହାଣୀଗୁଡ଼ା ବିକାଶଭାଇଙ୍କ
ହୃଦୟକୁ ଥରାଇ ଦେଲା । ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ପୂରି ଉଠିଲା । ସେ କହିଲେ, ଭୁଲ
କଲୁ ଭଉଣୀ ! ବଡ଼ଲୋକ ପଛରେ ଦଉଡ଼ି—ଅତି ଆପଣାର ମଧୁଭାଇକୁ ଠକିଛୁ ।
ତାର ଅଭିଶାପ ତୋତେ ପଡ଼ିବ । ଗୋପବାରୁ ସିନା ବାହା ହୋଇ ତୋତେ ଭୁଲି
ଯାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେ କେବେ ଭୁଲି ନଥିବ । କହିଲି, ଭାଇ ଟିକିଏ ଭୁଲ ହେଲା
ନାହିଁ ତ—ହେଲା ମସ୍ତବଡ଼ ଭୁଲ । ଏ ଭୁଲ ଆଉ ଏ ଜୀବନରେ ସୁଧାର ହେବ
ନାହିଁ । ସେ ହସି ହସି ମୋର ମଉଳା ମୁହଁରୁ ଗଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଲୁହ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ
ପୋଛୁ ଦେଉ ଦେଉ କହିଲେ, ହବ ଭଉଣୀ—ସବୁ ହବ । ସମୟର ସୁଅ ପୁଣି
ବଦଳିବ—ମେଘ ମଉଳା ଆକାଶରେ ପୁଣି ପୁନେଇ ଜନ୍ମ ହସି ଉଠିବ ।

ଏ କଥା ଆଉ ଛପି ରହିଲା ନାହିଁ । ବାପା, ବୋଉଙ୍କ କାନକୁ କଲ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ଜାଣି ଶୁଣି ବି ସେମାନେ ମୋତେ ଘୃଣା ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ । ବରଂ ଆନ୍ତର ଆପଣାର ପରି ଆଦର କଲେ । କିନ୍ତୁ ମନଟା ମୋର ପାପ ଛୁଏ—ବାପା, ବୋଉଙ୍କଠାରୁ ସବୁବେଳେ ଦୂରେଇ ଦୂରେଇ ରହେ । କଲଟା ମୁଁ—ଘର ଦୁଆର ମା, ଭାଇ ସବୁ ଗୁଡ଼ିଚି କାହା ପାଇଁ ? ମନରେ ପଶେ ଏଇ ଭାବନା—ଆଖିରୁ ଝରେ ଲୁହ ।

ଦଶ ଦିନ ପରେ । ଦି' ପହରର ଖରା ତେଜ ମଉଳି ଗଲଣି । ଘରେ ବସି ଅମର ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସ୍ଥିତିର ଗୁଣ୍ଡୁଚି—ମନରେ ଏଣୁ ତେଣୁ ଭାବନା । ହଠାତ୍ ବକାଶଭାଇ ସେଇ ଘରକୁ ପଶି ଆସିଲେ—ସାଥରେ ଗୋପଭାଇ । ଗୋପଭାଇଙ୍କି ଦେଖି ଛପିଲା କୋହ ମୋ ମନରେ ଉଜାଣି ଉଠିଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ଚରଣ ତଳେ ଯାଇ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି କାନ୍ଦିଉଠିଲି । ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଲୁହ ଝର ଝର ହୋଇ ଝରି ପଡ଼ୁଥାଏ । ସେ କହିଲେ, ପୁନି ମୋତେ ଛମାକର । କହିଲି, ଛମା ଦେବାର ପାଟ ମୁଁ ନୁହେଁ ଗୋପଭାଇ ! ଦୁହେଁ ଦୁହେଁକ ଧରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲୁ । ବକାଶଭାଇ କେତେ ଗୁହାଜ ଶାନ୍ତ କଲେ । ସେ କହିଲେ, ପୁନି ମୋତେ ଯଦି ଛମା ଦେଇରୁ—ତେବେ ଗୁଲି ମୋ ବସାକୁ । ହେମ ସାଥୀରେ ରହିବୁ—ଦି'ଭଉଣୀ ପରି । ସେ ତୋତେ ପର ବୋଲି ଭାବିବ ନାହିଁ । କହିଲି, ନା ଗୋପଭାଇ ତା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ—ତମେ ଯାଅ । ମୁଁ କାହିଁକି ଯାଇ ତମ ସୁଖ ସଂସାରରେ କାଳ ହେବି । ଯିବିନି—ମୁଁ ଏଇଠି ଖୁବ୍ ସୁଖରେ ଅଛି । ସେ

ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଲି ଯିବି ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ବିକାଶଭାବ,
ବୋଉ, ବାପା ଆସି କହିଲେ, ଯା ପୁନଃ — ଆପଣ ଚାହୁଁ କରନା । ଆମେ ଅଛୁ — ତୋର
କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି — କରଂ ଏହାଠାରୁ ଫଳ ସୁଖରେ ସ୍ବାମୀ ସହ ଘର
କରି ରହିବୁ ।

ସେହିଦିନ ସଞ୍ଜ ଗଡ଼ଲ ବେଳକୁ ବାପା, ବୋଉ, ବିକାଶ ଭାଇଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ
ଗୋଡ଼ଧୁଳି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ବସିଲି । ଆଗରୁ ଗୋପଭାଇ ଅମରକୁ
ଧରି ବସିଆନ୍ତୁ । ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଅପ୍ ଅପ୍ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ । ବାପା ବୁଝାଇ
କହିଲେ, ଗୋପବାବୁ କଲ୍ଲନା ମଲ୍ଲ ପରେ ଏ ହୋଇଥିଲା ଆମର କଲ୍ଲନା । ଏହାରି
ମୁହଁ ଚାହିଁ ଆମେ କନ୍ୟା ଦୁଃଖ ଭୁଲିଥିଲୁ । ଏ ମୋର ଝିଅ । ଗରିବର ଝିଅ ବୋଲି
ଆକୁ ଭାବିବି ନାହିଁ । ତା'ର ନାହିଁ କଣ ? ଏ ଘର ଦୁଆର ସବୁ ତାହାର — ବିକାଶ
ପରି ଭାଇ ତାହାର । ତା ମନରେ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ଅଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।
ହେମକୁ ବୁଝାଇ କହିବି ଯେ ଯେପରି ବାଦ ନ କରେ । ବାପାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ
ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ବିକାଶଭାଇ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ବାଲକୁ ସିଧା ଡଗରପଡ଼ା ଗାଡ଼ି
ଚଲାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଆଗକୁ ଚାଲିଲା । ବିକାଶଭାଇ କିଛି
ବାଟ ଆସି ବିଦାୟ ନେଲେ । ତାଙ୍କ ହାତଧରି କହିଲି, ବିକାଶଭାଇ ଭୁଲି ଯିବନି ।
ସେ କହିଲେ ପୁନି ଭୁଲି କି କିଏ ପାରେ — ଯା, ମୁଁ କାଲି ତୋ କଠକ ଯିବି ଯେ ।

ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଆଗକୁ ଚାଲିବ । ଉପରେ ନେଲିଆ ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ହସୁଛି । ପାଖରେ
ଗୋପଭାଇ — ହଜିଲ ଇସ୍ତିତ ଧନ ପୁଣି ଏତେଦିନେ ଫେରି ପାଇବ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ
ଆଜି କାହିଁକି ହୃଦୟରେ ମନଭୁଲିଲା ଜୁଆର ଆସୁ ନାହିଁ ! ଦୁଇ ବରଷ ତଳର
ଏଇ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସାଥୀରେ ଦିନ ଗୁଡ଼ିକ ଆଖିଆଗରେ ନାଚି ଉଠୁଥାଏ । ଭାବନା
ଭିତରେ ଦେଇ କେତେବେଳେ ଗାଡ଼ି ଆସି ଡଗରପଡ଼ାରେ ପହଞ୍ଚିଲଣି — ଜାଣେ
ନା । ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ପୁନି ଓହ୍ଲା । ମୋ ହାତଧରି ସେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ
ଦେଲେ । ଅମର ନିଦରେ ଶେଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିବାଲକୁ ଦାମ ଦେଲେ ।
ସେ ସଲମ କରି ଗାଡ଼ି ପଛକୁ ଚାଲିଲା ।

ସୁନ୍ଦର ଦି' ମହଲ କୋଠା । ତା'ର ଭିତରକୁ ପଶିଲୁ । ଗୋପଭାଇ ଆଗରେ — ମୁଁ
ପଛରେ । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଗୋପଭାଇ ଦାମ ଦାମ ବୋଲି ଡାକିଲେ । ବାର
ବରଷର ଗୋଟିଏ ଟୋକା ଆଜ୍ଞା କହି ଆସି ହାଜର ହେଲା । ଗୋପଭାଇ କହିଲେ,
ଦାମ ମା'କୁ ନେଇଯା ଉପରେ ମୋ ଘରକୁ । ଆଉ ଖଟ ଉପରଟା ଝାଡ଼ିଦେବୁ ।

ମୋତେ କହିଲେ, ପୁନି ଯା ଅମରକୁ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇଦେବୁ । ଦୋତା ଲ ଉପରକୁ ଆସିଲ । ଦାମ ମୋତେ ଚଢ଼ି ନ ପାରି କଣ ଭରୁଥାଏ । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଘରେ ଗୁଡ଼ି ସେ ଖଟ ଉପର ବଢ଼ଣା ଝାଡ଼ି ଦେଲା । ମୁଁ ଅମରକୁ ଶୋଇ ଦେଇ କହିଲି, ଦାମ ଯା ଫାବୁଙ୍କ ଖବର ବୁଝିବୁ । ଦାମ ଚାଲିଗଲା ।

ମନରେ ଭାବନା ପଶିଲା ହେମାଙ୍ଗିନୀ କାହାନ୍ତି । ଭାବୁ ଭାବୁ ମୋତେ ନିଦ ମାଡ଼ିଲା । ଅମର କିନ୍ତୁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦି'ଘଡ଼ି ପରେ କା ହାତର ନରମ ପରଶରେ ନିଦଟା ଚାଲି କଣ ଭାଜିଗଲା । ଉଠି ଦିଅି ଅନାଇଲ । ଗୋପଭାଇ କହୁଛନ୍ତି, ପୁନି ଖାଇବୁ ଉଠ । ନିଦ ମଳ ମଳ ଆଖିରେ କହିଲି, ଗୋପଭାଇ ମୋତେ ଭୋକ ନାହିଁ । ମୁଁ ଶୋଉଛି—କାଲି ସକାଳେ ଉଠି ଖାଇବ । ପଚାରିଲି, ତମେ ଖାଇଲଣି । ସେ କହିଲେ, ରୁ ଖାଉନାହିଁ—ମୁଁ ଖାଇବ କିପରି ? କଣ କହିବ—ଫାଧ ହୋଇ ଉଠିଲି । ଦାମ ଆସି ଭାତ ଦେଇଗଲା । ଗୋପଭାଇ ଖାଇଲେ । ଗୋପଭାଇ ଖାଇ ଆସିଲା ପରେ ମୁଁ ଦି'ଟା ଆଡ଼ି ଯାବୁ ଖାଇ ଉଠିଲି । ପଚାରିଲେ, ହେମାଙ୍ଗିନୀ କାହାନ୍ତି କି ? ଗୋପଭାଇ ହସିଲେ । କହିଲେ, ସେ ଦି'ଦିନ ହେଲା ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛି—ଫେରିବ ମାସକ ପରେ । ଆଉ କିଛି ନ ପଚାରି ଉପରକୁ ଆସିଲି । ଦେହଟା ଭଲ ଲାଗୁ ନଥାଏ । ଅମର କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଆସି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବଢ଼ଣା ଧରୁ ଧରୁ କୁଆଡ଼େ ନିଦ ଲାଗି ଆସିଲା ।

ରାତି ଦିଇଟା ବେଳକୁ ନିଦଟା ଭାଜିଗଲା । ଅନାଇଲି, ଘରେ କଣଟା ସେମିତି ଜଳୁଛି । ଗୋପଭାଇ ଖଟତଳେ ଖଣ୍ଡେ ସପ ପାରି ଶୋଇଛନ୍ତି । ଖଟ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲି । ମୁଁ ଶୋଇବ ଖଟ ଉପରେ ସେ ଶୋଇବେ ତଳେ ନାଁ ନାଁ ଏହା ହେବ ନାହିଁ । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ହାତ ଧରି ହଲାଇଲି । ସେ ନିଦ ମଳ ମଳ ଆଖିରେ ଉଠି ପଚାରିଲେ, ପୁନି କଣ ? କହିଲି, ତଳେ ଶୋଇଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଖଟ ଉପରକୁ ଯାଉଛି । କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଘଡ଼ିଏ କାଳ ମୋ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଚାହାଣିରେ କି ମାଦକତା ଥିଲା କେଜାଣି ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଭଲ କରି ଅନାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଛୁଡ଼ା ହେଲା । ସେ ଉଠି ଖଟ ଉପରେ ବସିଲେ । ମୋ ହାତ ଧରି ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଲେ । ମୋତେ କୋଳରେ ପୁରେଇ ଭିଡ଼ି ଧରି ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦେହ ମନ ମୋର ପୁଲି ଉଠିଲା—ତାଙ୍କର ପଦତଳେ ନିଜକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେଲି ।

କେତେବେଳେ ଯାକ କେତେ ଅନ୍ତର କଥା ପଡ଼ିଲା । ଘର ଗୁଡ଼ିବା ଦିନୁ ସବୁ କଥା ତାଙ୍କୁ କହିଲି । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଲୁହ ପୁରି ଉଠିଲା । କହିଲେ, ପୁନି ଅନ୍ତରକୁ

ଭୁଲିଯା—ପୁଣି ନୂଆ କରି ଆମ ଜୀବନକୁ ଗଢ଼ିବା । ପୁଣି ଆମର ନୂଆ ପଥରେ ଫୁଟି ଉଠିବ ରାଣି ରାଣି ଯୁଦ୍ଧ, ହେନା, କାମିନୀ, ମାଳତୀ । ଏହାର ଗନ୍ଧକୁ ଠୁଲ କରି ଅଦନରେ ମଳୟ ବହନ ଦୁଇଟି ଅତ୍ୟୁତ ପ୍ରାଣର ଚୁଷ୍ଟି ପାଇଁ—ଜୀବନ ହେବ ସରସ ଓ ସୁନ୍ଦର । ତାଙ୍କର କଥା ମୋତେ ଭୁଲାଇ ଦେଲା । ତାଙ୍କ କୋଳରେ ମୋତେ ଜୀବନର ସ୍ୱର୍ଗ ସୁଖ ଅନୁଭବ କଲ ପରି ଜଣାଗଲା ।

ନିଦ କଣ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁକି ଆଜି ? ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଡାକରେ ଉଠି ବସି ଅନାଇଲି, ବେଳ ଆସି ଆଠଟା ବାଜିଲାଣି । ଅମର ଉଠି ଘରେ ଖେଳୁଛି । କହିଲି, ମୋତେ ଡାକ ଦେଲେନି ଏତେବେଳେ ହେଲାଣି । ସେ କହିଲେ, ଅନେକ ଡେଇଁରେ ଗୋଇଥିଲ ବୋଲି ଡାକିଲି ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାଉଛି ଗୋଟାଏ କାମରେ—ଫେରୁ ଫେରୁ ଚାରିଟା ବାଜିଯିବ । ଦାମ ଅଛି—କିଛି ଅପୁରୁଷା ହେବ ନାହିଁ ତ ? କହିଲି, ନାହିଁ ତମେ ଯାଅ—କାମ ସାରି ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବ ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ ଓ ଗାଧୁଆ ସାରିଥିଲେ । ଫୁଲ୍‌ସ୍ୟାଣ୍ଡ ଓ ସାଦା ଫୁଲ ଶାଢ଼ିଟା ପିନ୍ଧି ଯୋଡ଼ାଟା ଗୋଡ଼ରେ ଗଲାଜାଲେ । କହିଲି, ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବେ—ଡେରି କରିବେ ନାହିଁ । ସେ ହସିଲେ । ମୋତେ ପାଖକୁ ଟାଣିନେଇ ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ବିଦାୟ ନେଲେ । ମୁଁ ଗାଧୁଆ ସାରି ଅମରକୁ ଦୁଧ ଖୁଆଇଲି ।

ଗାଧୁଆ ବେଳେ ରୋଷେଇବାସ ସାରି ଦାମକୁ କହିଲି, ଦାମ ! ବାବୁତ ଆଜି ଡେଇଁରେ ଆସିବେ— ରୁ ଖାଇବୁ ଯା । ଦାମ କହିଲା, ଆପଣ ଖାଇବେ ନାହିଁ ? ମୁଁ କହିଲି, ନାଁ, ବାବୁ ନଆସିଲେ ମୁଁ ଖାଇବି ନାହିଁ । ଦାମ ଆପଣ ଡୋଲି କହିଲା, କେତେବେଳେ ଯାଏ ବାବୁକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବେ—ଦି'ଟା ଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ମା । ମୁଁ ମନା କଲି । ବାଧା ହୋଇ ସେ ଆଗ ଖାଇଲା । ଦାମକୁ ମୁଁ ଭାତ ତରକାରୀ ସବୁ ଚୁଲ୍ଲୀ ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବାକୁ କହି ଉପରେ ଆସି ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇଲି । କେତେ ଆଡ଼ର ଭାବନା ମନ ଉପରେ ଆସୁଥାଏ—ଯାଉଥାଏ । ବୋଉ କଥା, ଟୁନ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ବୋଉ ଏହିକ୍ଷଣି କଣ କରୁଥିବ । ଟୁନ କେଡ଼ିଟିଏ ହେଉଥିବି । ମନ ହେଉଥାଏ ଏବେ ଟୁନକୁ ଦେଖି ଆସିବାକୁ; କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷରେ ଭୟ ହେଉଥାଏ । କେଉଁ ସାହସରେ ଯିବି—ଏ ପୋଡ଼ା ମୁହଁକୁ ବୋଉକୁ ଦେଖାଇବି । ଇଆଡ଼େ ମରିବି ପଛକେ ଆଉ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ମାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ପରକ୍ଷରେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଏଠି ଅଛି ବୋଲି ସେ ତ ଜାଣି ନ ଥିବେ । ଯଦି ଜାଣିବେ ତେବେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଦଶା ହେବ କଣ ? ଭୟରେ ଛୁତି ମୋର ଥର ଉଠିଲା । ଭୁବୁ ଭୁବୁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ବେଳକୁ ଗୋପଭାଇ ଘରେ ଆସି କାମିନୀ ଖୋଲୁଛନ୍ତି । ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ହସି ହସି କହିଲେ, କେତେ ଶୋଭିତ—ରାତି ମନୁଷ୍ୟ କଣ ଛୁଡ଼ି ନାହିଁ ? ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ମୁରୁକି ହସି ମୁହଁ ଧୋଇ ଆସିଲି । ସେ କହିଲେ, ଦେଖ ଏସବୁ କଣ ଆଣିବ । କାଗଜ ପୁଡ଼ିଆ ଖୋଲି ଦେଖିଲି, ଦିଟା ଶାନ୍ତିପୁର ଶାଢ଼ୀ, ଦିଟା ଶିଲ୍ପ ବୁଦ୍ଧ ଓ ଦି'ଟା ସାମ୍ବା । ଅମର ପାଇଁ କେତେ ଆଡ଼ୁ ସାଡ଼ୁ ଖେଳଣା, ପେଶୁ, ଜାମା, ଯୋତା । କହିଲି, ଏ ସବୁ କାହିଁକି ଆଣିଲେ । ଶାଢ଼ୀ, ବୁଦ୍ଧ, ସାମ୍ବା ମୋର ତ ଅନେକ ଅଛି । ସେ ହସିଲେ, କହିଲେ ସେ ସବୁ ଜିନିଷ ତୋର—ମୋର ସେଥରେ କଣ ଅଛି । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଖୋଲ ଖୋଲି ଦେଖାଇଲେ । ସେଥରେ ଅଛି ସୁନାକାର, ସୁନା ସ୍ୱାର୍ଣ୍ଣ ଓ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ହାର ।

ଏ ସବୁ ଦେଖି ମୁଁ ଭାରି ଚିଡ଼ି ଉଠିଲି । କହିଲି, ଏ ସବୁ କଣ ହେବ ? ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ତୋ ସୁନ୍ଦର ଦେହକୁ ଏ ସବୁ ବେଶ ମାନବ ପୁନଃ—ଅତି ସ୍ନେହରେ କଣି ଆଣିବ—ତୁ ନ ପିନ୍ଧିଲେ ମୋ ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ ହେବ । ମନା କଲି ମୁଁ ସେ ସବୁ ପିନ୍ଧିବି ନାହିଁ । ସେ ଭାରି ଜିଗର କଲେ—ଗେପକୁ ରାଣ ପକାଇଲେ । ବାଧା ହୋଇ ତାଙ୍କ କଥାରେ ରାଜିହେଲି । ସେ ସୁନା କାର, ହାର ଓ ସ୍ୱାର୍ଣ୍ଣ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ପୁନି ଆଜି ଥିଏଟର ଦେଖିଥିବା—ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣୀରେ ଭଲ ଖେଳ ଅଛି । କହିଲି, ଆଗେ ଖାଇବେ ଚାଲୁଛୁ । ନଖାଇ ମୁହଁଟା ଶୁଖି କଲା କାଠ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ସେ ତଳକୁ ଆସିଲେ । ମୁଁ ଖାଇବାକୁ ଜାଗା କରିଦେଲି । ଦାମ ଆସି କହିଲା, ବାବୁ ଆପଣ ଖାଇ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ମା ବ ଏଯାଏ ଖାଇ ନାହାନ୍ତି । କହିଲେ, ବାବୁ ଆସନ୍ତୁ—ଖାଇବ । ଗୋପଭାଇ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ । କହିଲି, ତୁମେ ଖାଇ ସାରିଲା ପରେ ମୁଁ ଖାଇବି ନାହିଁକି, ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ସେ ଖାଇ ସାରି ଉଠିବା ପରେ ମୁଁ ଆଡ଼ୁ ସାଡ଼ୁ ଦିଟା ଖାଇ ଉପରକୁ ଆସିଲି । ସେତେବେଳକୁ ସାଡ଼େ ଛଅଟା ବାଜିଗଲାଣି । ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ପୁନି ଲୁଗା ପିନ୍ଧ—ଥିଏଟର ସାଡ଼େ ସାତଟାରେ ଆରମ୍ଭ—ସିବାକୁ ଏଇ ଲୁଗେ ଅଧଘଣ୍ଟା ସମୟ ଲାଗିବ—ତତ୍ତଳ କାମ ସାର ।

ସେ ଅମରକୁ ପେଶୁ, ଜାମା, ଯୋତା ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଆଖିଥିବା ଶାଢ଼ୀ, ବୁଦ୍ଧ, ସାମ୍ବା ପିନ୍ଧିଲି । ମୁଣ୍ଡଟା ଟିକିଏ କୁଣ୍ଡାଇ ବାହାର ପଡ଼ିଲି । ଗୋପଭାଇ ମୋତେ ଦେଖି ହସି ହସି କହିଲେ, ପୁନି ଆଜି ତୋର ଏଇ ରୂପକୁ ଦେଖିଲେ, କିଏ ନଭୁଲିବ । ସେ ଖଟ ଉପରକୁ ମୋତେ ଟାଣିନେଇ ମୋ ଗାଲରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ । ତା'ପରେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ମନଟା ଶାନ୍ତିହେଲା । ଦାମ ତଳୁ ଡାକିଲା, ବାବୁ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଆସିଲାଣି । ଅମରକୁ କୋଳରେ ପୁରେଇ

ତଳକୁ ଆସିଲୁ । ସେ ଦିନ ଥଏଟର ଦେଖି ଫେରୁ ଫେରୁ ଗୁଡ଼ି ବାରଟା ବାଜିଲା । ନିଦ ମାଡୁଆଏ କିନ୍ତୁ ଗୋପଭାଇ ମୋତେ ଶୋଇ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଅନିଦ୍ରାରେ ଗୁଡ଼ିଟା ପାହିଲା ।

ଇମିତି ସ୍ବପ୍ନ ପରି ଦିନ ସାତଟା କୁଆଡ଼େ ବଢ଼ିଗଲା । ବିକାଶଭାବ ଆସି ପଚାରିଲେ, ପୁନି କଣ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ? କହିଲି, ନା ଭାଇ ଅସୁବିଧାରେ ଯଦିତ ନାହିଁ—ତେବେ ଆମ ଘରଠୁ ବିଶେଷ ସୁଖରେ ନାହିଁ । ସେ ହସିଲେ, କହିଲେ, ପାଗଳୀ ଘର କରି ଜାଣିଲେ ସବୁ ସୁଖ ସବୁ ସୁନ୍ଦର ଆପେ ଆପେ ଆସେ । କେତେ ଗୁଣ୍ଠାଇ ଗୁଣ୍ଠାଇ ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ସେଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ଗୋପଭାଇ ଦିନରୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ ଏ ଯାଏ ଦେଖା ନାହାନ୍ତି । ଖଟ ଉପରେ ବିଛଣାଟା ମୁଁ ଝାଡ଼ି ପାରୁଛି । ହଠାତ୍ ତଳିଆ ତଳେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଉପରେ ମୋର ନଜର ପଡ଼ିଲା । ଖୋଲି ପଢ଼ିଲି । ଲେଖା ଅଛି ।

ପ୍ରିୟତମ,

ମୁଁ ଠି ଶୁଣୁଛି ତମେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସୁବିଧାଟିଏ ଆଣି ଘରେ ରଖିବ । ଏକଥା କେତେ ଦୂର ସତ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣିପାରୁନି । ବାହା ହେବା ଦିନଠାରୁ ଆଜିଯାଏ ମୋତେ କେତେ ସ୍ନେହ କରିବ—ପାଗଳ ପରି ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ବଣା ହୋଇବ । ତେଣୁ ତମଠାରେ ଦିନେ ମୁଁ ଭଲପାଇବା ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟାସର ଗୁପ୍ତା ଦେଖିନି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ମୋର କାହିଁକି ବଶ୍ୟାସ ହେଉଛି, ମୋର ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ତମେ ମୋତେ କଲେ ବଲେ ଆଣି ବାପ ଘରେ ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ଯାଇବ । ବୋଧହୁଏ ମୁଁ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ସେଇ ସୁନ୍ଦର ସୁବିଧାକ ଘରକୁ ଆଣିବା ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ।

ଏସବୁ କଥା ଶୁଣିଲା ବେଳଠୁ କାଲିଠାରୁ ମୋ ମନରେ ବିଶେଷ ଦୁଃଖ । ବାପା, ବୋଉଙ୍କ ମନର ଅବସ୍ଥା କହିଲେ ନ ସରେ । ମୁଁ ପଥର ଦିନ କଟକରେ ପହଞ୍ଚିବି । ସତ ସତ ମୁଁ ଯଦି ସେଇ ସୁବିଧାଟିକୁ ଘରେ ଅକାର ଦେଖେ—ତେବେ ସେଇଠି ବିଷ ଖାଇ ମରିବି । ଆଉକିଛି ଲେଖି ପାରୁନି । ଇତି ।

ତମର

ହେମାଙ୍ଗିନୀ

ହେମାଙ୍ଗିନୀର ଚିଠିଟା ପଢ଼ିସାର ସବୁ ସ୍ବପ୍ନ ମୋର ସ୍ବପ୍ନରେ ମିଳାଇଗଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ଗୋଲମାଲ ହୋଇଗଲା । ହେମାଙ୍ଗିନୀ ମୋ ପାଇଁ ବିଷ ଖାଇ ମରିବ । ନାଁ ନାଁ

ଏହା କଦାପି ହୋଇ ପାରେନା । ଗୋପଭାଇଙ୍କର ଏ ଅନ୍ୟାୟ । ମୋ ପାଇଁ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସେ ଜାଣି ଜାଣି ମାରିବେ ! ମୁଁ ବା ତାଙ୍କର କିଏ, ସାତପରରେ ପର । ହେମାଙ୍ଗିନୀ—କେତେ ସରଳ ସୁନ୍ଦର ହେମାଙ୍ଗିନୀ । ସେ ଦିନକ ଭିତରେ ମୋତେ ଆପଣାର କରି ପକାଇଥିଲା । ମୁଁ ପୁଣି ଆସି ତାର ସଂସାରରେ ନିଆଁ ଜାଳି ଦେଉଛି । ନା ନା ଏହା ହେବନି । ମୋର ସୁଖ ସଂସାର ଗଢ଼ିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଚର ହତଭାଗୀ ତ ମୁଁ—ଆଉ ପୁଣି କାହିଁକି ଆଜି ବଡ଼ ଆଶା । ହେମାଙ୍ଗିନୀ ସୁଖରେ ରହୁ—ସେଇ ମୋର ଫାନ୍ତି ।

ଏ ଘର ଦୁଆର, ଗୋପଭାଇଙ୍କ ସ୍ନେହ ମମତା କାଟି ଆଜି ରାତିରେ ମୁଁ ପଳାଇବି—ନଇଲେ ଗତି ନାହିଁ । କାଲି ହେମାଙ୍ଗିନୀ ଆସିବ—ସବୁକଥା ସରିଯିବ । ଭାବୁ ଭାବୁ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ । ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଯୋତା ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଚିଟି ତଳିଆ ତଳେ ରଖି ବସି ଗୋଟାଏ ବହୁ ପଢ଼ିବାର ଛୁଲିନା କଲି । ସେ ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ମୋ କନ୍ଦିରେ ବସିଲେ । ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ବାରମ୍ବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ଘରୁ ଆସିଲାବେଳେ ପୁଣି ଗଲାବେଳେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଏ ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଁ ବାଧା ଦେଇ ପାରେ ନା । ତା'ପରେ ଗୋପଭାଇ କହିଲେ, ପୁଣି ଆଜି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁର ବାହାଘରରେ ବରଯାତ୍ରୀ ହୋଇ ଯିବି—ଆସୁ ଆସୁ ରାତି ବାରଟା ହେବ । ତର ମାଡ଼ିବ ନାହିଁ ତ । କହିଲି: ନା, ଦାମ ଅଛି—ତର କଣ । ଯିବେତ ଯାଉ ନାହାନ୍ତି । ସେ ପୋଷାକ ବଦଳାଇ ଧୋତି ଓ ଶିଳ୍ପ ପଞ୍ଜୀବ ପିନ୍ଧିଲେ । ତା'ପରେ ହସି ହସି କହିଲେ, ଯାଉଛି । ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଘଡ଼ିଏ କାଳ ତାଙ୍କ ଗତିପଥକୁ ଚାହିଁ ରହିଲି । ଭାବିଲି ଜୀବନରେ ଏ ମୋର ଶେଷ ଦେଖା—ହୁଏତ ଏ ଜନମରେ ଆଉ କେବେ ଦେଖା ହେବ ନାହିଁ ।

ଗୋପଭାଇ ଚାଲିଗଲାବେଳେ ମୋର ପଥ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା । ଠିକ୍ କଲି ଦାମ ଶୋଇ ସାରିଲା ପରେ ନିଦ ଠଉରେଇ ଏ ଘରୁ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି ଦୂରକୁ—ବହୁତ ଦୂରକୁ । ଚିଠି ଡିନିଶଣ୍ଟ ଲେଖିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲି । ଖଣ୍ଡେ ଗୋପଭାଇଙ୍କ କନ୍ଦକ ଲେଖିଲି ।

ସାମୀ ମୋର,

ଜୀବନର ଶେଷ ବିଦାୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆଜି ମୋର ଏଇ ସମ୍ବୋଧନ ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଭାବୁ ଭାବୁ ବୋଲି ସାବା ଜୀବନ ତାଙ୍କ ଆସିଥିଲା, ଆଜି ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସାମୀ ବୋଲି ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସବୁ ଇଚ୍ଛା ମେଣ୍ଟାଇ ନେଉଛି । ଘରକୁ ଫେରି ରାତି ଦିଇଟା ବେଳକୁ ମୋତେ ବହୁତ ଖୋଜିବ—କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଝଡ଼ ଓ ଝରଫୁଲ

ମୁଁ ଧରି ପାଇ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ । ଖୋଜିଲେ ପାଇବ ନାହିଁ କି
ଖୋଜିବାର ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ ।

ଆଜି ମୋ ସୁଖରେ ମୁଁ ଗୁଲିଯାଉଛି ହସି ହସି—ତମ ଉପରେ ମୋର କୌଣସି
ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ—ଦୁଃଖ ନାହିଁ । ଚିର ହୃତ୍‌ସ୍ପର୍ଶିନୀତ ମୁଁ—ଆଉ କାହିଁକି ବଡ଼
ଆଶା ପୋଷି ଜୀବନଟାକୁ ହା ହୃତାଶରେ ଭରିବି । ହେମାଙ୍ଗିନୀକୁ ସୁଖୀ କର ।
ହେମାଙ୍ଗିନୀକୁ ନେଇ ତମର ସଂସାର ନୂଆ କରି ଗଢ଼ । ତା'ର ଚିଠିଟା
ମୋତେ ଆଜି ନୂଆ ଜୀବନ ଦେଇଛି । ଦେଖା ହେଲେ କହିଆନ୍ତି, ହେମାଙ୍ଗିନୀ
ତମେ କେତେ ମହତ୍ତ୍ୱ; କିନ୍ତୁ ଏ ଜୀବନରେ ଆଉ ତାଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହେବାର
ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ।

ଜୀବନ ନେଇ ଖେଳ ଖେଳିବାକୁ ଆଉ ସାହସ କର ନାହିଁ । ବାର ବାର କରି
କହୁଛି, ହେମାଙ୍ଗିନୀକି ସୁଖୀ କରିବି । ସେ ସୁଖୀ ହେଲେ ମୁଁ ଯେଉଁଠି ଥିଲେ
ବି ସୁଖୀ ହେବି । ଅନ୍ତତର ସବୁ ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ା ମନରୁ ପୋଛି ପକାଇବି । ଏ
ଜୀବନରେ ଆଉ ଭ୍ରମକୁ ମୁଁ ଆପଣାର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ହୁଏତ ପରଜୀବନରେ
ହୋଇପାରେ—ଏଇ ଆଶା ରହିଲା । ଅମରକୁ ମଣିଷ କରିବି । ତାକୁ ତମର ପୁଅ
ବୋଲି ସବୁଠି ପରିଚୟ ଦେବି । ଏତିକି ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଛି । ଆଉ କିଛି
ଲେଖି ପାରୁନି—ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଛୁଟିଛି । ମୋ ପଥ ମୋତେ
ହାତ ଠାର ଡାକିଲୁଣି—ଯାଉଛି । ଜୀବନର ଶେଷ ଲୁହବୋଲା ଚୁମ୍ବନଟି ମୋର
ଗ୍ରହଣ କରିବି । ବି...ଦା...ସୁ...

ତମର—ପୁନି

ଆଉ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଲେଖିଲି ହେମାଙ୍ଗିନୀ କହିବି ।

ଭଉଣୀ,

ଚିଠିଟା ପାଇ ଚମକି ପଡ଼ିବି ନାହିଁ । ତମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଜି ତମର ହାତରେ
ସମର୍ପି ଦେଇ ଗୁଲିଯାଉଛି ଏକ ଅଜଣା ପଥରେ । ଜାଣେନି ଏ ପଥର ଶେଷ
କେଉଁଠି ? ତମେ ତମର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଫେରି ପାଇବ—କିନ୍ତୁ ଏ ଜୀବନରେ ମୁଁ
ଆଉ ମୋ ସ୍ୱାମୀକୁ ଫେରି ପାଇବି ନାହିଁ ।

ତମେ ଯାହାକୁ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ହସି ହସି ଗ୍ରହଣ କରିବ—ମୁଁ ବି ତାଙ୍କୁ ଅମ୍ଳାନ
ବଦନରେ ସେଇପରି ଗ୍ରହଣ କରିବି; କିନ୍ତୁ ତଥାପି ମୁଁ ହାରିଲି—ତମେ ଜିତିଲ ।

କାହିଁକି ତମେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ—ଦୁନିଆ ଜାଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ, ମୋତେ ଜାଣେ କିଏ ? ଜାଣେ ଗୋପଭାଇ, ଜାଣେ ଉପରେ ଅସୀମ ମାଲ ଆକାଶ—ଆଉ ତଳେ ଶ୍ୟାମଳ ଧରଣୀ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଣୟରେ କିତାପଟ ନେଇଛ ମୁଁ ଆଗ—ହସି ହସି ମୋ କୋଳରେ ଆସିବି ଅମର । ତଥାପି ମୁଁ ଦୁଃଖ ହେମାଙ୍ଗିନୀ । ଦୁନିଆ ଆଗରେ ନିଜର ସ୍ବାମୀ ବୋଲି ଦାବୀ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଭୟ ହେଲା—କିଏ ବିଶ୍ବାସ କରିବ ଗର୍ଭବତ୍ ହୃତଭାଙ୍ଗିନୀ ଝିଅଟା ସହୃଦ ରାଉତର ବଂଶର ଖାନଦାନ ବୁନିଆଦି ଘରର ଗୋପକାରୁଙ୍କର ହୃଦୟର ମିଳନ ! ଦୁନିଆ କହୁବ ଅସମ୍ଭବ । ସତ୍ୟଜଗତର ପାଚେଣ୍ଡା ଉହାଡ଼ରେ ଇମିତି ନିତିଦିନିଆ କେତେ ଘଟଣା ଘଟୁଛି, ଜାଣିଥିବ ।

ଆଉ କିଛି ଲେଖୁନି, ଅମରକୁ ମୋର ତମର ହାତରେ ଦେଲି । ଦିନେ ତମେ ମାଗିଥିଲ ଦେଇ ନଥିଲ—ଆଜି ବଳେ ବଳେ ଯାଚି କରି ଦେଇ ଯାଉଛି । ଘୃଣା କରିବ ନାହିଁ—ହସି ହସି ଗ୍ରହଣ କରିଲେ—କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଥିଲେ ବି ଜୀବନଟା ମୋର ଶାନ୍ତିରେ କଟିବ । ବି...ଦା...ସୁ...ଭଉଣୀ...

ତମର କେହି ଜଣେ

ଶେଷ ଚିଠିଖଣ୍ଡିରେ ବିକାଶଭାଇଙ୍କ କବିକି ଘି'ଧାଡ଼ି ଲେଖିଲି ।

ବିକାଶ ଭାଇ,

ମୋତେ ଆଣି ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ଯାଇଥିଲ ସୁଖୀ କରିବାକୁ—ମୋ ଶୁଖିଲା ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇବାକୁ, କିନ୍ତୁ ବାସୀ ଗୋଲପର ମଉଳା ମୁହଁରେ ହସ କଣ ଫୁଟି ପାରେ ? ଯେତେ ମଲାସ୍ତ ବହୁଲେ, ଯେତେ ଭ୍ରମରର ଗୁଣ୍ଠ ଗୁଣ୍ଠରେ ବି ସେ ସେମିତି ପଡ଼ିଥାଏ—ମଳିନ, ନିସ୍ତେଜ, ଅଲୋଡ଼ା ଦରବ ପରି ।

ପାରିଲି ନାହିଁ ଜୀବନକୁ ସୁନ୍ଦର କରି—ମୋ ପଥରେ ମୁଁ ହାର ମାନି ଚାଲିଗଲି । ଜୀବନରେ ତମର ସ୍ନେହ ଭୁଲି ପାରୁନି—ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତମର କଥା ବେଶି ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ବାପା, ବୋଉଙ୍କୁ ମୋର ଲୁହବୋଳା ପ୍ରଣାମ ଦେବ । କହୁବ, ପୁନି ଯାଇଛି ବହୁତ ଦୂରକୁ—ଦିଗ୍ବଳୟର ଆହୁର ସେପଟକୁ । ସେ ଫେରିବ, ଏ ଜନମରେ ନୁହେଁ—ଆଉ ଜନମରେ । ସେତେବେଳେ ଯେପରି ପର ବୋଲି ଭାବିବ ନାହିଁ—“କଲ୍ଲନା” ବୋଲି କୋଳକୁ ଟାଣିନେବେ । ଆଜି ଏତିକି—ପୁଣି ଯାଇ କେବେ... ..

ତମର

ଅଲୋଡ଼ା ପୁନି

ଚିଠି ତିନି ଖଣି ଲେଖି ସାରି ଗୋପଭାଇଙ୍କ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଲି । ଅମରକୁ ଦୁଧ
 ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଶୋଇ ପକାଇଲି । ଗଲି ରୋଷେଇ ଘରକୁ । ଦେଖିଲି, ଦାମ ସବୁ
 ରୋଷେଇ ସାରିଲଣି । କହୁଲି, ଦାମ ଆଜି କାହିଁକି ଭାରି ନିଦ ମାଡ଼ିଲଣି—ଭାତ ବାଡ଼,
 ଖାଇବା । ବାବୁଜ ଆଜି ଖାଇବେ ନାହିଁ । ସେ ଭାତ ବାଢ଼ିଲି—ମୁଁ ଖାଇ ବସିଲି ।
 ପେଟକୁ ମୋର ଭାତ ଗଲ ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ି ଭାତ ଆଜି ଓଦା ହୋଇଗଲା ।
 ଲୁହ ପୋଛୁ ଉଠି ଆସିଲି । ଦାମ ଆସି ପଚାରିଲା, ମା ଖାଇଲେ ନାହିଁ, ଉଠିଗଲେ ।
 ତରକାରୀ କଣ ଖାଉଛ ହୋଇଛି କି ? କହୁଲି, ନାରେ ସବୁ ଭଲ ହେଇଛି । ପେଟଟା
 କାହିଁକି ଟାଣି ଦେଉଛି—ବେଶି ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲ ନାହିଁ । ଦାମକୁ ଖାଇବାକୁ
 କହୁ ଉପରକୁ ଆସିଲି । ଟିକିଏ ପରେ ଦାମ ଖାଇସାରି ଶୋଇବାକୁ ଗଲା । ଦି'ଘଣ୍ଟା
 ବିତିଗଲା । ଘଡ଼ିକ ଅନାଇଲି ସାଢ଼େ ବାର । କାନ ପାରିଲି ଦାମ ନିଘୋଡ଼ି ନିଦରେ
 ଶୋଇ ପଡ଼ିଲଣି ।

ଅମର ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ତାକୁ ଆଉଁସି ଦେଇ ତା ଗାଲରେ ସବୁ ଚୁମ୍ବନ
 ଦେଲି । ଦେହରୁ ସୁନା ଗନ୍ଧଣା ସବୁ କାଢ଼ି ଖଟ ଉପରେ ରଖି ଧୀରେ ଧୀରେ ତଳକୁ
 ଆସିଲି । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଧାର ହୋଇ ବହୁଥାଏ । ଯା, ପାଇଁ ଦିନେ ଘର ଦୁଆର,
 ବୋଉ, ଟୁନ ସବୁ ଛାଡ଼ିଥିଲି—ତାକୁ ଆଜି ନିଛୁଟିଆ ରାତିରେ ଏକଲ ଛାଡ଼ି
 ଯାଉଥାଏ ବୋଲି ହୃଦୟ ମୋର ଦୁଃଖରେ ଭରି ଯାଉଥାଏ । ମନର ସବୁ ଦୁଃଖତା
 ପୋଛୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସି ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ଥରକରି ଖୋଲିଲି । ଗୋଡ଼ ଚପି ପଦାକୁ
 ଆସିଲି । ଆକାଶରେ ମେଘ ଢାଙ୍କିଛି । ଗୁଣିଆଡ଼େ ଜହ୍ନର ମଇଳା ଆଲୁଅ ବିଛୁଡ଼ି
 ହେଇ ପଡ଼ିଛି । ପଛକୁ ନ ଚାହିଁ ଜୋରରେ ଆଗକୁ ପାଦ କାଢ଼ି ଚାଲିଲି । କମିତି
 ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦିନର ସ୍ମୃତି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ବୋଉ, ଟୁନ, ଗାଁ
 ଘର-ଦୁଆର, ମାଣିକ, ମଧୁଭାଇ—କାହାନ୍ତି ସେ ସବୁ ଆଜି ? ସବୁକୁ ତ ଦିନେ ମୋର
 ବୋଲି କହିଥିଲି ।

କେତେ ବାଟ ଆଗେଇ ଆସିଲା ପରେ ଦୂରରେ ଦ୍ଵାଦଶୀର ବଙ୍କା ଜହ୍ନ ଡୁବିଗଲା—
 ଗଛ ଗହଳି ସେ ପଟରେ । ଗୁଣିଆଡ଼େ ଘଣିଲ ଅନ୍ଧାର । ପେଟଟା ଗଛ ଉପରୁ
 ବୋବାଉ ଥାଏ । କୁଆଡ଼େ ଥିଲା ହଠାତ୍ ପବନଟା ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବହୁଲା । ଆକାଶ
 ମେଘ ଘଡ଼ଘଡ଼ିରେ କମି ଉଠିଲା—ବିଜୁଳୀ ଜୋରରେ ପିଟୁଥାଏ । କୁଆଡ଼କୁ କାନ
 ନ ଦେଇ ମୁଁ ଚାଲିଥାଏ ମୋର ପଥରେ—କେତେ ଗଛ ଗହଳି, ଖାଲ, ଡିପ,
 ବିଲ, ଅପନ୍ତର, ନଈ, ନାଳ, ମଶାଣି ଭୁଇଁ ଅତିକ୍ରମ କରି । ଗୋପଭାଇ, ବିକାଶ-
 ଭାଇ, ଟୁନ କେତେ ପଛରେ ରହିଲେଣି କିନ୍ତୁ ଜଣା ନାହିଁ । ମୁଁ ଚାଲିଛି—ସାମାନ୍ୟନ

ଅହୀମ ପଥରେ । କେବେ କେଉଁଠି ଏ ଯାହାର ଶେଷ ହେବ—କେବେ କେଉଁଠି
ନୂତନ ସକାଳର ପ୍ରଥମ ଆଲୁଅ ଜୀବନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର କରି ମୋ ପଥରେ ରଙ୍ଗିନ
କଅଁଳ ଗାଲିବୁ ବିଛାଉ ଦେବ ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଚାଲିଛି.....କାହିଁ କେତେଦୂର.....ପଥ କାହିଁ ?.....ସବୁ
ଅନ୍ଧାର.....

ଜୀବନରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କଣ ଆଉ ଉଠିବନି ???

କବିତାଭିକ୍ଷକ, କଟକ-୩

ରଚନାକାଳ ୧୯୫୧ ମସିହା

